

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ
ΚΟΙΝΟΙΚΟΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΡΟΦΟΡΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ

ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

ΗΛΙΑΣ ΜΠΑΛΤΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΠΑΤΡΑ 1996

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

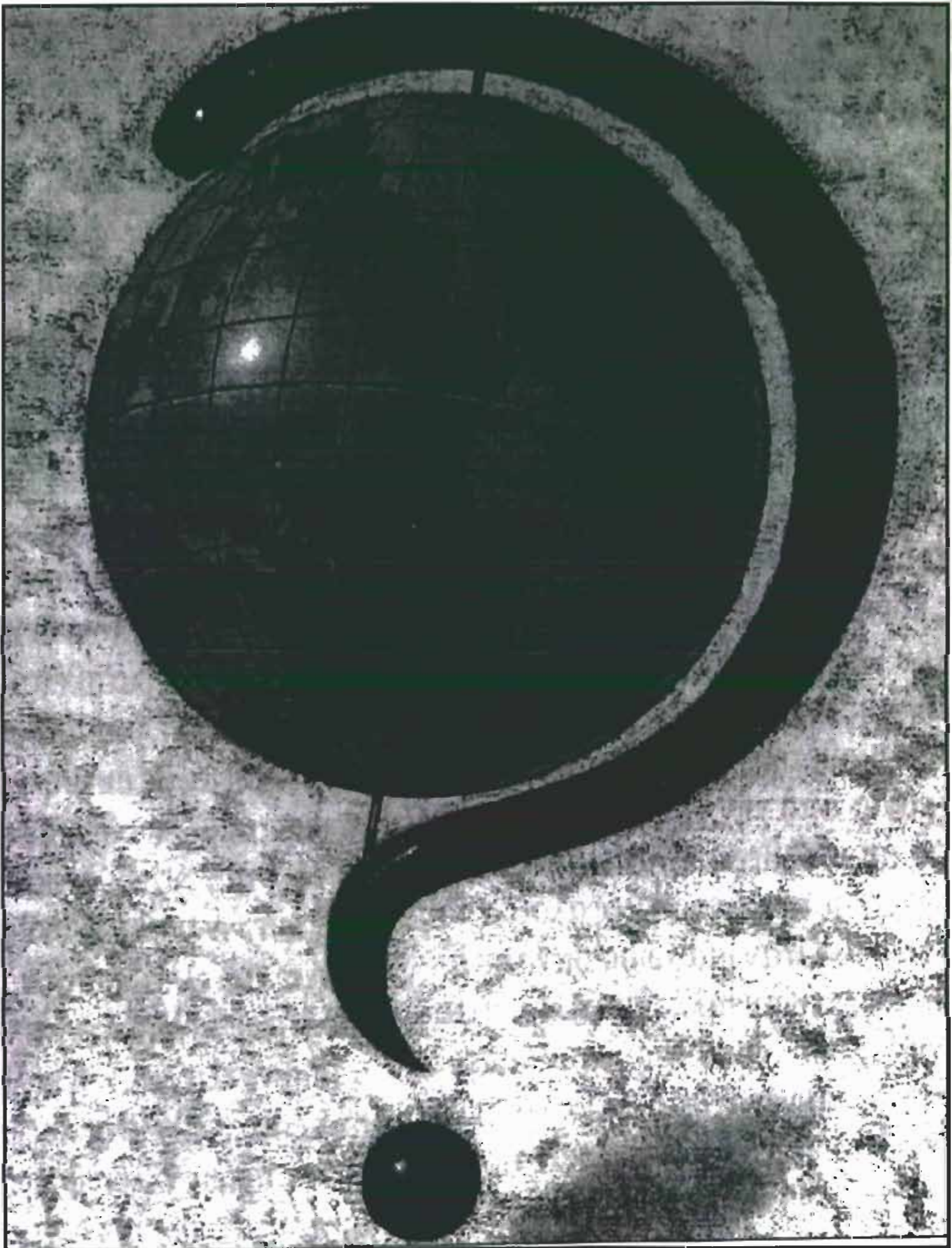
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**“Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟ
ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ”**

**ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ
ΗΛΙΑΣ ΜΠΑΛΤΑΓΙΑΝΝΗΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ : ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

ΠΑΤΡΑ 1996

“Πόση γνώση χάνουμε με την πληροφορία
και πόση σοφία χάνουμε με την γνώση”.

E.Morin

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.	Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	
1.1	Εννοιολογικός προσδιορισμός	1
1.2	Η ανάγκη παροχής της πληροφορίας	1
1.3	Η οντολογία της πληροφορίας	2
1.4	Πομποί και δέκτες της πληροφορίας	4
1.4.1	Ο πομπός	4
1.4.2	Το μέσο	5
1.4.3	Ο αποδέκτης	7
1.5	Προβλήματα επάνω στην πληροφορία	9
1.6	Η αντικειμενικότητα της πληροφορίας	10
1.7	Μορφές πληροφορίας που παράγονται σήμερα	12

2.	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	
2.1	Γενικά στοιχεία - αναγκαιότητα	13
2.2	Ιστορική εξέλιξη	14
2.3	Μορφές πληροφορίας που παρέχουν οι επιχειρήσεις σήμερα	15
2.3.1	Υπόδειγμα δημοσιοποιημένης οικονομικής πληροφορίας	16
2.4	Κριτική της πληροφορίας που παρέχουν οι επιχειρήσεις Κενά που δημιουργούνται	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

1.	Γενικά	22
2.	Ο εκδότης της πληροφορίας	23
3.	Ο αποδέκτης της πληροφορίας	23
3.1	Κοινωνικό περιβάλλον	24
3.2	Φυσικό περιβάλλον	25
3.3	Εργαζόμενοι	25
3.4	Χρηματοδότες (μέτοχοι, τράπεζες, προμηθευτές)	26
3.5	Κράτος	26
4.	Η σκοπιμότητα της παροχής κοινωνικοοικολογικής πληροφορίας από τις επιχειρήσεις	27
4.1	Διαχείριση προσωπικού	28
4.2	“Πράσινο” Marketing	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1.1	Το κοινωνικό πρόβλημα	31
1.2	Κοινωνικός αποκλεισμός και επιχειρήσεις	33
1.3	Ηθική και κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων	34
1.4	Η κοινωνική διάσταση του Marketing	39
1.5	Η κοινωνική λογιστική	44
1.6	Η λογιστική των ανθρωπίνων πόρων	46
1.7	Η λογιστική λογοδοσία για κοινωνικές υπευθυνότητες	
	Κοινωνικός ισολογισμός - απολογισμός	47
1.7.1	Η επιχειρησιακή κοινωνική λογιστική	47
1.7.2	Κοινωνικός ισολογισμός - απολογισμός	50
1.7.3	Τα συστήματα πρακτικής εφαρμογής της Ε.Κ.Λ. (Επιχειρησιακή Κοινωνική Λογιστική)	51
1.7.4	Μεθοδολογία και τεχνικές της Ε.Κ.Λ.	53

2.	ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΑΣΕΙΣ	
	Γαλλία	58
	Σχέδιο λογαριασμών κοινωνικού ισολογισμού του Ν. 77-769	63
	Αυστρία - Ελβετία	72
	Η.Π.Α.	72
	Μεγάλη Βρετανία	72
	Ολλανδία	73
	Γερμανία	73
	Νορβηγία	73
	Σουηδία	74
	ΕΟΚ	74
	Ευρωπαϊκή Ένωση Λογιστών	75
	Αξιολόγηση της κοινωνικής πληροφορίας	77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

1.	Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	
1.1	Αρχικές πρωτοβουλίες για την κοινωνική πληροφόρηση	79
1.2	Ο κοινωνικός ισολογισμός στις επιχειρήσεις	80
1.2.1	Βιομηχανικές επιχειρήσεις	80
1.2.2	Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών	84
1.2.3	Ο.Τ.Ο.Ε. και Παρατηρητήριο Απασχόλησης	86
	Σχέδιο κωδικών κοινωνικού απολογισμού	90
1.3	Ο ρόλος του κράτους	102
1.3.1	Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών	103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

1.	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	
1.1	Οικολογία	107
1.1.1	Εισαγωγή	107
1.1.2	Βασικές έννοιες - Αρχές για μια βιώσιμη κοινωνία	108
1.1.3	Βασικές περιβαλλοντικές υποχρεώσεις	109
1.1.4	Τι οδήγησε στην “οικολογική επανάσταση”	110
1.2	Επιχειρήσεις - Κράτος - Περιβάλλον	111
1.3	Το πέρασμα στην οικο-βιομηχανία	114
1.3.1	Τα παράδειγμα του BODY SHOP P.L.C.	115
1.3.2	Πολιτικές περιβάλλοντος και ανταγωνιστικότητα	119
1.4	Επιχειρησιακή συμπεριφορά και επιχειρηματική ευθύνη	120
1.5	“Πράσινα” προϊόντα χωρίς εγγυήσεις	123
1.6	Πιέσεις αλλαγής	124
1.6.1	Εσωτερικές πιέσεις περιβαλλοντικής αλλαγής	125
1.6.2	Εξωτερικές επιδράσεις περιβαλλοντικής αλλαγής	126
1.6.3	Το κοινό τα Μ.Μ.Ε. και οι πολιτικοί	128

2.	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	
2.1	Διοικητικές πληροφορίες και λογιστική	131
2.2	Τι είναι περιβαλλοντική λογιστική	132
2.2.1	Εξέλιξη της περιβαλλοντικής λογιστικής	133
2.2.2	Η λογιστική πρακτική στην Αγγλία	134
2.3	Αναγκαιότητα	135
2.4	Έσοδα και έξοδα περιβαλλοντικής λογιστικής Οικολογικός Ισολογισμός	137
2.5	Το κόστος της περιβαλλοντικής αποκατάστασης	138
2.6	Μέθοδοι καταγραφής της περιβαλλοντικής μόλυνσης	139
2.6.1	Λογιστική απεικόνιση	140
2.7	Λογιστικές οδηγίες και πρότυπα για το περιβάλλον	142
2.8	Αποτελέσματα αποκατάστασης προερχόμενα από ασφάλειες	143
2.9	Περιβαλλοντικός λογιστικός έλεγχος	145
2.9.1	Ελεγκτικά προβλήματα	146
2.9.2	Νόμοι - Κανονισμοί - Νόμιμες διαδικασίες	146
2.9.3	Διοικητική διστακτικότητα	146
2.9.4	Ειδικοί περιβαλλοντολόγοι	147
2.9.5	Περιβαλλοντικά θέματα και πλάνα ελέγχου	147
2.10	Υπολογισμός των αποτελεσμάτων Διάγραμμα ροής περιβαλλοντικού ελέγχου	148 149
2.10.1	Υλικές βλάβες	150
	Περιβαλλοντικές υποχρεώσεις και πιθανότητες μόλυνσης	151
	Στάδια ανάπτυξης περιβαλλοντικών συστημάτων διαχείρισης	152

3.	ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	
3.1	Ιστορική αναφορά	153
3.2	Η περίπτωση της Ελλάδας	154
3.3	Η αντιμετώπιση του θέματος από την Ε.Ε.	156
3.3.1	Ο κανονισμός της Ε.Ε. 1863/93	159
3.3.2	Προϋποθέσεις για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα	161
3.3.3	Ρυθμίσεις σχετικά με τον περιβαλλοντικό έλεγχο	163
3.4	Το οικολογικό σήμα	165
3.4.1	Πανευρωπαϊκό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος ECO LABEL	167
3.4.2	Πεδίο εφαρμογής του οικολογικού σήματος	168
3.4.3	Οικολογικά κριτήρια	169
3.4.4	Διαχείριση σε εθνικό επίπεδο	172
3.4.5	Κόστος απονομής του οικολογικού σήματος	173
3.4.6	Οφέλη για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές	173
3.4.7	Διαδικασία απονομής του οικολογικού σήματος	174
3.4.8	Υποχρέωση των κρατών μελών για πληροφόρηση σχετικά με το ECO LABEL	176
3.5	Το οικολογικό σήμα στην Ελλάδα	177
3.5.1	Τουρισμός, περιβάλλον και εργαλεία πολιτικής προϊόντος	177
3.5.2	Ομάδες εργαλείων πολιτικής προϊόντος στον τουρισμό	179
3.5.3	Μεθοδολογία διερεύνησης της απόδοσης της πολιτικής προϊόντος στον τουρισμό	181
3.5.4	Το οικολογικό σήμα στις τουριστικές εγκαταστάσεις Δυνατότητα εφαρμογής στις τουριστικές εγκαταστάσεις	181
3.5	Οικολογική διαφήμιση	185
	Παράδειγμα οικολογικών διαφημίσεων	186

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ	187
1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	188
2. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ	194

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	195
---------------------	-----

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	197
--------------------	-----

ΕΙΣΑΓΓΩΓΗ

1. Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

2. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

1. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

1.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ

Η κάθε μορφή ανθρώπινης δράσης, από την ιδιωτική ζωή των ατόμων ως τις δημόσιες, κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες τους, εκφράζεται από μια διαρκή λήψη αποφάσεων. Προκειμένου να ληφθεί η πιο ορθολογική από τις διάφορες εναλλακτικές ενέργειας, που ανάλογα καταλήγουν και σε διαφορετικά αποτελέσματα, οι λήπτες αποφάσεων χρειάζονται πληροφορίες.

Το ρήμα *πληροφορώ* σημαίνει γενικά γνωστοποιώ κάτι σε κάποιον, τον ενημερώνω. Από εδώ προκύπτουν, για τις λέξεις *πληροφορία* και *πληροφόρηση* διάφορες έννοιες καμία φορά διαφορετικές η μια από την άλλη. Πληροφορία μπορεί να είναι η μετάδοση ή η λήψη γνώσης για ένα γεγονός αγνοούμενο. Μπορεί να είναι η είδηση που αναγράφεται σε μια εφημερίδα, σχετικά με ένα πρόσφατο γεγονός. Μπορεί να είναι ακόμα η κοινοποίηση σε άλλους διαμέσου ενός ακουστικού, οπτικού, ηλεκτρικού κ.α. μηνύματος μιας σημασίας, λέξεων, σημάτων, νευμάτων, επιδεκτικών να γίνουν κατανοητά.

1.2 Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Ο άνθρωπος από τις πρώτες στιγμές της ύπαρξης, έδειξε ότι είναι ένα συντροφικό ον, που αποζητά την επαφή με τους άλλους ανθρώπους. Μέσα στη φύση του βρίσκεται έντονη η ανάγκη για ανακάλυψη και εξέλιξη. Αυτό τον οδηγεί στην δημιουργία ενός κώδικα, του πρώτου κώδικα επικοινωνίας, που είναι οι απλές χειρονομίες και παραστάσεις. Έτσι πραγματώθηκε η πρώτη προσπάθεια ανταλλαγής πληροφοριών και σημάτων.

Από κει και πέρα, μετά από τα πρώτα στάδια, η εξέλιξη αυτού του κώδικα ακολούθησε την αλματώδη εξέλιξη του ανθρώπου. Φτάνουμε έτσι στην σημερινή πραγματικότητα των ΜΜΕ, διαμέσου επιβραβεύσεων και αυστηρών κριτικών. Η κυριαρχία των ΜΜΕ προέρχεται από την γρήγορη εξάπλωση του ανθρώπου πάνω

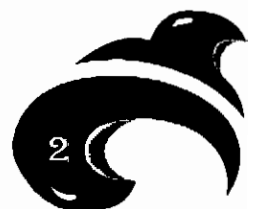
στον πλανήτη και από το μέγεθος των επιτευμάτων του, που κατέστησαν αναγκαία την παροχή πληροφοριών.

1.3 Η ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Η πληροφορία αποτελεί το θεμελιώδες στοιχείο της γνωστικής δομής του ανθρώπου*. Οντολογικά ο ανθρώπινος κόσμος υπάρχει μόνο γιατί υπάρχει μια διαρκής ροή λόγου και πληροφοριών. Πηγή των πληροφοριών είναι γενικά ο κόσμος ο φυσικός και κοινωνικός, μέσα στον οποίο ο άνθρωπος γεννιέται, αναπτύσσεται και κοινωνικοποιείται: Μετά από ένα στάδιο πολύπλοκης διανοητικής επεξεργασίας, και πάντα στα πλαίσια ενός ερμηνευτικού σχήματος (κώδικες επικοινωνίας), οι πληροφορίες, συγκροτούν τη γνωστική δομή του ανθρώπου. Κάθε πληροφορία παίρνει ένα συγκεκριμένο κοινωνικό νόημα, που ορίζεται από το ευρύτερο πλαίσιο της επικοινωνιακής πράξης. Τα ανθρώπινα όντα βρίσκονται σε μια συνεχή αλληλεπίδραση με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, από το οποίο αντλούν τις πληροφορίες. Οι πληροφορίες διακρίνονται γενικά σε λεκτικές και μη λεκτικές. Λεκτικές είναι όλες οι πληροφορίες που διατυπώνονται στον ανθρώπινο λόγο, δηλαδή στη δομή της γλώσσας. Μη λεκτικές, είναι όλες οι άλλες πληροφορίες που αντλούνται από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, όπως οι χειρονομίες, τα σύμβολα, οι διάφοροι ήχοι που αναγνωρίζονται από τον ειδικό χαρακτηριστικό θόρυβο που παράγουν (κελάρυσμα νερού, πτώση βροχής, πτώση κεραυνού, θρόισμα φύλλων, κελάηδημα πουλιών, κραυγές ζώων, θόρυβοι μηχανών, συστήματα συναγεμίων κτλ.). Επίσης πληροφορίες παράγουν συγκεκριμένοι συμβολισμοί (γραμμές βέλη τόξα, σχήματα, αριθμοί, χρώματα, εικόνες, δείκτες) και κωδικοποιημένα σήματα ήχων, χρωμάτων, φωτοσκιάσεων κτλ. Ο άνθρωπος, μέσω των αισθήσεων, είναι ο αποδέκτης των πληροφοριών.

Το κυρίαρχο στοιχείο στην ανθρώπινη επικοινωνία είναι οι λεκτικές πληροφορίες, που διαρθρώνονται στη δομή του λόγου και συνιστούν την απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση και ερμηνεία της δομής του κόσμου. Ολόκληρος ο ανθρώπινος κόσμος συγκροτείται από έννοιες, σύμβολα γεγονότα, καταστάσεις, διαδικασίες. Σε ένα ανώτερο επίπεδο πολιτισμικής οργάνωσης του κόσμου, τα γεγονότα

* Πηγή : Μαζική Επικοινωνία και Πραγματικότητα - Δ.Τζαρδάκης

παίρνουν ένα συγκεκριμένο κοινωνικό νόημα και τελικά αποκρυσταλλώνονται στους θεσμούς της κοινωνίας που συνιστούν αντικειμενοποιήσεις, με άλλα λόγια προϊόντα του εκπραγματισμένου κοινωνικού κόσμου του ανθρώπου.

Η κοινωνική πραγματικότητα, από την επιστήμη, μέχρι την τέχνη, την εργασία και τη θρησκεία, "χτίζεται" με τη βοήθεια των λεκτικών και άλλων συμβολικών σημείων που περιέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες. Οι πληροφορίες, δομημένες και συναρθρωμένες στη δομή μιας γλώσσας, παράγουν κοινωνικό νόημα και προκαλούν κοινωνικές αντιδράσεις στα άτομα και στις ομάδες. Κάθε σημασία εντάσσεται και αποκωδικοποιείται στα πλαίσια μιας ευρύτερης λεκτικής συνάφειας. Η γλώσσα είναι υπεύθυνη για την παραγωγή κοινωνικού νοήματος, με την προϋπόθεση ότι υπακούει σε συγκεκριμένους κανόνες διαπλοκής των λέξεων.

Το κλειδί για την ανάγνωση (αποκωδικοποίηση) των πληροφοριών και των μηνυμάτων που περιέχουν, αποτελούν οι λεγόμενοι κώδικες. Η ίδια η πληροφορία είναι φορέας, ενός νοήματος (κοινωνικής σημασίας), με την έννοια ότι το μήνυμα που περιέχεται σ' αυτή πρέπει να αποκωδικοποιηθεί με τη βοήθεια ενός κώδικα επικοινωνίας. Ο σπουδαιότερος κώδικας επικοινωνίας, όπως ήδη τονίστηκε, είναι η γλώσσα. Υπάρχουν όμως και άπειροι άλλοι συμβολικοί κώδικες που κατασκευάζονται και χρησιμοποιούνται σε ειδικές περιοχές. Οι κώδικες -σε αντίθεση με τη γλώσσα- κατασκευάζονται για ειδική χρήση και αποτελούν ένα σύστημα συμβολικής ανταλλαγής πληροφοριών και επικοινωνίας. Για παράδειγμα στις συγκοινωνίες στην αεροναυτική, στη ναυσιπλοία, στη μουσική, στις μυστικές υπηρεσίες στρατού, στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές χρησιμοποιούνται ειδικοί κώδικες επικοινωνίας, που είναι λίγο-πολύ κλειστά συστήματα επικοινωνίας, σε αντίθεση με τη γλώσσα που είναι ένα ανοιχτό σύστημα επικοινωνίας.

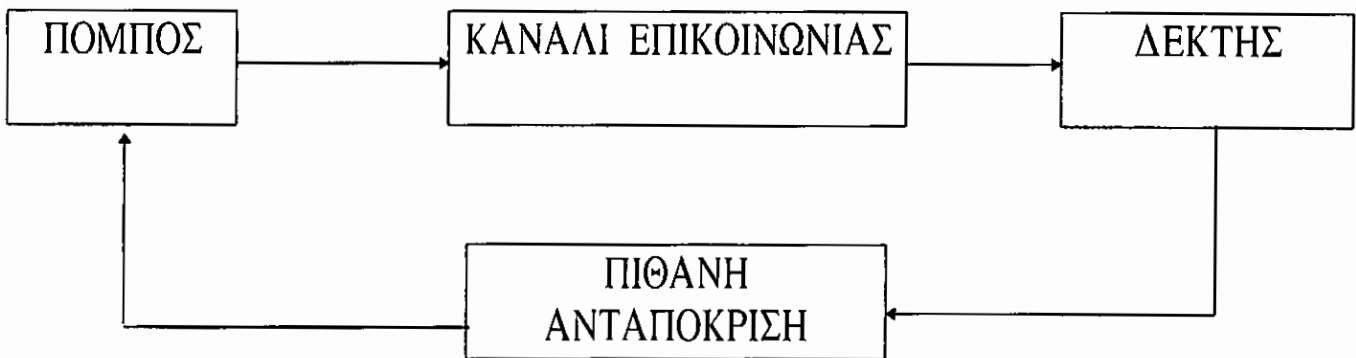
Τα σημεία που συγκροτούν έναν κώδικα περιέχουν πληροφορίες, οι οποίες, μετά από μια διαδικασία αποκρυπτογράφησης, παίρνουν ένα κοινωνικό νόημα και γίνονται στοιχεία της πραγματικότητας. Το νόημα είναι συμπυκνωμένο στην ίδια τη δομή του επικοινωνιακού κώδικα και είναι κοινωνικά καθορισμένο. Μια αυθαίρετη αλλαγή ή ερμηνεία ενός μόνο σημείου ή στοιχείου του κώδικα είναι αρκετή για να προκαλέσει την αλλοίωση στο περιεχόμενο της επικοινωνίας ή και να την καταστρέψει. Η επικοινωνία δηλαδή μεταξύ του εκδότη μιας πληροφορίας και του αποδέκτη της, εξαρτάται

άμεσα από την ερμηνεία που δίνουν και οι δύο στο συγκεκριμένο κώδικα που χρησιμοποιούν.

1.4 ΠΟΜΠΟΙ ΚΑΙ ΔΕΚΤΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Σχηματικά σε γενικές γραμμές, η ροή μιας πληροφορίας μπορεί να είναι η ακόλουθη :

Πρόκειται για ένα υπεραπλουστευμένο σχήμα γιατί με τα σημερινά δεδομένα οι δέκτες μπορεί να αντιπροσωπεύουν έναν τεράστιο αριθμό ατόμων. Πολλά απ' αυτά τα άτομα μπορεί να μην αντιδράσουν στο ελάχιστο από τη λήψη του μηνύματος ή να μη το λάβουν καθόλου. Οι πληροφορίες που παρέχονται διαμέσου του προφορικού λόγου, ομιλίες, ραδιόφωνο, τηλεόραση ή γραπτού, εφημερίδες, περιοδικά και διαμέσου του ηλεκτρονικού χώρου απευθύνονται λόγω της φύσης τους σε μια πλατιά γκάμα ανθρώπων, γίνονται όμως δεκτές μόνο από λίγες πολλές φορές ενδιαφερόμενες ομάδες.

1.4.1 Ο πομπός (επικοινωνητής)

Ο πομπός* (επικοινωνητής) παίζει έναν πρωτεύοντα και διακριτικό ρόλο στη διαδικασία της μαζικής επικοινωνίας. Έχει, συνήθως, τη διακριτική εξουσία να επιλέγει το υλικό του, να παράγει τις ειδήσεις και πληροφορίες, με τέτοιο τρόπο ώστε να έχει ένα

* Πηγή : Μαζική Επικοινωνία και Πραγματικότητα - Δ.Τζαρδάκης

καλό επικοινωνιακό αποτέλεσμα, που σημαίνει να προξενήσει στους αποδέκτες (το κοινό) επιθυμητές επιδράσεις στη συμπεριφορά τους. Συνοψίζει και συναρμολογεί τις ειδήσεις και πληροφορίες με τα κριτήρια της σπουδαιότητας της επικαιρότητας της αξιοπιστίας και της ουδετερότητας και με τη βοήθεια ενός τεχνικού μέσου (ραδιόφωνο, τηλεόραση, τύπος) τις μεταδίδει στο μαζικό κοινό. Στοιχεία που καθορίζουν αυτή τη λειτουργία είναι, εκτός των άλλων, και η προσωπικότητα του επικοινωνητή, οι προθέσεις του, οι γενικές κοινωνικές του σχέσεις, καθώς και η αυτονόητη τοποθέτησή του απέναντι στο πρόβλημα.

Ο επικοινωνητής βρίσκεται κάτω από την πίεση του μηνύματος καθώς και την κρίση του εκάστοτε κοινού, προς το οποίο απευθύνεται. Αυτό πάλι σημαίνει ότι, όταν θέλει να διαμορφώσει το περιεχόμενο του μηνύματος, πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη την κοινωνικο-ψυχολογική δομή του κοινού, για να αποφύγει τυχόν ανεπιθύμητες αντιδράσεις. Κάθε πράξη επικοινωνιακή υπόκειται στον κριτικό έλεγχο του κοινού και περιέχει τον κίνδυνο να αποτύχει, ως προς τα αποτελέσματα που επιδιώκει, όταν ο επικοινωνητής δε λάβει υπόψη του το ιδιαίτερο κοινό προς το οποίο απευθύνεται.

1.4.2 Το μέσο

Τα κατ' εξοχήν μαζικά μέσα επικοινωνίας είναι ο έντυπος λόγος (ημερήσιος και περιοδικός τύπος), το ραδιόφωνο και η τηλεόραση*. Το μέσο επικοινωνίας παίζει επίσης, έναν κεντρικό και ουσιαστικό ρόλο στη διαδικασία μαζικής επικοινωνίας. Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί και μεταδίδει τις πληροφορίες ποικίλλει από μέσο σε μέσο. Οι επιδράσεις του μέσου εξαρτώνται άμεσα από τον τρόπο μετάδοσης της μαρτυρίας ή δήλωσης: αν δηλαδή η μαρτυρία μεταδίδεται οπτικά ή ακουστικά ή οπτικοακουστικά ή κατευθείαν/ ζωντανή (live) ή τέλος σε μαγνητοσκόπηση (video). Ο έντυπος λόγος (εφημερίδες, περιοδικά, βιβλία), για παράδειγμα, είναι το μοναδικό μέσο που παρέχει τη δυνατότητα στους αποδέκτες (κοινό) να καθορίζουν οι ίδιοι το χρόνο, τον τρόπο και το ρυθμό επεξεργασίας και αποδοχής ή απόρριψης των πληροφοριών. Παρέχει επίσης, τη δυνατότητα στο κοινό να αντιδράσει με διάφορους τρόπους: να ξαναδιαβάσει το κείμενο για την καλύτερη κατανόησή του, ή να μην αγοράσει μια συγκεκριμένη εφημερίδα / ή

* Πηγή : Μαζική Επικοινωνία και Πραγματικότητα - Δ.Τζαρδάκης

βιβλίο), ή να διαμαρτυρηθεί με δήλωση ή επιστολή κτλ. Αντίθετα, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση, που είναι και τα πιο αποτελεσματικά μαζικά μέσα, δεν επιτρέπουν απαντήσει ούτε διαμαρτυρία, γιατί τα μηνύματα που μεταδίδουν έχουν μια γρήγορη /εφήμερη ενέργεια. Αντί αυτού, όμως, διαθέτουν ένα τεχνικό πλεονέκτημα, να μεταδίδουν πληροφορίες σε ένα μαζικό και διαφοροποιημένο, ως προς τη δομή του, κοινό, ανεξάρτητα από κοινωνική τάξη, ηλικία, φύλο, μόρφωση κτλ. Επιπλέον, έχουν το τεχνικό πλεονέκτημα να προξενούν πιο έντονα την εντύπωση της πραγματικότητας. Ιδιαίτερα η τηλεόραση, ως το τελειότερο μέχρι σήμερα οπτικο-ακουστικό μέσο, έχει μεγαλύτερη επίδραση στο κοινό, γιατί μεταδίδει τις πληροφορίες με τόνο (ήχο) και εικόνες. Όπως είναι γνωστό από την ψυχολογία, οι εικόνες και τα πλάνα προξενούν σε μικρούς και μεγάλους έντονη την εντύπωση της πραγματικότητας.

Στις μαζικές επικοινωνίες το μέσο, πέρα από τις δομικές ιδιαιτερότητες που το χαρακτηρίζουν, παίρνει μια αυτονόητη θέση στη συνείδηση του κοινού, πολύ περισσότερο, όταν αυτό, προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες, εκτίθεται αναγκαστικά στην επιρροή του μέσου. Η επιλογή του μέσου, που θέλουμε να μας πληροφορήσει, είναι μια σχετική επιλογή από μια ευρύτερη προσφορά μέσων πληροφόρησης, τόσο στην περίπτωση του τύπου όσο και στην περίπτωση της ραδιο-τηλεόρασης, οι δυνατότητες επιλογής είναι ανάλογες με την προσφορά σε υλικό και σε κανάλια εκπομπής πληροφοριών. Στα πλαίσια της πλουραλιστικής κοινωνίας των πληροφοριών, η αυξητική τάση των μαζικών μέσων πληροφόρησης παρέχει στο κοινό, το λιγότερο, μια ψευδαίσθηση της πλήρους ελευθερίας επιλογής του μέσου, από το οποίο θέλει να αντλήσει τις πληροφορίες του. (Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση του τύπου και των ραδιοφωνικών σταθμών). Από το σημείο της πλήρους ελευθερίας επιλογής, μέχρι του να επιλέγεις αυτό που θέλεις να διαβάσεις ή να ακούσεις, η απόσταση είναι σχεδόν μηδενική. Το επιλεγόμενο μέσο επιβάλλεται με τη "γοητεία" του και την ιδεολογική του απήχηση στο κοινό που επιλέγει "ελεύθερα", μέσα από μια πληθώρα μέσων πληροφόρησης. Το ιδεολογικό κριτήριο είναι συχνά το μοναδικό κριτήριο επιλογής του μέσου πληροφόρησης. Ο αναγνώστης ή ακροατής συχνά ταυτίζεται ιδεολογικά με το μέσο πληροφόρησης, γιατί του παρέχει προδηλότητες. Μια τέτοια αντικριτική στάση περιέχει τον κίνδυνο της χειραγώγησης του αναγνωστικού ή ακροαματικού κοινού. Μολονότι μία πραγματικότητα δεν μπορεί ποτέ να είναι απαλλαγμένη ολοκληρωτικά από στοιχεία υποκειμενικής θεώρησης, ωστόσο μια εναλλαγή του μέσου πληροφόρησης (ανάγνωση διαφορετικών εφημερίδων ή ακρόαση διαφορετικών σταθμών), συμβάλλει

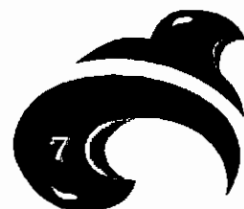
αποτελεσματικά στο σχηματισμό μιας πληρέστερης εικόνας για τα πραγματικά γεγονότα. Το πώς θα αντιδράσει το κοινό στην εμφάνιση ενός νέου μέσου πληροφόρησης, δεν μπορεί να προσδιορισθεί. Μπορεί όμως να ειπωθεί, ότι κάθε καινούργιο μέσο στην πρώτη φάση λειτουργίας του (φάση γνωριμίας με το κοινό) κερδίζει ένα ευρύτερο αναγνωστικό ή ακροαματικό κοινό. Στη συνέχεια, και στο βαθμό που το μέσο κερδίζει σε αξιοπιστία, μπορεί να αυξήσει τη δημοτικότητά του σε αντίθετη περίπτωση το κοινό παίρνει τις αποστάσεις του. Υποκειμενικοί παράγοντες, που έχουν σχέση με κοινωνικοψυχολογικές ανάγκες του κοινού, παίζουν επίσης ένα ρόλο στην προτίμηση του μέσου επικοινωνίας.

1.4.3 Ο αποδέκτης

Ο αποδέκτης* (κοινό) είναι ο κεντρικός στόχος, προς τον οποίο κατευθύνονται όλες οι ενέργειες των μέσων μαζικής επικοινωνίας, για τον κοινωνικό και ιδεολογικό του επηρεασμό. Τα μαζικά μέσα στοχεύουν κυρίως στο να διαμορφώσουν στο κοινό μια γνώμη ή να αλλάξουν την ήδη υφιστάμενη, σε σχέση με ένα κοινωνικό ή πολιτικό γεγονός. Ιδιαίτερα σε προεκλογικές περιόδους τα μέσα μαζικής επικοινωνίας αφιερώνουν ένα μεγαλύτερο χώρο ή χρόνο για τη μετάδοση πληροφοριών, που αναφέρονται σε πολιτικά γεγονότα. Ο τρόπος, με τον οποίο αντιδρά ο αποδέκτης (κοινό) στις πληροφορίες που δέχεται από τα διάφορα μαζικά μέσα, είναι εξαιρετικά πολύπλοκος. Μία πληροφορία από μόνη της δεν είναι ικανή να προκαλέσει μία αλλαγή στη συμπεριφορά του αποδέκτη. Διάφοροι αποδέκτες αντιδρούν με διαφορετικό τρόπο στις ίδιες πληροφορίες. Ο τρόπος, με τον οποίο αντιδρά ο αποδέκτης πληροφοριών, σχετίζεται άμεσα με τις προδιαθέσεις, την προεπικοινωνιακή του γνώμη και τη συνολική δομή της προσωπικότητάς του. Το φύλο, η ηλικία, το επίπεδο μόρφωσης, η κοινωνική τάξη, το επάγγελμα, η οικονομική κατάσταση, το θρήσκευμα, ο τόπος διαμονής (πόλη ή χωριό), καθώς και άλλες εντελώς ειδικές ιδιότητες της προσωπικότητας, είναι μεταβλητές (παράγοντες) που προσδιορίζουν τη διαδικασία επίδρασης και τη στάση του αποδέκτη.

Άλλα ψυχολογικά δεδομένα της διαδικασίας επίδρασης, που καθορίζουν την αντίδραση του αποδέκτη είναι η εκάστοτε κατάσταση αναγκών, παρωθήσεων και προσδοκιών του αποδέκτη. Η εκάστοτε κατάσταση αναγκών, κάτω από την οποία

* Πηγή: Μαζική Επικοινωνία και Πραγματικότητα- Δ.Τζαρδάκης

βρίσκεται ο αποδέκτης, επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αυτός αντιδρά στις πληροφορίες. Οι μαρτυρίες που φθάνουν στον αποδέκτη από τα μαζικά μέσα δεν αφομοιώνονται χωρίς προηγούμενη επεξεργασία στη γνωστική του δομή. Αυτές, πριν εγγραφούν στον εγκέφαλο, περνούν από ένα προηγούμενο στάδιο επιλεκτικής επεξεργασίας (φιλτράρισμα). Η επιλογή των πληροφοριών γίνεται πάντα με βάση ορισμένα κριτήρια κοινωνικοψυχολογικά και ιδεολογικά, ιδιαίτερες κοινωνικές και συναισθηματικές ανάγκες. Μια πληροφορία για να γίνει αποδεκτή πρέπει να απαντά σε ιδιαίτερες κοινωνικοψυχολογικές και συναισθηματικές ανάγκες του αποδέκτη.

Με την έννοια αυτή, η διαδικασία της επιλογής και συσώρευσης των πληροφοριών έχει και έναν υποκειμενικό χαρακτήρα. Ο αποδέκτης καθορίζει το εύρος των πληροφοριών που τελικά θα ενσωματώσει στη γνωστική δομή του. Πρόκειται για ειδικούς μηχανισμούς επιλογής των πληροφοριών, οι οποίοι λειτουργούν σε κάθε κοινωνικοποιημένο άτομο και το προστατεύουν, ως ένα βαθμό, από την επιρροή των μαζικών μέσων. Είναι, βέβαια, εξαιρετικά δύσκολο να ερευνηθεί κανείς όλους εκείνους τους παράγοντες, οι οποίοι παίρνουν μέρος σ' αυτή τη διαδικασία επιλογής των πληροφοριών. Συχνά, πρόκειται για ασυνείδητους μηχανισμούς του εγώ και για ειδικούς όρους της προσωπικότητας, που ανήκουν στην περιοχή της προσωπικής σφαίρας κάθε ανθρώπου και είναι δύσκολο να ερευνηθούν με επιστημονικές μεθόδους. Διαθέσεις, προθέσεις και στάσεις ατομικές δεν μπορούν να μετρηθούν αντικειμενικά, παρά μόνο κατά προσέγγιση ως "αντικειμενοποιημένες" κοινωνικές τάσεις. Με μια γενική έννοια, επιλογή στην προεπικοινωνιακή φάση σημαίνει, ότι ο αποδέκτης προτιμά να επιλέγει τέτοιες πληροφορίες, οι οποίες βρίσκονται σε συμφωνία με τη δική του γνωστική δομή αλλιώς κατά κανόνα τις απορρίπτει. Παρά τους προστατευτικούς μηχανισμούς, που λειτουργούν στον αποδέκτη, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, ως κοινωνικοποιητικοί θεσμοί, επηρεάζουν και διαμορφώνουν γνώμες, στάσεις, πεποιθήσεις στο κοινό. Η έκταση και η μορφή του επηρεασμού εξαρτάται από την εκάστοτε σχέση αλληλεξάρτησης των παραγόντων που αναλύθηκαν παραπάνω.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, τονίζουμε ότι, σε όλες τις μορφές μιας μαζικής επικοινωνίας, ο επικοινωνητής κατέχει μια αποφασιστική «θέση κλειδί». Ο επικοινωνητής που παράγει τις πληροφορίες και ο αποδέκτης των πληροφοριών, βρίσκονται περίπου σε μια σχέση **εξουσίας-αδυναμίας**. Η υπεροχή του επικοινωνητή έναντι του αποδέκτη, οφείλεται στο γεγονός ότι αυτός συνοψίζει τις μαρτυρίες και

πληροφορίες με, λίγο-πολύ, υποκειμενικά κριτήρια. Αντίθετα, η μειονεκτική θέση του αποδέκτη οφείλεται στο γεγονός ότι αυτός προκειμένου για τις μαζικές επικοινωνίες, δεν έχει κανένα τρόπο να αντιδράσει άμεσα στη μεταδιδόμενη πληροφορία.

1.5 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

Νοούμενη σαν η διάδοση των νέων και η κοινοποίηση μηνυμάτων, η πληροφορία θέτει πολυάριθμα προβλήματα πάσης φύσεως* .

Από νομική άποψη, μιλάμε για τα δικαιώματα στην πληροφόρηση, χωρίς όμως να διευκρινίζουμε πάντοτε ποιος την ασκεί, με ποιους σκοπούς και με ποια μέσα. Σήμερα, πράγματι η πληροφόρηση με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας δεν μπορεί πια να είναι εκείνη ενός αυτόνομου ατόμου, στο οποίο θα εξασφαλιζόταν ένα προσωπικό δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας θέτουν, αναπόφευκτα προβλήματα πολιτικού χαρακτήρα. Χάρη σ' αυτά, ο "πληροφορών" γίνεται μία κοινωνιολογική δύναμη, λίγο - πολύ ανώνυμη, και διαθέτουμε ένα ισχυρό τεχνικό - κοινωνικό συγκρότημα. Η πολιτική εξουσία απαιτεί να έχει ένα δικαίωμα επιβλεψής πάνω σε μία τέτοια δύναμη, ικανή να διαπλάθει τη γνώμη, και καμιά φορά μάλιστα θέλει να έχει έναν έμμεσο έλεγχο. Όταν ενεργεί επί διεθνούς επιπέδου, η πληροφόρηση με τα μέσα μαζικής επικοινωνίας στηρίζεται πάνω σε ολόκληρο το γενικό και συνήθως δεσπόζον οικονομικό, τεχνικό και πολιτικό δίκτυο της χώρας το οποίο χρησιμοποιεί και από το οποίο επωφελείται. Είναι λοιπόν αναγκαίος ένας ορισμένος έλεγχος της πληροφόρησης, τόσο επί του διεθνούς επιπέδου, όσο και στο εσωτερικό ενός έθνους.

Από την έποψη μίας κοινωνιολογικής ανάλυσης, η πληροφόρηση εμφανίζει διάφορα προβλήματα : οι τεχνικές τις οποίες χρησιμοποιεί, η εγκυρότητά τους, η αποτελεσματικότητά τους το περιεχόμενο και η αυθεντικότητα των μηνυμάτων τα οποία μεταβιβάζει και ο αναγκαστικά επιλεκτικός χαρακτήρας των γεγονότων που μεταβιβάζονται ο τρόπος παρουσίασης ή σχολιασμού των γεγονότων , έτσι ώστε είτε ν' ανταποκρίνονται στην προσδοκία, στην επιθυμία του πληροφορούμενου, είτε να προσανατολίζουν τη γνώμη. Οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει ο πληροφορών και τα

* Πηγή : Μαζική Επικοινωνία και Πραγματικότητα - Δ.Τζαρδάκης
Κοινωνιολογικό Λεξικό

κίνητρα πού τον σπρώχνουν. Ο τρόπος διάδοσης ενός νέου από μίαν ομάδα υπακούει σε ορισμένους νόμους οι οποίοι διαφέρουν ανάλογα με το συγκινησιακό χαρακτήρα αυτού του νέου, την προέλευσή του, τη σπουδαιότητά του για την ομάδα, κ.α..

Μέσα σ' ένα κόσμο όπου οι ιδεολογίες, η προπαγάνδα και η διαφήμιση κατακλύζουν τις συνειδήσεις με τα μέσα της μαζικής επικοινωνίας συνδυαζόμενα με τις ψυχολογικές τεχνικές, εκείνο πού έχει σημασία είναι το δικαίωμα στην αλήθεια της πληροφορίας. Ο πληροφορών θα έπρεπε να μπορεί να δίνει εγγυήσεις ως αυτή την αλήθεια και να είναι κοινωνικά υπεύθυνος. Γι' αυτό το λόγο, με μια τέτοια προοπτική, ορισμένοι ζητούν ένα κώδικα δεοντολογίας ως προς την πληροφόρηση. Τέλος, οι πληροφορίες που μεταδίδει πρέπει να είναι, κατά κάποιο τρόπο, καλά φιλτραρισμένες, δηλαδή απαλλαγμένες από στοιχεία που μπορούν να προκαλέσουν αμφιβολίες ή υπόνοιες. Με άλλα λόγια, οι πληροφορίες πρέπει να είναι διατυπωμένες με σαφήνεια και ακρίβεια, για να γίνονται ευκολότερα κατανοητές από τους αποδέκτες.

1.6 Η ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Το πρόβλημα της "αντικειμενικής" πληροφόρησης της "κοινής" γνώμης, συνδέεται στην εποχή μας με τον πολιτικό πλουραλισμό και την πολυφωνία. Η πληροφόρηση του κοινού θεωρείται αντικειμενική (άρα αληθινή), όταν επιτρέπει μια πλουραλιστική προσέγγιση των "γεγονότων" της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, με την έννοια ότι τα μέσα παρουσιάζουν όλες τις πιθανές εκδοχές (ερμηνείες). Η πολυφωνική προσέγγιση των "γεγονότων", υποτίθεται ότι κάθε φορά οδηγεί στην αποκάλυψη της αλήθειας. Εδώ όμως γεννιέται το ερώτημα: τι είναι επιτέλους το αντικειμενικό και το αληθινό, Επειδή στην κοινωνία (κοινωνική πραγματικότητα) δε λειτουργούν νόμοι αντικειμενικοί με την έννοια που λειτουργούν στη φύση, το πρόβλημα της αντικειμενικότητας και της αλήθειας, είναι κατ' εξοχήν πρόβλημα ιστορικό. Η αλήθεια, ως κατηγορία σκέψης, δεν είναι ούτε αιώνια (αμετάβλητη) ούτε σχετική - με την έννοια της υποκειμενικότητας - αλλά είναι ιστορική, που σημαίνει ότι είναι υπόθεση ιστορικής ερμηνείας των κοινωνικοοικονομικών και πολιτικοϊδεολογικών συνθηκών που την παράγουν.

Πολλές φορές οι πληροφορίες που δίνονται επιλέγεται με ορισμένα κριτήρια όπως ποια γεγονότα πρέπει να γίνουν "ειδήσεις", ποιες όψεις της πραγματικότητας πρέπει να προβληθούν και ποιες να αποσιωπηθούν. Αυτό σημαίνει, ότι η ήδη κατακερματισμένη πραγματικότητα κατακερματίζεται σε ένα επόμενο τεχνητό επίπεδο ακόμη περισσότερο και εμφανίζεται ως η "επίσημη" πραγματικότητα. Με άλλα λόγια κατασκευάζεται μια άλλη πραγματικότητα, της οποίας όμως τα στοιχεία πρέπει να εμπνέουν στο κοινό αξιοπιστία ως προς την "αντικειμενικότητα" και την "αλήθεια" που περιέχουν. Έτσι, το ίδιο γεγονός μπορεί να παρουσιάζεται από διαφορετικά μαζικά μέσα με ένα εντελώς διαφορετικό τρόπο ως προς τη σημασία του, την ερμηνεία του και την αξιολόγησή του. Ιδιαίτερα, ο τύπος αξιολογεί και παρουσιάζει τα γεγονότα ανάλογα με τα πολιτικοϊδεολογικά συμφέροντα που προωθεί.

Έχοντας υπόψη την πολυπλοκότητα της κοινωνικής πραγματικότητας και τον τρόπο, με τον οποίο γεννιούνται και ερμηνεύονται τα γεγονότα, θα πρέπει τώρα να απαντήσουμε στο ερώτημα: Πώς εννοεί κανείς την αντικειμενική πληροφόρηση, μήπως το να ακούσει κανείς δέκα διαφορετικές απόψεις για το ίδιο ζήτημα, στα πλαίσια του πολιτικού πλουραλισμού και της πολυφωνίας, σημαίνει ότι πληροφορείται την αλήθεια, όχι ασφαλώς, γιατί είναι πολύ πιθανόν και οι δέκα απόψεις να είναι ψευδείς ή λαθεμένες. Αλλά τότε πώς συνδέεται ο πλουραλισμός με την αντικειμενική πληροφόρηση και αλήθεια; Στην ουσία η "αντικειμενική" και "αμερόληπτη" πληροφόρηση είναι μια φενάκη. Από τη στιγμή που η πληροφορία και η είδηση (κυρίως η πολιτική) φιλτράρεται ιδεολογικά, παύει να είναι αντικειμενική και αμερόληπτη. Ωστόσο, μπορεί να υπάρξει ένα *minimum* εχέγγυο για αντικειμενικότητα και αμεροληψία στην πληροφόρηση. Κάτι τέτοιο σημαίνει αποκάλυψη των πραγματικών συνθηκών μέσα και κάτω από τις οποίες γεννιέται ένα γεγονός, καθώς και των ανθρώπινων προθέσεων που το προσδιορίζουν. Σε ένα δεύτερο (επόμενο) επίπεδο, αντικειμενικότητα και αμεροληψία στην πληροφόρηση πρέπει να σημαίνει τη σωστή ανάλυση και αξιολόγηση των πραγματικών συνεπειών, που έχει ένα γεγονός στην κοινωνία και τη δημοκρατία.

Επίσης στις νέες συνθήκες του καπιταλισμού που χαρακτηρίζεται από τη διεθνοποίηση του κεφαλαίου και την ολοκληρωματική επικράτηση των πολυεθνικών επιχειρήσεων, τα μέσα ενημέρωσης ακολουθώντας τον καπιταλιστικό τρόπο μαζικής παραγωγής, βομβαρδίζουν τον μέσο δέκτη με ένα καταιγισμό μηνυμάτων και πληροφοριών. Αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος είναι να καθίσταται

αδύνατη η επεξεργασία, ο έλεγχος και η αφομοίωση ολόκληρου του όγκου των πληροφοριών. Έτσι οι περισσότερες πληροφορίες περνούν απαρατήρητες και όσες τελικά γίνονται δεκτές από τους δέκτες είναι δύσκολο να εξακριβωθεί η αξιοπιστία τους.

1.7 ΜΟΡΦΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Το είδος της πληροφορίας που δέχονται καθημερινά οι δέκτες εξαρτάται τόσο από τα ενδιαφέροντα όσο και από τις δραστηριότητες τους. Οι μορφές που μπορεί να πάρει η πληροφορία καλύπτει ολόκληρο το γνωστικό γίγνεσθαι του ανθρώπου και είναι άμεσα συνδεδεμένο με την εξέλιξη και την πορεία του στον χρόνο. Ίσως θα μπορούσαμε να χωρίσουμε το σώμα της πληροφορίας σε μικρότερες εξειδικευμένες κατηγορίες με κριτήριο το γνωστικό αντικείμενο που καλύπτουν. Έτσι μπορούμε να αναφερθούμε σε πληροφορία στρατιωτική, επιστημονική, καλλιτεχνική, περιβαλλοντική, κοινωνική, πολιτική και οικονομική. Με αυτή την τελευταία θα ασχοληθούμε στις επόμενες σελίδες.

2. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ

Οικονομική πληροφορία παράγουν και δημοσιεύουν το κράτος, ιδρύματα, διεθνείς οργανισμοί και οι οικονομικοί οργανισμοί - επιχειρήσεις.

Η κυριότερη και βασική έκφραση της οικονομικής πληροφορίας που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις είναι η λογιστική επιστήμη. Είναι αυτή που παράγει, επεξεργάζεται, ελέγχει και δημοσιοποιεί την οικονομική πληροφορία. Αποτελεί τη βασική πηγή πληροφόρησης για τις οικονομικές δραστηριότητες και στοχεύει, όπως άλλωστε και κάθε πληροφορία, στη μείωση της αβεβαιότητας και στην υποβοήθηση, ώστε να ληφθούν οι ορθότερες αποφάσεις. Οι χρήστες της λογιστικής πληροφορίας μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες ομάδες:

- Τους “εσωτερικούς” χρήστες, οι οποίοι χρειάζονται τη λογιστική πληροφόρηση προκειμένου να ελέγξουν, να αξιολογήσουν και να προγραμματίσουν τις οικονομικές δραστηριότητες της μονάδας τους. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα στελέχη σε όλα τα διοικητικά επίπεδα και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι.
- Τους “εξωτερικούς” χρήστες, οι οποίοι ενδιαφέρονται να γνωρίζουν την κατάσταση και την πορεία της οικονομικής μονάδας, είτε διότι συνδέονται άμεσα με αυτή (πιστωτές, μέτοχοι, προμηθευτές, πελάτες), είτε έμμεσα (δημόσιες υπηρεσίες, ασφαλιστικοί οργανισμοί, επιμελητήρια).

Η λογιστική αποτελεί την κοινή γλώσσα των οικονομικών μονάδων, που επιτρέπει την επικοινωνία και την ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών, που εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα στη δράση τους. Η κοινή αυτή γλώσσα εκφράζεται κυρίως ως ένα σύστημα μέτρησης και επικοινωνίας γενικής αποδοχής.

Ως σύστημα καταμέτρησης, αναφέρεται σ' εκείνα τα επιχειρηματικά μεγέθη, τα οποία είναι δυνατόν να εκφραστούν σε χρηματικές μονάδες. Τα μεγέθη αυτά η

λογιστική τα επιλέγει, τα εκφράζει σε χρηματικές μονάδες και τα καταγράφει σε ειδικά αρχεία, οικοδομώντας μια βάση δεδομένων η οποία αποτελεί διαρκή δεξαμενή πληροφοριών.

Ως σύστημα επικοινωνίας η λογιστική, κοινοποιεί στους ενδιαφερόμενους σχετικές πληροφορίες, αφού προηγουμένως επεξεργαστεί και στη συνέχεια ταξινομήσει, συνοψίσει και τα λογιστικά στοιχεία. Τέλος, στο ίδιο πλαίσιο επικοινωνίας ανήκει η ερμηνεία και η ανάλυση των κοινοποιούμενων πληροφοριών.

Τόσο το σύστημα μέτρησης, όσο και το σύστημα επικοινωνίας, λειτουργούν με βάση μια σειρά από τεχνικές, οι οποίες με τη σειρά τους θεμελιώνονται σε διάφορες γενικές αρχές και παραδοχές κοινής αποδοχής.

2.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Η λογιστική* εμφανίζεται με την πρώτη μορφή ανταλλαγής προϊόντων μεταξύ των ανθρώπων, όπου και δημιουργείται η ανάγκη της παρακολούθησης και καταγραφής των συναλλαγών αυτών.

Το πρώτο ιστορικό στοιχείο σχετικό με τη λογιστική εμφανίζεται το 3.000 π.χ. περίπου στο χάρτη του Χαμουραμπί, βασιλιά της Βαβυλώνας και αναφέρεται στην καταμέτρηση των αγαθών που παράγονται και καταναλώνονται. Ακόμη, στοιχεία γύρω από τη λογιστική έχουν ανακαλυφθεί στην Ιουδαία, τη Ν. Αμερική, την Αίγυπτο και σε άλλες χώρες και αναφέρονται, κυρίως, στη διαχείριση της περιουσίας των κρατών, των ναών και των βασιλιάδων.

Στην αρχαία Αθήνα, υπάρχουν ενδείξεις ότι, είχαν θεσπιστεί λογαριασμοί, για να παρακολουθούνται οι διαχειριστές του δημόσιου χρήματος. Αργότερα στη Ρώμη έμποροι χρησιμοποιούσαν ένα βιβλίο ταμείου, που αποτελούσε τη βάση για τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Η λογιστική άρχισε να ακμάζει στις Φλαμανδικές και Ιταλικές πόλεις το 13ο και 14ο αιώνα, ως μέσο παρακολούθησης των εμπορικών συναλλαγών. Το 1494

* Πηγή : Γενική Λογιστική- Κοντάκος

ο Φραγκισκανός μοναχός Luca Pacioli δημοσίευσε ένα βιβλίο στη Βενετία στο οποίο περιγράφει τους πρώτους διπλογραφικούς λογιστικούς κανόνες. Το έργο του Pacioli ακολούθησαν και άλλοι. Έτσι κατά το 16ο αιώνα εδραιώθηκε αυτό που ονομάζουμε Ιταλική λογιστική. Το 19ο αιώνα η λογιστική έγινε αναγκαιότητα εξαιτίας της βιομηχανικής επανάστασης, που συνέτεινε στην έρευνα θεμάτων λογιστικής και στην παρακολούθηση όχι μόνο των μετρητών και δοσοληψιών, αλλά και της περιουσίας και των οικονομικών αποτελεσμάτων.

Στον αιώνα που διασχίζουμε και ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, εκτός από την παρακολούθηση και καταγραφή των οικονομικών γεγονότων, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται νομοθετικά στη δημοσιοποίηση των στοιχείων που αφορούν στη δράση τους. Αυτό κατέστη αναγκαίο λόγω της πολυπλοκότητας και του μετασχηματισμού των οικονομικών δραστηριοτήτων που εκφράζεται με τον υψηλό ανταγωνισμό, τη διεθνοποίηση του κεφαλαίου και το άνοιγμα που πραγματοποίησαν οι επιχειρήσεις προς το κοινωνικοοικονομικό τους περιβάλλον. Η ύπαρξη και βιωσιμότητα μιας επιχείρησης ενδιαφέρει το περιβάλλον που την περικλείει (μέτοχοι, πιστωτικά ιδρύματα, πελάτες κ.α.) και από το οποίο εξαρτάται. Έτσι η δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων και των αποτελεσμάτων χρήσης παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για τη διαπίστωση της οικονομικής θέσης της επιχείρησης και τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων.

2.3 ΜΟΡΦΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΗΜΕΡΑ

Οι πληροφορίες που παρέχεται από τις επιχειρήσεις σήμερα μπορεί να χαρακτηριστεί κυρίως ως **οικονομική**. Αυτή μπορεί να διακριθεί σε πληροφορίες υποχρεωτικού και πληροφορίες προαιρετικού χαρακτήρα.

- *Υποχρεωτικού χαρακτήρα πληροφορία* είναι αυτή που οι επιχειρήσεις πρέπει να δημοσιοποιούν με βάση τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις και για την εγκυρότητα της οποίας είναι υπόλογες απέναντι στο νομοθέτη. Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται οι Α.Ε. και οι Ε.Π.Ε. κατά μετοχές. Η εξάντληση της υποχρέωσης προς το νόμο καλύπτεται από τη δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων και των

αποτελεσμάτων για κάθε διαχειριστική χρήση σε περιοδικές εκδόσεις και σε εφημερίδες. Προκειμένου για τις Α.Ε., εκτός από τα παραπάνω οικονομικά στοιχεία, δημοσιοποιούν και την έκθεση του ελέγχου που διεξήγαγαν ελεγκτικές εταιρίες.

- *Προαιρετικού χαρακτήρα πληροφορία* είναι αυτή που οι επιχειρήσεις δημοσιοποιούν με δική τους ευθύνη για την εξυπηρέτηση συμφερόντων τους. Πρόκειται συνήθως για εκδόσεις που επιμελούνται και εκδίδουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις προβαίνουν στην παροχή αυτού του είδους της πληροφορίας κυρίως για να αποδείξουν τη φερεγγυότητα και την οικονομική ευρωστία τους. Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν στοιχεία για την εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών, της περιουσιακής κατάστασης, της απόδοσης των κεφαλαίων, των κερδών των μετόχων καθώς και προβλέψεις για τη μελλοντική πορεία. Επίσης μπορεί να υπάρχει σύγκριση της θέσης της επιχείρησης με αυτής του κλάδου, ανάλυση της πολιτικής που ακολουθείται και τέλος παρουσίαση των αποτελεσμάτων του οικονομικού και νομικού ελέγχου που πιθανόν πραγματοποιήθηκε. Η έκδοση εντύπων που περιλαμβάνουν τα παραπάνω στοιχεία μπορεί να δημοσιοποιούνται μαζί με τον ισολογισμό στις προθεσμίες που προβλέπει ο νόμος ή να προηγούνται μεγάλων γεγονότων για την εταιρία όπως αύξηση του κεφαλαίου με δημόσια εγγραφή, εισαγωγή στη χρηματιστηριακή αγορά, προσέλκυση επενδυτών, κ.α. Τέλος, προαιρετικού χαρακτήρα οικονομική πληροφορία παρέχεται μέσω διαφημιστικών καταχωρήσεων στα ηλεκτρονικά ή έντυπα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

Εκτός της οικονομικής πληροφορίας σποραδικά δημοσιεύονται και κάποιες πληροφορίες που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό, τη στελέχωση και τη διοίκηση των επιχειρήσεων.

2.3.1 ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Παραθέτουμε στη συνέχεια τα συνοπτικά οικονομικά μεγέθη της Χ.Α. Παπαέλληνας Α.Β.Ε.Ε. όπως αυτά περιέχονται στο ενημερωτικό δελτίο του ομίλου επιχειρήσεων Παπαέλληνας Α.Ε. για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας με δημόσια εγγραφή και την εισαγωγή των μετοχών της στην κύρια αγορά του χρηματιστηρίου αξιών Αθηνών που δημοσιεύθηκε το Μάιο του 1996. Ολόκληρος ο ισολογισμός της επιχείρησης βρίσκεται στο Παράρτημα Ι.

Σε εκατ. δρχ.	1991	1992	1993	1994	1995
---------------	------	------	------	------	------

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ

Εξέλιξη κύκλου εργασιών (%)	22,1%	44,3%	42,1%	-4,5%	16,8%
Εξέλιξη κερδών (%)	2.829,5%	292,0%	99,8%	44,3%	4,2%
Εξελ. Συνολ. απασχολούμενων κεφαλ.(%)	6,6%	28,8%	36,1%	11,1%	14,5%
Περιθώριο μικτού κέρδους (%)	46,8%	45,7%	52,9%	58,9%	59,9%
Περιθώριο καθαρού κέρδους (%)	2,2%	6,1%	8,5%	12,9%	11,5%
Αποδοτικότητα Ιδίων κεφαλαίων (%)	19,9%	55,2%	76,8%	112,9%	105,8%
Αποδ. συνολ. απασχολούμενων κεφαλ. (%)	3,7%	11,2%	16,4%	21,4%	19,5%
Κυκλοφοριακή ταχ. συν. Απασχ. κεφ. (:1)	1,6	1,8	1,9	1,7	1,7
Κυκλοφοριακή ρευστότητα (:1)	1,2	1,2	1,4	1,3	1,2
Ξένα / Ίδια κεφάλαια	4,3	3,7	3,6	4,0	4,2

Σε εκατ. δρχ.	1991	1992	1993	1994	1995	%
---------------	------	------	------	------	------	---

ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΝ ΚΕΡΔΩΝ

Συν. κέρδη προ Αποσβέσεων & φόρων	112,4	371,1	739,7	1.072,3	1.096,7	100%
Αποσβέσεις	30,1	47,7	93,7	118,0	110,0	10,6%
Φόροι	58,2	139,7	356,8	326,4	342,7	30,8%
Τακτικό αποθεματικό	0,0	14,9	13,9	0,0	0,0	0,0%
Έκτακτο αποθεματικό	0,0	80,3	100,0	11,4	0,0	0,5%
Αφορολόγητα αποθεματικά	19,6	67,3	100,0	0,3	0,8	0,0%
Μερίσματα	1,4	1,8	1,2	600,0	535,0	52,3%
Αμοιβές μελών Δ.Σ.	2,2	18,0	50,0	0,0	0,0	0,0%
Κέρδη εις νέον	0,9	1,5	24,0	16,2	107,2	5,7%

2.4 ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΕΝΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ

Όπως προαναφέρθηκε, η πολυπλοκότητα των εργασιών, η αυξημένη ανάγκη για παροχή πληροφοριών σε μια πλειάδα ενδιαφερομένων και η κρατική παρέμβαση, ανάγκασε τις επιχειρήσεις να παρέχουν και να δημοσιοποιούν κάποιες πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές απευθύνονται προς κάθε ενδιαφερόμενο από τους καταναλωτές και τους μετόχους μέχρι τους χρηματοδότες και το κράτος. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης σήμερα είναι οι πληροφορίες που παρέχονται να ικανοποιούν όλες τις παραπάνω ομάδες με τα αντικρουόμενα συμφέροντα. Η διοχέτευση αυτών των πληροφοριών γίνεται μέσω της δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων και των αποτελεσμάτων της κλειώμενης χρήσης καθώς και της διανομής των κερδών. Ο ισολογισμός είναι ένας πίνακας που περιλαμβάνει την περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης. Ο νομοθέτης ορίζει την υποχρέωση της επιχείρησης οι πληροφορίες που δημοσιεύονται να είναι αληθείς και να ανταποκρίνονται πλήρως στην πραγματικότητα. Για κάθε ουσιαστική παρατυπία που διαπιστώνεται, υπόλογη είναι η διοίκηση της επιχείρησης.

Αποτελεί αποδεδειγμένη αλήθεια το γεγονός ότι οι πληροφορίες που δημοσιοποιούνται μπορούν «νόμιμα» να παραποιηθούν και να παρουσιάζουν μια πλαστογραφημένη πραγματικότητα που εξυπηρετεί τις εκάστοτε επιθυμίες του οργανισμού. Τα λειτουργικά αποτελέσματα κάθε χρήσης μπορούν εύκολα να διαφοροποιηθούν μεταβάλλοντας ανάλογα τη μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων και υπολογισμού των αποσβέσεων. Τα παραπάνω βέβαια χρήζουν ελέγχου από τους ελεγκτές, τα πορίσματα των οποίων περιλαμβάνονται στο πιστοποιητικό που δημοσιεύεται στο κάτω μέρος των ισολογισμών. Στην έκθεση των ελεγκτών αναφέρονται οι ασυμφωνίες και οι τυχούσες παρατυπίες που βρέθηκαν, όμως ο ισολογισμός δημοσιεύεται ανέπαφος, έτσι όπως εκδόθηκε από την επιχείρηση. Με τον τρόπο αυτό η πρώτη εντύπωση του αναγνώστη παραμένει και πιθανόν οι σημειώσεις του ελέγχου να μη γίνουν αντιληπτές. Τίθεται δηλαδή θέμα αξιοπιστίας του ελέγχου.

Τα στοιχεία εξάλλου που παρουσιάζονται στον ισολογισμό εμφανίζονται σε μονάδες διαφορετικής αγοραστικής δύναμης λόγω των πληθωριστικών πιέσεων που

ασκούνται. Η λογιστική πρακτική που ακολουθείται σήμερα είναι η λογιστική του ιστορικού κόστους, που εμφανίζει στις οικονομικές καταστάσεις όλα τα περιουσιακά στοιχεία αλλά και τις απαιτήσεις της επιχείρησης σε χρηματικές μονάδες του χρόνου πραγματοποίησης τους. Τα ποσά αυτά δεν είναι πραγματικά (αποπληθωρισμένα) αλλά πλασματικά. Έτσι είναι δυνατόν στον ισολογισμό να συνυπάρχουν ποσά ανόμοιας τρέχουσας αξίας. Μέρος των κερδών δηλαδή που εμφανίζονται στο τέλος της χρήσης οφείλονται στην επίδραση του πληθωρισμού. Έτσι χάνεται ένα από τα σημαντικότερα θεωρητικά πλεονεκτήματα του ισολογισμού, η δυνατότητα συγκρισιμότητας διαχρονικά και διεπιχειρησιακά.

Εάν στα παραπάνω προσθέσουμε και την αδυναμία των αποδεκτών να ελέγξουν την αυθεντικότητα των πληροφοριών, δεν είναι δύσκολο αυτοί να υποπέσουν σε πλάνη κατευθυνόμενη πιθανόν από την επιχείρηση και να οδηγηθούν σε λανθασμένα συμπεράσματα και επομένως αποφάσεις.

Εκτός από τις αντιρρήσεις για την εγκυρότητα των πληροφοριών υπάρχει ένα ακόμα σημείο για το οποίο η ισχύουσα μέθοδος παροχής πληροφοριών δέχεται έντονη κριτική. Δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη της τον ανθρώπινο παράγοντα. Το έμψυχο κεφάλαιο στο οποίο στηρίζεται μια επιχείρηση και από το οποίο εξαρτά μεγάλο μέρος της επιτυχίας της δεν αναφέρεται πουθενά. Αν μια επιχείρηση δεν έχει κάνει τον απαραίτητο προγραμματισμό και δεν ακολουθεί πολιτική προσανατολισμένη στον *άνθρωπο* είναι πιθανό η επιτυχημένη πορεία, σύμφωνα με τις δημοσιοποιημένες καταστάσεις, να είναι αποτέλεσμα μιας εξαιρετικά εύθραστης ισορροπίας. Έτσι είναι δυνατόν μια απρόσμενη εξέλιξη να προκαλέσει δυσανάλογες μεταβολές στην οικονομική διάρθρωση της επιχείρησης.

Τίθεται λοιπόν σε αμφισβήτηση η αναγκαιότητα ύπαρξης της πληροφορίας με την μορφή που δημοσιεύεται σήμερα. Από την πλευρά τους οι επιχειρήσεις στην προσπάθεια τους να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις εκδίδουν αναλυτικότερα έντυπα με στοιχεία πέρα από αυτά που ορίζει ο νόμος. Επίσης διεθνώς δημιουργείται ένα νέο ρεύμα που απαιτεί αυξανόμενη ροή πληροφοριών, όχι κατ' ανάγκη οικονομικών. Κύριο χαρακτηριστικό του είναι η διεθνοποίηση της οικονομίας φορέας της οποίας είναι η τρομακτική ανάπτυξη της πληροφορικής τεχνολογίας και των χρηματοοικονομικών αγορών.

Φτάνουμε λοιπόν στο συμπέρασμα, λαμβάνοντας υπ' όψιν μας τα παραπάνω,

ότι οι σημερινές απαιτήσεις και η ανάγκη για ορθολογική λήψη αποφάσεων δεν καλύπτονται από τις πληροφορίες που «αναγκάζονται» οι επιχειρήσεις να παρέχουν σήμερα. Επίσης τα κενά που δημιουργούνται καθιστούν υπαρκτή την ανάγκη για πληροφόρηση πέραν της οικονομικής. Έτσι π.χ. οι οικονομικές πληροφορίες από μόνες τους, δεν αρκούν για να εξηγήσουν πως μια επιχείρηση που σύμφωνα με τις οικονομικές καταστάσεις της εμφανίζεται εύρωστη, στο μέλλον, μακροπρόθεσμα ή βραχυπρόθεσμα, μπορεί να βρεθεί σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση και να κινδυνεύσει ακόμα και η βιωσιμότητα της.

**Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Α
Ι
Ο

1**

**Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ
ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ**

Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Στον σημερινό κόσμο των πολλαπλών ταχυτήτων και αυξημένων αναγκών, η επιχείρηση δεν είναι μόνο ένας οικονομικός φορέας. Αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κύτταρα και ένα απαραίτητο δομικό στοιχείο της κοινωνίας μας. Μέσα απ' αυτή πηγάζουν θέματα εργασιακά, κοινωνικά, περιβαλλοντολογικά, οικολογικά. Η επιχείρηση είναι ένας οργανισμός, μέσα στον οποίο αναπτύσσονται διάφορες πρωτοβουλίες που έχουν να κάνουν με την βελτίωση των εργασιακών συνθηκών και του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων. Επίσης, σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα και την αποδεδειγμένη και συνεχώς αυξανόμενη ευαισθησία του κοινωνικού συνόλου σε θέματα οικολογικής και κοινωνικής πολιτικής, καλείται να προσαρμοστεί και να σχεδιάσει την δράση της ανάλογα. Οι πληροφορίες, κυρίως οικονομικές, που μέχρι σήμερα δίνονταν από τις επιχειρήσεις προς το περιβάλλον τους, δεν αρκούν πλέον να απεικονίσουν το προφίλ της επιχείρησης και να αποδώσουν σ' αυτή το ρόλο που διεκδικεί στην κοινωνία. Παράλληλα, οι "τρίτοι" που σχετίζονται με την επιχείρηση απαιτούν αυξημένη ροή πληροφοριών που να καλύπτουν ολόκληρη τη δραστηριότητα της και να κάνουν όσο το δυνατό έκδηλες τις προθέσεις της.

Περισσότερο και από τα οικονομικά αποτελέσματα που παράγει ένας οργανισμός, λαμβάνεται υπόψη από πλευράς προβολής και διαφήμισης η κάθε είδους παροχή εκ μέρους της μονάδας, είτε αυτή απευθύνεται στους εργαζομένους, είτε απευθύνεται στο κοινωνικό σύνολο. Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη την επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος, σημαντική κρίνεται κάθε πληροφορία που αφορά την ευαισθησία της επιχείρησης απέναντι σ' αυτό.

2. ΕΚΔΟΤΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Οι επιχειρήσεις μέσω των διοικητικών τους οργάνων, παράγουν και εκδίδουν τις πληροφορίες που αφορούν τις δραστηριότητες και την υπόστασή τους. Λόγω των συνθηκών και αναγκών που προαναφέραμε καλούνται να διευρύνουν το φάσμα της πληροφόρησης έτσι ώστε να καλύπτει κάθε ενδιαφερόμενο. Το νομικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα δεν επιβάλλει στις επιχειρήσεις να δημοσιεύουν τίποτε άλλο εκτός από τις οικονομικές καταστάσεις και επομένως δεν ελέγχει οποιαδήποτε άλλη πληροφορία που θα φύγει απ' αυτές. Έτσι οι περισσότερες πληροφορίες - εκτός των οικονομικών - δημοσιεύονται με τη μορφή διαφημιστικών καταχωρήσεων.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι ο εκδότης - επιχείρηση - έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλέγει σύμφωνα με τις ανάγκες του τι θα προβάλλει, τι θα δημοσιεύσει και τι θα αποκρύψει. Έτσι οι πληροφορίες αυτές κρίνονται και ιεραρχούνται ανάλογα με τη σημασία τους και παίρνουν τη μορφή που θα επιφέρει στην επιχείρηση τα μέγιστα αποτελέσματα. Επίσης προσαρμόζονται προς το κοινό λαμβάνοντας υπόψη τις πεποιθήσεις του, το σύστημα αξιών του αλλά και τις γενικότερες συνθήκες της κοινωνίας όπως αυτές διαμορφώνονται σε κάθε περίοδο.

3. Ο ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Βασικό μέλημα της επιχείρησης, ως εκδότης διευρυμένων πληροφοριών, είναι να πετύχει της αποδοχής του περιβάλλοντος της και να ικανοποιήσει όλες τις σχετιζόμενες μ' αυτή ομάδες ανθρώπων, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές και αντικρουόμενες ανάγκες τους. Αποδέκτης επομένως της πληροφορίας είναι το περιβάλλον της επιχείρησης. Ανάλογα με τις ιδιαιτερότητάς της, κάθε ομάδα του περιβάλλοντος της επιχείρησης, περιμένει απ' αυτή διαφορετικού χαρακτήρα πληροφορίες.

Οι πληροφορίες που παρέχονται στο περιβάλλον της επιχείρησης έχουν τη δύναμη να δημιουργήσουν ή να μεταβάλλουν μια γνώμη που έχει ήδη σχηματιστεί. Ο αποδέκτης της πληροφορίας - περιβάλλον - βρίσκεται σε μειονεκτική θέση απέναντι στον εκδότη. Δεν έχει τη δυνατότητα εξακρίβωσης των πληροφοριών που

δέχεται. Παρά το γεγονός ότι φιλτράρει αυτά που του παρέχονται σύμφωνα με την προσωπικότητα του, ο χαρακτήρας και η μορφή των πληροφοριών είναι τέτοια ώστε υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να τον οδηγήσουν σε πλάνη. Μια κωδικοποίηση και συστηματοποίηση των δεδομένων με τη θέσπιση του ανάλογου νομοθετικού πλαισίου ίσως άμβλυνε αυτή την ανισότητα και δημιουργούσε τις κατάλληλες ασφαλιστικές δικλίδες.

Οι αποδέκτες των πληροφοριών που εκδίδουν οι επιχειρήσεις ανάλογα με τις ανάγκες τους μπορούν να διαχωριστούν σε :

- Κοινωνικό περιβάλλον
- Φυσικό περιβάλλον
- Εργαζόμενοι
- Χρηματοδότες (Μέτοχοι, τράπεζες, προμηθευτές)
- Κράτος

3.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Λέγοντας κοινωνικό περιβάλλον εννοούμε τους καταναλωτές, που έρχονται σε επαφή με την επιχείρηση μόνο από τα προϊόντα της , τους καταναλωτές που ζουν κοντά στις εγκαταστάσεις που ασκεί τη δραστηριότητα της και σ' αυτούς που δεν έχουν καμία σχέση μαζί της αλλά αναγκάζονται να “συμβιώνουν”. Οι πληροφορίες που φτάνουν στο κοινωνικό περιβάλλον προσπαθούν κυρίως να μετριάσουν τις αντιδράσεις του από την ανεπιθύμητη δράση της επιχείρησης. Προσπαθούν δηλαδή να πετύχουν την αποδοχή της επιχείρησης από το κοινωνικό σύνολο και να καταστήσουν τα άτομα που το απαρτίζουν πιθανούς πελάτες της. Έτσι οι πληροφορίες που σκοπεύουν αυτή την κατηγορία αποδεκτών επιδιώκουν να πείσουν για την αναβάθμιση της περιοχής που δρα η επιχείρηση, την άνοδο της ποιότητας ζωής των κατοίκων της, το μέγεθος της απασχόλησης και της ανεργίας και τις μελλοντικές προοπτικές, μακροπρόθεσμες συνήθως. Επιδεικνύοντας “ανθρώπινο πρόσωπο” οι επιχειρήσεις επιθυμούν να φανούν αρεστές υποσυνείδητα, να εδραιώσουν τη θέση τους και να αυξήσουν το μερίδιο τους στην αγορά.

3.2 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Τις τελευταίες δεκαετίες η περιβαλλοντική επιβάρυνση και η οικολογική καταστροφή έχει πάρει δραματικές διαστάσεις σε σημείο που οι επιχειρήσεις δεν είναι δυνατόν να μη τη λάβουν υπόψη τους στο σχεδιασμό της πολιτικής τους. Παρατηρούμε ότι και οι πλέον ρυπογόνες βιομηχανίες, προσπαθούν να πείσουν για το αντίθετο χωρίς να επαναπρογραμματίζουν τη δράση τους, πραγματοποιώντας μόνο έργα “βιτρίνας”. Αποδέκτες τέτοιου είδους πληροφοριών είναι οι ευαισθητοποιημένοι πολίτες και οι οικολογικές οργανώσεις. Έτσι προβάλλονται περιβαλλοντολογικές πρωτοβουλίες και επεμβάσεις που αφορούν το φυσικό περιβάλλον από την παραγωγή των προϊόντων και τη συσκευασία μέχρι τη διαχείριση των αποβλήτων. Εξάλλου αρχίζουν να εμφανίζονται οικολογικά προϊόντα τα λεγόμενα “πράσινα” χαρακτηρισμός τον οποίο υιοθετεί και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης βήματα γίνονται για την εδραίωση της περιβαλλοντικής λογιστικής, κυρίως στις ΗΠΑ, όπου η περιβαλλοντική επιβάρυνση λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων. Με το θέμα αυτό θα ασχοληθούμε στη συνέχεια.

3.3 ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

Οι πληροφορίες οι σχετικές με τους εργαζόμενους απευθύνονται τόσο στους ίδιους του εργαζόμενους όσο και στους υπόλοιπους αποδέκτες. Αφορούν τη σύνθεση του προσωπικού - διοίκησης και εργατών - καθώς και το μορφωτικό τους επίπεδο. Όσο αφορά τη σύνθεση του προσωπικού μπορεί να αναφέρεται ποσοστό εργαζομένων με ειδικές ανάγκες, αν υπάρχει, ποσοστό ατόμων που βρίσκονται σε προγράμματα επανένταξης, ποσοστό νέων εργαζομένων, προσλήψεων ή απολύσεων. Αφορούν τις προσπάθειες επίσης επιμόρφωσης μέσω προγραμμάτων και σεμιναρίων που πραγματοποιούνται μέσα ή έξω από την επιχείρηση. Σημαντική πληροφορία επίσης θεωρείται οι συνθήκες εργασίας, ασφάλειας και εργασιακής σταθερότητας.

Οι πληροφορίες αυτές που απευθύνονται στους εργαζόμενους, σκοπό έχουν τη βελτίωση του κλίματος συνεργασίας και στοχεύουν στην αύξηση της παραγωγικότητας. Οι πληροφορίες που απευθύνονται στους τρίτους αποσκοπούν στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης προς όλους τους σχετιζόμενους με την

επιχείρηση. Η μορφή με την οποία δημοσιεύονται οι πληροφορίες που αφορούν τους εργαζόμενους είναι οι διαφημιστικές καταχωρήσεις αλλά κυρίως οι εσωτερικές εκδόσεις. Παράδειγμα εσωτερικής έκδοσης είναι το περιοδικό *TITANES* που εκδίδει η τσιμεντοβιομηχανία TITAN A.E. Την ίδια μορφή έχουν και οι πληροφορίες που απευθύνονται στους χρηματοδότες της επιχείρησης. Μπορεί να είναι περιοδικές εκδόσεις ή έκτακτες λόγω σημαντικών γεγονότων και στόχο έχουν την ενημέρωση και την προσέλκυση κεφαλαίων.

3.4 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΕΣ (ΜΕΤΟΧΟΙ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ)

Τα τελευταία χρόνια μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα αλλά και επιχειρήσεις θέτουν προϋποθέσεις, που αφορούν περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα, για την εξασφάλιση της συνεργασία τους. Προς αυτούς οι επιχειρήσεις, θέλοντας να αποδείξουν την ευαισθησία τους, παρέχουν πληροφορίες μέσα από πολυτελείς εκδόσεις. Με αυτόν τον τρόπο επιθυμούν να δώσουν μια πιο καλή εικόνα της δραστηριότητας τους αποσκοπώντας βέβαια σε οικονομικά οφέλη.

3.5 ΚΡΑΤΟΣ

Οι πληροφορίες που απευθύνονται και αφορούν το κράτος έχουν να κάνουν με την απόδειξη του νομότυπου των διαδικασιών, την εισροή συναλλάγματος, τη συνεισφορά στο ΑΕΠ και στην εθνική οικονομία, τη φορολογική συνεισφορά, την απασχόληση εργατικού δυναμικού και τις νέες επενδύσεις, κυρίως σε ακριτικές περιοχές. Ιδιαίτερη σημασία για το κράτος έχει η φορολογική συνεισφορά γιατί μέσω των φόρων πραγματοποιεί την κοινωνική του πολιτική. Η επιχείρηση με την παροχή πληροφοριών που αφορούν τα παραπάνω αποσκοπεί στην δημιουργία εκείνων των συνθηκών που ίσως επιφέρει ευνοϊκότερη μεταχείριση από το κράτος.

4. Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Το ερώτημα που τίθεται σε αυτό το σημείο είναι γιατί οι επιχειρήσεις να μπουν στη διαδικασία παροχής και άλλων πληροφοριών εκτός από αυτές που ορίζει ο νόμος. Το παραπάνω ενισχύεται αν αναλογιστεί κανείς το κόστος σε προσπάθεια, χρόνο και βεβαίως σε χρήμα. Υπάρχει επίσης η πιθανότητα το προσωπικό να μην είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτή την πρόθεση της επιχείρησης και να χρειαστεί η πρόσληψη ειδικευμένων στελεχών ή η προσφυγή σε εξωτερικούς συνεργάτες. Εν μέρει το ερώτημα έχει απαντηθεί από τα παραπάνω. Εδώ θα επιχειρήσουμε να τα συνοψίσουμε και να εμβαθύνουμε το συλλογισμό μας.

Ο υψηλός ανταγωνισμός και η διεθνοποίηση της οικονομίας ανάγκασαν τις επιχειρήσεις να μετασχηματίσουν πολλούς από τους στόχους τους. Η μεγιστοποίηση των κερδών ως αυτοσκοπός, έτσι όπως διαμορφώθηκε σε περασμένες δεκαετίες δεν δείχνει να έχει θέση στη σύγχρονη πραγματικότητα. Τη θέση της έχει πάρει η προσπάθεια επιβίωσης μέσα στον επιχειρηματικό στίβο και η σταθεροποίηση του μεριδίου της στην αγοράς. Η επιχείρηση, ως μέλος της κοινωνίας, έχει λόγο ύπαρξης μέσα σ' αυτή, μόνο αν έχει να προσφέρει κάτι. Ο διευρυμένος ρόλος που καλείται να "παίξει" έχει ανάγκη την αποδοχή και την εμπιστοσύνη του κοινού. Την αποδοχή και την εμπιστοσύνη την κερδίζει σιγά - σιγά και πρέπει να την αποδεικνύει συνεχώς. Οι διεθνείς οικονομικές συγκυρίες δεν επιτρέπουν σφάλματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι οικονομικές πληροφορίες, που *αναγκάζονται* νομοθετικά να εκδίδουν οι επιχειρήσεις, αφορούν τους πολύ στενά συνδεδεμένους μ' αυτή. Στο πλατύ κοινό είναι ή αδιάφορες ή ακατανόητες. Προς αυτό οι επιχειρήσεις στρέφονται με άλλου είδους πληροφορίες. Πληροφορίες που είναι πιο προσιτές και το "αγγίζουν". Τέτοιου είδους πληροφορίες είναι οι κοινωνικές και αυτές που αφορούν το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής. Η παροχή κοινωνικοοικολογικής πληροφορίας, με όποια μορφή και αν εκφράζεται αυτή, στοχεύει στο συναισθημα και αποσκοπεί στη δημιουργία ενός περιβλήματος για την επιχείρηση, όχι κατ' ανάγκη αληθινού, που θα την προστατεύσει από κοινωνικές αντιδράσεις. Επίσης μπορεί να της προσδώσει θετικούς χαρακτηρισμούς που θα ωφελήσουν τις πωλήσεις της. Ο χαρακτηρισμός μιας επιχείρησης ως ευαισθητοποιημένης με τα κοινωνικά

προβλήματα και εναρμονισμένης με το περιβάλλον της αποτελεί εγγύηση για την μελλοντική της πορεία τόσο από την πλευρά των καταναλωτών όσο και από την πλευρά των τρίτων που σχετίζονται μ' αυτή.

Η παροχή κοινωνικοοικολογικής πληροφορίας στους χρήστες της οικονομικής, βοηθά την επιχείρηση να παρουσιαστεί με ευνοϊκότερη μορφή και να επιτύχει καλύτερα τα αποτελέσματα που επιδιώκει. Επίσης μια τέτοια πληροφορία εκτιμάται από τους χρηματοοικονομικούς κύκλους γιατί σε συνδυασμό με την οικονομική δίνει πιο πλήρη εικόνα της επιχείρησης. Αυτό επιδιώκουν οι επιχειρήσεις, παρέχοντας επιλεκτικά εκείνες τις πληροφορίες που κρίνουν ότι θα βοηθήσουν στην πραγματοποίηση των στόχων τους και αποκρύπτοντας ίσως άλλες δυσμενείς. Σε αυτό συντελεί ο προαιρετικός χαρακτήρας και η μη κωδικοποίηση της κοινωνικοοικολογικής πληροφορίας που παρέχεται σήμερα στη χώρα μας.

Ιδιαίτερης αναφοράς για τη σημασία τους στην απάντηση του ερωτήματος μας, χρήζουν δύο πολιτικές που εισάγονται στην επιχειρησιακή πρακτική των επιχειρήσεων. Η διαχείριση προσωπικού και το “πράσινο” ή οικολογικό marketing.

4.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Η σύγχρονη επιστήμη αναγνωρίζει το προσωπικό ως κεφάλαιο και σαν τέτοιο το αντιμετωπίζει. Καθυστερημένα οι επιχειρήσεις αντιλήφθηκαν τη σημασία του προσωπικού και το ρόλο του στην επιτυχία τους. Έτσι αρχίζουν, προσανατολιζόμενες προς αυτή την κατεύθυνση, να εφαρμόζουν στην καθημερινή πρακτική τους τη θεωρία της *διαχείρισης προσωπικού*. Προσπαθούν να αποσπάσουν από αυτό τα μέγιστα, παρέχοντας του όμως τα μέσα και τα ανάλογα κίνητρα.

Αποδείχθηκε ότι ο δρόμος για την αύξηση της παραγωγικότητας είναι μονόδρομος και περνά μέσα από το ανθρώπινο δυναμικό. Κρίθηκε λοιπόν απαραίτητο να γίνει διαχείριση του ως οργανικό μέλος και όχι σαν αποστασιοποιημένο εξάρτημα της παραγωγικής μηχανής. Μέσα στα πλαίσια της νέας πολιτικής λαμβάνει χώρα και η πληροφόρηση του τόσο για την πορεία της επιχείρησης όσο και για τις ενέργειες που γίνονται γι' αυτό. Οι managers

προσπαθούν να φέρουν σε επαφή τη διοίκηση με το προσωπικό και να δημιουργήσουν κλίμα συνεργασίας. Δημοσιεύονται έτσι πληροφορίες που αφορούν το προσωπικό, τη σύνθεση, την εκπαίδευση, τις προοπτικές και τις παροχές κάθε είδους πέραν του μισθού τους. Είναι σημαντικό για την πορεία της επιχείρησης να αποδεικνύει το ενδιαφέρον για το προσωπικό της και αυτό το ενδιαφέρον να το προβάλλει και να το αξιοποιεί ανάλογα.

4.2 “ΠΡΑΣΙΝΟ” MARKETING

Η περιβαλλοντική επιβάρυνση στις βιομηχανικές περιοχές και οι πιέσεις των οικολογικών οργανώσεων, μαζί με τις αντιδράσεις των κατοίκων που ζουν κοντά σε βιομηχανικές μονάδες, οδήγησαν τις επιχειρήσεις να λάβουν σοβαρά υπόψη τους το θέμα περιβάλλον. Παράλληλα η ευαισθητοποίηση των καταναλωτών δεν άφησε αδιάφορους τους managers σε ολόκληρο τον κόσμο. Η ευαισθητοποίηση για την καταστροφή του περιβάλλοντος έχει να κάνει με το πολιτιστικό επίπεδο των καταναλωτών.

Μια νέα καταναλωτική τάση έκανε δυναμικά την εμφάνιση της στα Super Market της Ευρώπης και της Αμερικής*. Όλο και περισσότερα οικολογικά προϊόντα άρχισαν να προτιμώνται, τα οποία δεν άφησαν αδιάφορη ούτε την καταναλωτική συνείδηση του μέσου Ευρωπαίου καταναλωτή, ούτε βέβαια και το εμπορικό δαιμόνιο των σύγχρονων επιχειρήσεων. Τα “πράσινα” προϊόντα εμφανίζονται σαν λύση του οικολογικού προβλήματος και κερδίζουν την προτίμηση των καταναλωτών, ενισχυμένα από την ευαισθητοποίηση του κοινού πάνω σε θέματα καθημερινής περιβαλλοντικής πρακτικής.

Το “πράσινο” marketing λειτουργεί σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς και τους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης. Όσο πιο ανεβασμένο είναι το οικολογικό κίνημα, τόσο πιο εξασφαλισμένη θεωρείται η αγοραστική επιτυχία ενός οικολογικού προϊόντος.

Οι σύμβουλοι marketing υπέδειξαν εγκαίρως τις αναγκαίες διαρθρωτικές ενέργειες που πρέπει να γίνουν για το “πρασίνισμα” των επιχειρήσεων. Και μέσω κυρίως των διαφημιστικών εταιριών παρέχουν πληροφορίες τονίζοντας τις δυνατότητες που παρέχουν τα νέα προϊόντα με σκοπό την αύξηση των πωλήσεων. Εκτός των

* Πηγή : Marketing - Άγγελος Τσακλαγκάκος

διαφημίσεων, πληροφορίες παρέχονται στις συσκευασίες, όπου αναγράφεται ο χαρακτηρισμός οικολογικό προϊόν. Προς αυτή την κατεύθυνση κινείται και η Ευρωπαϊκή Ένωση θεσπίζοντας τα κριτήρια εκείνα που καθιστούν ένα προϊόν οικολογικό.

Με σκοπό πάντα την αύξηση των πωλήσεων και εκμεταλλευόμενες την αυξανόμενη οικολογική ευαισθησία των καταναλωτών, οι επιχειρήσεις δημοσιεύουν και τις ενέργειες που κάνουν για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος, φροντίζοντας επιμελώς να καλύπτουν κάθε τι προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Κ

Ε

Φ

Α

Λ

Α

Ι

Ο

2

**1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ**

2. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΑΣΕΙΣ

1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1.1 Το κοινωνικό πρόβλημα

Τα τελευταία χρόνια διεθνώς παρατηρείται μια στασιμότητα στην ανάπτυξη των πλουσίων κρατών. Η στασιμότητα αυτή δεν εμποδίζει την επέκταση των μεγάλων πολυεθνικών. Έτσι η ανεργία και οι κοινωνικές διακρίσεις, σ' αυτές τις χώρες, κάνουν έντονη την εμφάνιση τους, με αποτέλεσμα την μείωση της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών. Το άνοιγμα νέων αγορών κυρίως στα πρώην κομμουνιστικά κράτη της Ευρώπης και στην Κίνα ευνοεί την δράση των πολυεθνικών εταιριών. Σύμφωνα με έρευνες που πραγματοποιήθηκαν για τη δεκαετία 1982 - 1992 (πίνακας 1*), παρατηρείται μείωση των Αμερικάνικων εταιριών που ανήκουν στις 200 πρώτες του κόσμου από 80 σε 60 με παράλληλη αύξηση των Ιαπωνικών από 35 σε 54. Παρά την μείωση αυτή παρατηρείται αύξηση

Χώρες	1982			1992		
	Αριθμός εταιριών	Τζίρος σε δις δολ.	Μερίδιο στο σύνολο των 200	Αριθμός εταιριών	Τζίρος σε δις δολ.	Μερίδιο στο σύνολο των 200
Η.Π.Α	80	1.302,5	42,8	60	1.720,1	29,3
Ιαπωνία	35	657,3	21,5	54	2.095,4	35,7
Γαλλία	16	182,6	6	23	530,2	9
Γερμανία	17	207,5	6,8	21	563	9,6
Ηνωμένο Βασίλειο	18	264,7	8,7	14	310	5,3
Ελβετία	2	20,4	0,7	8	152,4	2,6
Κάτω χώρες	4	86,4	2,8	5	214,1	3,6
Ιταλία	5	84,5	2,8	5	126,8	2,2
Νότια Κορέα	1	8	0,3	3	44,3	0,8
Βραζιλία	2	27,4	0,9	2	29,8	0,5
Σουηδία	1	12	0,4	2	28,1	0,5
Ισπανία	2	21,6	0,7	1	18,6	0,3
Καναδάς	7	55,1	1,8	1	17,2	0,3
Βέλγιο	1	9,2	0,3	1	17,2	0,2
Άλλες	8	106,4	3,5			
Σύνολο	200	3.045,7	100	200	5.862,2	100
Παγκόσμιο ΑΕΠ		126.000			21.900	
Μερίδιο των 200 στο παγκόσμιο ΑΕΠ		24,2			26,8	

Πίνακας 1
Η άνιση κατανομή της οικονομικής ισχύος

* Πηγή : Νέα Οικολογία - Μάιος 1996/45

«Υπό τα φτερά του διεθνούς καπιταλισμού» - Φ.Κλερμόν, Τ.Κάβαναχ

στον συνολικό τζίρο, αύξηση που οφείλεται στην συγκέντρωση κεφαλαίου. Η επεκτατική τους δράση αντανακλάται και από το γεγονός ότι από το 1982 έως και το 1992 οι πωλήσεις τους πέρασαν από τα 3.000 στα 5.900 δις δολάρια. Δηλαδή η συμμετοχή τους στο παγκόσμιο Ακαθάριστο Προϊόν αυξήθηκε από 24,2% σε 26,8%.

Η εντατικοποίηση του διεθνούς ανταγωνισμού οδήγησε στον καταγιισμό εμπορικών στρατηγικών με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής. Στις περισσότερες πολυεθνικές της Ιαπωνίας αυτός ο αυξημένος ανταγωνισμός, σε συνδυασμό με τα προβλήματα της εσωτερικής αγοράς, ανάγκασε μεγάλες εταιρίες όπως η NEC και η Fujitsu να συμπιέσουν τα έξοδα τους μεταφέροντας μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων τους σε άλλες Ασιατικές χώρες με χαμηλότερους μισθούς. Έτσι πέτυχαν να διατηρήσουν και πολλές φορές να αυξήσουν το μερίδιο τους στις αντίστοιχες αγορές. Αποτέλεσμα της παραπάνω πολιτικής είναι η απόλυση χιλιάδων εργαζομένων και η δημιουργία τεραστίων κοινωνικών προβλημάτων. Λαμβάνοντας υπ' όψιν και την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνολογίας, παρατηρούμε μια τραγική συρρίκνωση των θέσεων εργασίας. Ο κανόνας που ακολουθούν οι επιχειρήσεις είναι να παράγεις με το μικρότερο δυνατό κόστος, που συνεπάγεται την αυξανόμενη μείωση των εργαζομένων. Αυτή τη στρατηγική ακολουθούν κατά γράμμα οι πολυεθνικές εταιρίες, καταφέροντας να επικρατήσουν ολοκληρωματικά στην παγκόσμια αγορά.

Σοβαρά ερωτήματα δημιουργούνται για την προοπτική της συγκέντρωσης του κεφαλαίου. Για το μέλλον της ακολουθούμενης πολιτικής και για το βαθμό που αυτή θα επεκταθεί.

Το ανησυχητικό γεγονός των μαζικών απολύσεων, που οδηγεί χιλιάδες εργαζόμενους στη εξαθλίωση, αποτελεί για την οικονομία μέτρο ανάπτυξης. Για παράδειγμα η μετοχή της XEROX αυξήθηκε κατά 9% μόλις η επιχείρηση ανακοίνωσε την απόλυση 10.000 εργαζομένων. Αυτό λοιπόν που έχει αλλάξει από την εποχή της μεγάλης ύφεσης είναι ότι πλέον η ανάπτυξη δεν συνεπάγεται αύξηση των θέσεων εργασίας. Ορισμένοι από τους πλέον δυναμικούς τομείς της οικονομίας, όπως η πληροφορική και η βιοτεχνολογία απαιτούν ελάχιστο εργατικό δυναμικό. Η δομή της οικονομίας και κατ' επέκταση της κοινωνίας στα ανεπτυγμένα κράτη της Ευρώπης και της Αμερικής δημιουργεί ένα κραταίο κεφάλαιο που συνυπάρχει με τα εκατομμύρια των ανέργων και αστέγων.

Σημειώνοντας και το γεγονός αδυναμίας του κράτους να παρέμβει ουσιαστικά και να θέσει όρια στην άναρχη ανάπτυξη, η κατάσταση εξελίσσεται τραγικά για ένα μεγάλο κομμάτι του παγκόσμιου πληθυσμού.

1.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η νέα κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα που ανέτειλε τις τελευταίες δεκαετίες ανέδειξε τα κοινωνικά προβλήματα που μαστίζουν σήμερα την Ευρώπη. Αυτό που σοκάρει τον παρατηρητή είναι ότι εν τέλει κανείς δεν είναι προφυλαγμένος έναντι μιας πιθανής περιθωριοποίησης. Αρκεί κάτι ελάχιστο, μια αποτυχημένη οικονομική επένδυση, μια αρρώστια, μια οικογενειακή ατυχία, τα χρόνια που περνούν ή απλώς τα κιτρινισμένα από το κάπνισμα δάχτυλα που ενοχλούν τον εργοδότη για να βρεθεί έξω από το χορό. Η Ευρωπαϊκή κοινωνία γίνεται όλο και πιο φυγόκεντρη. Όχι μόνο απέναντι στους πιο φτωχούς, στους μετανάστες ή στις γυναίκες, αλλά σε οποιονδήποτε δεν είναι σε θέση, έστω και στιγμιαία, να παρακολουθήσει το ρυθμό της ανάπτυξης και ότι αυτό συνεπάγεται. Γίνεται επίσης σαφές ότι η οικονομική ευμάρεια δεν αρκεί από μόνη της για να εξαλείψει τη φτώχεια. Το αντίθετο. Η λογική του επιχειρηματία και της απόδοσης και ο συνεχής ανταγωνισμός είναι μια μηχανή που γεννά τον αποκλεισμό. Για να υπάρξουν νικητές πρέπει να υπάρξουν νικημένοι.

Η μάχη κατά του κοινωνικού αποκλεισμού αφορά όμως άμεσα και τις επιχειρήσεις; Η απάντηση για τους είκοσι εκπροσώπους των μεγάλων εργοδοτικών οργανώσεων που στις 10 Ιανουαρίου του 1995 βρέθηκαν γύρω από τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζακ Ντελόρ, είναι θετική. Έτσι στο μανιφέστο που επέδωσαν στον απερχόμενο πρόεδρο της Επιτροπής, τονίζουν ότι: «οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να συμμετέχουν στην κοινή προσπάθεια για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού»^{*}.

Γιατί όμως αυτό το ξαφνικό ενδιαφέρον των επιχειρήσεων για τους άνεργους, τους περιθωριακούς και τους απόκληρους των ευρωπαϊκών κοινωνιών

^{*} Πηγή : Οικονομικός Ταχυδρόμος - 9/2/95

«εκστρατεία κοινωνικής αλληλεγγύης από τους βιομηχάνους» - Αθ. Παπαδοπούλου

που συνθέτουν μέσα στις κοινωνίες μας τον αποκαλούμενο τέταρτο κόσμο; Διότι όπως αναφέρθηκε, η άρνηση να βλέπεις τις κοινωνικές πραγματικότητες κατάματα αποτελεί ωρολογιακή βόμβα για τις κοινωνίες μας. Επίσης ο κοινωνικός αποκλεισμός στην ουσία απειλεί τις επιχειρήσεις γιατί προκαλεί μεγάλο κοινωνικό κόστος. Κατά τον Ν. Αναλυτή, εκπρόσωπο του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών στη συνάντηση των Βρυξελλών, δεν μπορεί παρά να επιβαρύνει τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, που και αυτά με τη σειρά τους είναι επιβαρυντικά για τις επιχειρήσεις. Υπό αυτές τις συνθήκες και καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει στους κόλπους της 17.000.000 άνεργους και 50.000.000 άτομα που συνολικά βρίσκονται στο κατώφλι της φτώχειας, οι επιχειρήσεις, όπως είπε ο Ζακ Ντελόρ, πρέπει να επιδείξουν τη μεγαλύτερη κοινωνική ευθύνη. Με άλλα λόγια τόνισε ο Γάλλος πρόεδρος της Επιτροπής, έχουμε ανάγκη από επιχειρηματίες που να είναι πραγματικοί και υπεύθυνοι πολίτες.

1.3 Η ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Λαμβάνοντας υπ' όψιν το τεράστιο κοινωνικό κόστος που επιφέρει η συρρίκνωση των θέσεων εργασίας, την πιθανή απρόβλεπτη αντίδραση των εργαζομένων καθώς και τη συνεχή συμμετοχή των εταιρειών σε όλες τις εκφράσεις της καθημερινής ζωής έφερε στο προσκήνιο την αναγκαιότητα διαμόρφωσης κάποιων κοινά αποδεκτών αρχών επιχειρηματικής ηθικής.*

Σε όλες τις επιχειρηματικές δραστηριότητες αντιμετωπίζονται ζητήματα ηθικής και κοινωνικής ευθύνης των οργανισμών. Αυτά αφορούν τις υποχρεώσεις της επιχείρησης προς :

1. Τους μετόχους με την υποχρέωση διανομής ικανοποιητικού μερίσματος, που συνδυάζεται με ένα μόνιμο αναπτυξιακό προσανατολισμό. Πλήρη δημοσιότητα

* Πηγή : Οικονομικά Χρονικά - 1/1996

«Η ηθική και κοινωνική ευθύνη ως θεμέλια μιας σύγχρονης επιχειρησιακής στρατηγικής»
Κ.Λυμπερόπουλος

των κοινωνικά υπευθύνων εργασιών, και κατάρτιση ειλικρινών οικονομικών εκθέσεων

2. Την τοπική κοινωνία που η επιχείρηση είναι εγκατεστημένη, εκμεταλλεζόμενη τους φυσικούς της πόρους. Η μονάδα, οφείλει να συμβάλει στην ανάπτυξη της. Με την συμβολή της σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, με τη διατήρηση των θέσεων εργασίας, με την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες, και τέλος με την χρησιμοποίηση πρώτων υλών και διαδικασιών παραγωγής που δεν επιβαρύνουν το περιβάλλον.
3. Τους πελάτες της για την διατήρηση ποιοτικών προτύπων αντιστοιχών των υποσχέσεων της (ασφάλεια και αξιοπιστία προϊόντων).
4. Το κράτος στο οποίο, οφείλει να παρουσιάζει αληθινά στοιχεία προς φορολόγηση και να συμβάλει στην τήρηση της κοινωνικής του πολιτικής.

Ο τρόπος εκπλήρωσης των παραπάνω υποχρεώσεων από τα στελέχη δημιουργεί ηθικά ζητήματα σε θέματα : προσλήψεων, απολύσεων, προαγωγών, εργασιακών σχέσεων, υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας, τήρηση εχεμύθειας, χρήσης απόρρητων πληροφοριών, υποχρέωσης καταγγελίας παράνομων δραστηριοτήτων, τήρησης συνθηκών υγιεινής στην παραγωγή των προϊόντων τρόπου καθορισμού της τιμολογιακής πολιτικής, παραπλανητικής διαφήμισης, πειστικής πώλησης, δωροδοκιών, εξαπάτησης καταναλωτών, ρύπανσης του περιβάλλοντος, παύση εργασιών εργοστασίων με συνέπεια μαζικές απολύσεις και τέλος φοροδιαφυγή.

Όλα τα παραπάνω ζητήματα έχουν γίνει στη σημερινή πραγματικότητα τόσο πολύπλοκα, ώστε τα θέματα της ηθικής και της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων, να αποτελούν ξεχωριστό γνωστικό αντικείμενο στα πανεπιστήμια των Η.Π.Α. και της Ευρώπης.

Η ηθική στις επιχειρήσεις αναφέρεται στις αξιολογήσεις των αποφάσεων και των πράξεων των στελεχών, σύμφωνα με του ισχύοντες ηθικούς κανόνες μιας κοινωνίας. Όταν μιλάμε όμως για ηθική των επιχειρήσεων εννοούμε την ατομική των στελεχών, ενώ για να δηλώσουμε την ευθύνη που προκύπτει από τη συνολική δράση του οργανισμού χρησιμοποιούμε τον όρο Κοινωνική Ευθύνη.

Η κοινωνική ευθύνη συνίσταται στην βασική υποχρέωση των επιχειρήσεων να μεγιστοποιούν τις θετικές και να ελαχιστοποιούν τις αρνητικές επιδράσεις τους στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον (κοινωνικοοικολογική διάσταση του MARKETING).

Η ηθική αφορά την ατομική ευθύνη των στελεχών, ενώ η κοινωνική ευθύνη έχει σχέση με την ηθική αξιολόγηση της επιχειρηματικής δράσης.

Για πολλούς η συσχέτιση της ηθικής με τις επιχειρήσεις θεωρείται σχήμα οξύμωρο, δεδομένου ότι για να επιτύχεις στο σκληρό κόσμο των επιχειρήσεων δεν θα πρέπει να έχεις πολλούς ηθικούς ενδοιασμούς.

Ο Adam Smith θεωρούσε το ατομικό συμφέρον ως το βασικό κίνητρο της οικονομικής δράσης. Πίστευε ότι κάθε άνθρωπος επιδιώκοντας το συμφέρον του, εξυπηρετεί το συμφέρον της κοινωνίας καλύτερα απ' ό,τι αν το είχε βάλει ως σκοπό. «Δεν απευθυνόμαστε στην καλοκαγαθία και τον ανθρωπισμό του κρεοπώλη ή του αρτοποιού, για να εξασφαλίσουμε το γεύμα μας, αλλά στην αντίληψη που έχουν για το συμφέρον τους». Για να είναι, σύμφωνα με τους κλασικούς οικονομολόγους, μια επιχείρηση χρήσιμη στην κοινωνία, απαιτούνται δύο πράγματα :

- I. **Ο** επιχειρηματίας να έχει επίγνωση του προσωπικού του συμφέροντος και
- II. **Να** συγκρατείται από τον ανταγωνισμό σε δίκαια όρια.

Ο σύγχρονος οικονομολόγος, κάτοχος του βραβείου Νόμπελ Milton Friedman υποστηρίζει ότι: «Λίγες αντιλήψεις θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τα θεμέλια της ελεύθερης κοινωνίας μας τόσο σίγουρα, όσο η αποδοχή από τα ανώτατα στελέχη την επιχειρήσεων κριτηρίων κοινωνικής ευθύνης ασχέτων με τη μεγιστοποίηση των κερδών των μετόχων».

Η χρήση των κεφαλαίων της επιχείρησης από τα στελέχη της για την εκπλήρωση κοινωνικών σκοπών πρέπει, κατά τον Friedman, να θεωρείται παράνομη, γιατί έρχεται σε αντίθεση με τους στόχους των μετόχων που εκπροσωπούν. Εξάλλου, δεν μπορεί να υποθεθεί ότι τα στελέχη των επιχειρήσεων έχουν την ικανότητα να προσδιορίζουν ποιο είναι το κοινωνικό συμφέρον και με ποια προτεραιότητα πρέπει να δαπανούν χρήματα για κοινωνικά προγράμματα. τα οποία

θα πρέπει να πληρώσουν οι μέτοχοι ή οι καταναλωτές (στο μέτρο που ο ανταγωνισμός ή η ελαστικότητα της ζήτησης επιτρέπει κάτι τέτοιο). Η διοχέτευση πόρων των επιχειρήσεων σε κοινωνικές υποχρεώσεις της, τις οδηγεί σε μείωση της αποτελεσματικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της αποδοτικότητας τους και τους στερεί τη δυνατότητα να προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας και να αυξήσουν τους μισθούς των εργαζομένων τους.

Σύμφωνα με τους οπαδούς της κοινωνικής ευθύνης (Keith Davis), αυτή είναι αναπόσπαστο μέρος της κοινωνικής δύναμης που συγκεντρώνουν οι σύγχρονες επιχειρήσεις, οι οποίες πρέπει να εκπληρώσουν τις κοινωνικές τους υποχρεώσεις προς την κοινωνία που τους έχει επιτρέψει να αποκτήσουν τη δύναμη που κατέχουν.

Βελτιώνοντας οι επιχειρήσεις το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται, ωφελούνται και οι ίδιες με τη βελτίωση της εικόνας τους και των δημοσίων σχέσεων τους, με την αποφυγή της ολέθριας, πολλές φορές, για την ανάπτυξη των πωλήσεων τους κριτικής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και με την αποφυγή μιας μελλοντικής κρατικής παρέμβασης. Αυτή μπορεί να έχει τη μορφή της επιβολής κυρώσεων για τη μη τήρηση της κείμενης νομοθεσίας ή της πρόκλησης της πολιτικής εξουσίας για τη δημιουργία αντιστοιχού θεσμικού πλαισίου.

Ο Friedman και οι οπαδοί του υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να φροντίζουν τη μεγιστοποίηση του κέρδους, χωρίς να παραβιάζουν τους υπάρχοντες νόμους. Είναι όμως γνωστό ότι:

- ⇒ Πολλές επιχειρήσεις κοστολογούν τον κίνδυνο των πιθανών νομικών συνεπειών μιας παράνομης δραστηριότητας,
- ⇒ Η νομοθεσία αποτελεί την ελάχιστη δυνατή υποχρέωση των επιχειρήσεων και των στελεχών τους.

Είναι αδύνατον όμως να καλύψει όλες τις πιθανές δραστηριότητες των στελεχών τους που δρουν έπ'ωφελεία της επιχείρησης, εις βάρος όμως του κράτους, των καταναλωτών, του περιβάλλοντος ή των ανταγωνιστών τους, εναντίων των οποίων μπορεί να χρησιμοποιούν αθέμιτα μέσα.

Εξάλλου, στις σύγχρονες κοινωνίες των ανεπτυγμένων κρατών με τους κοινωνικά ευαισθητοποιημένους καταναλωτές και πολίτες, οι επιχειρήσεις επιβάλλεται όχι μόνο να εμφανίζονται και να προβάλλονται ως πρωτοπόρες στους τομείς της κοινωνικής υπευθυνότητας και της ηθικής, αλλά και να είναι στην πραγματικότητα, γιατί αυτό τους επιβάλλει το μακροπρόθεσμο συμφέρον τους.

Οι διοικήσεις πρέπει να συνειδητοποιήσουν, ότι η ευαισθητοποίηση σε θέματα εργασιακής ηθικής μπορεί να λειτουργήσει σαν παράμετρος αύξησης της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και επομένως των πωλήσεων. Επίσης πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι η ευαισθητοποίηση όσο το δυνατόν περισσότερων εργαζομένων γύρω από θέματα εργασιακής ηθικής μπορεί να λειτουργήσει σε μια βασική παράμετρο της ολικής ποιότητας, ενώ παράλληλα ο συνυπολογισμός των διαστάσεων της κοινωνικής ευθύνης στις στρατηγικές αποφάσεις αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης.

Στις σύγχρονες πρωτοπόρες μονάδες η έμφαση δίνεται σήμερα όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στην κοινωνική μορφή του MARKETING. Δηλαδή στην αντίληψη ότι η μεγιστοποίηση του κέρδους, περνάει μέσα από τις προσπάθειες για την μέγιστη ικανοποίηση των πελατών. Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, τα κέρδη των επιχειρήσεων, η ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών και το μακροχρόνιο κοινωνικό όφελος πρέπει να βρίσκονται σε μια ισορροπημένη σχέση

Κατά πόσο όμως έχουν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις τη δυνατότητα να επιλύουν κοινωνικά προβλήματα και να αναλαμβάνουν δυναμική δράση; Στο ερώτημα αυτό θα επιχειρήσουμε να δώσουμε απάντηση παρακάτω.

Μία κοινή παραδοχή είναι ότι οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να προσφέρουν τα μέγιστα δυνατά για τη λύση των κοινωνικών προβλημάτων, όπως η προστασία του περιβάλλοντος ο έλεγχος της ρύπανσης κτλ.

Γενικότερα, η επιχείρηση ακόμα και να θέλει να αναλάβει κάποια πρωτοβουλία είναι δέσμια του δικού της συστήματος αξιών. Η ανταγωνιστική επιχειρηματική βάση, στην οποία στηρίζεται η σημερινή μονάδα, οι δύσκολες συνθήκες της αγοράς και η επιδίωξη του κέρδους χωρίς κοινωνική συνείδηση αποτελούν τροχοπέδη στην δαπάνη των χρηματικών ποσών που απαιτούν αυτές οι πρωτοβουλίες. Όπως γίνεται αντιληπτό αυτό δεν ισχύει για όλες τις επιχειρήσεις.

Οι μεγάλες πολυεθνικές επιχειρήσεις δεν είναι δυνατόν να μην διαθέτουν χρηματικά κεφάλαια, απλά αυτή η πολιτική της αδιαφορίας, εξυπηρετεί τα συμφέροντα τους και συγκρατεί το κόστος, με αποτέλεσμα την διόγκωση των κερδών τους.

Βέβαια, το συμφέρον των μεγάλων εταιρειών, επιβάλλει επιτακτικότερα σήμερα, την προβολή ενός ανθρώπινου προφίλ. Έτσι οι επιχειρήσεις καταφεύγουν σε οικονομικούς τρόπους έκφρασης κοινωνικής ευαισθησίας, σε ενέργειες δηλαδή εντυπωσιασμού. Για παράδειγμα, με το να διαθέτουν το προσωπικό τους σε κοινωνικές εργασίες π.χ. αντικαρκινικός έρανος, ανάληψη διοργάνωσης σεμιναρίων για ανειδίκευτους ή για άτομα με ειδικά προβλήματα κτλ. Με αυτό τον τρόπο, διασφαλίζουν την εικόνα τους και παράλληλα συγκρατούν τα έξοδα τους.

1.4 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ MARKETING

Η έμφαση στις κοινωνικοοικολογικές διαστάσεις του marketing ονομάστηκε από τους ειδικούς «**πράσινο marketing**». Εκφράζει τον επαναπροσανατολισμό των επιχειρήσεων για την ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών, που έχουν στραφεί από το «**εγώ**» στο «**εμείς**» και από τη φροντίδα για τη βραχυπρόθεσμη ικανοποίηση των αναγκών τους, στην ανησυχία για τις επιπτώσεις της παραγωγικής δραστηριότητας και των παραγομένων προϊόντων στην υγεία.

Παράλληλα συνειδητοποιείτε όλο και περισσότερο ότι τα στελέχη των επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται για το μακροπρόθεσμο όφελος τους, πρέπει να παίρνουν αποφάσεις προσμετρώντας τις ηθικές διαστάσεις κάθε προβλήματος ως κύριες.

Η συζήτηση για την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων αρχίζει να αποκτά ιδιαίτερη σημασία από την εποχή που πρωτάρχισαν οι μεγάλες βιομηχανικές ανακατατάξεις. Όταν η ανθρωπότητα, άρχισε από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα να βλέπει τα τεράστια βιομηχανικά συγκροτήματα να εγκαθιδρύονται παντού αυθαίρετα, να μολύνουν το περιβάλλον, και να αδιαφορούν για τις επιπτώσεις των εργασιών τους, στον ίδιο τον άνθρωπο.

Αναλύοντας τώρα τα στοιχεία που συνθέτουν το κοινωνικό περιβάλλον της επιχείρησης και τις σχέσεις με αυτό, δεν μπορούμε να μην παρατηρήσουμε ότι από την στιγμή που έγινε της «μόδας» ο όρος κοινωνική ευθύνη, φάνηκε σε ολόκληρο τον ανεπτυγμένο κόσμο να έχουν καταληφθεί οι επιχειρηματίες από ένα είδος «κοινωνικού παροξυσμού».

Αυτό οφείλεται κυρίως στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων μετά την βιομηχανική επανάσταση. Η βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης συντέλεσε σε αυτό και οδήγησε τους ανθρώπους σε μια αντίδραση στην αλόγιστη εκμετάλλευση των φυσικών και ανθρώπινων πόρων. Οι επιχειρήσεις αντιμετώπισαν αυτό το πρόβλημα με διαφόρους τρόπους, ανάλογα με την πολιτική της εκάστοτε διοίκησης.* Σύμφωνα με ειδικούς αναλυτές μια επιχείρηση μπορεί να έχει τις εξής αντιδράσεις :

1. Ανακλαστική αντίδραση

Σε αυτή την περίπτωση η επιχείρηση δεν ασχολείται με παρόμοια θέματα μέχρι να αυτά να γίνουν γνωστά στο πλατύ κοινό. Αρνείται την οποιαδήποτε ευθύνη, προσπαθεί όμως να άρει τις αιτίες των αντιδράσεων και να ελαχιστοποιήσει τις αρνητικές εντυπώσεις.

2. Αμυντική αντίδραση

Με την αντίδραση αυτή η επιχείρηση προσπαθεί να ελαχιστοποιήσει τις οποιεσδήποτε επιπρόσθετες υποχρεώσεις, που συνδέονται με το πρόβλημα και προϋποθέτουν κάποιες οικονομικές επιβαρύνσεις. Συνηθισμένες τακτικές είναι οι νομικίστικοι ελιγμοί και η αναζήτηση της συμμαχίας των εργατικών συνδικάτων.

Πηγή : Οικονομικά Χρονικά - 1/1996

«Η ηθική και κοινωνική ευθύνη ως θεμέλια μιας σύγχρονης επιχειρησιακής στρατηγικής»
Κ.Λυμπερόπουλος

3. Συμβιβαστική αντίδραση

Η επιχείρηση αποδέχεται την υπευθυνότητα για ενέργειες της που δημιούργησαν προβλήματα και προσπαθεί να αμβλύνει τις αντιδράσεις. Η αντίδραση αυτή ακολουθείτε, όταν έχουν ενεργοποιηθεί δυναμικά κάποιες κοινωνικές ομάδες (σωματεία εργαζομένων, κινήματα προστασίας καταναλωτών, ή προστασίας του περιβάλλοντος) και η επιχείρηση υπολογίζει ότι εάν δεν συμβιβαστεί πιθανόν να υπάρξουν νομοθετικές κυρώσεις.

4. Προληπτική αντίδραση

Ακολουθώντας αυτό το δρόμο ο οργανισμός αποδέχεται τις ευθύνες του και αναλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων χωρίς εξωτερικές πιέσεις ή απειλές για κρατική επέμβαση. Φυσικά αυτή είναι η στρατηγική που ταιριάζει στις δυναμικές και πρωτοπόρες οικονομικές μονάδες.

Αναφέρθηκε παραπάνω ότι οι αλλαγές που παρατηρούνται στην δομή της κοινωνίας είναι ένας παράγοντας που ασκεί πίεση στις επιχειρήσεις για αλλαγή στάσης απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα. Παρ' όλα αυτά οι μεμονωμένες προσπάθειες του απλού κόσμου δεν έχουν μεγάλη ισχύ από μόνες τους αλλά χρειάζεται μια δραστική κρατική παρέμβαση. Οι παράγοντες άσκησης πίεσης μπορεί να είναι:

I. **Το κράτος**, θέτοντας ειδικούς ρυθμιστικούς κανόνες ώστε να αποφεύγονται κάθε είδους καταχρήσεις, σε θέματα ασφαλιστικής κάλυψης αθέμιτου ανταγωνισμού, εξαπάτησης του κοινού σε ζητήματα προστασίας της υγείας. Είναι το μόνο που μπορεί να προστατεύσει τους εργαζομένους από την αυθαιρεσία των επιχειρήσεων.

II. Το αίσθημα ευθύνης του επιχειρηματία

Δηλαδή το κατά πόσο είναι ευαισθητοποιημένος απέναντι στα κοινωνικά προβλήματα. Δυστυχώς η κοινωνία δεν έχει στα χέρια της τη δύναμη που θα την βοηθήσουν να διαμορφώσει επακριβώς την κοινωνική

ευθύνη και να την επιβάλει. Το αίσθημα ευθύνης του επιχειρηματία είναι ένα θέμα που εναπόκειται αποκλειστικά στη θέληση του και στο κατά πόσο είναι έτοιμος να παραβλέψει το ατομικό του συμφέρον για το καλό του συνόλου.

III. Οι άγραφοι νόμοι της αγοράς

Καθορίζουν έμμεσα ή άμεσα την πορεία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Γίνονται έτσι προσδιοριστικοί παράγοντες της ελευθερίας του επιχειρηματία. Όταν μιλάμε για αγορά στην προκειμένη περίπτωση εννοούμε τη γενική συμπεριφορά του καταναλωτή, των ανταγωνιστών, των προμηθευτών, των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.

IV. Το συνδικαλιστικό κίνημα

Είναι αποδεδειγμένο ότι όσο πιο ισχυρές είναι οι ενώσεις των εργαζομένων τόσο πιο πολλές διεκδικήσεις και επομένως κατακτήσεις μπορούν να έχουν. Ένα ισχυρό συνδικαλιστικό κίνημα είναι σε θέση να διεκδικήσει για τους εργαζομένους τις συνθήκες εκείνες που θα ανταποκρίνονται στην ανθρώπινη υπόστασή τους. Τα συνδικαλιστικά σωματεία των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες στα θέματα κοινωνικής πολιτικής.

Όλες όμως αυτές οι πρωτοβουλίες συνάντησαν την αρνητική στάση της διεθνούς των Ευρωπαίων βιομηχάνων (UNICE), με αποτέλεσμα οι προτάσεις της κοινότητας, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των εργατικών συνδικάτων να παραπέμπονται στις καλένδες. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες συνοψίζονται στο αίτημα για συμμετοχή των εργαζομένων στις πολυεθνικές επιχειρήσεις μέσω της πληροφόρησης και της διαβούλευσης.

Σύμφωνα με κοινοτική οδηγία θα συσταθούν Συμβούλια Επιχειρήσεων από επιχειρήσεις που λειτουργούν μέσα στην Ε.Ε. και απασχολούν περισσότερους από 1000 εργαζομένους από τους οποίους οι 100 προέρχονται

από κράτη – μέλη της κοινότητας. Ο θεσμός είναι ζωτικής σημασίας για τους εργαζομένους γιατί στις πολυεθνικές επιχειρήσεις τα κέντρα λήψης των αποφάσεων είναι αδιαφανή, δύσκολα προσπελάσιμα και εκτός ελέγχου.

Ανεξαρτήτως όμως από την καθυστέρηση που παρατηρείται για την θέσπιση κανόνων πάνω σε κοινωνικά θέματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η κοινωνική δυναμική διαμορφώνει άτυπα ευρωπαϊκά συμβούλια εργαζομένων που έχουν και την αποδοχή των εργοδοτών. Ήδη σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουμε 15 τουλάχιστον συμβούλια που επέβαλαν την παρουσία τους (Πεσινέ, Φόλκς Βάγκεν, Αλιανς, Νεστλέ, Τόμσον κ.α) Εκπρόσωπος των εργαζομένων της Πεσινέ στην Ελλάδα μετέχει στο Συμβούλιο Επιχείρησης.

Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια που οι οικονομικές πολιτικές αντιμετώπισης της κρίσης είχαν μονομερή προσανατολισμό στον κόσμο της εργασίας και διακρίθηκαν για την αναποτελεσματικότητά τους, τα συνδικάτα απαιτείται να διευρύνουν τις κατευθύνσεις της δράσης τους και των προτάσεων τους για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της εποχής. Καλούνται δηλαδή, να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο για την προώθηση των συμφερόντων τους και την ισομερή κατανομή του πλούτου.

V. Τα επίπεδα της ανεργίας

Τα υψηλά επίπεδα ανεργίας που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια κάθε άλλο παρά ασκούν πίεση στις επιχειρήσεις για υιοθέτηση κοινωνικής πολιτικής. Οι εργαζόμενοι βρίσκονται στη θέση να διαπραγματεύονται θέσεις εργασίας με όσο το δυνατότερο λιγότερες απαιτήσεις. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε αυτό που συμβαίνει στην Ευρώπη. Να πειραματίζονται δηλαδή με τη δυνατότητα μείωσης του ωραρίου των εργαζομένων με παράλληλη μείωση του μισθού τους. Το τραγικό είναι ότι αυτοί οι πειραματισμοί αρχίζουν να βρίσκουν εφαρμογή σε κάποιες μεγάλες επιχειρήσεις της Γερμανίας. Επίσης στις 13/9/96 το γερμανικό κοινοβούλιο ενέκρινε σχέδιο νόμου που νομιμοποιεί απολύσεις εργαζομένων από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.5 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Κοινωνική λογιστική, εννοιολογικά, είναι η κατάλληλη τροποποίηση και εφαρμογή από τους λογιστές των επιδεξιοτήτων, τεχνικών και εμπειριών της συμβατικής (χρηματοοικονομικής και διοικητικής) λογιστικής στην ανάλυση προβλημάτων και στην κατάρτιση προτάσεων πάνω σε προβλήματα κοινωνικής φύσης*. Έτσι η κοινωνική λογιστική σε επιχειρησιακό επίπεδο:

1. Διαλέγει τις μεταβλητές, τα μέτρα και τις διαδικασίες μέτρησης των κοινωνικών στόχων.
2. Αναπτύσσει συστηματικά οτιδήποτε πληροφορίες μπορεί να είναι χρήσιμες για την εκτίμηση της κοινωνικής απόδοσης του επιχειρησιακού έργου.
3. Μεταβιβάζει αυτές τις πληροφορίες στις ενδιαφερόμενες και σχετιζόμενες ομάδες που βρίσκονται μέσα αλλά και έξω από τις επιχειρήσεις.
4. Με βάση τις παραπάνω πληροφορίες και την αντίδραση των ενδιαφερομένων μερών, η διοίκηση καθορίζει τους στόχους, για να προγραμματιστεί κατάλληλα η χρησιμοποίηση των φυσικών και ανθρωπίνων πόρων και να υποχρεώνει τους διευθύνοντες να λάβουν σοβαρά υπ' όψιν τους τις κοινωνικές συνέπειες των αποφάσεων τους.

Κοινωνικοοικονομική λογιστική είναι η εφαρμογή της λογιστικής στα επίπεδα των κοινωνικών επιστημών, όπου η μεγαλύτερη έμφαση δίνεται, στη μέτρηση και στην ανάλυση από κοινού των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών της κυβερνητικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η κοινωνικοοικονομική λογιστική είναι ευρύτατη σαν επιστημονικός κλάδος, αφού έχει πλουτίσει τόσο το περιεχόμενο όσο και τις μεθόδους έρευνας της λογιστικής επιστήμης.

Η κοινωνική λογιστική από τη μία αποσκοπεί στο να συντάξει ένα κοινωνικό ισολογισμό, που να δείχνει τη συνολική ευρωστία ενός έθνους και από την άλλη προσπαθεί να δημιουργήσει ένα δείκτη προόδου της κοινωνικής ευημερίας του μέσα από ένα λογαριασμό κοινωνικών κερδών και ζημιών. Αποτελεί δηλαδή ένα σύστημα παρακολούθησης του πνευματικού επιπέδου, της

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

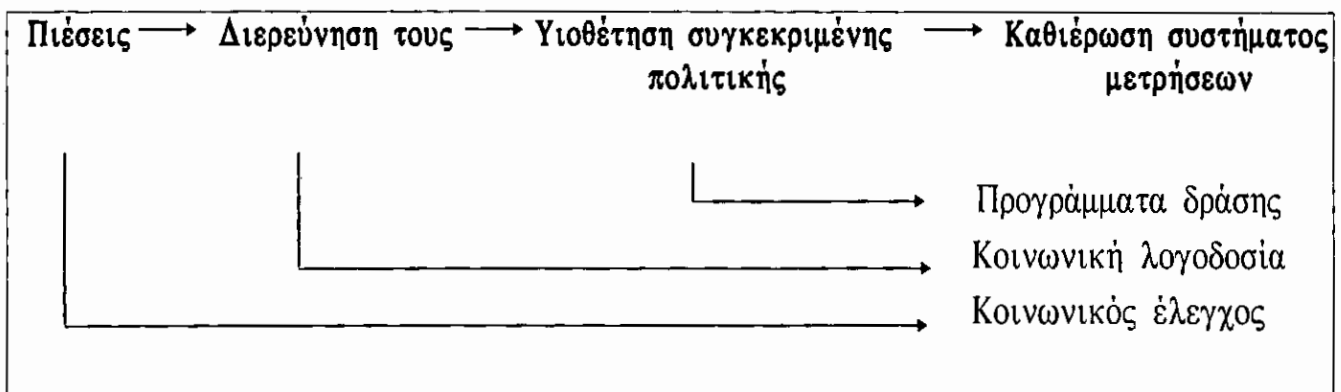

εκπαίδευσης, του φυσικού και κοινωνικοπολιτικού περιβάλλοντος σαν επακόλουθο των δραστηριοτήτων μας.

Καθορίζοντας τα κοινωνικά κέρδη και κόστη, ο λογιστής προσπαθεί να μετρήσει αξίες που παράχθηκαν και αξίες που καταναλώθηκαν. Γι' αυτό το σκοπό, απαιτείται ένα νέο πλαίσιο εννοιών για την αντικατάσταση των μεθόδων και υποθέσεων της λογιστικής, που χαρακτηρίζουν μια καπιταλιστική κοινωνία. Η ιδέα είναι δηλαδή, ότι η λογιστική πρέπει να προσαρμοστεί κατάλληλα, ώστε να παρέχει τη δυνατότητα να μετρηθεί ο βαθμός επιτυχίας και άλλων στόχων, εκτός της οικονομικής αποδοτικότητας.

Η σπουδαιότερη διάσταση της κοινωνικής λογιστικής είναι η λογοδοσία της εργοδοσίας προς τους εργαζόμενους. Δηλαδή η παροχή λογιστικών - οικονομικών αλλά και κοινωνικών πληροφοριών, αναφερομένων στην κατάσταση και τις προόδους της επιχείρησης προς τους υπαλλήλους της. Η ανάγκη παροχής πληροφοριών του είδους αυτού είναι πραγματική, αφού έτσι καλλιεργείται ένα αίσθημα κοινού συμφέροντος μεταξύ του προσωπικού των διαφόρων βαθμίδων. Έτσι π.χ. το 1975 η γερμανική Shell, θυγατρική της Shell Ολλανδίας, τιτλοφόρησε την ετήσια έκθεση της Κοινωνική Αναφορά. Η έκθεση αυτή αποσκοπούσε στο να συνενώσει τους δύο σκοπούς, δηλαδή, τους εμπορικούς στόχους της επιχείρησης με τους κοινωνικούς. Η γερμανική θυγατρική της Mobil Oil αναφέρθηκε επίσης τον ίδιο χρόνο ειδικά στις κοινωνικές προοπτικές που απορρέουν από τη λειτουργία της*.

Στάδια και τρόποι εφαρμογής της κοινωνικής λογιστικής στις επιχειρήσεις

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

1.6 Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Η λογιστική των ανθρωπίνων πόρων αποτελεί κομμάτι της κοινωνικής λογιστικής. Η κοινωνική της σημασία για κάθε συνολικό λογιστικό σύστημα πηγάζει από το γεγονός ότι η μόρφωση, η παιδεία και η δραστηριοποίηση των ανθρωπίνων πόρων εξετάζεται ενιαία, τόσο σαν μια οικονομική, όσο και σαν μια κοινωνικά προοπτική της συμπεριφοράς της επιχείρησης. Τα σχέδια αξιοποίησης των ανθρωπίνων πόρων δεν έχουν οικονομική σπουδαιότητα μόνο για λειτουργικούς ελέγχους, αλλά επίσης και για κοινωνικού ελέγχους, αφού η οικονομική δυναμικότητα και αποδοτικότητα ίσως δεν είναι δυνατόν να αναλυθεί χωριστά από την κοινωνική δυναμικότητα και αποδοτικότητα. Μια σημαντική ενασχόληση της κοινωνικής λογιστικής είναι στην προκειμένη περίπτωση, το θέμα “τυπική και άτυπη οργάνωση των ανθρώπων”. Τα συστήματα λογιστικής των ανθρωπίνων πόρων μπορούν να θεωρηθούν ως επιμέρους σύστημα της κοινωνικής λογιστικής. Για παράδειγμα η Blum το 1958 υπέδειξε έναν τρόπο λογιστικού ελέγχου της απόδοσης κοινωνικού έργου ενός οργανισμού, με την περιοδική μέτρηση της προόδου των ανθρωπίνων σχέσεων, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της ανάλυσης της στάσης των εργαζομένων.

Το πρόβλημα που δημιουργείται κατά την προσπάθεια καταμέτρησης των παραπάνω μεγεθών είναι η επιλογή της σωστής μονάδας μέτρησης. Αν και δραχμή η κάποιο άλλο νόμισμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και στην περίπτωση της κοινωνικοοικονομικής λογιστικής, οι εξωχρηματικές μετρήσεις φαίνεται πως μπορούν να ανταποκριθούν καλύτερα στα αποτελέσματα των κοινωνικών προγραμμάτων και των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων. Έτσι αλλαγές στις ανθρώπινες διαθέσεις μπορούν να μετρηθούν μέσα από τις αλλαγές, για παράδειγμα, στην αντίληψη της επαγγελματικής ικανοποίησης από την εργασία. Αντίθετα κάθε προσπάθεια χρηματικής έκφρασης των μετρήσεων αυτού του είδους, θα οδηγούσε σε αποτελέσματα που ίσως να μην είχαν νόημα.

Τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια μονάδα μέτρησης είναι τα παρακάτω:

⇒ Να είναι **σταθερή**, ώστε να μη μεταβάλλεται από τη μια ως την άλλη περίοδο, για να καθιστά δυνατή τη μέτρηση της προόδου.

- ⇒ Να είναι **αναλυτική**, ώστε να μπορούν να διαβάζονται και να γίνονται αντιληπτά τα αποτελέσματα των μετρήσεων και από μη ειδικούς.
- ⇒ Να είναι **ειδική** για το πεδίο του κοινωνικού ενδιαφέροντος της επιχείρησης, ώστε να γίνεται προφανής η ακριβής φύση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων της.
- ⇒ Να είναι **αντικειμενική** στην επινόηση και εφαρμογή της, χρησιμοποιώντας, όπου είναι ανάγκη, ειδικευμένους με επαγγελματική κρίση* .

1.7 Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

1.7.1 Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Η λογοδοσία για κοινωνικές υπευθυνότητες εμφανίστηκε ως ξεχωριστός κλάδος της λογιστικής πριν είκοσι περίπου χρόνια. Η εστία της ολοένα αυξανόμενης προσοχής περιοριζόταν αρχικά στις οικονομικές συνέπειες μιας αντικοινωνικής επιχειρησιακής συμπεριφοράς. Κάποια μορφή λογοδοσίας των επιχειρήσεων άρχισε να καθιερώνεται σαν πρακτική κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του '60 στις ΗΠΑ, στην αρχή στις μεγάλες επιχειρήσεις. Η εμπειρική διερεύνηση αυτού του φαινομένου έχει ολοκληρωθεί στις περισσότερες βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες.

Ως επιχειρησιακή κοινωνική λογιστική (Ε.Κ.Λ.) μπορεί να οριστεί η λογοδοσία στο ευρύτερο κοινό για όλους τους πόρους που χρησιμοποιούνται από μια επιχείρηση. Τυπικά οι επιχειρήσεις λογοδοτούσαν για τη χρήση των χρηματοοικονομικών πόρων στους προμηθευτές αυτών των πόρων, μετόχους και πιστωτές. Σε ένα σύστημα επιχειρησιακής κοινωνικής λογιστικής, η επιχείρηση λογοδοτεί στους προμηθευτές των ανθρωπίνων πόρων, δηλαδή στο κοινό με την

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

ευρύτερη έννοια, για τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιεί τους πόρους αυτούς. Με μια μόνο φράση μπορούμε να πούμε ότι η επιχειρησιακή λογιστική αφορά την επίδραση μιας επιχείρησης στην ποιότητα ζωής. Οι μέτοχοι δεν είναι, κατά κανόνα, οι προμηθευτές των ανθρωπίνων και φυσικών πόρων και γι' αυτό η “πραγματική” επιχειρησιακή κοινωνική λογιστική πρέπει να αναφέρεται στους προμηθευτές αυτών των πόρων.

Υπάρχει μια τάση στην επιχειρησιακή κοινωνική λογιστική, να μετριοούνται μόνο τα κόστη, αντί να αντιπαραθέτονται και τα οφέλη. Ο λόγος είναι ότι τα οφέλη δύσκολα εκφράζονται σε δραχμές και γενικότερα σ' αυτή την αντιπαράθεση υπάρχει η δυσκολία του τι να μετρηθεί και σε τι μονάδα μέτρησης. Το ιδεώδες είναι να μετρούνται οι κοινωνικές επιπτώσεις των ενεργειών κάθε επιχείρησης. Υπάρχουν όμως όρια στο τι μπορεί να μετρηθεί, μια και οι επιδράσεις που ξεφεύγουν από την κύρια ροή των επιπτώσεων είναι άπειρες. Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο κοινωνικός λογιστής θα πρέπει να προσμετρά όσο περισσότερες επιπτώσεις είναι δυνατό με τις τεχνικές που υπάρχουν. Και καθώς αυτές οι τεχνικές θα βελτιώνονται, η ακτίνα των χρήσιμων μετρήσεων θα επεκτείνεται.

Μια πρώτη προσέγγιση στο πρόβλημα της μέτρησης είναι να διασπαστεί αυτό που ονομάζουμε “ποιότητα ζωής” σε ουσιαστικά στοιχεία και να χρησιμοποιηθούν υποκατάστατα μέτρα. Για να γίνει όμως αυτό προαπαιτείται:

- ⇒ Να προσελκύσουν οι ακαδημαϊκοί λογιστές που έχουν ασχοληθεί με κοινωνικές μετρήσεις και άλλους, έξω από τον προσδιοριστικό πυρήνα των λογιστών, επιστήμονες.
- ⇒ Να διευρυνθεί το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των λογιστών, ώστε να συμπεριληφθούν οι νεότερες γνώσεις που απαιτούν οι κοινωνικές μετρήσεις.
- ⇒ Να καθιερωθούν δεσμοί με άλλα επαγγέλματα, ώστε να εξασφαλίζεται ανταλλαγή πληροφοριών στα σημεία γνωσιολογικής επαφής.
- ⇒ Να καθιερωθούν ερευνητικά προγράμματα στην κοινωνική λογιστική από ερευνητικούς οργανισμούς (στην Ελλάδα από το ΚΕΠΕ, το ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. κ.α.),

καθώς και από τους καθηγητές λογιστικής των ανωτάτων και ανωτέρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

- ⇒ Να αναπτυχθούν σεμινάρια από επιμορφωτικούς οργανισμούς (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.), που να ενημερώνουν όσους εξασκούν τώρα τη λογιστική πρακτική ως προς την κοινωνική λογιστική.
- ⇒ Σ' αυτό το κύκλο μαθημάτων να επιχειρηθεί μια αλλαγή στη βασική, όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα, νοοτροπία των λογιστών, ώστε αυτοί να μεταβληθούν από διαχειριστές χρηματοοικονομικών πληροφοριών σε διαχειριστές πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων.
- ⇒ Να πειραματισθούν οι διευθυντές των λογιστηρίων με την κοινωνική λογιστική, όπως ήδη γίνεται σε ορισμένες ελληνικές επιχειρήσεις (Τσιμέντα Τιτάν και παλιότερα η Πειραιϊκή Πατραϊκή).

Για να καθορισθεί η επιτυχία ενός προγράμματος κοινωνικής σημασίας, πρέπει οι αντικειμενικοί σκοποί του να δηλωθούν με επαρκώς καθορισμένους όρους. Δεν είναι εύκολο όμως να εκφραστούν οι στόχοι ενός προγράμματος επαρκώς.

Αυτοί που σχεδιάζουν ένα πρόγραμμα, καθώς και αυτοί που καλούνται να το εκτελέσουν, δεν είναι τα ιδανικά πρόσωπα να ρωτηθούν και εκφέρουν την κρίση του για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Παρόμοια, η προσπέλαση τους στα δεδομένα και στοιχεία του προγράμματος, που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση τους, θα δημιουργούσε αμφιβολίες για την ακρίβεια αυτών των στοιχείων και δεδομένων. Είναι σκόπιμο, η υπευθυνότητα για την τήρηση των σχετικών αρχείων να ανατεθεί σε μια ομάδα ατόμων που δεν έχουν συμφέρον από το αποτέλεσμα του προγράμματος, δηλαδή ανθρώπων που δεν έχουν προσωπική ανάμειξη στο πρόγραμμα και τέτοιοι πρέπει να θεωρούνται οι κοινωνικοί λογιστές-ελεγκτές.

Ανάλυση του κύκλου ζωής ενός κοινωνικού ζητήματος είναι μια τεχνική ανάλογη με εκείνη του κύκλου ζωής ενός προϊόντος, η οποία χρησιμοποιείται στην έρευνα αγοράς. Μεταξύ άλλων, αυτή η τεχνική καθορίζει τη θέση των κοινωνικού ενδιαφέροντος ζητημάτων σε δύο κλίμακες:

- στη μια, ανάλογα με τη σημαντικότητα της επίδρασης τους στην επιχείρηση
- και στην άλλη, ανάλογα με το βαθμό επείγουσας αναγκαιότητας, π.χ. αμέσως, σε ένα ή και σε δύο χρόνια.

Ο κύκλος ζωής ενός κοινωνικού ζητήματος μπορεί να εκτείνεται από λίγα χρόνια ως μερικές δεκαετίες.

Επειδή οι κοινωνικοοικονομικές πληροφορίες χρησιμοποιούνται συνήθως στις διαπραγματεύσεις με τους εργαζομένους και τα εργατικά σωματεία τους, πρέπει να αναγνωρίζονται ως αντικειμενικές από τους περισσότερους στην επιχείρηση* .

1.7.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η κυριότερη και εγκυρότερη έκφραση της λογοδοσίας για κοινωνικές υπευθυνότητες είναι η κατάργηση του κοινωνικού ισολογισμού. Αποτελεί τη σοβαρότερη πηγή πληροφόρησης του κοινού για τις δραστηριότητες της επιχείρησης που έχουν να κάνουν με τους ανθρώπινους πόρους της. Πρόκειται για ένα σχέδιο λογαριασμών (στην οργανωμένη τους μορφή) που περιλαμβάνει όλες τις περιοχές λογοδοσίας της επιχείρησης και με τη χρήση δεικτών μετράει τις μεταβολές στο περιβάλλον της. Είναι δηλαδή, η παρουσίαση της σχέσης μεταξύ της δαπάνης που πραγματοποίησε η επιχείρηση και η κοινωνική ωφέλεια που επέφερε αυτή η δαπάνη. Αφορά μια διαχειριστική χρήση και δημοσιοποιείται παράλληλα και στα πρότυπα των οικονομικών καταστάσεων. Συνήθως τα μεγέθη που μελετάει αφορούν κόστη και λιγότερο οφέλη. έτσι οι αναλύσεις γίνονται τόσο ποσοτικά, όσο και ποιοτικά.

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

1.7.3 ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Λ. (ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ)

Ένα πρώτο βήμα για να σχεδιαστεί η εφαρμογή ενός συστήματος **Ε.Κ.Λ.** στην πράξη θα ήταν η ταξινόμηση των επιχειρήσεων σε τύπους (typology), με βάση τις κοινωνικές επιδράσεις που μπορεί να έχουν. Στη συνέχεια είναι αναγκαίο να απαντηθούν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- **Να** καθοριστούν τα πλαίσια λογοδοσίας, από κοινού μεταξύ της κυβέρνησης, του επιχειρηματικού κόσμου και των επαγγελματικών ενώσεων των λογιστών – ελεγκτών. Το ερώτημα στην προκειμένη περίπτωση είναι: τι πληροφορίες πρέπει να αποκαλύπτονται στο κοινό;
- **Θα** πρέπει να ελέγχονται από ανεξάρτητους (εξωτερικούς) ελεγκτές, που θεωρήθηκαν ότι έχουν τα απαραίτητα προσόντα;
- **Θα** είναι υποχρεωτική η κοινωνικοοικονομική λογοδοσία για οργανισμούς πέρα από ένα ορισμένο μέγεθος μόνο;

Το πρώτο σύστημα υποδείχθηκε από τον Sethi το 1972 και τελειοποιήθηκε αργότερα από τους Sethi και Shocker* (η μέθοδος της αντιληπτής πραγματικότητας — the perceived reality approach). Κατά τον Sethi, η λειτουργία της λογιστικής αφορά κυρίως το σκοπό της μέτρησης, και ο,τι δεν έχει οριστεί επαρκώς δεν μπορεί να μετρηθεί. Έτσι ένας σωστός κοινωνικός έλεγχος δε μπορεί να γίνει, αν δεν έχουν καθοριστεί, τόσο η έννοια της κοινωνικής υπευθυνότητας, όσο και οι κοινωνικές ομάδες που επηρεάζονται από τη συγκεκριμένη επιχείρηση, η οποία εξετάζεται. Γι' αυτό το σκοπό είναι αναγκαίο:

- * **Να** διασπαστεί η κοινωνική υπευθυνότητα σε ευδιάκριτα συστατικά μέρη.
- * **Να** αναγνωριστεί η ανάλογη βαρύτητα (relative weighs) και προτεραιότητα του κάθε συστατικού στοιχείου.
- * **Να** καθοριστεί η υπευθυνότητα αυτών που θα επιβλέπουν την απόδοση κοινωνικού έργου.

* Βρετανοί οικονομολόγοι

- * **Να** διαφοροποιηθούν οι επιχειρησιακοί στόχοι και οι μέθοδοι λειτουργίας έτσι, ώστε να αρμόζουν στα νέα κριτήρια που έχουν καθιερωθεί με τον παραπάνω τρόπο.

Οι Shocker και Sethi έχουν προτείνει ένα σύστημα που ικανοποιεί τα πρότυπα τα οποία τέθηκαν παραπάνω. Αυτά τα πρότυπα εταιρικής απόδοσης κοινωνικού έργου (corporate social performance) συγκρίνονται, αφενός με τις προσδοκίες και προσλαμβάνουσες παραστάσεις του ευρύτερου κοινού, και αφετέρου με την απόδοση κοινωνικού έργου των άλλων εταιρειών ή με τη δυνατότητα απόδοσης της ίδιας της εξεταζόμενης εταιρείας. Τα δύο πρώτα από τα πρότυπα εξάγονται από πηγές εξωτερικές προς την επιχείρηση, το τελευταίο βασίζεται σε ενδοσκοπήση. Η δυνατότητα χρησιμοποίησης σχετικά αντικειμενικών προτύπων, όπως αυτά που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, πρέπει επίσης να διερευνάται.

Αποκλίσεις από τις προσδοκίες του κοινού δημιουργούν άμεσα κόστη. Οι προσδοκίες και αντιλήψεις, όμως, ενός απληροφόρητου ή κακά πληροφορημένου κοινού δεν μπορούν να θεωρηθούν έγκυρα πρότυπα μέτρα, ιδιαίτερα όταν η κακή πληροφόρηση ή άγνοια είναι το υπολογισμένο αποτέλεσμα των προσπαθειών για δημόσιες σχέσεις της εταιρείας. Επίσης, όταν οι αποδόσεις κοινωνικού έργου των άλλων εταιρειών είναι φτωχές, δεν έχει νόημα να ισχυρίζεται μια επιχείρηση ότι η απόδοση της δεν είναι χειρότερη απ' αυτή των άλλων. Γι' αυτό το λόγο η παρέμβαση της κυβέρνησης για την ανάπτυξη προγραμμάτων που θα αφορούν ολόκληρους βιομηχανικούς κλάδους είναι ίσως επιθυμητή.

Μια άλλη μέθοδος, που αξίζει να αναφερθεί, είναι αυτή που υποδείχθηκε από τους ορκωτούς λογιστές των ΗΠΑ, ακριβώς επειδή είναι άμεσα εφαρμόσιμη, αλλά και αρκετά εύκολη ως πράξη. Το σχετικό εγχειρίδιο που δημοσιεύτηκε το 1977, *The Measurement of Corporate Social Performance*, αποτέλεσε τη βάση για την ενοποίηση όλων των μέχρι τότε προσπαθειών στις ΗΠΑ.

Μια Τρίτη αξιοσημείωτη μέθοδος έχει προταθεί από τους W.W Cooper, του Πανεπιστημίου του Harvard, και Yuji Ijiri, του Πανεπιστημίου του Carnegie — Mellon, όπου η τεχνική του γραμμικού προγραμματισμού και του προγραμματισμού των στόχων (goal programming) αξιοποιούνται σε συνδυασμό με την έννοια «satisficing»* .

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

1.7.4 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Λ.

Στο τμήμα αυτό της μελέτης εξετάζονται η μεθοδολογία (γενικότερη) και η προσέγγιση (ειδικότερη)— αυτό που θα αποκαλούσαμε τεχνικές της **Ε.Κ.Λ.** που συνίσταται από:

1. Τη λογιστική των κοινωνικών δεικτών, η οποία ακολουθεί την εξής μεθοδολογία:
 - ◊ Την αναλυτική περιγραφή των στόχων που ενδιαφέρουν την μονάδα.
 - ◊ Τον προσδιορισμό των μέτρων που μπορούν να μετρήσουν τα αποτελέσματα, το οποία εκφράζουν οι στόχοι.
 - ◊ Την εκτίμηση του βαθμού επίτευξης των στόχων.
 - ◊ Τη διαμόρφωση νέων στόχων και καλύτερων μέτρων μέτρησης υπό το φως της πρόσφατης εμπειρίας.
 - ◊ Την καθιέρωση προτύπων απόδοσης κοινωνικού έργου.

2. Τις περιοχές, για τις οποίες ενδιαφέρονται οι επιχειρήσεις (οι οποίες ενδεχομένως να παραθέτουν σχετικά στοιχεία στις εκθέσεις τους):
 - ◊ Ενέργεια.
 - ◊ Ρύπανση—μόλυνση.
 - ◊ Απασχόληση.
 - ◊ Έρευνα και ανάπτυξη νέων προϊόντων, μεθόδων κτλ.
 - ◊ Παραγωγικότητα.
 - ◊ Αλληλεπιδράσεις με τις γειτονικές κοινότητες.
 - ◊ Διοίκηση, διαχείριση ανθρωπίνων πόρων.

3. Τους στόχους της λογιστικής που θα έχουν καθοριστεί με ευρύτερες πια προοπτικές. Στους στόχους αυτούς εντάσσεται η προαγωγή μιας άριστης κατανομής των πόρων και η δίκαιη και ίσα κατανεμημένη ευημερία σε ένα έθνος.

Πιο αναλυτικά οι στόχοι της **Ε.Κ.Λ.** είναι:

A) Εσωεπιχειρησιακοί:

1. Βελτίωση της διαδικασίας αποφάσεων με:

- Την υποβοήθηση στη διαδικασία καθιέρωσης στόχων, σκοπών και προτεραιοτήτων για το σχεδιασμό της χρήσης των ανθρωπίνων, φυσικών και χρηματοοικονομικών πόρων.
- Την εκπαίδευση και προτροπή των διευθυνόντων των επιχειρήσεων να λαμβάνουν υπόψη τις κοινωνικές συνέπειες των αποφάσεων τους.

2. Παροχή μιας βάσης για τη συνεχή εσωτερική εκτίμηση της απόδοσης κοινωνικού έργου.

B) Εξωεπιχειρησιακοί:

1. Παροχή στις εταιρείες βάσεων, με συνέπεια και ομοιομορφία, για τη μέτρηση της απόδοσης κοινωνικού έργου και την ενημέρωση του κοινού.
2. Παροχή μιας βάσης για ανεξάρτητο έλεγχο των εταιρικών εκθέσεων επί της κοινωνικής απόδοσης έργου.

4. Την έννοια της κοινωνικής απόδοσης ή της απόδοσης κοινωνικού έργου μιας εταιρείας, που είναι κεντρική στην **Ε.Κ.Λ.** Στην απόδοση κοινωνικού έργου αντανακλάται η επίδραση των δραστηριοτήτων μιας εταιρείας στην κοινωνία. Συμπεριλαμβάνει μάλιστα τις οικονομικές λειτουργίες, αφού και αυτές συνεισφέρουν στην ποιότητα της ζωής.

Για τη μέτρηση της κοινωνικής απόδοσης είναι απαραίτητο να μετρηθούν προηγουμένως τα κοινωνικά κόστη και τα κοινωνικά οφέλη, τα οποία, όχι μόνο διαφέρουν σαν έννοιες από τα οικονομικά κόστη και τα οικονομικά οφέλη, αλλά για τη μέτρηση τους απαιτούνται διαφορετικές τεχνικές από αυτές που χρησιμοποιεί η συμβατική λογιστική. Μέχρι το 1975 αυτό που μπορούσε να γίνει

ήταν να μετριοούνται μόνο τα **οικονομικά** κόστη των κοινωνικών δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης. Από τη χρονολογία εκείνη τα εργαλεία και οι τεχνικές για λογιστικοποίηση των κοινωνικών μετρήσεων έχουν φτάσει σε θαυμαστό επίπεδο τελειότητας. Σ' αυτό έχει συμβάλει και ο καθηγητής A.G. Hopwood με την έκδοση του περιοδικού Accounting, Organizations, and Society, που ένα ειδικότερο μέλημα του είναι η δημοσίευση εργασιών πάνω στην **Ε.Κ.Λ.** και στη Λογιστική Ανθρωπίνων Πόρων.

Τα κοινωνικά κόστη θα μπορούσαν να ονομασθούν και μη οικονομικά (non-economic), αφού προκαλούνται από δραστηριότητες πέρα από εκείνες που απαιτούνται για τους ανταγωνιστικούς σκοπούς των επιχειρήσεων.

Ένα άλλο πρόβλημα για τη μέτρηση της κοινωνικής απόδοσης ήταν ότι η μονάδα μέτρησης ενός κοινωνικού οφέλους. Έτσι μέχρι πριν από λίγα χρόνια η βασική αρχή της μέτρησης των λογιστικών μεγεθών, σε ενιαία και ομοιογενή μονάδα, έπρεπε προσωρινά να εγκαταλειφθεί. Η επίσης βασική αρχή της ξεχωριστής οντότητας της λογιστικής μονάδας (entity principle) έπρεπε να διαφοροποιηθεί ανάλογα.

Η έννοια της κοινωνικής λογοδοσίας (social accountability) είναι επίσης κεντρική για την **Ε.Κ.Λ.** αφού αποσκοπεί στη εσωτερική (internalization) κάθε κοινωνικού κόστους με τη δημιουργία ειδικών λογαριασμών, τα ποσά των οποίων θα μπορούν να ελέγχονται ως προς την ορθότητα τους. (Για να μετρηθούν τα κόστη και τα οφέλη της κοινότητας από μια εταιρεία, μπορούν σήμερα να κατασκευαστούν σχετικοί δείκτες).

5. Τη θεωρία αλλά και την πρακτική της επιχειρηματικής χρηματοδότησης (business finance), η οποία έχει αλλάξει με την **Ε.Κ.Λ.** Τα στοιχεία που παρέχει η **Ε.Κ.Λ.** καθώς και η μεθοδολογία της, συμβάλλουν στη λήψη αποφάσεων, όσον αφορά την κατανομή των πόρων μιας οικονομίας. Η περίπτωση της κοινωνικής επένδυσης σε δημόσια αγαθά, που εκτεταμένα αναλύει η δημόσια οικονομική.

Για τη λήψη κάποιας απόφασης σχετικά με μια κοινωνική επένδυση, πρέπει να προηγηθούν οι εξής ενέργειες:

- **Η** δημιουργία ενός προϋπολογιστικού συστήματος που θα μεταφράζει τους μη κερδοσκοπικούς στόχους σε προγράμματα κοινωνικής δράσης, σύμφωνα με ορισμένες προτεραιότητες.
- **Η** δημιουργία ενός λογιστικού συστήματος που θα εκτιμά τις προτεινόμενες επενδύσεις, με βάση τη συνολική τους επίδραση στην κοινότητα.

Τα κοινωνικά σχέδια (social plans) πρέπει να συμπληρώνουν και να ολοκληρώνουν τις διαδικασίες σχεδιασμού και ελέγχου του οργανισμού. Μόνον όταν αυτά μεταφραστούν σε προϋπολογισμούς, θα μπορέσουν οι διευθυντές να ακολουθήσουν τους συγκεκριμένους κοινωνικούς στόχους. Με τους προϋπολογισμούς υπάρχει η εξασφάλιση ότι μια κοινωνική πολιτική θα γίνει πράξη και ότι θα επιτευχθεί καλύτερος συντονισμός ενεργειών.

6. Τον όρο «κοινωνική μέτρηση» (social measurement) που για κάθε επιχείρηση συνεπάγεται:

- καθορισμό των επιχειρηματικών αποφάσεων ή δραστηριοτήτων που έχουν σημαντικές κοινωνικές επιπτώσεις.
- μέτρηση ή περιγραφή των επιπέδων προσπάθειας και των επιπτώσεων που απορρέουν από αυτές.
- μεταφορά των πληροφοριών αυτών, με κατάλληλο τρόπο, σ' αυτόν που τις χρησιμοποιεί.

Κατά τις κοινωνικές μετρήσεις τίθενται δύο εννοιολογικά ερωτήματα : τίνος κόστη και τίνος οφέλη θα μετρηθούν; Και ποια είναι αυτά τα κόστη αυτά τα οφέλη που θα μετρηθούν; Η απάντηση εξαρτάται φυσικά από την υπό ανάλυση απόφαση.

Στην Ελλάδα οι κοινωνικές στατιστικές δεν υποβοηθούν ακόμη την ανάλυση κοινωνικών στόχων. Η κοινωνική λογιστική έρχεται να συμπληρώσει το κενό αυτό, τόσο σε μακρό όσο και σε μικροεπίπεδο ανάλυσης.

Ο όρος **επιστασία** (the stewardship concept) έχει την έννοια ότι ο επιχειρηματίας δεν είναι ο απόλυτος κάτοχος του πλούτου, αλλά μάλλον ο επιστάτης στα χέρια του οποίου έχουν εναποτεθεί ορισμένοι πόροι ενός έθνους.

Κατ' επέκταση υπάρχει μια σχέση επιστασίας και προς τους υπαλλήλους, δηλαδή μια υπευθυνότητα, ώστε να γίνεται καλύτερη αξιοποίηση του ταλέντου και των ικανοτήτων των εργαζομένων. Το ενδιαφέρον για την ευημερία των υπαλλήλων στην επιχείρηση είναι ένα είδος πατερναλισμού. Η κλασική λογιστική είναι κατεξοχήν λογιστική της επιστασίας. Με την Ε.Κ.Λ. γίνεται απόπειρα, οι επιχειρηματίες να αναλάβουν την επιστασία της κοινωνικής υπευθυνότητας των επιχειρήσεών τους. Όπου οι ιδιοκτήτες της επιχείρησης είναι πάρα πολλοί, το βάρος της επιστασίας αυτής πέφτει στους ώμους της διοίκησης. Η διοίκηση, για να ασκήσει κοινωνική επιστασία, χρειάζεται, παράλληλα με το επιχειρησιακό σύστημα των χρηματοοικονομικών μετρήσεων, και ένα σύστημα κοινωνικών μετρήσεων. Το σύστημα αυτό το προσφέρει η **Ε.Κ.Λ***.

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

2. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΤΑΣΕΙΣ

ΓΑΛΛΙΑ

Στις 12 Ιουλίου 1977 ο νόμος αριθμός 77-769 άρχισε να ισχύει για τις επιχειρήσεις με 750 ή περισσότερους εργαζομένους και για όλες τις λογιστικές χρήσεις που έληγαν στις (ή μετά την) 31 Δεκεμβρίου 1978, οι οποίες υποχρεώνονταν εφεξής να προετοιμάζουν κοινωνικούς ισολογισμούς και αποτελέσματα για υποβολή προς έγκριση και σχολιασμό από την «comite d' entreprise» (ελεγκτική επιτροπή). Ο ίδιος αυτός νόμος συμπεριέλαβε τελικά όλες τις επιχειρήσεις με περισσότερους από 380 εργαζομένους για τις λογιστικές χρήσεις που έληγαν στις 31 Δεκεμβρίου 1980.*

Οι κοινωνικοί λογαριασμοί ετοιμάζονται ετησίως με βάση το προηγούμενο χρονικό έτος και δίνονται στην «comite d' entreprise» αλλά όπου υπάρχουν περισσότερες της μιας αυτόνομες μονάδες σε μια εταιρεία, πρέπει να ετοιμάζονται κοινωνικοί λογαριασμοί για την καθεμιά μονάδα. Αυτοί πρέπει να παρέχουν τις σχετικές πληροφορίες, όχι μόνο για το ορισμένο έτος, αλλά και για τις κινήσεις των δύο προηγούμενων ετών και πρέπει να περιέχουν λεπτομέρειες για :

1. Την απασχόληση : διάρθρωση και κινήσεις στο εργατικό δυναμικό
2. Την αμοιβή : διάρθρωση και όροι.
3. Τις συνθήκες υγείας και ασφάλειας.
4. Άλλα ζητήματα που έχουν σχέση με το εργατικό δυναμικό, ώρες απουσιών από τη δουλειά, διακοπών, απεργιών κτλ.
5. Την επαγγελματική εκπαίδευση.
6. Τις εργατικές σχέσεις με την εργοδοσία.
7. Τις συνθήκες εργασίας και ευημερίας που επηρεάζουν τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους.

Εκτός από ιστορικής φύσεως πληροφορίες, οι κοινωνικοί λογαριασμοί πρέπει να δείχνουν προθέσεις και προβλέψεις που θα επηρεάσουν τα ακόλουθα:

1. Την απασχόληση.
2. Τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.
3. Τη συνεχή επαγγελματική εκπαίδευση.
4. Τα προγράμματα υγείας και ασφάλειας.

Η κάθε «comite d' entreprise» θα γνωμοδοτεί κάθε χρόνο για τους κοινωνικούς λογαριασμούς. Αυτοί θα πρέπει να υποβάλλονται στα μέλη της «comite d' entreprise» τουλάχιστον δεκαπέντε μέρες πριν από τη σύσκεψη του συμβουλίου που θα τις κρίνει και θα γνωμοδοτήσει. Αυτή η σύσκεψη πρέπει να γίνει μέσα σε τέσσερις μήνες (έξι μήνες αν πρόκειται για περισσότερες από μία μονάδες από το τέλος του έτους που εξετάζεται.

Οι αντιπρόσωποι του εργατικού σωματείου πρέπει να λάβουν ένα προκαταρκτικό σχέδιο του κοινωνικού ισολογισμού, τουλάχιστον δεκαπέντε μέρες από τη συνάντηση, στην οποία θα εξεταστεί αυτός από την «comite d' entreprise» ή την «comite d' etablissement». Κατόπιν οι κοινωνικοί λογαριασμοί που θα έχουν τροποποιηθεί από την «comite d' entreprise», πρέπει να είναι στη διάθεση του κάθε εργαζομένου που θα τους ζητήσει και μαζί με τα πρακτικά της σύσκεψης του γνωμοδοτικού συμβουλίου, πρέπει να σταλούν στον αρμόδιο υπάλληλο του Υπουργείου Εργασίας μέσα σε δεκαπέντε μέρες από τη σύσκεψη.

Οι κοινωνικοί λογαριασμοί πρέπει να σταλούν στους μετόχους, όπως θα τροποποιηθεί από την «comite d' entreprise» ή θα είναι στη διάθεση τους για επιθεώρηση την ίδια μέρα, που θα ανακοινωθούν οι ετήσιοι λογαριασμοί και λογαριασμοί από το διοικητικό συμβούλιο.

Για την τήρηση αυτού του νόμου υπεύθυνος είναι ο επικεφαλής της επιχείρησης, ο οποίος σε περίπτωση παράβασης, τιμωρείται με πρόστιμο, που αρχικά είχε ορισθεί σε 10.000 φράγκα ή φυλάκιση, που αρχικά είχε ορισθεί σε δύο μήνες ή και με τις δύο ποινές.

Η ένωση εργοδοτών «Enterprise et Progres» έχει κατασκευάσει δείκτες για χρήση τόσο στη λήψη κοινωνικοοικονομικών αποφάσεων όσο και σαν βάση για τις διαπραγματεύσεις με τα εργατικά σωματεία. Αυτοί οι δείκτες είναι πέντε κατηγοριών:

- * Μισθοί και ημερομίσθια
- * Συνθήκες εργασίας
- * Εργασιακές σχέσεις
- * Το περιβάλλον
- * Το εργατικό δυναμικό

Έτσι για την τελευταία έχει μεταξύ άλλων τους ακόλουθους δείκτες:

1. Μέσο ημερομίσθιο της εταιρίας / μέσο ημερομίσθιο της βιομηχανίας.
2. Αριθμός ωρών που ξοδεύτηκαν για εκπαίδευση / αριθμός ωρών εργασίας.
3. Συνολικός αριθμός ωρών απουσίας / συνολικός θεωρητικός αριθμός εργασίμων ημερών.

Η κυβερνητική υπηρεσία για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας έχει κατασκευάσει τους δικούς της δείκτες.

Στην πράξη, η πρώτη φάση εφαρμογής του κοινωνικού ισολογισμού στη Γαλλία αφορούσε 1.500 περίπου επιχειρήσεις, με συνολική απασχόληση 4.300.000 άτομα, ενώ κατά τη δεύτερη φάση της, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις υπερέβησαν τις 4.000, με συνολική απασχόληση τουλάχιστον 5.500.000 άτομα. Ήδη από το 1975 οι πρώτες επιχειρήσεις που ξεκίνησαν τη δημοσίευση κοινωνικών ισολογισμών συνένωσαν τις προσπάθειες τους στο Centre de Recherches et d' Etudes des Chefs d' Entreprise, δημιουργώντας μια ομάδα εργασίας για τη υποκίνηση και ανάπτυξη του κοινωνικού ελέγχου.

Στην Γαλλία που εμφανίστηκαν οι πρώτες προσπάθειες κοινωνικής ένταξης και καταλογισμού κοινωνικών ευθυνών στις επιχειρήσεις ιδρύθηκε πρόσφατα το Ίδρυμα FACE (Foundation agir contre l' exclusion : Ίδρυμα Δράσης κατά του Κοινωνικού Αποκλεισμού), δημιούργημα κυρίως της πρώην σοσιαλίστριας υπουργού Εργασίας Μαρτίν Ωμπρύ, σε μία προσπάθεια να εναρμονιστούν οι δραστηριότητες

των θεσμών κοινωνικής ένταξης με αυτές των επιχειρήσεων. Το Ίδρυμα αυτό επιτρέπει σε πολλούς πολίτες να ανακαλύψουν τι προσφέρει και τι απαιτεί η εργασία.

Για παράδειγμα, η ομάδα του επισκόπου Πιερ πρότεινε στην επιχείρηση ηλεκτρικών ειδών DARTY, αντί να καταστρέφουν τις ελαττωματικές ή άχρηστες συσκευές, να τις δίνουν στους ίδιους με σκοπό να μάθουν σε μια ομάδα νέων να τις επιδιορθώνουν και στη συνέχεια να τις πωλούν σε χαμηλότερη τιμή. Το πείραμα πέτυχε και σήμερα υπάρχουν 25 τέτοιες υπηρεσίες του Darty σε όλη τη Γαλλία που έχουν δημιουργήσει μια αγορά ηλεκτρικών ειδών ευκαιρίας*.

Αντίστοιχα η Ρενώ δημιούργησε μια μονάδα ένταξης, που έχει ως αντικείμενο να προσαρμόζει τα αυτοκίνητα για άτομα με ειδικές ανάγκες. Μία ιδιωτική εταιρεία μεταφορών στη Λίλλη προσέλαβε με συμβόλαια απεριόριστου διάρκειας νέους με βεβαρημένο παρελθόν και τους ανέθεσε την υποδοχή και συνοδεία επιβατών στα λεωφορεία και στο Μετρό. Παρά τις προσλήψεις, τα συνολικά κέρδη της επιχείρησης αυξήθηκαν καθώς οι επιθέσεις και τα διάφορα προβλήματα περιορίστηκαν στο ελάχιστο.

Αυτό που σπρώχνει τις επιχειρήσεις σε μια τέτοια ανάληψη πρωτοβουλιών είναι λιγότερο η γενναιοδωρία και περισσότερο τα άμεσα ή πιο μακροπρόθεσμα συμφέροντα τους. Σήμερα για παράδειγμα, για να πουλήσει μια επιχείρηση πρέπει να προτείνει διάφορα μοντέλα, παίρνοντας υπόψη τις διαφορές που υπάρχουν στα γούστα, στη νομοθεσία, στις αγοραστικές συνήθειες. Ωστόσο σε μια χώρα με παράδοση μηχανικών, όπως η Γαλλία, οι διευθυντές επιχειρήσεων έχουν την εντύπωση ότι επενδύουν μόνο όταν αγοράζουν ένα μηχάνημα, και όχι όταν κάνουν προσλήψεις η επιμόρφωση. Το πρόσφατο πείραμα όμως στελέχωσης του εργοστασίου αλουμινίου της Πεσινέ στη Δουνκέρκη με ανειδίκευτους αρχικά εργάτες που εκπαίδευσε η επιχείρηση μαρτυρά το αντίθετο, καθώς η μονάδα αυτή έχει σήμερα τη μεγαλύτερη παραγωγικότητα στον κόσμο.

Τέλος για να αντιμετωπιστεί το σύνθετο αυτό πρόβλημα χρειάζεται μια κριτική αποτίμηση των συνθηκών υπό τις οποίες επιτεύχθηκε η ανάπτυξη τις τελευταίες δεκαετίες. Το ξεχνάμε συχνά, η ανεργία δεν είναι μόνο προϊόν

* Πηγή: Περιοδικό Αντί 29/4/94-550

«Ανεργία και προβλήματα στέγης-όψεις του κοινωνικού αποκλεισμού» - Ε. Καραντζόλα

διαδοχικών οικονομικών κρίσεων, αλλά και το αποτέλεσμα ενός κόσμου που εκσυγχρονίζεται και όπου η μηχανή αντικαθιστά όλο και περισσότερο τον άνθρωπο.

Από την άλλη, οι λύσεις για την υπέρβαση της κρίσης δεν μπορούν να αναζητηθούν σε εθνική κλίμακα. Όπως επισημαίνει και η Λευκή Βίβλος του Ζακ Ντελόρ, μια λύση που δεν θα ενσωματωνόταν στην ευρωπαϊκή προοπτική είναι εξαρχής καταδικασμένη.

Ο Νόμος 77-769 που προβλέπει την υποχρέωση από τις επιχειρήσεις να εκδίδουν και να δημοσιοποιούν κοινωνικούς απολογισμούς, μετά την ψήφιση του επικυρώθηκε με προεδρικό διάταγμα στις 7 Δεκεμβρίου 1977*. Προβλέπει πλήρη σχέδιο λογαριασμών που είναι το ακόλουθο:

* Υπόδειγμα Ισολογισμού της kodac - Pathe βάσει του νόμου 77 769 βρίσκεται στο Παράρτημα II

ΣΧΕΔΙΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ Ν. 77-769

I. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

11	Προσωπικό	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
111	Συνολικό προσωπικό στις 31/12				
112	Μόνιμο προσωπικό στις 31/12				
113	Αριθμός εργαζομένων με σύμβαση εργασίας έως 31/12				
114	Μέσο μηνιαίο προσωπικό				
115	Κατανομή κατά φύλο του συνολικού προσωπικού στις 31/12				
116	Κατανομή κατά ηλικία του συνολικού προσωπικού στις 31/12				
117	Κατανομή κατά αρχαιότητα του συνολικού προσωπικού στις 31/12				
118	Κατανομή κατά εθνικότητα <ul style="list-style-type: none"> • Γάλλοι • Ξένοι 				
119	Κατανομή σύμφωνα με τα προσόντα				
12	Έκτακτο προσωπικό				Σύνολο
121	Αριθμός ασκουμένων				
122	Μέσος μηνιαίος αριθμός εκτάκτων				
123	Μέση διάρκεια συμβολαίων έκτακτης εργασίας				
13	Προσλήψεις κατά τη διάρκεια της χρονιάς	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
131	Αριθμός προσλήψεων με σύμβαση αορίστου χρόνου				
132	Αριθμός προσλήψεων με σύμβαση ορισμένου χρόνου				
133	Προσλήψεις εποχιακών εργαζομένων				
134	Μέσος αριθμός προσλήψεων μισθωτών κάτω των 25				

14	Απολύσεις και αναχωρήσεις	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
141	Σύνολο αποχωρήσεων				
142	Σύνολο απολύσεων				
143	<ul style="list-style-type: none"> • Αριθμός απολύσεων για οικονομικούς λόγους • Για λόγους συντάξεως 				
144	Αριθμός απολύσεων για άλλους λόγους				
145	Λήξη συμβάσεων ορισμένου χρόνου				
146	Αναχωρήσεις κατά τη δοκιμαστική περίοδο				
147	Απόσπαση σε άλλη επιχείρηση				
148	Οικειοθελής συνταξιοδότηση				
149	Θάνατοι				
15	Ανεργία	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
151	Αριθμός μισθωτών που βρέθηκαν σε μερική ανεργία κατά τη διάρκεια της χρήσης				
152	Σύνολο ωρών μερικής ανεργίας κατά τη διάρκεια της χρήσης				
16	Ανάπηροι				Σύνολο
161	Αριθμός αναπήρων στις 31/12 του τρέχοντος έτους				
162	Αριθμός αναπήρων εξαιτίας εργατικού ατυχήματος στις 31/12				
17	Απουσίες	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
171	<u>Αριθμός ημερών απουσίας</u> Αριθμός θεωρητικών ημερών εργασίας				
172	Αριθμός ημερών απουσίας λόγω ασθένειας				
173	Κατανομή ασθενών ανάλογα των ημερών απουσίας				
174	Αριθμός ημερών απουσίας εξαιτίας ατυχημάτων και μετακινήσεων				

175	Απουσίες λόγω εγκυμοσύνης				
176	Απουσίες λόγω έκτακτης άδειας				
177	Αριθμός ημερών απουσίας για άλλους λόγους				

II . ΑΜΟΙΒΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ

21	Ποσά αμοιβών (212+213)		
211	Σύνολο εργαζομένων ετησίως Μέσο μηνιαίο προσωπικό	Διάκριση σε άντρες- γυναίκες για κάθε κατηγορία	
212	Μέσες αμοιβές Δεκεμβρίου μονίμου προσωπικού εκτός εκτάκτων επιδομάτων.		
211 Β	Μέσες μηνιαίες αποδοχές		
212 Β	Ποσοστό εκτάκτων επιδομάτων (μηνιαίως) στο σύνολο της μισθοδοτικής κατάστασης	Διάκριση σε άντρες- γυναίκες	
213	Διάγραμμα αμοιβών		
22	Ιεραρχία αμοιβών (221+221Β)		Σύνολο
221	Σχέση μεταξύ μέσου όρου αμοιβών του 10% των πλέον υψηλόμισθων και του 10% των πλέον χαμηλόμισθων		
221Β	Σχέση μεταξύ της μέσης αμοιβής των στελεχών συμπεριλαμβανομένων και των διοικητών και της μέσης αμοιβής των μη εξειδικευμένων		
23	Τρόπος υπολογισμού αμοιβών		%
231	Ποσοστό των μη εξειδικευμένων που ο μισθός τους εξαρτάται από την αποδοτικότητα τους		
232	Ποσοστό μη εξειδικευμένων που αμοιβονται μηνιαίως με βάση τις ώρες εργασίας		

24	Συναφή έξοδα	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
241	Κοινωνικές παροχές της επιχείρησης για κάθε κατηγορία <ul style="list-style-type: none"> - Αποζημιώσεις ασθένειας - Αποζημιώσεις αργιών - Αποζημιώσεις απολύσεων - Επίδομα αρχαιότητας - Άδειες εγκυμοσύνης - Αμειβόμενες άδειες - Στρατιωτική θητεία - Άδειες για οικογενειακά περιστατικά - Επιδόματα λόγω συνταξιοδότησης - Λοιπά 				
242	Ποσά που πληρώθηκαν σε άλλες επιχειρήσεις για την κατάρτιση του εκτάκτου προσωπικού				

III. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

31	Ατυχήματα εργασίας και μετακίνησης	Στελέχη	Εξειδ/νοι	Μη εξ/νοι	Σύνολο
311	Συχνότητα εργατικών ατυχημάτων $\frac{\text{Αριθμός ατυχημάτων με σταμάτημα εργασίας} \times 10^6}{\text{Αριθμός ωρών εργασίας}}$				
312	Ποσοστό σοβαρότητας ατυχημάτων $\frac{\text{Αριθμός χαμένων ωρών εργασίας} \times 10^3}{\text{Αριθμός ωρών εργασίας}}$				

			Γάλλοι	Ξένοι	Σύνολο
313	Αριθμός των ανίκανων προς εργασία λόγω ατυχημάτων στην επιχείρηση κατά τη διάρκεια της χρήσης				
					Σύνολο
314	Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων - Εργασίας - μετακίνησης				
315	Αριθμός ατυχημάτων μετακίνησης που σημειώθηκαν μετά το σταμάτημα εργασίας				
316	Αριθμός ατυχημάτων που θύμα υπήρξε το έκτακτο προσωπικό				
317	Ποσοστό και ποσό συμμετοχής του φορέα κοινωνικής ασφάλισης στα ατυχήματα				
32	Κατανομή ατυχημάτων ανάλογα με την αιτία πρόκλησης τους				Σύνολο
321	Αριθμός ατυχημάτων συνδεδεμένος με ύπαρξη σοβαρού κινδύνου				
322	Αριθμός ατυχημάτων οφειλομένων σε πτώση				
323	Αριθμός ατυχημάτων που προκλήθηκαν από μηχανήματα				
324	Αριθμός ατυχημάτων κυκλοφορίας				
325	Αριθμός ατυχημάτων που προκλήθηκαν από αντικείμενα				
326	Άλλες αιτίες				
33	Επαγγελματικές ασθένειες				Σύνολο
331	Αριθμός και ονομασία των επαγγελματικών ασθενειών που δηλώθηκαν στο φορέα κοινωνικής ασφάλισης στη διάρκεια της χρήσης				

332	Αριθμός των εργαζομένων που προσβλήθηκε από παθολογικές ασθένειες επαγγελματικού χαρακτήρα και προσδιορισμός των τελευταίων				
333	Αριθμός των δηλώσεων του εργοδότη για διαδικασίες που μπορεί να προκαλέσουν επαγγελματικές ασθένειες				
34	Συμβούλιο ΥΓΙΕΙΝΗΣ και ασφάλειας				Σύνολο
341	Αριθμός συνελεύσεων συμβουλίου				
35	Δαπάνες για σκοπούς ασφάλειας				Σύνολο
351	Αριθμός προσωπικού που επιμορφώθηκε σε τρόπους ασφάλειας μέσα στη χρήση				
352	Αξιολόγηση του προϋπολογισμού για την ασφάλεια που εφαρμόζει η επιχείρηση				
353	Ποσοστό πραγματοποίησης του προγράμματος της περασμένης χρήσης				

IV. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

41	Διάρκεια και διαχωρισμός χρόνου εργασίας		Υπάλληλοι	Εργάτες	Σύνολο
411	Μέσο προβλεπόμενο εβδομαδιαίο ωράριο				
412	Αριθμός μισθωτών και εργαζομένων που έχουν πάρει ρεπό				
413	Αριθμός εργαζομένων που ευνοούνται με σύστημα εξατομικευμένου ωραρίου				
414	Αριθμός εργαζομένων που απασχολούνται μερικώς <ul style="list-style-type: none"> • Μεταξύ 20 - 30 ωρών • Με άλλους τρόπους 				

		Στελέχη	Εξεικευμ.	Μη εξ/νοι	Σύνολο
415	Αριθμός εργα/νων που στη διάρκεια της χρήσης είχαν δύο ρεπό εβδομαδιαίως				
416	Μέσος όρος ωρών ετήσιας άδειας				
417	Αριθμός πληρωμένων αργιών				
42	Οργάνωση και περιεχόμενο εργασίας	Δύο ομάδες	Τρεις ομάδες	Τέσσερις ομάδες	Σύνολο
421	Αριθμός εργαζομένων που εργάζονται σε ομάδες				
422	Προσωπικό άνω των 50 ετών				
			Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο
423	Αριθμός προσωπικού που λειτουργεί σε επαναλαμβανόμενους ρόλους και σε αλυσιδωτή παραγωγή				
43	Φυσικές συνθήκες εργασίας				Σύνολο
431	Αριθμός προσωπικού που εκτίθεται σε θόρυβο πάνω από 85 DBS				
432	Σύστημα μέτρησης του θορύβου κατά τμήμα				
433	Αριθμός εργαζομένων που εκτίθενται σε μεγάλες θερμοκρασίες				
434	Αριθμός μετρήσεων των παραγομένων τοξικών προϊόντων				
44	Μετατροπή στην οργάνωση εργασίας				
411	Εμπειρικά αποτελέσματα βελτίωσης του περιεχομένου εργασίας μετά τη μετατροπή του συστήματος οργάνωσης				
45	Δαπάνες βελτίωσης συνθηκών εργασίας				Σύνολο
451	Αξιολόγηση προϋπολογισμού για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας				
452	Ποσοστό πραγματοποίησης του προγράμματος βελτίωσης της προηγούμενης χρήσης				

46	Ιατρική περίθαλψη	Εργαζόμενοι που δεν αρρώστησαν	Εργαζ. που ήταν σε ιατρική περίθαλψη	Άλλοι
461	Αριθμός κλινικών εξετάσεων			
462	Αριθμός συμπληρωματικών εξετάσεων			
463	Χρόνος που αφιερώνεται στην εξέταση και ανάλυση των επιπτώσεων του χώρου εργασίας			
47	Εργαζόμενοι χαρακτηρισμένοι ως ανίκανοι			
471	Αριθμός εργαζομένων που θεωρούνται πλήρως ανίκανοι για εργασία με ιατρική γνωμάτευση			
472	Αριθμός εργαζομένων από την παραπάνω κατηγορία που επανεντάχθηκαν			

Υ. ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

51	Επιμόρφωση						
511	Ποσοστό εργαζομένων που επιμορφώθηκε						
		Εσωτερική Επιμόρφωση	Επιμόρφωση που πραγματοποιήθηκε με ειδική σύμβαση	Ποσά από ειδικά αποθεματικά κεφάλαια	Ποσά για επιμόρφωση από ειδικούς οργανισμούς	Δημόσιο και άλλοι	Σύνολο
512	Ποσά που δόθηκαν για διαρκή επιμόρφωση						
513	Αριθμός επιμορφωθέντων * Άντρες * Γυναίκες						
514	Συνολικός αριθμός ωρών επιμόρφωσης * Άντρες * Γυναίκες						
52	Άδειες για επιμόρφωση						Σύνολο
521	Αριθμός μισθωτών που πήραν άδεια για αμοιβόμενη επιμόρφωση						

VI. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

61	Εκπρόσωποι εργαζομένων		Σύνολο
611	Σύνθεση σωματείου		
612	Αριθμός συνελεύσεων του σωματείου και των επιτροπών του		
613	Αριθμός και αντικείμενο των υπογεγραμμένων συμφωνιών καθώς και ημερομηνία υπογραφής τους κατά τη διάρκεια της χρήσης στην επιχείρηση σε επαγγελματικό επίπεδο		
62	Πληροφόρηση και επικοινωνία		
621	Αναφορά στην ύπαρξη της δομής πληροφορίας των εργαζομένων και ποιο είναι αυτό		

VII. ΆΛΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΩΗΣ ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

71	Κοινωνικό έργο	Κατοικία	Μεταφορά	Σίτιση	Ελεύθερος χρόνος	Διακοπές	Διάφορα	Σύνολο
711	Κατανομή των δαπανών της επιχείρησης							
712	Επιχορηγήσεις της επιχείρησης για κοινωνικό έργο							
72	Άλλα κοινωνικά έξοδα						Σύνολο	
721	Συμπληρωματικά έξοδα επιχείρησης για ασθένειες και κηδεύεις							
722	Συμπληρωματικά έξοδα επιχείρησης για συντάξεις							

ΑΥΣΤΡΙΑ ΚΑΙ ΕΛΒΕΤΙΑ

Η κίνηση για την καθιέρωση κάποιου συστήματος κοινωνικών λογαριασμών άρχισε να γενικεύεται σ' αυτές τις δύο χώρες κατά τη διάρκεια του 1979. Είχαν όμως προηγηθεί σποραδικές και μη συστηματικές προσπάθειες από μερικές επιχειρήσεις. Όσο για τα προβλήματα που παρουσιάζουν οι μετρήσεις μεγεθών κοινωνικής φύσης, δεν έχει γίνει σοβαρή προσπάθεια να λυθούν και έτσι απλώς αναπαράγονται με μεγαλύτερη λεπτομέρεια τα υπάρχοντα δεδομένα του συμβατικού λογιστικού συστήματος.

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Οι συζητήσεις αρχικά περιστρέφονταν κυρίως γύρω από τις δυνατότητες και τα προβλήματα μιας λογιστικής ανθρωπίνων πόρων, αφού άλλωστε ο πυρήνας της κοινωνικής λογιστικής αφορά το ανθρώπινο δυναμικό. Παρόλο, όμως που το θέμα αυτό διερευνήθηκε πλήρως τόσο από τη θεωρητική όσο και από την πρακτική του πλευρά, είχε περιορισμένες εφαρμογές στη συνήθη επιχειρησιακή πρακτική. Από θεσμική άποψη, σαν πρώτο βήμα, απαιτήθηκε από τις επιχειρήσεις να αποκαλύψουν τις αμοιβές των ανωτάτων στελεχών τους. Πολλά όμως είναι από τα στοιχεία, που οι επιχειρήσεις αποκαλύπτουν στις Η.Π.Α. προαιρετικά, σαν μέρος των δημοσίων σχέσεων τους.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Είναι η μόνη χώρα που μπορεί να αντιπαραβληθεί με τη Γαλλία ως προς το πλήθος των στατιστικών κοινωνικής φύσεως που δημοσιεύουν οι επιχειρήσεις. Αν και δεν χρησιμοποιείται ρητά η λογιστική ορολογία κατά την παράθεση αυτών των κοινωνικής σημασίας στατιστικών, η κατάλληλη υποδομή για ένα ικανοποιητικό πλέγμα λογιστικοκοινωνικών δεικτών έχει δημιουργηθεί και αξίζει να προσεχθεί ιδιαίτερα από τους Έλληνες ερευνητές, επειδή παρουσιάζει δυναμικότερη ευελιξία απ' ό,τι το γαλλικό σύστημα κοινωνικών λογαριασμών.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Οι προσπάθειες έχουν συγκεντρωθεί σε μια κοινωνική λογοδοσία, προσανατολισμένες στους εργαζομένους και στις απαιτήσεις τους για ενημέρωση. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στον τρόπο διάθεσης της προστιθέμενης αξίας.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις συγκρότησαν μια ομάδα εργασίας η οποία, μετά από μελέτη, κατέληξε στο περιεχόμενο και τη μορφή κοινωνικού ισολογισμού που περιστρέφεται κυρίως στην κατάσταση προστιθέμενης αξίας.

Το 1976 διεξήχθη μια έρευνα από το Ινστιτούτο Ερευνών του Μονάχου που έδειξε ότι μόνο έξι από τις 1.000 γερμανικές επιχειρήσεις δημοσιεύουν κανονικά κοινωνικούς ισολογισμούς και αποτελέσματα. Το 1980 ο αριθμός των επιχειρήσεων αυτών είχε υπερδιπλασιαστεί.

Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Γερμανίας, μετά από πολλές αμφιταλαντεύσεις, άρχισε να ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη της κοινωνικής λογοδοσίας και αναφοράς των επιχειρήσεων. Έτσι συνέστησε μια ομάδα εργασίας για τον καθορισμό λογαριασμών σχετικών με τις κοινωνικές πλευρές των μεγάλων επιχειρήσεων. Η ομάδα αυτή έχει ήδη προετοιμάσει δείκτες για τις κύριες περιοχές απόδοσης κοινωνικού έργου, οι οποίοι στο μεγαλύτερο μέρος τους αφορούν ζητήματα απασχόλησης του εργατικού δυναμικού.

ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Ένας νόμος του 1977 απαιτεί δημοσίευση μιας κοινωνικής έκθεσης, δεν καθαρίζει όμως λεπτομερώς το περιεχόμενο, με το σκεπτικό ότι χρειάζεται περαιτέρω πειραματισμός*.

* Πηγή : Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

ΣΟΥΗΔΙΑ

Το Βιομηχανικό Συμβούλιο για Κοινωνικές και Οικονομικές Μελέτες δημιούργησε το 1975 μια ομάδα εργασίας για το σχεδιασμό ενός συστήματος επιχειρησιακής κοινωνικής λογιστικής. Η ομάδα αυτή πειραματίστηκε στην αρχή με λίγες μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, πριν καταλήξει το 1977 σε ένα ορισμένο σχέδιο, το οποίο υποβλήθηκε για έγκριση στους αρμόδιους φορείς.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Η Πέμπτη Κατευθυντήρια Οδηγία, που αφορά τη συμμετοχή των εργαζομένων και προτάσεις για να δοθούν δικαιώματα πληροφόρησης στους εργαζομένους σε πολυεθνικές εταιρίες, αποτελούν τα δύο σημαντικότερα μέτρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Πέμπτη Κατευθυντήρια Οδηγία υποχρεώνει τις επιχειρήσεις που απασχολούν περισσότερα από 1.000 άτομα, να εξασφαλίζουν τη συμμετοχή των εργαζομένων είτε δημιουργώντας ένα ξεχωριστό εποπτικό συμβούλιο, επιπλέον του διοικητικού, είτε διατηρώντας ένα ενιαίο συμβούλιο, υπό τον όρο ότι τα μέλη του θα διαχωρίζονται σε εκείνα που ασχολούνται με διοικητικές λειτουργίες και σε εκείνα που θα έχουν εποπτικό (μερικά από τα μέλη θα αντιπροσωπεύουν εργαζομένους).

Στις 10/1/1995 αντιπρόσωποι των μεγαλύτερων εργοδοτικών οργανώσεων των χωρών της Κοινότητας συνεδρίασαν υπό την προεδρία του Ζακ Ντελέρ στις Βρυξέλες και ψήφισαν ένα μανιφέστο για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων. Το μανιφέστο υπεγράφη και επικυρώθηκε στις 12/5/1995 στο Λονδίνο σε επόμενο συνέδριο. Οι Ευρωπαίοι εργοδότες, στο μανιφέστο τους, το οποίο όμως δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα από πλευράς εφαρμογής, προτείνουν πέντε τομείς δράσης, στο επίκεντρο του οποίου βρίσκεται η καταπολέμηση της ανεργίας.

Πρώτον, προτείνεται η ευνόηση της ενσωμάτωσης στον κόσμο της εργασίας όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Παρακαλούνται έτσι οι επιχειρήσεις να

αποφεύγουν το κοινωνικό απαρτχάιντ και να μην παρασύρονται από την αναζήτηση μιας υπερβολικής υπερειδίκευσης.

Δεύτερον προτείνεται η βελτίωση της επαγγελματικής επιμόρφωσης, μέσω της οποίας μπορούν να αποφευχθούν πολλές από τις παγίδες της ανεργίας. Η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων και εκπαίδευσης μπορεί να αποτελέσει φράγμα στην άνοδο της ανεργίας και κυρίως να συμβάλει στο γκρέμισμα του τείχους που υπάρχει μεταξύ επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Τρίτον, υπαγορεύεται η αποφυγή των λεγόμενων «άγριων απολύσεων» και η πραγματοποίηση αναδιαρθρώσεων μέσα στις επιχειρήσεις με βάση την ευκαμψία και την καλύτερη οργάνωση του χρόνου εργασίας.

Τέταρτον, το εργοδοτικό μανιφέστο προτείνει τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και νέων επιχειρήσεων, γεγονός που συνεπάγεται τη στήριξη του επιχειρηματικού πνεύματος και υποβοήθησης της ίδρυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Πέμπτον, το μανιφέστο προτείνει την ύπαρξη κοινωνικής αλληλεγγύης στις ευαίσθητες ζώνες και αναφέρεται σε συγκεκριμένες πετυχημένες εμπειρίες που υπάρχουν στη Λυών της Γαλλίας, στην Αμβέρσα του Βελγίου, στη Λίλλη στη Βόρεια Γαλλία και στη Μασσαλία*.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (UEC)

Τον Ιούνιο του 1981 η Επιτροπή επί Τεχνικών Θεμάτων και Έρευνας σύστησε μια ομάδα εργασίας για την Επιχειρησιακή Κοινωνική Λογιστική, υπό την προεδρία του Raymond Danziger του Γαλλικού Σώματος Ορκωτών Λογιστών. Ο διορισμός αυτής της ομάδας εργασίας είχε σαν σκοπό τη σύνταξη ενός άρθρου που θα υποβαλλόταν για συζήτηση στο 9ο Συνέδριο της UEC το οποίο έλαβε χώρα στο Στρασβούργο τον Οκτώβριο του 1983. Το έγγραφο αυτό αφορά κυρίως τη λειτουργία της προς τα έξω λογοδοσίας και αναφοράς των επιχειρηματικών μονάδων.

* Πηγή : Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

Η ομάδα εργασίας θεωρεί ότι για να αποκτήσει αξιοπιστία η παραγωγή πληροφοριών κοινωνικής φύσης πρέπει οι λογιστές να τις μεταχειριστούν με την ίδια σοβαρότητα και προσοχή που δίνεται στις πιο παραδοσιακές χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Ως σημείο αφετηρίας για την παρουσίαση των πληροφοριών αυτών, υποδείχθηκε η ακόλουθη τυπική δομή:

- I. **Μια περιληπτική κατάσταση** που θα περιγράφει τις πιο σημαντικές πλευρές της απόδοσης κοινωνικού έργου από την επιχείρηση το χρόνο που πέρασε και μια ίσης σπουδαιότητας κατάσταση που θα παρουσιάζει τους κύριους αντικειμενικούς σκοπούς και τις προοπτικές του ερχόμενου έτους.

- II. **Μια κοινωνική έκθεση** που θα αποτελείται αποκλειστικά από αριθμοδείκτες. Οι εννέα περιοχές προς τις οποίες θα πρέπει να αναφέρονται οι πληροφορίες είναι οι πιο κάτω:

1. Τα επίπεδα απασχόλησης
2. Οι συνθήκες εργασίας
3. Η υγεία και η ασφάλεια
4. Η εκπαίδευση και η πρακτική εξάσκηση
5. Οι σχέσεις εργοδοσίας - εργαζομένων
6. Οι μισθοί, τα ημερομίσθια και άλλα οφέλη των εργαζομένων
7. Η κατανομή της προστιθέμενης αξίας
8. Η επίδραση στο περιβάλλον
9. Η επιχείρηση και εξωτερικά μέρη (τρίτοι)

Επιχείρηση
και
εργαζόμενο

Επιχείρηση
και κοινων

- I. **Σημειώσεις επί των λογαριασμών** που θα εξηγούν, όπου αυτό είναι αναγκαίο, τις μεθόδους και τις αρχές οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά τον υπολογισμό των στοιχείων τα οποία εμφανίζονται στην κοινωνική έκθεση, δίνοντας ιδιαίτερα πλήρεις πληροφορίες σε οποιοδήποτε αλλαγές στη μέθοδο και δείχνοντας την επίδραση της αλλαγής μεθόδου στα

εμφανιζόμενα αποτελέσματα. Εξαιτίας ορισμένων αμφισβητήσεων, όσον αφορά την ορολογία που χρησιμοποιείται στην κοινωνική έκθεση, όροι όπως, π.χ. «ατυχήματα στην εργασία» και «μέγεθος μόνιμης εργατικής δύναμews» είναι ανοιχτοί σε αρκετές διαφορετικές ερμηνείες. Για το λόγο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί η έννοια των ορισμών που θα υιοθετηθούν από την εταιρεία στις υποσημειώσεις των λογαριασμών.

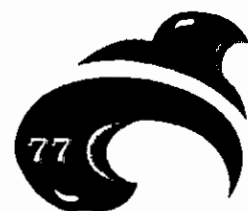
Το σημείο αυτό αφετηρίας εξελίξεων στους κόλπους της UEC προβλέπει τον ακριβή καθορισμό των δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν στις περιοχές όπου εξακριβώθηκε ότι υπάρχει ανάγκη πληροφόρησης του κοινού* .

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

Η παρεχόμενη κοινωνική πληροφορία έτσι όπως αυτή δημοσιοποιείται, κυρίως προέρχεται από ατομικές πρωτοβουλίες επιχειρήσεων που επιδιώκουν να βελτιώσουν την εικόνα τους και να ελαχιστοποιήσουν τις αντιδράσεις του κοινού. Δεν είναι κωδικοποιημένη και δεν ελέγχεται από κανέναν. Εξαιρεση σ' αυτό το θέμα αποτελεί η Γαλλία που η συστηματοποίηση και δημοσίευση της επιβλήθηκε με το νόμο 77 769 ήδη από το 1977. Είναι η μόνη χώρα που η κοινωνική πληροφόρηση έχει παγιωθεί και αποτελεί νομοθετικά καθορισμένη υποχρέωση απέναντι στο κράτος.

Όμως και σ' αυτή την περίπτωση η νομοθετική κατοχύρωση δεν αποτελεί πανάκεια καθώς ο νόμος αφήνει αρκετά κενά, που δημιουργούν προβλήματα πρακτικής φύσης (αυτό συμπεραίνεται λαμβάνοντας υπ' όψιν και τον ισολογισμό της Kodac - Pathe στο Παράρτημα II). Κατά την πρώτη περίοδο εφαρμογής του νόμου προβλεπόταν υποχρεωτική ισχύς για επιχειρήσεις που απασχολούσαν περισσότερους από 750 εργαζομένων. Σε δεύτερη φάση το όριο υποχρεωτικής εφαρμογής έπεσε στους 300 εργαζόμενους. Αριθμός που παραμένει μεγάλος αν αναλογιστεί κανείς το πλήθος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

* Πηγή :Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

Ο Ο.Ο.Σ.Α. με έκθεση του καθορίζει ότι η κοινωνική πληροφορία πρέπει να είναι τέτοια που να επιτρέπει να παρατηρήσουμε τη μορφή και το επίπεδο των χρονικών μεταβολών του κοινωνικού ενδιαφέροντος της επιχείρησης στο προσωπικό της. Κάτι τέτοιο δεν δείχνει να επιτυγχάνεται από τους δείκτες που περιλαμβάνονται στο σχέδιο του νόμου 77 769 αφού δεν γίνεται σύγκριση διαχρονική και διεπιχειρησιακή. Θα ήταν δυνατόν μόνο αν γινόταν σύγκριση και ανάλυση και με άλλους δείκτες κατά τα πρότυπα των οικονομικών αναλύσεων με δείκτες. Επιπλέον δεν εξετάζεται το ύψος του ιδανικού ποσού δαπανών σε σύγκριση με τα οικονομικά στοιχεία (αντιπαράσταση με τον οικονομικό ισολογισμό) και δεν εξάγεται η ποσοστιαία συμμετοχή τους στα συνολικά οικονομικά μεγέθη π.χ. στα κέρδη ή στο τζίρο.

Οι αποδέκτες του κοινωνικού ισολογισμού είναι λίγοι καθώς δεν διανέμεται εύκολα και είναι δύσκολο να βρεθεί από τους ενδιαφερόμενους. Επίσης η δομή του είναι τέτοια που καθιστά ιδιαίτερα δύσκολη την ανάγνωση (αυτό είναι εύκολο να διαπιστωθεί από τον ισολογισμό της Kodac - Pathe στο Παράρτημα II) και ακόμα περισσότερο τη μελέτη του. Τα στοιχεία παρουσιάζονται αριθμητικά χωρίς διευκρινήσεις ενώ πουθενά δεν αναφέρονται οι λόγοι που οδηγούν σε μια συγκεκριμένη ενέργεια.

Η κριτική που δέχεται ο τρόπος που δίνεται η ~~κοινωνική πληροφορία στη~~ Γαλλία έχει να κάνει επίσης με το γεγονός ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι ελλιπή αφού π.χ. δεν γίνεται λόγος για την επανένταξη εργαζομένων ή για την ασφάλεια παραμονής των εργαζομένων και την πιθανότητα απόλυσης τους. Επίσης στον ισολογισμό της Kodac φαίνεται πως η επιχείρηση ακολουθεί μεν το σχέδιο που ορίζει ο νόμος, αισθάνεται όμως την ανάγκη να απολογηθεί για τις πράξεις της παραθέτοντας και επεξηγηματικές σημειώσεις έτσι ώστε να μη δημιουργηθούν δυσμενείς εντυπώσεις στους αναγνώστες του. Παράλληλα αναφέρεται μόνο στις σχέσεις της επιχείρησης με τους εργαζομένους της και δεν εξετάζονται οι σχέσεις της με το περιβάλλον. Τέλος ένα σημαντικό στοιχείο, το σημαντικότερο ίσως, είναι ότι η οποιαδήποτε κοινωνική πληροφορία δεν ελέγχεται από το κράτος, καθώς δεν υπάρχουν ελεγκτές, με αποτέλεσμα οι αποδέκτες να μη μπορούν να ελέγξουν την εγκυρότητα της πληροφορίας που δέχονται.

Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Α
Ι
Ο
3

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

1.1 ΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Η παρουσία και η δημοσίευση κοινωνικών ισολογισμών κάνει στη χώρα μας τα πρώτα της βήματα. Οι όποιες προσπάθειες αποτελούν ιδιωτική πρωτοβουλία και δεν διέπονται από κανένα νομικό πλαίσιο. Από το προηγούμενο κεφάλαιο έγινε φανερό ότι στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, το θέμα έχει προσεγγιστεί από μια πιο προσεκτική άποψη. Υπάρχει ένα καθορισμένο πλαίσιο μέσα στο οποίο οι επιχειρήσεις, πρέπει να κινηθούν και να παρουσιάσουν τα δεδομένα του προηγούμενου έτους.

Οι περισσότερες (αν όχι όλες) προσπάθειες έκδοσης κοινωνικού ισολογισμού στην Ελλάδα πηγάζουν από την διεθνή εμπειρία.

Κάποια στιγμή, στις αρχές της δεκαετίας του '80 άρχισαν δειλά μεγάλες επιχειρήσεις να ενδιαφέρονται για τον κοινωνικό απολογισμό. Αυτό συνέπεσε χρονικά με την αλλαγή φρουράς στον Σ.Ε.Β. (Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχάνων) και την κατάληψη καίριων θέσεων από επιχειρηματίες με σπουδές κυρίως στην Ευρώπη. Οι αρχικές πρωτοβουλίες αναπτύχθηκαν από αυτούς τους ανθρώπους που έχοντας ξεπεράσει τις παρωχημένες αντιλήψεις των προκατόχων τους και γνωρίζοντας τις διεθνείς τάσεις, σκέφτηκαν πως θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τον κοινωνικό παράγοντα προς όφελος των επιχειρήσεων τους.

Η στάση αυτή της επιχειρηματικής κοινότητας χαρακτηρίστηκε ριζοσπαστική αφού συνδυάστηκε με την ένταξη της χώρας μας στην ΕΟΚ, αφηφώντας τον ανταγωνισμό και τον δασμολογικό προστατευτισμό που διήπε ως τότε την ελληνική βιομηχανία.

Έτσι κάποιες επιχειρήσεις που είχαν σχέσεις με τον ευρωπαϊκό χώρο (π.χ. Ελληνική Σωληνουργία) ώθησαν τα στελέχη τους να εργαστούν για την κατάρτιση κοινωνικού ισολογισμού ακολουθώντας το παράδειγμα μεγάλων Ευρωπαϊκών οργανισμών.

Το ερώτημα που τίθεται σε αυτό το σημείο είναι γιατί οι επιχειρήσεις να μπουν σε μια διαδικασία, που συνεπάγεται κόστος και σπατάλη χρόνου.

Για να απαντηθεί το παραπάνω ερώτημα, θα πρέπει να αναφέρουμε πως αντιλαμβάνονται τον κοινωνικό ισολογισμό οι ελληνικές επιχειρήσεις.

Όταν αναφέρονται λοιπόν στον κοινωνικό ισολογισμό εννοούν κυρίως τη διανομή του κοινωνικού προϊόντος δηλαδή, των Μικτών Κερδών. Ακολουθούν οι δαπάνες για κοινωνικούς σκοπούς (εκπαίδευση, ασφάλεια κλπ) *.

Κατά τον παραπάνω εννοιολογικό προσδιορισμό ο κοινωνικός ισολογισμός αποτελεί μια προσπάθεια εκλαίκευσης της οικονομικής πληροφορίας έτσι ώστε αυτή να γίνει κατανοητή στο πλατύ κοινό.

Έναν οικονομικό ισολογισμό λίγοι μπορούν να τον κατανοήσουν σε αντίθεση με τον κοινωνικό που τόσο εμφανισιακά όσο και λόγω περιεχομένου είναι προσιτός στο περιβάλλον των επιχειρήσεων. Ένα περιβάλλον προς το οποίο μια επιχείρηση εάν θέλει να επιβιώσει πρέπει να αποδεικνύει συνεχώς την προσφορά της.

Γίνεται βέβαια αντιληπτό ότι οι λόγοι που οδήγησαν κάποιες επιχειρήσεις στην έκδοση κοινωνικού ισολογισμού δεν προέρχεται από αγαθές προθέσεις αλλά εντάσσεται στην γενικότερη πολιτική σχεδιασμού Marketing.

1.2 Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1.2.1 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Στην Ελλάδα τα πρώτα βήματα για την έκδοση κοινωνικού ισολογισμού ανήκουν στην βιομηχανία. Ειδικότερα στην βαριά, οχλούσα βιομηχανία, όπως είναι οι χαλυβουργίες και οι τσιμεντοβιομηχανίες. Αυτό δεν είναι τυχαίο μιας και αυτή η κατηγορία επιχειρήσεων προκαλεί τη μεγαλύτερη επιβάρυνση στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Στην προσπάθεια τους οι Έλληνες επιχειρηματίες να καλλιεργήσουν κοινωνικό προφίλ, ευνοϊκό προς αυτούς, προέβησαν στην έκδοση κοινωνικού ισολογισμού. Πολλές επιχειρήσεις αν και δεν δημοσιεύουν ξεχωριστό κοινωνικό

* Παράδειγμα κοινωνικού απολογισμού βρίσκεται στο Παράρτημα III

ισολογισμό, στοιχεία κοινωνικού περιεχομένου εμπεριέχονται στις εκδόσεις οικονομικού χαρακτήρα. Στις επιχειρήσεις που εκδίδουν πλήρη κοινωνικό ισολογισμό, αυτός υπάρχει παράλληλα με τον οικονομικό.

Έχοντας υπόψη μας τον απολογισμό του ομίλου TITAN* μπορούμε να πούμε πως πρόκειται για μια πολυτελή έκδοση που απευθυνόμενη προς τον μέσο αναγνώστη τον κερδίζει απόλυτα. Ο TITAN με αυτό τον τρόπο έκανε το άνοιγμα του προς την κοινωνία. Είναι ένα έντυπο, ευανάγνωστο, φιλικό στον αναγνώστη, συνοδευόμενο από φωτογραφικό υλικό και γραφικές παραστάσεις. Ουσιαστικά είναι μια έκθεση που αναλύει τη διανομή του κοινωνικού προϊόντος της επιχείρησης.

Στον κοινωνικό απολογισμό που εκδίδει και διανέμει ο Τιτάν τονίζεται το ανθρώπινο πρόσωπο της εταιρίας. Δίνεται έμφαση στην αρμονική συνύπαρξη εργασίας και οικογένειας, ένα θεσμό που προωθείτε συστηματικά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και που αντιμετωπίζεται με αυξανόμενο ενδιαφέρον σε πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Το περιεχόμενο του απολογισμού αποτελείται από πέντε βασικές ενότητες, που αναφέρονται:

- στην απασχόληση
- στην εκπαίδευση και επιμόρφωση
- στην ασφάλεια και υγιεινή της εργασίας
- στις κοινωνικές δραστηριότητες και
- στο περιβάλλον

Απασχόληση

Στην ενότητα αυτή δίνονται στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό της Τιτάν, το οποίο παρουσιάζεται ανάλογα με το είδος της εργασίας του (Στελέχη, Υπάλληλοι, Εργατοτεχνίτες) ενώ παράλληλα αναλύονται οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά την αναφερόμενη διαχειριστική χρήση. Επίσης παρουσιάζεται η εξέλιξη των αποδοχών του προσωπικού σε σχέση με τον τιμάριθμο καθώς και η μεταβολή του δείκτη παραγωγικότητας. Τέλος, κατανομή

* Ο απολογισμός του TITAN βρίσκεται στο Παράρτημα V

γίνεται ανάλογα με την ηλικία και τα έτη προϋπηρεσίας. Τα παραπάνω στοιχεία εμφανίζονται συγκριτικά, όσο αφορά την διαχρονική τους εξέλιξη.

Εκπαίδευση και επιμόρφωση

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα στοιχεία που αφορούν την επιμόρφωση του προσωπικού και τις εκπαιδευτικές δαπάνες. Αρχικά γίνεται κατανομή του προσωπικού με βάση το επίπεδο μόρφωσης του. Στα πλαίσια της αναπτυξιακής πολιτικής για το προσωπικό, πραγματοποιούνται δύο κύκλοι σεμιναρίων που αφορούν, ο ένας το διοικητικό προσωπικό και ο άλλος τους εργατοτεχνίτες. Τα στοιχεία που δίνονται περιγράφουν την διαχρονική εξέλιξη των δαπανών κατάρτισης, τις ανθρωποώρες ανά αντικείμενο κατάρτισης και τα άτομα που συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Ασφάλεια και υγιεινή της εργασίας

Βασικός άξονας της ενότητας αυτής είναι οι δαπάνες που πραγματοποίησε η επιχείρηση για τη μείωση των επαγγελματικών κινδύνων. Οι δαπάνες για το 1995 αφορούσαν τα εξής:

- Απασχόληση ειδικού προσωπικού, εκπαίδευση εργαζομένων (τραυματιοφορείς, πρώτες βοήθειες), επιμόρφωση ειδικού προσωπικού
- Μέσα ατομικής προστασίας
- Συντήρηση και επέκταση μέτρων ασφάλειας
- Έκδοση φυλλαδίων (“Η ασφάλεια στο σπίτι”), αφισών, προμήθεια μαγνητοσκοπημένων ταινιών
- Έπαθλα, δώρα ασφαλούς εργασίας
- Πυρασφάλεια
- Προληπτική ιατρική

Επίσης παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη της σοβαρότητας και της συχνότητας ατυχημάτων στα εργοστάσια της Τιτάν, και η σύγκριση τους με τους ανάλογους δείκτες του κλάδου διεθνώς.

Κοινωνικές δραστηριότητες

Στον τομέα των κοινωνικών δραστηριοτήτων δίνονται πληροφορίες για την ύπαρξη προγραμμάτων που αφορούν:

- Κοινωνική μέριμνα για την επίλυση προσωπικών και κοινωνικών προβλημάτων των εργαζομένων
- Αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας
- Προγραμματισμός πολιτιστικών και κοινωνικών εκδηλώσεων, προγραμμάτων αγωγής υγείας, επαγγελματικού προσανατολισμού για τα παιδιά των εργαζομένων και άλλων
- Αθλητικές εκδηλώσεις και χορηγίες

Περιβάλλον

Η πολιτική περιβάλλοντος όπως την παρουσιάζει η επιχείρηση στηρίζεται στα ακόλουθα:

- Εφαρμογή επιχειρησιακής περιβαλλοντικής πολιτικής
- Συμμετοχή, επιμόρφωση και παρακίνηση του προσωπικού για την ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης
- Βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας έτσι ώστε αυτή να είναι φιλική προς το περιβάλλον
- Λήψη μέτρων για την αποτροπή σοβαρής περιβαλλοντικής υποβάθμισης
- Συνεχής έρευνα για την βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας

- Ενημέρωση συνεργατών, πελατών κ.τ.λ.
- Έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων αντιρύπανσης και ηχορύπανσης
- Αποκατάσταση και ανάπλαση του περιβάλλοντος στις περιοχές που δραστηριοποιείται η επιχείρηση (αναδασώσεις, δημιουργία υδροβιότοπων κ.λ.π.)
- Συνεργασία με την πολιτική ηγεσία και περιβαλλοντικές οργανώσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις βιομηχανικές περιοχές

Η εντύπωση που αποκομίζει κάποιος μετά τη μελέτη του κοινωνικού ισολογισμού είναι απόλυτα θετική προς την επιχείρηση, πετυχαίνοντας το σκοπό για τον οποίο σχεδιάστηκε.

Το σημαντικό που πρέπει να αναφέρουμε είναι η αδυναμία του αναγνώστη να εξακριβώσει τα στοιχεία που αναγράφονται, ενώ ο τρόπος που είναι αυτά δοσμένα καθοδηγεί προς ορισμένη κατεύθυνση. Επίσης καμία αναφορά δεν γίνεται σε αρνητικά στοιχεία τόσο ως προς το προσωπικό, όσο και προς το περιβάλλον.

1.2.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Ο τομέας των υπηρεσιών παρόλο που δεν αντιμετωπίζει τόσο έντονη κριτική, έχει κάνει αρκετά βήματα προς τον κοινωνικό ισολογισμό. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν αποτελεί ξεχωριστή έκδοση αλλά εντάσσεται στον οικονομικό. Προς αυτή την κατεύθυνση έχουν κινηθεί αρκετές τράπεζες αλλά και κρατικοί οργανισμοί. Στη συνέχεια θα δούμε κάποια ενδεικτικά στοιχεία που δίνει ο Ο.Τ.Ε. σε ενημερωτικό δελτίο (Μάιος 1996) για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με δημόσια εγγραφή.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΚΛΑΔΟΣ	1993	1994	1995
Διοικητικό - Εκμ/σης	6.584	6.586	6.094
Οικονομικό	1.106	1.108	1.133
Τεχνικό	15.865	15.426	14.523
Μόνιμο ← Ειδικών Έργων	868	834	765
Μισθολογικής Διαβάθμισης	126	123	114
Γενικών Υπηρεσιών	1.505	1.457	1.385
Ειδικής Μονιμότητας	2	2	2
Σύνολο Μονίμου Προσωπικού	26.056	25.537	24.016
Έκτακτο επί συμβάσει Προσωπικό	293	603	565
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	26.349	26.140	24.581
Μεταβολή	- 1,4%	- 0,8%	- 6,0%
Κύριες συνδέσεις ανά εργαζόμενο	168	190	210

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (σε εκατ. δρχ.)

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	1992	1993	1994
Μισθοδοσία	105.230	109.678	131.773
Μέσος Μισθός (Δρχ.)	276.797	295.260	358.634
Εισφορές σε ασφαλιστικά ταμεία	33.346	34.735	41.656
ΣΥΝΟΛΟ	138.576	144.413	173.429
Μεταβολή	5,8%	4,2%	20,1%
Δαπάνη ανά εργαζόμενο	5,19	5,48	6,63

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

	1996	1997	1998	1999	2000	ΣΥΝΟΛΟ
Άτομα	9.020	7.905	5.195	3.075	2.105	27.300
Κόστος(σε εκ. δρχ.)	6.986	6.166	4.209	2.414	1.878	21.653

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΣΤΑΘΜΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ 31/7/1995

ΣΤΑΘΜΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	% ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ
Ανωτάτη	11
Ανωτέρα	17
Μέση	54
Στοιχειώδης	18
ΣΥΝΟΛΟ	100

1.2.3 Ο.Τ.Ο.Ε. ΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Οι σύγχρονες κοινωνίες στην προσπάθειά τους να επιτύχουν αποτελεσματικό και αξιόπιστο τρόπο επικοινωνίας μεταξύ των κοινωνικών ομάδων, δημιουργούν διάφορες μορφές έκφρασης ανάλογα με τη συγκυρία ή την ιδιαιτερότητα των θεμάτων που τίθενται σε διαπραγμάτευση. Μια τέτοια μορφή κοινωνικής έκφρασης είναι ο κοινωνικός διάλογος, μέσα από τον οποίο επιχειρείται η σύνθεση διαφορετικών ή και αντιθετικών απόψεων.

Με γνώμονα τη διαπίστωση αυτή οι Τράπεζες και η Ομοσπονδία τραπεζοϋπαλληλικών Οργανώσεων Ελλάδος συμφώνησαν στην κλαδική ΣΣΕ 1994-1995

και στη συνέχεια συνέστησαν μια Επιτροπή Κοινωνικού Διαλόγου, με σκοπό την έρευνα και μελέτη θεμάτων, που απασχολούν τον κλάδο, όπως ο εκσυγχρονισμός του τραπεζικού συστήματος, η αξιολόγηση των εξελίξεων της απασχόλησης, ασφαλιστικά θέματα κλπ.

Στο πλαίσιο υποστήριξης και ανάπτυξης της Επιτροπής Κοινωνικού Διαλόγου, συμφωνήθηκε περαιτέρω η σύσταση του **Παρατηρητηρίου Απασχόλησης** με κύριο αντικείμενο την έρευνα, την παρακολούθηση και την τεκμηρίωση της εξέλιξης της απασχόλησης στον κλάδο και τις επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών στην απασχόληση και τις εργασιακές σχέσεις. Για την υλοποίηση του στόχου αυτού τα συμβαλλόμενα μέρη (Τράπεζες και Ο.Τ.Ο.Ε.) διοργάνωσαν στις 9 και 10/3/1995 μια διημερίδα εργασίας. Από τα πορίσματα αυτής της διημερίδας προέκυψε ότι το κλαδικό παρατηρητήριο πρέπει να έχει δομή ευέλικτη και να συλλέγει ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία σχετικά με την απασχόληση και το περιβάλλον της στον τραπεζικό κλάδο. Ως εργαλείο αναζήτησης της κοινωνικής πληροφορίας προκρίθηκε το επιτυχημένο, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εμπειρία, μοντέλο του ετήσιου “Κοινωνικού Απολογισμού”, που αντικείμενο έχει τη συγκέντρωση, σε περιοδική βάση και την κοινοποίηση πληροφοριών, που αφορούν την κοινωνική όψη της λειτουργίας των επιχειρήσεων. Η ομάδα που ανέλαβε την εκπόνηση του σχεδίου άρχισε τις εργασίες το Μάιο του 1995, όπου συλλογικά γινόταν η επεξεργασία του ερευνητικού υλικού. Η εργασία ολοκληρώθηκε το 1996 και στηρίζεται στα πρότυπα του Γαλλικού νόμου 77769.

Η χρησιμότητα του υλικού που θα συλλέγεται από το Παρατηρητήριο θα είναι πολλαπλή. Εκτός από την έγκυρη πληροφόρηση των δύο μερών που θα το στηρίζουν (Τράπεζες Ο.Τ.Ο.Ε.) τα στοιχεία του κοινωνικού απολογισμού θα διατίθενται και για την επιστημονική διερεύνηση των φαινομένων, των τάσεων και των διαφοροποιήσεων στην τραπεζική απασχόληση από ερευνητικούς φορείς, πανεπιστήμια κλπ. Θα αναβαθμισθεί με τον τρόπο αυτό και η επιστημονική γνώση στα θέματα αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού στον τραπεζικό τομέα. Η σωστή λειτουργία του Παρατηρητηρίου θα αποτελέσει παράδειγμα για τη δημιουργία παρατηρητηρίων σε άλλους τομείς της οικονομίας.

Η επιτυχία του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης ως θεσμού έγκυρης παρακολούθησης των εξελίξεων στην απασχόληση και στις εργασιακές σχέσεις του τραπεζικού τομέα, προϋποθέτει :

- τη συνέχιση της συμφωνημένης δράσης των συμβαλλομένων μερών μέσω της ισότιμης εκπροσώπησης τους σ' αυτό.
- την αυτονομία και επιστημονική ανεξαρτησία του.

Το εκπονηθέν ήδη έργο από τη Διοικούσα Επιτροπή του Παρατηρητηρίου για την Απασχόληση περιλαμβάνει :

- Α. Ένα έντυπο που συμπληρώνεται από κάθε τράπεζα και συνιστά τον κοινωνικό απολογισμό της. Ο κοινωνικός απολογισμός είναι το βασικό εργαλείο συλλογής ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, που επιτρέπουν να αξιολογηθεί η εικόνα κάθε τράπεζας στον τομέα της απασχόλησης και των εργασιακών σχέσεων. Μ' αυτόν τον τρόπο καθίσταται εφικτή η μέτρηση των εξελίξεων που σημειώθηκαν κατά το έτος αναφοράς.
- Β. Έναν οδηγό με τον οποίο παρέχονται εννοιολογικές διευκρινίσεις και επεξηγήσεις συμπλήρωσης του εντύπου*. Ο κοινωνικός απολογισμός αποτελείται από επτά ενότητες που διακρίνονται με μονοψήφιους αριθμούς των οποίων η θεματολογία περιλαμβάνει τους εξής τίτλους :

1. Απασχόληση

2. Αποδοχές και συμπληρωματικές εργοδοτικές επιβαρύνσεις

3. Συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας

4. Συνθήκες εργασίας

5. Εκπαίδευση

6. Εργασιακές σχέσεις

7. Λοιπές συνθήκες εξαρτώμενες από την τράπεζα

* Οι οδηγίες συμπλήρωσης του εντύπου βρίσκονται στο Παράρτημα VI

Η κάθε μια από τις παραπάνω ενότητες αποτελείται από επί μέρους κεφάλαια που διακρίνονται με διψήφιους αριθμούς και το κάθε κεφάλαιο από εδάφια που διακρίνονται με τριψήφιους αριθμούς.

Αντίστοιχα, ο επεξηγηματικός οδηγός αναφέρεται στα επί μέρους κεφάλαια και εδάφια, έτσι ώστε ο κοινωνικός απολογισμός να είναι δυνατόν να συμπληρώνεται με απλό και γρήγορο τρόπο, από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Διεύθυνσης Προσωπικού κάθε τράπεζας.

Η Διοικούσα Επιτροπή του Παρατηρητηρίου πιστεύει ότι, εφόσον το περιεχόμενο του κοινωνικού απολογισμού υιοθετηθεί από τα συμβαλλόμενα μέρη, θα πρέπει :

- * **Να** δοθεί η αρμόζουσα δημοσιότητα με επίσημη παρουσίαση του έργου από τους εκπροσώπους Τραπεζών και Ο.Τ.Ο.Ε.
- * **Να** δημοσιευθεί ειδικό αφιέρωμα του τριμηνιαίου Δελτίου της Ε.Ε.Τ. σχετικά με τον κοινωνικό απολογισμό.
- * **Να** διοργανωθούν εκπαιδευτικά σεμινάρια για τη σημασία, την ιδιαιτερότητα και τη μεθοδολογία συμπλήρωσης του κοινωνικού απολογισμού.

Το σχέδιο κωδικών κοινωνικού απολογισμού που δίνει το Παρατηρητήριο Απασχόλησης δίνεται στη συνέχεια :

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΓΙΣΜΟΣ**

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ
ΒΙΟΛΟΓΙΣΜΟΥ**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κοινωνικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 1

1 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

11	ΔΥΝΑΜΙΚΟ	Διευθυντικά Στελέχη	Προϊστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ
111	Συνολικό δυναμικό στις 31.12...						
112	Διαρκές Δυναμικό						
113	Μισθωτοί με συμβάσεις εργασίας Ορισμένου Χρόνου στις 31.12...						
114	Μισθωτοί με συμβάσεις εργασίας Μερικής Απασχόλησης στις 31.12...						
115	Μέσο μηνιαίο δυναμικό έτους						
116	Λοιποί απασχολούμενοι (Συμβάσεις εντολής, Σύμβαση)						
117	Αριθμός μισθωτών με αναστολή της εργασιακής τους σχέσης						
12	ΚΑΤΑΝΟΜΕΣ ΔΥΝΑΜΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ						
121	Κατανομή του συνολικού δυναμικού κατά φύλο στις 31.12...						
	- άνδρες						
	- γυναίκες						
122	Κατανομή του συνολικού δυναμικού κατά ηλικία στις 31.12...						
	-25						
	25-35						
	35-45						
	45-55						
	55-60						
	60-65						
	65+						
123	Κατανομή του συνολικού δυναμικού ανάλογα με τα πραγματικά έτη υπηρεσίας στην Τράπεζα στις 31.12....						
	-1						
	1-5						
	6-10						
	11-15						
	16-25						
	25+						
124	Κατανομή του συνολικού δυναμικού κατά γεωγραφική περιοχή απασχόλησης	ΑΝΔ : ΓΥΝ	ΑΝΔ : ΓΥΝ	ΑΝΔ : ΓΥΝ	ΑΝΔ : ΓΥΝ	ΑΝΔ : ΓΥΝ	ΑΝΔ : ΓΥΝ
	Περιφέρεια : Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης						
	Περιφέρεια : Κεντρικής Μακεδονίας						
	Περιφέρεια : Δυτικής Μακεδονίας						
	Περιφέρεια : Ηπείρου						
	Περιφέρεια : Θεσσαλίας						
	Περιφέρεια : Ιονίων Νήσων						
	Περιφέρεια : Δυτικής Ελλάδας						
	Περιφέρεια : Στερεάς Ελλάδας						
	Περιφέρεια : Αττικής						
	Περιφέρεια : Πελοποννήσου						
	Περιφέρεια : Βορείου Αιγαίου						
	Περιφέρεια : Νοτίου Αιγαίου						
	Περιφέρεια : Κρήτης						

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κοινωνικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 2

	Διευθυντικά Στελέχη		Προϊστάμενοι		Εξειδικευμένοι		Υπάλληλοι		Βοηθητικό Προσωπικό		ΣΥΝΟΛΟ
	ΑΝΔ	ΓΥΝ	ΑΝΔ	ΓΥΝ	ΑΝΔ	ΓΥΝ	ΑΝΔ	ΓΥΝ	ΑΝΔ	ΓΥΝ	
125 Κατανομή του συνολικού δυναμικού σε:											
126 Κατανομή του συνολικού δυναμικού κατά εθνικότητα στις 31.12...											
127 Μορφωτικό Επίπεδο. Κατανομή συνολικού δυναμικού ανά βαθμίδα εκπαίδευσης στις 31.12..											
128 Καταγραφή συνολικού δυναμικού σύμφωνα με το επίπεδο γνώσης ξένων Γλωσσών στις 31.12...											
129 Κατανομή του διαρκούς δυναμικού (112) σύμφωνα με τη διάρθρωση:											

- Δίκτυο
- Κεντρικές Υπηρεσίες
- Ελληνες
- Άλλοδαποι

- Κάτοχοι Διδακτορικού τίτλου σπουδών
- Κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών
- Πτυχιούχοι ΑΕΙ
- Πτυχιούχοι ΤΕΙ
- Απόφοιτοι μεταλυκειακού επιπέδου (ΙΕΚ)
- Απόφοιτοι Λυκείου και Εξαταξίου Γυμνασίου
- Απόφοιτοι Γυμνασίου
- Απόφοιτοι Δημοτικού
- Λοιποί

- Σύνολο Γλωσσολογικών
- (I) Γνώση μιας ξένης γλώσσας
- Αγγλικά
- Γαλλικά
- Γερμανικά
- Άλλες

- (II) Γνώση δύο ή περισσότερων ξένων γλωσσών
- Αγγλικά
- Γαλλικά
- Γερμανικά
- Άλλες

- Διευθυντικά Στελέχη
- Προϊστάμενοι
- Στελέχη εξειδικευμένων εργασιών
- Υπάλληλοι
- Βοηθητικό Προσωπικό
- Προσωπικό Καθαριότητας

ΑΝΔΡΕΣ

ΓΥΝΑΙΚΕΣ

ΣΥΝΟΛΟ

Επίπεδο Α

Επίπεδο Β

Επίπεδο Α

Επίπεδο Β

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κανονικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 4

Α/Α	ΑΠΟΧΩΡΗΣΕΙΣ	Διευθυντικά Στελέχη	Προιστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ
15	151 Σύνολο αποχωρήσεων 152 Αριθμός παρατηρήσεων 153 Αποχωρήσεις κατά τη δοκιμαστική περίοδο 154 Αποχωρήσεις με: - κανονική ανταξιοδότηση - πρόωγη ανταξιοδότηση 155 Αποχωρήσεις για άλλους λόγους (ασθένεια κ.λπ.) 156 Αριθμός απολύσεων για: - μείωση δραστηριότητας - άλλους λόγους 157 Θάνατοι 158 Αιτία αφόδεσεων ορισμένου χρόνου 159 Αποχωρήσεις κατά φύλο και έτη υπηρεσίας	/	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ			ΣΥΝΟΛΟ
16	ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΙΣ						ΣΥΝΟΛΟ
161	Αριθμός μεσωτών που προήχθησαν κατά τη διάρκεια του έτους σε ανώτερη ιεραρχική κατηγορία 162 Αριθμός μεσωτών που μετατέθηκαν 163 Αριθμός μεταθέσεων που οδήγησαν σε γεωγραφική μετακίνηση						ΣΥΝΟΛΟ
17	ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ						ΣΥΝΟΛΟ
171	Αριθμός Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στις 31.12...						ΣΥΝΟΛΟ
172	Αριθμός πληγέντων από εργατικό ατύχημα που επήλθε μέσα στην επιχείρηση και απασχολούνται στις 31.12...						ΣΥΝΟΛΟ
18	ΑΠΟΥΣΙΕΣ						ΣΥΝΟΛΟ
181	Αριθμός ημερών απουσίας						ΣΥΝΟΛΟ
182	Αριθμός ημερών απουσίας λόγω ασθένειας						ΣΥΝΟΛΟ
183	Κατανομή της ασθένειας ανάλογα με τη διάρκεια της απουσίας						ΣΥΝΟΛΟ
184	Αριθμός ημερών απουσίας λόγω εργατικού ατυχήματος						ΣΥΝΟΛΟ
185	Αριθμός ημερών απουσίας λόγω μητρότητας (τοκετός)						ΣΥΝΟΛΟ
186	Αριθμός ημερών απουσίας λόγω ανδραγαθίας						ΣΥΝΟΛΟ
187	Αριθμός ημερών απουσίας ανά κατηγορία άδειας						ΣΥΝΟΛΟ
	- Κανονική - Ειδικές με αποδοχές - Ειδικές άνευ αποδοχών						ΣΥΝΟΛΟ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κοινωνικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 6

24	ΠΑΗΡΟΜΕΣ ΣΕ ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ					ΣΥΝΟΛΟ
241	Υψος καταβολών σε εξωτερικές επιχειρήσεις για διάθεση προσωπικού (σε '000.000)					
25	ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	Διευθυντικά Στελέχη	Προϊστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό
251	Διανομή στο προσωπικό μέρους των κερδών (σε '000.000)					
252	Αριθμός μισθωτών τους οποίους αφορά το 251					
253	Διανομή στο προσωπικό μετοχών ή άλλων τίτλων (σε '000.000)					
254	Αριθμός μισθωτών τους οποίους αφορά το 253					
255	Μέρος του κεφαλαίου που κατέχεται από τους μισθωτούς στο πλαίσιο ενός θεσμοθετημένου συστήματος συμμετοχής-διανομής μη μεταβλάσιμων μετοχών (εξαιρούνται τα ανώτατα διευθυντικά στελέχη) (%)					

3 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

31	ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ	Διευθυντικά Στελέχη	Προϊστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ
311	Αριθμός ατυχημάτων: - μετακίνησης με διακοπή εργασίας - σε χώρους τράπεζας με διακοπή εργασίας - χωρίς διακοπή εργασίας						
312	Αριθμός περιπτώσεων ανικανότητας που αναφέρθηκαν στην επιχείρηση						
313	Αριθμός θανατηφόρων ατυχημάτων - πρόκαφη - μόνιμη - κατά την εργασία - κατά την μετακίνηση						
314	Αριθμός ατυχημάτων των οποίων θύμα ήταν προσωπικό εξωτερικών επιχειρήσεων						

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κοινωνικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 7

32	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΑΙΤΙΑ	Διευθυντικά Στελέχη	Προϊστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ
321	Αριθμός ατυχημάτων από εργασίες μεταφορών, φορτοεκφορτώσεων και αποθήκευσης υλικών						
322	Ατυχήματα που δηλώθηκαν μετά από επιθέσεις κακοποιών και ληστείες						
323	Λοιπές περιπτώσεις						
33	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ		ΟΝΟΜΑΣΙΑ - ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ				ΣΥΝΟΛΟ
331	Αριθμός περιστατικών και ονομασία των επαγγελματικών ασθενειών						
34	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ						ΣΥΝΟΛΟ
341	Αριθμός συνεδριάσεων επιτροπών (N 1568/85)						
342	Προσωπικό που εκπαιδεύθηκε σε θέματα ασφαλείας (άτομα):						
343	Υψος δαπανών που πραγματοποιήθηκαν (σε '000.000)						
	· για υγιεινή και ασφάλεια						
	· για προστασία από ληστείες και τρομοκρατικές ενέργειες						
35	ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ						ΣΥΝΟΛΟ
351	Αριθμός ιατρών εργασίας						
352	Μέρος του χρόνου του ιατρού που αφιερώνεται σε ανάλυση και παρεμβάσεις στο χώρο εργασίας (%)						
36	ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ						ΣΥΝΟΛΟ
361	Αριθμός μισθωτών που άλλαξαν θέση στην Τράπεζα λόγω ακαταλληλότητας						
362	Αριθμός μισθωτών που απομακρύνθηκαν από την Τράπεζα λόγω ακαταλληλότητας						

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κοινωνικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 8

4 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

41	ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Διευθυντικά Στελέχη	Προϊστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ
411	Αριθμός ατόμων που εργάστηκαν υπερωριακώς						
412	Σύνολο ωρών υπερωριακής απασχόλησης						
413	Αριθμός μισθωτών πλήρους απασχόλησης που εργάζονται: - με εναλλασσόμενο ή νυκτερινό ωράριο - βάσει ειδικών ωραρίων						
414	Αριθμός μισθωτών μερικής απασχόλησης που εργάζονται με: - μειωμένο ωράριο ημερησίας ή και νυκτερινής απασχόλησης						
415	Σύνολο ωρών εργασίας των μερικώς απασχολομένων						
416	Αριθμός μισθωτών πλήρους απασχόλησης με μειωμένο ωράριο (π.χ. μητέρες)						
42	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Διευθυντικά Στελέχη	Προϊστάμενοι	Εξειδικευμένοι	Υπάλληλοι	Βοηθητικό Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ
421	Αριθμός μισθωτών των οποίων η εργασία διαφοροποιείται κυρίως λόγω: - διοικητικών αναδιορθώσεων - εισαγωγής νέων μεθόδων εργασίας και τεχνολογικών καινοτομιών						
422	Κατηγορίες θέσεων εργασίας ή ειδικοτήτων που επιτρεδίστηκαν από την εισαγωγή νέων μεθόδων εργασίας και τεχνολογικών καινοτομιών. (Στο σύνολο συμπληρώνεται ο αριθμός των εργαζομένων ανά περίπτωση).	Ονομασία θέσεων ή Ειδικοτήτων			Νέες Μέθοδοι		Ατομα

5 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

51	ΣΥΝΕΧΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Εκπαίδευση εντός Τραπεζικής	Εκπαίδευση εκτός Τραπεζικής (πλην Διατραπεζικής)	Διατραπεζική Εκπαίδευση	ΣΥΝΟΛΟ
511	Λειτουργικές δαπάνες συνεχούς εκπαίδευσης (σε '000.000):	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
512	Υψος δαπανών μισθοδοσίας που αφορούν εκπαίδευση: (σε '000.000)				
513	Δαπάνες εκπαιδευτικής υποδομής: (σε '000.000)				

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Επωνυμία:

Κοινωνικός Απολογισμός 199...

Σελίδα 10

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΣΕ	ΑΛΛΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ (προσδιορίστε μορφές)								
<p>615 Ημερομηνίες υπογραφής και αντικείμενα των συμφωνιών που υπεγράφησαν</p>									
<p>616 Αριθμός ατόμων που έλαβαν άδεια για εκπαίδευση, η οποία προσφέρθηκε από συνδικαλιστικούς φορείς:</p> <ul style="list-style-type: none"> - επαγγελματική εκπαίδευση - συνδικαλιστική εκπαίδευση 	ΣΥΝΟΛΟ								
<p>617 Αριθμός εργαζομένων που καταβάλλουν συνδικαλιστική εισφορά, η οποία παρακρατείται απ' ευθείας από τη μισθοδοσία</p>									
<p>62 ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ</p>	ΣΥΝΟΛΟ								
<p>621 Αριθμός ωρών που αφιερώθηκαν σε συναντήσεις με τους συνδικαλιστικούς φορείς του προσωπικού</p>									
<p>622 Αριθμός ωρών που αφιερώθηκαν σε άλλες (πλην των συνδικαλιστικών) μορφές συναντήσεων με το προσωπικό</p>									
<p>623 Σύστημα ατομικής αξιολόγησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> - περιοδικότητα κρίσης: - πραγματοποιούνται συνεντεύξεις: 	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 25%; text-align: center;">εξάμηνη</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">ετήσια</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">διετής</td> <td style="width: 25%; text-align: center;">άλλη</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> ☐ ΝΑΙ </td> <td style="text-align: center;"> ☐ ΝΑΙ </td> <td style="text-align: center;"> ☐ ΟΧΙ </td> <td style="text-align: center;"> ☐ ΟΧΙ </td> </tr> </table>	εξάμηνη	ετήσια	διετής	άλλη	☐ ΝΑΙ	☐ ΝΑΙ	☐ ΟΧΙ	☐ ΟΧΙ
εξάμηνη	ετήσια	διετής	άλλη						
☐ ΝΑΙ	☐ ΝΑΙ	☐ ΟΧΙ	☐ ΟΧΙ						

63 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ		ΣΥΝΟΛΟ
631 Αριθμός εργατικών διαφορών που επιλύθηκαν εξωδίκως		
632 Αριθμός εργατικών αγώνων που κατατέθηκαν		
633 Αριθμός εργατικών διαφορών που επιλύθηκαν δικαστικώς κατόπιν αγωγής		
634 Αριθμός περιπτώσεων επίσημης εργασίας		
635 Αριθμός προσφυγών στον επιβεωρητή εργασίας		
64 ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		ΣΥΝΟΛΟ
641 Συνολικός αριθμός:	- συναντήσεις - απεργιών - απεργιών - ανθρωποπαρών απεργίας - κοινή συμφωνία - μεσολάβηση - διατησία	
642 Τρόποι επίλυσης:		

7 ΛΟΙΠΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΩΗΣ (ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ)

71 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ						ΣΥΝΟΛΟ
711 Κατανομή δαπανών (σε '000.000)	Στέγαση	Μετακίνηση Μεταφορά	Σίτιση	Επιχορηγήσεις για έξοδα σπουδών	Βρεφονηπιακοί Σταθμοί	Έξοδα σπουδών τέκνων υπαλλήλων
	Ελεύθερος Χρόνος	Επιχορήγηση Διακοπών	Ατομικά Δάνεια	Κατασκηνώσεις τέκνων υπαλλήλων	Εκτακτα περιστατικά ιατροφαρμακευτικής φροντίδας	Λοιπές Επιχορηγήσεις
712 Ενισχύσεις συλλογικών δραστηριοτήτων των εργαζομένων και φορέων τους (σε '000.000)	Κοινωνικές και Πολιτιστικές Δραστηριότητες		Σίτιση		Λοιπές Δραστηριότητες	ΣΥΝΟΛΟ
72 ΛΟΙΠΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ						ΣΥΝΟΛΟ
721 Κόστος για την Τράπεζα των συμπληρωματικών παροχών ασθένειας, θανάτου, σύνταξης με πρόσθετη ασφαλιστική κάλυψη (σε '000.000)						
722 Εξοπλισμός και κτιριακή υποδομή που βελτώνει τις συνθήκες ζωής των μισθωτών (σε '000.000)						

1.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Στο σημείο αυτό αξίζει να παρατηρηθεί η πλήρης απουσία του κράτους, δια μέσου των φορέων του, για τον κοινωνικό ισολογισμό. Παρά τον θόρυβο που δημιουργείται, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη, οι κρατικοί αλλά και ιδιωτικοί οργανισμοί δηλώνουν ξεκάθαρα την άγνοια τους για το θέμα (Σ.Ε.Β., Επιμελητήρια, Ε.Σ.Υ.Ε., Υπουργείο Εργασίας, Γ.Σ.Ε.Ε., κ.α.). Σε αυτό το συμπέρασμα καταλήξαμε μετά από προσωπική επαφή με τους παραπάνω φορείς.

Διακηρύξεις, εξαγγελίες και συνεντεύξεις τύπου έχουν γίνει βέβαια, χωρίς όμως ουσιαστικό περιεχόμενο. Τέτοιες κινήσεις τελικά, σκοπό έχουν να προωθήσουν προσωπικά πολιτικά συμφέροντα αφού δεν διαφαίνεται καμία βούληση για ουσιαστικές ενέργειες. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Γ.Σ.Ε.Ε. που έσπευσε να δημιουργήσει το Ινστιτούτο Εργασίας, αντικείμενο του οποίου θα ήταν και ο κοινωνικός απολογισμός. Στην πράξη όμως, τόσο η προϊσταμένη όσο και οι υπεύθυνοι παραπέμπουν ο ένας στον άλλο μη γνωρίζοντας καν το περιεχόμενο ενός κοινωνικού ισολογισμού και τις προσπάθειες που κάνουν κάποιες ελληνικές επιχειρήσεις.

Δεν θα μπορούσαμε όμως να περιμένουμε πολύ περισσότερα όταν ο ίδιος ο κορμός του κρατικού οργανισμού, μόλις φέτος το 1996 έδωσε συγκριτικά στοιχεία από τον ετήσιο προϋπολογισμό που αφορούν κοινωνικές δαπάνες* .

Κάποιες μεμονωμένες έρευνες πάνω στο θέμα βρίσκονται ακόμα σε θεωρητικό επίπεδο ανάλυσης. Η πληροφόρηση που παρέχεται είναι ιδιαίτερα ελλιπής και χαρακτηρίζει το μέγεθος της αδιαφορίας που επικρατεί στη χώρα για ένα τόσο σημαντικό θέμα. Σε μια από τις ελάχιστες προσπάθειες μπορούμε να εντάξουμε μια έρευνα του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.

* Ο πίνακας των δαπανών κοινωνικής προστασίας βρίσκεται στο Παράρτημα IV

1.3.1 ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Το ΚΕ.Π.Ο.Ε. επεξεργάστηκε στοιχεία που αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος αλλά την κοινωνική πληροφορία και εξέδωσε μια σειρά προτάσεων προκειμένου να εδραιωθεί και στην Ελλάδα η κοινωνική λογοδοσία.

Έτσι σύμφωνα με το ΚΕ.Π.Ο.Ε. για να επιτευχθεί μια πραγματικά αποτελεσματική λογοδοσία των επιχειρήσεων προς το περιβάλλον πρέπει να εκπληρωθούν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Να προσδιοριστούν με σαφήνεια και ακρίβεια οι στόχοι και η κλιμάκωση της διαχρονικής τους πραγμάτωσης και να γίνει μια πλατιά και ορθή πληροφόρηση πάνω σε αυτούς.
2. Να γίνει μια επιλογή των κριτηρίων, των μεθόδων μέτρησης και των πολιτικών για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, η οποία θα καθορίζεται και θα ακολουθείτε με συνέπεια.
3. Να ισχύσουν και στην χώρα μας η παράγωγη νομοθεσία και οι προδιαγραφές (standards) της Ε.Ε.
4. Να δημιουργηθεί ένα άρτιο δίκτυο μετρήσεων της ρύπανσης όλων των ειδών, καθώς και ένα σύστημα ελέγχου των πηγών της. Με βάση τις μετρήσεις αυτές, να γίνονται *γρήγορα* μελέτες για τα βραχυπρόθεσμα μέτρα που πρέπει να ληφθούν.
5. Να αντικατασταθούν οι αλληλοσυγκρουόμενες, αλληλοκαλυπτόμενες και συχνά ξεπερασμένες διατάξεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος με έναν **Κώδικα Προστασίας του Περιβάλλοντος**, σύγχρονο και απλό τόσο στην εφαρμογή του όσο και στους ελέγχους και στα όργανα που τους διεξάγουν.
6. Να καταγραφούν τα προβλήματα του περιβάλλοντος και να προσδιοριστεί η οξύτητα που παρουσιάζουν σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, καθώς και η σχέση τους με συγκεκριμένες κοινωνικές ή και επαγγελματικές ομάδες. Μια απογραφική έρευνα του περιβάλλοντος εργασίας των ατυχημάτων, των προσβολών του ανθρώπινου οργανισμού κατά περιοχή, κατά τομέα εργασίας κτλ, έχει άλλωστε υποδειχτεί έμμεσα και από μία μελέτη της ΥΕΕΤ

(Υπηρεσία Επιστημονικής Έρευνας και Τεχνολογίας) του Υπουργείου Εσωτερικού.

Όσο αφορά την υποβοήθηση της οικονομικής μας ανάπτυξης από την λογιστική, και την κοινωνική πληροφορία πρέπει να γίνουν τα ακόλουθα :

- 1) Να εισαχθεί υποχρεωτικά κατάσταση κωδικών, αναλόγων με αυτών του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, επίσης μορφή παρουσίασης των στοιχείων που θα επιτρέπει να γίνονται ικανοποιητικές συγκρίσεις μεταξύ εταιριών.
- 2) Οι κοινωνικοοικονομικές στατιστικές, που μπορεί να απαιτηθούν για δημοσίευση από τις εταιρείες με περισσότερους από 500 υπαλλήλους ή με κύκλο εργασιών τουλάχιστον 500 εκατομμύρια, να είναι:
 - ⇒ Ο αριθμός των απασχολουμένων (της εταιρείας) στην Ελλάδα στο τέλος του έτους.
 - ⇒ Ο αριθμός των απασχολουμένων (της εταιρείας) έξω από την Ελλάδα κατά χώρα απασχόλησης.
 - ⇒ Η ετήσια συνολική αμοιβή του προσωπικού σε μισθούς και το κόστος των παροχών στο προσωπικό, εκτός από τους μισθούς.
 - ⇒ Οι ημέρες που χάθηκαν λόγω ασθενειών του προσωπικού.
 - ⇒ Ο αριθμός των ατυχημάτων και των ημερών που χάθηκαν εξαιτίας τους.
 - ⇒ Το σύνολο των ημερών εκπαίδευσης του προσωπικού και οι δαπάνες για την εκπαίδευση.
 - ⇒ Ο αριθμός ειδικευμένων και ανειδίκευτων εργατών κατά φύλο.
 - ⇒ Ο αριθμός αυτών που έχουν μερική μόνο απασχόληση στην εταιρεία.
 - ⇒ Ο αριθμός των μη υποχρεωτικών από το νόμο ιατρικών εξετάσεων των εργαζομένων, που προσφέρονται δωρεάν από την επιχείρηση.
 - ⇒ Ο αριθμός των περιπτώσεων ασθένειας που προέρχονται από την λειτουργία της συγκεκριμένης μονάδας.
 - ⇒ Ο αριθμός απασχολουμένων ατόμων με ειδικές ανάγκες.

- 3) Να γίνει υποχρεωτική η δημοσίευση καταστάσεων των πηγών (sources) και των διαθέσεων των κεφαλαίων της κάθε εταιρείας, όπου θα φαίνεται, είτε ενσωματωμένα είτε ξεχωριστά, αναλυτική περιγραφή των χορηγήσεων και των επιδοτήσεων τόσο της μητρικής εταιρείας όσο και των θυγατρικών της, εφόσον υπάρχουν, σε υποσημείωση.
- 4) Να παρέχεται στον εξωτερικό ορκωτό ελεγκτή και τους ελεγκτές του δημοσίου (π.χ. του Υπουργείου Εμπορίου) κατάσταση, που θα εμφανίζει τις ενδοεταιρικές συναλλαγές με ανάλυση της χρονικής διαβάθμισης των επαναπληρωμών.
- 5) Να αποκαλύπτεται από την κάθε εταιρεία η δαπάνη της για καύσιμα, αναλυμένη κατά τύπο καυσίμου, ώστε να πετυχαίνεται πιο ορθολογική αξιολόγηση των ενεργειακών πόρων που χρησιμοποιήθηκαν.

Ο κλάδος της κοινωνικής λογιστικής για το δημόσιο είναι, ίσως, σήμερα ο πιο διαδεδομένος στην πράξη στα βιομηχανικά αναπτυγμένα κράτη.

Το Σύστημα Σχεδιασμού - Προγραμματισμού - Προϋπολογισμού (ΣΣΠΠ), από το 1965 που πρωτοεμφανίστηκε στις Η.Π.Α., έχει υιοθετηθεί από πολλές κρατικές και ημικρατικές υπηρεσίες, όπως π.χ. από εκπαιδευτικά ιδρύματα και οργανισμούς κοινωνικών υπηρεσιών. Το ΣΣΠΠ αποτελεί στην ουσία το σχεδιασμό ενός συστήματος προϋπολογισμού ο οποίος συσχετίζει αποδοτικά τους συντελεστές που εισρέουν στην παραγωγική διαδικασία με τα αποτελέσματα κατά τον ίδιο τρόπο, με τον οποίο καθιερώνονται στους επιχειρησιακούς προϋπολογισμούς κέντρα κόστους-κερδών.

Το ΚΕΠΕ, μαζί με το ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ. και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, πρέπει να μελετήσουν από κοινού στην αναδιοργάνωση των διοικητικών συστημάτων πληροφοριών όλων των κρατικών υπηρεσιών, ώστε και πιο ορθολογική κατανομή των εθνικών μας πόρων να γίνεται και αύξηση της παραγωγικότητας να επιτυγχάνεται στο δημόσιο τομέα.

Ο προϋπολογισμός μηδενικής βάσης αποτέλεσε μια καλή αρχή μελέτης των οργανωτικών δομών του δημοσίου τομέα, αν και ημιτελής στην εφαρμογή του σαν σύστημα αξιολόγησης των κυβερνητικών στόχων*.

* Πηγή: Η Κοινωνικοοικονομική Λογιστική - Β.Φίλιος

**Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Α
Ι
Ο
4**

**1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

**3. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ**

1. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1 ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

1.1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια όλο και πιο έντονα συναντάμε στην καθημερινή μας ζωή τον όρο «οικολογία». Δεν πρόκειται για έναν νέο όρο, εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1868 ως ένας κλάδος της ζωολογίας. Σήμερα είναι μια νέα επιστήμη που συνεχώς εξελίσσεται. Περιλαμβάνει όλους τους ζωντανούς οργανισμούς ακόμα και τον άνθρωπο. Αντικείμενο της είναι η σχέση των προαναφερόμενων οργανισμών με το περιβάλλον τους.

Η στροφή των ατόμων στη οικολογία, και σε ένα από τα θέματα που τα απασχολούν, δηλαδή την προστασία του περιβάλλοντος, από την δική τους καταστροφική μανία, ήταν απόρροια των τρομερών προβλημάτων μόλυνσης και ρύπανσης που αντιμετωπίζει ο πλανήτης. Όταν λέμε μόλυνση εννοούμε οτιδήποτε που μπορεί να προκαλέσει βλάβες σε οργανισμούς αλλά και στον ίδιο τον άνθρωπο.

Ο άνθρωπος προσπαθώντας να φτάσει σε ανώτερα επίπεδα δημιουργίας επιχείρησε, αντί να προσαρμοστεί στο περιβάλλον όπως οι υπόλοιποι οργανισμοί να προσαρμόσει το περιβάλλον σε αυτόν.

Τα αποτελέσματα είναι οι καταστρεπτικές εικόνες του φυσικού περιβάλλοντος, που συναντάμε σε κάθε βήμα μας. Ανύπαρκτα δάση, μολυσμένες θάλασσες, νεκρά ψάρια, άλωση του υπεδάφους και των φυσικών πηγών, μόλυνση της ατμόσφαιρας και τέλος πόλεις που ασφυκτιούν κάτω από τόνους τσιμέντου.

Συνέβαινε όμως αυτό πάντα ; Όχι. Στα πρώτα στάδια ο άνθρωπος έπαιρνε πολύ λίγα από τη φύση, που αυτή μπορούσε εύκολα και γρήγορα να τα αντικαταστήσει. Από ένα σημείο και πέρα με την βιομηχανική έξαρση, που σκοπεύει απόλυτα στο υλικό κέρδος, τείνοντας να καταστήσει πιο φτωχή την ανθρωπότητα, το πρόβλημα οξύνεται σε βαθμό που απαιτείται να περάσει στην πρώτη γραμμή των προτεραιοτήτων τόσο των κρατών όσο και των επιχειρήσεων χωρίς να παραβλέπεται η συμμετοχή των πολιτών.

1.1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ - ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο όρος βιωσιμότητα ισοδυναμεί με τη συνολική προσπάθεια μιας κοινωνίας να διαχειριστεί τους πόρους που κατέχει, έτσι ώστε να εξασφαλίσει τη διαιώνιση της παρουσίας και μελλοντικής χρήσης των πόρων αυτών για τις επόμενες γενιές. Η διαρκής οικονομική ανάπτυξη, η συνεχής διόγκωση του ΑΕΠ, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις διεθνών καθιερωμένων ιδρυμάτων, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην Ευρώπη διαφαίνεται αδύνατη στο μακροπρόθεσμο μέλλον, λόγω του άμεσου κινδύνου οριστικής εξάντλησης θεμελιωδών πόρων, όπως τα μεταλλεύματα, οι υδρογονάνθρακες, το καλλιεργήσιμο έδαφος και το νερό, καθώς και λόγω της απειλής του «φαινομένου του θερμοκηπίου».

Τα οικολογικά προβλήματα είναι πλέον γνωστά. Συχνά ωστόσο επικρατεί μια σχεδόν θεοκρατική πίστη ότι η τεχνολογία αργά η γρήγορα θα επιλύσει από μόνη της αυτά τα προβλήματα και το επικρατούν μοντέλο ζωής δεν θα αλλοιωθεί. Η οικολογική αντίληψη θεωρεί πως κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό. Οι τεχνολογικές εξελίξεις προκειμένου να έχουν αποτελεσματικότητα και να διασφαλίζουν το μέλλον οφείλουν να συνδυάζονται με την άσκηση πολιτικών που θα ελαχιστοποιούν τους κινδύνους εξάντλησης του εναπομείναντος περιβαλλοντικού κεφαλαίου.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της βιωσιμότητας θα χρειαστεί μια «πράσινη στροφή» της βιομηχανίας. Επίσης θα απαιτηθεί η στροφή της έρευνας προς μορφές τεχνολογίας που εξοικονομούν πόρους και ενέργεια και έχουν την ιδιότητα της ανανεωσιμότητας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, μια ριζική στροφή στον τρόπο παραγωγής και στον τρόπο κατανάλωσης θα προσέθετε πολύ περισσότερες θέσεις εργασίας από εκείνες που θα αφαιρούσε.

Σύντομα η παγκόσμια κοινότητα θα αναγκαστεί να επιβάλει περιορισμούς στην αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων. Κάτι τέτοιο θα έχει σημαντικές επιπτώσεις και στον τρόπο κατανάλωσης. Με παρεμβάσεις νομοθετικές, εισαγωγή φόρων, κινήτρων και αντικινήτρων, με τα λεγόμενα δηλαδή «πράσινα οικονομικά», επιχειρείται η εισαγωγή μιας νέας αντίληψης στις διαδικασίες της αγοράς, οι

οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τις περιβαλλοντικές διαστάσεις σε κάθε ανταλλακτική πράξη* .

1.1.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Υπάρχουν τέσσερις βασικοί τύποι περιβαλλοντικής υποχρέωσης:

- α. Εδαφική μόλυνση
- β. Μόλυνση υπογείων ρευμάτων (νερό)
- γ. Μόλυνση επιφανειακών υδάτων
- δ. Ατμοσφαιρική ρύπανση

ΕΔΑΦΙΚΗ ΜΟΛΥΝΣΗ: Μπορεί να πάρει διάφορες μορφές.

Δεξαμενές που χρησιμοποιούνται στο να δέχονται τοξικά (βιομηχανικά) απόβλητα μπορούν να συντελέσουν στην εδαφική μόλυνση. Αυτά τα θαμμένα τοξικά απόβλητα αποτελούν το σημαντικότερο πρόβλημα εδαφικής μόλυνσης (λόγω διαρροών). Οι New York Times εκτιμούν ότι υπάρχουν 1,4 εκ. υπόγειες δεξαμενές και το μέσο κόστος καθαρισμού κυμαίνεται ανάμεσα στο 350.000 και 1.000.000 \$ για κάθε διαρροή δεξαμενής. Εκτιμήσεις δείχνουν ότι το 25% των υπόγειων δεξαμενών θα διαρρεύσει ή διαρρέει τώρα. Καταστροφικά επίσης απόβλητα επιβαρύνουν το έδαφος από τους αγωγούς λημμάτων (οικιακών και βιομηχανικών) και τα λιπάσματα που χρησιμοποιούνται ως βελτιωτικά στις καλλιέργειες.

ΥΠΟΓΕΙΑ ΥΔΑΤΑ: Τα υπόγεια ύδατα μπορεί να μολυνθούν:

- α. Από την εισροή μολυσμένων επιφανειακών υδάτων
- β. Από την εισχώρηση αποβλήτων μέσα στο σύστημα υπογείων υδάτων

Περιπτώσεις μόλυνσης των υδάτων:

* Πηγή : Νέα οικολογία - Μάιος/1996
«Εννέα άξονες για μια βιώσιμη Ευρώπη» - Γ.Σακιώτης

1. Με την άντληση μολυσμένου νερού από μια περιοχή και μεταφορά του κάπου αλλού π.χ. μέσω λιμνών.

2. Τα πηγάδια είναι εισοδοί προς, τα υπόγεια ύδατα. Μπορεί να περάσουν τύποι αποβλήτων όπως πετρέλαιο, αέρια, υδρογονάνθρακες, και διάφορα άλλα βιομηχανικά ή οικιακά απόβλητα.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΑ ΥΔΑΤΑ (λίμνες, ποτάμια, θάλασσες) :

Μπορούν να μολυνθούν είτε από φανερές πηγές όπως γνωστές εκροές από βιομηχανικές μονάδες και αποχετευτικά δίκτυα ή από άγνωστες πηγές όπως βρόχινα νερά και λιπάσματα. Οι γνωστές πηγές αποτελούν το 10% από την συνολική επιφανειακή μόλυνση.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ : Οι εκπομπές αερίων ρύπων προέρχονται από συγκεκριμένες πηγές όπως βιομηχανικές βαλβίδες, κεντρικές θερμάνσεις και εξατμίσεις αυτοκινήτων και άλλων μέσων μεταφοράς.

Η αναγνώριση του τύπου της μόλυνσης είναι το ευκολότερο μέρος του όλου προβλήματος. Το τεράστιο θέμα ανακύπτει, όταν θελήσουμε να μετρήσουμε ποσοτικά την έκταση του προβλήματος, και να δώσουμε συγκεκριμένα ποσοτικά στοιχεία* .

1.1.4 ΤΙ ΟΔΗΓΗΣΕ ΣΤΗΝ "οικολογική επανάσταση".

Πολλά θα μπορούσαν να ειπωθούν για αυτό το θέμα, αλλά το βασικό κατά την άποψη μας θα μπορούσε να συνοψιστεί στα εξής:

* Πηγή : Accounting For the Enviroment - J.Gray

Η οικονομική ανάπτυξη, που θα έπρεπε να εξασφαλίσει σε όλους την αφθονία και την ευημερία αντιθέτως επαύξησε της ανάγκες με μεγαλύτερο ρυθμό, απέτυχε να τις ικανοποιήσει και κατέληξε σε πλήθος αδιεξόδων τα οποία δεν είναι μόνο οικονομικά.

Γνωρίζουμε ότι ο κόσμος μας εξαντλείται, και ότι αν συνεχίσουμε όπως μέχρι τώρα, οι θάλασσες και τα ποτάμια θα γίνουν άγονα, το έδαφος θα χάσει τη φυσική του γονιμότητα, ο αέρας στις πόλεις θα γίνει αποπνικτικός και η ζωή θα αποτελεί προνόμιο των λίγων.

Μέσα από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτός ο καταστροφικός χαρακτήρας των επεμβάσεων του ανθρώπου. Η διαμόρφωση μιας κάποιας πρωτοβουλίας έγινε αναγκαία μετά την κατάρρευση ορισμένων οικοσυστημάτων.

Οι πρώτες μαζικές κινητοποιήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος εμφανίζονται τις δεκαετίες του '60 και του '70. Η εμφάνιση τους συνδέεται με την εκτεταμένη επανάσταση των νέων εκείνης της εποχής. Αντιμετωπίζεται με κάποια καχυποψία και επιφυλακτικότητα από την πλατιά βάση. Αργότερα οι πρώτες επιστημονικά τεκμηριωμένες εκθέσεις για την κατάσταση του πλανήτη, ουσιαστικά συγκλονίζουν και δημιουργούν μία αναστάτωση στον παγκόσμιο πληθυσμό.

Οι άνθρωποι κοίταξαν γύρω τους και ανακάλυψαν την καταστροφή που προκάλεσαν. Άρχισαν να οργανώνονται σε ομάδες υπεύθυνες για την προστασία της φύσης και να καταναλώνουν προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον. Το ερώτημα που τίθεται τώρα είναι εάν αυτό το θέμα αποτελεί, ουσιαστική μεταστροφή, ή απλά πρόκειται για μία νέα μόδα. Είναι έτοιμος ο σημερινός άνθρωπος να πει όχι στα αυτοκίνητα, όχι στα τσιμεντένια σπίτια, όχι στα βιομηχανικά προϊόντα;

1.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ - ΚΡΑΤΟΣ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η οικολογική συνείδηση και στράτευση του μέσου πολίτη για το περιβάλλον μεταβάλλονται σε λεκτική άσκηση και περιορίζονται σχεδόν αποκλειστικά στο διαχωρισμό των απορριμμάτων σε ανακυκλώσιμα και μη και στη χρήση του οικολογικού πλήκτρου στο πλυντήριο ρούχων. Αν οι διαμαρτυρίες κατά

της μείωσης ιατροφαρμακευτικής συνεισφοράς είναι εντονότερες από εκείνες για τις καταστροφές, που απειλούν το οικολογικό μέλλον μας, αυτό καταδεικνύει πόσο λίγο μας ενδιαφέρει η μοίρα του πλανήτη και των απογόνων μας πάνω σε αυτόν.

Η μοίρα της οικολογίας και του κοινωνικού κράτους είναι κοινή: η σημερινή κοινωνία ζει χρεώνοντας το μέλλον, επενδύει στην ατομική εξασφάλιση και αναλώνει τα τελευταία αποθέματα φυσικού πλούτου. Τα περισσότερα κόμματα αντιμετωπίζουν αυτή την κρίση ως πρόβλημα και όχι ως την μεγάλη ευκαιρία σύνδεσης της κοινωνικής μεταρρύθμισης με την περιβαλλοντική πολιτική. Αν οι πολιτικοί προσπαθούσαν να ενώσουν τις κοινωνικές περικοπές με το όραμα μιας φιλικής προς το περιβάλλον οικονομικής τάξης, η ανθρωπότητα θα αποδεχόταν πιο ανώδυνα τις αλλαγές. Αλλά αυτή η ευκαιρία δυστυχώς δεν αξιοποιείται.

Σχεδόν όλα τα φορολογικά και τα οικονομικά μέτρα που προτείνονται επιδέχονται και οικολογικό σχεδιασμό. Αντί της αύξησης του ΦΠΑ, για παράδειγμα, η Ευρώπη θα μπορούσε να φορολογεί την κατανάλωση φυσικών πόρων, ιδιαίτερα στον τομέα της ενέργειας, και με τα έσοδα του φόρου θα μπορούσαν να μειωθούν οι συνεισφορές των εργοδοτών στην κοινωνική ασφάλιση. Άλλωστε οι υψηλές δαπάνες εργασίας δεν δημιούργησαν μόνον προβλήματα ανταγωνισμού, αλλά και σοβαρότατες οικολογικές συνέπειες, έτσι ώστε τους επιχειρηματίες να συμφέρει περισσότερο η απόλυση ενός εργαζομένου παρά η εξοικονόμηση ενέργειας.

Πολιτικοί και οικονομολόγοι, αλλά κυρίως εκπρόσωποι του λόμπι της χημική βιομηχανίας, αρνούνται τα προτερήματα του φόρου (κατανάλωσης) ενέργειας, παρά τη σοβαρή βάση των επιστημονικών στοιχείων. Ήδη από το 1994 το Γερμανικό Ινστιτούτο Οικονομικών Ερευνών υπολόγισε πως με ετήσια αύξηση φορολογίας κατά 5% είναι δυνατή η εξασφάλιση στον τομέα κατανάλωσης πρώτων υλών έως ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας μέσα στην επόμενη δεκαετία, χωρίς αρνητικές συνέπειες σε ανάπτυξη και εξωτερικό εμπόριο. Οι αντιρρήσεις των περισσότερων επιχειρηματιών στη φορολογική μεταρρύθμιση βασίζονται σε εμπειρίες « περιβαλλοντολόγων » πολιτικών που υποστηρίζουν μεν την οικονομία της ελεύθερης αγοράς, στην πραγματικότητα όμως προκαλούν παράλυση, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Αντί να φορολογούνται η ενεργειακή κατανάλωση, η παραγωγή απορριμμάτων και λυμάτων και να εφαρμόζονται διατάξεις εκεί όπου

η αγορά αποτυγχάνει οικολογικά, συντάσσονται ολοένα περισσότεροι κανονισμοί, με περιορισμένη οικολογική ωφέλεια, όπως π.χ. της επιχείρησης < Gruener Punkt >.

Αυτή η βραχυπρόθεσμη περιβαλλοντική πολιτική προωθεί τεχνολογίες τύπου "end of pipe". Δεν γίνεται εκ των προτέρων προσπάθεια αποφυγής ατμοσφαιρικής μόλυνσης, στερεών και υγρών λυμάτων, αλλά ο καταναλωτής υποχρεούται κατόπιν να τα απομακρύνει με φίλτρα, εγκαταστάσεις καθαρισμού και χώρους εναπόθεσης - δραστηριότητα ελάχιστης οικονομικής σημασίας. Οι τεχνολογικοί νεωτερισμοί, π.χ. "της επανόρθωσης", δεν απελευθερώνουν τις βιομηχανικές χώρες από την οικολογική θανάσιμη παγίδα της ανάπτυξης, αφού κάποτε τα μηχανήματα δεν θα επιδέχονται πλέον βελτίωση και η επιβάρυνση του περιβάλλοντος θα συνεχίζεται. Η σωστή απάντηση θα βρισκόταν στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, που θα εμποδίζουν τη διαρροή τοξικών ουσιών και τη μόλυνση του περιβάλλοντος, π.χ. με κλειστές εγκαταστάσεις ανακύκλωσης και επανεπεξεργασίας υλικών.

Πρέπει να γίνει επιλογή μεταξύ κράτους κοινωνικής πρόνοιας και οικολογίας; Μόνο σε περίπτωση που η ανεξέλεγκτη ανάπτυξη παράγει και νέες θέσεις απασχόλησης, πράγμα για το οποίο δεν υπάρχουν αποδείξεις. Στις βιομηχανικές χώρες υπάρχουν 36 εκατομμύρια άνεργοι και παρά τους ρυθμούς ανάπτυξης το ποσοστό ανεργίας συνεχίζει να αυξάνεται, καθώς η παραγωγή βασίζεται σε νέα μηχανήματα και όχι σε ανθρώπινο δυναμικό. Αν λοιπόν, η ανάπτυξη δεν επηρεάζει θετικά ούτε την απασχόληση ούτε την προστασία του περιβάλλοντος, είναι καιρός να απομακρυνθούμε από το δόγμα της. Η ουτοπία, που χρειάζεται να πάρει πιο συγκεκριμένη μορφή τον επόμενο αιώνα, είναι μια κοινωνική οργάνωση χωρίς υλική ανάπτυξη.

Βεβαίως, καμία χώρα δεν μπορεί να χαράξει μόνη της πορεία ούτε και στις μεταρρυθμίσεις. Εφόσον είναι φανερές οι αρνητικές συνέπειες της πολιτικής αντιμετώπισης και του σχεδιασμού μιας ενωμένης Ευρώπης μόνον με οικονομικά κριτήρια και όχι με οικολογικά δεν θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για οικολογικό σχεδιασμό του εμπορίου.

Πάντως, για τη μακροχρόνια εξυγίανση του κοινωνικού τομέα προσφέρονται εργαλεία φιλικά προς το περιβάλλον. Αλλά οι πολιτικοί συμπεριφέρονται σαν να μην είχε διοργανωθεί ποτέ η Διάσκεψη του Ρίο ή να μην υπήρξε ποτέ όλος αυτός

ο όγκος των στοιχείων, σχετικά με τη διατήρηση των φυσικών πόρων. Τα ασυγκρίτως πλουσιότερα βιομηχανικά κράτη στηρίζουν και συνεχίζουν τον αγώνα δρόμου στο στίβο της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, αγνοώντας τις οικολογικές απώλειες. Ενώ αντίθετα θα έπρεπε να αναρωτηθούν αν θα μπορούσαν να δημιουργήσουν λίγο περισσότερη ευτυχία και κοινωνική δικαιοσύνη και λιγότερες πρώτες ύλες και ενέργεια* .

1.3 ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ένας ταχέως αναπτυσσόμενος κλάδος αρχίζει να εμφανίζεται τα τελευταία χρόνια, παράλληλα με το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος. Το κόστος του νέου βιομηχανικού κλάδου μετακίνησε είτε στις τιμές των προϊόντων είτε καλύπτεται άμεσα από τα δημόσια ταμεία, (επιχορηγήσεις, φορολογικές απαλλαγές, άμεσα μέτρα του κρατικού μηχανισμού), ενώ τα κέρδη τα νέμονται τα μονοπώλια. Σύμφωνα με υπολογισμούς της αμερικάνικης Επιτροπής Ποιότητας του Περιβάλλοντος (Council of Environmental Quality), από τη δαπάνη τριών εκατομμυρίων μάρκων για την άρση μίας βλάβης του περιβάλλοντος οι εταιρείες κερδίζουν τουλάχιστον το ένα εκατομμύριο.

Έτσι η προβληματοποίηση της βιομηχανικής ανάπτυξης γίνεται ανάβαθρο για την δημιουργία μία νέας βιομηχανίας. Το οίκο-βιομηχανικό σύμπλεγμα, επιτυγχάνει διπλά κέρδη: στην παραδοσιακή αγορά όπου με τα καταναλωτικά αγαθά για ιδιωτική χρήση, παράγεται διαρκώς αυξανόμενη μόλυνση, και σε μία δεύτερη αγορά, όπου αυτή η μόλυνση πρέπει να περιοριστεί με τεχνικές ελέγχου χρηματοδοτούμενες από το δημόσιο. Αυτή η διαδικασία ευνοεί, ταυτόχρονα, την συγκέντρωση του κεφαλαίου στα χέρια λίγων εταιρειών, αφού οι μικρότερες εταιρείες δεν είναι σε θέση να χρηματοδοτήσουν και να προωθήσουν με δικά τους μέσα την εξέλιξη συστημάτων προστασίας του περιβάλλοντος.

Γι' αυτούς τους λόγους τα μονοπώλια προσπαθούν να κερδίσουν επιρροή στο οικολογικό κίνημα. Δυστυχώς σε πολλές περιπτώσεις τα καταφέρνουν, και διεισδύουν σε όλες τις επιτροπές περιβάλλοντος (δημόσιες και ιδιωτικές).

* Πηγή: Ελευθεροτυπία - 6/10/96 - Ολγα Κολιάτσου- «Το πρόβλημα να γίνει ευκαιρία»

Χαρακτηριστικά παραδείγματα επιχειρήσεων με διπλό ρόλο, θύτη και προστάτη είναι οι χημικές εταιρείες και οι αυτοκινητοβιομηχανίες. Ακόμα και αν οι ίδιες ανήκουν στους μεγαλύτερους παραγωγούς μόλυνσης (χημικά- τοξικά απόβλητα, καυσαέρια), παράλληλα αναπτύσσουν διάφορες τεχνικές για τη μείωση της μόλυνσης. Το κόστος των ανωτέρω τεχνικών επιβαρύνονται οι τελικοί χρήστες, δηλαδή οι καταναλωτές.

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ BODY SHOP P.L.C.

Πρόκειται για μία εταιρεία προϊόντων περιποίησης που τα τελευταία χρόνια κυριαρχεί στην ελληνική και παγκόσμια αγορά καλλυντικών.

Το BODY SHOP διαθέτει στην αγορά φυσικά προϊόντα για την επιδερμίδα και τα μαλλιά και, γενικότερα καλλυντικά. Η πώληση γίνεται μέσω δικών της καταστημάτων ή αυστηρά επιλεγμένων αντιπροσώπων της για κάθε πόλη.

Η εταιρεία ιδρύθηκε από την σημερινή του πρόεδρο Anita Roddick. Άνοιξε το πρώτο της κατάστημα στο Brighton της Αγγλίας, πουλώντας χειροποίητα φυσικά προϊόντα, από συστατικά που είχε δει να χρησιμοποιούν στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.

Από τα 151 καταστήματα που υπάρχουν στην Βρετανία, τα 115 είναι εκμεταλλευόμενα από επιχειρήσεις που έχουν υπογράψει σύμβαση με την εταιρεία. Οι συμφωνίες ανανεώνονται κάθε 5 χρόνια, και το ίδιο ισχύει και για τα 320 από τα 388 καταστήματα που λειτουργούν έξω από την Βρετανία.

Τα κριτήρια και τα κίνητρα που χρησιμοποιεί η εταιρεία, για την ανάθεση αντιπροσώπευσης των προϊόντων της (μετά από λεπτομερή εξέταση) είναι ηθικά στον ίδιο βαθμό που είναι και οικονομικά.

Τα καταστήματα πέραν της κοινής πολιτικής που ακολουθούν σε θέματα προώθησης των πωλήσεων κατά τα άλλα, έχουν αυτόνομη πολιτική σε θέματα συνθηκών εργασίας και μισθοδοσίας.

Αυτό που χαρακτηρίζει το Body shop, και το έχει κάνει ευρέως γνωστό, είναι ότι σθεναρά προωθεί ένα ηθικό και κοινωνικό προφίλ για την πώληση των

προϊόντων του. Χαρακτηριστικό είναι ότι η επιχείρηση στην κεντρική της διαφημιστική καμπάνια ανάμεσα στα άλλα αναφέρει: Το Body shop νοιάζεται για τον «εξανθρωπισμό» της επιχειρηματικής κοινότητας. Θα συνεχίσουμε να δείχνουμε ότι η επιτυχία και το κέρδος μπορούν να πάνε παρέα μετά ιδανικά και της αξίες. Το κέρδος είναι το κίνητρο που κάνει τους ανθρώπους να εργάζονται και να επιδιώκουν τα μέγιστα. Η φιλοσοφία μας συνοψίζεται στην έκφραση «κέρδος με σεβασμό, και υπευθυνότητα». Πιστεύουμε ότι μια επιτυχημένη επιχείρηση έχει υποχρέωση να διδάσκει, και να εμπνέει, θέλουμε να αναπτύξουμε μια νέα εποχή συμπάθειας και ανθρωπισμού. Αυτό δεν είναι υπερβολή μπορεί να γίνει και έχει γίνει εν μέρη πραγματικότητα από την εταιρεία μας.

Από τα παραπάνω θα μπορούσε κάποιος να πει ότι δεν πρόκειται για επιχείρηση αλλά για ένα κοινωφελές ίδρυμα. Το Body shop όμως είναι εταιρεία που εκμεταλλευόμενη έξυπνα ένα θέμα που είναι καθημερινά στην επικαιρότητα αποκομίζει τεράστια κέρδη. Αυτό φαίνεται με το να ρίξουμε μια ματιά στον παρακάτω πίνακα:

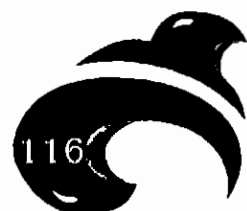
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

1990

ΠΩΛΗΣΕΙΣ	84 εκ. λίρες
ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	15 εκ. λίρες

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΧΗ

ΑΓΓΛΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑ	57 εκ. λίρες
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	7 εκ. λίρες
ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΥΡΩΠΗ	4 εκ. λίρες
ΩΚΕΑΝΙΑ	3 εκ. λίρες
ΑΣΙΑ	2 εκ. λίρες
ΗΠΑ	6 εκ. λίρες
Ν. ΑΜΕΡΙΚΗ	6 εκ. λίρες

Η ετήσια έκθεση του οργανισμού εκτός από τα οικονομικά στοιχεία περιέχει πληροφορίες σχετικές με τις κοινωνικές πρωτοβουλίες, οικολογικού και κοινωνικού περιεχομένου που αναλαμβάνει η επιχείρηση.

Στα καταστήματα οι πελάτες μπορούν να βρουν διάφορα ερωτηματολόγια, μέσα από τα οποία η μονάδα μετράει τα αποτελέσματα της πολιτικής της. Η εταιρεία έχει κάνει μοναδική της πρόταση πωλήσεων, την κοινωνική της υπευθυνότητα και την αγνότητα των προϊόντων της. Δίνει έμφαση στην δέσμευση της απέναντι στους καταναλωτές, για ένα υψηλό επίπεδο υπηρεσιών, εντιμότητας, ακεραιότητας, και τέλος στο ενδιαφέρον της απέναντι στα ζώα και γενικά στο περιβάλλον.

Οι κυριότεροι προσανατολισμοί της εταιρείας ως προς την προστασία του περιβάλλοντος, αναφέρονται στην ανακύκλωση συσκευασιών και στην καμπάνια εναντίων των φαρμακευτικών/ καλλυντικών πειραμάτων σε ζώα*.

Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι το BODY SHOP αποτελεί ένα κομμάτι της οίκο-βιομηχανίας, απευθύνεται σε ένα ορισμένο κοινό, κυρίως στις γυναίκες και στοχεύει κατ'ευθείαν στην αντικειμενικά αποδεκτή ευαισθησία τους απέναντι στα ζώα και γενικότερα στο περιβάλλον. Ουσιαστικά πρόκειται για μία σωρεία πληροφοριών που δεν μπορούν να ελεγχθούν για την αξιοπιστία τους. Ακόμα και αυτό το θέμα της ανακύκλωσης αποτελεί βασικό κέρδος, για την επιχείρηση με την επαναχρησιμοποίηση των συσκευασιών. Πρόκειται κατά την άποψη μας για μία πολιτική που βοηθάει την επιχείρηση και όχι το περιβάλλον**. Στη συνέχεια ακολουθεί ένα ενδεικτικό ερωτηματολόγιο με το οποίο το BODY SHOP καλεί τους πελάτες του να δηλώσουν την αντίθεση τους για τα πειράματα σε ζώα που κάνουν άλλες εταιρίες.

* Παράδειγμα βρίσκεται στο Παράρτημα VII

** Πηγή: Accounting For the Environment - J.Gray

Προς: Τον Διευθυντή της Εταιρίας

Επωνυμία της Εταιρίας:

Διεύθυνση:

Αγαπητέ κύριε/κυρία,

Όπως πολλές οργανώσεις για την προστασία των ζώων, αισθάνομαι βαθύτατη ανησυχία σχετικά με τα συνεχή πειράματα σε ζώα στον χώρο της βιομηχανίας καλλυντικών. Λόγω του ότι πρόκειται για ένα συγκεκριμένο ζήτημα, θα ήθελα να μου γνωστοποιήσετε τις θέσεις της εταιρίας σας στο συγκεκριμένο θέμα καθώς και τις ενέργειες στις οποίες έχετε προβεί για την τελειωτική παύση των πειραμάτων σε ζώα.

Θα σας παρακαλούσα λοιπόν να με πληροφορήσετε σχετικά με τη θέση της εταιρίας σας στο ζήτημα αυτό και να απαντήσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο με ένα "Ναι" ή με ένα "Όχι".

Ως εταιρία:

1. Αρνείστε να κάνετε πειράματα ή να ξαναδοκιμάσετε τα καλλυντικά σας προϊόντα σε ζώα;

Ναι Όχι

2. Αρνείστε να κάνετε πειράματα ή να ξαναδοκιμάζετε τα καλλυντικά συστατικά σας σε ζώα;

Ναι Όχι

3. Αρνείστε να αναθέσετε σε τρίτους να κάνουν πειράματα ή να ξαναδοκιμάσουν σε ζώα τα καλλυντικά σας προϊόντα;

Ναι Όχι

4. Αρνείστε να αναθέσετε σε τρίτους να κάνουν πειράματα ή να ξαναδοκιμάζουν σε ζώα τα καλλυντικά σας συστατικά;

Ναι Όχι

5. Λαμβάνετε μέτρα κατά των προμηθευτών που πειραματίζονται σε ζώα για τα συστατικά που θέλουν να σας πουλήσουν

Ναι Όχι

6. Έχετε υιοθετήσει κάποιο σύστημα ελέγχου ώστε να είστε σίγουροι ότι οι προμηθευτές σας ακολουθούν την πολιτική της εταιρίας σας ενάντια στα πειράματα σε ζώα;

Ναι Όχι

7. Υποστηρίζετε την ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων πειραματισμού, προκειμένου να αντικατασταθούν τα πειράματα σε ζώα;

Ναι Όχι

8. Υποστηρίζετε την καμπάνια για την απαγόρευση των πειραμάτων σε ζώα για τα καλλυντικά από την 1η Ιανουαρίου 1998;

Ναι Όχι

Θα εκτιμούσα ιδιαίτερα μία απάντηση.

Με εκτίμηση,

(ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ).....

(ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ).....

1.3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η αυστηρότητα ή η χαλαρότητα των πολιτικών στον τομέα του περιβάλλοντος έχουν μικρές ή καθόλου επιπτώσεις σε ό,τι αφορά την ανταγωνιστικότητα των διαφόρων εθνικών οικονομιών. Αυτό είναι το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει μια μελέτη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (Ο.Ο.Σ.Α.) και η οποία εξέτασε πολλές περιπτώσεις χωρών από την άποψη της σχέσης περιβαλλοντικών ρυθμίσεων και ανταγωνιστικότητας. Τελικά διαπιστώνεται ότι το κόστος που προκαλούν οι περιβαλλοντικές ρυθμίσεις, αντιπροσωπεύει ένα μικρό ποσοστό του συνολικού ποσοστού του συνολικού κόστους της βιομηχανίας. Στους περισσότερους κλάδους αντιπροσωπεύουν γύρω στο 1 με 2% του συνολικού κόστους παραγωγής ή του τζίρου. Αυτό το συμπέρασμα δεν πρόκειται να αλλοιωθεί σημαντικά, αν οι περιβαλλοντικές ρυθμίσεις γίνουν ακόμα πιο αυστηρές, από τη στιγμή που η συμμετοχή αυτού του κόστους αναμένεται να παραμείνει χαμηλή.

Σε ειδικούς όμως κλάδους και για συγκεκριμένες επιχειρήσεις υπάρχουν, παρ' όλα αυτά, σημαντικές διαφορές. Οι περιβαλλοντικές ρυθμίσεις κοστίζουν ακριβότερα σε ορισμένες βιομηχανίες εντάσεως μόλυνσης και εντάσεως φυσικών πόρων, όπως είναι τα χημικά, τα ορυκτά η διύλιση του πετρελαίου και η χαρτοβιομηχανία. Η έκθεση του ΟΟΣΑ εκτιμά επίσης ότι οι περιβαλλοντικοί κανονισμοί μπορεί να έχουν κάποιες αρνητικές επιπτώσεις στα κέρδη επιχειρήσεων ή κλάδων που αντιμετωπίζουν προβλήματα ανταγωνιστικότητας λόγω υψηλότερου εργατικού κόστους, έλλειψης κεφαλαίου ή τεχνολογικής καθυστέρησης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, εγχώριες επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν αυστηρότερα περιβαλλοντικά κριτήρια, μπορεί να βρεθούν σε δυσμενή θέση σε σχέση με επιχειρήσεις σε χώρες όπου τα κριτήρια αυτά είναι πιο χαλαρά.

Διαπιστώνεται όμως, ότι οι περιβαλλοντικές ρυθμίσεις μπορούν επίσης να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων, κλάδων ή χωρών. Η περιβαλλοντική νομοθεσία μπορεί να τονώσει τη χρήση καθαρότερων και ποσοτικά μικρότερων εισροών και μπορεί επίσης να ωθήσει στην ανακύκλωση των υλικών. Επίσης οι κλάδοι που πραγματοποιούν από νωρίς περιβαλλοντικές επενδύσεις, μπορεί να έχουν πλεονεκτήματα σε ό,τι αφορά την αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα, και να βρεθούν σε μια θέση συγκριτικού πλεονεκτήματος σε ό,τι

αφορά την αντιμετώπιση μελλοντικών ρυθμίσεων. Πολλές επιχειρήσεις στις χώρες του ΟΟΣΑ έχουν αρχίσει να επωφελούνται από τέτοια πλεονεκτήματα χάρη στις παλαιότερες περιβαλλοντικές επενδύσεις. Οι χώρες με τις πιο αυστηρές περιβαλλοντικές ρυθμίσεις είναι επίσης αυτές που εξάγουν τις περισσότερες περιβαλλοντικές τεχνολογίες και υπηρεσίες, ενός από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους της βιομηχανίας των χωρών του ΟΟΣΑ.

Παρ' όλο που τα οφέλη των περιβαλλοντικών ρυθμίσεων τείνουν να επεκταθούν σε όλη την οικονομία, το κόστος αυτών των ρυθμίσεων τείνει να εντοπισθεί σε ορισμένους κλάδους. Έχουν εντοπισθεί ορισμένοι παράγοντες που βοηθούν να προβλεφθεί σε ποιους κλάδους θα υπάρξουν κέρδη ή απώλειες από πιο αυστηρές περιβαλλοντικές ρυθμίσεις*.

1.4 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ακόμα και μέχρι το 1990 μια μεγάλη αναλογία των Βρετανών managers επέλεξε ν' αγνοεί τα περιβαλλοντικά θέματα την ίδια στιγμή που η πλειονότητα των επιχειρήσεων αγωνιζόταν να ξεκινήσει τα πρώτα βήματα σ' αυτό τον τομέα. Το BIM (Βρετανικό Ινστιτούτο Management) και το Management News δημοσίευσε ότι:

- **Φεβρουάριος 1991** : Αναπτύσσεται η περιβαλλοντική συνείδηση.
- **Σεπτέμβριος 1991** : Υπογράφεται μια συμφωνία αποζημίωσης για περιβαλλοντικά θέματα σε εθελοντική κυρίως βάση.
- **Φεβρουάριος 1992** : «Πρασινότερη» προσέγγιση, παρακίνηση για τους managers. Εξέταση και επικέντρωση στην έλλειψη πολιτικής. Σ' αυτό το επίπεδο της έλλειψης πολιτικής τα προβλήματα σχετίζονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με το περιβάλλον.

* Πηγή : Οικονομικός Ταχυδρόμος - 30/12/1993 - Π.Λινάρδος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Βασικά πιστεύω κοινωνίας	Α. Οικολογικός προσανατολισμός σαν περαστική συνήθεια	Β. Τα περιβαλλοντικά θέματα είναι σημαντικά αλλά όχι κρίσιμα	Γ. Το φυσικό περιβάλλον βρίσκεται σε κρίσιμο σημείο
1. Αδράνεια	Ο.Κ.	Ίσως επιχειρηματική απώλεια Συγκράτηση κόστους Νομικά προβλήματα	Προβλήματα στη βιωσιμότητα της επιχείρησης
2. Ακολουθώντας το νόμο και την κοινή γνώμη	Κόστος και πλεονεκτήματα	Ο.Κ.	Προβλήματα Καθυστερήση στην ανάπτυξη
3. Πρόθεση για επιπλέον ενέργειες	Προβλήματα μέσα και έξω από την επιχείρηση	Κόστη και προβλήματα	Ο.Κ.

Η Διοίκηση σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και όπως παρουσιάζεται από το BIM είναι εμφανής υπέρμαχος της άποψης ότι μπορεί να μείνει στο κελί Α1. Η μεγάλη πλειονότητα των Βρετανικών επιχειρήσεων θα είχε μείνει σ' αυτή την κατάσταση και για μετά το 1989 εάν τα γεγονότα δεν έτρεχαν με γρήγορους ρυθμούς, με αποτέλεσμα τώρα τα περιβαλλοντικά θέματα ν' αναγνωρίζονται σαν κάτι ιδιαίτερα σοβαρό αλλά όχι ακόμα σαν μια απειλή κατά της ίδιας της ζωής όπως πραγματικά είναι. Οι πιο ευαίσθητοι οργανισμοί προχωρούν στο τετράγωνο Β2 για ν' ακολουθήσουν (να εκμεταλλευθούν) το διαφοροποιημένο κλίμα. Για τους καθυστερημένους οργανισμούς (σ' αυτούς που αναφέρεται κυρίως το BIM) οι επιπτώσεις από την παραμονή στο τετράγωνο Β1 θ' αρχίσουν να εμφανίζονται απειλητικά. Κοιτάζοντας μπροστά βλέπουμε ότι οι λόγοι διατήρησης μιας ανεκτής

από τις επιχειρήσεις συμπεριφοράς προς το περιβάλλον εμφανίζουν σοβαρές αμφισβητήσεις, τις οποίες οι οργανισμοί σε παγκόσμιο επίπεδο είναι αδύνατο ν' αντικρούσουν. Μόνο ο χρόνος θα δείξει εάν ή όχι οι επιχειρήσεις θα κάνουν βήματα για να φτάσουν σε κατάσταση όμοια με το Γ3. Το κόστος μετακίνησης σ' αυτό το επίπεδο (όταν δεν είναι υποχρεωτικό) είναι πάρα πολύ σοβαρό για την επιχείρηση. Το κόστος τώρα μη μετακίνησης στο Γ3 εάν έχουν δίκιο οι περιβαλλοντολόγοι είναι τρομακτικό για την ανθρωπότητα. Αλλά για τις περισσότερες επιχειρήσεις τα περιβαλλοντικά ζητήματα ακόμα παραμένουν ένα θέμα συσχετισμού μεταξύ του κόστους της ενέργειας (δράσης) και του κέρδους από την απραξία (αδράνεια).

Έπειτα από αρκετά χρόνια συζητήσεων και προειδοποιήσεων για θέματα περιβαλλοντικής προστασίας τώρα μόνο κάποιες διοικήσεις επιχειρήσεων παγκοσμίως αρχίζουν να τα αναγνωρίζουν. Αυτή η στάση οφείλεται κυρίως στο υψηλό κόστος επενδύσεων και στη βραχυχρόνια χαμηλή απόδοση. Για μια επιχείρηση με προβλήματα ρευστότητας η απόφαση αυτών των επενδύσεων μπορεί να είναι δύσκολο να ληφθεί και να ολοκληρωθεί. Το κόστος που απαιτείται για την εναρμόνιση με την νομοθεσία, το κόστος εκκαθάρισης και οι ασφαλιστικές δαπάνες αυξάνονται συνεχώς και θα συνεχίσουν έτσι.

Εταιρίες που θεωρούνται «περιβαλλοντικά άψογες» τουλάχιστον με τα σημερινά δεδομένα δεν αποδεικνύονται και επικερδείς. Πιθανότητα κερδών υφίσταται εκεί όπου η ζήτηση των καταναλωτών για οικολογικά προϊόντα θα επικαλύψει το αυξημένο κόστος παραγωγής. Εκτός και υπάρξει κάποια σοβαρή διαφοροποίηση στον οικονομικό και ερευνητικό σκελετό δράσης της επιχείρησης π.χ. ανάπτυξη καινοτομιών, μείωση κόστους παραγωγής κ.α.

Συνέπεια των παραπάνω είναι ότι οι επιχειρήσεις δεν παρουσιάζονται πρόθυμες να αναλάβουν περιβαλλοντική δράση θέτοντας σε κίνδυνο τα κέρδη τους. Έτσι μοιραία τείνουν προς μια αντιδραστική στάση σε σχέση με τα περιβαλλοντικά θέματα και διευρύνεται το ρήγμα με τις περιβαλλοντικές πιέσεις και τις κυβερνητικές βουλήσεις. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την υιοθέτηση σκληρότερων πολιτικών από την πλευρά των επιχειρήσεων.

Τα αντίθετα μηνύματα επιχειρήσεων και κυβερνήσεων (“η εθελοντική πρωτοβουλία είναι το καλύτερο”, “η βιομηχανία παίρνει στα σοβαρά τα

περιβαλλοντικά θέματα”, “περισσότερα πρέπει να γίνουν”) κρύβουν το νόημα ενός σημαντικού ανοίγματος ανάμεσα στις βλέψεις, στις φιλοδοξίες και στην πραγματικότητα. Αλλά ακόμα και το 1990 τα στοιχεία από την Βρετανία αναφέρουν ότι οι οργανισμοί δεν παίρνουν στα σοβαρά ακόμα τα περιβαλλοντικά θέματα. Τα μηνύματα από όλο τον κόσμο είναι περισσότερα συγκεχυμένα. Κάποιες χώρες της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής είναι πιο προχωρημένες στο να ενσωματώσουν τα περιβαλλοντικά θέματα στην επιχειρησιακή κουλτούρα και λίγοι οργανισμοί παγκοσμίως έχουν έρθει κοντά στο να καταγράψουν τα ουσιώδη γεγονότα και να δρομολογήσουν πολιτικές ανάπτυξης*.

1.5 « ΠΡΑΣΙΝΑ » ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΧΩΡΙΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

Το πορφυρό είναι κατά παράδοση το χρώμα της βασιλείας. Σήμερα ωστόσο η βασιλική οικογένεια της Αγγλίας προτιμάει το πράσινο. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι το προνόμιο του «επίσημου» προμηθευτή της Βασιλικής αυλής μετά από παρέμβαση του πρίγκιπα Κάρολου, έχουν μόνο οι επιχειρήσεις που διαθέτουν υγιεινά και φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα. «Πράσινο» δηλώνουν ακόμα και 18 εκατομμύρια βρετανών καταναλωτών. Στις ΗΠΑ ο αντίστοιχος αριθμός είναι ακόμα υψηλότερος, φθάνει το 75% του πληθυσμού.

Μεγάλα βήματα έχουν γίνει ώστε να αντικατασταθεί το πλαστικό με χάρτινες σακούλες ή από σακούλες από ανακυκλωμένο χαρτί. Στην Ελλάδα λειτουργούν αρκετά εργοστάσια ανακύκλωσης χαρτιού, αυτό αποτελεί ένα βήμα προς την σωστή κατεύθυνση.

Η σημαντική ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω από το περιβάλλον δεν άφησε ανεπηρέαστο τον κόσμο των επιχειρήσεων. Έτσι τα πράσινα προϊόντα κατέκλυσαν την αγορά, παρά το γεγονός ότι είναι πολύ ακριβότερα από τα αντίστοιχα συμβατικά. Είχαν μεγάλη επιτυχία στο καταναλωτικό κοινό. Ίσως γιατί το τελευταίο βρίσκει πιο βολικό να περιορίζει την προσωπική δράση για το

* Πηγή : Accounting For the Enviroment - J.Gray

περιβάλλον στα ράφια των καταστημάτων, αντί να ζητά θεσμικές αλλαγές ή να επιδιώκει να αλλάξει τον τρόπο ζωής του.

Η νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται σταδιακά, ακόμα και στην Ελλάδα, γύρω από τα λεγόμενα «πράσινα» προϊόντα, δημιουργεί μια σειρά ερωτηματικών στους καταναλωτές. Πως μπορεί να είναι κανείς βέβαιος ότι τα προϊόντα αυτά ανταποκρίνονται στις υποσχέσεις που δίνουν οι παραγωγοί τους; Ποια ελεγκτικά όργανα εγγυώνται ότι τα αναγραφόμενα στις ετικέτες των προϊόντων είναι αληθινά; Για να αποφευχθεί η σύγχυση γύρω από το ποιο είναι οικολογικό προϊόν και ποιο όχι, οι ευρωπαϊκές ενώσεις καταναλωτών υποστηρίζουν ότι τα «πράσινα» προϊόντα οφείλουν να παράγονται με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που θα καθορίζει η ΕΕ, και θα φέρουν ένα ειδικό σήμα, το οποίο θα απονέμεται σ' αυτά με αυστηρά επιστημονικά κριτήρια. Ιστορικά, εδώ θα μπορούσαμε να σημειώσουμε ότι στην Γερμανία από το 1978 λειτουργεί με επιτυχία ένα ειδικό πρόγραμμα απονομής ειδικού σήματος σε «πράσινα» προϊόντα ο «Γαλάζιος Άγγελος». Στην Ελλάδα υπάρχουν κάποια σήματα που ορισμένες εταιρείες βάζουν στα προϊόντα τους π.χ. ότι το κουτάκι του αναψυκτικού είναι ανακυκλώσιμο κτλ. Αυτά μέχρι το 1992 που μπήκε σε ισχύ ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα απόδοσης οικολογικού σήματος, με το οποίο θα ασχοληθούμε σε άλλη ενότητα εκτενέστερα.

1.6 ΠΙΕΣΕΙΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Πώς οι πολλές πιθανές πιέσεις για αλλαγή θα πετύχουν στην διαφοροποίηση της αντιμετώπισης του περιβάλλοντος από τις επιχειρήσεις κάτω από το πρίσμα ότι τέτοιες αλλαγές δεν γίνονται κατανοητές; Το περιβάλλον δεν είναι ακόμα μια δύναμη αλλαγής από μόνο του (τουλάχιστον στις ανεπτυγμένες χώρες). Η πίεση για περιβαλλοντική αλλαγή έρχεται έμμεσα σαν αποτέλεσμα αλλαγών: της διάθεσης του καταναλωτή, της στάσης των εργαζομένων και managers και γενικά από το νόμο. Πρέπει να δοθεί μεγάλη σημασία στους παράγοντες εκείνους που μπορούν να ασκήσουν κάποια πίεση - επίδραση στους οργανισμούς. Αλλά υπάρχουν και κάποιες απαραίτητες προϋποθέσεις για αλλαγή. Το πιο κρίσιμο

είναι η αλλαγή της συμπεριφοράς και των πράξεων ανθρώπων και επιχειρήσεων. Γίνεται φανερό όταν συνειδητοποιούμε ότι αυτό που χρειάζεται πρωταρχικά είναι η αλλαγή κουλτούρας. Όλα τα άλλα έπονται. Ένας οργανισμός που ως προηγούμενο στόχο είχε τη μεγιστοποίηση των κερδών του θα πρέπει να επαναπροσδιορίσει του στόχους του σύμφωνα με τις σύγχρονες απαιτήσεις και να εισάγει μια νέα διάσταση στον επιχειρησιακό του προγραμματισμό. Πιέσεις για αλλαγή συμπεριφοράς είναι δυνατό να έχουμε είτε μέσα είτε έξω από την επιχείρηση.

1.6.1 ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Τοποθετώντας την επιχείρηση σε ένα οικολογικότερο «μονοπάτι» από τη βάση της ιεραρχίας έως την κορυφή βλέπουμε ότι έχουν γίνει αρκετά πράγματα σε πολλές εταιρίες. Οι πράξεις και οι ενέργειες των εργαζομένων έχουν επιτύχει στην εκπαίδευση της ανώτερης διοίκησης και έτσι πρέπει να συνεχιστεί. Η κεντρική διοίκηση μπορεί ν' αρχίσει μια ελαφρά μορφή περιβαλλοντικής προσέγγισης με το να ενθαρρύνει τους εργαζόμενους με διάφορους τρόπους. Αυτό μπορεί να είναι το πιο σημαντικό μήνυμα στην εισαγωγή των προκαταρκτικών αλλαγών στην κουλτούρα της επιχείρησης οι οποίες είναι απαραίτητες εάν επιθυμεί να εφαρμόσει περιβαλλοντική πολιτική.

Η πρώτη περιβαλλοντική εμπειρία για τις περισσότερες επιχειρήσεις εμφανίστηκε από κάποια εργατική πρωτοβουλία που έχει να κάνει με ήπιες όψεις της περιβαλλοντολογίας. Ως παράδειγμα μπορεί να χαρακτηριστεί η συλλογή χαρτιού προς ανακύκλωση από τα γραφεία, η συλλογή γυάλινων και αλουμινένιων συσκευασιών, συλλογική μεταφορά στον τόπο εργασίας δηλαδή χρησιμοποίηση λιγότερων μέσων μεταφοράς. Η συμβολή αυτών των προσπαθειών σε μεγάλα περιβαλλοντικά προγράμματα είναι ελάχιστη αλλά σε τέτοιες περιπτώσεις αυτές οι μικρές προσπάθειες είναι που ανακινούν το θέμα και οδηγούν σε μεγάλες αποφάσεις.

Οι πρωτοβουλίες αυτές μπορεί να προέλθουν από ομάδες ή εργατικά σωματεία αλλά και ανεξάρτητα από συνεργασίες που πραγματοποιήθηκαν με περιβαλλοντικές ομάδες, σχολεία και τοπικούς φορείς. Για να στεφθούν με επιτυχία

τέτοιες πρωτοβουλίες πρέπει να ενθαρρύνονται και όχι μόνο να είναι ανεκτές. Εξαρτώμενη πάντα από τις εργασιακές σχέσεις που υφίστανται στην επιχείρηση πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη φροντίδα όχι απλά στη γνήσια πρωτοβουλία των εργαζομένων αλλά στην ανάπτυξη των κινήτρων που θα καταλήξουν σε τέτοιες πρωτοβουλίες.

Για πολλά σχολεία και πανεπιστημιακά ιδρύματα η πίεση για αλλαγή συμπεριφοράς έχει έρθει από μικρές πρωτοβουλίες μαθητών και φοιτητών από τους οποίους τελικά ζητήθηκε να συνεργαστούν στην προσπάθεια αντιμετώπισης του θέματος.

Αυτά τα πρώτα βήματα μπορεί να είναι μικρά αλλά αναπτύσσοντας το προφίλ των θεμάτων πολλά ουσιώδη πλεονεκτήματα εμφανίζονται και ένα ενδιαφέρον για τα περιβαλλοντικά θέματα γεννιέται με αποτέλεσμα την αληθινή περιβαλλοντική ανάπτυξη.

Η ανταπόκριση των managers είναι φυσικά κρίσιμη. Μερικές από τις πιο απλές αλλά αποτελεσματικές αλλαγές έχουν προέλθει από εργατικές προτάσεις. Σ' αυτή την περίπτωση πρέπει να αναπτυχθεί μια κουλτούρα έτσι ώστε αυτές να στηρίζονται και να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Προχωρώντας λίγο μακρύτερα μπορούμε να πούμε πως οι επιχειρήσεις μπορούν να δημιουργήσουν αυτές τις συνθήκες, ώστε να γίνεται κάποια εκπαίδευση στους εργαζόμενους για περιβαλλοντικά θέματα γενικής φύσης καθώς και για εξειδικευμένα ζητήματα της επιχείρησης. Αυτό σε συνεχή και μακροχρόνιο επίπεδο θα έχει ένα σημαντικό και διαρκή αποτέλεσμα. Βέβαια αν το κλίμα δεν είναι κατάλληλο κάθε προσπάθεια θα χαρακτηρίζεται απλά ως χάσιμο χρόνου και χρημάτων.

1.6.2 ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Οι εξωτερικές πιέσεις που ασκούνται στην επιχείρηση έχουν και την μεγαλύτερη επίδραση σε θέματα περιβαλλοντικής ευθύνης. Ο καλός διοικητικός έλεγχος απαιτεί αυτές οι επιδράσεις να προβλέπονται επιτυχώς. Οι πιέσεις εμφανίζονται από αλλαγές στη νομοθεσία από την σχετική έρευνα των ινστιτούτων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Οι μελέτες έδειξαν ότι η νομοθεσία ήταν ένας

βασικός λόγος που ώθησε τη διοίκηση επιχειρήσεων για στροφή προς το περιβάλλον. Αλλά οι πιο ισχυρές δυνάμεις για ανατροπή έχουν έρθει σαν «σοκ» ή με άλλα λόγια ήταν σε μεγάλο βαθμό αναπάντεχες. Αυτό μπορεί να προκύψει από απρόβλεπτες νομοθεσίες ή από άλλους παράγοντες. Το βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι μπορεί να βρει την επιχείρηση απροετοίμαστη. Παρατηρήθηκε ότι εκεί που τα περιβαλλοντικά θέματα δεν είχαν περιληφθεί μέσα στον σχεδιασμό της επιχείρησης ή δεν είχαν τελειώς ολοκληρωθεί κάποιες νομοθετικές ρυθμίσεις ή παρεμβάσεις περιβαλλοντικών οργανώσεων (Green Peace*, Φίλοι της γης) έφεραν στη διοίκηση κλίμα πανικού με δυσμενή οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα (πρόστιμα, επιβλαβή δημοσιότητα κ.α.).

Οι επιχειρήσεις πρέπει να κατανοήσουν ότι οι επιπτώσεις από την περιβαλλοντική αδιαφορία είναι κάτι που τις αφορά όλες και εάν δεν προβούν σε άμεσες αλλαγές πρόκειται στο κοντινό μέλλον να αντιμετωπίσουν προβλήματα αποδοχής από το κοινωνικό σύνολο και το νόμο κάτι που συνέβη με γνωστές επιχειρήσεις όπως η Exxon, Shell, BP, Nestle, McDonalds. Μετά από κάτι τέτοιο η επιχείρηση μπορεί να αντιδράσει επιθετικά απέναντι σε περιβαλλοντικές ρυθμίσεις, με αίσθημα φόβου, περιφρόνησης ή τελικά να αναγκαστεί να αναγνωρίσει τη βαρύτητα του θέματος. Αυτές οι αντιδράσεις δίνουν στην επιχείρηση το πλεονέκτημα της εμπειρίας μέσα από την οποία διδάσκεται για το μέλλον. Ποια αντίδραση θα ακολουθηθεί θα εξαρτηθεί από την επιχειρησιακή κουλτούρα και ειδικότερα από την γενικότερη συμπεριφορά(στάση) της διοίκησης.

Εκτός από τις νομοθετικές και άλλες εξωτερικές πιέσεις για αλλαγές και εκσυγχρονισμό είναι έντονες αλλά δεν είναι τόσο δραστικές. Τέτοιες πιέσεις προέρχονται από την αλλαγή συμπεριφοράς των καταναλωτών και τις οικολογικές βελτιώσεις, την αλλαγή της κοινής γνώμης, τις πρωτοβουλίες από την επιχειρηματική κοινότητα, τον οικολογικό έλεγχο κ.α. Η σωστή αντίδραση απέναντι σ' αυτές τις επιδράσεις είναι ιδιαίτερα σημαντική για την πορεία της επιχείρησης και την βάζει σε ένα δρόμο περιβαλλοντικής ευαισθησίας.

* Βλέπε παράδειγμα στο Παράρτημα VIII

1.6.3 ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΤΑ ΜΜΕ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Το κοινό τα ΜΜΕ και οι απόψεις των πολιτικών επηρεάζουν την επιχειρηματική συμπεριφορά (πρακτική). Η συμπεριφορά του καταναλωτή και τα ενδιαφέροντα των εργαζομένων απέναντι στα περιβαλλοντικά θέματα οδηγεί κατά μεγάλο ποσοστό τον οργανισμό στην κατάρτιση του βασικού του πλαισίου δράσης.

Η άποψη του κοινού για το περιβάλλον είναι ευμετάβλητη, διαφέρει από χώρα σε χώρα και εξαρτάται από την έκταση στην οποία έχει αναπτυχθεί το περιβαλλοντολογικό ενδιαφέρον. Αυτό, συνεχίζει να αυξάνεται σε ένα χαμηλότερο και λιγότερο ευερέθιστο προφίλ. Από μια επιχειρηματική στρατηγική άποψη η ευμεταβλητότητα της κοινής γνώμης δεν προσφέρει ένα πραγματικό κατευθυντήριο οδηγό για την επιχείρηση, εκτός ίσως από το να παρακινεί τις επιχειρήσεις στο να πείσουν τους καταναλωτές ότι δεν υπάρχει κανένα θέμα ανησυχίας.

Είναι σαφές ότι παρόλο που τα ΜΜΕ έχουν ελάττωση το ενδιαφέρον τους για τα περιβαλλοντικά θέματα, συνεχίζει να γίνεται μια σημαντική, ποσοτική και ποιοτική, δημοσιογραφική εργασία πάνω σε θέματα περιβάλλοντος με έρευνες και γενικά προγράμματα.

Οι επιχειρήσεις ξέρουν πλέον ότι θα βρίσκονται μπροστά σε ένα κοινό το οποίο θα είναι όλο και περισσότερο, ενημερωμένο σε περιβαλλοντικά θέματα.

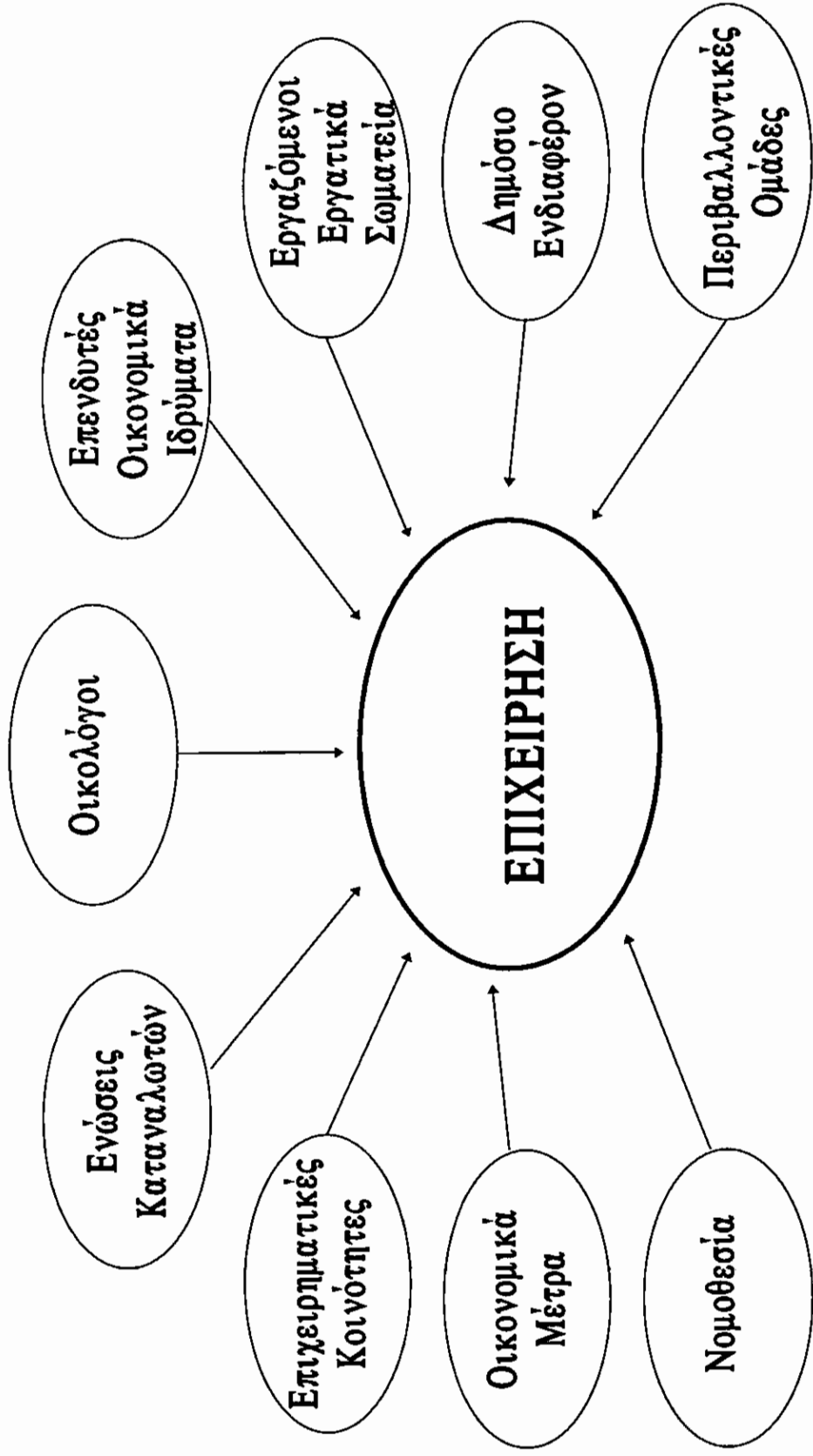
Για τα ΜΜΕ η εμφάνιση του « πράσινου » καταναλωτή μπορεί να έχει καταλαγιάσει σαν πρώτο ειδησεογραφικό θέμα αλλά οι καταναλωτικές συνήθειες έχουν αλλάξει και συνεχίζουν να αλλάζουν. Κανένας οργανισμός δεν μπορεί να αγνοήσει την «πράσινη αγορά» για μεγάλο διάστημα και υπάρχουν σημάδια ότι θα έχουν αυξημένη επίδραση στην επιχειρηματική ζωή.

Το θέμα που έχει να κάνει με την περιβαλλοντική «αφύπνιση» των εργαζομένων δεν είναι απολύτως ξεκαθαρισμένο. 1990 μια έκθεση εμφάνισε ότι τα περιβαλλοντικά θέματα στις περισσότερες διαβαθμίσεις εργαζομένων και για ένα μεγάλο μέρος αυτών λαμβάνονται σοβαρά υπόψη. Σε περιόδους ύφεσης και ανεργίας αυτό ακούγεται λίγο περίεργο αλλά αναφορές που φτάνουν από τις ΗΠΑ αναφέρουν ότι οι περιβαλλοντικές υποθέσεις είναι αυξημένης σημασίας σε υψηλά επίπεδα ανταγωνισμού για ένα ποσοστό δυναμικών εργαζομένων. Βέβαια τα κίνητρα που ωθούν τους εργαζόμενους σε μια τέτοια συμπεριφορά είναι στενά συνδεδεμένα

με το ποια είναι η άποψη τους για τις περιβαλλοντικές επιδράσεις που προκαλούν. Δηλαδή, τονίζεται η ατομική υπευθυνότητα καθενός εργαζομένου, με τη συγκεκριμένη εργασία που εκτελεί, για το σύνολο της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που προκαλεί η επιχείρηση με τη δράση της. Πολλές επιχειρήσεις πάντως έχουν τοποθετηθεί για την ιδιαίτερη βαρύτητα που δίνουν όσο αφορά την συμπεριφορά της επιχείρησης απέναντι στις περιβαλλοντικές ανησυχίες των εργαζομένων τους. Οι αντιλήψεις της πλατιάς κοινής γνώμης οικοδομούνται από τα πιο δημοφιλή μέσα ενημέρωσης. Μια αύξηση της καμπάνιας των ΜΜΕ για θέματα περιβάλλοντος στις περισσότερες περιπτώσεις οδηγεί σε αύξηση του ενδιαφέροντος του περιβάλλοντος της επιχείρησης, εσωτερικού και εξωτερικού, δηλαδή εργαζόμενους, πελάτες, μετόχους, τραπεζικού και ασφαλιστικούς παράγοντες. Τα ΜΜΕ επίσης συνδράμουν στη γνωστοποίηση απόψεων και θέσεων των περιβαλλοντικών οργανώσεων. Γι' αυτούς τους λόγους είναι πολύ σοβαρό για την ίδια τη βιωσιμότητα της επιχείρησης να εναρμονίζεται με τις κατά καιρούς περιβαλλοντικές βελτιώσεις.

Αλλά η κοινή γνώμη έχει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα όταν αντικατοπτρίζεται σε πολιτικές απόψεις. Μια μελέτη του 1994 έδειξε ότι οι πολιτικοί έχουν μια ιδιαίτερα χαλαρή σχέση απέναντι στα περιβαλλοντικά θέματα και διαπιστώθηκε η επιτυχία των επιχειρήσεων να πείσουν τους πολιτικούς ότι είναι προτιμότερες οι εθελοντικές πρωτοβουλίες από την πλευρά των επιχειρήσεων από ένα αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο που θα καθιστά υποχρεωτικό ένα περιβαλλοντολογικό προσανατολισμό. Παρόλα αυτά το νομοθετικό πλαίσιο για το περιβάλλον αυξάνεται και σταθεροποιείται με την έντονη παρουσία και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος από έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 1990 στη Μεγάλη Βρετανία αποδείχθηκε ότι το 30% των επιχειρήσεων πιστεύουν ότι τα περιβαλλοντικά θέματα δεν αφορούν την επιχείρηση τους και το 50% δεν έχει κάνει κανένα βήμα αντιμετώπισης τέτοιων θεμάτων.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ

2. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

2.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Η επιτυχία βελτίωσης των περιβαλλοντικών αποτελεσμάτων που προέρχονται από διοικητικές αποφάσεις, εξαρτάται από τις πληροφορίες που είναι δυνατόν να συλλέξουν οι managers. Καθώς οι εταιρίες βασίζονται σε παραδοσιακούς τύπους στην λήψη αποφάσεων, υπάρχει ανάγκη για νέες πληροφορίες (όπως σχετικά με τις εκπομπές αερίων ρύπων και τα κατάλοιπα παραγωγής). Επίσης απαιτείται μια προσεκτική ματιά στα υπάρχοντα συστήματα σε τομείς όπως η ενέργεια και η διαχείριση αποβλήτων.

Πάνω στα προαναφερόμενα θέματα μπορεί να υπάρχουν δυσκολίες που πηγάζουν κυρίως από την έλλειψη συνεχούς ενημέρωσης και συλλογής στοιχείων (δεδομένων). Για την αντιμετώπιση αυτών των δυσκολιών όπως π.χ. ο μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων έχει συσταθεί ένα σύστημα διαρκούς ροής πληροφοριών για θέματα περιβαλλοντικής εξέτασης. Για αρχή είναι μια καλή προσέγγιση του θέματος. Χρειάζεται όμως μια γρήγορη είσοδος στην ανάλυση των περιβαλλοντικών απαιτήσεων, σε ότι έχει να κάνει με τις επιχειρήσεις. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα λογιστικά και οικονομικά συστήματα πρέπει να πάρουν θέση στο ζήτημα της παραγωγής καλύτερων πληροφοριών και στη συνέχεια στη λήψη των αποφάσεων. Το ερώτημα είναι πώς θα γίνει η καλύτερη παραγωγή αποφάσεων. Οι λογιστές πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη σημασία σε σημαντικά σημεία, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία τους καθώς δουλεύουν με τα παρόντα λογιστικά και οικονομικά συστήματα.

Αυτό μπορεί να γίνει σε δύο σημεία:

Πρώτον κοστολογώντας εκείνα τα θέματα που είναι σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα όπως η διαχείριση αποβλήτων, η διάθεση ενέργειας, και η διαφύλαξη του φυσικού περιβάλλοντος στον τόπο εγκατάστασης, με τέτοιο τρόπο που να ξεχωρίζει και να τα κάνει αναγνωρίσιμα και ελεγχόμενα.

Δεύτερον δουλεύοντας για την ανάλυση των αναπόφευκτων συγκρούσεων ανάμεσα στους περιβαλλοντικούς managers και στα παραδοσιακά οικονομικά

συστήματα. Αυτό συμβαίνει ειδικότερα στις «επενδυτικές εκτιμήσεις» όπου νέες κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να αναπτυχθούν. Οι λογιστές πρέπει να βρουν καινούργιους τρόπους να συμπεριλάβουν στους λογαριασμούς τους και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Σε μακροπρόθεσμη διάρκεια οι λογιστές χρειάζεται να αναθεωρούν και να προβλέπουν συστήματα για να συγχωνεύσουν τους στόχους περιβαλλοντικής βελτίωσης με τα υπάρχοντα λογιστικά συστήματα.

Σε μακροπρόθεσμο επίπεδο πρέπει να υπάρξει μια βελτίωση της οικολογιστικής ή της λογιστική φυσικών πηγών, σκοπεύοντας να φτιάξει περιβαλλοντικούς λογαριασμούς που ν' αντικατοπτρίζουν το συνολικό κόστος παραγωγής, ακόμα και αν κάποιοι δεν μπορούν να μετρηθούν επακριβώς* .

2.2 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

Σήμερα οι κυβερνητικοί μηχανισμοί ισχυροποιούνται με αυξανόμενο ρυθμό. Η ικανότητα στην αναγνώριση της υποχρέωσης απέναντι στο περιβάλλον και τα ακριβή μέτρα κοστολόγησης βελτιώνονται. Ευθύνες υπάρχουν και γίνεται γνωστή τώρα η ανάγκη να αποδοθούν. Το κοινό είναι περισσότερο ενημερωμένο για τις περιβαλλοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες και περισσότερο κριτικό στα χαλαρά πρότυπα και στην καταστροφή του περιβάλλοντος.

Η λογιστική κοστολόγηση, όσο έχει να κάνει με το περιβάλλον δεν μπορεί να αγνοηθεί. Έχει γίνει εξαιρετικά σημαντική παρόλο που υπάρχουν λίγα συγκεκριμένα πρότυπα. Στο παρελθόν οι επιχειρήσεις, άρχισαν σιγά-σιγά να αντιμετωπίζουν το θέμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στις οικονομικές τους καταστάσεις. Σήμερα εκτός από την αντίδραση του κοινού και των οικολογικών οργανώσεων, υπάρχει και κάποιο νομοθετικό πλαίσιο που βρίσκεται σε εγρήγορση, με αυστηρές ποινές συμπεριλαμβανομένης της εγκληματικής ευθύνης και περισσότερες από ποτέ περιπτώσεις σε σχέση με τοξικά απόβλητα φτάνουν στα δικαστήρια. Προκειμένου να ανταποκριθεί η παραδοσιακή λογιστική στα

* Πηγή : Accounting For The Environment - J.Gray

προκύψαντα περιβαλλοντικά θέματα και να αξιοποιήσει τα δεδομένα ορθολογικά, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπ' όψιν τα παρακάτω:

- Αναγνώριση του προβλήματος χειρισμού των περιβαλλοντικών προβλημάτων με τα υπάρχοντα δεδομένα, και αναζήτηση λύσεων για το μετριασμό των αρνητικών επιδράσεων από τις παραδοσιακές λογιστικές τεχνικές.
- Ξεχωριστή καταχώρηση των περιβαλλοντικά σχετιζόμενων κοστών και εσόδων με τα παραδοσιακά λογιστικά μεγέθη.
- Λήψη πρωτοβουλιών από τις επιχειρήσεις και εφαρμογή νέων πρακτικών, ώστε να απεικονιστούν λογιστικά οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την συνολική δραστηριότητα τους.
- Επινόηση νέων οικονομικών και μη συστημάτων πληροφοριών και συστημάτων ελέγχου για την παρότρυνση της προσπάθειας για λήψη περισσότερο φιλικών στο περιβάλλον διοικητικών αποφάσεων.
- Ανάπτυξη νέων μορφών μέτρησης, καταγραφής και υπολογισμού της περιβαλλοντικής υποχρέωσης για εσωτερικούς και εξωτερικούς λόγους.
- Αναγνώριση και εξέταση περιοχών στις οποίες χρησιμοποιούνται παραδοσιακά οικονομικά και περιβαλλοντικά κριτήρια με αποτέλεσμα να μην γίνεται σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Πειραματισμός με διάφορους τρόπους για καλύτερα αποτελέσματα γιατί, όπως είναι γνωστό κάθε νέο πρόβλημα απαιτεί λεπτομερή εξέταση για τη λύση του.

2.2.1 ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η περιβαλλοντική λογιστική έκανε την εμφάνιση της στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και έχει τις ρίζες της στην Βρετανία. Πολλά ερευνητικά κέντρα και δημόσιοι οργανισμοί ασχολήθηκαν με το περιβάλλον και τις επιπτώσεις που έχουν σ' αυτό οι δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Έτσι μπήκαν οι βάσεις για την συστηματοποίηση της περιβαλλοντικής λογιστικής. Χαρακτηριστικό είναι ότι ένα

από τα πρώτα κέντρα κοινωνικής και περιβαλλοντικής έρευνας ιδρύθηκε στο πανεπιστήμιο Dundee της Αγγλίας. Ακολούθησαν οι αμερικανοί, οι οποίοι προχώρησαν στην έκδοση ερμηνευτικών οδηγιών (FASBs) για το περιβάλλον, στις οποίες θα αναφερθούμε παρακάτω. Η γαλλική κοινότητα, που πρωτοστάτησε στην έκδοση του κοινωνικού ισολογισμού ασχολήθηκε και με τον περιβαλλοντικό. Στη Γαλλία, σημαντικές τοποθετήσεις πάνω στο θέμα της περιβαλλοντικής λογιστικής έχουμε μόνο από τον λέκτορα του πανεπιστημίου Paris II, Bernard Christophe, στα πλαίσια της διδακτορικής του εργασίας (Bilan ecologique). Εκτός από τις παραπάνω θεωρητικές αναλύσεις και προτάσεις υπάρχει το παράδειγμα της γαλλικής επιχείρησης Phone-Roulenç που το 1988 έδωσε στην δημοσιότητα έναν οικολογικό δείκτη δείχνοντας έτσι την δυνατότητα κωδικοποίησης της περιβαλλοντικής λογιστικής.

2.2.2 Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

Το κέντρο κοινωνικής και περιβαλλοντικής έρευνας Αγγλίας CSEAR ιδρύθηκε από το πανεπιστήμιο Dundee το 1991. Η βασική του αποστολή είναι να ενεργεί σαν δίκτυο ανάμεσα στους ακαδημαϊκούς και στους επαγγελματίες στον τομέα της κοινωνικής και περιβαλλοντικής λογιστικής σε μια παγκόσμια βάση. Το πετυχαίνει κρατώντας μια διαρκή ροή πληροφοριών από έρευνες και εμπειρίες μεταξύ ακαδημαϊκών και επαγγελματιών από διάφορες χώρες. Το CSFAR χρηματοδοτείται από το ACCA (σωματείο λογιστών), έχει εξαπλωθεί σε παγκόσμιο επίπεδο και εκδίδει ένα περιοδικό (δελτίο) επιστημονικών ειδήσεων.

Το επαγγελματικό σωματείο λογιστών, είναι ένα από τα μεγαλύτερα και αρτιότερα σωματεία σε παγκόσμιο επίπεδο και καλύπτει μια μεγάλη έκταση πρακτικής και πρωτότυπης έρευνας. Το ACCA χρηματοδότησε την έρευνα η οποία έφτασε στην έκδοση του βιβλίου *The Greening of Accounting* που εκδόθηκε το 1990. Επιπρόσθετα το ACCA ξεκίνησε το Σχέδιο Περιβαλλοντικών βραβείων έκθεσης (πληροφόρησης κοινού) το οποίο είναι μια πρωτοβουλία στην ανάπτυξη της περιβαλλοντικής κοστολόγησης και πληροφόρησης εκ μέρους των επιχειρήσεων.

Το KPMG είναι μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις που ασχολείται με λογιστικά θέματα. Βρίσκεται στη Βρετανία και έχει μια από τις πιο μακροχρόνιες λογιστικές πρακτικές για θέματα περιβάλλοντος βασισμένη σε περιβαλλοντικά συμβούλια. Το KPMG αποτελεί μια εθνική περιβαλλοντική μονάδα. Παράλληλα με μια μεγάλη πελατειακή έκταση βασισμένη σε προσωπικούς και δημόσιους τομείς, το KPMG έχει στενή συνεργασία με οργανισμούς όπως Business in the Environment και το περιβαλλοντικό Συμβούλιο και είναι υπεύθυνο για ένα μεγάλο αριθμό περιβαλλοντικών πρωτοβουλιών. Ειδικεύονται στην παροχή συμβουλών σε κυβερνητικά σχήματα σε θέματα πολιτικών, στήριξης οικονομικών ελεγκτών και την ίδρυση οικονομικών ομάδων με περιβαλλοντική ειδίκευση σε όλες τις μορφές περιβαλλοντολογικού management.

2.3 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ

Ποιοι είναι όμως οι πραγματικοί λόγοι που ώθησαν τους λογιστές να ασχοληθούν με τα περιβαλλοντικά θέματα; Ίσως θα μπορούσαμε να τους συνοψίσουμε στα παρακάτω:

1. Τα περιβαλλοντικά θέματα είναι και επιχειρηματικά θέματα. Η νομοθεσία και οι αλλαγές στην αγορά έχουν σημαντικές επιπλοκές και είναι ιδιαίτερης βαρύτητας για την επιχείρηση που χρήζουν ξεχωριστής αναφοράς από τους λογιστές. Οι λογιστές επίσης έχουν λόγο σε πολλά θέματα από το άμεσο κόστος, το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, το κόστος απόδοσης έως τα περιβαλλοντικά ρίσκα και τις ρυπαντικές υποχρεώσεις.
2. Τα περιβαλλοντικά θέματα έχουν σχέση με τον έλεγχο σε όλες τις μορφές που μπορεί αυτός να πάρει. Η περίπλοκη και φοβερά απαιτητική νομοθεσία πάνω στον έλεγχο απαιτεί την συνεργασία των λογιστών, την εμπειρία και τη γνώση τους.

Η περιβαλλοντική λογιστική αναμένεται να ασχοληθεί με :

- Υποχρεώσεις αποκατάστασης.
- Λογιστική επανεκτίμηση στοιχείων ενεργητικού.
- Ανάλυση κόστους σε σημαντικές περιοχές όπως στην ενέργεια, απόβλητα και περιβαλλοντική προστασία.
- Υπολογισμός επενδύσεων για περιβαλλοντικούς παράγοντες.
- Ανάπτυξη νέας λογιστικής και συστημάτων πληροφόρησης.
- Υπολογισμός του κόστους και των κερδών των περιβαλλοντικών προγραμμάτων βελτιώσεων.
- Ανάπτυξη περιβαλλοντικών τεχνικών οι οποίες θα εκφράζουν τις απαιτήσεις, τις υποχρεώσεις και τα κόστη με οικολογικούς (μη οικονομικούς) όρους λόγω της αδυναμίας έκφρασης αυτών των μεγεθών με ποσοτικούς όρους* .

Πιθανές περιβαλλοντικές Διοικητικές Ενέργειες

- Περιβαλλοντική επανεξέταση.
- Πολιτικές/προοπτικές ανάπτυξης.
- Υπολογισμός κύκλου ζωής.
- Πρότυπα - οικολογικός έλεγχος.
- Κοινωνικοί συμβιβασμοί.
- Περιβαλλοντικές υποχρεώσεις (περιλαμβανόμενης της μολυνθείσας περιοχής).
- Οικολογικό σήμα.
- Ελαχιστοποίηση αποβλήτων.
- Έρευνα, ανάπτυξη και επένδυση στη βελτίωση τεχνικών προς οικολογικότερες μορφές.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

2.4 ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η περιβαλλοντική λογιστική περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία :

- ⇒ Ανάλυση της διαδικασίας παραγωγής (δαπάνες) έτσι ώστε να μειώνονται οι ρύποι.
- ⇒ Παρουσίαση της αρνητικής και θετικής προστιθέμενης αξίας (κόστη, εισροές).
- ⇒ Σύνταξη οικολογικού ισολογισμού.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

ΠΑΘΗΤΙΚΟ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ & ΕΚΡΟΕΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΙΣΡΟΕΣ

ΔΑΠΑΝΕΣ

ΚΟΣΤΗ

Αρνητική προστιθέμενη αξία

Αποκατάσταση περιβάλλοντος
Έλεγχος στις εκπομπές ρύπων και ελάττωση τους
Διάθεση αποβλήτων
Περιβαλλοντικές ασφαλιστικές καλύψεις
Πρόστιμα
Απαιτήσεις εργαζομένων
Μεταβολή επιχειρησιακού προσανατολισμού
Ελαχιστοποίηση αποβλήτων
Τήρηση περιβαλλοντικών προτύπων
Έρευνα και ανάπτυξη

Υπερεκμετάλλευση ανανεώσιμων φυσικών πόρων
Εξάντληση μη ανανεώσιμων φυσικών πόρων
Υλική ρύπανση
Άυλη ρύπανση

ΕΣΟΔΑ

Θετική προστιθέμενη αξία

Επέκταση αγοράς
Νέα προϊόντα
Φοροαπαλλαγές

2.5 ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η EPA (Περιβαλλοντικό Συμβούλιο ΗΠΑ) χαρακτήρισε 1200 περιοχές ύψιστης προτεραιότητας, περιοχές που έχουν ανάγκη μακροχρόνιας αποκατάστασης. Κατά το τέλος του 1990 αυτές οι περιοχές που ήταν μέσα στις λίστες Εθνικής Προτεραιότητας αποζημιώθηκαν με 4,8 δις \$ με το πρόγραμμα EPA's Superfund. Η EPA εκτιμάει ότι ακόμα 1000 με 1200 περιοχές θα προστεθούν στην NPL ^{ειδική λίστα} μέχρι το έτος 2000. Εκτιμήσεις για ολοκληρωτική αποκατάσταση, με τη βοήθεια του Superfund program, τοποθετούν το ποσό γύρω στα 500 δις \$ και σύμφωνα με τους αναλυτές η αποκατάσταση θα πάρει 40 με 50 χρόνια για να ολοκληρωθεί. Επιπρόσθετα οι επιχειρήσεις διαθέτουν 23 δις \$ το χρόνο συνεχίζοντας τις δραστηριότητες αποκατάστασης. Δραστηριότητες όπως υποστήριξη, συντήρηση και αποζημίωση σε ενεργές περιοχές. Μέχρι το 2000 αυτό το ποσό είναι πολύ πιθανό ν' αυξηθεί στα 34 δις \$ το χρόνο. Το κόστος για τον καθαρισμό ατμοσφαιρικών εκπομπών (ρύπων) αυτόν τον καιρό είναι περίπου 25 δις \$ το χρόνο.

Το 1990 το Clean Air Act (το νομοσχέδιο για καθαρό αέρα) θ' αυξήσει αυτό το ποσό με μια εκτίμηση κατά 12 δις \$ το χρόνο και επιπρόσθετα 435 δις \$ το χρόνο μέχρι το έτος 2000. Η προσέγγιση των προτύπων ποιότητας που έχουν θεσπιστεί για την ποιότητα του νερού κοστίζει περίπου 30 δις \$ το χρόνο.

Υπάρχουν άλλα δύο αξιοσημείωτα κόστη:

α) 200 δις \$ απαιτούνται για την εκκαθάριση αμιάντου

β) 28 δις \$ θα απαιτηθούν για να καθαριστούν οι υπόγειοι χώροι αποθήκευσης (δεξαμενές) αποβλήτων.

Η συνολική γνωστή περιβαλλοντική υποχρέωση εκτιμάται ότι είναι ανάμεσα στο 2% και 5% από το ολικό εθνικό προϊόν. Ένα τόσο μεγάλο ζήτημα όπως η επιβάρυνση του περιβάλλοντος δεν μπορεί απλά να παραμένει "πίσω", κάτω από τα "μελλοντικά έξοδα"*.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

2.6 ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΜΟΛΥΝΣΗΣ

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για να μετρήσουν (ποσοτικά) και να λύσουν ένα πρόβλημα μόλυνσης ποικίλουν εξαρτώμενοι από το είδος της ρύπανσης.

ΕΔΑΦΙΚΗ ΜΟΛΥΝΣΗ

Ο εντοπισμός (χαρακτηρισμός) είναι μια διαδικασία που συντελείται σε τρία στάδια:

A. Εξέταση των δεδομένων της κάθε περιοχής π.χ. μορφολογία για να καθοριστούν οι αποτελεσματικότεροι τρόποι δράσης.

B. Καθορισμός της ποσότητας και της έκτασης της μόλυνσης

1. Εδαφική δειγματοληψία

2. Εδαφική ανάλυση

Γ. Πραγματολογική μελέτη, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει ένα test πιλότο, για τον καθορισμό της καλύτερης δραστηκής προσέγγισης για επανόρθωση.

Στο πλαίσιο του Superfund η EPA απαιτεί το 15-50 % της αποκατάστασης να εκτιμάται στο τέλος αυτών των φάσεων. Παρά τη μεγάλη απόκλιση που μπορεί να έχει, παρέχει έναν αρκετά ακριβή αριθμό ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να γίνει γνωστή η συνολική περιβαλλοντική ευθύνη.

ΡΥΠΑΝΣΗ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Η ρύπανση των υπόγειων υδάτων και η λύση αυτού του προβλήματος απαιτούν ειδικευση στη γεωλογία και υδατολογία. Η έρευνα περιλαμβάνει μελέτες που καθορίζουν το βάθος του νερού και τη συγγένεια του με την πηγή μόλυνσης. Η διεύθυνση και ροή των υδάτων δηλώνει την πιθανή εξάπλωση της μόλυνσης. Τέτοιες μελέτες μπορεί να διαρκέσουν από τρεις(3) μήνες έως και ένα(1) έτος. Επιπλέον τρεις μήνες έως και ένα έτος απαιτείται για την ανάλυση των πραγματολογικών μελετών.

ΜΟΛΥΝΣΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΑΕΡΙΩΝ ΡΥΠΩΝ

Η μέτρηση και ο καθαρισμός των λυμάτων που υπάρχουν στα επιφανειακά ύδατα και οι εκπομπές αερίων είναι ένα σχετικά έντονα προβαλλόμενο θέμα και έχουν γίνει αρκετά βήματα για την επίλυση του. Η άμεση δειγματοληψία από δεξαμενές και η μέτρηση των ατμοσφαιρικών ρύπων με ειδικά μηχανήματα μας δίνει τη δυνατότητα να φτάσουμε σε ένα αρκετά ακριβές συμπέρασμα. Το κόστος της αποθεραπείας μπορεί να εκτιμηθεί περίπου στο 10%* .

2.6.1 ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ

Έχοντας φτάσει σε αυτό το σημείο της εκτίμησης το επόμενο βήμα είναι να εμφανίσουμε αυτό το κόστος στις οικονομικές καταστάσεις.

Τέσσερις παράγοντες οδηγούν στην πορεία προς αύξηση των υποχρεώσεων αποκατάστασης (υποχρεώσεις για επαναφορά της φυσικής ισορροπίας στο περιβάλλον από βλάβες που προκλήθηκαν από τη δράση της επιχείρησης):

1. Διάφορες ρυθμίσεις
2. Νομοθετικές απαιτήσεις
3. Αποκατάσταση και επανόρθωση περιοχής
4. Καλή επιχειρηματική πρακτική

1. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Οι διάφορες ρυθμίσεις για επανόρθωση περιβαλλοντικών ζημιών πηγάζουν από:

- α. Κατανόηση της περιβαλλοντικής εύθινης
- β. Αποζημίωση λόγω συμμετοχής σε προγράμματα για το περιβάλλον π.χ. το SuperFund program.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

- γ. Ανάγκη διατήρηση και αποκατάστασης των φυσικών πόρων.
- δ. Διάφορα προγράμματα για καθαρό αέρα και καθαρά νερά.
- ε. Πρόγραμμα για τις υπόγειες δεξαμενές φύλαξης λημμάτων.

2. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Οι νόμιμες απαιτήσεις μπορεί να περιλαμβάνουν διαχειριστικές εντολές από κάποια υπηρεσία, απαίτηση για ύπαρξη ειδικευμένου προσωπικού όσο αφορά ορισμένες εργασίες και τέλος έχουμε τα αποτελέσματα των δικαστικών αγωγών του δημοσίου κατά των επιχειρήσεων που αφορούν κυρίως τοξικά απόβλητα.

3. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η αποκατάσταση μιας περιοχής που έχει μολυνθεί, στην περίπτωση που αυτή προορίζεται για μεταπώληση, απαιτεί ειδικό λογιστικό χειρισμό ώστε να καθοριστούν επακριβώς οι υποχρεώσεις αποκατάστασης. Σε μερικές περιπτώσεις η απομάκρυνση της μόλυνσης κοστίζει περισσότερο από την ίδια τη γη. Τα περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα σήμερα, ελέγχουν την περιβαλλοντική κατάσταση και την κατάσταση της γης πριν από την σύναψη δανείων ή την έναρξη άλλης συνεργασίας.

4. ΚΑΛΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η περιβαλλοντική μέριμνα και προστασία δεν είναι πια προαιρετική διαδικασία. Καθώς οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν το μέγεθος του κόστους αποκατάστασης μιας περιοχής, ασχολούνται όλο και περισσότερο με τις περιβαλλοντικές τους υποχρεώσεις, μέσα στα πλαίσια του μακροπρόθεσμου στρατηγικού τους προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη τις κυβερνητικές ρυθμίσεις και απαιτήσεις για αποκατάσταση. Ακόμα η λήψη κάποιων προληπτικών μέτρων αποτελεί έξυπνη επιχειρηματική πρακτική*.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

2.7 ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στις ΗΠΑ λειτουργεί από τις 1/7/1973 το Financial Accounting Standards Board (FASB) που στόχος του είναι η καθιέρωση προτύπων λογιστικής και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων. Το FASB εκδίδει Statements (οδηγίες) με τις οποίες προσδιορίζει λογιστικές αρχές και διαδικασίες. Αρκετές διακηρύξεις και επίσημες δηλώσεις κάνουν λόγο για την σχέση ανάμεσα στη λογιστική και στο περιβάλλον. Μερικά Statements αναφέρουν:

STATEMENT No 5 - ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΩΝ

Σύμφωνα με τη λογιστική των πιθανοτήτων απαιτείται ο υπολογισμός των πιθανοτήτων για το κατά πόσο το μελλοντικό γεγονός (γεγονότα) θα προκαλέσει ζημία στο περιβάλλον. Εάν αυτή η απώλεια μπορεί να εκτιμηθεί λογιστικά τότε πρέπει να γίνει καταχώρηση της σε λογαριασμό εξόδου*.

STATEMENT No 14

Η λογιστική ερμηνεία του ύψους της ζημιάς απαιτεί την καταγραφή μιας υποχρέωσης, εάν αυτή είναι δυνατό να εκτιμηθεί. Μετά την εκτίμηση απαιτείται η πρόβλεψη του πιθανού κόστους. Αν και αυτές οι διακηρύξεις έχουν ενεργοποιηθεί εδώ και αρκετό καιρό κάποιες πρόσφατες βελτιώσεις έχουν αυξήσει το ενδιαφέρον για τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

Με το δελτίο No 90-8 απαιτείται να εμφανίζονται τα περιβαλλοντικά έξοδα σαν δεδουλευμένα, εκτός αν συντρέχουν οι παρακάτω λόγοι:

- ◆ Οι δαπάνες να βελτιώνουν την χρησιμότητα και την ασφάλεια είτε της γης είτε γενικά της επιχείρησης.
- ◆ Τα έξοδα να μετριάζουν την μελλοντική μόλυνση.
- ◆ Δαπάνες για την προπαρασκευή της γης προς μεταπώληση.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

Η πρόθεση είναι να παρουσιαστεί το συνολικό κόστος μέσα στα έσοδα, εκτός και αν τα έξοδα ανεβάζουν την αξία των υπολοίπων στοιχείων. Στην πρώτη περίπτωση οι δαπάνες αποκατάστασης αντιμετωπίζονται ως έξοδα ενώ στη δεύτερη ως βελτιώσεις. Ο χειρισμός του εξόδου σαν άυλο στοιχείο (μη πραγματικό) δεν είναι αποδεκτός.

2.8 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

Μερικές φορές οι επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν πολλές πιθανότητες βλαβών επανακτούν τα ποσά που έχουν δαπανήσει για την αποκατάσταση των βλαβών αυτών με τη χρήση ασφαλειών. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων έχουν να κάνουν με το να καταστήσουν υπόχρεες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις για ζημιές (βλάβες) που προκλήθηκαν στο περιβάλλον.

Το SEC* (Securities and Exchange Commission) έχει συγκεντρώσει πολλά στοιχεία για τη περιβαλλοντική λογιστική.

Αρκετοί υποστηρίζουν ότι η πρόβλεψη μιας περιβαλλοντικής υποχρέωσης και η αποζημίωση από την ασφαλιστική επιχείρηση πρέπει να φορολογηθεί άμεσα και να καταγραφεί ξεχωριστά από τις υπόλοιπες ασφαλιστικές αποζημιώσεις.

SEC STAFF ACCOUNTING BULLETIN 92

Το SEC STAFF ACCOUNTING BULLETIN 92 έχει να κάνει με τη δημοσιοποίηση περιβαλλοντικών θεμάτων.

Απαιτείται η κοινολόγηση των παρακάτω ζητημάτων:

Ανακοίνωση των περιβαλλοντικών πολιτικών της εταιρίας και υπολογισμός των αποτελεσμάτων τους. Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να γίνει επανεξέταση των πολιτικών και ανάλυση των λόγων που οδήγησαν σε αυτές. Επίσης γεγονότα

* Αγγλικός Οργανισμός Πληροφοριακού Οικονομικού Ελέγχου

πραγματοποιημένα, υπολογισμένα αλλά μη καταγεγραμμένα πρέπει να εμφανιστούν. Τέλος δαπάνες για ασφαλιστικές εταιρίες και ειδικούς συμβούλους που χρησιμοποιήθηκαν για εκτίμηση υποχρέωσης χρήζουν ανακοίνωσης. Στις παραπάνω δαπάνες θα πρέπει να υπολογιστεί και να κοινολογηθεί η επίδραση του πληθωρισμού στην διαμόρφωση των τελικών ποσών.

Εκτός απ' τα περιεχόμενα της **Fasb statement 5** και της **Fasb statement 14** απαιτείται από τις επιχειρήσεις να ανακοινώσουν και τα παρακάτω:

- * Τον αριθμό των ζητημάτων για τα οποία η επιχείρηση εμφανίζει πιθανή υποχρέωση.
- * Την περίοδο μέσα στην οποία αναμένεται να εξοφλήσει την υποχρέωση.
- * Την ύπαρξη συνυπεύθυνων με αποτέλεσμα την δυσκολία εκτίμησης της ακριβούς υποχρέωσης.
- * Το πραγματικό κόστος εκκαθάρισης (που έχει δαπανηθεί από την επιχείρηση)
- * Την καταβολή νομίμων τελών.
- * Την απαλλαγή υποχρέωσης λόγω ασφαλιστικής κάλυψης βλαβών.

Η κοινολόγηση αυτών των ζητημάτων και η εμφάνιση τους δεν πρέπει να γίνεται χωρίς λεπτομερή εξέταση στο τμήμα Management Discussion and Analysis του SEC Filing. Το τμήμα 303 του κανονισμού S-K το κάνει φανερό ζητώντας την κοινολόγηση των γνωστών αμφιβολιών εκτός και υπάρχει μια μικρή πιθανότητα να έχουν υλικό αποτέλεσμα. Ο υπολογισμός των υλικών αποτελεσμάτων πρέπει να είναι απόρροια λεπτομερούς ανάλυσης των παραγόντων που μπορεί να επηρεάσουν τον επενδυτή. Το SAB (Social Accounting Board*) παρακινεί σε σοβαρή μελέτη των ιστορικών παραγόντων.

Το SAB 92 ασχολείται με την εμφάνιση των πιθανοτήτων περιβαλλοντικής καταστροφής στις οικονομικές καταστάσεις. Η χρέωση πρέπει να γίνει σαν

* Λογιστική Επιτροπή

λειτουργικό έξοδο και να εμφανιστεί σαν λειτουργικό κόστος ή σαν ζημία. (Η εμφάνιση του εξόδου ως έξοδο αποκατάστασης δεν γίνεται δεκτό απ' το SEC).

Ο SEC εξετάζει τα αναγραφόμενα ποσά παρακολουθώντας τις περιβαλλοντικές συνθήκες. Η μέτρηση των απαιτήσεων του SEC είναι ένα θέμα που εξετάζεται τώρα, ίσως να αποτελεί το θέμα ενός προσεχούς SAS* .

2.9 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Η ενασχόληση των διεθνών οργανισμών με την περιβαλλοντική λογιστική δεν θα μπορούσε να μην προβλέψει και τον έλεγχο. Κι αυτό γιατί το πλήθος των διατάξεων και κανονισμών που καλούνται να εφαρμόσουν οι επιχειρήσεις, οι οποίες ασχολούνται με την περιβαλλοντική λογιστική, πρέπει να έχουν την αξιοπιστία ενός έγκυρου ελεγκτικού οργάνου. Η εξακρίβωση εξάλλου των πληροφοριών που δίνουν οι επιχειρήσεις είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθή λειτουργία του συστήματος της περιβαλλοντικής λογιστικής.

Όπως οι επιχειρήσεις πρέπει να επικεντρώνονται στις οικονομικά καταγεγραμμένες πλευρές του ζητήματος των περιβαλλοντικών πιθανοτήτων έτσι πρέπει να κάνει και ο ελεγκτής. Είναι κρίσιμο να κατανοεί τα περιβαλλοντικά ρίσκα που αναλαμβάνει η επιχείρηση καθώς επίσης και τις διαδικασίες που υπολογίζουν την καταλληλότητα της κοινωνικής λογιστικής. Ο ελεγκτής πρέπει να είναι άριστος γνώστης των περιβαλλοντικών κανονισμών και είναι υπεύθυνος για την κοινολόγηση των περιβαλλοντικών standards** .

* Εκθέσεις Οικονομικού Επιχειρησιακού Ελέγχου

**Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

2.9.1 ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Ένας εξωτερικός ελεγκτής που αντιμετωπίζει περιβαλλοντικά θέματα συναντά δυσκολίες στα παρακάτω τρία σημεία :

- Εκτεταμένη και πολύπλοκη νομοθεσία, κανονισμούς και νόμιμες διαδικασίες.
- Διοικητική διστακτικότητα και δυσκολία στην συνεργασία.
- Εξάρτηση από ειδικούς περιβαλλοντολόγους για την εξέταση των γεγονότων και τη λήψη των αποφάσεων.

Κάθε μια απ' αυτές τις δυσκολίες έχει σχέση με τη περιπλοκότητα και τη δυσκολία μέτρησης των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων. Ο ελεγκτής πρέπει να εκτιμήσει τα υπάρχοντα μέτρα και να ζητήσει αντιπροσωπευτικά δείγματα απ' τον πελάτη* .

2.9.2 ΝΟΜΟΙ - ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΝΟΜΙΜΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Ο ελεγκτής πρέπει να έχει άριστη γνώση για τους σχετικούς κανονισμούς. Τέτοια γνώση είναι απαραίτητη για τους βασικούς περιβαλλοντικούς υπολογισμούς. Τέλος πρέπει να βρίσκεται σε διαρκή επικοινωνία με τα αρμόδια συμβούλια.

2.9.3 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΣΤΑΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η διοικητική διστακτικότητα η οποία αναφέρεται σε περιβαλλοντικές αποκαλύψεις εμφανίζεται με διάφορους τρόπους. Μπορεί απλά να μη θέλει να παραδεχθεί πιθανή ευθύνη. Μπορεί να είναι αρνητική στην πρόσληψη συμβούλων για τον καθορισμό μιας υποχρέωσης, κάτω απ' την υπόθεση ότι θα έχει στη διάθεση της καλύτερη τεχνολογία μελλοντικά. Μπορεί να μη είναι διαθέσιμη να δεχθεί ένα ελάχιστο επίπεδο πιθανής ευθύνης στο μέλλον.

2.9.4 ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΙ

Η χρησιμοποίηση τεχνικών συμβούλων για να βοηθήσουν στην καταγραφή της ευθύνης είναι άλλη μια πρόκληση για τον ελεγκτή. Η SAS 11 (using the work of a specialist) περιγράφει την αναγκαία ελεγκτική διαδικασία όταν ένας ειδικός χρησιμοποιείται στον καθορισμό των ποσών που θα εμφανιστούν στις οικονομικές καταστάσεις.

Με αναφορά στις περιβαλλοντικές εκθέσεις ο ελεγκτής πρέπει να είναι συνεργάσιμος με τους ειδικευμένους επιστήμονες και να ζητήσει πλήρη εκτίμηση των τεχνολογικών δυνατοτήτων. Ακόμα και εάν η επιχείρηση διαθέτει ειδικευμένους τεχνικούς το SAS 11 απαιτεί ο έλεγχος να γίνεται από εξωτερικούς τεχνικούς. Είναι πιθανό ο ελεγκτής να αντιμετωπίσει προβλήματα αν η επιχείρηση δεν διαθέτει αρμόδιο τμήμα για τον υπολογισμό των περιβαλλοντικών της υποχρεώσεων*.

2.9.5 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΑΝΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Τα περιβαλλοντικά θέματα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό του ελέγχου. Βασισμένος στην κατανόηση των εργασιών της μονάδας που τελεί υπό έλεγχο ο ελεγκτής πρέπει να υπολογίσει πιθανές σημαντικές περιοχές και πηγές περιβαλλοντικού έλεγχου. Επίσης πρέπει να ζητήσει από την διοίκηση πληροφορίες για το παρελθόν και τη σχέση με την πολιτειακή εξουσία και τοπικούς περιβαλλοντικούς οργανισμούς. Τέλος πρέπει να εκτιμήσει τα αποτελέσματα του ελέγχου και να καθορίσει το ύψος των περιβαλλοντικών υποχρεώσεων της επιχείρησης.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

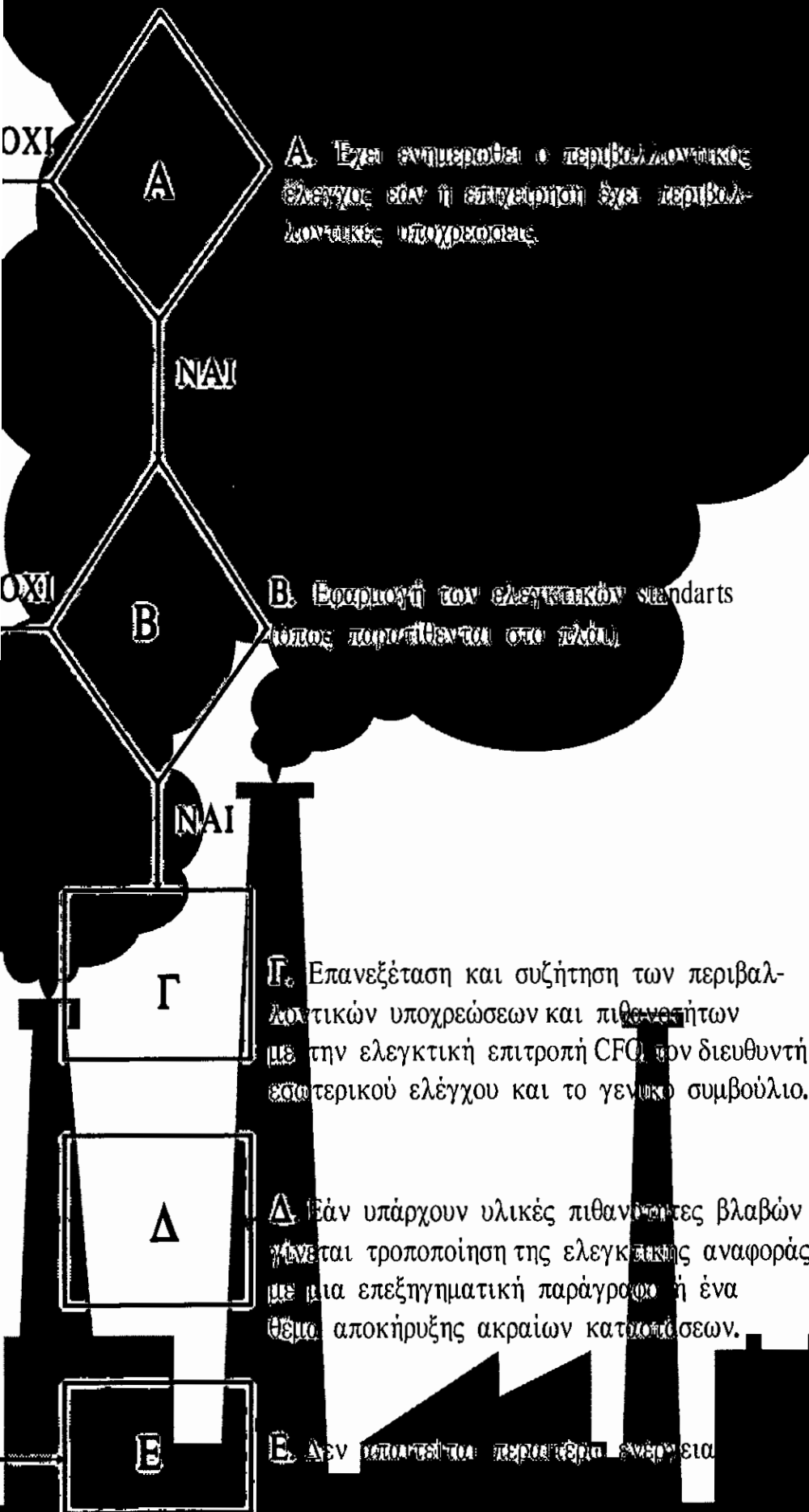
2.10 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ειδική μέριμνα πρέπει να δοθεί στα αποτελέσματα που προέρχονται από ειδικούς συμβούλους της επιχείρησης και αναφέρονται στην ικανότητα της για αποκατάσταση των βλαβών που έχουν προκληθεί στο περιβάλλον από τη δράση της επιχείρησης. Ο ελεγκτής πρέπει να μεριμνήσει ζητώντας από την επιχείρηση ανεξάρτητους τεχνικούς που θα κάνουν τις σχετικές κοινοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις. Οι ανεξάρτητοι ειδικοί δίνουν μια επιπλέον βεβαιότητα στους μετόχους, στο κοινό και στο SEC για την ακρίβεια των δεδομένων. Ο ελεγκτής πρέπει έπειτα να υπολογίσει την επάρκεια των στοιχείων που είναι καταχωρημένα στις οικονομικές καταστάσεις. Τέλος η μέτρηση του ύψους των υποχρεώσεων και η κοινοποίηση των επιβαρύνσεων είναι ένα θέμα στο οποίο πρέπει να δοθεί τεραστία προσοχή. Ολοκληρώνοντας, ο έλεγχος πρέπει να προτείνει στη διοίκηση βελτιώσεις και να κάνει ανάλογες κοινοποιήσεις στο αρμόδιο συμβούλιο περιβαλλοντικού ελέγχου*.

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

Διάγραμμα ροής περιβαλλοντικού ελέγχου

SAS II. Χρησιμοποίηση ειδικών

SAS 12. Πληροφόρηση από τον διευθυντή της επιχείρησης για θέματα που αφορούν νομικές διαδικασίες, αιτήματα και υπολογισμούς.

SAS No 47. Ελεγκτικά ρίσκ

SAS No 54. Νομικές ενέργειες από την επιχείρηση.

SAS No 57. Ελεγκτική λογιστική και εκτίμηση.

SAS No 58. Ελεγκτικές εκθέσεις και οικονομικές καταστάσεις

SAS No 59. Η ευθύνη του λογιστή.

2.10.1 ΥΛΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ

Η ελεγκτική έκθεση μπορεί και πρέπει να περιλαμβάνει και κάποιες πιθανότητες βλάβης οι οποίες δεν είναι σαφώς καθορισμένες αλλά θεωρεί ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη. Ο SAS 58 reports and Audited Financial Statements παρέχει έναν οδηγό για την καταχώρηση των αβεβαιοτήτων.

Ο ελεγκτής μετά την διαπίστωση και κοινοποίηση του προβλήματος μπορεί να παραθέσει μια παράγραφο που να περιέχει μια γενική εκτίμηση των γεγονότων, αντίλογο εκ μέρους της επιχείρησης και την πρόταση της τοπικής οργάνωσης περιβάλλοντος τέλος την άποψη και τα συμπεράσματα των ειδικών συμβούλων.

Το τελικό στάδιο περιλαμβάνει την εκτίμηση της υλικής απώλειας. Για τις περιπτώσεις οι οποίες είναι ασυνήθιστες και δύσκολες στην εξακριβωση η μέτρηση τους δεν μπορεί να καταχωρηθούν στην καθαρή θέση ή στο συνολικό ενεργητικό. Στις περιπτώσεις που η απώλεια προέρχεται από επαναλαμβανόμενες δραστηριότητες πρέπει να συσχετιστεί με τα αποτελέσματα αυτών των δραστηριοτήτων.

Η λογιστική παρακολούθηση και η κοινοποίηση πρέπει να συνεχίσει να απαιτείται από τους οικονομικούς διευθυντές, νομοθέτες, ελεγκτές και αυτούς που με την τεχνική τους κατάρτιση βοηθούν στο καταλογισμό των ευθυνών. Είναι απαραίτητο να δοθεί έμφαση σ' αυτό το θέμα από τη κυβέρνηση και τι κοινό. Οι ακριβής οικονομικές καταστάσεις που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά θέματα θα βοηθήσουν στο ζήτημα της προστασίας του* .

* Πηγή : Accounting For The Enviroment - J.Gray

ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ 2

Περιβαλλοντικές υποχρεώσεις και πιθανότητες μόλυνσης Λίστα επανεξέτασης

Γενικά θέματα	Ναι	Όχι	Σχόλια
1 Έχουν επανεξεταστεί οι πολιτικές και οι πρακτικές της εταιρίας για σεβασμό στο περιβάλλον			
2 Είναι οι πρακτικές για περιβαλλοντικά θέματα εναρμονισμένες με τις βιομηχανικές πρακτικές και τους κανονισμούς της ΕΡΑ;			
3 Οι περιβαλλοντικές πρακτικές και πολιτικές έχουν εξετασθεί και συζητηθεί με τον οικονομικό διευθυντή, τον επικεφαλής εσωτερικού και το ελεγκτικό συμβούλιο;			
4 * Άλυτες διαφορές ανάμεσα στην διοίκηση και τους περιβαλλοντικούς ειδικούς εξετάστηκαν από το ελεγκτικό συμβούλιο; * Έχει γίνει συζήτηση για τις εκτιμήσεις κόστους που έχουν σχέση με τοξικά απόβλητα; * Έχουν ανακαλυφθεί εκκαθαριστικές υποχρεώσεις και τυχόν ποινές και πρόστιμα;			

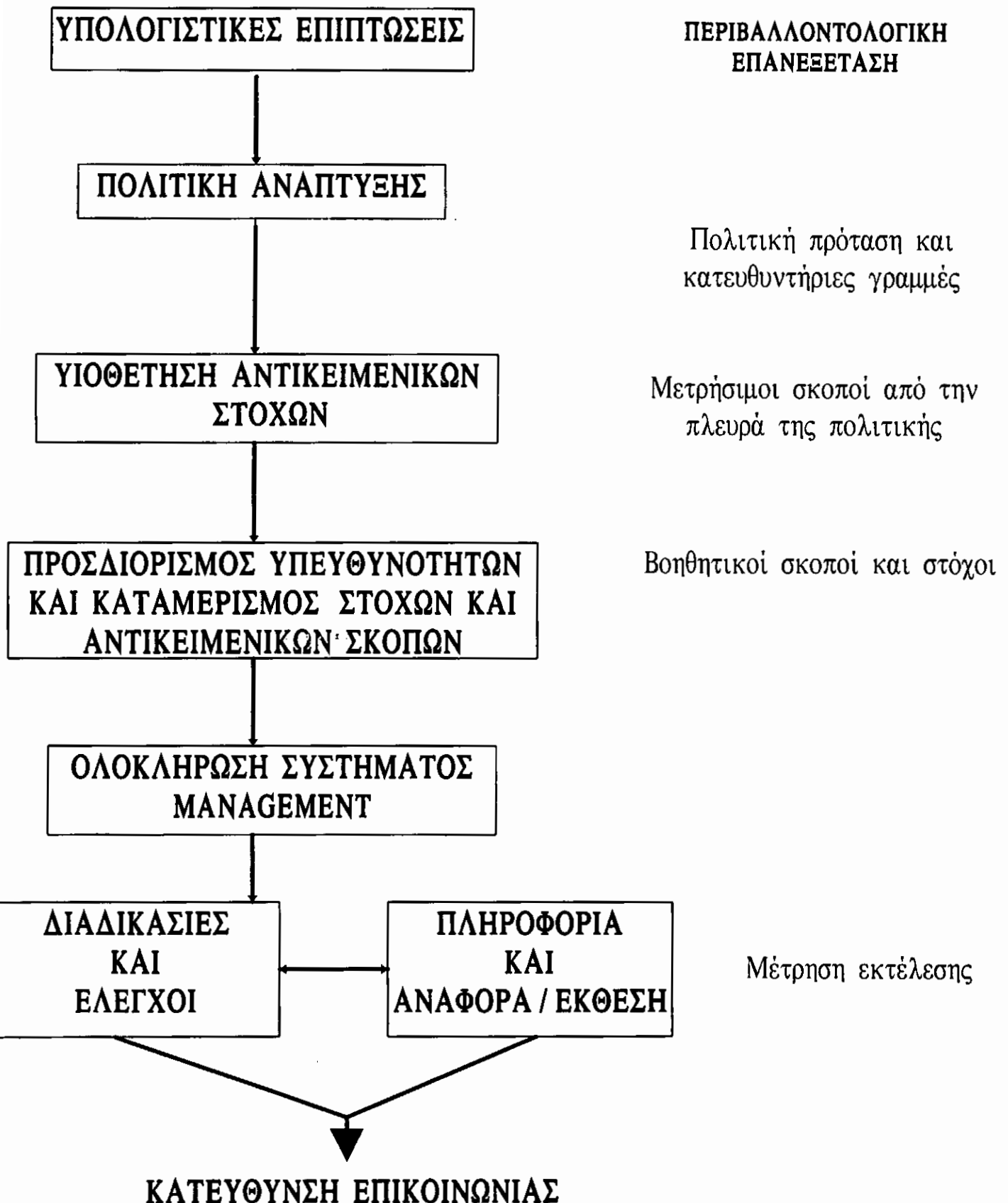
Λογιστικά και ελεγκτικά θέματα

1. Οι λογιστικές πολιτικές και διαδικασίες να είναι συνεπείς με το FASB 5 και το FASB 14 (ερμηνευτικό).
2. Η θέση δικηγόρου για το πιθανό ύψος (λογικό) περιβαλλοντικής ζημιάς και η διοικητική συμφωνία πάνω σ' αυτό.
Περιλαμβάνει: Νομικές διαδικασίες, αιτήματα κτλ.
3. Εάν οι πολιτικές για την αποφυγή περιβαλλοντικών ζημιών είναι επαρκής.
4. Η ανακοίνωση (κοινοποίηση) των περιβαλλοντικών ζητημάτων είναι κατατοπιστική και εναρμονίζεται με το SEC's Management Discussion and Analysis.
5. Τροποποίηση της ελεγκτικής έκθεσης με μια επεξηγηματική παράγραφο εξετάζοντας την πιθανότητα υλικής βλάβης και συζήτηση με το ελεγκτικό συμβούλιο.

Υπεύθυνος.....
Εξετάσθηκε.....

Ημερομηνία.....
Ημερομηνία.....

ΣΤΑΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

3. ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

Σ τον αιώνα μας, το κράτος παρεμβαίνει και ρυθμίζει ένα αυξανόμενο αριθμό θεμάτων, σε ολοένα και περισσότερους τομείς της κοινωνικής συμβίωσης. Ο δημόσιος τομέας επεκτείνεται αλλά αντίστοιχα επεκτείνεται και η εξάρτηση των πολιτών από ενέργειες της διοίκησης (π.χ. εγκρίσεις, άδειες). Πολλαπλασιάζονται έτσι οι πιθανότητες, και οι δυνατότητες προσβολής των δικαιωμάτων των πολιτών, ενώ παράλληλα μεγαλώνει η ανάγκη για γνώση των πληροφοριών που κατέχει η διοίκηση όπως και των ενεργειών της, από το στάδιο της προπαρασκευής μέχρι εκείνο της έκδοσης μιας διοικητικής πράξης (π.χ. χωροθέτηση μιας ρυπογόνου βιομηχανίας, επεμβάσεις σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές κ.λ.π).

Την τελευταία τριακονταετία, παρουσιάζεται γενικά το φαινόμενο μέσα από διάφορες ρυθμίσεις να κάμπτεται η «αρχή της μυστικότητας» που διήπε τη δημόσια διοίκηση (η περίπτωση της Σουηδίας που την είχε καταργήσει ήδη από τον 18ο αιώνα, είναι μεμονωμένη). Ήδη σε πολλά κράτη μπορούμε να μιλάμε για κατάργηση της αρχής της μυστικότητας, όπου κανόνας καθίσταται προοδευτικά, η δημοσιότητα και εξαίρεση αποτελεί πλέον το δικαίωμα άρνησης παροχής πληροφοριών.

Έχει ξεκινήσει μια διαφορετική νομοθετική πολιτική, στην οποία η συμμετοχή των πολιτών στη διοικητική διαδικασία είναι απαραίτητη παράμετρος. Ειδικότερη έκφανση αυτής της συμμετοχής, αλλά και αναγκαία προϋπόθεση της, αποτελεί το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στις πληροφορίες που κατέχει η διοίκηση στα χέρια της.

Έτσι, το 1966 εκδίδεται στις ΗΠΑ ο «Freedom of information Act», που τροποποιείται το 1974 και που περιορίζει τις δυνατότητες της διοίκησης να αρνηθεί την παροχή πληροφοριών, και αναθέτει περισσότερες αρμοδιότητες στις δικαστικές αρχές, θεσπίζει την υποχρέωση ενεργητικής πληροφόρησης (ας σημειωθεί ότι στον Καναδά και στην Αυστραλία εισάγονται όμοιες ρυθμίσεις μόλις το 1982). Στην Ευρώπη, το παλαιό αίτημα για το δικαίωμα πρόσβασης των πολιτών στις πληροφορίες της διοίκησης αναγγέλλεται την τελευταία δεκαετία συχνά

μέσα στο πλαίσιο αναμόρφωσης της διοίκησης, όπως συνέβη χαρακτηριστικά με την περίπτωση της Γαλλίας. Συναντάμε το δικαίωμα, στα πρόσφατα συντάγματα της Πορτογαλίας, της Ισπανίας και της Ελλάδας. Νομοθετικά το θέμα ρυθμίστηκε με διάφορες παραλλαγές: στη Δυτ. Γερμανία (πριν την ένωση) το θέμα ρυθμίζεται με διάταγμα του 1976, οι συμμετέχοντες σε συγκεκριμένη διαδικασία μπορούν να συμβουλευούνται κάποια έγγραφα (σχετικά με την υπόθεση τους). Στη Δανία το θέμα ρυθμίζεται με νόμο του 1985 (δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα), αν και υπήρχε όμοια ρύθμιση από την δεκαετία του '70, στην Ολλανδία με νόμο του '78 και διάταγμα του '79 «για τη διοικητική διαφάνεια», και στη Γαλλία κυρίως με το νόμο 78- 753. Παράλληλα στις χώρες της Κοινότητας προωθούνται με ειδικές διατάξεις μέτρα για τη συμμετοχή και την πληροφόρηση των πολιτών, μέσω πρόσβασης στα αρχεία πληροφοριών* .

3.2 Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Ελλάδα το θέμα της οικολογίας αντιμετωπίστηκε με προχειρότητα, και περισσότερο συναισθηματικά από ότι επιστημονικά. Η αφύπνιση των Ελλήνων ουσιαστικά ξεκινάει μετά το 1992 και την πλήρη ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το κοινοτικό δίκαιο αποτελεί πλέον το ισχύον νομοθετικό μας πλαίσιο.

Κάνοντας μία ιστορική αναδρομή, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η Ελλάδα ένας χώρος έντονων φυσιογραφικών αντιθέσεων, περικλείει ένα από τα πλέον ποικίλα - και κατά συνέπεια βιολογικά και οικολογικά πλούσια τμήματα του φυσικού περιβάλλοντος της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Άμεσα αναμενόμενο είναι, σε μία χώρα με περιορισμένες δομές παραγωγής χρηματικού πλούτου, η χρηματική αύξηση να προκύπτει από την εκποίηση φυσικών πόρων και χώρων. Η παραγωγή χρήματος έχει κόστος. Όταν αυτό δεν μπορεί να

* Πηγή: Νέα Οικολογία - 11/1990 - Τζ Χαροκόπου - «Το δικαίωμα στην περιβαλλοντική πληροφόρηση»

πληρωθεί από την κοινωνική παραγωγή, λογικό είναι ότι εσχάτως θα πληρωθεί από τη φύση.

Έτσι στην Ελλάδα την ίδια στιγμή που δεν μπορεί να χωροθετηθεί πουθενά η εγκατάσταση νέας παραγωγικής δραστηριότητας (π.χ. βιομηχανική μονάδα, ιχθυοκαλλιέργεια) για δήθεν λόγους προστασίας του περιβάλλοντος ο χώρος κατακερματίζεται ως τοπίο, λεηλατείται ως πόρος και αλλοιώνεται ως λειτουργία από τις μυριάδες μικρές αυθαίρετες αναπτυξιακές απόψεις του όποιου τοπικού «οραματιστή» φορέα, οικογενειάρχη, ή νεοεπιχειρηματία. Η ψήφιση του νόμου πλαισίου για το Περιβάλλον (1650/1986) βοηθά στην κατανόηση του χάους που επικρατεί στη ελληνική περιβαλλοντική πολιτική.

Πέραν από τον παραπάνω νόμο τίποτα ενθαρρυντικότερο δεν έχει να επιδείξει το Ελληνικό κράτος. Απλά μία πολιτική προστασίας δασών χωρίς αυτή να καταφέρει ποτέ να ολοκληρωθεί.

Έτσι, μέσα στο πλαίσιο της έλλειψης πολιτικής, είναι σχεδόν αναπόφευκτο, το ότι το φυσικό περιβάλλον θα εξουδετερωθεί ραγδαία. Αυτό την εποχή που οι υπόλοιποι Ευρωπαίοι εισέρχονται στη μετά-αναπτυξιακή τους περίοδο εγκαινιάζοντας δίκτυα προστατευομένων περιοχών.

Η εναρμόνιση της χώρας με το κοινοτικό δίκαιο, δίνει κάποιες ελπίδες διαφύλαξης του φυσικού μας πλούτου (συνθήκη του Μάαστριχ).

Δεν φτάνει μόνο η θέσπιση κανόνων, όσο η κοινωνία βολεύεται στη στάση της απέναντι στο περιβάλλον, αντί να θέτει το θέμα διαχείρισης του, τίποτα δεν πρόκειται να διορθωθεί.

Το σύνταγμα του 1975 προβλέπει ρητά στο άρθρο 10 § 3 ότι η «αρμόδια» αρχή υποχρεούται να απαντά σε αιτήματα πληροφόρησης, των πολιτών εφόσον αυτό προβλέπεται από το νόμο.

Η χρησιμότητα του παραπάνω δικαιώματος είναι προφανής για τα θέματα που αφορούν το περιβάλλον. Με ποια απλή αίτηση από τον ενδιαφερόμενο που θα ζητά συγκεκριμένα στοιχεία (και όχι αόριστα ή γενικόλογα) η διοίκηση είναι υποχρεωμένη να απαντήσει μέσα σε ένα μήνα και να παραδώσει αντίγραφα των εγγραφών ή στοιχείων γενικότερα, εφόσον αυτά είναι ολοκληρωμένα (και όχι ημιτελή) και δεν προσκρούουν σε μια από τις εξαιρέσεις του νόμου.

Ο νόμος που αφορά το δικαίωμα πληροφόρησης στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από πολλές εξαιρέσεις παροχής πληροφοριών π.χ. θέματα εθνικής άμυνας, βιομηχανικού απορρήτου, δικαστικού απορρήτου, στοιχείων για την οικογενειακή ή ιδιωτική ζωή τρίτων. Ο νόμος εκδόθηκε μόλις το 1986 συγκεκριμένα, πρόκειται για τον νόμο 1599/86 «Σχέση κράτους- πολίτη, καθιέρωση νέου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις», περιέλαβε και το άρθρο σχετικά με το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών πληροφοριών (άρθρο 16). Οι διατάξεις του είναι σχεδόν αντιγραφή του γαλλικού νόμου 753/78 ο οποίος εκδόθηκε όπως προαναφέρθηκε για να εγκαθιδρύσει ένα νέο πλαίσιο επικοινωνίας μεταξύ κράτους και πολίτη αλλά δεν έφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η έκφραση της παραπάνω συνταγματικής μας διάταξης καθιερώνει την καταρχήν άρνηση παροχής πληροφοριών στους πολίτες, εκτός και νόμος ορίζει διαφορετικά. Ο νόμος 1599/86 υλοποιεί αυτή τη δυνατότητα και μάλιστα κατά τρόπο γενικότατο ώστε το σύστημα να αντιστρέφεται. Θεσπίζει ένα δικαίωμα του πολίτη στη λήψη πληροφοριών από τη διοίκηση, και μάλιστα χωρίς να χρειάζεται να αποδεικνύει έννομο συμφέρον. Η διοίκηση έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί μόνο στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που αναφέρθηκαν προηγούμενα. Ο πολίτης έχει δικαίωμα να λάβει γνώση εκθέσεων, μελετών πρακτικών, στατιστικών δελτίων, εγκυκλίων, οδηγιών κτλ. Η εισηγητική έκθεση αναφέρει, ότι ο ενδιαφερόμενος μπορεί να λάβει γνώση εκτός από έγγραφα και ο,τι υπάρχει στα αρχεία της διοίκησης. Η ίδια ρύθμιση προβλέπεται και στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη, στις ΗΠΑ και στην Οδηγία της Ε.Ε. σχετικά με τη λήψη πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον* .

3.3 Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Στην Κοινότητα γίνεται από παλιά λόγος για μια ενιαία ρύθμιση του θέματος, ειδικά για πληροφορίες που αφορούν το περιβάλλον. Η «Γενική Έκθεση της Επιτροπής της Ε.Ε. για την συμμετοχή των Πολιτών» ήδη από το 1979 αναφέρει τη

* Πηγή: ΦΕΚ Α' 75 Ν. 1599/86

σπουδαιότητα του δικαιώματος στην πληροφόρηση. Στα τελευταία Προγράμματα Δράσης σχετικά με το περιβάλλον αναφέρεται η αναγκαιότητα έκδοσης μιας τέτοιας οδηγίας, δεδομένου ότι ήδη τα κράτη - μέλη είχαν συγκεντρώσει και επεξεργαστεί πολλά στοιχεία σχετικά με το περιβάλλον. Η ενιαία νομοθετική ρύθμιση, σε όλα τα κράτη - μέλη θα διευρυνε την πρόσβαση στην πληροφόρηση, θα εξομοίωνε τις ρυθμίσεις των κρατών - μελών, θα διευκόλυνε την πληροφόρηση και συνεργασία σε θέματα διασυνοριακής ρύπανσης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρέπεμψε τον Σεπτέμβριο του 1985 την σχετική πρόταση για εξέταση στην αρμόδια επιτροπή, και τον Απρίλιο του 1987 υποβλήθηκε στο Κοινοβούλιο για συζήτηση η πρόταση ψηφίσματος και η αιτιολογική έκθεση. Η δυστοκία στην έκδοση της Οδηγίας, η πρόταση της οποίας υποβλήθηκε το Νοέμβριο του 1988, αποδεικνύει τη σπουδαιότητα του θέματος και τις αντιδράσεις των επιμέρους κρατών. Φτάνοντας τελικά σε μια πρώτη συμφωνία για την ίδρυση του ευρωπαϊκού οργανισμού περιβάλλοντος εξέδωσαν τον κανονισμό της 7ης Μαΐου 1990 (1210/90^{*}). Στο πρώτο άρθρο περιέχεται η ουσία έκδοσης του κανονισμού παραθέτουμε: “Με τον παρόντα κανονισμό ιδρύεται ο ευρωπαϊκός οργανισμός περιβάλλοντος και επιδιώκεται να τεθεί σε λειτουργία ένα ευρωπαϊκό δίκτυο παρατηρήσεων και πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον”. Επίσης στο άρθρο 1 παρ. 2 μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του οργανισμού για την προστασία του περιβάλλοντος, που ορίζονται στα διαδοχικά κοινοτικά προγράμματα δράσης, σκοπός πρέπει να είναι η παροχή στην κοινότητα και στα κράτη μέλη πληροφοριών οι οποίες οφείλουν να είναι αντικειμενικές, αξιόπιστες, και συγκρίσιμες σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, και να δίνουν την δυνατότητα λήψης των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος, να αξιολογούνται τα αποτελέσματα τους και να εξασφαλίζετε η ορθή ενημέρωση του κοινού για την κατάσταση του περιβάλλοντος. Τελικά κατά την διάρκεια της Ιρλανδικής Προεδρίας, έγινε κατορθωτό να ψηφιστεί και να εκδοθεί στις 7 Ιουνίου και η οδηγία 313/90^{**}. Το τελικό κείμενο διαφέρει σημαντικά από την πρόταση που είχε κατατεθεί, αλλά και από τις τροπολογίες που είχαν προταθεί καιρούς.

^{*} ΕΕ Ν.1210/90 - L 120/1 - 11/5/90 - Παράρτημα ΙΧ

^{**} ΕΕ Οδηγία 313/90 - L 158/56 - 23/6/90 - Παράρτημα ΙΧ

Στο άρθρο 1 της Οδηγίας αυτής αναφέρεται ότι ο σκοπός της είναι να εξασφαλιστεί, η ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες για το περιβάλλον που διαθέτουν οι δημόσιες αρχές (παθητική πληροφόρηση), καθώς και ευρύτερη διάδοση των πληροφοριών αυτών ή ενεργητική πληροφόρηση. Δικαιούχοι μπορεί να είναι όχι μόνο φυσικά αλλά και νομικά πρόσωπα (π.χ. εταιρείες, σωματεία), χωρίς να χρειάζεται να αποδείξουν το έννομο συμφέρον τους.

Αφορά κάθε, «γραπτή, οπτική, ακουστική ή μηχανογραφική μορφή για την κατάσταση του αέρα των υδάτων, του εδάφους, της χλωρίδας και των φυσικών πόρων, καθώς και για δραστηριότητες ή μέτρα» που τα επηρεάζουν ή που αποσκοπούν να τα προστατεύσουν, καθώς και γενικότερα διοικητικά μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος.

Έτσι πρακτικά η Οδηγία αυτή δίνει τη δυνατότητα σε οποιονδήποτε πολίτη του κράτους - μέλους της Κοινότητας να ζητά πληροφορίες και στοιχεία για το περιβάλλον, όχι μόνο από τις αρχές της χώρας του αλλά από τις αρχές οποιουδήποτε άλλου κράτους - μέλους της Ε.Ε. Το όραμα θα ήταν πολύ ελκυστικό αν δεν δίνονταν από την ίδια την Οδηγία παραθυράκια για την ανατροπή ή τουλάχιστον τον περιορισμό του δικαιώματος. Έτσι προβλέπεται δυνατότητα των κρατών μελών να θεσπίσουν μια ευρεία γκάμα εξαιρέσεων, π.χ. εμπιστευτικού χαρακτήρα, εργασίες των δημοσίων αρχών, διεθνείς σχέσεις και εθνική άμυνα κτλ. Επίσης εξαιρούνται στοιχεία οικογενειακής ή ιδιωτικής φύσεως και αυτά που κατά την κρίση των αρχών θα έχουν δυσμενή επίδραση στο περιβάλλον.

Η γενικότητα των πιο πάνω εξαιρέσεων καθώς και η ρητή ανάθεση σε κάθε κράτος - μέλος να καθορίζει τις λεπτομέρειες, με τις οποίες οι πληροφορίες καθίστανται διαθέσιμες, δημιουργεί σκεπτικισμό για την έκδοση της οδηγίας αυτής. Εάν δε στα παραπάνω προστεθεί η δυνατότητα **άρνησης των πληροφοριών** όταν η αίτηση είναι **προδήλως αβάσιμη** ή **γενικά διατυπωμένη**, αποδεικνύεται ότι το δικαίωμα αυτό των πολιτών εξαρτάται, από την πολιτική κάθε κράτους στο θέμα, και από την διακριτική ευχέρεια της διοίκησης.

Σημαντικές διαφορές από την πρόταση παρουσιάζονται στο θέμα του χρόνου, εντός του οποίου υποχρεούται να απαντήσει η διοίκηση, που ορίσθηκε σε δύο μήνες αντί για ένα, όπως και στο θέμα της υποχρέωσης των κρατών - μελών για τη σύνταξη και κοινοποίηση στην Επιτροπή κάθε τρία χρόνια μιας εθνικής έκθεσης

για την κατάσταση του περιβάλλοντος, διάταξη η οποία απαλείφθηκε από το τελικό κείμενο.

Μεγάλη ευχέρεια δίνεται επίσης στα κράτη - μέλη για το θέμα της ενεργητικής πληροφόρησης. Προβλέπεται απλώς ότι λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να παρέχουν «γενική» πληροφόρηση στο κοινό για την κατάσταση του περιβάλλοντος, π.χ. με περιοδικές δημοσιεύσεις πληροφοριακών εκθέσεων, υποχρέωση που μπορεί βέβαια να συρρικνωθεί κατά τα γνωστά σε ένα μίζερο εξαμηνιαίο φυλλάδιο ή μία ιλουστρασιόν έκδοση, που θα εκθειάζει τα κυβερνητικά μέτρα για το περιβάλλον.

Ο χρόνος θα δείξει εάν αυτές οι νομικές ρυθμίσεις επαρκούν για να καταστεί δυνατή η ενημέρωση των πολιτών, χωρίς υποτίμηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων αλλά και χωρίς περιθώρια κινδυνολογικής εκμετάλλευσης, για να αποτραπεί η διοικητική αδράνεια και για να ασκείται προληπτικός και όχι κατασταλτικός έλεγχος* .

3.3.1 Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Ε.Ε. 1863/93

Ο κανονισμός της Ε.Ε. αναφέρεται στην εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου.

Οι στόχοι και οι αρχές της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως ορίζονται στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής κοινότητας και αναλύονται στο πόρισμα του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 για ένα κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής δράσης, σε σχέση με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη παρατηρείται η στροφή στα θέματα του περιβάλλοντος να παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις. Η προστασία του περιβάλλοντος, η πρόληψη και η

* Πηγή: Νέα Οικολογία - 11/1990 - Τζ. Χαροκόπου - «Το δικαίωμα στην περιβαλλοντική πληροφόρηση»
Οδηγία ΕΕ 313/90 L 158/56 23/6/96 - Παράρτημα ΙΧ

εξάλειψη της ρύπανσης, η εξασφάλιση της ορθής διαχείρισης των πόρων και η χρήση καθαρότερων τεχνολογιών είναι τα θέματα που περικλείουν οι κανόνες και οι οδηγίες της ΕΕ.

Στο άρθρο 2 της συνθήκης, η οποία υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ορίζεται ότι η κοινότητα έχει ως αποστολή να προάγει μια σταθερή και διαρκή ανάπτυξη στο εσωτερικό της και με επόμενο ψήφισμα στις 1 Φεβρουαρίου 1993 υπογραμμίζει το ρόλο και τις ευθύνες των επιχειρήσεων προκειμένου να ενισχυθεί η οικονομία και να προστατευθεί το περιβάλλον σε όλη την κοινότητα.

Η βιομηχανία φέρνει σημαντική ευθύνη για την διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της και ως εκ τούτου, πρέπει να υιοθετήσει μια ενεργητική προσέγγιση στον τομέα αυτόν.

Η ευθύνη αυτή απαιτεί από τις επιχειρήσεις να καθιερώσουν και να εφαρμόσουν περιβαλλοντικές πολιτικές στόχους και προγράμματα, καθώς και αποτελεσματικά συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Οι επιχειρήσεις πρέπει να θεσπίσουν περιβαλλοντική πολιτική, η οποία πέρα από πρόβλεψη για συμμόρφωση με όλες τις συναφείς κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, πρέπει να περιλαμβάνει ανάληψη υποχρεώσεων για την εύλογη και συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Η εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τις επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη να εξασφαλιστεί η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση των εργαζομένων κατά την καθιέρωση και την εφαρμογή των συστημάτων αυτών. Τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να περιλαμβάνουν διαδικασίες περιβαλλοντικού ελέγχου ώστε οι διευθύνοντες να είναι σε θέση να εκτιμούν τη συμμόρφωση προς το σύστημα, καθώς και την αποτελεσματικότητα του συστήματος στα πλαίσια της υλοποίησης της περιβαλλοντικής πολιτικής της επιχείρησης*.

* Πηγή: Οδηγία ΕΕ 1836/93 L 168/1 - 10/7/93 - Παράρτημα ΙΧ

3.3.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Συνοπτικά, για να έχει μια επιχείρηση το δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα πρέπει να προβεί στις εξής δραστηριότητες:

1. Να πραγματοποιήσει περιβαλλοντική ανάλυση του χώρου δραστηριοτήτων για θέματα όπως:

- Αξιολόγηση, έλεγχος και μείωση των επιπτώσεων της εκάστοτε δραστηριότητας στους διάφορους περιβαλλοντικούς τομείς.
- Διαχείριση, εξοικονόμηση, επιλογή και μεταφορά πρώτων υλών.
- Διαχείριση και εξοικονόμηση υδάτων.
- Μείωση, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, μεταφορά και διάθεση αποβλήτων.
- Μείωση, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, μεταφορά και διάθεση αποβλήτων.
- Εκτίμηση, έλεγχος και μείωση θορύβου εντός και εκτός του χώρου δραστηριοτήτων.
- Επιλογή νέων μεθόδων παραγωγής και αλλαγές μεθόδων παραγωγής.
- Σχεδιασμός προϊόντων (σχεδίαση, συσκευασία, μεταφορά, διάθεση και χρήση).
- Περιβαλλοντικές επιδόσεις και πρακτικές των εργολάβων, των υπεργολάβων και των προμηθευτών.
- Πρόληψη και μετριασμός των περιβαλλοντικών ατυχημάτων.
- Διαδικασία έκτακτης ανάγκης σε περιπτώσεις περιβαλλοντικών ατυχημάτων.
- Ενημέρωση, εκπαίδευση του προσωπικού σε περιβαλλοντικά ζητήματα.
- Ενημέρωση τρίτων σε θέματα περιβάλλοντος.

2. Να εισάγει, υπό το φως των αποτελεσμάτων αυτής της ανάλυσης, περιβαλλοντικό πρόγραμμα διαχείρισης για όλες τις διεξαγόμενες στον εν λόγω χώρο δραστηριότητες. Στόχος του περιβαλλοντικού προγράμματος θα είναι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που περιέχονται στην περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

3. Να διενεργεί ή να αναθέσει σε άλλους να διενεργούν, περιβαλλοντικούς ελέγχους στους οικείους χώρους δραστηριοτήτων.
4. Να καθορίσει αντικειμενικούς σκοπούς στο ανώτατο κατάλληλο επίπεδο διοίκησης για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με βάση τα πορίσματα του ελέγχου και να αναθεωρεί ανάλογα το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, ώστε να είναι δυνατή η επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών στον εν λόγω χώρο.
5. Να συντάσσει, σύμφωνα, ειδική περιβαλλοντική δήλωση για κάθε ελεγχόμενο χώρο δραστηριοτήτων. Η περιβαλλοντική δήλωση προορίζεται για το κοινό και πρέπει να διατυπώνεται με σαφήνεια και ακρίβεια (άρθρο 5).
6. Να μεριμνά για την εξέταση της πολιτικής, του προγράμματος, του συστήματος διαχείρισης, της ανάλυσης ή της διαδικασίας ελέγχου που αφορούν το περιβάλλον, καθώς και της περιβαλλοντικής δήλωσης ή των περιβαλλοντικών δηλώσεων, προκειμένου να βεβαιώνεται ότι είναι σύμφωνα με τις σχετικές επιταγές του παρόντος κανονισμού, καθώς και για την επικύρωση των περιβαλλοντικών δηλώσεων.
7. Να διαβιβάζει την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση στον αρμόδιο οργανισμό του κράτους - μέλους, στο οποίο ευρίσκεται ο χώρος δραστηριοτήτων και να τη γνωστοποιεί με τον κατάλληλο τρόπο, στο κοινό αυτού του κράτους μέλους.
8. Να θεσπίσει περιβαλλοντική πολιτική, δηλαδή να προσδιορίσει τους συνολικούς στόχους και τις αρχές δράσης εναρμονισμένους στις κοινοτικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον. Η επιχείρηση που έχει ενταχθεί στο σύστημα, πρέπει να φροντίζει για την εξέταση της πολιτικής, του προγράμματος του συστήματος της ανάλυσης ή της διαδικασίας ελέγχου που αφορά το περιβάλλον.
9. Να συνταχθεί περιβαλλοντική δήλωση με πλήρη περιγραφή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.

Από την πλευρά τους τα κράτη-μέλη πρέπει να θεσπίσουν σύστημα για την διαπίστευση ανεξάρτητων επιθεωρητών περιβάλλοντος και την εποπτεία των δραστηριοτήτων τους.

Για το σκοπό αυτό τα κράτη - μέλη είτε μπορούν να συστήσουν οργανισμούς με ανάλογες δραστηριότητες ή να χρησιμοποιήσουν υφιστάμενους οργανισμούς διαπίστευσης.

Κάθε αρμόδιος οργανισμός καταχωρεί σε ειδικό μητρώο κάθε χώρο δραστηριοτήτων, για τον οποίο έχει λάβει επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση.

Στον κανονισμό γίνεται ιδιαίτερη μνεία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στα κράτη- μέλη που καλούνται να προωθήσουν τη συμμετοχή στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου, θεσπίζοντας ή προωθώντας μέτρα και δομές τεχνικής βοήθειας.

Πρόκειται αναμφίβολα για έναν κανονισμό, που αν λειτουργήσει στην πράξη, μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο περιβάλλον από τις παραγωγικές δραστηριότητες* .

3.3.3 ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Οι περιβαλλοντικοί έλεγχοι διεξάγονται από άτομα ή ομάδες ατόμων τα οποία διαθέτουν κατάλληλη γνώση των ελεγχόμενων τομέων και θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων και της εμπειρίας, όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, τα τεχνικά, περιβαλλοντικά και κανονιστικά ζητήματα, αλλά και επαρκή κατάρτιση σε θέματα ελέγχου, για την επίτευξη αντικειμενικών σκοπών. Μεταξύ των αντικειμενικών σκοπών συγκαταλέγονται, η εκτίμηση των υπάρχοντων συστημάτων διαχείρισης και η διαπίστωση αν αυτά τα συστήματα

* Πηγή: Οδηγία ΕΕ 1836/93 L 168/1 - 10/7/93 - Παράρτημα ΙΧ

όντως χρησιμοποιούνται, τέλος εάν γίνεται πλήρης εναρμονισμός με τις κοινοτικές οδηγίες.

Οι ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες της επιχείρησης που ελέγχουν, ώστε να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα της κρίσης τους και η αμεροληψία τους.

Στην προετοιμασία συμπεριλαμβάνεται η εξοικείωση με τις δραστηριότητες στο συγκεκριμένο χώρο, και με το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που επικρατεί εκεί. Σημαντικές πληροφορίες μπορούμε να πάρουμε από τα πορίσματα και τις ανασκοπήσεις των προηγούμενων ελέγχων.

Στις επιτόπιες δραστηριότητες περιλαμβάνονται συζητήσεις με το προσωπικό που απασχολείται στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, επιθεώρηση των συνθηκών εργασίας και του εξοπλισμού, καθώς και έλεγχος του αρχείου των γραπτών διαδικασιών και άλλων σχετικών γραπτών στοιχείων. Τα παραπάνω έχουν σκοπό την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, με τη διαπίστωση του κατά πόσο τηρούνται, στο χώρο αυτόν τα ισχύοντα πρότυπα και κατά πόσο το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης των περιβαλλοντικών αρμοδιοτήτων είναι αποτελεσματικό και κατάλληλο.

Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης συνήθως βασίζεται στις ακόλουθες αρχές δράσης, οι δε δραστηριότητες της επιχείρησης ελέγχονται τακτικά για να διαπιστωθεί εάν συμβαδίζουν με της αρχές αυτές και με τις προσπάθειες για διαρκή προστασία του περιβάλλοντος:

- ⇒ **Ανάπτυξη**, σε όλα τα επίπεδα της υπαλληλική ιεραρχίας συνείδηση για την προστασία του περιβάλλοντος.
- ⇒ **Προκαταβολική** εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε νέας δραστηριότητας, προϊόντος και μεθόδου.
- ⇒ **Εκτίμηση** και παρακολούθηση των επιπτώσεων των τρεχουσών δραστηριοτήτων στο τοπικό περιβάλλον.
- ⇒ **Λήψη** των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη των τυχαίων εκπομπών υλών ή ενέργειας.

- ⇒ **Καθορισμός και εφαρμογή διαδικασιών παρακολούθησης για τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική και, εφόσον οι εν λόγω διαδικασίες απαιτούν μέτρηση και δοκιμή, για την τήρηση και την ενημέρωση των σχετικών με τα αποτελέσματα αρχείων.**
- ⇒ **Καθορισμός και αναπροσαρμογή των διαδικασιών που θα πρέπει να τηρούνται και των δράσεων που θα πρέπει να αναλαμβάνονται όταν επισημαίνεται μη συμμόρφωση προς την περιβαλλοντική λογιστική, τους αντικειμενικούς σκοπούς ή στόχους.**
- ⇒ **Εξασφάλιση συνεργασίας με τις δημόσιες αρχές για τον καθορισμό και την αναπροσαρμογή διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο ο αντίκτυπος των τυχαίων, πλην αναπόφευκτων, απορρίψεων στο περιβάλλον.**
- ⇒ **Παροχή στο κοινό των αναγκαίων πληροφοριών για την κατανόηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, και επιδίωξη ανοικτού διαλόγου με το κοινό.**
- ⇒ **Παροχή στους πελάτες των κατάλληλων οδηγιών για τις σχετικές περιβαλλοντικές συνέπειες του χειρισμού, της χρήσης και της διάθεσης των προϊόντων της επιχείρησης.**
- ⇒ **Λήψη μέτρων προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι εργολάβοι οι οποίοι εργάζονται στο χώρο δραστηριοτήτων και για λογαριασμό της επιχείρησης εφαρμόζουν περιβαλλοντικά πρότυπα ισοδύναμα με εκείνα της επιχείρησης* .**

3.4 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ

Από τα μέσα της περασμένης δεκαετίας, το περιβάλλον αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα θέματα που απασχολούν τις βιομηχανοποιημένες χώρες. Από τη μια, το κοινό συνειδητοποίησε ότι, πρέπει να μεταβάλει τη στάση του και να αρχίσει να σέβεται

* Πηγή: Οδηγία ΕΕ 1836/93 L 168/1 - 10/7/93 - Παράρτημα ΙΧ

Απονομής Οικολογικού Σήματος. Στο 5ο κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον τονίζεται η σημασία της επικουρικότητας και των μέσων που βασίζονται στις δυνάμεις της αγοράς. Το οικολογικό σήμα αποτελεί ένα καλό παράδειγμα εφαρμογής των δύο αυτών αρχών. Βρισκόμαστε έτσι στην έναρξη μιας περιόδου μεγαλύτερης συμμετοχής του πολίτη στη λήψη των αποφάσεων και αύξησης της ευθύνης για το περιβάλλον.

Το Κοινοτικό Σύστημα Απονομής Οικολογικού Σήματος τέθηκε σε εφαρμογή από τον Μάρτιο του 1992, ενώ τον Ιούλιο του 1993 ισχύουν οι πρώτες αποφάσεις για τις δύο πρώτες ομάδες προϊόντων και τα αντίστοιχα οικολογικά τους κριτήρια. Από τότε η εφαρμογή του κανονισμού αυτού κάλυψε και θα καλύπτει και άλλες ομάδες προϊόντων.

3.4.1 ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ (ECO-LABEL)

Το Οικολογικό Σήμα (ECO-LABEL) θα απονέμεται στα προϊόντα με τις μικρότερες επιπτώσεις για το περιβάλλον. Αφού τους χορηγηθεί η σχετική σήμανση οι κατασκευαστές μπορούν να χρησιμοποιούν σε εγκεκριμένα προϊόντα τους, το επίσημο λογότυπο δηλαδή, ένα λουλούδι με τα 12 αστέρια. Χάρη στο οικολογικό σήμα, οι ευρωπαίοι καταναλωτές θα μπορούν να ξεχωρίζουν εύκολα τα προϊόντα που επηρεάζουν λιγότερο το περιβάλλον και να επιλέγουν ανάλογα.

Το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος, είναι προαιρετικό, δηλαδή οι κατασκευαστές μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα αν θέλουν να υποβάλουν σχετική αίτηση για ένα ή περισσότερα προϊόντα τους. Είναι όμως αυτονόητο ότι, τελικά, το οικολογικό αυτό σήμα θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για το κοινό όταν διαλέγει τα προϊόντα που θα αγοράσει.

Το μεγάλο πλεονέκτημα του οικολογικού σήματος, είναι η ευρωπαϊκή του διάσταση. Όντως, ένα σήμα που εγκρίνεται από έναν Αρμόδιο Φορέα Κράτους Μέλους, μπορεί να χρησιμοποιείται και στα υπόλοιπα κράτη μέλη. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι

τη φύση. Από την άλλη, οι επιχειρήσεις κατάλαβαν ότι οι δραστηριότητές τους επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον και ότι είναι υπεύθυνες για την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων. Οι νέες αυτές τάσεις εμφανίζονται σε διάφορα επίπεδα. Στο «Ευρωβαρόμετρο» αριθ. 37 αναφέρεται ότι το 85% των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρίνουν ότι πρέπει επειγόντως να ληφθούν μέτρα για να προστατευθεί το περιβάλλον και να καταπολεμηθεί η ρύπανση. Εξάλλου, τα κράτη μέλη, στη Συνθήκη του Μάαστριχ, περιέλαβαν την προστασία του περιβάλλοντος στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι η αειφόρος οικονομική αύξηση είναι αδύνατη χωρίς το σεβασμό του περιβάλλοντος.

Τις προηγούμενες δύο δεκαετίες εφαρμόστηκαν τέσσερα Κοινοτικά Προγράμματα δράσης για το Περιβάλλον που αποσκοπούν :

- * στην εξασφάλιση ορθολογικής διαχείρισης των φυσικών πόρων
- * στην πρόληψη και εξάλειψη της ρύπανσης στη πηγή με βάση την αρχή “ο ρυπαίνων πληρώνει”.

Το τέταρτο πρόγραμμα δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1987, 1991) τονίζει τη σημασία που έχει η ανάπτυξη μιας πολιτικής υπέρ των οικο-προϊόντων.

Σε πολλές χώρες της Κοινότητας, διάφοροι οικονομικοί φορείς, τόσο δημόσιοι όσο και ιδιωτικοί, ανέλαβαν σχετικές πρωτοβουλίες. Η Γερμανία, από το 1978, έχει θεσπίσει το σύστημα με το όνομα «Μπλε Άγγελος», το οποίο λειτουργεί με άριστα αποτελέσματα μέχρι και σήμερα. Επίσης η Σουηδία, η Νορβηγία, η Ολλανδία και η Γαλλία έχουν θεσπίσει ανάλογα συστήματα μέσω υφιστάμενης νομοθεσίας. Τα μέτρα αυτά, που διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, συνιστούν αξιόλογη πρόοδο, αν και πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά. Όμως, η πληθώρα αυτή των αποσπασματικών και μεμονωμένων δράσεων κατακερματίζει τις προσπάθειες που καταβάλλονται για την προστασία του περιβάλλοντος και, γι' αυτό, απαιτείται κάποιος συντονισμός των περιβαλλοντικών δράσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στα πλαίσια της πολιτικής αυτής αναγνωρίστηκε η αναγκαιότητα δημιουργίας ενός Κοινοτικού συστήματος απονομής Οικολογικού σήματος, που θα λαμβάνει υπόψη του τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προϊόντος σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του. Με βάση τις αρχές αυτές ψηφίστηκε από το Συμβούλιο Υπουργών Περιβάλλοντος ο Κανονισμός 880/92, ο οποίος θεσπίζει το **Κοινοτικό Σύστημα**

κατασκευαστές δεν χρειάζεται να υποβάλλουν αίτηση σε κάθε χώρα, όπου κυκλοφορεί το προϊόν τους και αποφεύγουν έτσι τις δαπανηρές και χρονοβόρες διαδικασίες* .

3.4.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Χάρη στο διάλογο μεταξύ Επιτροπής και Κρατών Μελών, έχουν ήδη διατυπωθεί προτάσεις μελέτης οικολογικών κριτηρίων για 31 ομάδες προϊόντων και έχουν ψηφιστεί 7 (επτά) από αυτές. Πριν υποβληθούν στην Επιτροπή, όλες αυτές οι προτάσεις συζητούνται διεξοδικά σε εθνικό επίπεδο. Οι Αρμόδιοι Φορείς των Κρατών Μελών διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στο σύστημα απονομής του οικολογικού σήματος γιατί, αποτελούν, σε συνεργασία με την Επιτροπή τη βάση των προπαρασκευαστικών και εισηγητικών εργασιών για τις διάφορες ομάδες προϊόντων και τα σχετικά οικολογικά κριτήρια. Μολονότι η συνεργασία αυτή μεταξύ Επιτροπής και Αρμόδιων Φορέων συνεπάγεται κάποια καθυστέρηση, ο συντονισμός αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχία του οικολογικού σήματος.

Μόλις επιτευχθεί συμφωνία σε κοινοτικό επίπεδο, η Επιτροπή θεσπίζει επίσημα τα συμφωνηθέντα κριτήρια και τα δημοσιεύει στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το οικολογικό σήμα θα μπορεί να απομένετε σε όλες τις κατηγορίες βιομηχανικών προϊόντων, εκτός από τα τρόφιμα, τα ποτά και τα φαρμακευτικά. Τα οικολογικά κριτήρια που ψηφίζονται σε κάθε κατηγορία προϊόντος καθορίζονται με βάση τη μελέτη ολόκληρου του κύκλου ζωής τους, δηλαδή της προπαραγωγής, της παραγωγής, της διανομής, της χρήσης και της απόρριψής τους. Κατά τη διάρκεια της μελέτης των φάσεων αυτών, αξιολογούνται λεπτομερώς οι επιπτώσεις για το περιβάλλον. Λαμβάνονται επίσης υπόψη τα υλικά που υπεισέρχονται στη σύνθεση του προϊόντος. Ειδική μνεία γίνεται (για πρώτη φορά σε ευρωπαϊκό επίπεδο) στη σχέση ανάμεσα στη μέθοδο παραγωγής και στην προστασία και ασφάλεια των εργαζομένων. Έτσι το ECO-LABEL δεν απονέμεται σε προϊόντα που

* Πηγή: Κανονισμός ΕΕ 880/92 - L 99/1 - 11/4/92 - Παράρτημα Χ

παρασκευάζονται με μέθοδο που μπορεί να βλάψει σημαντικά τον άνθρωπο ή και το περιβάλλον. Το οικολογικό σήμα δεν απονέμεται, λοιπόν, βάσει θεωρητικά επιλεγμένων κριτηρίων, αλλά ύστερα από εμπειριστατωμένη μελέτη των αλληλεπιδράσεων όλων των παραγόντων του συγκεκριμένου προϊόντος με το περιβάλλον. Το Οικολογικό Σήμα ήδη εφαρμόζεται για έξι κατηγορίες προϊόντων των οποίων τα κριτήρια έχουν ήδη ψηφιστεί και είναι: πλυντήρια ρούχων, χαρτί υγιείας, χαρτί κουζίνας, βελτιωτικά εδάφους, μιογιές και βερνίκια. Το Σύστημα αυτό θα περάσει σύντομα στην εφαρμογή της «2ης γενιάς κριτηρίων» για δύο κατηγορίες προϊόντων: τα πλυντήρια ρούχων και τα πλυντήρια πιάτων. Από την πλευρά τους, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να εργάζονται για τον καθορισμό και άλλων ομάδων προϊόντων και κριτηρίων. Κατά πάσα πιθανότητα, πριν από τα τέλη του 1996 το σύστημα θα εφαρμόζεται και στους ηλεκτρικούς λαμπτήρες, τα υφάσματα, τα σταθεροποιητικά μαλλιών (hair sprays) κ.α.*

3.4.3 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Οι επιμέρους φάσεις της μελέτης και η τελική πρόταση για τον καθορισμό των ομάδων προϊόντων και των σχετικών κριτηρίων πραγματοποιείται σε επίπεδο κρατών μελών από τον αρμόδιο φορέα. Συστατικό στοιχείο της διαδικασίας αυτής είναι η διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους κύκλους.

Τα αποτελέσματα της εργασίας αυτής υποβάλλονται στην Επιτροπή. Εάν ο φάκελος της πρότασης υποστηριχθεί ή αντιμετωπισθεί θετικά κατά τις συζητήσεις που διεξάγονται σε κοινοτικό επίπεδο, η Επιτροπή τον υποβάλλει στο Γνωμοδοτικό Σώμα, το οποίο απαρτίζεται από αντιπροσώπους της βιομηχανίας, του εμπορίου, των οργανώσεων καταναλωτών και των οργανώσεων προστασίας του περιβάλλοντος. Στις συζητήσεις του Γνωμοδοτικού Σώματος μπορούν να συμμετέχουν και εκπρόσωποι των συνδικάτων.

* Πηγή: Κανονισμός ΕΕ 880/92 - Ε 99/1 - 11/4/92 - Παράρτημα Χ

Μετά τη διαβούλευση αυτή, η Επιτροπή υποβάλλει την πρόταση, μαζί με τη γνώμη του Γνωμοδοτικού Σώματος, στην Κανονιστική επιτροπή που απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών. Εάν η Κανονιστική Επιτροπή διατυπώσει ευνοϊκή γνώμη, η Επιτροπή θεσπίζει τα προτεινόμενα κριτήρια, αλλιώς η πρόταση διαβιβάζεται στο Συμβούλιο Υπουργών το οποίο έχει και την τελική απόφαση, εάν αποτύχει και η διαδικασία διαβούλευσης με τα κράτη μέλη.

Κατά κανόνα, τα οικολογικά κριτήρια που θεσπίζονται με τη διαδικασία αυτή ισχύουν για τρία χρόνια και στη συνέχεια μπορούν να αναθεωρούνται.

Το Δεκέμβριο του 1992 η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους κύκλους για τις προτάσεις δημιουργίας κριτηρίων για την απονομή του οικολογικού σήματος στα πλυντήρια ρούχων και τα πλυντήρια πιάτων. Τον Ιανουάριο του 1993, το Γνωμοδοτικό Σώμα διατύπωσε τη γνώμη του και, τον Μάρτιο του 1993 η Κανονιστική επιτροπή διατύπωσε ευνοϊκή γνώμη.

Τα κριτήρια αυτά έχουν πλέον εγκριθεί (από τον Ιούνιο του 1993 και δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα. Υποβλήθηκαν αιτήσεις της εταιρίας Hoover και λάβανε το Σήμα 7 τύποι πλυντηρίων. Επειδή έληξαν τον Ιούνιο του 1996 (3ετία), βρίσκονται υπό αναθεώρηση και έτσι δημιουργείται η «2η γενιά κριτηρίων».

Η εμπειριστατωμένη ανάλυση του πλήρους κύκλου ζωής των δύο αυτών πρώτων ομάδων προϊόντων απέδειξε ότι το 95% σχεδόν των επιπτώσεων στο περιβάλλον οφείλονται, για την συγκεκριμένη ομάδα προϊόντος στη χρήση του προϊόντος. Για τα πλυντήρια ρούχων, οι επιπτώσεις για το περιβάλλον οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας, νερού και απορρυπαντικών, που είναι και τα τρία καθορισθέντα βασικά κριτήρια. Όσον αφορά τα πλυντήρια πιάτων, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας και νερού που είναι τα δύο καθορισθέντα βασικά κριτήρια.

Τα βασικά κριτήρια καθορίζουν ανώτατα όρια κατανάλωσης τα οποία πρέπει να τηρεί η συσκευή για να λάβει οικολογικό σήμα. Καθορίστηκαν επίσης και συμπληρωματικά κριτήρια, όπως ο τρόπος χρήσης, η ενθάρρυνση της ανακύκλωσης και οι επιδόσεις κατά το πλύσιμο, το ξέπλυμα και το στέγνωμα* .

* Πηγή: Κανονισμός ΕΕ 880/92 - L 99/1 - 11/4/92 - Παράρτημα Χ
Ενημερωτικό φυλλάδιο ΥΠΕΧΩΔΕ

Εκτός από τα κριτήρια που έχουν ψηφιστεί υπάρχει και μια σειρά άλλων που βρίσκονται στο στάδιο επεξεργασίας ή ψήφισης. Αυτά είναι τα παρακάτω:

ΠΡΟΪΟΝ	ΧΩΡΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ
Χαρτί Φωτοτυπίας	Δανία
Κλωστοϋφαντουργικά	Δανία
Μονωτικά υλικά	Δανία
Μπαταρίες	Δανία
Σαμπουάν	Γαλλία
Προϊόντα καθαρισμού	Γερμανία
Πλακίδια τοίχων και δαπέδων	Ιταλία
Υλικά συσκευασίας	Ιταλία
Ψυγεία	Ιταλία
Υποδήματα	Ολλανδία
Αποσμητικά	Μεγάλη Βρετανία
Αυξητικά εδάφους	Μεγάλη Βρετανία
Σταθεροποιητικά μαλλιών	Μεγάλη Βρετανία
Είδη κομμωτηρίου	Μεγάλη Βρετανία
Λάμπες φωτισμού	Μεγάλη Βρετανία
Είδη γυναικείας υγιεινής	Μεγάλη Βρετανία
Φωτοσυσσωρευτές	Γερμανία
Καθαριστικά αυτοκινήτων	Γερμανία
Λιπαντικά-λάδια αυτοκινήτων	Μεγάλη Βρετανία
Καθαριστικά επίπλων	Μεγάλη Βρετανία
Κεραμικά και υαλικά	Μεγ. Βρετανία-Πορτογαλ.
Σάκκοι για αγορές	Γαλλία

Κινητήρες αυτοκινήτων	Γερμανία
Απορρυπαντικά καθαρισμού	Γερμανία
Έπιπλα	Γερμανία
Επιστρεφόμενες φιάλες	Γερμανία
Σήματα Φωτοβολταϊκά	Γερμανία
Στρώματα Κρεβατιού	Ελλάδα
Τουριστικές υπηρεσίες	Ελλάδα

3.4.4 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Κάθε κράτος μέλος ορίζει έναν αρμόδιο φορέα ο οποίος χειρίζεται όλες τις σχετικές διαδικασίες και απονέμει το οικολογικό σήμα. Οι κατασκευαστές ή οι εισαγωγείς πρέπει να απευθύνονται στον φορέα αυτόν στη χώρα όπου το προϊόν κατασκευάζεται ή διατίθεται στο εμπόριο για πρώτη φορά ή εισάγεται από τρίτη χώρα. Μόλις ένας αρμόδιος φορέας αποφασίσει ότι μπορεί να απονεμίσει ένα οικολογικό σήμα, κοινοποιεί την απόφασή του στην Επιτροπή, η οποία ενημερώνει αμέσως τους άλλους αρμόδιους φορείς. Εάν, εντός 30 ημερών, από της κοινοποιήσεως δεν προβληθεί καμιά αντίρρηση, το σήμα μπορεί να απονεμηθεί και να χρησιμοποιείται για το συγκεκριμένο προϊόν σε όλα τα κράτη μέλη. Εάν κάποια χώρα διατυπώσει αντιρρήσεις, λαμβάνεται απόφαση σε κοινοτικό επίπεδο.

Για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με τη δυνατότητα έγκρισης ενός προϊόντος, οι επιχειρήσεις μπορούν να υποβάλουν σχετική αίτηση στον αρμόδιο εθνικό φορέα, ο οποίος τους παρέχει στοιχεία σχετικά με τα οικολογικά κριτήρια, τους τύπους δοκιμών που πρέπει να διενεργηθούν και τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αναλυθούν τα αποτελέσματα. Η προθεσμία λήψης απόφασης από τον αρμόδιο φορέα ποικίλλει, ανάλογα με τον τύπο του προϊόντος.

Η σύννομη χρησιμοποίηση του οικολογικού σήματος ελέγχεται βάσει μιας τυποποιημένης σύμβασης που υπογράφεται μεταξύ της επιχείρησης και του αρμόδιου φορέα. Η διάρκεια ισχύος της σύμβασης αυτής εξαρτάται από τη διάρκεια ισχύος των

οικολογικών κριτηρίων και, κατά κανόνα είναι τριετής. Κατά συνέπεια, είναι προτιμότερο για τις επιχειρήσεις να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους όσο πιο σύντομα γίνεται από τότε που θεσπίστηκαν και δημοσιεύτηκαν τα οικολογικά κριτήρια και όχι στο τέλος της περιόδου ισχύος τους.

3.4.5 ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

Για κάθε αίτηση απονομής οικολογικού σήματος, ανεξαρτήτως έγκρισης, πρέπει να καταβάλλεται τέλος 500 ECU για την κάλυψη των διοικητικών εξόδων. Μετά την έγκριση και την απονομή του σήματος, η επιχείρηση καταβάλλει ετήσιο τέλος για τη χρησιμοποίησή του, το οποίο καθορίζεται στο 0,15% του ετήσιου όγκου πωλήσεων του προϊόντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 500 ECU.

Οι αρμόδιοι φορείς έχουν το δικαίωμα να αυξάνουν ή να μειώσουν το τέλος αυτό έως και 20%.

Κατά την πρώτη φάση εφαρμογής του συστήματος απονομής του οικολογικού σήματος, το τέλος πρέπει να καταβάλλεται στον αρμόδιο φορέα στον οποίο υποβλήθηκε η αίτηση.

3.4.6 ΟΦΕΛΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Το κοινοτικό αυτό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος συνιστά αναμφισβήτητα ένα μεγάλο βήμα προς τον συντονισμό των ευρωπαϊκών προσπαθειών για την προστασία του περιβάλλοντος.

Χάρη στο οικολογικό σήμα, το ευρωπαϊκό κοινό θα είναι επιτέλους σε θέση να αναγνωρίζει τα προϊόντα που σέβονται το περιβάλλον σ' ολόκληρο τον Κόσμο, ανεξάρτητα από τη χώρα κατασκευής τους.

Εξάλλου, οι επιχειρήσεις θα μπορούν να αποδεικνύουν στους ευρωπαίους καταναλωτές ότι τα προϊόντα τους ανταποκρίνονται στα αυστηρά οικολογικά πρότυπα που καθορίζονται για το οικολογικό σήμα.

3.4.7 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

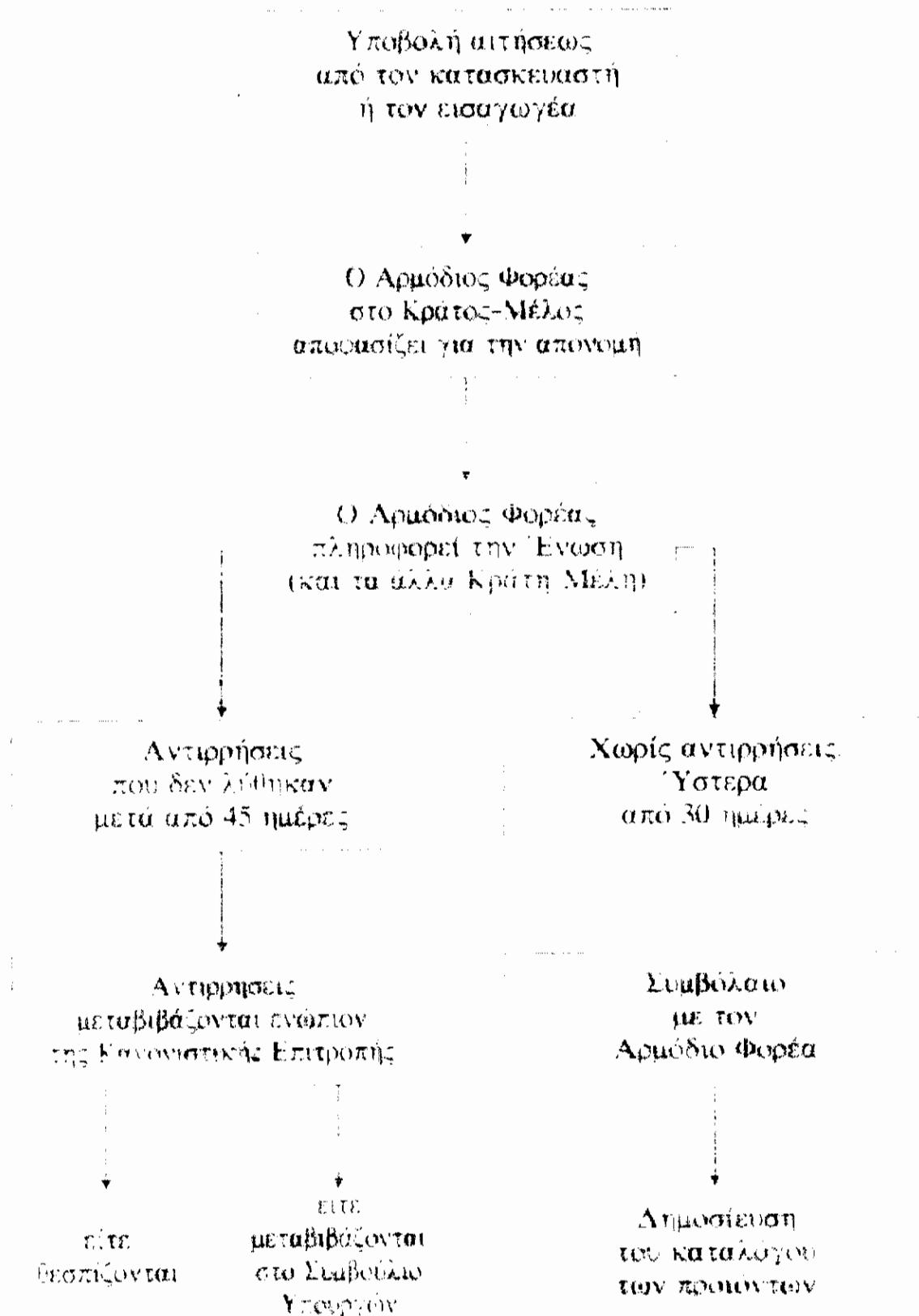
Η διαδικασία απονομής του οικολογικού σήματος είναι η εξής :

- ◆ Υποβολή αιτήσεως από παραγωγό ή εισαγωγέα της Κοινότητας η οποία κατατίθεται στον αρμόδιο φορέα του Κράτους Μέλους όπου το προϊόν παράγεται ή διατίθεται για πρώτη φορά ή εισάγεται από τρίτη χώρα.
- ◆ Ο Αρμόδιος Φορέας συμβουλευεται τα αρχεία υποβολής αιτήσεως της Επιτροπής και αξιολογεί τις οικολογικές επιδόσεις του προϊόντος.
- ◆ Μετά την εξέταση των πιστοποιητικών και των εγγράφων αποφασίζει αν θα απονεμίσει το σήμα ή όχι.
- ◆ Εάν αποφασίσει να το απονεμίσει κοινοποιεί την απόφαση του στην Επιτροπή.
- ◆ Η Επιτροπή μέσα σε 5 ημέρες από την κοινοποίηση διαβιβάζει περίληψη του φακέλου στους φορείς των Κρατών Μελών.
- ◆ Μετά παρέλευση 30 ημερών ο αρμόδιος φορέας μπορεί να το απονεμίσει.
- ◆ Εάν υπάρχουν αιτιολογημένες αντιρρήσεις η Επιτροπή προσπαθεί με διαβουλεύσεις να τις άρει.
- ◆ Ο Εάν δεν αρθούν, δια των αντιπροσώπων της υποβάλλει σχέδιο ληπτέων μέτρων στην επιτροπή που αποτελείται από τους αντιπροσώπους των Κρατών Μελών.
- ◆ Εάν με τα προβλεπόμενα μέτρα συμφωνεί η επιτροπή (υποεπιτροπή) τότε η Επιτροπή τα θεσπίζει.
- ◆ Εάν με τα ληπτέα μέτρα της επιτροπής (υποεπιτροπής) δεν συμφωνεί η Επιτροπή ή εάν δεν αποφασίσει η επιτροπή, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο σχέδιο ληπτέων μέτρων.
- ◆ Το συμβούλιο αποφασίζει μέσα σε 3 μήνες.
- ◆ Εάν το Συμβούλιο δεν αποφασίσει τα προτεινόμενα μέτρα λαμβάνονται από την Επιτροπή.

Σχηματικά η διαδικασία απονομής του ECO-LABEL είναι η παρακάτω :

ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

3.4.8 ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ECO-LABEL

Τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να παράσχουν στις επιχειρήσεις και στον καταναλωτή τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τους στόχους του συστήματος και με τον τρόπο κατά τον οποίο λειτουργεί.

Οι επιχειρήσεις, ειδικότερα χρειάζονται χρόνο για να εκτιμήσουν τις επιπτώσεις του συστήματος και να καταρτίσουν προτάσεις για προϊόντα που μπορούν να περιληφθούν στο σύστημα.

Επίσης, υποχρεούνται να παράσχουν πληροφορίες στους καταναλωτές για τις ομάδες των προϊόντων που έχουν επιλεγεί, τα οικολογικά κριτήρια σχετικά με τις ομάδες αυτές, τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεως, και τον αρμόδιο φορέα.

Οι επιχειρήσεις, αναμένεται ότι θα αναφέρουν την απόκτηση του σήματος κατά τη διαφήμιση των προϊόντων τους προκειμένου να έχουν κάποιο κίνητρο και λόγο για την συμμετοχή τους σ' αυτή τη διαδικασία. Παράλληλα χαρακτηρίζεται παράνομη κάθε χρήση του όρου "οικολογικό" για προϊόντα που δεν έχουν το ECO-LABEL.

Πάντως η αναφορά της κατοχής του σήματος πρέπει να ελέγχεται στενά ώστε να αποφεύγεται η παραπλάνηση των καταναλωτών.

Αυτονόητο, είναι δε ότι το σύστημα χορήγησης, του οικοσήματος δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο περιορισμού του εμπορίου των προϊόντων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση* .

Ο κανονισμός 880/92 και η απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 517/93 που αφορούν το Οικολογικό Σήμα, το λογότυπο του ECO-LABEL, οι προϋποθέσεις για την απόδοση του και μια έρευνα στις επιχειρήσεις της Δ. Πελοποννήσου που δείχνει τη σημασία του Οικολογικού Σήματος βρίσκονται στο Παράρτημα Χ.

* Πηγή: Κανονισμός ΕΕ 880/92 - L 99/1 - 11/4/92 - Παράρτημα Χ
Ενημερωτικό φυλλάδιο ΥΠΕΧΩΔΕ

3.5 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα όπως αναφέρθηκε έχει ενδιαφερθεί με την επεξεργασία κριτηρίων για στρώματα και ξενοδοχειακές υπηρεσίες. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία της χώρας μας είναι οι ξενοδοχειακές υπηρεσίες λόγω της υψηλής τουριστικής ανάπτυξης. Με αυτή την παραδοχή, το Τμήμα Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου ξεκίνησε στις ερευνητικές προσπάθειες για τη δυνατότητα θέσπισης οικολογικών κριτηρίων και την εφαρμογή τους στις τουριστικές εγκαταστάσεις*.

3.5.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Πρόσφατα, έχει τεθεί το ερώτημα της διατύπωσης μίας περιβαλλοντικής πολιτικής υπηρεσιών, με κύρια αναφορά στον τομέα του τουρισμού. Η ανάγκη για περιβαλλοντική πολιτική τουριστικών υπηρεσιών αποκτά σήμερα σημαντικές διαστάσεις λόγω:

- ⇒ Του αριθμητικού μεγέθους του πληθυσμού των τουριστών
- ⇒ Της κατά τεκμήριο επιλογής από το τουριστικό κοινό περιοχών με υψηλή ποιότητα φυσικού περιβάλλοντος, συχνά ιδιαίτερα ευαίσθητου ως προς τους φυσικούς πόρους που περικλείει, και
- ⇒ Των τάσεων μεταβολής του τουριστικού προτύπου και της ανεξέλεγκτης απόδοσης του προθέματος «οικό» σε τουριστικές δραστηριότητες.

Ο τουρισμός χωρίς αμφιβολία δεν είναι υλικό προϊόν, ώστε μια γενικευμένη περιβαλλοντική πολιτική προϊόντος να εφαρμόζεται αυτόματα σ' αυτόν. Είναι σαφές ότι η πολιτική υπηρεσιών οφείλει να διακρίνει μεταξύ των συνιστωσών του τουρισμού - δηλαδή υποδοχέα/χώρου, φορέα/τουριστικών επιχειρήσεων και «δράστη»/τουρίστα - τα

* Πηγή: Τεχνικά Χρονικά - 9-10/1995 - Α.Τρούμπης «Εργαλεία περιβαλλοντικής πολιτικής προϊόντων στον τουρισμό: η περίπτωση του οικοσήματος (eco-label) στις τουριστικές εγκαταστάσεις.

επίπεδα δράσης της και να σχεδιάσει τα σχετικά εργαλεία της. Παρά ταύτα, ο τουρισμός ασκεί πίεση στο περιβάλλον μέσω του υλικού πλέγματος εγκαταστάσεων, μετακινήσεων και προϊόντων, βασίζεται στη χρήση φυσικών πόρων (αέρας, νερό, επιφάνεια κ.λπ.) και δρα πάνω σ' αυτούς κατά εξαιρετικά ανάλογο τρόπο με ένα προϊόν κατά τον κύκλο ζωής του.

Ο τουρισμός ως υπηρεσία είναι μία καταναλωτική ανάγκη για την οποία ο ιδιώτης καταναλωτής έχει υψηλούς βαθμούς ελευθερίας στην επιλογή του. Κατά συνέπεια, ο ρόλος που μπορεί να παίξει ο συνειδητοποιημένος τουρίστας στη διαμόρφωση και εφαρμογή των κριτηρίων ποιότητας ή φιλικότητας προς το περιβάλλον του «τουριστικού προϊόντος» είναι καθοριστικός. Στο βαθμό που κατ' αυτόν τον τρόπο, οι διεργασίες της αγοράς υπεισέρχονται στον αρχικό σχεδιασμό των τουριστικών προϊόντων, ανοίγεται στην πράξη το πεδίο της εφαρμογής πολιτικής ανάλογης και συμπληρωματικής με την πολιτική προϊόντων στον τουρισμό.

Άλλωστε, η πρακτική μεγάλων ευρωπαϊκών εταιρειών ήδη ενσωματώνει εργαλεία πολιτικής προϊόντων, χρησιμοποιώντας τα ως μέσα Marketing: Π.χ. η SAS στηρίζει τη διαφημιστική της καμπάνια στη διακήρυξη της φιλικότητας των υπηρεσιών και εγκαταστάσεων στο περιβάλλον, ενώ η TUI απονέμει δικό της οικολογικό σήμα στις εγκαταστάσεις υποδοχής των πελατών της.

Η δυνατότητα χρήσης εργαλείων πολιτικής προϊόντος στις τουριστικές εγκαταστάσεις ή και υπηρεσίες, μπορεί να διερευνηθεί στα πλαίσια της ανάλυσης των επιπτώσεων τους σε συγκεκριμένα περιβαλλοντικά πεδία καθ' όλη τη διάρκεια του «κύκλου κατασκευής και λειτουργίας» (κύκλος ανάπτυξης) τους. Προς τούτο, έχει προταθεί η χρήση μίας **μήτρας (πίνακα) εκτίμησης επιπτώσεων** όπου ορίζονται πέντε πεδία περιβαλλοντικής σημασίας (οικολογικό τοπίο, άγρια ζωή, νερό, ενέργεια και απόβλητα) και τρία στάδια του κύκλου ανάπτυξης εγκαταστάσεων (κατασκευή, λειτουργία και επέκταση).

Το ερώτημα που τίθεται αναπόφευκτα αναφέρεται στον εντοπισμό των πιθανών εργαλείων περιβαλλοντικής πολιτικής και στην εφαρμοσιμότητα τους στα διαφορετικά στάδια της ανάπτυξης των τουριστικών εγκαταστάσεων, καθώς και σε ποια από τα περιβαλλοντικά πεδία αναφέρεται. Ο πλήρης κατάλογος των εργαλείων

περιβαλλοντικής πολιτικής προϊόντος που εφαρμόζονται στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει μόλις πρόσφατα ολοκληρωθεί στα πλαίσια του προγράμματος SEER/EU/DG XII.

ΠΙΝΑΚΑΣ «ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ» ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΕΙΣ» (ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ)

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ
Οικολογικό τοπίο (υποβάθμιση ή καταστροφή)			
Άγρια ζωή			
Απόβλητα (επεξεργασία)			
Νερό (κατανάλωση)			
Ενέργεια (κατανάλωση)			

3.5.2 ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Χωρίς αμφιβολία, υπάρχουν πολλοί τρόποι να ταυτοποιηθούν και να ταξινομηθούν τα εργαλεία, πολιτικής προϊόντων που εφαρμόζονται στην Ευρώπη (συχνότατα χωρίς οι διοικήσεις να έχουν συνείδηση του γεγονότος). Η μέθοδος ταξινόμησης που τελικά προκρίθηκε βασίζεται στη διάκριση του βαθμού του κρατικού παρεμβατισμού. Εντοπίζονται έτσι πέντε μεγάλες τάξεις εργαλείων πολιτικής προϊόντος:

Ομάδα I : εργαλεία άμεσης ρύθμισης

Τα εργαλεία αυτά επιτρέπουν την άμεση παρέμβαση της κυβέρνησης στους ρυπαίνοντες παραγωγούς επιβάλλοντας μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος ή αλλαγής της «συμπεριφοράς τους». Αυτά τα εργαλεία παρεμβαίνουν στην αγορά, π.χ. μέσω της ρύθμισης της σύνθεσης των υλικών των προϊόντων, μέσω της απαγόρευσης ή του προσδιορισμού συγκεκριμένων χρήσεων των προϊόντων.

Ομάδα II : οικονομικό εργαλεία

Τα εργαλεία αυτά παρεμβαίνουν στην αγορά μέσω κινήτρων που ωφελούν ή αντίθετα δρουν αρνητικά σε εξειδικευμένα προϊόντα ή ομάδες προϊόντων. Τέτοια εργαλεία είναι οι φόροι και οι δασμοί, οι προμήθειες του Δημοσίου, οι εγγυήσεις κ.λ.π.

Ομάδα III : εργαλεία υποχρεωτικής πληροφόρησης

Τα εργαλεία αυτά παρεμβαίνουν στις διεργασίες της αγοράς υποχρεώνοντας τους παραγωγούς να ενημερώσουν τους καταναλωτές σχετικά με χαρακτηριστικά των προϊόντων τους. Τέτοια εργαλεία είναι οι διάφορες σημάνσεις, η υποχρεωτική αναγραφή του περιεχομένου ή των συστατικών των προϊόντων στη συσκευασία κ.λ.π.

Ομάδα IV : εργαλεία ελεύθερης (αυτόβουλης) πληροφόρησης

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται εργαλεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν από παραγωγούς καταναλωτές, ή περιβαλλοντικές οργανώσεις και που ασκούν την επίδρασή τους στις διεργασίες της αγοράς με μη ελεγχόμενο τρόπο. Για παράδειγμα, τέτοια εργαλεία είναι τα οικολογικά σήματα, η αρνητική διαφήμιση, τα ΟΙΚΟ-TESTS κ.λ.π.

Ομάδα V : εθελοντικές συλλογικές συμφωνίες

Πρόκειται για εργαλεία που εντάσσονται σε συλλογικές ή κλαδικές συμφωνίες μεταξύ της κυβέρνησης και παραγωγικών κλάδων, π.χ. ο αποκλεισμός της χρήσης μερικών ουσιών στα προϊόντα ή η οργάνωση ανακύκλωσης στα προϊόντα. Επίσης, η βιομηχανία μπορεί να θεσπίσει εθελοντικά μερικούς κώδικες συμπεριφοράς, π.χ. να απέχει από την πρακτική της αναφοράς της περιβαλλοντικής φιλικότητας ορισμένων προϊόντων στις διαφημίσεις, όταν τούτο δεν είναι επαρκώς αποδεδειγμένο. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ένας πλήρης κατάλογος των εργαλείων περιβαλλοντικής πολιτικής που είναι σε ισχύ στα διάφορα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τις δυνατότητες εφαρμογής τους στις τουριστικές εγκαταστάσεις. Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η πολιτική προϊόντος εμφανίζεται ως δυνητικά ιδιαίτερα αποδοτική

στο πεδίο του ελέγχου των επιπτώσεων του τουρισμού (των τουριστικών εγκαταστάσεων στο περιβάλλον.

3.5.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Η διερεύνηση της απόδοσης της πολιτικής προϊόντων στον τουρισμό κλιμακώνεται σε τέσσερα στάδια διαδοχικής εξειδίκευσης της πληροφορίας :

- ⇒ **Στάδιο 1 : απογραφή** των εργαλείων πολιτικής προϊόντων (όπως αναφέρθηκε προηγουμένως).
- ⇒ **Στάδιο 2 : μελέτη σε βάθος** ενός εργαλείου πολιτικής προϊόντος με σημαντικό προσανατολισμό προς την αλληλεπίδραση τουρισμού και περιβάλλοντος : π.χ. το οικολογικό σήμα στις εγκαταστάσεις.
- ⇒ **Στάδιο 3 : αξιολόγηση** του εργαλείου αυτού σε συνάρτηση κυρίως με την αποτελεσματικότητά του (να αυξήσει το μερίδιο της αγοράς που κατακτάται από τις φέρουσες το οικο-αγοράς λογικό σήμα εγκαταστάσεις).
- ⇒ **Στάδιο 4 : αριστοποίηση** των εργαλείων της πολιτικής προϊόντων στον τουρισμό, κυρίως ως προς την απόδοση τους στα διαφορετικά περιβαλλοντικά πεδία που επηρεάζονται κατά τον κύκλο ανάπτυξης των εγκαταστάσεων.

3.5.4 ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Το οικολογικό σήμα αποτελεί το κατ' εξοχήν ενδιαφέρον εργαλείο περιβαλλοντικής πολιτικής προϊόντος στον τουρισμό στο βαθμό που σχετίζεται με τις επιθυμίες και επιλογές του τουρίστα και παρεμβαίνει στην αγορά συσχετιζόμενο με την παρατηρούμενη διαφοροποίηση του τουριστικού προτύπου. Η σημασία του οικολογικού σήματος μπορεί να αποδειχθεί κρίσιμη στη διαδικασία πιστοποίησης της φιλικότητας

των εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων προς το περιβάλλον και κυρίως στον έλεγχο της παραπληροφόρησης του κοινού σχετικά με την έννοια του οικο- τουρισμού.

Το οικολογικό σήμα, που απονέμεται σε εθελοντική βάση από έναν αρμόδιο φορέα, έχει συγκεκριμένους στόχους :

- ⇒ Να καθοδηγήσει τον τουρίστα στην επιλογή εγκαταστάσεων, δραστηριοτήτων και προορισμού, προσφέροντας αξιόπιστη πληροφορία σχετικά περιβαλλοντικά φιλικές λύσεις μεταξύ των εναλλακτικών προσφορών, π.χ. μεταξύ εγκαταστάσεων που φέρουν το οικο-σήμα και αυτών που δεν το φέρουν.
- ⇒ Να προτρέψει τους παρέχοντες τουριστικές υπηρεσίες να τις προσαρμόζουν προς τις απαιτήσεις της φιλικότητας προς το περιβάλλον, επιβραβεύοντας την αναζήτηση νέων προϊόντων προσεγγίσεων της «τουριστικής υπηρεσίας».
- ⇒ Να καταπολεμήσει την πλημμυρίδα της ψευδοπεριβαλλοντικής πληροφορίας και διαφήμισης, προσφέροντας μίαν αντικειμενική και έμπειρη εκτίμηση των σχετικών πλεονεκτημάτων για το περιβάλλον εγκαταστάσεων και δραστηριοτήτων.

Η εφαρμογή του οικο-σήματος στον τουρισμό είναι μία διαδικασία που προωθηθεί η Ελλάδα, η οποία συμμετέχει στο ευρωπαϊκό σύστημα του οικο-σήματος για τα προϊόντα. Η Ελλάδα έχει κάθε συμφέρον να αναπτύξει πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση αυτή και γιατί μπορεί να διαμορφώσει ένα σημαντικό εργαλείο παρέμβασης στην τουριστική αγορά-

Η σημασία της διαμόρφωσης κριτηρίων του τουριστικού οικο-σήματος εντοπίζεται σε τρία επίπεδα :

- ⇒ Έλεγχος της σημασίας της αλληλεπίδρασης της περιβαλλοντικής υποδομής μιας περιοχής και των τουριστικών εγκαταστάσεων (και της υποδομής τους) που βρίσκονται σ' αυτή.

- ⇒ Αποδοχή ή απόρριψη γεωγραφικά κυμαινόμενων κριτηρίων απονομής του οικο-σήματος.
- ⇒ Έλεγχος της έννοιας του οικο-τουρισμού: ο τουρισμός όπως προτείνεται σήμερα δεν είναι παρά μια μεταφορά στην ενδοχώρα ή σε περιοχές εξαιρετικά ευαίσθητων οικοσυστημάτων του μαζικού παραθαλασσιού τουρισμού, λόγω της αλλαγής του τουριστικού προτύπου. Το γεγονός αυτό είναι εξαιρετικά κρίσιμο για την πολιτική διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος των προστατευτέων περιοχών. Ενδεχόμενα, τα κριτήρια χαρακτηρισμού ενός τουριστικού πακέτου ως οικο-τουριστικού να πρέπει να είναι απολύτως αυστηρότερα απ' ό,τι αυτά που εφαρμόζονται σε μια μεγάλη τουριστική μονάδα (η οποία εμφανίζεται φιλική προς το περιβάλλον).

**ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ**

ΟΜΑΔΑ	Νο	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΙΣΗ		
			ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ
I	1	Απαγορεύσεις	****	****	****
I	2	Διαδικασία εισαγωγής		**	
I	3	Διαδικασία καταχώρησης		*	**
I	4	Υποχρέωση πληροφόρησης	*	*	***
I	5	Πρότυπα προϊόντων	***	***	***
I	6	Περίοδοι εγγυήσεων			
I	7	Υποχρέωση επιστροφής			
I	8	Ποσοτώσεις επιστρεψίμων προϊόντων			
I	9	Ελάχιστες ποσοτώσεις αποβλήτων υλικών		****	**
I	10	Ποσοτώσεις ανάκτησης		****	
I	11	Κανόνες διαφήμισης		****	****
I	12	Περιορισμοί διανομής			
I	13	Υποχρεώσεις χρήστη		***	***

ΟΜΑΔΑ	Νο	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΙΣΗ		
			ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	ΕΠΕΚΤΑΣΗ
I	14	Πλεονεκτήματα χρήστη		****	****
II	1	Εθνικού φόροι	**		
II	2	Εθνικοί δασμοί			
II	3	Φόροι και δασμοί ΟΤΑ	****	***	***
II	4	Χρηματικές ενισχύσεις	****	**	
II	5	Επιστροφές εγγυήσεων			
II	6	Άδειες επί πληρωμή			
II	7	Δημόσιες προμήθειες		**	
II	8	Leasing			
II	9	Νομική ευθύνη	****	****	****
III	1	Υποχρεωτική σήμανση		****	****
III	2	Δήλωση περιεχομένου			
IV	1	Tests (συγκριτικά)	**	****	****
IV	2	Οικολογικό σήμα	****	****	****
IV	3	Λοιπές σημάνσεις	**	**	**
IV	4	Νόρμες			
IV	5	Σήματα ποιότητας		**	
IV	6	Εμπορικά σήματα		***	
IV	7	Ανάλυση κύκλου ζωής			
V	1	Νομικά επιβαλλόμενες συμφωνίες	****	****	****
V	2	Αυτοδεσμεύσεις κλάδου	****	****	****

3.5 ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Η μοναδική ουσιαστικά πηγή οικολογικής πληροφόρησης των επιχειρήσεων προς το κοινό είναι η διαφήμιση. Μπορούσαμε να πούμε ότι άτομα, επιχειρήσεις ή οργανισμοί εκμεταλλεύονται τον πόθο καθενός από εμάς για ένα καθαρότερο περιβάλλον αποκομίζοντας οικονομικά ή γιατί όχι και πολιτικά οφέλη.

Με την χρησιμοποίηση των ΜΜΕ και της υπερδιαφήμισης έχουμε μια σαφή παραπλάνηση του κοινού. Η κοινωνία μας που χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία των ηλεκτρονικών υπολογιστών και των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, δεν αφήνει πολλά περιθώρια σκέψης. Π.χ. όλοι έχουμε συναντήσει διαφημιστικές καταχωρίσεις που εκθειάζουν την περιβαλλοντική υπεροχή ενός τύπου βενζίνης σε σημείο που στο τέλος εμείς να θεωρούμε ότι η βενζίνη είναι ένα οικολογικό προϊόν που έχει οφέλη για την φύση.

Οι μεμονωμένες προσπάθειες και διαμαρτυρίες, για την εκτέλεση του περιβάλλοντος μας από εμάς τους ίδιους είναι ελάχιστες και πνίγονται πριν προλάβουν να φτάσουν στο κοινό.

Η διαφήμιση και ειδικότερα η οικολογική διαφήμιση είναι κάτι επικίνδυνο που απειλεί άμεσα και ύπουλα τον άνθρωπο. Εφησυχάζοντας μας, οδηγούν τον πλανήτη σε τέλεια καταστροφή, οικονομική και φυσική.

Την αρχή έκαναν οι πολυεθνικές εταιρίες των οποίων το τμήμα Έρευνα Αγοράς διέγινωσε σχετικά πρόωρα την στροφή των καταναλωτών προς την φύση και την προστασία του περιβάλλοντος. Άρχισαν να γίνονται περισσότερο σκεπτικιστές, όσο αφορά την ποιότητα των προϊόντων τους και του τρόπου παραγωγής τους. Έκαναν κάποιες αλλαγές και αποφάσισαν να τις τονίσουν κερδίζοντας συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες ομοειδής επιχειρήσεις. Π.χ η αυτοκινητοβιομηχανία Mercedes Benz η οποία στα πλαίσια της περιβαλλοντικής πολιτικής περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την αυξημένη χρήση ανακυκλώσιμων υλικών στην παραγωγή των εξαρτημάτων, όπως και την κατασκευή κινητήρων που ρυπαίνουν ελάχιστα το περιβάλλον.

Στις διαφημίσεις που ακολουθούν γίνεται έκδηλη η αγωνία των επιχειρήσεων να πείσουν για το ενδιαφέρον τους προς το περιβάλλον. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της ABB Σουηδίας που προβάλλει την ευαισθητοποίηση της σε θέματα ενέργειας, την ίδια στιγμή που είναι μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις παραγωγής πυρηνικής τεχνολογίας.

Είναι δυνατόν να υπάρξει ανάπτυξη χωρίς επιπτώσεις στο περιβάλλον;

Η ενέργεια αποτελεί τη βάση του σύγχρονου πολιτισμού. Είναι απαραίτητη στη βιομηχανία, κινεί τα μέσα μεταφοράς, εξασφαλίζει φωτισμό και θέρμανση. Όσο όμως αυξάνονται οι ενεργειακές ανάγκες, τόσο μεγαλώνουν και οι επιπτώσεις για το

περιβάλλον. Ρυπαίνεται η ατμόσφαιρα, τα νερά και το έδαφος, σπαταλώνται φυσικοί πόροι, διαταράσσονται οικολογικές ισορροπίες. Το περιβάλλον απειλείται με υποβάθμιση και καταστροφή.

Όμως υπάρχει ακόμα η δυνατότητα να αποτραπούν οι επιπτώσεις.

Η ABB έχει τις λύσεις.

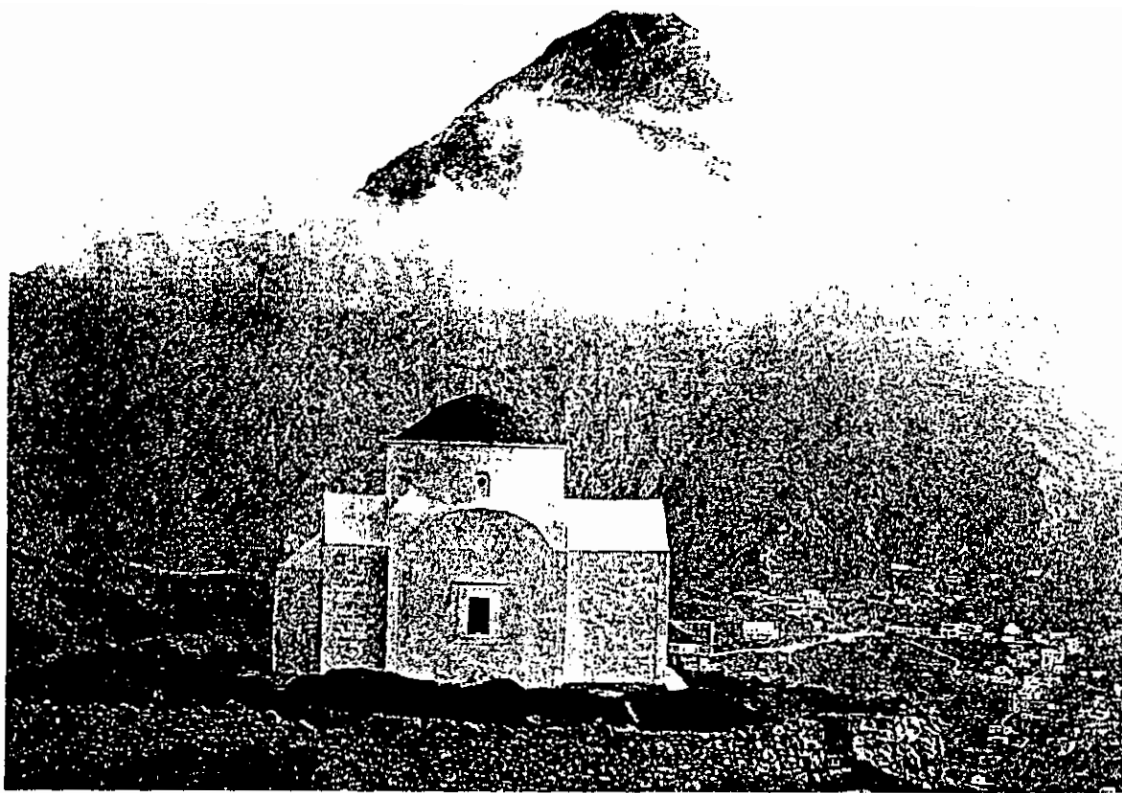
Έχει αναπτύξει την πιο εξειδικευμένη τεχνογνωσία για την παραγωγή, μεταφορά και διανομή της ενέργειας. Εφαρμόζει τεχνολογικές καινοτομίες που περιορίζουν δραστικά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Δημιουργεί συστήματα βιομηχανικών εφαρμογών που βελτιώνουν την παραγωγικότητα, εξοικονομούν ενέργεια και περιορίζουν την κατανάλωση πρώτων υλών. Κατασκευάζει υπερσύγχρονους σιδηροδρόμους και άλλα μέσα μαζικής μεταφοράς, με υψηλές τεχνικές προδιαγραφές, αντιρρυπαντική τεχνολογία και χαμηλή κατανάλωση ενέργειας.

Πρωτοπόρος στη επιστημονική έρευνα, κατέχει παγκοσμίως την πρώτη θέση στην τεχνολογία του ηλεκτρισμού.

Ναι, είναι δυνατόν.

"Φιλοσοφία" της ABB είναι η προγραμματισμένη ανάπτυξη. Μπορούμε να διαφυλάξουμε το περιβάλλον για τις επόμενες γενιές, χωρίς να θυσιάσουμε το επίπεδο ζωής. Χρησιμοποιώντας καθαρές τεχνολογίες υψηλής απόδοσης, στην παραγωγή και διαχείριση της ενέργειας, στη βιομηχανία, στις μεταφορές.

Αυτόν το στόχο υπηρετεί η ABB.

προστασία του κόσμου που ζούμε είναι υποθεση όλων μας.

Το "περιβάλλον" δεν είναι μόνο τα πράσινα δέντρα και το χορτάρι. Είναι κάθε τι που αγγίζουμε ή βλέπουμε, αλλά και όλα όσα ξέρουμε ότι βρίσκονται γύρω μας, ακόμα κι όταν δεν ερχόμαστε σε άμεση επαφή μαζί τους. Είναι η "φωλιά" μέσα απ' την οποία θα ξεπεταχτούν οι νέες γενιές, η κοιτίδα του παρόντος αλλά και του μέλλοντος.

Η MOBIL ήταν μια από τις πρώτες εταιρίες στον κόσμο που πριν από 40 κιόλας χρόνια διατύπωσε επίσημες πολιτικές πάνω σε θέματα περιβάλλοντος και υγιεινής, και από τότε παραμένει σταθερά συνεπής σ' αυτές. Η συνέπεια αυτή φαίνεται σε ενέργειες όπως :

- Τη χρήση λαδιών αυστηρής επεξεργασίας διύλισης για όσα προϊόντα έρχονται σε επαφή με το δέρμα, που άρχισε τη δεκαετία του '60, καθώς και την εθελοντική εγκατάλειψη πριν ακόμα θεσπιστεί η ανάλογη νομοθεσία, των προϊόντων παραγωγής τυπογραφικής μελάνης, για την προστασία της υγείας των εργαζομένων.
- Τη δημιουργία Προγράμματος Διαχείρισης Αποβλήτων σε κάθε εγκατάσταση.
- Την ανάπτυξη νέων προϊόντων, όπως τα λιπαντικά χωρίς μόλυβδο για τον τομέα των μεταφορών και της βιομηχανίας.
- Την χρήση, πριν γίνει υποχρεωτικό από το νόμο, σούπερ τάνκερ με διπλά

τοιχώματα και νέους μηχανισμούς ασφαλείας, για την αποφυγή ενδεχόμενης ρύπανσης κατά τη μεταφορά του αργού πετρελαίου.

- Ειδικότερα για την Ελλάδα έχουμε εφαρμόσει προγράμματα για τη βελτίωση της υγιεινής και την προστασία του χώρου που μας περιβάλλει με την αναβάθμιση του τεχνικού εξοπλισμού στις εγκαταστάσεις, τα βυτιοφόρα και τα πρατήρια και με την εφαρμογή αυστηρών διαδικασιών αποθήκευσης και διακίνησης των προϊόντων μας.

Τα παραδείγματα αυτά, καθώς και τα βραβεία και οι τιμητικές διακρίσεις που έχουν κατά καιρούς απονεμηθεί στη MOBIL, δεν αποτελούν παρά απλές ενδείξεις της δέσμευσης που η ίδια η MOBIL θεωρεί ότι έχει αναλάβει, για το παρόν αλλά και για το μέλλον. Πρόκειται για ένα "συμβόλαιο τιμής" με δικαιιοπάροχους τα σημερινά και τα αυριανά παιδιά μας. Δικαιούνται έναν κόσμο ασφαλή και όμορφο.

Και γι' αυτό, η "επιχειρηματική δράση" της MOBIL, συνοψίζεται σε μία μόνο λέξη : ευθύνη

Mobil

Προηγείται και Φροντίζει

Κ
Ε
Φ
Α
Λ
Α
Ι
Ο
5

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Φτάνοντας στο σημείο αυτό καλούμαστε να αξιολογήσουμε την πληροφορία, κοινωνική και οικολογική που παρέχουν σήμερα οι επιχειρήσεις και στη συνέχεια να εξετάσουμε την αναγκαιότητα της.

Θεωρώντας την επιχείρηση σαν ένα ζωντανό κύτταρο της κοινωνίας, με την οποία την συνδέει ένα πολύπλοκο σύστημα ροής πληροφοριών, έχουμε να παρατηρήσουμε ότι τόσο η ποιότητα, όσο και η ποσότητα των πληροφοριών κρίνονται σημαντικές για την διατήρηση της ζητούμενης ισορροπίας (επιχείρηση - κοινωνία). Η βιωσιμότητα εξάλλου της επιχείρησης εξαρτάται άμεσα από τις πληροφορίες που παρέχει στο περιβάλλον και την αποδοχή που τυγχάνουν από αυτό. Η επιχείρηση είναι ένα στοιχείο του κοινωνικο-οικονομικού χώρου, προικισμένη με ένα τελικό σκοπό και μια δύναμη αυτοελέγχου και έχει σαν ρόλο την δημιουργία πλούτου, τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας, εκμεταλλευόμενη τους φυσικούς πόρους και τη διασκορπισμένη ενέργεια.

Η οικονομική πληροφόρηση, που αποτελούσε την μοναδική μορφή πληροφόρησης εκ μέρους των επιχειρήσεων ήταν και είναι ανεπαρκής καθώς δεν καλύπτει όλο το πεδίο δράσης μιας επιχείρησης.

Στις οικονομικές καταστάσεις, που δημοσιεύονται ένα σημαντικό κεφάλαιο, οι εργαζόμενοι, δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων. Η σύνθεση του προσωπικού, η ερμηνεία των αποδοχών του, η εξέλιξη των εργασιακών σχέσεων και η επίτευξη εργασιακής ειρήνης είναι παράγοντες που συνδέονται άμεσα με την παραγωγικότητα και την μελλοντική πορεία μιας επιχείρησης. Έχουμε δηλαδή το φαινόμενο, οικονομικά αποτελέσματα να εξαρτώνται από παράγοντες κοινωνικούς, οι οποίοι με τις γνωστές μεθόδους δεν είναι μετρήσιμοι.

Ένα επίσης σημείο στο οποίο οι οικονομικές καταστάσεις κρίνονται ελλιπείς είναι στην εμφάνιση του κόστους εκμετάλλευσης των φυσικών πηγών.

Στα αποτελέσματα γίνεται λόγος μόνο για την αμοιβή των φυσικών συντελεστών της παραγωγής, δηλαδή εμφανίζεται η αξία απόκτησης τους (έξοδο). Το κόστος που προκαλεί η επιχείρηση στο περιβάλλον από τη χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων δεν λαμβάνεται υπόψη όπως δεν λαμβάνονται υπόψη τα μακροχρόνια αποτελέσματα από την εξάντληση στο μέλλον αυτών των πόρων και τις επιπτώσεις τους στην οικονομία.

Τη διερεύνηση που θα ακολουθήσει την διαχωρίζουμε σε δυο ενότητες:

- κοινωνική πληροφορία
- οικολογική πληροφορία.

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

Η διοίκηση κάθε οικονομικού οργανισμού, επιδιώκει να καθορίσει τους στόχους της με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτύχει την καλύτερη χρησιμοποίηση των φυσικών και ανθρώπινων πόρων. Αυτό πολλές φορές συμβαίνει χωρίς οι διευθύνσεις να λαμβάνουν υπόψη τις κοινωνικές συνέπειες των πράξεών τους. Οι συμβατικές οικονομικές μέθοδοι υπολογισμού των αποτελεσμάτων κρίνονται ανεπαρκής για την μέτρηση και απεικόνιση των κοινωνικών, ποιοτικών μεταβλητών.

Η κοινωνικοοικονομική λογιστική που έχει ασχοληθεί ευρέως με την ανάπτυξη, επεξεργασία και μελέτη ποιοτικών μεγεθών είναι για τις περισσότερες επιχειρήσεις ακόμη άγνωστη. Η από κοινού ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών τις επιχειρηματικής δραστηριότητας βρίσκεται ακόμα σε αρχικά στάδια και η ενασχόληση με την κοινωνική λογιστική είναι επιφανειακή και αποσκοπεί τις περισσότερες φορές στη δημιουργία εντυπώσεων.

Η μέθοδος που χρησιμοποιούν συνήθως οι επιχειρήσεις είναι η ποσοτική καταγραφή των κοινωνικών δαπανών και όχι η μέθοδος καταγραφής των ποιοτικών μεταβολών στο ανθρώπινο δυναμικό που επιφέρουν οι παραπάνω δαπάνες και που εναρμονίζεται με τη θεωρία της κοινωνικής λογιστικής. Υπάρχει δηλαδή μια τάση στη σύγχρονη επιχειρησιακή πρακτική να μετριοούνται μόνο τα κόστη αντί να αντιπαραβάλλονται με τα οφέλη. Ο λόγος είναι ότι τα οφέλη δύσκολα εκφράζονται σε χρηματικές μονάδες. Το ιδεώδες είναι να μετρούνται οι κοινωνικές επιπτώσεις των ενεργειών κάθε επιχείρησης.

Αλλαγές στις ανθρώπινες διαθέσεις μπορούν να μετρηθούν μέσα από τις αλλαγές για παράδειγμα στην αντίληψη της επαγγελματικής ικανοποίησης από την εργασία. Σε αντίθετη περίπτωση κάθε προσπάθεια χρηματικής έκφρασης αυτού του είδους θα οδηγούσε σε αποτελέσματα που ίσως να μην είχαν νόημα.

Το ζητούμενο έτσι όπως διαμορφώθηκε με τα έως τώρα στοιχεία, είναι η κοινωνική λογοδοσία για τη δράση των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις καλούνται να λογοδοτούν προς την κοινωνία και να κοινοποιούν τόσο τα θετικά, όσο και τα αρνητικά στοιχεία τους.

Εκείνο που χρήζει ιδιαίτερης μελέτης είναι το κατά πόσο είναι θεμιτή η δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων μέσα στην κοινωνία. Η απάντηση σε ένα τέτοιο ερώτημα δεν μπορεί να ληφθεί αβασάνιστα. Εάν εκλάβουμε την επιχείρηση σαν οργανισμό ανεξάρτητα από το ιδιοκτησιακό της καθεστώς, μπορούμε να απαντήσουμε θετικά μιας και το προϊόν (ή η υπηρεσία), που είναι το λειτουργικό της αποτέλεσμα, συμβάλει στην κοινωνική ευμάρεια. Έτσι κάποιες επιχειρήσεις (κυρίως ιδιωτικές) για να απαντήσουν στους επικριτές τους, δημοσιεύουν τη διανομή του κοινωνικού προϊόντος.

Μια κοινά αποδεκτή μορφή κοινωνικού ισολογισμού, τόσο από θεωρητικούς επιστήμονες, όσο και από την επιχειρησιακή πρακτική είναι η ακόλουθη:

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Προστιθέμενη αξία από την παραγωγή της επιχείρησης

+ Μη πωληθέν παραγωγικό αποτέλεσμα που είναι κοινωνικά επιθυμητό*

- Μη επιθυμητές κοινωνικές επιδράσεις που δεν έχουν πληρωθεί**

= Καθαρό κοινωνικό κέρδος (ή ζημιά)

Τα προβλήματα όμως που δημιουργούνται από την προσπάθεια εφαρμογής της παραπάνω ισότητας είναι αρκετά, σε σημείο που να παρουσιάζει ένα πλασματικό (τις περισσότερες φορές) κοινωνικό αποτέλεσμα.

Για τον υπολογισμό των ανεπιθύμητων κοινωνικών επιδράσεων δεν υπάρχουν οι απαιτούμενες μέθοδοι μιας και δεν είναι μέγεθος οικονομικό και δεν μπορεί να μετρηθεί με τις κλασικές λογιστικές μεθόδους. Επιπλέον οι επιχειρήσεις φροντίζουν, είτε αυτές τις επιδράσεις να τις παρουσιάζουν μηδενικές, είτε τείνουν προς την απόκρυψη τέτοιων στοιχείων που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν επιβλαβής.

Η μεγαλύτερη ανακρίβεια όμως που παρουσιάζει η παραπάνω σχέση οφείλεται στην ερμηνεία του πρώτου μεγέθους της ισότητας, την προστιθέμενη αξία από την παραγωγή της επιχείρησης. Για να γίνει κατανοητή αυτή η ανακρίβεια δίνουμε στη συνέχεια τον πίνακα διανομής του κοινωνικού προϊόντος της TITAN A.E. για το 1995:

* Τα μη πωληθέντα αποτελέσματα της παραγωγικής διαδικασίας, που είναι όμως κοινωνικά επιθυμητά, περιλαμβάνουν οφέλη όπως η εκπαίδευση και η εξάσκηση του προσωπικού, η βελτίωση της υγείας των εργαζομένων, η απασχόληση αναπήρων πέρα του υποχρεωτικού ορίου από το νόμο κ.τ.λ.

** Οι κοινωνικά ανεπιθύμητες επιδράσεις οι οποίες δε συνεπάγονται εκταμίευση, περιλαμβάνουν ρύπανση του περιβάλλοντος, που έγινε από την επιχείρηση, προβλήματα υγείας που δημιουργήθηκαν κατά την παραγωγικά διαδικασία ή από τα προϊόντα της κ.τ.λ.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

I	Προσωπικό	46,6%
II	Δημόσιο	15,7%
III	Επιχείρηση	14,0%
IV	Μέτοχοι	12,2%
V	Πιστωτές	11,5%

ΣΥΝΟΛΟ 100%

Τα παραπάνω πέντε ποσά σε σύνολο 100% αποτελούν το κοινωνικό προϊόν της επιχείρησης. Τα τέσσερα όμως από αυτά τα μεγέθη (I,II,III,V) απλά συντηρούν την παραγωγική λειτουργία της επιχείρησης. Είναι δηλαδή απαραίτητα προκειμένου η επιχείρηση να συνεχίσει τη λειτουργία της και την επόμενη διαχειριστική χρήση.

Έτσι λοιπόν κάθε επιχείρηση που δημοσιοποιεί μια τέτοια κατάσταση, οδηγεί τους αναγνώστες της σε πλάνη μιας και τα τέσσερα αυτά ποσά που δαπανά είναι αναγκαία αλλά και υποχρεωτικά από τη νομοθετική εξουσία και όχι προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο. Οι αμοιβές που δίνονται στο προσωπικό δεν αποτελούν επιπλέον παροχές αλλά ουσιαστικά πρόκειται για την αμοιβή του συντελεστή παραγωγής “εργασία”. Αυτό που θα άξιζε να αναφερθεί είναι τα ποσά που θα έδινε μια επιχείρηση από την παραπάνω αξία που δημιουργεί. Ο επιχειρηματίας δεν είναι ο απόλυτος κάτοχος του πλούτου, αλλά ένας διαχειριστής στα χέρια του οποίου έχουν εναποτεθεί ορισμένοι πόροι της κοινωνίας.

Ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις ερμηνεύουν και δημοσιοποιούν το κοινωνικό τους προϊόν δίνει μια λανθασμένη εντύπωση της πραγματικότητας που εξυπηρετεί απόλυτα τις επιδιώξεις τους. Ένα κοινωνικό αποτέλεσμα που εμφανίζεται θετικό μπορεί να είναι ή μικρότερο από αυτό που παρουσιάζεται ή και αρνητικό αν οι ανεπιθύμητες κοινωνικές επιδράσεις υπερτερούν έναντι των θετικών.

Χωρίς να αγνοούμε ότι η κωδικοποίηση των κοινωνικών δεδομένων και η προσπάθεια λογιστικοποίησης εξωοικονομικών στοιχείων, είναι μια σημαντική προσπάθεια προς την σωστή κατεύθυνση, ωστόσο αντιμετωπίζει κάποια κενά.

Έχουμε ήδη το παράδειγμα της Γαλλίας όπου ο κοινωνικός απολογισμός εφαρμόζεται υποχρεωτικά στις επιχειρήσεις άνω των 500 εργαζομένων.

Στην Ελλάδα η πρώτη προσπάθεια γίνεται αυτή τη στιγμή στον Τραπεζικό χώρο. Μετά την προσαρμογή του σχεδίου, βάση του Γαλλικού Κοινωνικού Κώδικα φέτος περιμένουμε την έκδοση των πρώτων κοινωνικών απολογισμών από τις Τράπεζες, μια και το όλο θέμα ανακινήθηκε από την Ο.Τ.Ο.Ε. και την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.

Με τα δεδομένα που έχουμε μπορούμε να εντοπίσουμε την αδυναμία του σχεδίου και της εφαρμογής στην Γαλλία αλλά και στην Ελλάδα στα εξής σημεία:

- Δεν υπάρχει πρόβλεψη παρακολούθησης (λογιστικής) ατόμων που επανεντάσσονται στην κοινωνία, όπως πρώην ναρκομανών, φυλακισμένων και γενικότερα περιθωριακών ατόμων. Επίσης, δεν γίνεται αναφορά για την ασφάλεια παραμονής των εργαζομένων και τις πιθανότητες απόλυσης τους.
- Η πληροφορία που παρέχεται, είναι τέτοια που δεν επιτρέπει να παρατηρήσουμε την μορφή και το επίπεδο των χρονικών μεταβολών του κοινωνικού ενδιαφέροντος της επιχείρησης. Τα στοιχεία που δημοσιεύονται δεν περιλαμβάνουν διαχρονική και διεπιχειρησιακή σύγκριση που θα επέτρεπε την εξαγωγή ασφαλών αποτελεσμάτων.
- Τα στοιχεία που αναφέρονται σε άτομα με ειδικές ανάγκες δεν συγκρίνονται με τα συνολικά μεγέθη ατόμων με τέτοια προβλήματα στο σύνολο του πληθυσμού.
- Δεν λαμβάνονται υπόψη επιχειρήσεις μικρού και μεσαίου μεγέθους. Στη Γαλλία το όριο είναι οι 500 εργαζόμενοι ενώ στην Ελλάδα αφορά μόνο τον Τραπεζικό Τομέα. Έτσι το μεγάλο πλήθος των επιχειρήσεων (μικρές και μεσαίες) δεν εντάσσονται στο σύστημα παρακολούθησης των κοινωνικών μεταβολών.

- Δεν υπάρχουν πολλοί αποδέκτες του κοινωνικού απολογισμού. Οι κύριοι αποδέκτες του είναι τα συνδικαλιστικά όργανα των εργαζομένων (π.χ. Ο.Τ.Ο.Ε.). Έτσι η κάθε είδους κοινωνική πληροφορία που παρέχουν οι επιχειρήσεις δεν δημοσιοποιείται ευρέως (εφημερίδες, περιοδικά) αλλά διανέμεται εσωτερικά (πελάτες, μέτοχοι, εργαζόμενοι) μειώνοντας έτσι ακόμη περισσότερο τους τελικούς αποδέκτες.
- Δεν γίνεται σύγκριση των αναγραφόμενων δαπανών με τα συνολικά οικονομικά μεγέθη. Είναι δύσκολο έτσι να ελεγχθεί το κατά πόσο π.χ. οι παροχές προς τους εργαζόμενους και την κοινωνία είναι ανάλογες με τις δυνατότητες της δηλαδή με το σύνολο των πωλήσεων ή ακόμα και με τα αποτελέσματα χρήσης.

Εκτός από την κοινωνική πληροφορία που δημοσιεύεται με μορφή κοινωνικού ισολογισμού και αυτή με τη μορφή δεικτών υπάρχει και η πληροφορία που παρέχουν οι επιχειρήσεις σε διάφορα εσωτερικά τους έντυπα ή διαφημιστικές καταχωρήσεις.

Χαρακτηριστικό στοιχείο όλων των μορφών κοινωνικής πληροφορίας είναι πως για τη σύνταξη και επεξεργασία της δεν υπάρχουν ειδικευμένα στελέχη αλλά τις περισσότερες φορές τα στοιχεία τα επεξεργάζονται τα λογιστήρια με βάση την πείρα που έχουν αποκομίσει από την οικονομική πληροφορία. Επίσης κανένα είδος κοινωνικής πληροφορίας δεν ελέγχεται αφού δεν υπάρχουν κοινωνικοί ελεγκτές. Έτσι οι αναγνώστες δεν έχουν τη δυνατότητα να εξακριβώσουν την εγκυρότητα των παρεχομένων πληροφοριών.

Οι θεωρητικοί που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της κοινωνικής πληροφορίας έχουν κάνει μνεία και για τον έλεγχο της. Ο έλεγχος της κοινωνικής πληροφορίας αποσκοπεί στο να την κάνει περισσότερο έγκυρη. Τα θέματα που προκύπτουν σε αυτό το σημείο είναι στο κατά πόσο ο έλεγχος θα δώσει κάποια αξιοπιστία στην παρεχόμενη πληροφορία και εάν θα πρέπει να προέρχεται από την κρατική οργάνωση. Άλλωστε η αξιολόγηση μιας ποιοτικής πληροφορίας είναι ένα ζήτημα που μπορεί να συμπεριλάβει πολλά υποκειμενικά στοιχεία. Από την πλευρά του το κράτος για πολλούς λόγους, αδιαφορία, άγνοια και σε πολλές περιπτώσεις σκοπιμότητα, δεν παίρνει θέση πάνω σε αυτό το σημαντικό θέμα.

2. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

Συμπερασματικά μπορούμε να σημειώσουμε την ουσιαστική έλλειψη πληροφορίας όσο αφορά το περιβάλλον. Η γενικότητα και αποσπασματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί δεν αντιμετωπίζει δραστικά το μεγάλο θέμα του περιβάλλοντος. Οι μεγάλες διακηρύξεις καταλήγουν σε ανούσιες ρυθμίσεις.

Η οικολογική πληροφόρηση σε επίπεδο λογιστικής πληροφόρησης, δεν έχει να επιδείξει τίποτε σημαντικό. Η αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από λογιστική άποψη στις επιχειρήσεις, βρίσκεται ακόμη σε θεωρητικό επίπεδο. Αμφίβολο είναι εξάλλου αν ποτέ εφαρμοστούν στην επιχειρησιακή πρακτική. Οι θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα, το μόνο που δείχνει να αποσκοπούν, είναι στην επαγγελματική καταξίωση των συγγραφέων τους. Μπορεί να έχουν κατά καιρούς εκδοθεί πολυπληθείς οδηγίες για την οικολογική λογιστική και να έχουν διατυπωθεί αρκετές απόψεις, εντούτοις η υλοποίησή τους αποτελεί ουσιαστικά ουτοπία. Κάποιες μεμονωμένες περιπτώσεις στις Η.Π.Α. δεν κρίνονται ικανές να αλλάξουν το επιχειρησιακό τοπίο. Σε αυτό συντελεί η πλήρης αδιαφορία των πολιτικών που δεν μεριμνούν για το περιβάλλον, φοβούμενοι το πολιτικό κόστος. Επίσης σε πολλές περιπτώσεις εθελουφλούν αποκομίζοντας προσωπικά οφέλη. Χαρακτηριστική είναι η θέση που διατύπωσε σε ομιλία του στα μέσα της δεκαετίας το '80 ο τότε Υπουργός Γεωργίας, αναφερόμενος σε περιβαλλοντικές οργανώσεις: «Δεν θα αφήσουμε μια χούφτα αντιδραστικούς να παρεμποδίσουν την ανάπτυξη».

Οι επιχειρήσεις επίσης δεν εμφανίζονται διατεθειμένες να αναλάβουν ουσιαστική περιβαλλοντική δράση και πολύ περισσότερο να πληροφορούν για τις ενέργειες τους. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε ένα επιπλέον κόστος το οποίο δεν αναλαμβάνουν να καλύψουν. Σε αυτό συμβάλουν και τα τεράστια οικονομικά συμφέροντα που εξυπηρετούν μεγάλοι οικονομικοί κολοσσοί, οι οποίοι δεν θα ήθελαν να μειωθεί η δραστηριότητά τους. Τα προβλήματα εμφανίζονται κυρίως στις χώρες του τρίτου κόσμου, που οι περισσότερες τελούν υπό απολυταρχικό καθεστώς. Οι πολυεθνικές εταιρίες έχουν σήμερα μια πολύ μεγαλύτερη ισχύ απ' ότι πριν από τρεισήμισι δεκαετίες, που διατυπώθηκαν οι πρώτες σοβαρές κριτικές κατά της δράσης τους. Σήμερα οι δραστηριότητες τους είναι πραγματικά ανεξέλεγκτες, η επιρροή τους στις πολιτικές αποφάσεις τεράστια, οι επενδυτικές του επιλογές

καθορίζουν το μέλλον ευρέων περιοχών του πλανήτη και η χωροταξική τους ευελιξία δεν βρίσκει εμπόδια. Έτσι η παραμικρή επιλογή τους καθορίζει το μέλλον εκατομμυρίων ανθρώπων.

Παρόλα αυτά οι γιγαντιαίες επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα ευπαθείς στη δημόσια κριτική, λόγω της εξάρτησης τους από την αγορά. Από την πλευρά τους οι επιχειρήσεις, η μόνη πληροφορία που παρέχουν είναι οι διαφημιστικές καταχωρήσεις με σκοπό να προλάβουν τις αντιδράσεις τους κοινού για την καταστροφική προς το περιβάλλον δραστηριότητα τους. Έχει παρατηρηθεί ότι το οικολογικό τους πρόσωπο κάνει την εμφάνιση του μόνο έπειτα από ένα σοβαρό περιβαλλοντικό ατύχημα.

Οι περισσότερες επιχειρήσεις κάνουν αναφορά για την περιβαλλοντική τους δράση μέσα από τον τύπο, με διαφημιστικά φυλλάδια, ερωτηματολόγια και με προσωπικές επαφές με τους ενδιαφερόμενους. Η εκδήλωση περιβαλλοντικής ευαισθησίας, εξάλλου αποτελεί για τους επιχειρηματίες αγοραστικό πλεονέκτημα, απέναντι στους ανταγωνιστές τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η φίρμα BODY-SHOP η οποία στηρίζει την ύπαρξη της στα οικολογικά προϊόντα. Παράλληλα με την πολιτική που ακολουθεί για την προστασία των ζώων, παρακινεί τους πελάτες της να την στηρίξουν και να εκφράσουν τη δυσαρέσκεια τους σε άλλους κατασκευαστές. Αυτό που αξίζει να σημειώσουμε είναι ότι η κάθε προσπάθεια περιβαλλοντικής δράσης από τις επιχειρήσεις μετακυλιέται στους καταναλωτές, μέσω της αυξημένης τιμής των προϊόντων τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια των νομοθετικών δραστηριοτήτων της έχει ασχοληθεί με την πληροφόρηση και το περιβάλλον, όχι όμως στο βαθμό που θα ήταν απαραίτητο. Η αρχή που διέπει όλες της τις αποφάσεις είναι χαρακτηριστική της πολιτικής που ακολουθείται: “ο ρυπαίνων πληρώνει”. Οι οδηγίες 1210/90 και 313/90 αναφέρουν την υποχρέωση παροχής περιβαλλοντικής πληροφορίας από τις κρατικές αρχές, πλην όμως θέτουν πολλούς περιορισμούς. Θέτουν φραγμούς έτσι στην ελεύθερη διακίνηση των πληροφοριών. Επίσης, δίνουν στα κράτη μέλη στην ευχέρεια να καθορίσουν από μόνα τους, τους όρους παροχής των πληροφοριών αφήνοντας καινά και δημιουργώντας αμφιβολίες για την ποιότητα και την δυνατότητα συγκρησιμότητας τους.

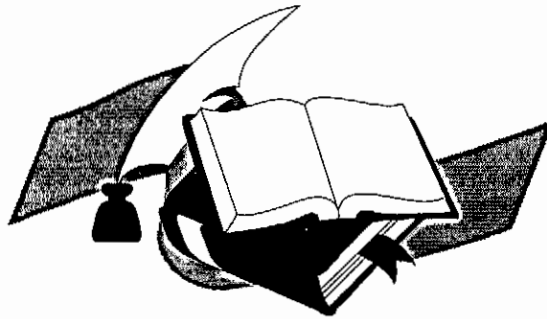
Με την οδηγία 1863/93 δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για τον περιβαλλοντικό έλεγχο των επιχειρήσεων στα πλαίσια του οποίου για πρώτη φορά αναφέρεται η υποχρέωση παροχής περιβαλλοντικής πληροφορίας για όσες επιχειρήσεις συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Αν και είναι ένα σημαντικό βήμα ελέγχου των επιχειρήσεων, ο εθελοντικός της χαρακτήρας αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης.

Ο κανονισμός 880/92, που αναφέρεται στην παροχή οικολογικού σήματος, θέτει για πρώτη φορά την οικολογική πληροφορία σε σταθερές βάσεις. Η αναγραφή του σήματος στα προϊόντα που το έχουν αποκτήσει δίνει μια πρώτη πληροφορία στους καταναλωτές. Η δομή όμως του όλου συστήματος παροχής του οικολογικού σήματος και τα ασαφή, πολλές φορές, κριτήρια απόδοσης του, δημιουργούν θέμα αξιοπιστίας και αντικειμενικότητας. Ο τελικός στόχος, που είναι η προστασία του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, μετατοπίζεται σε έναν πόλεμο επιβίωσης και ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Το τελικό αποτέλεσμα είναι η πιθανή εξόντωση του μικρού και μεσαίου κεφαλαίου και ο ουσιαστικός περιορισμός του εμπορίου. Αντίφαση τέλος δημιουργεί και ο ίδιος ο νόμος, που από τη μία αναφέρει την απαγόρευση παροχής του σήματος σε προϊόντα που περιέχουν αποδεδειγμένα επικίνδυνες για το περιβάλλον και τον άνθρωπο ουσίες, ενώ από την άλλη το επιτρέπει με την προϋπόθεση ότι η ουσία αυτή θεωρείται απαραίτητη για την παρασκευή του προϊόντος. Όταν ένα προϊόν παρασκευασμένο με επιβλαβείς ουσίες που μπορούν να προκαλέσουν βλάβες ακόμα και στον άνθρωπο μπορεί να λάβει τον χαρακτηρισμό «φιλικό προς το περιβάλλον» μόνο ως ειρωνεία μπορεί να ληφθεί.

Καταλήγοντας, θεωρούμε την ανάγκη παροχής κοινωνικής και οικολογικής πληροφορίας υπαρκτή και ιδιαίτερα σημαντική. Παρόλη την κριτική που δέχεται η κοινωνικοοικολογική πληροφορία, τα κενά που δημιουργούνται και τους ουσιαστικούς σκοπούς που αυτή εξυπηρετεί, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την αξία και την προσφορά της. Εξάλλου, οποιαδήποτε πληροφορία παρέχεται από οποιαδήποτε πηγή θεωρείται αντικειμενικά χρήσιμη για το κοινωνικό σύνολο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

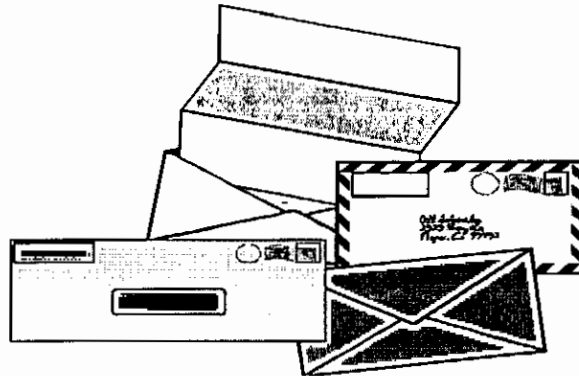

- 1 ΜΑΖΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ - Δ. ΤΖΑΡΔΑΚΗΣ
- 2 ΛΕΞΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
- 3 MARKETING - Α. ΤΣΑΚΛΑΓΚΑΚΟΣ
- 4 ACCOUNTING FOR THE ENVIROMENT - J. GRAY
- 5 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΜΕ - Μ.ΣΕΡΑΦΕΤΙΝΙΔΟΥ
- 6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ - Β.ΦΙΛΙΟΣ
- 7 ΓΕΝΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ - ΚΟΝΤΑΚΟΣ
- 8 ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΜΑΪΟΣ/1996
- 9 ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ 11/1990
- 10 ΝΕΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ 1996/45
- 11 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ 30/12/93
- 12 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ 9/2/95
- 13 ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 9-10/95

- 14 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ 1/96
- 15 ANTI 29/4/94
- 16 ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 2/11/96
- 17 ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 6/10/96
- 18 BILAN ECOLOGIQUE- B. CRISTOPHE
- 19 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΟΔΑC-ΡΑΤΗΕ 1989
- 20 ΣΧΕΔΙΟ ΚΩΔΙΚΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ Ν. 77/769
- 21 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Α.Ε.Β.
- 22 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΤΙΤΑΝ Α.Ε.
- 23 ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ 1995
- 24 ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ Ο.Τ.Ε. ΜΑΙΟΣ 1996
- 25 ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ Ο.Τ.Ο.Ε.
- 26 ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΜΙΛΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΑΠΑΕΛΛΗΝΑΣ Α.Β.Ε.Ε
- 27 Φ.Ε.Κ. Α' 75 Ν. 1599/86
- 28 ΟΔΗΓΙΑ Ε.Ε. 313/90 L 158/56 23/690
- 29 ΟΔΗΓΙΑ Ε.Ε. 1836/93 L 168/1-10/7/93
- 30 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 1210/90
- 31 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 880/92 L 99/1 11/4/92
- 32 ΗΜΕΡΙΔΑ Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ
- 33 ΦΥΛΛΑΔΙΟ GREENPEACE
- 34 ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
- 35 ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑΔΙΑ BODY-SHOP

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

**ΟΤΟΕ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΡΗΤΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΒΥΣΑΡΙΟΝΟΣ 9 & ΣΙΝΑ (4ος όροφος)**

☎ 36 47 666 - 01

**Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. - ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΟΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ
ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ 13 (3ος όροφος) - ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ**

☎ 64 11 717 - 01

**ΠΟΜΟΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ**

☎ 69 26 808 - 01

ΤΙΤΑΝ Α.Ε. - ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

☎ 931 802 - 061

ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ - ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

☎ 319 267 - 061

**ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ**

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΤΡΑ 1996

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“Η ΑΝΑΓΚΗ ΠΑΡΟΧΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ”

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
Θ.ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ
ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΜΠΑΛΤΑΓΙΑΝΝΗΣ ΗΛΙΑΣ

ΠΑΤΡΑ 1996

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2123
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Χ.Α. ΠΑΠΠΑΕΛΛΗΝΑΣ Α.Β.Ε.Ε.
- II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΟΔΑΣ
- III. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
- IV. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
- V. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΤΙΤΑΝ Α.Ε.
- VI. ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
- VII. ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ BODY SHOP ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΣΕ ΖΩΑ
- VIII. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΤΗΣ GREEN PEACE
- IX. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
- X. ΤΟ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΑ - ECO-LABEL

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
ΙΑ**

Ι

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ
Χ.Α. ΠΑΠΑΕΛΛΗΝΑΣ Α.Β.Ε.Ε.**

Χ. Α. ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΝΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΛΥΝΤΙΚΩΝ

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 31ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1995 (1/1-31/12/1995) ΕΤΟΣ 24ου ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑ Α.Μ.Α.Ε. 1691/01/Β/86/1690

(ΠΟΣΑ ΣΕ ΔΡΧ.)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	Ποσό κλειστού 1995		Ποσό προαναμενόμενης χρήσεως 1994		Ποσό κλειστού 1995	Ποσό κλειστού 1994
	Αξία κτισίμων	Απορρέουσες	Αξία κτισίμων	Απορρέουσες		
Β. ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ	73.202.701	51.035.809	59.397.289	39.144.591	20.252.698	
4. Λοιπά έσοδα εγκαταστάσεως						
Γ. ΛΑΤΩ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	15.849.554	83.876.531	82.214.262	82.214.262	113.896.698	188.000.000
II. Ενσώματες απαιτήσεις	170.007.628		215.013.474	78.486.532	317.400.000	620.030.339
1. Γήπεδα - Οικόπεδα						
3. Κτίρια και τεχνικά έργα	23.666.978	20.666.981	23.665.794	19.804.251	113.896.698	113.896.698
4. Μηχανήματα - Τεχνικές εγκαταστάσεις & λοιπά μηχαν/κός εξοπλισμός	90.450.612	52.435.801	83.376.076	41.126.640	317.400.000	188.733.641
5. Μεταφορικά μέσα	622.383.719	313.289.540	309.094.179	242.972.629	189.521.997	620.030.339
6. Επιπλά & λοιπός εξοπλισμός	922.358.491	470.268.853	894.914.019	382.390.052	620.030.339	620.030.339
Σύνολο Ακινήτων (ΓII)						
922.358.491	470.268.853	894.914.019	382.390.052	512.523.967	16.218.943	824.249.282
III. Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις	3.258.460		4.902.785	4.902.785	89.185.936	89.185.936
7. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	453.346.096		517.426.752	517.426.752	88.672.703	105.355.220
Σύνολο Παγίου Ενεργητικού (ΓII+ΓIII)						
170.007.628	473.534.913	904.928.293	899.816.817	1.024.940.717	177.858.639	194.541.156
Δ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ						
I. Αποθέματα	319.599.955		348.126.959	348.126.959	100.000.000	500.000.000
1. Εμπορεύματα	141.141.393		223.625.529	223.625.529	36.120.557	10.833.050
2. Προϊόντα έτοιμα & ημιτελή	942.241		977.408	977.408		
4. Πρωτες & Βοηθητικές ύλες	49.091.530		47.631.250	47.631.250		
5. Προκ/τές για αγορές αποθ/των	510.775.119		620.361.146	620.361.146		
II. Απαιτήσεις	2.748.699.694		1.546.729.390	1.546.729.390	136.120.557	512.792.773
1. Πελτές						
2. Γραμμάτια εισπρακτέα						
- Χαρτοφυλάκιο						
3α. Επιταγές σε εγγραφή	904.810		2.946.312	2.946.312	290.215.712	414.478.221
10. Επισφαλείς - επιδικοί πελάτες και χρεώστες	169.420.405		142.257.696	142.257.696	262.587.015	212.002.050
11. Χρεώστες διάφοροι	642.103.710		935.657.740	935.657.740	848.526.921	669.121.143
12. Λογαριασμοί διακερτίσεως	29.461.689		184.585.804	184.585.804	94.517	94.517
πρωκταβολιών & πιστώσεων	188.656.696				70.600.673	544.573
III. Χρεώνογραφα	1.800.606		1.790.456	1.790.456	608.669.511	132.739.764
3. Λοιπά χρεώνογραφα	3.780.142.800		2.837.303.777	2.837.303.777	18.107.474	13.913.609
IV. Διαθέσιμα					454.755.604	456.806.676
1. Τμειο					176.278.435	130.929.352
3. Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας					10.373.778	2.596.000
Σύνολο Κυκλοφορούντος Ενεργητικού (ΔI+ΔII+ΔIII+ΔIV)					535.000.000	600.000.000
190.000.000					473.895.142	176.904.890
Ε. ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ					3.749.010.265	2.809.941.761
1. Έξοδα εμμενών χρήσεων	19.501.148		647.111	647.111	3.885.130.822	3.322.734.474
2. Έξοδα εμμενών χρήσεων (B+Γ+Δ+Ε)	23.696.247		36.990.181	36.990.181	2.928.937	11.094.003
3. Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας	43.197.395		37.637.292	37.637.292	4.981.942.586	4.352.618.915
Σύνολο Μεταβατικών Λογαριασμών Ενεργητικού (E+Z+ΔII+ΔIII+ΔIV)	4.334.115.314		3.694.302.215	3.694.302.215	12.170.366	31.186.471
170.314.282					61.775.122	104.500.664
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (B+Γ+Δ+Ε)						
4.981.942.586						
ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΤΑΞΕΩΣ ΧΡΕΩΣΤΙΚΟΥ						
1. Αλληλόφρα περιουσιακά στοιχεία						
2. Χρεωστ. λογ/σμοί εγγυητο. & εμπρογμ. ασφαλειών	12.170.366		31.186.471	31.186.471	61.775.122	104.500.664
3. Απαιτήσεις από αμφ/ρείς συμβάσεις	61.775.122		104.500.664	104.500.664	199.000.001	199.000.001
4. Λοιποί λογαριασμοί τάξεως	1		199.000.001	199.000.001	103.772.119	103.772.119
Σύνολο Λογαριασμών Τάξεως						
12.170.366						
31.186.471						
104.500.664						
199.000.001						
103.772.119						
177.171.608						
334.687.136						

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
ΙΑ

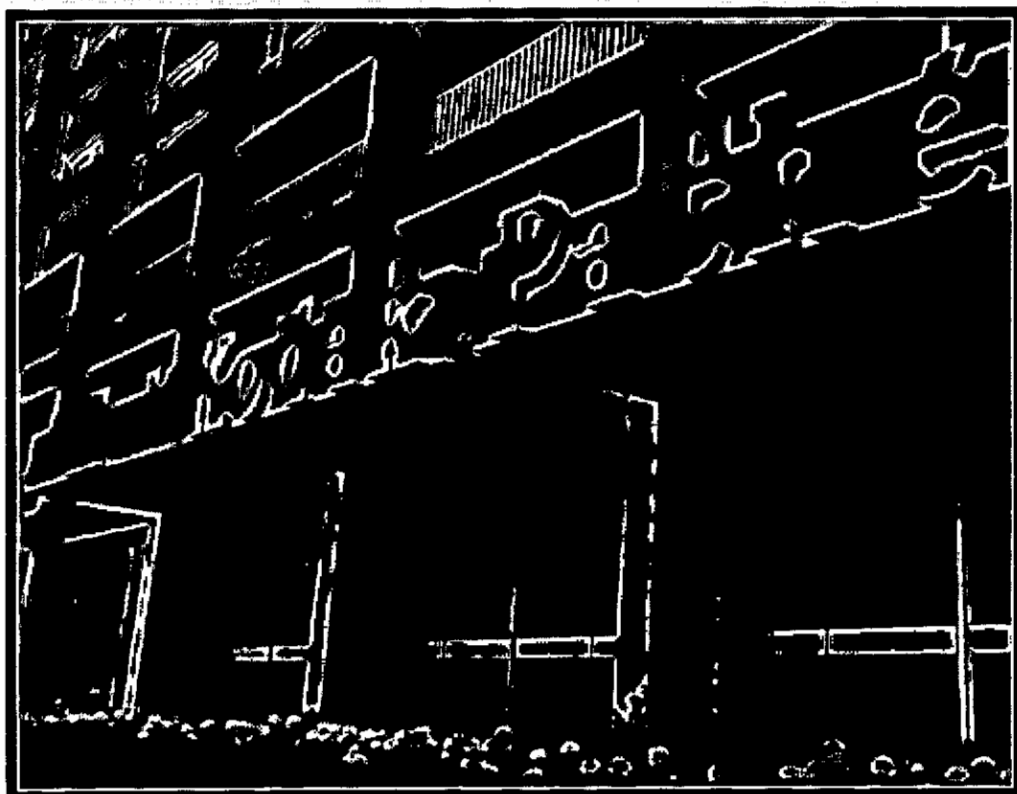
ΙΙ**

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΚΟΔΑΚ - ΡΑΤΗΕ**

KODAK - PATHE

BILAN SOCIAL

SIEGE SOCIAL

GRHSPS

GESTION DES RESSOURCES HUMAINES
SIEGE PROVINCE SEVRAN

1989

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εργασία	1
2. Αμοιβή και συναφές έξοδα	15
3. Συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας	19
4. Άλλες συνθήκες εργασίας	24
5. Επιμόρφωση	30
6.Επαγγελματικές σχέσεις	33
7.Άλλες συνθήκες ζωής που εξαρτώνται από την επιχείρηση	37
8.Παράρτημα	38

Δείκτης	1987	1988	1989												
1.1.3	Αριθμός εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ως 31/12														
Στελέχη	0	0	0												
Τεχνολόγοι	3	1	5												
Υπάλληλοι	16	12	13												
Εργάτες	0	2	2												
Σύνολο →	19	15	20												
1.1.4	Μέσο μηνιαίο προσωπικό της χρήσης που αναφερόμαστε														
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">344</td> <td style="text-align: center;">20,5</td> </tr> </tbody> </table>		%	344	20,5	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">345</td> <td style="text-align: center;">22</td> </tr> </tbody> </table>		%	345	22	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">354</td> <td style="text-align: center;">22,3</td> </tr> </tbody> </table>		%	354	22,3
	%														
344	20,5														
	%														
345	22														
	%														
354	22,3														
Στελέχη															
Τεχνολόγοι	749	44,5	752												
Υπάλληλοι	536	31,9	454												
Εργάτες	53	3,1	22												
Σύνολο →	1.682	100%	1.582												
	1.565	100%	100%												

Δείκτης	1987	1988	1989
----------------	-------------	-------------	-------------

1.1.5 Κατανομή κατά φύλλο συνολικού προσωπικού έως 31/12

	A*	Γ*	A*	Γ*	A*	Γ*
Στελέχη	303	35	302	40	300	46
Τεχνολόγοι	443	274	436	290	454	306
Υπάλληλοι	146	357	126	342	123	302
Εργάτες	32	2	24	8	16	9
Σύνολο →	928	668	888	680	893	663

A* = Άντρες
Γ* = Γυναίκες

1.1.6 Κατανομή κατά ηλικία συνολικού προσωπικού έως 31/12

Μέση ηλικία

	A	Γ	A	Γ	A	Γ
Στελέχη	48,7	41,24	47,35	39,59	47,99	38,80
Τεχνολόγοι	42,32	44,35	41,69	43,63	41	44,024
Υπάλληλοι	41,89	45,20	42,70	44,99	44,54	45,54
Εργάτες	41,51	47,22	44,92	32,66	46,75	36,02
Σύνολο →	44,23	44,91	43,85	43,97	43,93	44,26

Δες πυραμίδα ηλικιών Παράρτημα 1

Δείκτης	1987	1988	1989
----------------	-------------	-------------	-------------

1.1.7 Κατανομή κατά αρχαιότητα συνολικού προσωπικού έως 31/12

	Μέσος όρος αρχαιότητας							
	Α		Γ		Α		Γ	
Στελέχη	21,15	15,45	20,73	14,84	21,03	11,51		
Τεχνολόγοι	17,51	21,02	17,92	19,98	16,84	20,21		
Υπάλληλοι	16,42	20,35	17,66	20,25	18,84	20,95		
Εργάτες	16,41	22,40	20,35	8,54	22,45	11,80		
Σύνολο →	18,12	20,30	18,91	19,70	18,62	19,84		

Δες Παράρτημα 2

1.1.8 Κατανομή κατά εθνικότητα συνολικού προσωπικού έως 31/12

	Γάλλοι		Ξένοι		Γάλλοι		Ξένοι		Γάλλοι		Ξένοι	
	Στελέχη	337	1	340	2	342	4					
Τεχνολόγοι	712	5	720	6	754	6						
Υπάλληλοι	495	8	462	6	421	4						
Εργάτες	36	2	32	0	24	1						
Σύνολο →	1.580	16	1554	14	1.541	15						

1.1.9 Κατανομή σύμφωνα με τα προσόντα συνολικού προσωπικού έως 31/12

Δες δείκτη 1.1.5

Δείκτης	1987	1988	1989																																																												
1.2	ΕΚΤΑΚΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ																																																														
1.2.1	Αριθμός ασκούμενων																																																														
	71	92	102																																																												
1.2.2	Μέσος μηνιαίος αριθμός εκτάκτων																																																														
	15	20	8																																																												
1.2.3	Μέση διάρκεια συμβολαίων έκτακτης εργασίας																																																														
	61,39 Ω ή 8,07 Ημ.	85,02 Ω ή 11,18 Ημ.	38,64 Ω ή 5,08 Ημ.																																																												
1.3	ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ																																																														
1.3.1	Αριθμός προσλήψεων με σύμβαση αορίστου χρόνου																																																														
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="2">Εκ των οποίων</th> </tr> <tr> <th>Ε*</th> <th>Α*</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Στελέχη</td> <td>0</td> <td>14</td> </tr> <tr> <td>Τεχνολόγοι</td> <td>1</td> <td>34</td> </tr> <tr> <td>Υπάλληλοι</td> <td>0</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>Εργάτες</td> <td>0</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>1</td> <td>126</td> </tr> </tbody> </table>		Εκ των οποίων		Ε*	Α*	Στελέχη	0	14	Τεχνολόγοι	1	34	Υπάλληλοι	0	27	Εργάτες	0	51	Σύνολο	1	126	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="2">Εκ των οποίων</th> </tr> <tr> <th>Ε*</th> <th>Α*</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Στελέχη</td> <td>0</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Τεχνολόγοι</td> <td>2</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td>Υπάλληλοι</td> <td>1</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>Εργάτες</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>3</td> <td>48</td> </tr> </tbody> </table>		Εκ των οποίων		Ε*	Α*	Στελέχη	0	10	Τεχνολόγοι	2	31	Υπάλληλοι	1	7	Εργάτες	0	0	Σύνολο	3	48	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="2">Εκ των οποίων</th> </tr> <tr> <th>Ε*</th> <th>Α*</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Στελέχη</td> <td>0</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>Τεχνολόγοι</td> <td>0</td> <td>32</td> </tr> <tr> <td>Υπάλληλοι</td> <td>1</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>Εργάτες</td> <td>0</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο</td> <td>1</td> <td>56</td> </tr> </tbody> </table>		Εκ των οποίων		Ε*	Α*	Στελέχη	0	13	Τεχνολόγοι	0	32	Υπάλληλοι	1	7	Εργάτες	0	4	Σύνολο	1	56
	Εκ των οποίων																																																														
	Ε*	Α*																																																													
Στελέχη	0	14																																																													
Τεχνολόγοι	1	34																																																													
Υπάλληλοι	0	27																																																													
Εργάτες	0	51																																																													
Σύνολο	1	126																																																													
	Εκ των οποίων																																																														
	Ε*	Α*																																																													
Στελέχη	0	10																																																													
Τεχνολόγοι	2	31																																																													
Υπάλληλοι	1	7																																																													
Εργάτες	0	0																																																													
Σύνολο	3	48																																																													
	Εκ των οποίων																																																														
	Ε*	Α*																																																													
Στελέχη	0	13																																																													
Τεχνολόγοι	0	32																																																													
Υπάλληλοι	1	7																																																													
Εργάτες	0	4																																																													
Σύνολο	1	56																																																													

Α* = Απόσπαση
Ε* = Επαναπρόσληψη

1.3.2 Βλέπε 1.3.3

1.3.3 Αφορά τον αριθμό των εργαζομένων με σύμβαση αορίστου χρόνου. Ένα άτομο είναι δυνατόν να έχει υπολογιστεί περισσότερες από μία φορές αν το συμβόλαιο του ανανεώθηκε πολλές φορές στη διάρκεια του έτους.

Δείκτης	1987	1988	1989
1.3.2	Αριθμός προσλήψεων με σύμβαση ορισμένου χρόνου } 1.3.3 Προσλήψεις εποχιακών εργαζομένων }		
Στελέχη	0	0	1
Τεχνολόγοι	4	6	7
Υπάλληλοι	190	182	175
Εργάτες	0	2	5
Σύνολο →	194	190	188
1.3.4	Μέσος αριθμός προσλήψεων μισθωτών κάτω των 25		
Στελέχη	3	Δ.Π.	3
Τεχνολόγοι	43	Δ.Π.	41
Υπάλληλοι	178	Δ.Π.	12
Εργάτες	0	Δ.Π.	0
Σύνολο →	224	90	45

Δ.Π. = Διαρκές Προσωπικό

1 . 4 . 1

Αφορά τη λήξη των συμβολαίων ορισμένου χρόνου

Δείκτης	1987	1988	1989
1.4.4	Αριθμός απολύσεων για άλλους λόγους		
Στελέχη	25	20	8
Τεχνολόγοι	18	19	12
Υπάλληλοι	7	9	7
Εργάτες	4	0	0
Σύνολο →	54	48	27
1.4.5	Τέλος συμβάσεων ορισμένου χρόνου		
Στελέχη	0	0	1
Τεχνολόγοι	2	8	6
Υπάλληλοι	184	191	170
Εργάτες	0	0	5
Σύνολο →	186	199	182
1.4.6	Αναχωρήσεις κατά τη δοκιμαστική περίοδο		
Στελέχη	0	2	0
Τεχνολόγοι	1	3	3
Υπάλληλοι	1	1	0
Εργάτες	0	0	0
Σύνολο →	2	6	3

1.4.8 Δεν έχουν υπολογιστεί οι άδειες για το τελευταίο έτος εργασίας.

Δείκτης	1987	1988	1989
1.4.7 Απόσπαση σε άλλη επιχείρηση			
Στελέχη	17	15	10
Τεχνολόγοι	131	89	68
Υπάλληλοι	20	11	9
Εργάτες	2	0	0
Σύνολο →	170	115	87
 1.4.8 Αναχώρηση σε σύνταξη (διάφορα επιδόματα)			
Στελέχη			
Σύνταξη	6	10	2
Πριν τη σύνταξη			
Σύντ. αναπηρίας			
Εγγύηση εισοδήμ.	6	10	2
Χειρτ. εργασία			
Ανάπ. Πολέμου			
 Τεχνολόγοι			
Σύνταξη	14	28	19
Πριν τη σύνταξη			
Σύντ. αναπηρίας			
Εγγύηση εισοδήμ.	14	28	19
Χειρτ. εργασία			
Ανάπ. Πολέμου			

Δείκτης	1987	1988	1989	
1.4.8 Οικειοθελής αναχώρηση σε σύνταξη	Υπάλληλοι			
	Σύνταξη	14	29	14
	Πριν τη σύνταξη			
	Σύντ. αναπηρίας			1
	Εγγύηση εισοδήμ.	14	29	15
	Χειρτ. εργασία			
	Ανάπ. Πολέμου			
	Εργάτες			
	Σύνταξη	1	9	2
	Πριν τη σύνταξη			
	Σύντ. αναπηρίας			
	Εγγύηση εισοδήμ.	1	9	2
	Χειρτ. εργασία			
	Ανάπ. Πολέμου			
	Σύνολο			
	Σύνταξη	35	76	37
	Πριν τη σύνταξη			
	Σύντ. αναπηρίας			1
	Εγγύηση εισοδήμ.	35	76	38
	Χειρτ. εργασία			
	Ανάπ. Πολέμου			

1.6.1 Από το 1988 σύμφωνα με τον νόμο 87.517 της 10ης/7/1987 ο δείκτης δεν περιλαμβάνει τους δικαιούχους του 10%.

Δείκτης	1987	1988	1989
1.4.9 Θάνατοι			
Στελέχη	0	2	0
Τεχνολόγοι	0	2	2
Υπάλληλοι	1	2	0
Εργάτες	0	1	0
Σύνολο →	1	7	2
1.5 ΑΝΕΡΓΙΑ			
1.5.1 Αριθμός μισθωτών που βρέθηκαν σε ανεργία κατά τη διάρκεια της χρήσης	0	0	0
1.5.2 Σύνολο ωρών μερικής ανεργίας κατά τη διάρκεια της χρήσης	0	0	0
1.6 ΑΝΑΠΗΡΟΙ			
1.6.1 Αριθμός αναπήρων την 31/12 του τρέχοντος έτους	76	25	27
1.6.2 Αριθμός αναπήρων εξαιτίας εργατικού ατυχήματος στις 31/12	55	51	43

Δείκτης	1987	1988	1989
1.7.4 Αριθμός ημερών απουσίας εξαιτίας ατυχημάτων και μετακινήσεων			
Στελέχη	59	0	10
Τεχνολόγοι	361	17	105
Υπάλληλοι	261	312	146
Εργάτες	58	17	11
Σύνολο →	739	346	272

1.7.5 Αριθμός ημερών απουσίας λόγω εγκυμοσύνης

	1987		1988		1989	
		Άδεια θηλασμού		Άδεια θηλασμού		Άδεια θηλασμού
Στελέχη	0	0	78	0	440	117
Τεχνολόγοι	580	173	396	65	907	115
Υπάλληλοι	644	72	686	210	599	125
Εργάτες	0	0	0	0	66	0
Σύνολο →	1.224	245		275	2.012	357

1.7.6 Κατανομή απουσιών λόγω έκτακτης άδειας

Ειδικές άδειες για γυναίκες

Δες 1.7.7

1987

1988

1989

1.7.7 Αριθμός ημερών απουσίας για άλλους λόγους

	Κανονι κές	Για άλλους λόγους	Κανονικ ές	Για άλλους λόγους	Κανονι κές	Για άλλους λόγους
Στελέχη	83	27	65	18	69	17
Τεχνολόγοι	462	311	256	248	298	316
Υπάλληλοι	368	595	217	407	184	356
Εργάτες	3	19	17	19	1	11
Σύνολο →	915	952	555	692	552	700

2. ΑΜΟΙΒΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ

Δείκτης	1987	1988	1989			
2.1	ΠΟΣΟ ΑΜΟΙΒΩΝ					
2.1.1	Σύνολο εργαζομένων ετησίως					
	A	Γ	A	Γ	A	Γ
Στελέχη	26.848	19.793	27.115	18.998	27.452	20.679
Τεχνολόγοι	14.337	12.337	14.097	12.543	14.439	12.303
Υπάλληλοι	9.888	9.028	10.424	9.017	10.277	9.485
Εργάτες	8.250	7.645	10.224	7.048	11.488	7.038
Σύνολο →	17.220	10.824	17.916	11.062	18.236	11.485
2.1.2	Μέσες αμοιβές Δεκεμβρίου μόνιμου προσωπικού εκτός εκτάκτων επιδομάτων					
	A	Γ	A	Γ	A	Γ
Στελέχη	10,1 %	10,1 %	10,1 %	10,1 %	10,1 %	10,1 %
Τεχνολόγοι	10,1 %	10,3 %	10,1 %	10,3 %	10,1 %	10,4 %
Υπάλληλοι	10,8 %	11,1 %	10,7 %	11,2 %	10,9 %	11,1 %
Εργάτες	11,4 %	11,7 %	10,8 %	12,3 %	10,6 %	12,8 %
Σύνολο →	10,1 %	10,6 %	10,1 %	10,6 %	10,1 %	10,6 %

Δείκτης

1987

1988

1989

2.1.3

Διάγραμμα αμοιβών στις 31/12

συντελεστές	Προσωπικό %	Ελάχ. Μισθός	Προσωπικό %	Ελάχ. Μισθός	Προσωπικό %	Ελάχ. Μισθός
130						
140	0,38	4.978	0,19	5.053	0,26	5.231
150	1,21	5.333	1,29	5.414	0,98	5.605
160	3,04	5.689	2,12	5.775	2,08	5.979
175	9,32	6.222	8,11	6.316	7,10	6.539
190	9,51	6.756	9,59	6.857	9,11	7.100
205	9,83	7.289	9,98	7.399	8,79	7.660
220	1,08	7.822	1,87	7.940	4,10	8.221
235	13,06	8.356	13,72	8.482	13,61	8.781
250	11,80	8.889	11,01	9.023	11,26	9.342
275	5,39	9.778	7,28	9.924	7,62	10.276
300	6,15	10.667	6,31	10.828	6,32	11.210
325	6,28	11.556	5,22	11.730	4,88	12.144
360	1,52	22.800	1,29	12.993	1,37	13.452

Δείκτης

1987

1988

1989

2.1.3

Πίνακας αμοιβών στις 31/12

	Προσωπικό %	Ελάχ. Μισθός	Προσωπικό %	Ελάχ. Μισθός	Προσωπικό %	Ελάχ. Μισθός
Συντελεστές						
350	0,70	12.445	1,10	12.632	0,91	13.079
400	2,92	14.223	3,22	14.437	4,30	14.947
460 - 480 - 510	8,88	16.356	8,95	16.602	8,33	17.189
550	4,37	19.556	3,99	19.850	4,23	20.552
660	1,65	23.467	1,80	23.821	1,76	24.663
770 - 880	2,91	27.379	2,96	27.792	2,99	28.773

Δείκτης	1987	1988	1989
2.2	ΙΕΡΑΡΧΙΑ ΑΜΟΙΒΩΝ		
2.2.1	Σχέση μεταξύ μέσου όρου αμοιβών του 10% των πλέον υψηλόμισθων και το 10% των πλέον χαμηλόμισθων		
	3,19	2,73	2,66
2.3	ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΜΟΙΒΩΝ		
2.3.1	Ποσοστό των μη εξειδικευμένων που ο μισθός τους εξαρτάται από την αποδοτικότητα τους		
	0	0	0
2.3.2	Ποσοστό μη εξειδικευμένων που αμοιβονται μηνιαίως βάση ωρών εργασίας		
	100%	100%	100%
2.4	ΣΥΝΑΦΗ ΕΞΟΔΑ		
2.4.1	Κοινωνικές παροχές της επιχείρησης για κάθε κατηγορία		
2.4.2	Ποσά που πληρώθηκαν σε άλλες επιχειρήσεις για την κατάρτηση του έκτακτου προσωπικού		
Επιχειρήσεις εποχιακού χαρακτήρα	4.063.604	6.306.491	3.924.739
Άλλες	5.062.075	8.287.000	8.377.000

3. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Δείκτης	1987	1988	1989
3.1	ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ		
3.1.1	Συχνότητα εργατικών ατυχημάτων		
	* Αριθμός ατυχημάτων με σταμάτημα εργασίας		
Στελέχη	1	0	0
Τεχνολόγοι	8	2	8
Υπάλληλοι	6	6	8
Εργάτες	0	2	0
Σύνολο →	15	10	16
	* Αριθμός ωρών εργασίας		
Στελέχη	542.961	637.301	535.345
Τεχνολόγοι	1.120.797	993.436	1.072.039
Υπάλληλοι	749.975	646.703	634.604
Εργάτες	49.354	45.793	33.587
Σύνολο →	2.463.087	2.323.233	2.275.575
	* $\frac{\text{Αριθμός ατυχημάτων} \times 10^6}{\text{Αριθμός ωρών εργασίας}}$		
Στελέχη	1,84		
Τεχνολόγοι	7,13	2,01	7,46
Υπάλληλοι	8,00	9,27	13,60
Εργάτες	0	43,67	
Σύνολο →	6,08	4,30	7,30

Δείκτης	1987	1988	1989
3.1.5	Αριθμός ατυχημάτων μετακίνησης που σημειώθηκαν μετά το σταμάτημα εργασίας		
	10	7	8
3.1.6	Αριθμός ατυχημάτων που θύμα υπήρξε το έκτακτο ή υπηρεσιακό προσωπικό		
	2	2	0
Ποσοστό και ποσό της εργοδοτικής εισφοράς (για ατυχήματα εργασίας)			
Ποσοστό	1,73	1,66	1,67
Ποσό	4.316.824 F	4.024.154 F	4.068.956 F
3.2	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ ΤΟΥΣ		
3.2.1	Αριθμός ατυχημάτων συνδεδεμένες με ύπαρξη σοβαρού κινδύνου		
	0	0	0
3.2.2	Αριθμός ατυχημάτων οφειλομένων σε πτώση		
	1	2	3
3.2.3	Αριθμός ατυχημάτων που προκλήθηκαν από μηχανήματα		
	0	0	0

Δείκτης	1987	1988	1989	
3.2.4	Αριθμός ατυχημάτων κυκλοφορίας και αποθήκευσης	10	8	13
3.2.5	Αριθμός ατυχημάτων που προκλήθηκαν από αντικείμενα	3	0	0
3.2.6	Άλλες αιτίες	1	0	0
3.3	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ			
3.3.1	Αριθμός και ονομασία των επαγγελματιών ασθενειών που δηλώθηκαν στο φορέα κοινωνικής ασφάλισης στη διάρκεια της χρήσης	0	0	0
3.3.2	Αριθμός των εργαζομένων που προσβλήθηκε από παθολογικές ασθένειες επαγγελματικού χαρακτήρα και προσδιορισμός των τελειταίων	0	0	0
3.3.3	Αριθμός των δηλώσεων του εργοδότη για διαδικασίες να προκαλέσουν επικίνδυνες ασθένειες	0	0	0

Δείκτης	1987	1988	1989
3.4	ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ		
3.4.1	Αριθμός συνελεύσεων συμβουλίου		
	4	4	4
3.5	ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ		
3.5.1	Αριθμός προσωπικού που επιμορφώθηκε σε τρόπους ασφάλειας μέσα στη χρήση		
	<ul style="list-style-type: none"> • Εκδίδεται ένα τεύχος ευαισθητοποίησης του προσωπικού σε θέματα ασφαλείας (κυρίως πυρκαγιάς, ηλεκτρικής διαρροής και μεταφοράς φορτίων) και της συμπεριφοράς σε περίπτωση ατυχήματος. • Το σύνολο του προσωπικού συμμετέχει σε άσκηση σε περίπτωση ατυχήματος. • Το προσωπικό ασφαλείας συμμετέχει κυκλικά σε σεμινάρια επιμόρφωσης κατάρτισης που διοργανώνει το εθνικό κέντρο πρόληψης ατυχημάτων. 		
3.5.2	Αξιολόγηση του προϋπολογισμού για την ασφάλεια που εφαρμόζει η επιχείρηση		
	Οι πράξεις που προτείνονται δεν αποτελούν αντικείμενο αριθμημένου προϋπολογισμού γιατί έχουν ενσωματωθεί στους προϋπολογισμούς επενδύσεων.		
3.5.3	Ποσοστό πραγματοποίησης του προγράμματος της περασμένης χρήσης		
	Οι πράξεις ασφαλείας έχουν συγκεντρωθεί στο γενικό πρόγραμμα επενδύσεων και δεν είναι δυνατόν να υπολογιστεί το ποσοστό πραγματοποίησης τους.		

4.1.4 Υπολογίστηκαν όλοι οι διαρκώς εργαζόμενοι - μισθωτοί , που έχουν ένα ωράριο μειωμένο, επειδή το ζήτησαν ή για λόγους υγείας, έστω και αν δεν ακολούθησαν αυτό το ωράριο σε όλη τη διάρκεια του έτους.

4. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δείκτης	1987	1988	1989
4.1	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΧΡΟΝΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		
4.1.1	Μέσο προβλεπόμενο εβδομαδιαίο ωράριο		
	38	38	38
4.1.2	Αριθμός μισθωτών και εργαζομένων που έχουν πάρει ρεπό		
	Σύστημα		Σύστημα
	Νόμιμο	Σύμβαση	Νόμιμο
	Νόμιμο	Σύμβαση	Νόμιμο
Τεχνολόγοι	105	0	132
Υπάλληλοι	47	0	51
Εργάτες	7	0	8
Σύνολο →	159	0	191
	171	0	0
4.1.3	Αριθμός εργαζομένων που ευνοούνται με σύστημα εξατομικευμένου ωραρίου		
	939	921	986
4.1.4	Αριθμός εργαζομένων που απασχολούνται μερικώς		
	17	12	9
	51	51	33
4.1.5	Αριθμός εργαζομένων που κατά τη διάρκεια της χρήσης είχαν δύο ρεπό εβδομαδιαίως		
	100%	100%	100%

4.1.6 Οι αριθμοί συμπεριλαμβάνουν τις ημέρες ετήσιας άδειας της Kodak Pathe.

Δείκτης	1987	1988	1989			
4.1.6 Μέσος όρος ωρών ετήσιας άδειας						
Στελέχη	29,66	28,84	29,58			
Τεχνολόγοι	29,19	29,12	29,21			
Υπάλληλοι	29,15	29,82	29,62			
Εργάτες	28,83	29,66	29,36			
Σύνολο →	29,28	29,29	29,47			
4.1.7 Αριθμός πληρωμένων αργιών						
Στελέχη	9	9	9			
Τεχνολόγοι	9	9	9			
Υπάλληλοι	9	9	9			
Εργάτες	9	9	9			
Σύνολο →	9	9	9			
4.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ						
4.2.1 Αριθμός εργαζομένων που εργάζονται σε ομάδες						
	Ομάδες		Ομάδες		Ομάδες	
	Σ*	Μ*	Σ*	Μ*	Σ*	Μ*
2 ομάδες	0	10	0	4	0	2
3 ομάδες(3Χ8 χωρίς διαστάσεις)	0	6	0	7	0	6
4 ομάδες(διαρκής υπηρεσία)	0	12	0	10	0	10
Σύνολο →	0	28	0	21	0	18
	Σ* = σταθερές Μ* = Μεταβλητές					

4.3.4 Οι μετρήσεις πραγματοποιούνται κανονικά στην τεχνική μετά την πώληση.

Δείκτης	1987	1988	1989
4.2.2 Προσωπικό άνω των 50 ετών	1	1	3
4.2.3 Αριθμός εργαζομένων που λειτουργεί σε επαναλαμβανόμενους ρόλους και σε αλυσιδωτή παραγωγή			
Αντρες	0	0	0
Γυναίκες	0	0	0
Σύνολο →	0	0	0
4.2.3 2ο	0	0	0
4.3 ΦΥΣΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ			
4.3.1 Αριθμός προσωπικού που εκτίθεται σε θόρυβο πάνω από 85 DBS	0	0	0
4.3.2 Σύστημα μέτρησης του θορύβου κατά τμήμα			
4.3.3 Αριθμός εργαζομένων που εκτίθεται σε μεγάλες θερμοκρασίες	0	0	0
4.3.4 Αριθμός μετρήσεων των παραγομένων τοξικών προϊόντων	389	77	53

4.5.2

και

4.5.3

Οι επεξηγήσεις αυτών των δεικτών μπορεί να πραγματοποιηθούν συμβουλευόμενοι τα νοήματα που δίνονται στην επιθεώρηση εργασίας.

Δείκτης	1987	1988	1989
4.4 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ			
4.4.1 Εμπειρικά αποτελέσματα βελτίωσης του περιεχομένου εργασίας μετά τη μετατροπή του συστήματος οργάνωσης			
4.5 ΔΑΠΑΝΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ			
4.5.1 Αξιολόγηση προϋπολογισμού για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και			
4.5.2 Ποσοστό πραγματοποίησης του προγράμματος βελτίωσης της προϊγούμενης χρήσης			
4.6 ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ			
4.6.1 Αριθμός κλινικών εξετάσεων			
Εργαζόμενοι που δεν αρρώστησαν	49	44	12
Εργαζόμενοι που ήταν σε ιατρική περίθαλψη	655	87	66
Άλλοι	1.940	1.818	2.007
Σύνολο →	2.544	1.949	2.089

4.6.2 Η μείωση αυτού του δείκτη το 1989 προέρχεται από την περιοδικότητα των ραδιολογικών εξετάσεων (μια φορά κάθε δύο χρόνια).

Δείκτης	1987	1988	1989
4.6.2	Αριθμός συμπληρωματικών εξετάσεων		
Εργαζόμενοι που δεν αρρώστησαν	65	42	9
Εργαζόμενοι που ήταν σε ιατρική περίθαλψη	677	210	50
Άλλοι	4.712	3.952	2.797
Σύνολο →	300	4.204	2.853
4.6.3	Χρόνος που αφιερώνεται στην εξέταση και ανάλυση των επιπτώσεων του χώρου εργασίας		
Εργαζόμενοι που δεν αρρώστησαν	5	4	3
Εργαζόμενοι που ήταν σε ιατρική περίθαλψη	70	35	30
Άλλοι	225	200	206
Σύνολο →	300	239	239
4.7	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΜΕΝΟΙ ΩΣ ΑΝΙΚΑΝΟΙ		
4.7.1	Αριθμός εργαζομένων που θεωρούνται πλήρως ανίκανοι για εργασία με ιατρική γνωμάτευση		
Εργαζόμενοι μόνιμοι και έκτακτοι	0	0	0
Άλλοι	0	1	1
Σύνολο →	0	1	1

Δείκτης	1987	1988	1989									
4.7.2 Αριθμός εργαζομένων από την παραπάνω κατηγορία που επανεντάχθηκαν Εργαζόμενοι μόνιμοι και έκτακτοι Άλλοι Σύνολο →	<table border="1"> <tr><td>0</td></tr> <tr><td>0</td></tr> <tr><td>0</td></tr> </table>	0	0	0	<table border="1"> <tr><td>0</td></tr> <tr><td>0</td></tr> <tr><td>0</td></tr> </table>	0	0	0	<table border="1"> <tr><td>0</td></tr> <tr><td>1</td></tr> <tr><td>1</td></tr> </table>	0	1	1
0												
0												
0												
0												
0												
0												
0												
1												
1												

5.1.1

και

5.1.2 Τα ποσοστά και τα ποσά αφορούν τον όμιλο.

5. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

Δείκτης		1987	1988	1989																									
5.1	ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ																												
5.1.1	Ποσοστό εργαζομένων που επιμορφώθηκε	4,23%	4,47%	4,44%																									
5.1.2	Ποσά που δόθηκαν για διαρκή επιμόρφωση	44.808.495 F	48.465.219 F	49.242.141 F																									
5.1.3	Αριθμός επιμορφωθέντων	<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">Α</th> <th style="width: 50%;">Γ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>154</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>220</td> <td>140</td> </tr> <tr> <td>49</td> <td>116</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>430</td> <td>276</td> </tr> </tbody> </table>		Α	Γ	154	20	220	140	49	116	7	-	430	276	<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">Α</th> <th style="width: 50%;">Γ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>177</td> <td>34</td> </tr> <tr> <td>232</td> <td>175</td> </tr> <tr> <td>37</td> <td>126</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>455</td> <td>335</td> </tr> </tbody> </table>		Α	Γ	177	34	232	175	37	126	9	-	455	335
Α	Γ																												
154	20																												
220	140																												
49	116																												
7	-																												
430	276																												
Α	Γ																												
177	34																												
232	175																												
37	126																												
9	-																												
455	335																												
	<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">Α</th> <th style="width: 50%;">Γ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>188</td> <td>41</td> </tr> <tr> <td>255</td> <td>158</td> </tr> <tr> <td>33</td> <td>93</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>481</td> <td>294</td> </tr> </tbody> </table>	Α	Γ	188	41	255	158	33	93	5	2	481	294																
Α	Γ																												
188	41																												
255	158																												
33	93																												
5	2																												
481	294																												
	<table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tbody> <tr> <td>Στελέχη</td> <td>154</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Τεχνολόγοι</td> <td>220</td> <td>140</td> </tr> <tr> <td>Υπάλληλοι</td> <td>49</td> <td>116</td> </tr> <tr> <td>Εργάτες</td> <td>7</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Σύνολο →</td> <td>430</td> <td>276</td> </tr> </tbody> </table>	Στελέχη	154	20	Τεχνολόγοι	220	140	Υπάλληλοι	49	116	Εργάτες	7	-	Σύνολο →	430	276													
Στελέχη	154	20																											
Τεχνολόγοι	220	140																											
Υπάλληλοι	49	116																											
Εργάτες	7	-																											
Σύνολο →	430	276																											

5.1.5 Μπορούμε να διαπιστώσουμε μια αύξηση του αριθμού των ωρών επιμόρφωσης μεταξύ 1987 (32) και 1989 (74).

Δείκτης	1987		1988		1989	
	Αμοιβό μενη	Μη αμοιβόμ.	Αμοιβό μενη	Μη αμοιβόμ.	Αμοιβό μενη	Μη αμοιβόμ.
5.1.4	Συνολικός αριθμός ωρών επιμόρφωσης					
Στελέχη	10.979	-	13.249	-	15.386	-
Τεχνολόγοι	28.212	-	31.331	-	32.918	-
Υπάλληλοι	10.357	-	8.330	-	8.411	-
Εργάτες	1.506	-	1.947	-	916	-
Σύνολο →	51.054	-	54.857	-	57.631	-
5.1.5	Ανάλυση ανάλογα με τον τύπο της επιμόρφωσης					
	Επιμόρφωση		Επιμόρφωση		Επιμόρφωση	
	Αμοιβό μενη	Μη αμοιβόμ.	Αμοιβό μενη	Μη αμοιβόμ.	Αμοιβό μενη	Μη αμοιβόμ.
Πρόληψη	-	-	-	-	-	-
Προσαρμογή	1	31	1	31	-	-
Επαγ. Προσαν/μος	1	38	-	-	-	-
Διατήρηση των γνώσεων	1.605	50.985	760	54.826	775	57.631
Σύνολο →	1.607	51.054	791	54.857	775	57.631
5.2	ΑΔΕΙΕΣ ΓΙΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ					
5.2.1	Αριθμός μισθωτών που πήραν άδεια για αμοιβόμενη επιμόρφωση					
	2		2		2	

Δείκτης	1987	1988	1989	
5.2.2	Αριθμός εργαζομένων που πήραν άδεια επιμόρφωσης μη αμοιβόμενη	0	0	0
5.2.3	Αριθμός εργαζομένων που αρνήθηκαν άδεια επιμόρφωσης	0	0	0
5.3	Κατάρτηση			
5.3.1	Αριθμός συμβολαίων κατάρτησης που υπεγράφησαν μέσα στη χρήση	0	0	0

- 6.1.1** 1ο εκλεκτικό σώμα : Υπάλληλοι
2ο εκλεκτικό σώμα : Τεχνολόγοι
3ο εκλεκτικό σώμα : Στελέχη

6. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Δείκτης	1987	1988	1989
6.1	ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ		
6.1.1	Συμμετοχή στις εκλογές		
1ο εκλεκτορικό σώμα	57,01	65,59	70,11
2ο »	56,32	62,82	61,05
3ο »	46,59	52,65	53,26
4ο »	-	-	-
Σύνολο →	55,03	62,10	62,90
6.1.2	Αριθμός συνελεύσεων του σωματείου και των επιτροπών του		
D.P.			
C.E.			
Commis. Special			
Divers			
Σύνολο →	6.312	6.917	3.304
6.1.3	Αριθμός των υπογεγραμμένων συμφωνιών κατά τη διάρκεια της χρήσης στην επιχείρηση σε επαγγελματικό επίπεδο		
Εκπροσώπιση προσωπικού	3	3	5
Σωματείο	10	10	11
Ειδική επιτροπή	8	6	20
Divers →	0	0	0

Δείκτης	1987	1988	1989
6.1.4	<p>Ημερομηνία υπογραφής και αντικείμενο των υπογραφέντων συμφωνιών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δικαστικές διαμάχες λόγω αντιθέσεων στους μισθούς • Πρωτόκολλο συμφωνίας για την οργάνωση των εκλογών για τους εκπροσώπους του προσωπικού • Συμφωνία για τον προϋπολογισμό λειτουργίας του σωματείου του ιδρύματος 		
6.2	<p>ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ</p>		
6.2.1	<p>Ώρες αφιερωμένες στις διάφορες συνελεύσεις του προσωπικού (Βλέπε δείκτες 6.1.3 και 6.2.3)</p>		
6.2.2	<p>Διαδικασίες υποδοχής</p> <p>Κάθε νέος εργαζόμενος μπορεί να απευθυνθεί στις παρακάτω υπηρεσίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ιατρική υπηρεσία • Κοινωνική υπηρεσία • Γραφείο ασφάλισης • Γραφείο συντάξεων <p>Κάθε νέος εργαζόμενος δέχεται τα παρακάτω έντυπα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σύμβαση εργασίας • Χορηγία επιχείρησης • Εσωτερικός κανονισμός ιδρύματος • Οδηγός ασφάλειας • Φυλλάδιο ενδιαφερόντων και συμμετοχής 		

Δείκτης	1987	1988	1989
<p>6.2.3 Διαδικασίες καθολικής και συνολικής πληροφόρησης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έκδοση εφημερίδας • Τηλεφωνική γραμμή πληροφοριών • Αφίσες πληροφόρησης • Ημερίδες για τους νέους εργαζόμενους • Δελτία πληροφόρησης • Σύστημα πληροφόρησης σε επίπεδο διοίκησης και τμημάτων 			
<p>6.2.4 Σύστημα προσωπικών συνεντεύξεων για την επεξήγηση του τρόπου και της δομής των αμοιβών</p>			

Δείκτης	1987	1988	1989
6.3 Διαδικασίες 6.3.1 Μη δικαστικές λύσεις	0	0	0
6.3.2 δικαστικές λύσεις	1	0	0
6.3.3 Δίκες με αγωγή του επιθεωρητή εργασίας	0	0	0

7. ΑΛΛΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΩΗΣ ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Δείκτης	1987	1988	1989
7.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΡΓΟ		
7.1.1	Κατανομή των δαπανών της επιχείρησης		
	<p style="text-align: center;">Η κατανομή των κοινωνικών δαπανών σε επίπεδο κάθε εργοστασίου δεν είναι δυνατή</p>		
7.1.2	Επιχορηγήσεις της επιχείρησης για κοινωνικό έργο		
	2.125.680 F	2.005.882 F	2.108.920 F

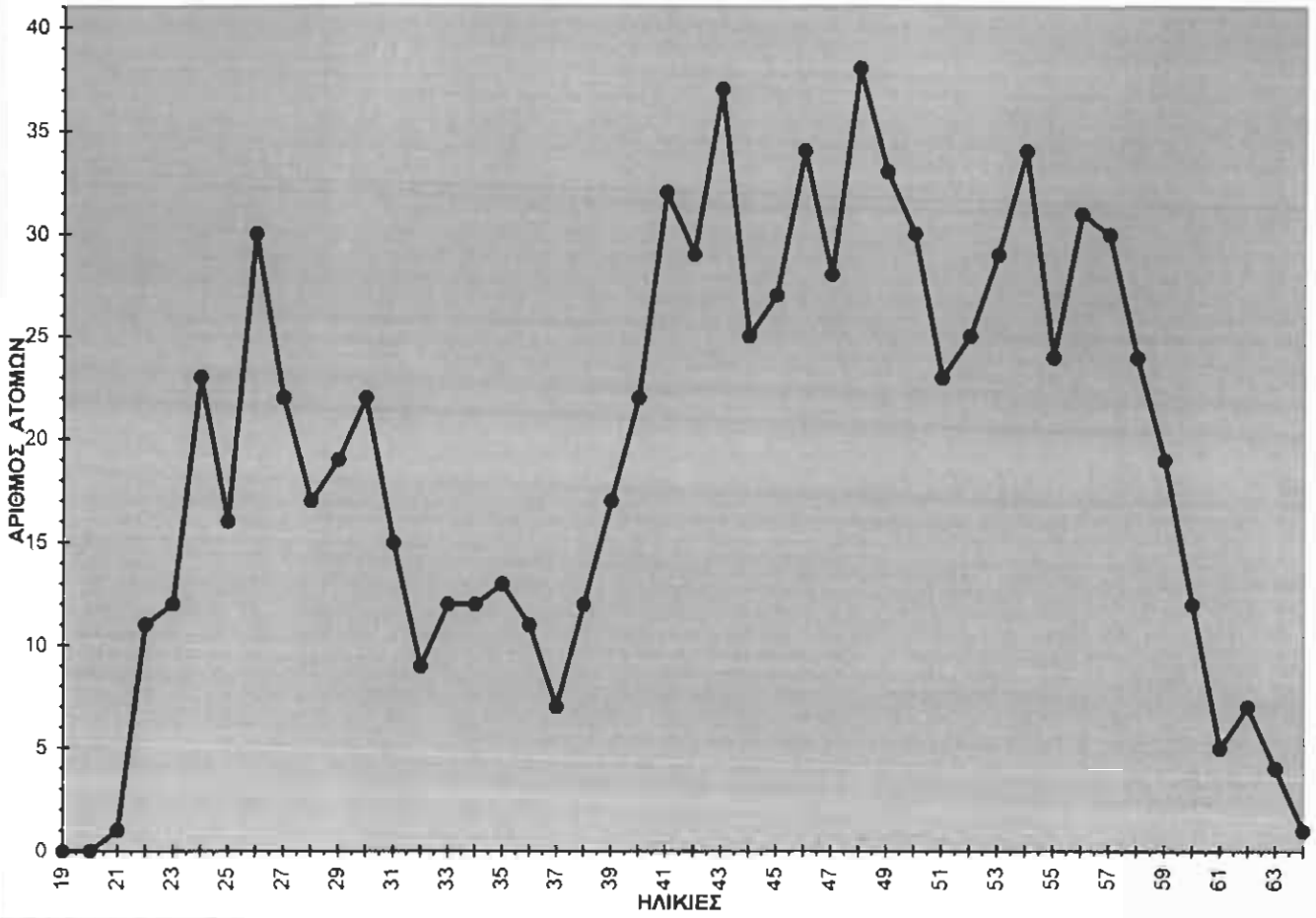
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Κατανομή προσωπικού κατά ηλικία
* Γράφημα
2. Κατανομή προσωπικού κατά αρχαιότητα
*Γράφημα

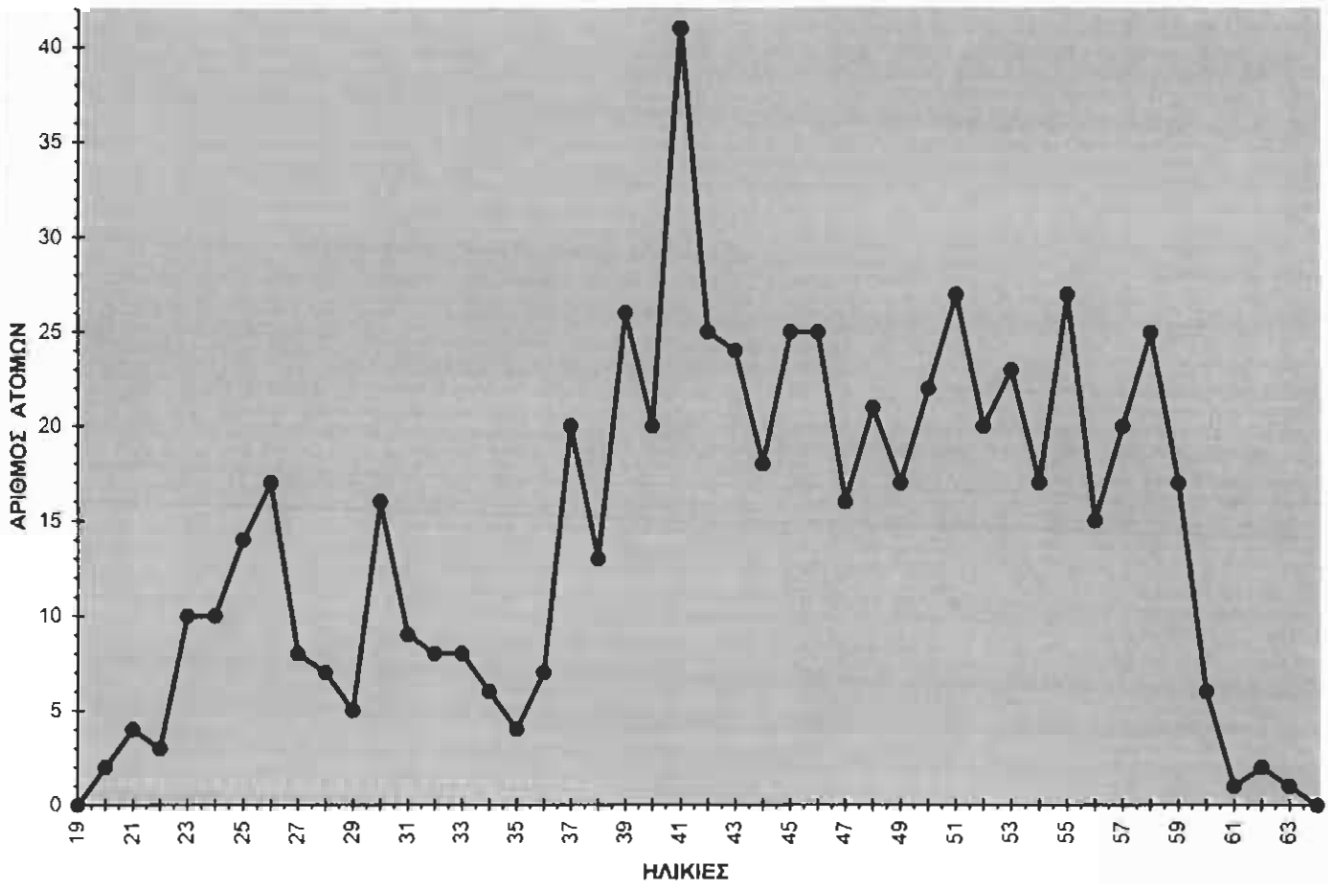
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ ΣΤΙΣ 21/12/1989

ΑΝΤΡΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
0	19	0
0	20	2
1	21	4
11	22	3
12	23	10
23	24	10
16	25	14
30	26	17
22	27	8
17	28	7
19	29	5
22	30	16
15	31	9
9	32	8
12	33	8
12	34	6
13	35	4
11	36	7
7	37	20
12	38	13
17	39	26
22	40	20
32	41	41
29	42	25
37	43	24
25	44	18
27	45	25
34	46	25
28	47	16
38	48	21
33	49	17
30	50	22
23	51	27
25	52	20
29	53	23
34	54	17
24	55	27
31	56	15
30	57	20
24	58	25
19	59	17
12	60	6
5	61	1
7	62	2
4	63	1
1	64	0
884	ΣΥΝΟΛΟ	652

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ

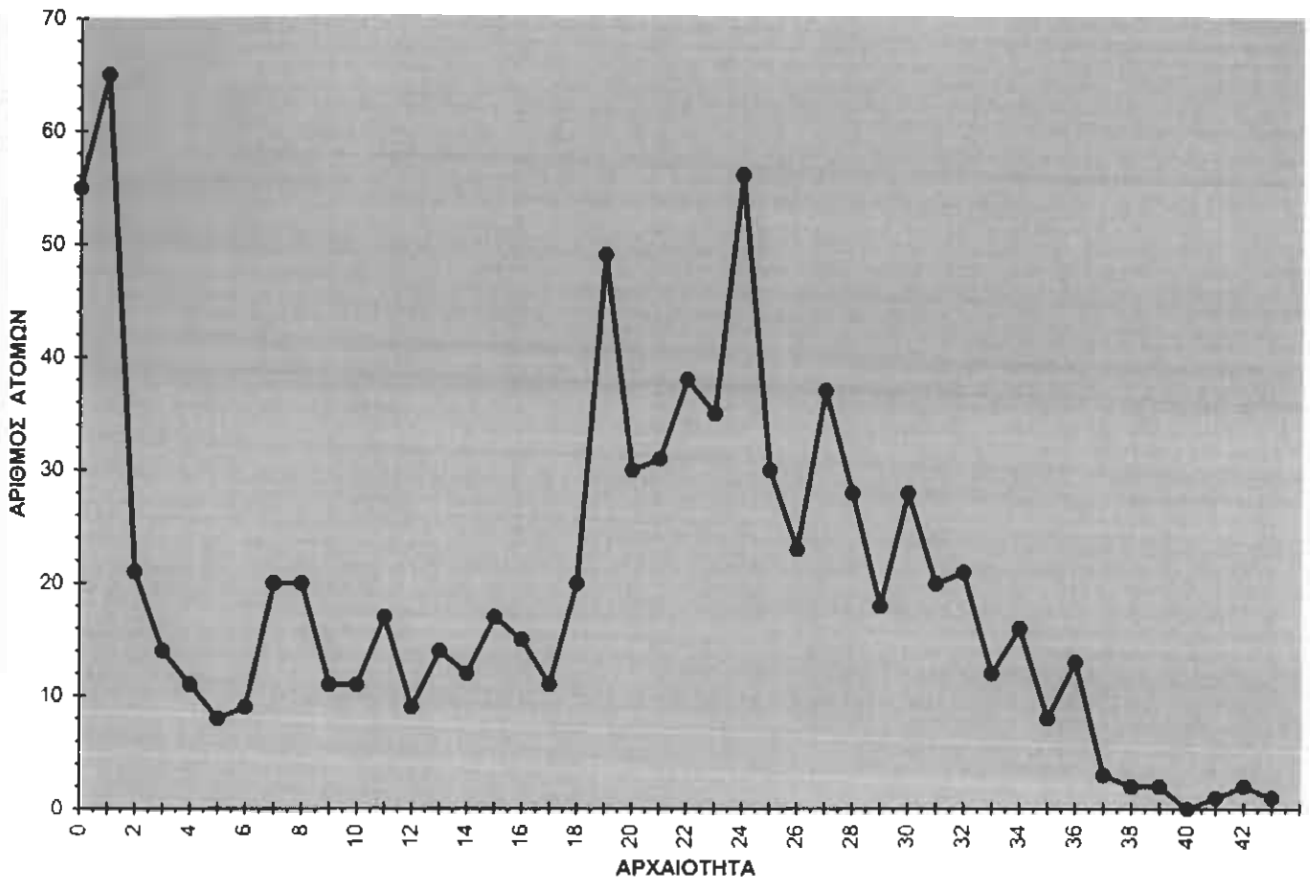
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ

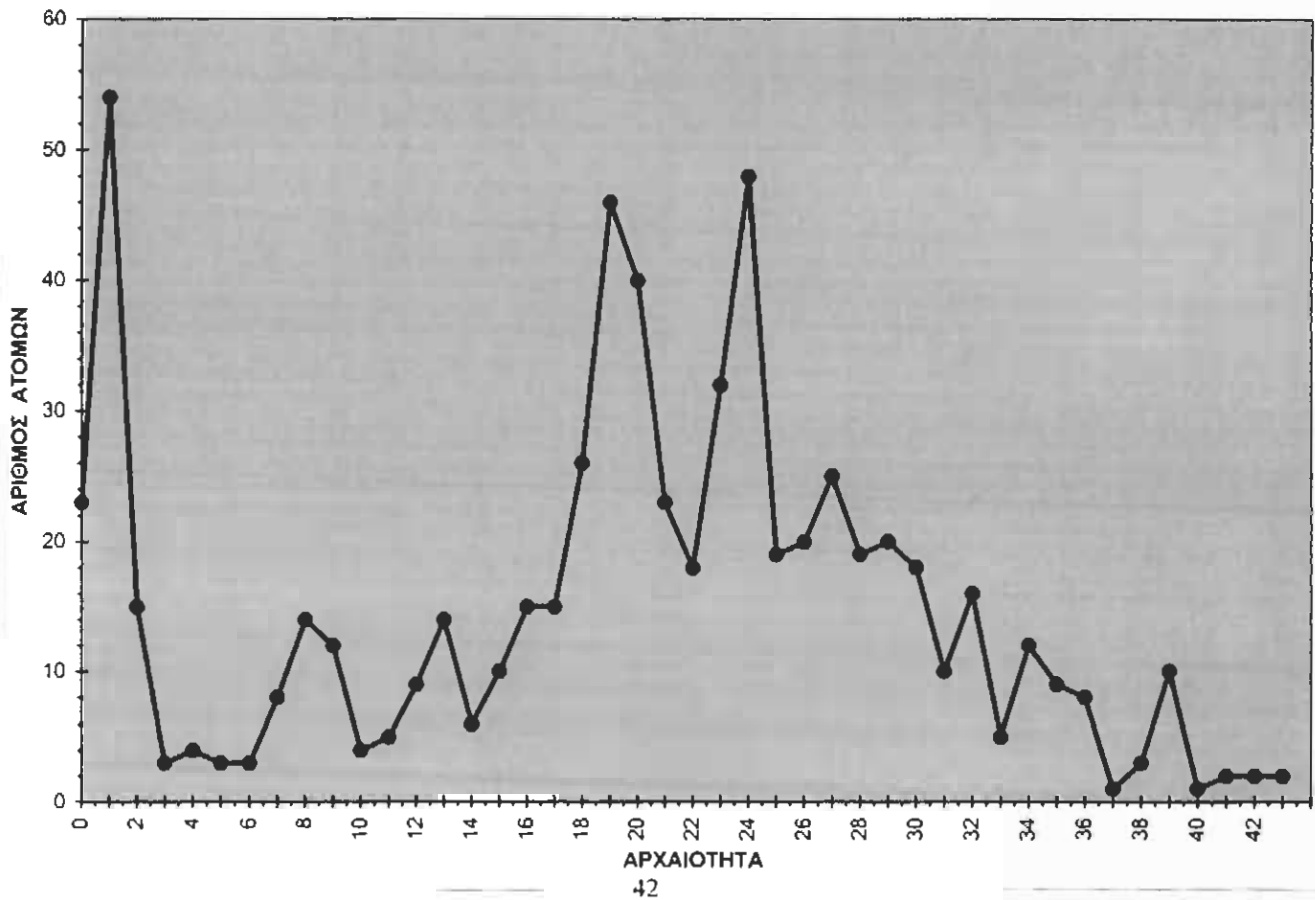
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ 21/12/1989

ΑΝΤΡΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
55	0	23
65	1	54
21	2	15
14	3	3
11	4	4
8	5	3
9	6	3
20	7	8
20	8	14
11	9	12
11	10	4
17	11	5
9	12	9
14	13	14
12	14	6
17	15	10
15	16	15
11	17	15
20	18	26
49	19	46
30	20	40
31	21	23
38	22	18
35	23	32
56	24	48
30	25	19
23	26	20
37	27	25
28	28	19
18	29	20
28	30	18
20	31	10
21	32	16
12	33	5
16	34	12
8	35	9
13	36	8
3	37	1
2	38	3
2	39	10
0	40	1
1	41	2
2	42	2
1	43	2
884	ΣΥΝΟΛΟ	652

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΤΡΩΝ ΚΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α**

III

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ Α.Ε.**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Α.Ε. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΧΡΗΣΗΣ 1/1-31/12/85

Α. ΕΚΔΟΣΗ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Το κοινωνικό προϊόν δημιουργείται από τις παύλας υπηρεσιών, προϊόντων, ενοίκων, λοιπών και λοιπών εσόδων απορροφούμενων των εσόδων για πρώτη ύλη, βοηθητικά υλικά, ενέργεια και λοιπά έξοδα καθώς και των αποβλήτων.

ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΔΙΑΔΟΣΗ ΑΝΗΛΟΣ ΣΕ 6.253.820.066 ΔΡΑΧΜΕΣ.

Β. ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Το κοινωνικό προϊόν της επιχείρησης ανατελεί ομοεικότα τη συνεισφορά της επιχείρησης στο κοινωνικό προϊόν του Κράτους (Καθαρό Εθνικό Προϊόν).

	1985	1984
Α. ΠΡΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ	4.145.794.422	4.095.815.012
Β. ΠΡΟΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ	1.013.131.038	547.536.804
Γ. ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟ	435.363.600	406.259.345
Δ. ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	39.182.055	32.599.050
Ε. ΠΡΟΣ ΑΠΟΛΥΣΗ	35.352.914	20.413.190
ΣΤ. ΠΡΟΣ ΙΔΙΟΙ ΜΕΤΟΧΟΥΣ	(14.905.052)	(22.237.530)
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ	6.253.820.066	6.253.820.066

ΙΙ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Η Έκθεση της Κοινωνικής Λογιστικής περιλαμβάνει αναλυτική φύση ταμειακά της Επιχείρησης σε σχέση με το κοινωνικό της περιβάλλον εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΔΙΟ

Α. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

α. Άμεσος Παράχτης	1985	1984	3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	1985	1984
1. Μισθοδοσία	3.199.398.406	2.773.795.615	Εξοδα Εργασίας & Ανάπτυξης	39.152.055	32.598.056
2. Επίδομα Ασθένειας	40.572.898	28.400.882	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΠΕΔΙΟ		
3. Επίδομα Τρόφικ	104.487.837	112.039.824	Α. ΔΗΜΟΣΙΟ		
4. Επίδομα Μετακίνησης	250.792.127	245.617.413	Δικαιώματα Διανομής επί Αποβιβών	435.350.609	406.259.345
5. Μισθοδοσία Εκπαιδευτικών, φοιτητών και Σπουδαστών	180.520	1.561.505	Προσωπικά και Πωλησιών		
6. Μισθοδοσία Μαθητών Σχολών Μεθόδους Ο.Α.Ε.Δ.	5.837.211	---	Β. ΠΙΣΤΩΤΕΣ		
Σύνολο Άμεσων Παράχτων	3.600.218.969	3.162.474.239	Τόκοι Δοσίων	1.013.131.038	547.536.804

β. Έμμεσος Παράχτης

7. Εργοδοτική Εισφορά Συντάξεις	455.046.572	375.175.263	Δοσίων Επικρατείας Πρωτοβάθμης και Πρωτοβάθμης Περιφερειακής	35.352.994	26.413.199
8. Εργοδοτική Εισφορά Ιατρονομίας Περιβάλλοντος	135.033.161	126.022.466			
9. Εργοδοτική Εισφορά Επιδότησης Ανεργίας	69.817.561	56.781.375			
10. Εργοδοτική Εισφορά Επιδότησης Εργοδοτικής	34.908.760	28.390.087			
11. Εργοδοτική Εισφορά Εργοδοτικής Επιδότησης	34.908.760	28.390.087			
12. Εργοδοτική Εισφορά Εργατικής Κεταμίας	17.454.390	14.195.344			
13. Εργοδοτική Εισφορά Εργατικής Εισίας	9.378.107	6.813.705			
14. Εργοδοτική Εισφορά Βεβαίων Επενδύσεων	48.174.118	39.179.149			
15. Παροχή Γαλακτός Σ.Π.Ε.	6.768.550	---			
16. Πρόσθετες Παράχτες για Ιατρονομία Περιβάλλοντος και Ασφάλεια Ζωής	64.408.278	39.179.462			
17. Έξοδα Ιατρείου	10.805.320	10.953.377			
18. Έξοδα Επιμελητοσύνης	3.638.153	1.616.651			
19. Έξοδα Λειτουργίας Εσταθμίου	61.419.432	58.860.626			
20. Έξοδα Ιερατομίου Προσωπικού	20.417.314	9.865.420			
21. Έξοδα Κοινωνικών Εκδηλώσεων Προσωπικού	313.424	1.278.850			
22. Έξοδα Μετακίνησης Προσωπικού	152.823.513	136.017.651			
Σύνολο Έμμεσων Παράχτων	1.145.575.453	931.340.773			
ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	4.745.794.422	4.095.815.012			

ΑΘΗΝΑ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1986

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Π. ΦΩΤΗΛΑΣ

Ο ΤΟΜΕΑΡΧΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΝΙΚΟΣ Κ. ΜΕΤΑΞΑΣ

Ο ΤΗΜΗΤΑΡΧΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΖΑΪΜΗΣ

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α**

IV

**ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ**

ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΕ ΔΙΣ. ΔΡΧ.

	1994			1995			1996 ¹		
	ΔΑΠΑΝΗ	% ΑΕΠ	Διαρθρωση	ΔΑΠΑΝΗ	% ΑΕΠ	Διαρθρωση	ΔΑΠΑΝΗ	% ΑΕΠ	Διαρθρωση
1. ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ-ΑΣΘΕΝΕΙΑ	1,130,3	4,8	22,8	1,263,6	4,8	22,0	1,412,7	4,8	21,7
I. Φορείς Κοιν. Ασφάλισης Υπουργ. Κοινων. Ασ.	570,2			636,7			726,3		
- Παροχές σε είδος	538,5			600,4			688,3		
- Παροχές σε χρήμα	31,7			36,3			40,0		
II. Άλλα Υπουργεία	138,8			159,8			178,5		
- Υπουργ. Εμπορικής Ναυτιλίας	17,4			22,7			23,0		
- Υπουργ. Εθνικής Άμυνας	5,1			5,5			6,7		
- Λοιπά	0,1			0,1			0,1		
- Υγειον/κή Περ/λη Δημ. Υπαλλήλων	116,2			131,5			148,7		
III. Επί πλέον Δαπάνες Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων	421,3			467,1			507,9		
- Νοσοκομεία	410,8			467,1			419,7		
- Κέντρα Υγείας	10,5			0,0			0,0		
2. ΔΑΠΑΝΕΣ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ-ΕΦΑΠΑΣ	2,788,6	11,7	58,3	3,169,6	12,0	55,3	3,670,9	12,8	58,6
I. Συντάξεις	2,709,8			3,067,8			3,548,5		
α) Φορείς Κύριας Ασφάλισης	2,352,5			2,663,6			3,086,6		
- Φορείς Υπουργ. Κοινων. Ασφαλίσεων	1,697,7			1,956,7			2,285,6		
- Υπ. Εμπορικής Ναυτιλίας	94,3			103,5			111,8		
- ΟΛΠ	3,3			3,7			4,2		
- Δημόσιο	557,2			600,0			685,0		
- β) Φορείς Επικουρικής Ασφάλισης	357,3			404,2			461,9		
- Φορείς Υπουργ. Κοινων. Ασφαλίσεων	290,9			329,7			378,1		
- Υπ. Εθν. Άμυνας	19,9			22,4			26,8		
- Υπ. Οικονομικών	47,1			52,1			57,0		
- II. Εφάπαξ βοηθήματα	78,8		1,8	101,8		1,8	130,4		2,0
- α) Φορείς Κοινων. Ασφάλισης	64,1			77,1			100,4		
- β) Άλλα Υπουργεία	14,7			24,7			30,0		
3. ΜΗΤΡΟΤΗΤΑ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ-ΠΡΟΝΟΙΑ	461,7	1,9	9,3	607,1	2,3	10,6	644,6	2,2	9,9
I. Οικογενειακά Επιδόματα	42,7			39,8			45,6		
- Επιδόματα Μητρότητας (ΟΑΕΔ), κ.λπ.	25,7			22,9			24,0		
- ΟΑΕΔ (μισθωτοί)	15,0			15,1			19,8		
- ΟΓΑ (τέκνων)	2,0			1,8			1,8		
II. Επιδόματα Πολυτέκνων	96,0			150,6			127,0		
- Επίδομα τρίτου παιδιού	10,7			12,2			14,2		
- Ισόβια Σύνταξη	79,1			100,0			105,0		
- Λοιπά	6,2			38,4			7,8		
III. Κοινωνική Πρόνοια	198,9			254,2			290,6		
- Δαπάνες Υπουργ. Υγείας	122,1			162,5			181,4		
- Δαπάνες Νομαρχιών	54,2			58,6			65,4		
- Επί πλέον Δαπάνες Εθνικ. Οργαν. Πρόνοιας	2,8			4,3			4,0		
- Επιπλέον Δαπάνες διαφόρων Ιδρυμ. Πρόνοιας	19,8			28,8			39,8		
4. ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	121,2	0,5	2,4	170,9	0,6	3,0	217,6	0,7	3,3
I. Δαπάνες ΟΕΚ	32,3			45,1			55,6		
- Αγορές και Ανέγερση Εργατικών Κατοικιών	27,1			31,6			42,0		
- Επιδότηση Επτακτίου	0,3			0,3			0,3		
- Επιδότηση Ενοικίου	4,4			11,9			11,5		
- Επιδότηση τοκοχρεωλυτικών δόσεων	0,5			1,3			1,8		
II. Επιδ/σεις Επτοκ. μέσω του Ν. 128/75	43,4			65,0			105,0		
III. Επενδ/κές Δαπάνες για την Υγεία-Πρόν.	45,5			60,8			57,0		
5. ΑΝΕΡΓΙΑ-ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	220,1	0,9	4,4	212,5	0,8	3,7	224,8	0,8	3,5
I. Παροχές Ανεργίας (ΟΑΕΔ)	128,3			131,1			140,8		
II. Προγράμματα Απασχόλησης	31,8			29,8			28,9		
III. Επαγγελματική Κατάρτιση (ΟΑΕΔ + Υπ. Εργ.)	51,1			40,3			40,1		
IV. Οργαν. Επαγ/κής Κατ/σης (ΥΠΕΠΘ-ΟΕΕΚ)	8,9			11,3			15,0		
6. ΔΙΑΦΟΡΑ	234,3	1,0	4,7	308,6	1,2	5,4	320,2	1,1	4,9
- Διάφορα Βοηθήματα	35,7	0,2		43,9	0,2		54,9		
- Πλημμυροπαθείς	0,5	0,0		5,9	0,0		8,9		
- Σεισμοπαθείς	8,1	0,0		20,9	0,1		32,2		
- Ασφάλιση Γεωργικής Παραγωγής	21,9	0,1		21,2	0,1		33,6		
- Πυροπαθείς	0,2	0,0		0,3	0,0		0,1		
- Διάφορες άλλες δαπάνες (Διοίκησης, λοιπές)	167,9	0,7		216,4	0,8		190,5		
ΣΥΝΟΛΟ (1+2+3+4+5+6)	2,936,2	20,9	100,0	5,732,3	21,6	100,0	6,488,8	22,3	100,0
ΑΕΠ _{εσα} - 1988 (αναθεωρ. 4/96)				26,484,4			29,128,2		

Πηγή: Τα στοιχεία έχουν συγκεντρωθεί κυρίως από τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό, αλλά και από άλλες πηγές, όπως ο Γενικός Προϋπολογισμός του Κράτους ο ΟΕΚ, ο ΟΑΕΔ, τα Νοσοκομεία, τα Ιδρύματα Πρόνοιας, κ.λπ.

Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α

V

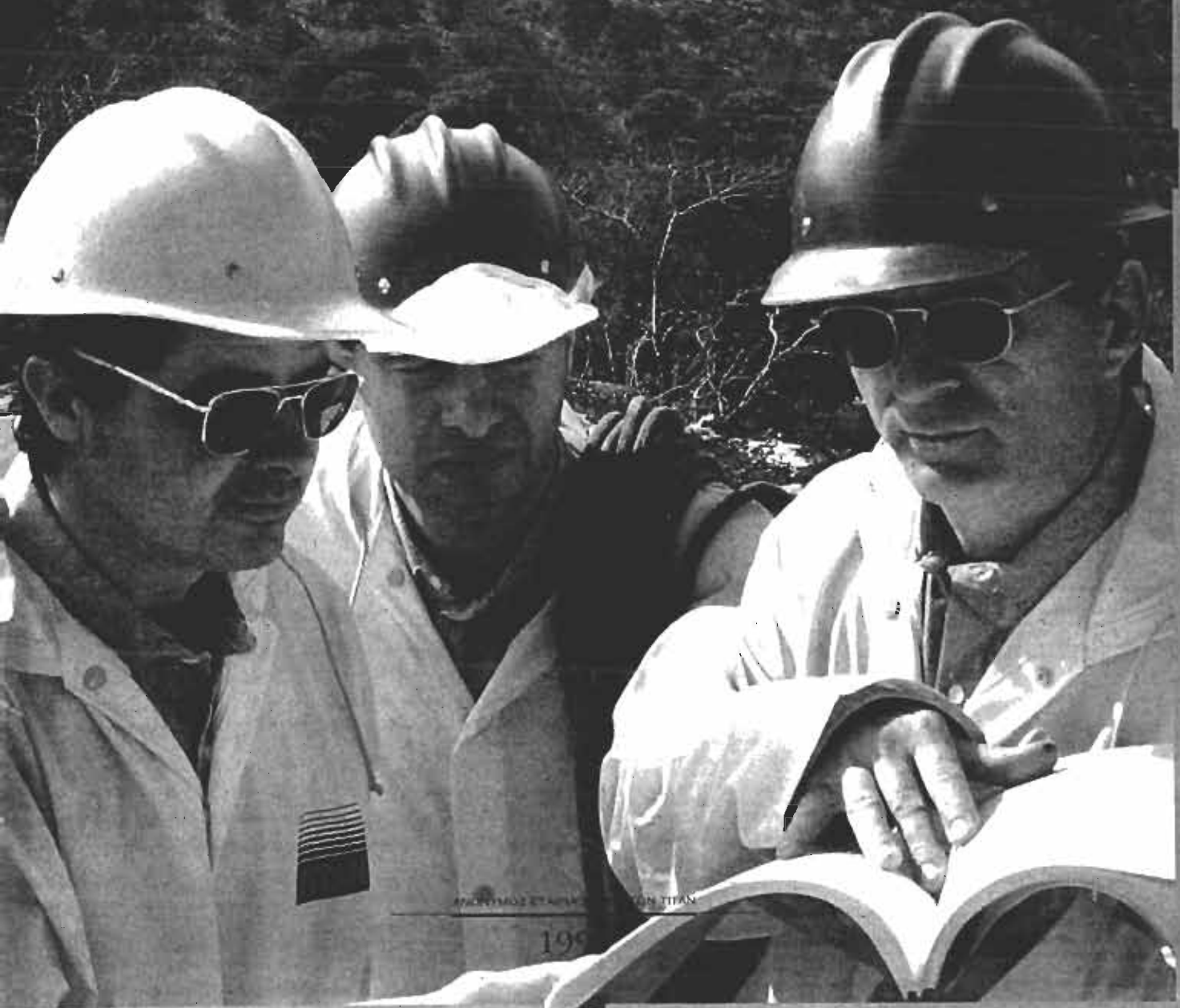
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΟΜΙΛΟΥ ΤΙΤΑΝ Α.Ε.

Τ | Ι | Τ | Α | Ν

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1995

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ 85^ο ΕΤΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΙΤΑΝ

199

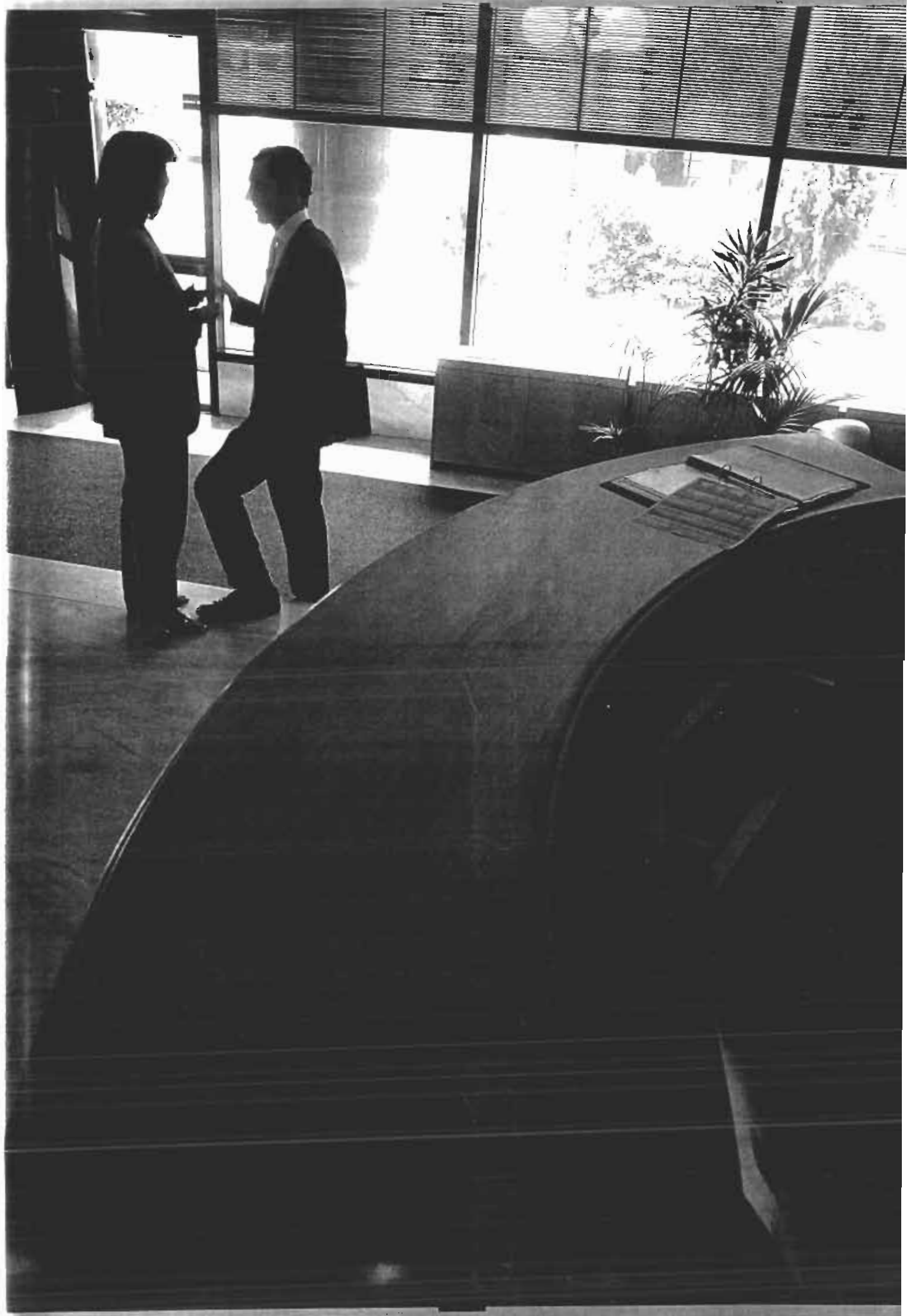

Κοινωνικές απολογιστές 1995 2
Χαρακτηριστικά προσωπικού 6
Αναπτυξιακή πολιτική για το προσωπικό 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επικοινωνία 12
Κοινωνική πολιτική προς το προσωπικό 14
Κοινωνική πολιτική προς τρίτους 16
Ασφάλεια και υγιεινή της εργασίας 18
Ιατρική της εργασίας 22
Πολιτική για το περιβάλλον 24

Η πρωτοποριακή καθιέρωση από τον Τίτανα εδώ και 13 χρόνια της έκδοσης ενός ετήσιου Κοινωνικού Απολογισμού, παράλληλα με τον Ισολογισμό των οικονομικών στοιχείων της Εταιρίας, υπογραμμίζει τη σημασία που αποδίδει στην ολοκληρωμένη παρουσίαση της συνολικής δραστηριότητας της Εταιρίας, που αποτελείται τόσο από εγκαταστάσεις,

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1995

εξοπλισμό και οικονομικές δοσοληψίες, όσο και από ανθρώπους, οι οποίοι κινούν όλα τα άλλα στοιχεία.

Ο Κοινωνικός Απολογισμός είναι μια ευκαιρία με την οποία η Εταιρία επικοινωνεί με τον ευρύτερο χώρο μέσα στον οποίο δραστηριοποιείται και με τον οποίο περιγράφει την Κοινωνική Πολιτική την οποία ακολουθεί, και την ποσοτική και ποιοτική εξέλιξη των ανθρώπινων πόρων.

Στην Ελλάδα η έκδοση Κοινωνικού Απολογισμού, σε αντίθεση με αρκετές ευρωπαϊκές χώρες, δεν είναι υποχρεωτική. Όμως, ο Τίτανας συνεχίζει με την ιστορία του, από τις αρχές του αιώνα μέχρι σήμερα, αναδεικνύει με την οικοπελαγία έκδοσή του Κοινωνικού Απολογισμού το ανθρώπινο δυναμικό του και το συνεχές και ουσιαστικό ενδιαφέρον του γι' αυτό.

Παρόλο που τα σημερινά μεγέθη του Ομίλου, η γεωγραφική διασπορά των διαφόρων μονάδων και η πολυπολιτισμικότητα της επιχειρησιακής δομής και δράσης, δεν προσφέρουν τις παλιές ευκαιρίες, καθημερινές επαφές, στον Τίτανα εξακολουθεί να διατηρείται η παράδοση του κλίματος ανθρώπινης συνεργασίας και αμοιβαίας επικοινωνίας. Η Εταιρία δεν παραλείπει άλλωστε να εκφράζει έμπρακτα το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της, για οποιοδήποτε πρόβλημα απασχολεί τους ανθρώπους της. Παράλληλα, διατηρείται πάντα ένας πολύ μεγάλος αριθμός (άνω των 60) οικοπελαγών παροχών και διευκολύνσεων, από τις οποίες ένα μεγάλο ποσοστό απευθύνεται στις οικογένειες των εργαζομένων, με μορφή προφορών, εξυπηρέτησεων, αλλά και ευκαιριών για συμμετοχή σε πλήθος κοινωνικών εκδηλώσεων, κοινωνικού, μορφωτικού και ψυχαγωγικού περιεχομένου.

Με τον τρόπο αυτόν, η Εταιρία καλλιεργεί με πρωτοποριακές ενέργειες, την αρμονική συνύληψη εργασίας και οικογένειας - ένα θέμα που προσεγγίζεται ουστηριακά και από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και που αντιμετωπίζεται με αυξανόμενο ενδιαφέρον σε πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις.

Η συνεισφορά της επιχείρησης
στο κοινωνικό προϊόν το 1995

σε εκατομμύρια δραχμές

Καθαρές πωλήσεις	63.982	
Διακύμανση αποθεμάτων, ιδιοκατασκευές, έσοδα από συμμετοχές, διάφορα έσοδα	2.925	66.907
Αγορές πρώτων, βοηθητικών κ.λ.π. υλών	7.142	
Αγορές καυσίμων	6.111	
Αγορές από οργανισμούς κοινής ωφέλειας	6.924	
Λοιπές αγορές	6.627	
Έξοδα λειτουργίας και συντήρησης	2.589	
Έξοδα γενικά και διάθεσης	8.578	35.971
Κοινωνικό προϊόν πριν από οπιοσβέσεις		30.936
Αποσβέσεις		3.517
Κοινωνικό προϊόν		27.419

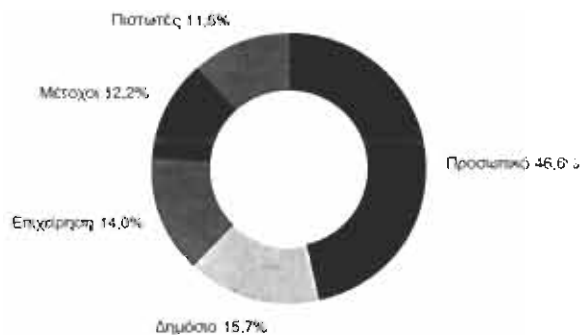
Διανομή του
κοινωνικού προϊόντος

σε εκατομμύρια δραχμές

%

I. Προσωπικό		
Καθαρές αποδοχές	9.069	
Εισφορές σε οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων	2.426	
Λοιπές παροχές στο προσωπικό	884	
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού	188	
Διάθεση κερδών στα στελέχη	220	12.787
		46,6
II. Δημόσιο		
ΦΜΥ	968	
Φόρος εισοδήματος και διάφοροι φόροι	3.336	4.304
		15,7
III. Επιχείρηση		3.835
		14,0
IV. Μέτοχοι (Καθαρό Μέρισμα)		3.348
		12,2
V. Πιστωτές		3.145
		11,5
Κοινωνικό προϊόν (Σύνολο)		27.419
		100,0

Διανομή κοινωνικού
προϊόντος 1995

Και το 1995, η δύναμη του προσωπικού εναρμονίσθηκε σταδιακά με τις λειτουργικές ανάγκες της Εταιρίας, στα πλαίσια του ανταγωνιστικού κλίματος που επικρατεί διεθνώς, στον κλάδο της τσιμεντοβιομηχανίας.

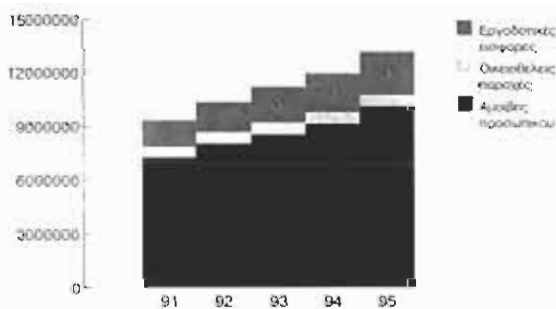
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Αποβλέποντας πάντα στην ποιοτική αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, μέρος των αποχωρούντων ή ουταξιοδοτούμενων αντικαθίσταται με νέα εξειδικευμένα στελέχη, που προσθέτουν τις γνώσεις και την εμπειρία τους, ενώ συγχρόνως συνεχίζεται η συστηματική εκπαίδευση και επιμόρφωση του υπάρχοντος προσωπικού στις νέες τεχνολογίες και αυτοματισμούς. Στόχος της Εταιρίας είναι η εξειδίκευση και ωρίμανση των εργαζομένων σε όλες τις νέες αντιλήψεις που επικρατούν και η γρήγορη προσαρμογή τους στα ριζικά μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα της μετασχηματισμού αυτοί συνδυάζονται με σημαντικές διαδικασίες, ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία κοινωνικών προβλημάτων.

Η πολιτική αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού στον Τίτανα δημιουργεί τα τελευταία χρόνια συνεχή ανακατανομή των ποσοστών μεταξύ στελεχών, υπαλλήλων και εργατοτεχνιτών, με μικρή αλλά σταθερή αύξηση υπέρ των δύο πρώτων. Ο χειρόναξ της παλιάς εποχής έχει ήδη πολλοί αντικατασταθεί με τον σύγχρονο εργατή.

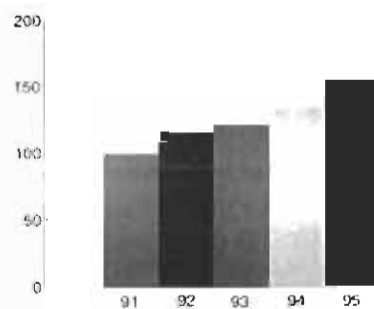
Εντούτοις, όπως και πέρυσι, παραμένουν υψηλοί οι δείκτες μέσου όρου ηλικίας και ετών προϋπηρεσίας στον Τίτανα και υποδηλώνουν το σταθερό εργασιακό κλίμα που επικρατεί και την περιορισμένη κινητικότητα, σε συνδυασμό με την επικρατούσα κοινωνική πολιτική της Εταιρίας.

Δαπάνες Προσωπικού

Τιμές σε Δραχμές
* Αύξηση κόστους ασφαλιστικών

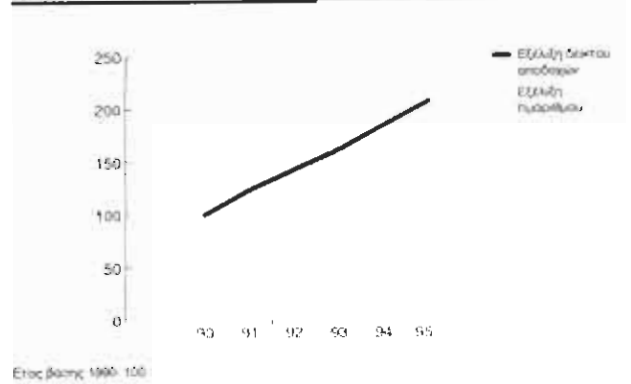
Δείκτης κύκλου εργασιών ανά απασχλούμενο

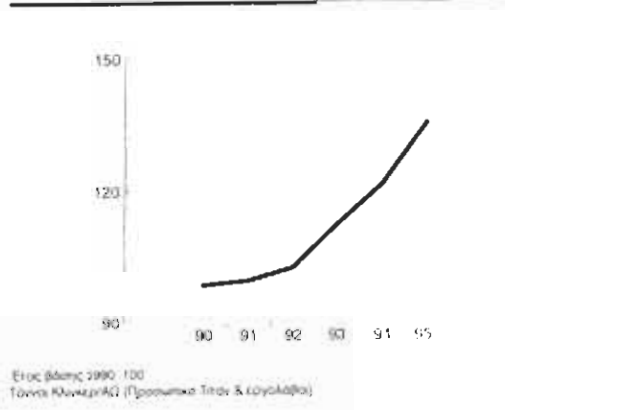
Έτος βάσης: 1991 = 100

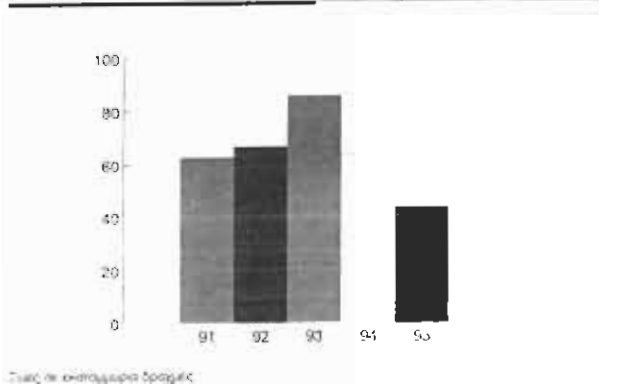
Εξέλιξη δείκτη μισθών μικτών πραγματικών αποδοχών σε σχέση με το μέσο τιμάρθριο

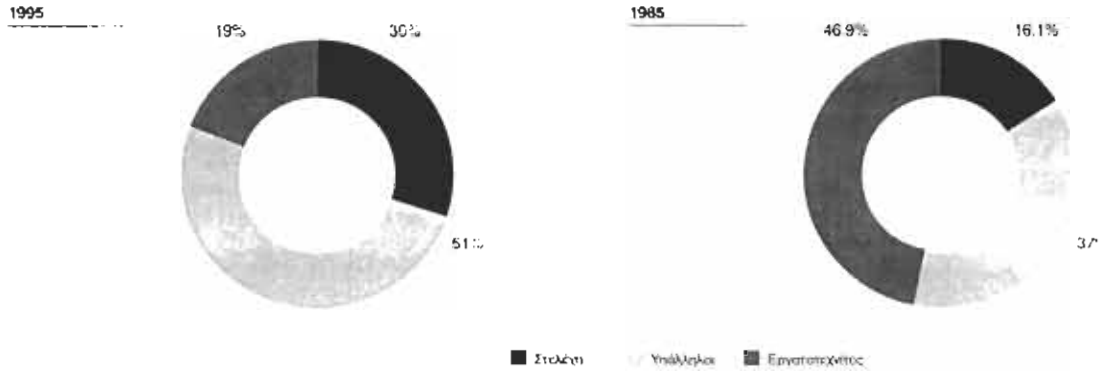
Μεταβολή του δείκτη παραγωγικότητας των 4 εργοστασίων

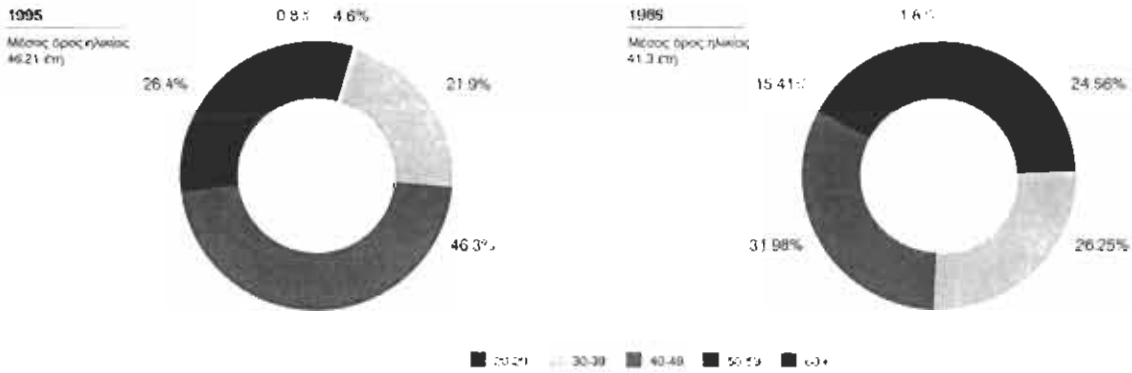
Εξέλιξη δαπανών εκπαίδευσης

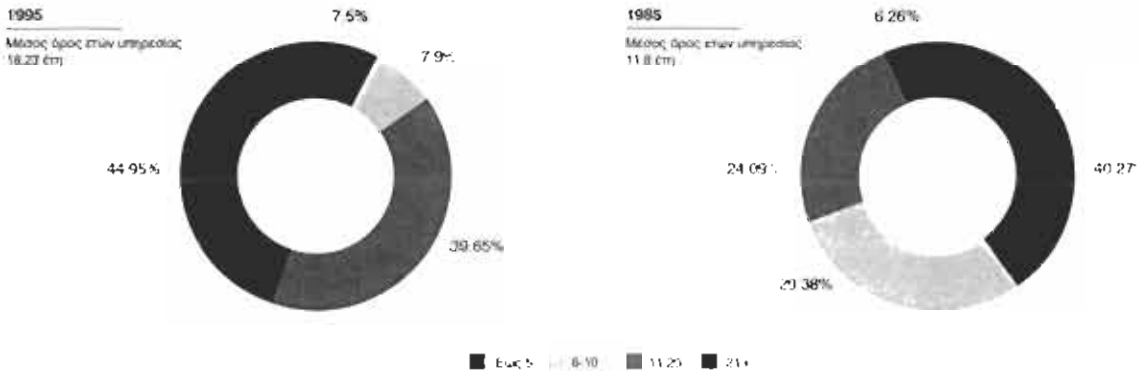
Δύναμη προσωπικού
Α.Ε. Τίταν

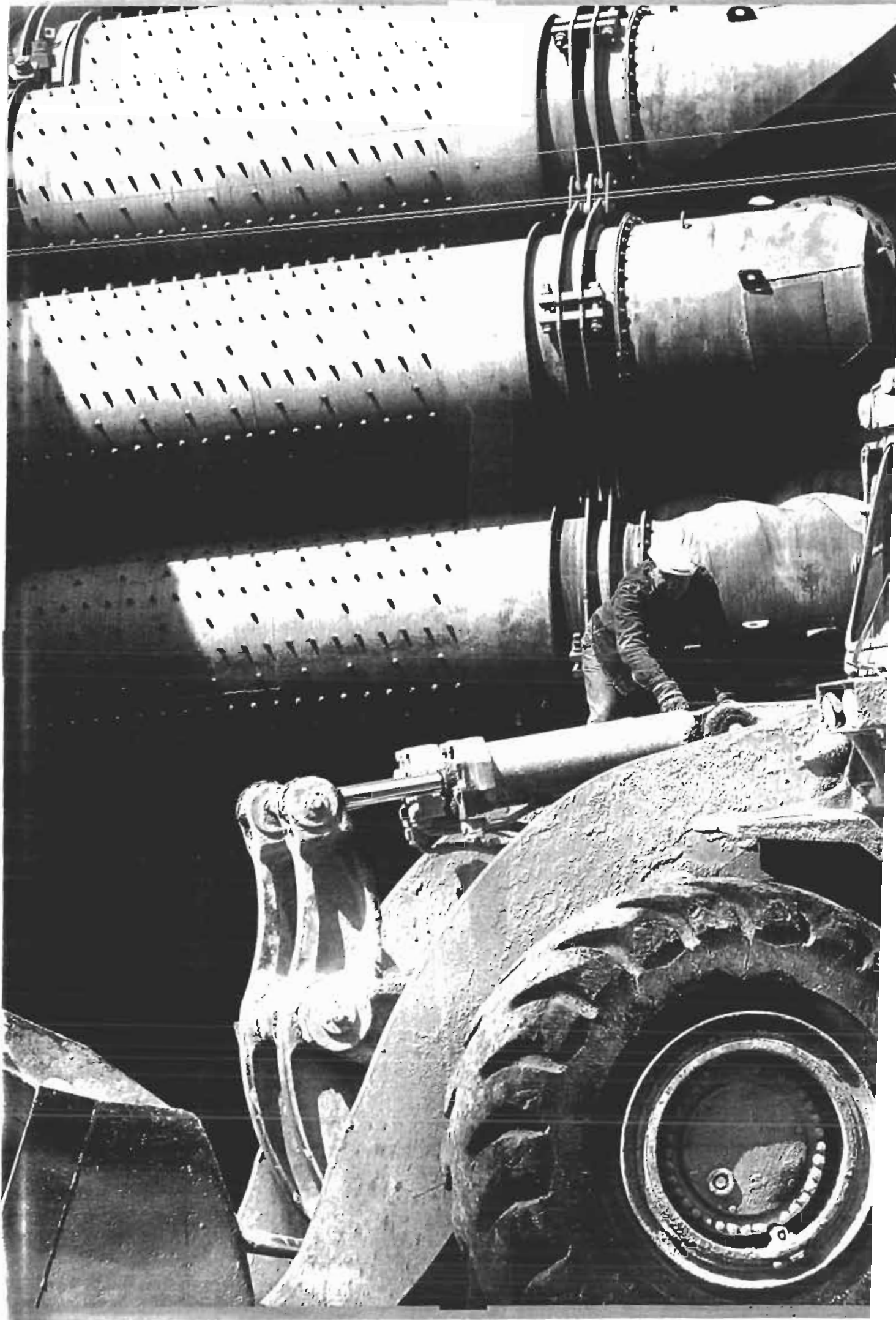

Κατανομή προσωπικού
π.ε. βάση ηλικίας

Κατανομή προσωπικού
π.ε. βάση τα έτη υπηρεσίας

Συνεχίστηκε και το 1995 η επιμόρφωση του προσωπικού, σε θέματα διοικητικής κατάρτισης και πληροφορικής, κυρίως σε επίπεδο κατωτέρων και μεσαίων στελεχών των Εργοστασίων και των Κεντρικών Γραφείων. Για το σκοπό αυτόν διατέθηκαν 20.000 περίπου ανθρωποώρες, σε προγράμματα των οποίων η χρηματοδότηση καλύφθηκε από τον

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

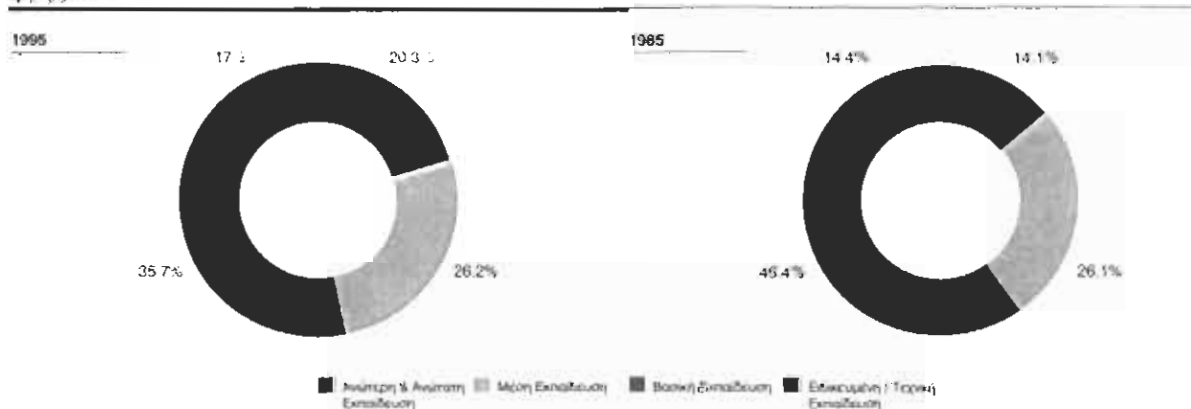
προϋπολογισμό της Εταιρίας και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Συνεχίστηκαν επίσης τα σεμινάρια πρόληψης ατυχημάτων, έναν ιδιαίτερο τομέα στον οποίο η Εταιρία προσδίδει ιδιαίτερη σημασία.

Η είσοδος του Τιτάνα στη νέα τεχνολογία της Πληροφορικής των Συστημάτων Ανοικτής Αρχιτεκτονικής (Open Systems και Client/Server), που ήδη βρίσκεται σε αρχικά στάδια πρακτικής εφαρμογής, του στην Εταιρία, απαιτούσε το 1995, ομάδα στελεχών, τα οποία εκπαιδεύτηκαν στις διάφορες ενότητες του έργου, και προχώρησαν στην καταγραφή διαδικασιών. Τα στελέχη αυτά εκπαιδεύουν ήδη τους τελικούς χρήστες στη νέα τεχνολογία.

Η επιμόρφωση των στελεχών συμπληρώθηκε με εξωεπιχειρησιακά προγράμματα που περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, συμμετοχή σε σεμινάρια οργανισμών όπως η ΕΕΔΕ και εξωτερικευμένες, κατά περίπτωση μεταπτυχιακές σπουδές, όπως στο Athens Laboratory for Business Administration (ALBA)

Ακόμα, το 1995 ολοκληρώθηκε η μελέτη και ο προγραμματισμός που θα επιτρέψουν την πραγματοποίηση κατά το επόμενο έτος δύο προγραμμάτων με την άμεση συνεργασία Τιτάνα - Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα δύο αυτά προγράμματα, LEONARDO DA VINCI και ADAPT, αφορούν σε δομές συνεχούς κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού

Επίπεδο μόρφωσης εργαζομένων

Στο καθημερινό εργασιακό περιβάλλον, η αφιέρωση ενημέρωσης και η συνεχής, μεταβίβαση πληροφοριών, αποτελούν απαραίτητα προϋπόθεση για την παραγωγή του έργου. Οι βασικές αρχές επικοινωνίας, σε συγκροτημένη μορφή εργασιακών ομάδων ή τακτών συναντήσεων του προσωπικού με τους προϊσταμένους ή άτυπη καθημερινή επαφή,

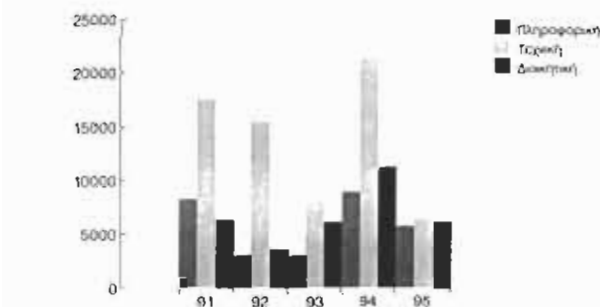
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

αποτελούν κανόνα στην Εταιρία. Τα ουσυήματα πληροφορικής, άλλωστε που εγκαθίστανται διευκολύνουν σε σημαντικό βαθμό την επικοινωνία, εφόσον οι χρήστες έχουν πλέον τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε δεξαμενές κοινών πληροφοριών. Εξάλλου, οι καθιερωμένες ενημερωτικές ημερίδες, με τη συμμετοχή στελεχών όλων των βαθμίδων, που διοργανώνονται μια φορά το χρόνο με την παρουσία της διοίκησης του Τιτάνα, δίνουν την ευκαιρία για ευρύτερη πληροφόρηση και συγκεκριμένες απαντήσεις σε θέματα που αφορούν στην Εταιρία και την ελληνική και διεθνή αγορά.

Σημαντικό βήμα στις εργασιακές σχέσεις που διέπουν την Εταιρία είναι η καθιέρωση ημερίδας ενημέρωσης των εκπροσώπων των εργαζομένων σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Η επικοινωνία αυτή συμβάλλει στην εμπέδωση αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού και στην από κοινού αντιμετώπιση προβλημάτων που έχουν σχέση με συνθήκες εργασίας και άλλα εργασιακά θέματα. Επιπλέον, τα ενδοεπιχειρησιακά έντυπα συντείνουν στη διατήρηση δεσμών των εργαζομένων και των οικογενειών τους με την Εταιρία και αντικαθιστούν, κατά κάποιον τρόπο, τις ευκαιρίες, αλληλογνωριμίας και προσωπικής σχέσης που επέτρεπαν οι διαφορετικές κοινωνικές συνθήκες του παρελθόντος.

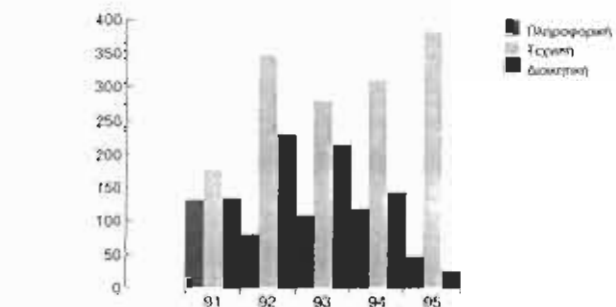
Αλλά η επικοινωνία της Εταιρίας εκτείνεται και πέραν των ενδοεπιχειρησιακών πλαισίων με την έκδοση του περιοδικού "ΤΙΤΑΝΙΣ", το οποίο έχει ως αποδέκτες έναν σημαντικό αριθμό συνεργατών, γειτόνων αλλά και φίλων, με αποτέλεσμα να προβάλλεται η εικόνα μας προς τα έξω. Πάγια έκδοση αποτελεί επίσης η "Ενημέρωση", υπό μορφή συνεκτικού εντύπου σύντομης πληροφόρησης των στελεχών σε θέματα υπηρεσιακού ενδιαφέροντος, δραστηριοτήτων του Ομίλου και του κλάδου τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Ανθρώπινοί ώρες ανά αντικείμενο κατάρτισης

Τιμές σε ανθρώπινοί ώρες

Άτομα ανά αντικείμενο κατάρτισης

Τιμές σε άτομα

Το ευρύ πρόγραμμα οικογενειακών παροχών (άνω των 60) που εφαρμόζει ο Τίταν για τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, υπολογίζεται ότι υπερβαίνει, εάν αποτηρηθεί σε χρήμα, ένα μίσο μισθό για κάθε εργαζόμενο.

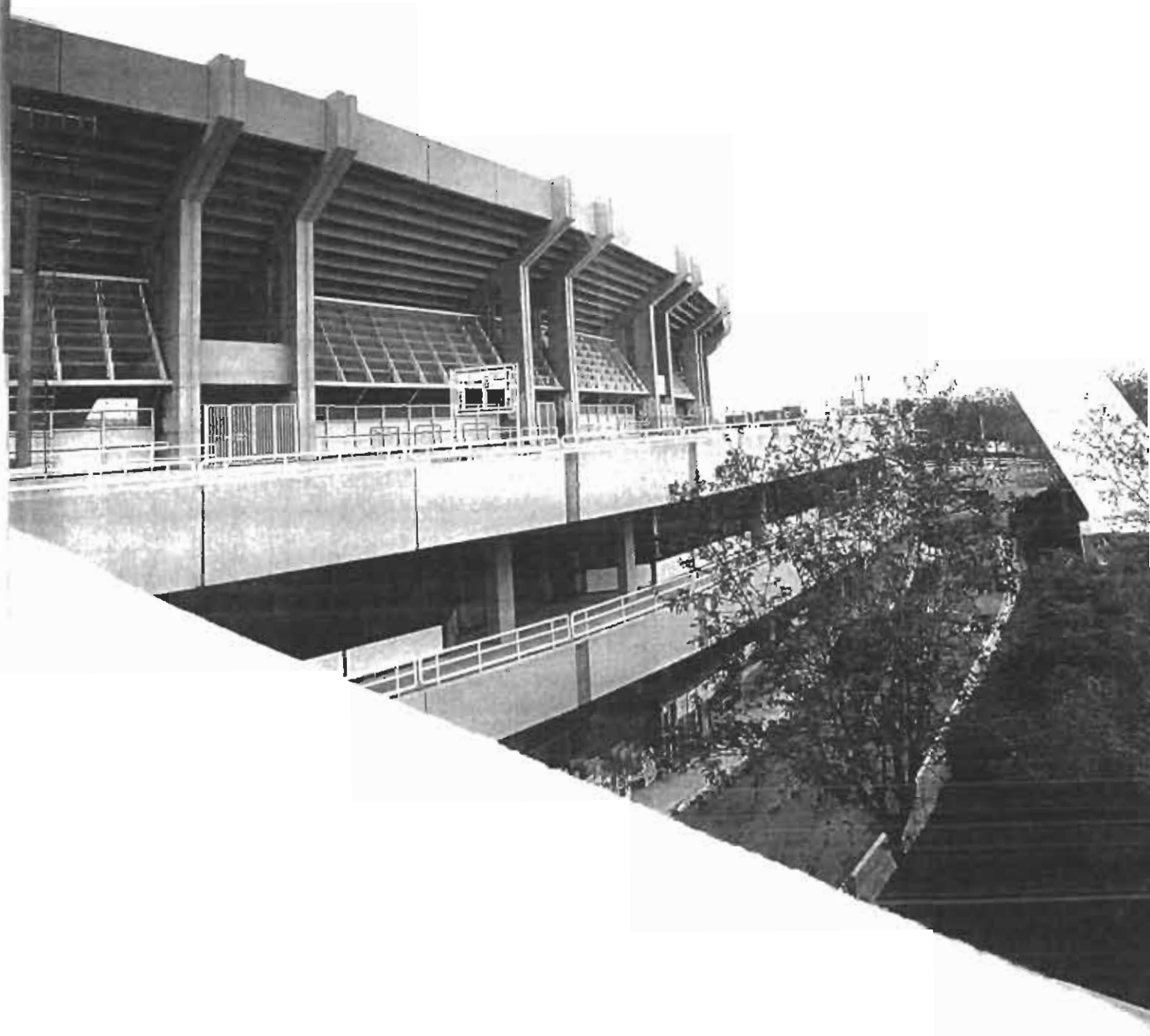
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Μεταξύ των παροχών αυτών, που απευθύνονται στους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, συγκαταλέγονται

- Κοινωνική μέριμνα σε άτομα και ομάδες, για την επίλυση προσωπικών και οικογενειακών προβλημάτων
- Αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, σε συνεργασία με ειδικά ιατρικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού
- Προγραμματισμός μορφωτικών προγραμμάτων, κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, προγραμμάτων αγωγής υγείας, επαγγελματικού προσανατολισμού, εκδηλώσεων για τα παιδιά εργαζομένων που περνούν σε ΔΕΓ, ψυχογωγικά προγράμματα κ.λπ.
- Πριμ παραγωγικότητας, συνδεδεμένο με την απόδοση των παραγωγικών μονάδων της Εταιρίας, Θεσμός, που έχει καθιερωθεί ήδη από το 1987

Μία σημαντική καινοτομία που εφαρμόζεται από το 1995, είναι το νέο Συνταξιοδοτικό Πρόγραμμα, που αποσκοπίζει με συναίνεση Εταιρίας και εργαζομένων. Το Πρόγραμμα αυτό στηρίζεται σε ομημετοχική βάση και αποβλέπει τόσο στη βελτίωση του προϋπάρχοντος νοσοκομειακού προγράμματος, όσο και στη δημιουργία Συνταξιοδοτικού Αποταμιευτικού Προγράμματος, που εξασφαλίζει εφάπαξ ποσόν ή πρόθετη σύνταξη στους αποχωρούντες από την εργασία.

Η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων, η οικολογική αποκατάσταση και η ανάμιξη του περιβάλλοντος αποτελούν για τον Τίτανο μέρος ενός ευρέος και σύνθετου πλέγματος ενδιαφέροντος και μέριμνας. Στην ουσία αυτά αποτελούν το ορατό μέρος ενός παραδοσιακού και μακρόχρονου αισθήματος ευθύνης, απέναντι στις σημερινές, αλλά και τις

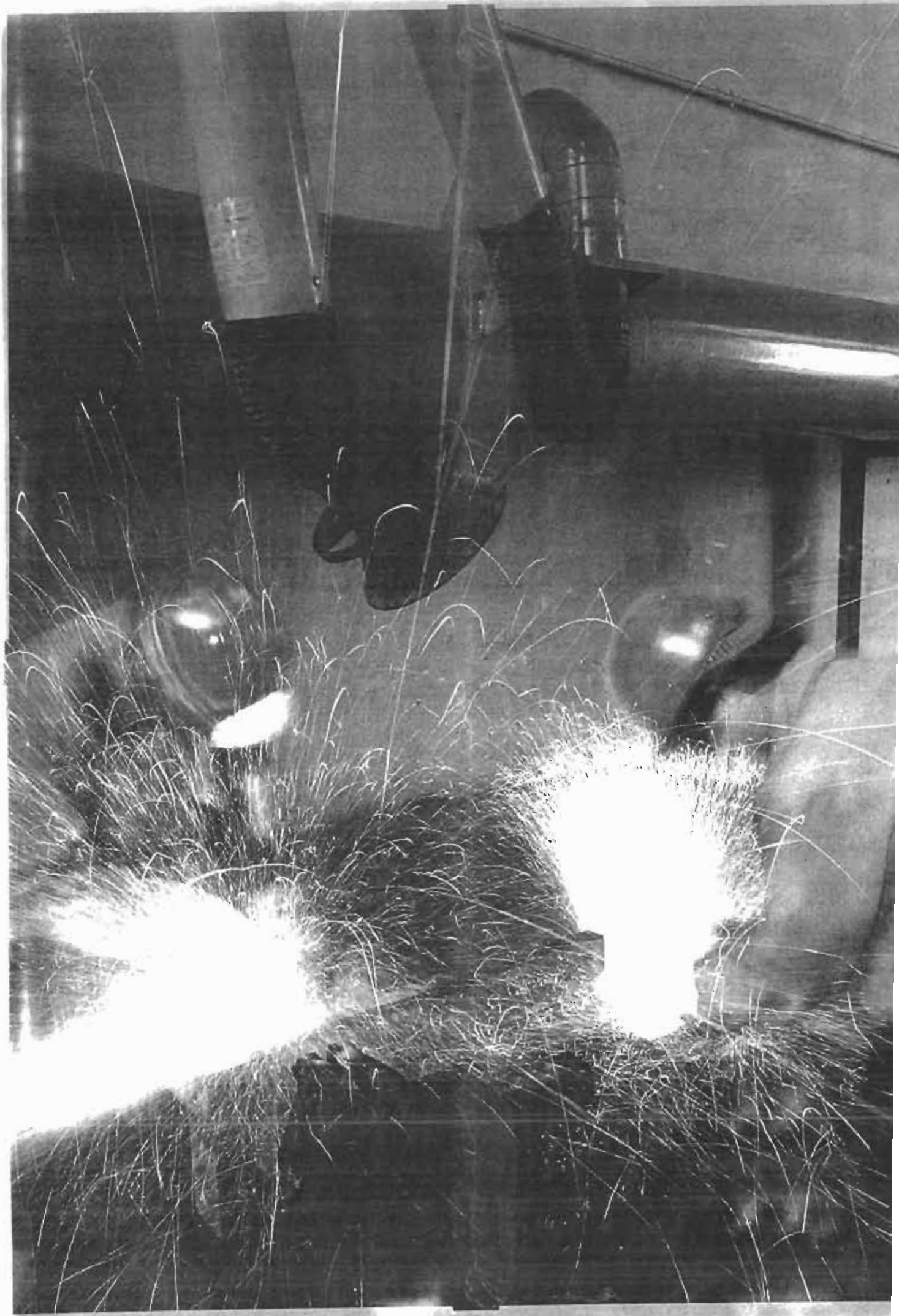
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ

μελλοντικές κοινότητες ανθρώπων των περιοχών όπου ο Ομίλος δραστηριοποιείται

Πέραν όρων αυτών των ορίων, ο Τίταν προσπαθεί και διατηρεί ζωντανές στη μνήμη του τις αξίες, που τον βοήθησαν να εξελιχθεί διαχρονικά στη σημερινή του μορφή. Αξίες που πηγάζουν από τον ίδιο τον άνθρωπο, την πρόοδό του, την ανάπτυξή του και την ευημερία του. Έχοντας ενσωματώσει αυτή τη φιλοσοφία, δεν θα μπορούσαμε να μη καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, στα μέτρα των δυνατοτήτων μας, για την υποστήριξη αξιόλογων δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στη διαμόρφωση σωστού ανθρώπινου δυναμικού για τη χώρα μας. Είτε πρόκειται για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την επαγγελματική κατάρτιση των νέων, είτε για την άθλησή τους, είτε για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, ο Τίταν προσπαθεί όχι μόνον να είναι παρών, αλλά να χαράσσει το δρόμο.

Σταθερό σημείο του ανθρωποκεντρικού πνεύματος του Ομίλου είναι το αξίωμα πως κάθε πολίτης έχει αναφαίρετο δικαίωμα στην αξιοπρέπεια και το σεβασμό.

Με τη λήξη του 1995, συμπληρώθηκε άλλος ένας χρόνος στη μακρά περίοδο κατά την οποία ο δείκτης, συγκρίσιμος, σταυρημάτων παρέμεινε σε επίπεδο μονοψήφιου αριθμού, ενώ ο δείκτης, σοβαρότητας, κινήθηκε και πάλι σε επίπεδο αισθητά μικρότερο της μονάδας.

ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα θετικά αυτά αποτελέσματα είναι συνάρτηση της, συνεχούς, επαγρύπνησης, του συνόλου των ανθρώπων του Τίτανα για τη μείωση των επαγγελματικών κινδύνων και της, ετήσιας, μελέτης, μεθόδων, ελέγχου και εκπαίδευσης, για τον έγκαιρο εντοπισμό ανασφαλών καταστάσεων. Προς, τούτο συνέχισε αποφασιστικά και η συνέχισή της, σύνταξη, των αναλύσεων ασφαλών, εργασιών.

Παράλληλα με τη συνεχισμένη και καρποφόρα προσηλυτική για τη μείωση του επαγγελματικού κινδύνου, στους χώρους, εργασίας, η Εταιρία επέλεξε, τη μέριμνά της και στην ασφάλεια, στο σπίτι και τις, οικογένειες, των ανθρώπων της.

Έτσι, η εκδοτική δραστηριότητα του Τίτανα σε, Θέματα, ασφαλείας, περιέλαβε και το εγχειρίδιο "Η Ασφάλεια στο Σπίτι", με στόχο να ενημεώσει στη συνείδηση του, κάθε, εργαζόμενου, της, το Θέμα της, πρόληψης, των ατυχημάτων, δεν έχει στενά όρια και δεν ταυτίζεται μόνον με, τις, ώρες, εργασίας.

Στον τομέα της, παροχής, Α' Βοηθειών, ολοκληρώθηκε, το ετήσιο πρόγραμμα εκπαίδευσης, των επιχειρηματιών, εργαζομένων, των αποκαλούμενων Σαρμαριτών, με εξειδικευμένα Θέματα, πρακτικής, αντιμετώπισης, καταστάσεων. Η συμβολή των Σαρμαριτών της, Εταιρίας, στην αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών είναι ιδιαίτερα σημαντική, αν υπολογισθεί ότι είναι σε, θέση να προσφέρουν, τις, απαιτούμενες, Α' Βοήθειες, όχι μόνον στους, χώρους, εργασίας, τους, αλλά συχνά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο της, περιοχής τους.

Με γνώριμο το σύνθετο προφίλ της, των επαγγελματιών και άλλων κοινών γνώσεων, ο ΤΙΤΑΝ ΕΠΕΕΚΕΤΑ 158 εκατ. ευρώ στην προμήθεια μεταξιδιό άλλων στα ελπί.

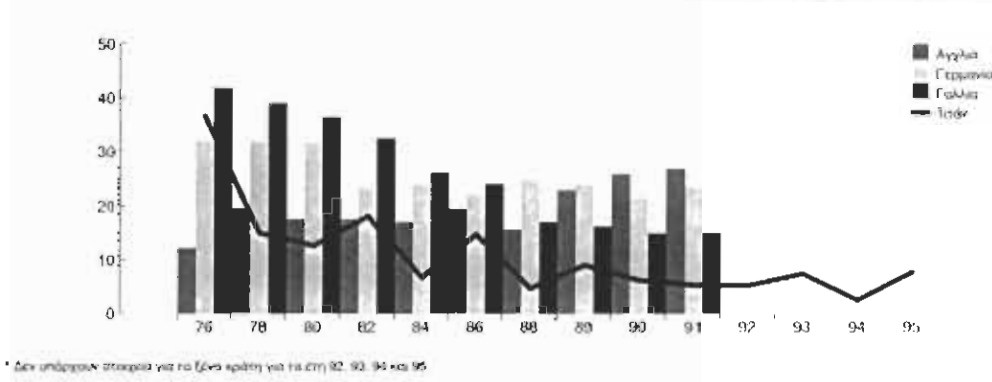
- Αποδοτικότητα, ειδικά προμηθευτικό και με τον ΕΣΜΕ, εκπαίδευση εργαζομένων, επιμόρφωση ειδικών
- Μεσοσταθμική, προμηθευτική,
- Διατήρηση και επικέντρωση, μετρού ποσοδίων
- Έκδοκα προμηθευτικών, αρμοδίων, προμηθευτικά μηχανισμοί υπηρεσιών ταχέως
- Γνωστό, έδαφος προμηθευτικό, εργασιών
- Προμηθευτική

Όπως, καθ' όλη διάρκεια, έτσι και σήμερα, οι υπηρεσίες, των εργαζομένων και προμηθευτικών, στις δεξιότητες, και καθ' όλη διάρκεια, στη διάρκεια, ελπίων, προμηθευτικών, Αποδοτικότητα, Εργασίες.

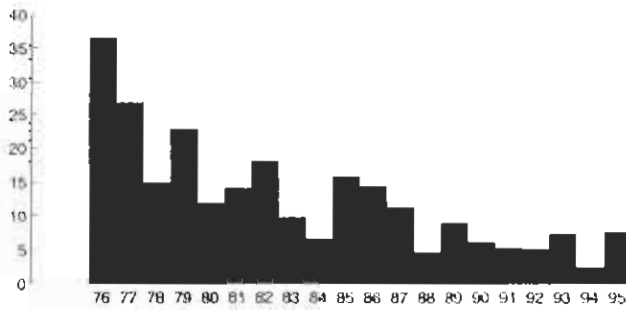
Το Βραβείο Αποδοτικότητα Εργασίας Εργασιασμού ειδικά προμηθευτικό στις εργασιών προμηθευτικών, που στη διάρκεια, στην επημερεύση μεταξιδιό των εργαζομένων, της, Εταιρίας.

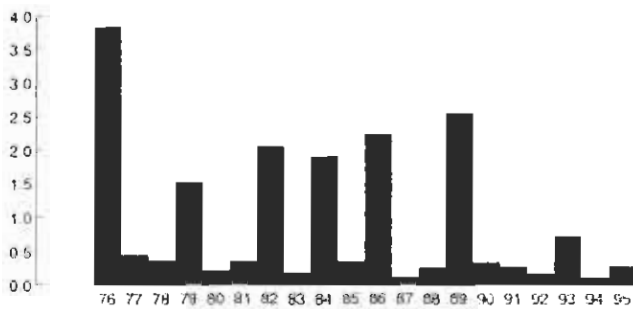
Σύγκριση δείκτην συσχέτισης συζητημάτων εργασιακών Τίταν και τομεινοβιομηχανιών ξένων κρατών

Εξέλιξη δείκτη συσχέτισης συζητημάτων εργασιακών Τίτωνα

Εξέλιξη δείκτη σοβαρότητας συζητημάτων εργασιακών Τίτωνα

Η δραστηριότητα των Ιατρείων της Εταιρίας, κατά το 1995 διήρξε σημαντική. Με αιχμή την εφαρμογή της προληπτικής ιατρικής διενεργήθηκαν περιοδικές εξετάσεις στους εργαζόμενους, με σκοπό την έγκαιρη πρόληψη των διαφόρων ασθενειών και τη διατήρηση της καλής υγείας τους. Για το σκοπό αυτό τα Ιατρεία του Τίτανο

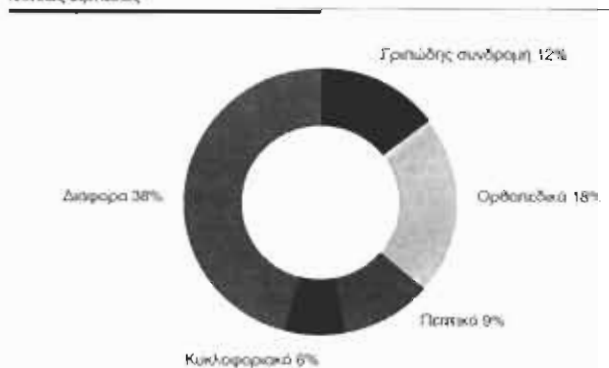
ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

πραγματοποίησαν 5.700 εξετάσεις, εντός του έτους.

Η συνεργασία της Υπηρεσίας Ιατρικής της Εργασίας με τους Τεχνικούς, Ασφάλειας και Υγιεινής, συνεισφέρει να αποσπαστεί σημαντικότατο παράγοντα στη μείωση των ατυχημάτων.

Τα αποτελέσματα των περιοδικών ιατρικών εξετάσεων συγκρίνονται, κατά πείγια τακτική, με τα αποτελέσματα των μετρήσεων για την εντόπιση τυχόν βλαπτικών παραγόντων και αξιοποιούνται ανάλογα για συνεχείς βελτιώσεις των συνθηκών εργασίας σε όλα τα επίπεδα.

Ευρήματα από τις κλινικές εξετάσεις

Προληπτική Ιατρική 1995	
	1995
Γριπώδης συνδρομή.....	444
Πεπτικό.....	333
Κυκλοφορικά.....	223
Γυνακολογικό.....	22

Ο Όμιλος Τιτάν έχει από καιρό θεσπίσει μια σταθερή περιβαλλοντική πολιτική με στόχο τη μείωση των επιπτώσεων από τη βιομηχανική του δραστηριότητα. Η παρουσίαση των αρχών που διέπουν την πολιτική αυτή, συντελεί στην αποκατάσταση της εικόνας μιάς βασικής, και απόλυτα αναγκαίας, βιομηχανικής δραστηριότητας, όπως είναι η παραγωγή τσιμέντου.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Ο ολοκληρωμένος, οικολογικός έλεγχος που εφαρμόζει ο Όμιλος, βασίζεται στις ακόλουθες δέκα αρχές:

1. Ολοκληρωμένη Μορφή Διοίκησης

Σ' αυτήν περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ως βασική συνιστώμενη, η πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος.

2. Συμμετοχή Προσωπικού, Επιμόρφωση και Ποιικίνηση

Η ανάπτυξη της οικολογικής συνείδησης εξασφαλίζεται με τη συνεχή επιμόρφωση και παρακίνηση του ανθρώπινου δυναμικού, εξασφαλίζοντας έτσι τη συμμετοχή του στη μέριμνα για το περιβάλλον.

3. Διαδικασία Βελτιώσεων

Μια συνεχής διαδικασία προσαρμογής στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις, και τα επιστημονικά δεδομένα, τις ανάγκες των καταναλωτών, τις προεδοχές των γειτόνων και του κοινού και τις προτάσεις των διεθνών οργανισμών για την προστασία του περιβάλλοντος.

4. Πρόληψη - Πρόβλεψη

Κατά το σχεδιασμό νέων εγκαταστάσεων λαμβάνονται υπόψη οι πιθανές επιπτώσεις και σχεδιάζονται τα ανάλογα μέτρα για την αποτροπή σοβαρής και ανεπίστρεπτης περιβαλλοντικής υποβάθμισης.

5. Έρευνα

Πραγματοποίηση ερευνών για πιθανές επιπτώσεις στο περιβάλλον από προγραμματισόμενες μεταβολές στην παραγωγική διαδικασία, αλλά και από τις υπάρχουσες δραστηριότητες.

6. Ενημέρωση Συνεργατών

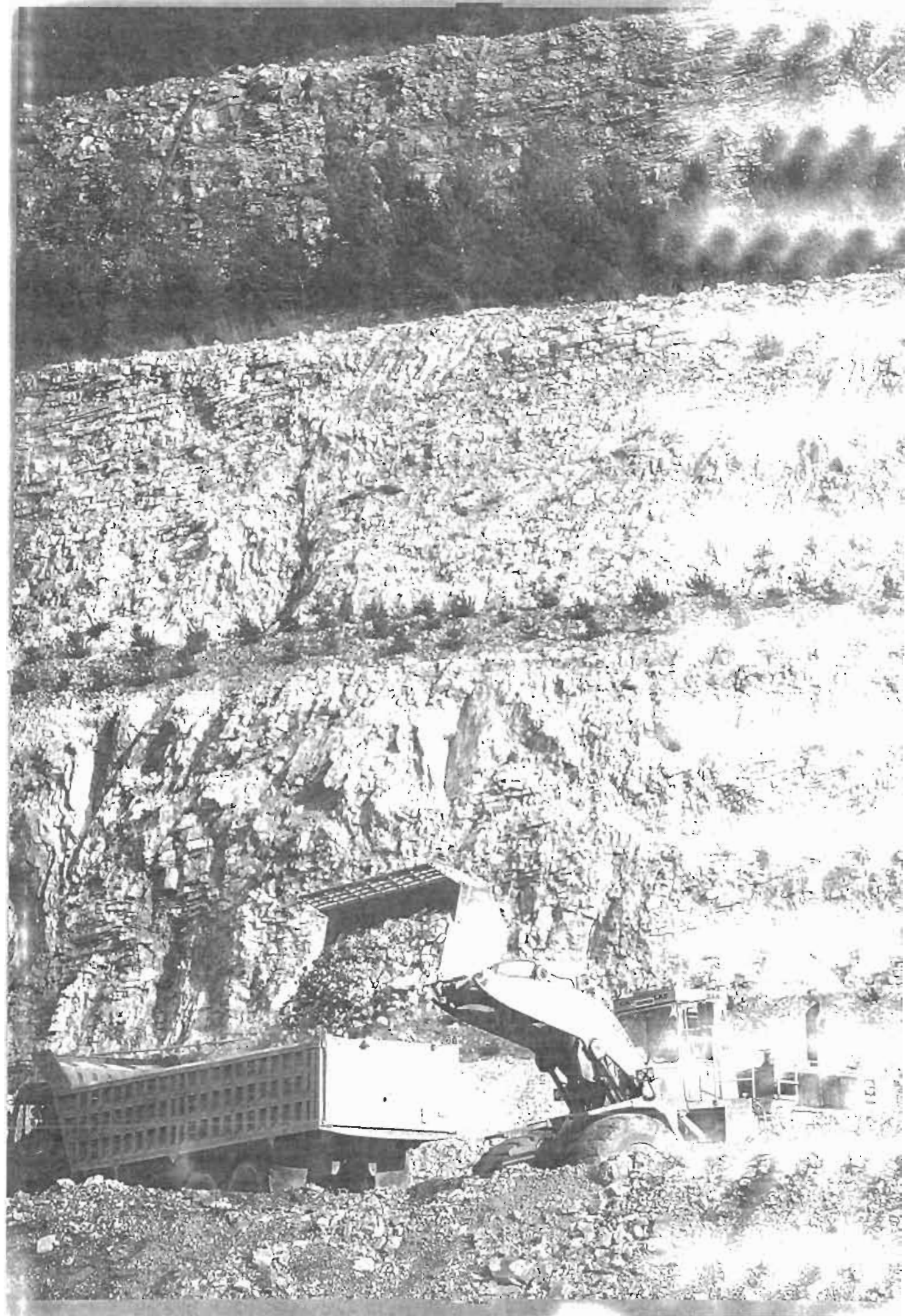
Συνεχής προσπάθεια για την υιοθέτηση της πολιτικής του Ομίλου και από τους συνεργάτες του, όπως η χ. εργολάβους, διάφορων εργασιών, μέσω ενημέρωσής τους.

7. Έλεγχος

Καθιέρωση μηχανισμών συνεχούς ελέγχου των εκπομπών και των οχλήσεων, καθώς και της αποδοτικότητας των συστημάτων αντιρρύπανσης και αποφυγής, ηχορύπανσης.

8. Αποκατάσταση - Ανάπλαση

Ανάπτυξη και εφαρμογή μεθόδων που εξασφαλίζουν την αποκατάσταση και ανάπλαση του περιβάλλοντος, στις περιοχές όπου δραστηριοποιείται ο Όμιλος, υπό μορφή αναδάσωσης, δημιουργίας αγροβιότοπων, λιμνοδεξαμενών κ.λπ.

9. Συνεργασία με τις Αρχές

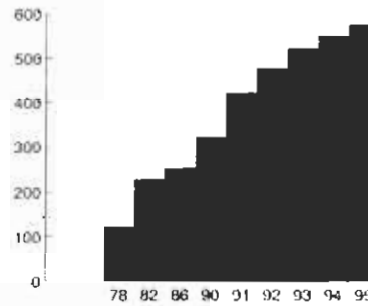
Συνεργασία με στόχο την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος, τη θέσπιση προτύπου λειτουργίας των βιομηχανικών εγκαταστάσεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις βιομηχανικές περιοχές.

10. Συμμετοχή

Η συμμετοχή του Ομίλου στην προοιόθλια για την προστασία του περιβάλλοντος, που καταβάλλεται από διάφορους οργανισμούς, και φορείς.

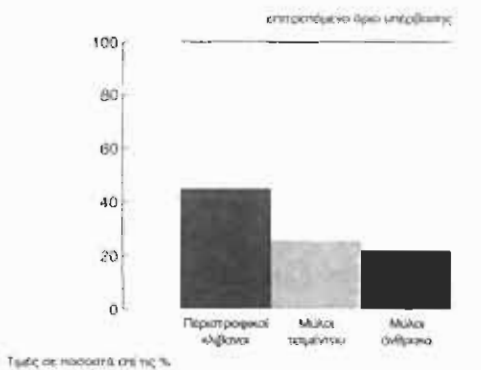
Με βάση τις παραπάνω αρχές, ο Όμιλος Εταιριών Τίταν, ενήμερος, των διεθνών εξελίξεων, χαράζει το δρόμο για την αποτελεσματικότερη προστασία του περιβάλλοντος, από τη βιομηχανική δραστηριότητα. Αυτή, άλλωστε, είναι η ευθύνη που ηγάζεται και από τις ελληνικές και ευρωπαϊκές διακρίσεις, του στον τομέα αυτόν.

Αποκατάσταση τσιπιδίου αναδασώσεως από τον Τίτανα

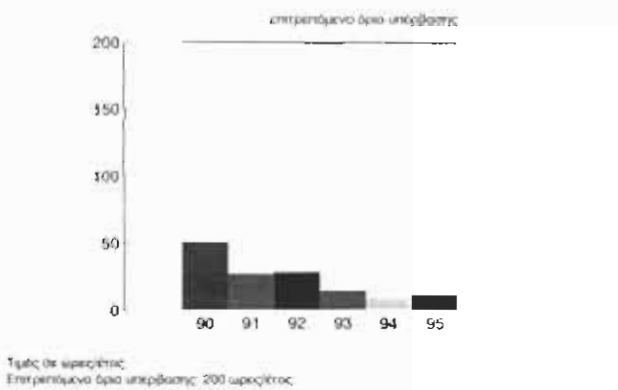
Τιμές σε χιλιάδες δένδρα

Ποσοστά πραγματικής εκπομπής σκόνης σε σχέση με το επιτρεπόμενο όριο (100%)

Τιμές σε ποσοστά επί της %

Μέσος όρος υπέρβασης του επιτρεπόμενου ορίου εκπομπής σκόνης των περιφερειακών κλιβάνων

Τιμές σε ποσοστά. Επιτρεπόμενο όριο υπέρβασης: 200 ωρεστίτες

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α**

VI

**ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΕΝΤΥΠΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ**

**ΠΡΟΤΥΠΟ
ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ**

**Θέμα
Συμπλήρωσης
Έντυπου**

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

0

Τα θέματα που περιλαμβάνει ο Κοινωνικός Απολογισμός παρατίθενται καθέτως στο αναλυτικό έντυπο που ακολουθεί. Η συμπλήρωση των πληροφοριών για κάθε θέμα θα αναλυθούν οριζοντίως στη βάση, ως επί το πλείστον, της ακόλουθης διάρθρωσης:

- Διευθυντικά στελέχη, τόσο εκείνα της ανώτατης διοίκησης (ή γενικής διεύθυνσης), όσο και εκείνα των κεντρικών υπηρεσιών (λειτουργικών-υποστηρικτικών διευθύνσεων-μονάδων διοίκησης) και των καταστημάτων. Στην κατηγορία αυτή συμπεριλαμβάνονται και οι υποδιευθυντές διοίκησης και καταστημάτων.
- Προϊστάμενοι, κεντρικών υπηρεσιών και δικτύου.
- Εξειδικευμένοι, σύμφωνα με τους οργανισμούς και τις αξιολογήσεις κάθε τράπεζας.
- Υπάλληλοι, λογιστικού, ταμειακού και τεχνικού κλάδου.
- Βοηθητικοί, εισπράκτορες, κλητήρες, φύλακες και προσωπικό καθαριότητας.

Σημειώνεται, ότι αυτή η τελευταία περίπτωση του προσωπικού καθαριότητας καταμετράται ιδιαίτεrawς μόνο στις πληροφορίες με κωδικό 129 και από 141 έως 147.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: Δυναμικό

Συνολικό Δυναμικό: Κάθε μισθωτός που είναι εγγεγραμμένος στο αρχείο της δύναμης του προσωπικού της τράπεζας στις 31.12 ανεξάρτητα από τη φύση της σύμβασης εργασίας.

111

Διαρκές Δυναμικό: Περιλαμβάνει τους μισθωτούς που έχουν υπογράψει συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου ή ορισμένου χρόνου με λήξη στη συνταξιοδότηση, πλήρους απασχόλησης, εγγεγραμμένους στη δύναμη του προσωπικού της τράπεζας καθ' όλη τη διάρκεια έτους αναφοράς.

112

Μέσο Μηνιαίο Δυναμικό: Προκύπτει από το κλάσμα (άθροισμα της μηνιαίας απασχόλησης για όλους τους μήνες του έτους δια 12). Το συνολικό μηνιαίο δυναμικό προκύπτει από τον αριθμό των μισθωτών που είναι εγγεγραμμένοι στο αρχείο της δύναμης προσωπικού την τελευταία ημέρα κάθε μήνα αναφοράς

115

Στην κατηγορία των λοιπών Απασχολουμένων εντάσσονται οι απασχολούμενοι με συμβάσεις εντολής (δικηγόροι) και οι σε ατομική βάση συμβαλλόμενοι (σύμβουλοι), που είναι επίσης εγγεγραμμένοι στο αρχείο της τράπεζας.

116

Δυναμικό εγγεγραμμένο στα αρχεία της τράπεζας, το οποίο απουσιάζει καθ' όλον το έτος και δεν έχει αμειφθεί (στρωτική θητεία, μακροχρόνια ασθένεια, μη μισθοδοτούμενοι: άδειες άνευ αποδοχών, προσωπικής συμφωνίας). Οι καταμετρούμενοι από 117 περιλαμβάνονται στο 111.

117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: Κατανομές Δύναμης Προσωπικού

Ο υπολογισμός των ετών υπηρεσίας γίνεται με βάση τα πραγματικά έτη υπηρεσίας στη συγκεκριμένη τράπεζα, χωρίς να υπολογίζονται τα πλασματικά ή τυχόν προϋπηρεσία.

123

Η γεωγραφική κατανομή του δυναμικού καταγράφεται με βάση τη διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 περιφέρειες.

124

Δεν περιλαμβάνονται οι απασχολούμενοι στο εξωτερικό.

125

128 Για τη μέτρηση της γλωσσομάθειας ορίζονται δύο επίπεδα γνώσης της ξένης γλώσσας: Επίπεδο Α (που αντιστοιχεί για τα αγγλικά στην κατοχή του τίτλου First Certificate in English) και επίπεδο Β (Proficiency). Για τις άλλες ξένες γλώσσες θα πρέπει να αναζητηθεί αντιστοιχία με τους χορηγούμενους επίσημους τίτλους σπουδών. Για τη μέτρηση των γλωσσομαθών:

- οι γνωρίζοντες μόνο μια ξένη γλώσσα θα καταγραφούν στην κατηγορία I, ενώ,
- οι γνωρίζοντες περισσότερες από μια ξένες γλώσσες θα καταγραφούν αυτοτελώς στην κατηγορία II, ανάλογα με το επίπεδο κατοχής δύο τουλάχιστον εξ αυτών.

133 Η μέση διάρκεια προκύπτει από τη διαίρεση του αριθμού των ημερών πρόσκαιρης εργασίας κατά τη διάρκεια του έτους δια του αριθμού των πρόσκαιρα (εξωτερικών) εργαζομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15: Αποχωρήσεις

151 Προκύπτει από το άθροισμα των 152 έως και 158.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13: Εξωτερικοί εργαζόμενοι

131 Ως εξωτερικοί εργαζόμενοι θεωρείται κάθε πρόσωπο που τίθεται στη διάθεση της τράπεζας με δανεισμό (στη βάση σύμβασης με τη δανείζουσα επιχείρηση). Ο υπολογισμός πραγματοποιείται σε ετήσια βάση. Στις λοιπές εργασίες εντάσσονται οι συμβάσεις φύλαξης-καθαρισμού-συντήρησης και εργατικού προσωπικού.

132 Για πρακτική άσκηση που υπερβαίνει τη μια εβδομάδα συνεχούς παρουσίας.

Δεν περιλαμβάνει το 153 που καταμετράται αυτοτελώς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16: Προαγωγές και Μεταθέσεις

Τα άτομα που εντάσσονται στην τρίτη περίπτωση (βαθμό και θέση) δεν πρέπει να προσμετρηθούν στις δύο προηγούμενες.

161

Ως μετάθεση νοείται η υπηρεσιακή μετακίνηση από μονάδα σε μονάδα και όχι η αλλαγή θέσης εντός της ίδιας μονάδας.

162

Εκ των μεταθέσεων του 163 καταμετρώνται εκείνες που προκάλεσαν αλλαγή τόπου εγκατάστασης.

163

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18: Απουσίες

Δεν καταμετρώνται οι απουσίες από άδειες, εργασιακές διαφορές και στρατιωτική υπηρεσία.

181

Για τον ορισμό του εργατικού ατυχήματος βλ. 311.

184

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21: Υψος Αποδοχών

Ο μέσος μηνιαίος όρος των συνολικών αποδοχών προκύπτει από τη διαίρεση της συνολικής ετήσιας μισθοδοσίας (όπως παρουσιάζεται στην φορολογία εισοδήματος) δια 12.

211

Ο μέσος μηνιαίος όρος των μη καταβαλλόμενων ανά μήνα ποσών προκύπτει από τη διαίρεση του αθροίσματος των άνευ μηνιαίας περιοδικότητας ετήσιων αποδοχών (δώρα Χριστουγέννων-Πάσχα, επιδόματα αδείας-ισολογισμού και επιμίσθια: *primes-bonus*) δια 12.

212

Καταγράφονται ανά επίδομα τα ετήσια συνολικά ποσά.

214

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22: Αποδοχές με βάση την Απόδοση και τη Θέση

Στην περίπτωση του ατομικού επιμισθίου εντάσσεται η πρόσθετη αμοιβή μεμονωμένων εργαζομένων με βάση την απόδοσή του (προσωπική επιβράβευση), ενώ σε εκείνη του ομαδικού επιμισθίου εντάσσεται η συλλογική ανταμοιβή-επιβράβευση μιας ομάδας εργαζομένων. Δεν ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία οι περιπτώσεις καταβολής επιμισθίου στο σύνολο του προσωπικού, που προσδιορίζονται στο εδάφιο 25.

221

Με τον όρο “πακέτο” εννοείται η καταβολή αποδοχών οι οποίες δεν προσδιορίζονται από συλλογικές διαπραγματεύσεις, αλλά ορίζονται από ειδική ατομική συμφωνία. Περιλαμβάνονται τα στελέχη που αμείβονται με αυτόν τον τρόπο είτε είναι εντός είτε εκτός οργανισμού της τράπεζας.

222

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23: Εργοδοτικές Εισφορές

Δεν συμπεριλαμβάνονται οι συμπληρωματικές παροχές από πρόσθετη ασφαλιστική κάλυψη, που καταγράφονται στο 721

231

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24: Πληρωμές σε Εξωτερικές Επιχειρήσεις

Καταγράφεται η οικονομική πλευρά των σχέσεων που απορρέουν από το 131.

241

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25: Συμμετοχή των Μισθωτών στα Οικονομικά Αποτελέσματα

Αναγράφεται το ύψος του ποσού που καταβάλλεται με βάση τα αποτελέσματα στο σύνολο του προσωπικού (είτε αυτό εμφανίζεται στα έξοδα, είτε με τη μορφή της διανομής κερδών) ως συνολική επιβράβευση της απόδοσής του.

251

Σύμφωνα με τη λογική του 251 υπολογίζεται η αξία των καταβληθεισών στο προσωπικό κινητών αξιών.

253

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31: Εργατικά Ατυχήματα

Καταγράφεται κάθε ατύχημα που συμβαίνει εντός ή εκτός του χώρου εργασίας ή και κατά τη μετακίνηση, το οποίο έχει ως αφορμή την εργασία. Δεν περιλαμβάνονται τυχόν ατυχήματα που αφορούν εξωτερικούς εργαζόμενους (βλέπε εδάφιο 131).

311

Ατυχήματα που αδήγησαν σε διακοπή εργασίας θεωρούνται εκείνα που προκάλεσαν απουσία τουλάχιστον μιας εργάσιμης ημέρας πέραν εκείνης κατά την οποία συνέβη το ατύχημα.

Πρόσκαιρη ή μόνιμη ανικανότητα (μερική ή ολική) που έχει πιστοποιηθεί από τα αρμόδια όργανα του ασφαλιστικού ταμείου και έχει καταγραφεί ως συνέπεια περιστατικού που συνέβη κατά το έτος αναφοράς.

312**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32: Κατανομή των Ατυχημάτων ανά αιτία**

Κατανέμονται τα ατυχήματα που αφορούν το προσωπικό της *Ιράπεζας* και όχι οι περπτώσεις των εξωτερικών εργαζομένων (314).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33: Επαγγελματικές Ασθένειες

Καταγράφονται τα περιστατικά επαγγελματικής ασθένειας που σημειώθηκαν και πιστοποιήθηκαν από το οικείο Ταμείο ή/και τον Ιατρό Εργασίας κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς.

331**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34: Υγιεινή και Ασφάλεια**

Αφορά το προσωπικό που εκπαιδεύτηκε σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας στην εργασία ή/και σε ειδικά θέματα τραπεζικής ασφάλειας.

342

Περιλαμβάνονται τόσο οι τρέχουσες δαπάνες που γίνονται ειδικά και κατά κύριο λόγο για τη βελτίωση των συνθηκών και του περιβάλλοντος εργασίας των εργαζομένων, όσο και οι δαπάνες αγοράς ή μίσθωσης ειδικού εξοπλισμού ασφαλείας. Δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για κτιριακές εγκαταστάσεις και για την τρέχουσα συντήρησή τους.

343

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35: Ιατρική της Εργασίας

351

Η Ιατρική της Εργασίας είναι ειδικότητα που προβλέπεται να υπάρχει στις μεγάλες Τραπεζικές επιχειρήσεις, από το Ν. 1568/85. Ο Ιατρός εργασίας δεν είναι ο συμβεβλημένος με την Τράπεζα ή το Ταμείο Υγείας για την αντιμετώπιση περιστατικών ασθενείας του προσωπικού μέσα ή έξω από το χώρο εργασίας ή/και για την παροχή πρώτων βοηθειών.

Η ανάλυση και οι παρεμβάσεις πρέπει να αφορούν ειδικά τις συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας (λ.χ. την καταγραφή/ανάλυση τυχόν επιβαρυντικών παραγόντων, την πρόληψη εργατικών ατυχημάτων, τη μελέτη λύσεων και βελτιώσεων, την ανάλυση ή πιστοποίηση περιστατικών επαγγελματικών ασθενειών).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36: Ακατάλληλοι Εργαζόμενοι

361

Συμπληρώνεται ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων που άλλαξαν θέση στην επιχείρηση γιατί κρίθηκαν ακατάλληλοι για τη συγκεκριμένη εργασία τους, για ιατρικούς λόγους (φυσική ή ψυχική πάθηση), μετά από απόφαση του ιατρού εργασίας ή/και των αρμόδιων υγειονομικών οργάνων ή επιτροπών, κατά τη διάρκεια του έτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41: Διευθέτηση του Χρόνου Εργασίας

Καταγράφεται ο αριθμός ατόμων που εργάστηκαν υπερωριακά *τουλάχιστον για μία (1) ώρα* κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς.

411

Εργαζόμενοι με εναλλασσόμενο ή νυκτερινό ωράριο εννοούνται όσοι απασχολούνται *συστηματικά*, είτε βάσει συστήματος βάρδιας (εναλλασσόμενο ωράριο), είτε σε μόνιμα νυκτερινό ωράριο από τη φύση της εργασίας τους (νυκτοφύλακες, φύλακες, προσωπικό μηχανογράφησης κλπ), κατά κατηγορία προσωπικού. Καταγράφεται το μέσο μηνιαίο δυναμικό του έτους, όπως αυτό ορίσθηκε στο εδάφιο 115.

413

Τα *ειδικά ωράρια* αφορούν λ.χ. τα ανταλλακτήρια, τα κέντρα μηχανογράφησης, τυχόν καταστήματα που λειτουργούν απόγευμα ή και Σάββατο κλπ. περιπτώσεις ειδικών ρυθμίσεων, *εφόσον αυτές δεν περιελήφθησαν ήδη* στο προηγούμενο εδάφιο. Και εδώ καταγράφεται το μέσο μηνιαίο δυναμικό του έτους, όπως ορίσθηκε στο εδάφιο 115. Δεν θεωρείται ειδικό ωράριο το μειωμένο ωράριο των εργαζόμενων μητέρων ή τυχόν άλλων κατηγοριών. Οι αντίστοιχες περιπτώσεις καταχωρούνται στο εδάφιο 416.

Στην περίπτωση των *“εργαζομένων με μειωμένη διάρκεια επίσης απασχόλησης”* στην έννοια της μερικής απασχόλησης περιλαμβάνονται οι απασχολούμενοι (βάσει ειδικής συμφωνίας και όχι λόγω λήψης κάποιας άδειας που προβλέπεται για τους πλήρως απασχολούμενους) με μειωμένη ετήσια διάρκεια εργασίας, δηλαδή με εναλλαγή περιόδων απασχόλησης – μη απασχόλησης που δεν γίνεται σε ημερήσια ή εβδομαδιαία, αλλά σε ετήσια βάση (επιχειρησιακή απασχόληση). Και εδώ καταγράφεται, ανά κατηγορία προσωπικού, το μέσο μηνιαίο δυναμικό (πρβλ. εδάφιο 115) των εργαζομένων που τυχόν εμπίπτουν σε αυτή την περίπτωση.

414

Καταγράφεται ο συνολικός αριθμός ωρών εργασίας που υλοποιήθηκαν, κατά τη διάρκεια του έτους από εργαζομένους των δύο περιπτώσεων του εδαφίου 414.

415

Μέσο μηνιαίο δυναμικό του έτους, όπως ορίσθηκε στο εδάφιο 115.

416

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 42: Μεταβολή της Οργάνωσης της Εργασίας

421

Εκτιμάται ο αριθμός εργαζομένων η εργασία των οποίων διαφοροποιείται (αλλαγή θέσης, δημιουργία/κατάργηση θέσης, αλλαγές στο περιεχόμενο, στην έκταση καθηκόντων, στον τρόπο και στα μέσα εκτέλεσης, στις απαιτήσεις της εργασίας) κατά κύριο λόγο εξ αιτίας:

- α) συγκεκριμένων διοικητικών αναδιαρθρώσεων
- β) εισαγωγής νέων μεθόδων εργασίας και τεχνολογικών καινοτομιών.

422

Στη στήλη "ονομασία θέσεων ή ειδικοτήτων" αναγράφονται πχ. "tellers, υπάλληλοι χορηγήσεων, διοικητικές υπηρεσίες, dealers, ενώ σ' εκείνη των "νέων μεθόδων" αναγράφονται οι αιτίες που οδήγησαν σε αλλαγή του περιεχομένου καθήκοντων πχ. νέες εφαρμογές, αυτοματοποίηση, εισαγωγή Πληροφορικής, άσκηση νέων εργασιών κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 51: Συνεχής Τραπεζική Εκπαίδευση

Οι λειτουργικές δαπάνες συνεχούς επαγγελματικής τραπεζικής εκπαίδευσης περιλαμβάνουν: τη μισθοδοσία των κατάρτιζομένων κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης, των εσωτερικών εκπαιδευτών, των απασχολούμενων στη μονάδα εκπαίδευσης, τις λοιπές δαπάνες διαμονής, μετακίνησης, διατροφής, αμοιβής εξωτερικών εισηγητών ή οργανισμών και λειτουργίας της μονάδας εκπαίδευσης.

511

Σύμφωνα με το λογιστικό σύστημα παρακολούθησης της τράπεζας.

513

Ο αριθμός των συμμετοχών σε εκπαιδευτικές ενέργειες μπορεί να διαφέρει από τον αριθμό των ατόμων που εκπαιδεύονται κατ' έτος, καθώς ένα άτομο ενδέχεται να πραγματοποιήσει περισσότερες από μια συμμετοχές.

514

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 61: Εκπρόσωποι των Εργαζομένων

Καταχωρούνται οι ολόκληρες ημέρες συνδικαλιστικής άδειας που οι εκπρόσωποι των εργαζομένων έλαβαν κατά τη διάρκεια του έτους βάσει του Ν. 1264/82, του Ν. 1767/88, συναφών διατάξεων, συλλογικών ρυθμίσεων και συμφωνιών ή/και ισχύουσας επιχειρησιακής πρακτικής.

612

Καταχωρείται ο αντίστοιχος αριθμός ατόμων που έλαβαν τουλάχιστον μια φορά κατά το τρέχον έτος συνδικαλιστική άδεια διάρκειας τουλάχιστον μιας ολόκληρης ημέρας.

613

Προσμετράται το σύνολο των **τακτικών μελών** (με πλήρη δικαιώματα λόγου και ψήφου) των αντίστοιχων Συμβουλίων, Επιτροπών ή οργάνων (εκπρόσωποι εργαζομένων και λοιπά μέλη) και στη συνέχεια οι τακτικοί συνδικαλιστικοί εκπρόσωποι (δηλ. οι εκπρόσωποι επιχειρησιακών φορέων συλλογικής εκπροσώπησης του εδαφίου 611 ή/και συναφών δευτεροβάθμιων συνδικαλιστικών οργάνων).

614

Στα "Υπηρεσιακά Συμβούλια" περιλαμβάνονται Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια κλπ. Υπηρεσιακά και Πειθαρχικά Συμβούλια, Συμβούλια Προαγωγών, Τοποθετήσεων, Παραπόρων, Αναθεωρητικά κλπ., που έχουν θεσμοθετηθεί και λειτουργούν σε πάγια και τακτική βάση.

Οι "εξειδικευμένες επιτροπές" αφορούν κατά κανόνα υπη-

ρεσιακές επιτροπές, που συγκροτούνται για συγκεκριμένο έργο ή/και για τη διεκπεραίωση τρεχουσών γνωμοδοτικών - εποπτικών ή και εκτελεστικών λειτουργιών.

Σε περίπτωση που ο αντίστοιχος χώρος δεν επαρκεί για τη συνοπτική καταγραφή των αντικειμένων συμφωνίας, επισημαίνεται πρόσθετο φύλλο.

615

Προσμετρώνται τα άτομα που έλαβαν τουλάχιστον μια φορά και τουλάχιστον μια ολόκληρη ημέρα άδειας για επαγγελματική ή αντίστοιχα συνδικαλιστική εκπαίδευση που προοφέρθηκε από συνδικαλιστικούς φορείς (της επιχείρησης, του κλάδου, του επαγγελματίος ή ευρύτερους) κατά τη διάρκεια του έτους.

616

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 62: Πληροφόρηση και Επικοινωνία

Αφορά το επίσημο σύστημα υπηρεσιακής αξιολόγησης που εφαρμόζει η Τράπεζα.

Οι **συνεντεύξεις αξιολόγησης** είναι ειδικές συναντήσεις του αξιολογούμενου με τον αξιολογητή του, προκειμένου να συζητήσουν συστηματικά για θέματα της ατομικής του υπηρεσιακής απόδοσης κατά την περίοδο αναφοράς της αξιολόγησης.

623

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 64: Συλλογικές Διαφορές Εργασίας

641

Καταγράφονται όλες οι συναντήσεις των μερών (διοίκησης - συλλογικών φορέων εργαζομένων) για τη συζήτηση ή και την επίλυση μιας συλλογικής διαφοράς (ανεξάρτητα εάν αυτή εκδηλώθηκε με τη μορφή απεργίας ή με άλλη μορφή διαμαρτυρίας των εργαζομένων), απευθείας ή και μετά από πρόσκληση με τη μεσολάβηση τρίτου (συμφιλιωτή, μεσολαβητή, διαιτητή, επιθεωρητή εργασίας ή άλλου κρατικού παράγοντα) που έγιναν κατά τη διάρκεια του έτους.

Στα στοιχεία **απεργιών** περιλαμβάνονται και όσα αφορούν στάσεις εργασίας και τη συμμετοχή εργαζομένων της επιχείρησης σε κλαδικές, επαγγελματικές, τοπικές ή γενικές απεργίες.

642

Η **κοινή συμφωνία** περιλαμβάνει την απευθείας κατάληξη σε συμφωνία των μερών, αλλά και τη συμφωνία με τη βοήθεια συμφιλιωτή του άρθρου 13 του Ν. 1876/90.

Η **μεσολάβηση** αφορά την επίτευξη συμφωνίας κατά τη διαδικασία μεσολάβησης ή μετά από πρόταση μεσολαβητή των άρθρων 14 και 15 του Ν. 1876/90.

Η **διατησία** αφορά την επίλυση της διαφοράς με ρύθμιση μέσω της διαδικασίας διαιτησίας του άρθρου 16 του Ν. 1876/90.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 71: “Κοινωνικό Έργο”

Άμεσες τρέχουσες κοινωνικές δαπάνες και παροχές της Τράπεζας στους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, που δεν εντάσσονται στα εδάφια 721 και 722. Συμπληρώνονται τα αναλογούντα συνολικά ετήσια ποσά, σε εκατομμύρια δρχ. και σε τρέχουσες τιμές. Οι δαπάνες αυτές καταβάλλονται άμεσα από την Τράπεζα στους δικαιούχους ή σε συμβεβλημένους τρίτους φορείς και όχι σε συλλογικούς φορείς ή ταμεία των εργαζομένων προκειμένου να τα διαχειρισθούν αυτοί για αντίστοιχους σκοπούς (βλέπε εδάφιο 712).

Δαπάνες που συμπεριελήφθησαν σε μια συγκεκριμένη κατηγορία, δεν μπορούν να συμπεριληφθούν εκ νέου σε μια άλλη.

□ Η **Στέγαση** αφορά κατά κύριο λόγο δαπάνες επιδότησης ενοικίου για τους εργαζόμενους, αλλά και το κόστος χορήγησης (τα διαφυγόντα κέρδη και όχι τα συνολικά χορηγηθέντα ποσά) στεγαστικών δανείων με ευνοϊκότερους όρους στο προσωπικό (λ.χ. το κόστος από τη διαφορά επιτοκίου σε σχέση με το ελάχιστο ισχύον για τους πελάτες της Τράπεζας, από τυχόν λοιπούς ευνοϊκότερους όρους κλπ).

□ Η **Μετακίνηση-μεταφορά** αφορά **τρέχουσες** δαπάνες μεταφοράς των εργαζομένων που τυχόν βαρύνουν την επιχείρηση διότι τις καλύπτει με δικά της μέσα, με κάλυψη μέρους των δαπανών των εργαζομένων για μετακίνηση με δικά τους μέσα ή με μέσα μαζικής μεταφοράς, με την μερική ή ολική κάλυψη του κόστους για κάρτες μηνιαίας κυκλοφορίας κλπ.

□ Η **Σίτιση** αφορά **τρέχουσες** δαπάνες της επιχείρησης για τη λειτουργία Λεσχών-Εστιατορίων του προσωπικού, για τη χορήγηση κουπονιών σίτισης σε συμβεβλημένα εστιατόρια, για τη λειτουργία εσωτερικής καντίνας με επιδοτούμενες τι-

μές για το προσωπικό, καθώς και κάθε δαπάνη μερικής ή ολικής κάλυψης των αναγκών σίτισης του προσωπικού μέσα ή έξω από την επιχείρηση. Δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για “γεύματα εργασίας” ή συναφή έξοδα παραστάσεως, που δεν απευθύνονται κατά κύριο λόγο στο προσωπικό.

□ Οι **επιχορηγήσεις για έξοδα σπουδών** περιλαμβάνουν δαπάνες της επιχείρησης για τη μερική ή ολική κάλυψη του κόστους σπουδών των εργαζομένων σε αυτήν (και όχι των τέκνων ή λοιπών μελών της οικογένειάς τους). Τέτοιες περιπτώσεις είναι η επιδότηση διδάκτρων για εκμάθηση ξένων γλωσσών, (δεν περιλαμβάνεται εδώ το κόστος για τις συνθήσεις σπουδαστικές/φοιτητικές άδειες ή οι άδειες μετ’ αποδοχών) και η χορήγηση υποτροφιών στους εργαζόμενους.

□ Οι **δαπάνες για βρεφονηπιακούς σταθμούς** αφορούν τυχόν έξοδα λειτουργίας βρεφονηπιακών σταθμών της Τράπεζας ή/και την απευθείας μερική ή ολική κάλυψη από την Τράπεζα των αντίστοιχων δαπανών των εργαζομένων.

□ Εδώ καταγράφονται οι δαπάνες για παροχές ή και εφάπαξ βοηθήματα/βραβεία ή υποτροφίες ενίσχυσης των σπουδών των τέκνων των υπαλλήλων.

□ Στην κατηγορία “**ελεύθερος χρόνος**” περιλαμβάνονται δαπάνες της Τράπεζας για τη λειτουργία λεσχών (πολιτιστικών, αθλητικών κλπ) και τη διοργάνωση σχετικών εκδηλώσεων για το προσωπικό, δαπάνες επιδότησης ή κάλυψης εξόδων για εκδρομές κλπ.

□ Στην κατηγορία “**επιχορήγηση διακοπών**” περιλαμβάνονται οι **λεπτομερικές δαπάνες** για θέρετρα που η Τράπεζα διατηρεί για το προσωπικό (δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για κατασκηνώσεις τέκνων υπαλλήλων, που καταχωρούνται αλλού), δαπάνες επιχορήγησης διακοπών των εργαζομένων και των οικογενειών τους σε συμβεβλημένα ξε-

νοδοχεία, δαπάνες χορήγησης δωρεάν εισηγηριών για ταξίδια (πλην επαγγελματικών ταξιδιών και εκδρομών που ήδη συμπεριελήφθησαν στην κατηγορία “ελεύθερος χρόνος”).

□ Στην κατηγορία “**απομικτά δάνεια**” δεν καταγράφονται τα χορηγηθέντα ποσά, αλλά η καθαρή επιβάρυνση (διαφυγόντα κέρδη) της Τράπεζας από τη χορήγηση των αντίστοιχων δανείων με ευνοϊκότερο επιτόκιο ή και με ευνοϊκότερους λοιπούς όρους στους εργαζόμενους σε αυτήν, σε σχέση με τα ελάχιστα ισχύοντα για τους πελάτες της.

□ Στην κατηγορία “**Κατασκηνώσεις τέκνων υπαλλήλων**” περιλαμβάνονται οι λειτουργικές δαπάνες κατασκηνώσεων που η Τράπεζα διατηρεί για τα τέκνα των εργαζόμενων σε αυτήν, ή/και δαπάνες επιχορήγησης της παραμονής τους σε συμβεβλημένες κατασκηνώσεις.

□ Στην κατηγορία “**έκτακτα περιστατικά ιατροφαρμακευτικής φροντίδας**” καταγράφονται οι δαπάνες της Τράπεζας για απευθείας πρόσθετες παροχές ιατροφαρμακευτικής ενίσχυσης στο προσωπικό, σε έκτακτες περιπτώσεις που δεν μπορούν να καλυφθούν επαρκώς από την ύπαρξή τους ιατροφαρμακευτική κάλυψή του.

Τρέχουσες κοινωνικές δαπάνες της Τράπεζας που καταβάλλονται με τη μορφή ενίσχυσης συλλογικών δραστηριοτήτων των εργαζομένων και των φορέων τους. Περιλαμβάνουν τρέχουσες δαπάνες της Τράπεζας για κοινωνικές παροχές στους εργαζόμενους και στις οικογένειές τους, οι οποίες δεν αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης ούτε καταβάλλονται άμεσα στους δικαιούχους ή σε τρίτους από την ίδια την Τράπεζα

□ Στην κατηγορία “**κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες**” περιλαμβάνονται λ.χ. ενισχύσεις για κάλυψη τρεχουσών δαπανών για κοινωνικές, αθλητικές και πολιτιστικές εκ-

δηλώσεις του προσωπικού, καθώς και για εκδρομές, διακοπές, κατασκηνώσεις κλπ. που διοργανώνονται από τους συλλογικούς φορείς, για τους εργαζόμενους και τις οικογένειές τους.

□ Οι αντίστοιχες τρέχουσες **δαπάνες σίτισης** (σε λέσχες ή εστιατόρια που διαχειρίζονται συλλογικοί φορείς) περιλαμβάνονται σε χωριστή κατηγορία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 72: ΛΟΙΠΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΕΙΣ

Αφορά στις πάσης φύσεως **πρόσθετες καλύψεις** που παρέχει η Τράπεζα, δηλαδή σ’ εκείνες που δεν προκύπτουν από υποχρεωτικές (βάσει των ασφαλιστικών νόμων) παροχές **κοινωνικής πρόνοιας και ασφάλισης**, οι οποίες απευθύνονται στους εργαζόμενους ή/και σε μέλη των οικογενειών τους. **Δεν περιλαμβάνονται** δαπάνες που καταχωρήθηκαν ήδη στην Ενότητα 2, εδάφιο 231.

Αφορά στις συνολικές **δαπάνες για αγορά** (όχι την ενοίκιαση ή την τρέχουσα συντήρηση, που περιλαμβάνεται στις τρέχουσες δαπάνες των εδαφίων 711-712) **εξοπλισμού και κτιριακής υποδομής** για στέγασση, μετακίνηση, σίτιση, για τις διακοπές, τον ελεύθερο χρόνο, τις κατασκηνώσεις κλπ. **κατά το έτος αναφοράς**, εφόσον αυτές αποβλέπουν αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των εργαζομένων ή/και των οικογενειών τους.

721

722

712

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α**

VII

**ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ BODY SHOP
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ
ΣΕ ΖΩΑ**

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΣΕ ΖΩΑ

ΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΣΕ ΖΩΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΦΛΕΓΟΝ ΘΕΜΑ

Τα πειράματα σε ζώα στον χώρο της βιομηχανίας καλλυντικών, τώρα περισσότερο από ποτέ, αποτελούν φλέγον θέμα για τον καταναλωτή.

Κάποιες εταιρείες πειραματίζονται σε ζώα για νέα προϊόντα και συστατικά.

Κάποιες άλλες πειραματίζονται σε ζώα για ήδη υπάρχοντα συστατικά.

Στο Body Shop πιστεύουμε ότι τα πειράματα σε ζώα για την παρασκευή νέων συστατικών, καλλυντικών προϊόντων ή ειδών υγιεινής δεν δικαιολογούνται ούτε ηθικά αλλά ούτε και επιστημονικά. Είμαστε ανέναντα στα πειράματα σε ζώα, αλλά και ενάντια στην εκ νέου δοκιμασία των συστατικών σε ζώα χάριν της βιομηχανίας καλλυντικών.

Στο Body Shop ποτέ δεν δοκίμασε τα προϊόντα μας σε ζώα ούτε και ανθέσαμε πατέ σε τρίτους να το κάνουν αντί για μας.

Στο Body Shop δεν αγοράζουμε κανένα συστατικό το οποίο έχει δοκιμαστεί σε ζώα από τους προμηθευτές μας μετά την 31η Δεκεμβρίου 1990, για λογαριασμό της βιομηχανίας καλλυντικών.

Και ενώ η βιομηχανία καλλυντικών αναζητά συνεχώς νέα συστατικά, τα βάνουσα και μάταια πειράματα στα ζώα συνεχίζονται... Η μόνη λύση είναι η απαγόρευσή τους σε διεθνές επίπεδο.

**Τώρα ήρθε η στιγμή να
δραστηριοποιηθείτε!**

THE BODY SHOP

ENANTIA

Ανακαλύψτε την αλήθεια για τα πειράματα σε ζώα.

Παγκόσμιες οργανώσεις για την προστασία των ζώων πιστεύουν ότι κάθε εταιρεία που εναντιώνεται στα πειράματα σε ζώα στη βιομηχανία καλλυντικών θα πρέπει να είναι σε θέση να απαντά στις ακόλουθες ερωτήσεις.

Να ποies απαντήσεις δίνει το Body Shop:

Αρνείστε να κάνετε πειράματα ή να ξηναδοκιμάσετε τα καλλυντικά σας προϊόντα σε ζώα:

ΝΑΙ.

Αρνείστε να κάνετε πειράματα ή να ξηναδοκιμάσετε τα καλλυντικά συστατικά σας σε ζώα:

ΝΑΙ.

Αρνείστε να αναθέσετε σε τρίτους να κάνουν πειράματα ή να ξηναδοκιμάσουν σε ζώα τα καλλυντικά σας προϊόντα:

ΝΑΙ.

Αρνείστε να αναθέσετε σε τρίτους να κάνουν πειράματα ή να ξηναδοκιμάσουν σε ζώα τα καλλυντικά σας συστατικά:

ΝΑΙ.

Ήχετε υποθέσει κάποιο σύστημα έλεγχου ώστε να είναι σίγουροι ότι οι προμηθευτές σας ακολουθούν την πολιτική της εταιρείας σας ενάντια στα πειράματα σε ζώα:

ΝΑΙ. Η δυναμική της πολιτικής μας έγκειται στον έλεγχο. Ζητάμε από όλους τους προμηθευτές μας να συμπληρώσουν πακτικά μια δήλωση για κάθε συστατικό με το οποίο μας προμηθεύουν.

Επιπλέον, το Body Shop δημιουργεί ένα νέο βιομηχανικό πρότυπο, καθώς τα συστήματα έπαισης των προμηθευτών του ελέγχονται και πιστοποιούνται βάσει του Διεθνούς Προτύπου ISO 9002.

Είναι γεγονός ότι όλα σχεδόν τα καλλυντικά συστατικά έχουν δοκιμαστεί σε ζώα από κάποιον, σε κάποιο χρονικό σημείο. Γι' αυτό το Body Shop ήταν μία από τις πρώτες καλλυντικές εταιρείες που υιοθέτησε κανόνα για την αγορά των συστατικών της, ώστε να ασκήσει πίεση στους προμηθευτές και να σταματήσουν τα πειράματα σε ζώα.

Σήμερα με τον αგრρατικό μας κανόνα, δεν χρησιμοποιούμε συστατικά που έχουν δοκιμαστεί ή ξηναδοκιμάζονται σε ζώα από τους προμηθευτές για καλλυντικούς λόγους, μετά την 31η Δεκεμβρίου 1990. Ο κανόνας αποθαρρύνει την εκ νέου δοκιμασία των συστατικών μας σε ζώα και ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων συστατικών χωρίς τον πειραματισμό σε ζώα.

Ο κανόνας του Body Shop υποστηρίζεται από τις αποδεδειγμένες ευρωπαϊκές και αμερικανικές οργανώσεις για την προστασία των ζώων, συμπεριλαμβανομένης της Humane Society των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο κανόνας μας συνδυάζει τον αυστηρότατο έλεγχο των προμηθευτών μας με μια συγκεκριμένη ημερομηνία, δεν χρησιμοποιούμε κανένα συστατικό το οποίο έχει δοκιμαστεί σε ζώα μετά από αυτήν την ημερομηνία.

Λαμβάνετε δραστικά μέτρα κατά των προμηθευτών σας αν ανακαλύψετε ότι διεξήγαγαν πειράματα σε ζώα στο συστατικό που σας πούλουν.

ΝΑΙ. Παιούμε να αγοράζουμε οποιοδήποτε συστατικό από τον προμηθευτή μας αν ανακαλύψουμε ότι το δοκιμάσε ή το ξηναδοκίμασε σε ζώα για καλλυντικούς λόγους. Αυτό προέκυψε γιατί αναγκαστήκαμε να αποσυρουμε προϊόντα μας εφόσον δεν μπορούσαμε να βρούμε τίς έναν άλλον προμηθευτή που να πληροί τις προϋποθέσεις μας επί κάποιου άλλου συστατικού προς αντικατάσταση του παλιού.

Μέχρι σήμερα, τα ακόλουθα προϊόντα αποσυρθηκαν διότι δεν πληρούσαν πλέον τις προδιαγραφές της πολιτικής μας «Ενάντια στα Πειράματα σε Ζώα»: Carrot Sun Milk SPF 30, Mamatoto Baby Massage και Mamatoto Relaxing Massage, Cover & Block SPF 20 (χωρίς επανακυκλοφορεί με νέα συσασή) και Mannis Bubble Bath Beads.

Υποστηρίζετε την ανάπτυξη εναλλακτικών μεθόδων πειραματισμού, ώστε να αντικατασταθούν τα πειράματα σε ζώα:

ΝΑΙ. Χρησιμοποιούμε εναλλακτικές μεθόδους παραρματισμού, οι οποίες πραγματοποιούνται στα Κεντρικά Γραφεία της εταιρείας μας στην Αγγλία, καθώς και σε ανεξάρτητα ερευνητικά κέντρα. Στις μεθόδους πειραματισμού περιλαμβάνονται και εθελοντές. Μέσω της αγοράς μας δύναμης, ενθαρρύνουμε συνεχώς τους προμηθευτές να αναπτύξουν και να χρησιμοποιούν εναλλακτικές μεθόδους πειραματισμού. Χρηματοδοτούμε επίσης ερευνητικά προγράμματα και οργανισμούς, όπως είναι το δομηδικό κέντρο του Γερμανός Mulli Centre Evaluation of In Vitro Cytotoxicity (MEIC) και το αγγλικό Of Human Trust for Humane Research.

Το Body Shop ενθαρρύνει την υποστήριξη για την ανάπτυξη και την επικράτηση των εναλλακτικών μεθόδων πειραματισμού που παρέχουν κάποιας εταιρείας καλλυντικών. Παρόλο αυτά, η έλλειψη εναλλακτικών μεθόδων πειραματισμού δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως δικαιολογία για να συνεχίζονται τα πειράματα σε ζώα.

Υποστηρίζετε την πρόταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απαγόρευση των πειραμάτων σε ζώα σε ό,τι αφορά τα καλλυντικά για το 1998 και θα διεξάγετε εκστρατείες για αυτό:

ΝΑΙ. Το Body Shop όχι μόνο διεξάγει καμπάνιες για την απαγόρευση των πειραμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά και για την απαγόρευση τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Επίσης, εδώ και χρόνια κάνουμε εκστρατείες για να υιοθετη ταποποιήσουμε το κοινό σχετικά με το θέμα των πειραμάτων σε ζώα στη βιομηχανία καλλυντικών.

1987 Κάνουμε την πρώτη μας εκστρατεία «Ενάντια στα Πειράματα σε Ζώα» σε συνεργασία με τη Βρετανική Ένωση για την Κατάργηση της Ζωοτομίας (BUAV).

1989 Αντιγράφουμε το μήνυμα «Ενάντια στα Πειράματα σε Ζώα» στις ετικέτες των προϊόντων μας. Παράλληλα, το Body Shop δηλώνει ξεκάθαρα η εννοία, ώστε ο καταναλωτής να είναι βέβαιος για το νόημα αυτού του συνήμματος.

1990 Εκστρατεία «Ενάντια στα Πειράματα σε Ζώα» κατά της πρότασης της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα πειράματα σε ζώα για καλλυντικά προϊόντα.

1991 Εκστρατεία «Το Επόμενο Βήμα» για την απαγόρευση των πειραμάτων σε ζώα του τελικού καλλυντικού προϊόντος.

1992 Εκστρατεία «Τελική Ανομιλίηση» για άσκηση πίεσης στους Υπουργούς των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε να υποστηρίξουν την απαγόρευση των πειραμάτων.

1993 Εκστρατεία με σκοπό να συμπεριληφθεί το θέμα των πειραμάτων σε ζώα μεταξύ των κριτηρίων που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την απονομή του οικολογιστικού σήματος στα καλλυντικά προϊόντα.

1994/95 Συνεργασία με σημαντικές οργανώσεις για την προστασία των ζώων στην Αγγλία, στην Ηπειρωτική Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες, κεντρώντας το θέμα και θέτοντας νέα κριτήρια, σταποκοινόμενα σε όλες τις αντιστοιχίες μας σχετικά με τα πειράματα σε ζώα.

1996 Προσπάθεια δημιουργίας νέων προδιαγραφών ποιότητας για τη βιομηχανία καλλυντικών επίλυση σε αυτό το πολύπλοκο και συμφερόμενο θέμα. Στις αρχές της χρονιάς, το Body Shop εξιδιώσει το Animal Protection Statement, στο οποίο συμπεριλάβαμε το διεθνές πιστοποιητικό ποιότητας ISO 9002.

Στόχος μας αυτήν τη χρονιά είναι η άσκηση πίεσης για την εφαρμογή της πρότασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την κατάργηση των πειραμάτων σε ζώα για καλλυντικούς λόγους. Θα προσπαθήσουμε ακόμη να ενημερώσουμε το κοινό και θα διεξάγουμε εκστρατείες σχετικά με τη νομοθεσία χωρών άλλων από της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το θέμα των πειραμάτων σε ζώα στη βιομηχανία καλλυντικών.

Μπορεί να βοηθήσει ο καταναλωτής:

ΝΑΙ! Μπορείτε. Κάνετε ερωτήσεις σχετικά με την πολιτική που ακολουθεί μια εταιρεία καλλυντικών για το θέμα των πειραμάτων σε ζώα. Μάθετε την αλήθεια.

Όταν πρόκειται να αγοράσετε ένα καλλυντικό προϊόν, αν δεν γνωρίζετε ή δεν μπορείτε να ρωτήσετε αν το εν λόγω προϊόν ή το συστατικό του έχουν δοκιμαστεί σε ζώα από την εταιρεία που το παρασκευάζει και το πουλάει ή από κάποιον άλλον για λογαριασμό της, μην το αγοράζετε.

Το μέλλον των ζώων είναι στα χέρια σας.

Τα προσωπικά μας θα χαρεί αν σας ενημερώσει σχετικά με την εκστρατεία μας.

Το Body Shop διεξάγει εκστρατείες παγκοσμίως σε συνεργασία με οργανώσεις για την προστασία των ζώων, με σκοπό να «εθίξουμε» στα πειράματα σε ζώα για καλλυντικά.

Στη συνέχεια παραθέτουμε τους συνεργάτες μας στην εκστρατεία που διεξάγουμε στην Ελλάδα. Έας παρακολουθούμε θερμά να τους υποστηρίξετε.

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
Εμ. Μπενάκη 53,
106 81 Αθήνα
τηλ & φαξ: 01 38 11 271

Μεσογειακό Σύνδεσμος για τη Σωτηρία των Θαλάσσιων Χελωνών-Medasset
Λυκαβητού 1Γ,
106 72 Αθήνα
τηλ: 01 36 13 572
φαξ: 01 72 43 007

Ελληνική Φιλοζωική Εταιρεία
Βοσ. Σαρφής 115,
115 21 Αθήνα
τηλ: 01 64 68 202
φαξ: 01 64 67 756

Περισσότερες πληροφορίες σε ό,τι αφορά την Πολιτική «Ενάντια στα Πειράματα σε Ζώα» του Body Shop μπορείτε να βρείτε στο Animal Protection Statement.

The Body Shop Internet site:
(<http://www.think-act-change.com>)

The Ethical Audit Department,
The Body Shop International,
Watersmead, Littlehampton,
West Sussex, BN 17 6LS, U.K.

ENANTIA

ΝΑΙ!

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΣΕ ΖΩΑ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΩΝ

Ποια η διαφορά μεταξύ καλλυντικών συστατικών και καλλυντικών προϊόντων;

Συστατικά είναι οι φυτικές και συνθετικές πρώτες ύλες, οι οποίες υπόκεινται σε επεξεργασία ή παρασκευάζονται από τους προμηθευτές για τη βιομηχανία καλλυντικών. Για παράδειγμα, μια φυτική πρώτη ύλη μπορεί να είναι το βούτυρο κακάο, μια συνθετική το λαουρυλοθειικό νάτριο, το οποίο χρησιμοποιείται συχνά ως καθαριστικός παράγοντας στην παρασκευή των σαμπουνιών.

Προϊόντα ονομάζονται τα τελικά καλλυντικά προϊόντα που αγοράζουμε και που περιέχουν φυτικά και συνθετικά συστατικά. Τελικά προϊόντα λ.χ. είναι το σαμπούνι ή το σαμπλουάν.

Τα πειράματα σε ζώα για νέα καλλυντικά συστατικά και προϊόντα συνεχίζονται.

Δεδομένο Πολλές εταιρείες της βιομηχανίας καλλυντικών ακμάζουν παρασκευάζοντας και προωθώντας νέα και «βελτιωμένα» προϊόντα. Αυτά ακριβώς τα προϊόντα, και ιδιαίτερα τα νέα συστατικά που περιέχουν, είναι εκείνα που συχνά δοκιμάζονται σε ζώα.

Δεδομένο Οι εταιρείες καλλυντικών μπορούν να πρωτοπορούν στον χώρο τους και χωρίς τη χρήση νέων συστατικών, τα οποία παράγονται υφού προηγούμενως δοκιμαστών σε ζώα.

Δεδομένο Η απαγόρευση των πειραμάτων σε ζώα στον κλάδο της βιομηχανίας καλλυντικών δεν σημαίνει ότι θα σταματήσει και η παρασκευή νέων καλλυντικών προϊόντων: σημαίνει ότι, επιτέλους, τα ζώα θα πάψουν να υποφέρουν!

Δεδομένο Οι περισσότερες εταιρείες καλλυντικών δεν εφαρμόζουν αγοραστικούς κανόνες αναφορικά με τα πειράματα σε ζώα. Δεν θέτουν δηλαδή περιοριστικούς όρους για τη χρήση συστατικών τα οποία έχουν δοκιμαστεί ή ξαναδοκιμάζονται σε ζώα.

Δεδομένο Κάποιες εταιρείες καλλυντικών εφαρμόζουν κανόνες σε ό,τι αφορά την αγορά των συστατικών τους. Αυτό σημαίνει ότι τα προϊόντα τους δεν περιέχουν συστατικά τα οποία εμφανίζονται στην αγορά μετά από μία συγκεκριμένη ημερομηνία. Η συνθέστερη πολιτική είναι εκείνη που ορίζει μία συγκεκριμένη ημερομηνία διακοπής της συνεργασίας.

Δεδομένο Η παραπάνω αγοραστική πολιτική όμως συνεπάγεται συνήθως ότι η εταιρεία δεν ελέγχει τελικά τις διαδικασίες που ακολουθούν οι προμηθευτές της σχετικά με τα πειράματα σε ζώα.

Τα πειράματα σε ζώα συνεχίζονται ακόμη και για τα ήδη υπάρχοντα καλλυντικά συστατικά και προϊόντα.

Δεδομένο Τα ήδη υπάρχοντα καλλυντικά συστατικά εξακολουθούν να δοκιμάζονται και να ξαναδοκιμάζονται σε ζώα.

Δεδομένο Όταν δεν ελέγχεται η πολιτική που ακολουθεί ο κάθε προμηθευτής απέναντι στα πειράματα σε ζώα, μία εταιρεία δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει εάν ο προμηθευτής της ξαναδοκίμασε σε ζώα, για λογαριασμό της βιομηχανίας καλλυντικών, τα συστατικά που εμπορεύεται – και τα οποία η εταιρεία ήδη αγοράζει από αυτόν.

Δεδομένο Ο πιο αποτελεσματικός κανόνας είναι εκείνος που συνδυάζει τον αυστηρό έλεγχο της διαδικασίας που ακολουθεί ο προμηθευτής με μία συγκεκριμένη ημερομηνία: η εταιρεία δεν χρησιμοποιεί κανένα συστατικό το οποίο έχει δοκιμαστεί σε ζώα μετά από αυτήν την ημερομηνία.

Οι διάφορες εταιρείες καλλυντικών αναγράφουν στις ετικέτες των προϊόντων τους διαφορετικούς η καθεμία ισχυρισμούς αναφορικά με τα πειράματα σε ζώα.

Δεδομένο Δεν έχουν αποσαφηνιστεί νομικά οι όροι που χρησιμοποιούν οι εταιρείες καλλυντικών σε ό,τι αφορά τα πειράματα σε ζώα, όπως λ.χ. «Δεν έχει δοκιμαστεί σε ζώα», «Χωρίς βανασούτητα», «Εναντία στα πειράματα σε ζώα», «Παράγεται χωρίς βανασούτητα»... Σε τι ακριβώς αναφέρονται άραγε αυτοί οι ισχυρισμοί; Στο τελικό προϊόν, στα συστατικά του ή και στα δύο;

Οι εταιρείες καλλυντικών μπορούν να παράγουν ασφαλή προϊόντα χωρίς να χρειάζεται να πειραματιστούν σε ζώα.

Δεδομένο Η ασφάλεια του καταναλωτή μπορεί να εξασφαλιστεί ακόμη και όταν η παρασκευή των νέων προϊόντων δεν συμπεριλαμβάνει πειράματα σε ζώα.

Δεδομένο Στις μέρες μας, περισσότερα από 8.000

συστατικά είναι στη διάθεση της βιομηχανίας καλλυντικών. Οι εταιρείες καλλυντικών μπορούν να χρησιμοποιούν όλα αυτά τα συστατικά στην παρασκευή πρωτοποριακών, αποτελεσματικών και ασφαλών προϊόντων, χωρίς να είναι απαραίτητο να περαστούν περαιτέρω σε ζώα.

Δεδομένο Τόσο τα συστατικά όσο και τα τελικά προϊόντα μπορούν να υποβληθούν σε ελεγχόμενα τεστ σε ομάδες εθελοντών, οι οποίες βρίσκονται υπό στενή παρακολούθησή. Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές μέθοδοι πειραματισμού, όπως λ.χ. η μέθοδος Eytex, όπου χρησιμοποιείται καλλιέργεια φυτικής πρωτεΐνης, με την οποία αντικαθίσταται το ανθρώπινο μάτι και ελέγχονται οι αντιδράσεις ενός συστατικού ή προϊόντος.

Η ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα πειράματα σε ζώα που διεξάγονται στη βιομηχανία καλλυντικών σε διεθνές επίπεδο είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

Δεδομένο Παρόλο που τα πειράματα σε ζώα για καλλυντικά προκαλούν πόνο στα ζώα ή ακόμη και θάνατο, κάθε χρόνο, σε όλον τον κόσμο, εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται δεκάδες εκατοντάδες ζώα για τη δοκιμή καλλυντικών προϊόντων και συστατικών.

Δεδομένο Η Βρετανία είναι μία από τις λίγες χώρες που διεξάγει και δημοσιεύει ετησίως αξιόπιστες στατιστικές όσον αφορά στα πειράματα σε ζώα για καλλυντικά. Ούτε οι Ηνωμένες Πολιτείες αλλά ούτε και η πλειοψηφία των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δημοσιεύουν παρόμοια αριθμητικά στοιχεία.

Δεδομένο Κατά τη διάρκεια του 1994, στη Βρετανία μόνο, χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν 3.500 ζώα για τέτοιου είδους πειράματα. Πρόσφατα δημοσιεύματα αποδεικνύουν ότι περισσότερα από 22.000 ζώα θανατώθηκαν στη Γαλλία κατά τη διάρκεια πειραμάτων, συμπεριλαμβανομένων κουνελιών, ινδικών χοιριδίων, αρουραίων και ποντικών.

Δεδομένο Προς το παρόν δεν έχει θεσμοθετηθεί νόμος που να δεσμεύει τις εταιρείες καλλυντικών να κοινοποιήσουν τον αριθμό πειραμάτων που διεξάγουν στα ζώα, ή που αναθέτουν σε τρίτους να κάνουν αντί για αυτές, στα ήδη υπάρχοντα και νέα συστατικά.

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α**

VIII

**ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΣΚΗΣΗΣ
ΠΙΕΣΗΣ ΤΗΣ GREEN PEACE**

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α**

ΙΧ

ΟΔΗΓΙΑ Ε.Ε. 313/90

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 1210/90

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 1836/93

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 7ης Ιουνίου 1990

σχετικά με την ελεύθερη πληροφόρηση για θέματα περιβάλλοντος

(90/313/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 130Ρ,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

τις αρχές και τους στόχους που ορίζονται από τα προγράμματα δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τα θέματα του περιβάλλοντος το 1973⁽⁴⁾, 1977⁽⁵⁾ και 1983⁽⁶⁾, και ειδικότερα από το πρόγραμμα δράσης του 1987⁽⁷⁾, που ζητεί να «θεσπιστούν διαδικασίες που να επιτρέπουν να βελτιωθεί η πρόσβαση του κοινού στα στοιχεία που διαθέτουν οι αρχές που είναι υπεύθυνες για το περιβάλλον»·

ότι το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντες στα πλαίσια του Συμβουλίου, δήλωσαν στο ψήφισμά τους της 19ης Οκτωβρίου 1987 σχετικά με την επιδίωξη και πραγματοποίηση μιας πολιτικής και ενός προγράμματος δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τα θέματα του περιβάλλοντος (1987 — 1992)⁽⁸⁾· ότι είχε σημασία, στα πλαίσια των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων της Κοινότητας και των κρατών μελών, να συγκεντρωθεί η κοινοτική δράση σε ορισμένους τομείς με προτεραιότητα, ανάμεσα στους οποί-

ους συγκαταλέγεται η βελτίωση της πρόσβασης στις πληροφορίες για θέματα περιβάλλοντος·

ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπογράμμισε, στη γνώμη που διατύπωσε για το τέταρτο πρόγραμμα δράσης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας για τα θέματα του περιβάλλοντος⁽⁹⁾· ότι «η πρόσβαση στην πληροφόρηση για όλους πρέπει να καταστεί δυνατή με ειδικό πρόγραμμα των Κοινοτήτων»·

ότι η πρόσβαση στις πληροφορίες για το περιβάλλον τις οποίες διαθέτουν οι δημόσιες αρχές, θα βελτιώσει τη προστασία του περιβάλλοντος·

ότι η ύπαρξη διαφορών στις ισχύουσες νομοθεσίες των κρατών μελών, όσον αφορά την πρόσβαση στα στοιχεία που σχετίζονται με το περιβάλλον τα οποία διαθέτουν οι δημόσιες αρχές, μπορεί να δημιουργήσει, εντός της Κοινότητας, ανισότητα όσον αφορά την πρόσβαση στις πληροφορίες ή/και τις συνθήκες ανταγωνισμού·

ότι είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί, για κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ανά την Κοινότητα, ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες για το περιβάλλον τις οποίες διαθέτουν οι δημόσιες αρχές με γραπτή, οπτική, ακουστική ή μηχανογραφική μορφή σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος, τις δραστηριότητες ή τα μέτρα που έχουν ή ενδέχεται να έχουν δυσμενή επίδραση στο περιβάλλον και τα μέτρα που έχουν σχεδιαστεί για να το προστατεύσουν·

ότι σε ορισμένες συγκεκριμένες και σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις μπορεί να δικαιολογείται η απόρριψη αίτησης πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον·

ότι η άρνηση της δημόσιας αρχής να κοινοποιήσει τις ζητούμενες πληροφορίες πρέπει να αιτιολογείται·

ότι ο αιτών πρέπει να έχει τη δυνατότητα προσφυγής κατά της απόφασης της δημόσιας αρχής·

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 335 της 30. 12. 1988, σ. 5.⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 120 της 16. 5. 1989, σ. 231.⁽³⁾ ΕΕ αριθ. C 139 της 5. 6. 1989, σ. 47.⁽⁴⁾ ΕΕ αριθ. C 112 της 20. 12. 1973, σ. 1.⁽⁵⁾ ΕΕ αριθ. C 139 της 13. 6. 1977, σ. 1.⁽⁶⁾ ΕΕ αριθ. C 46 της 17. 2. 1983, σ. 1.⁽⁷⁾ ΕΕ αριθ. C 70 της 18. 3. 1987, σ. 3.⁽⁸⁾ ΕΕ αριθ. C 289 της 29. 10. 1987, σ. 3.⁽⁹⁾ ΕΕ αριθ. C 156 της 15. 6. 1987, σ. 138.

α. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον που διαθέτουν οι δημόσιοι με αρμοδιότητες του δημόσιου τομέα σε θέματα περιβάλλοντος οι οποίοι ελέγχονται από δημόσιες αρχές·
β. στα πλαίσια συνολικής στρατηγικής διάδοσης των πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον, θα πρέπει να πραγματοποιούνται με ενεργό τρόπο στο κοινό οι πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος·

γ. η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να αναθεωρείται υπό το φως της κερκτημένης εμπειρίας.

ΕΞΕΛΙΞΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Ο σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι, αφενός, να εξασφαλιστεί η ελεύθερη πρόσβαση σε πληροφορίες για το περιβάλλον τις οποίες διαθέτουν οι δημόσιες αρχές, καθώς και η ελεύθερη διάδοση των πληροφοριών αυτών και, αφετέρου, να εξασφαλιστούν οι βασικοί όροι και προϋποθέσεις παροχής των πληροφοριών αυτών.

Άρθρο 2

Για τον σκοπό της παρούσας οδηγίας:

α. «πληροφορία σχετική με το περιβάλλον» είναι κάθε διαθέσιμο στοιχείο, υπό γραπτή, οπτική, ακουστική ή μηχανογραφική μορφή, για την κατάσταση των υδάτων, του αέρος, του εδάφους, της πανίδας, της χλωρίδας και των φυσικών χώρων, καθώς και για δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων που προκαλούν ενόχληση, όπως ο θόρυβος) ή μέτρα που επηρεάζουν ή δύναται να επηρεάσουν δυσμενώς τα ανωτέρω και για δραστηριότητες ή μέτρα που απασκοπούν στην προστασία των ανωτέρω, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών μέτρων και των προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος·

β. «δημόσιες αρχές» είναι κάθε δημόσια διοικητική υπηρεσία σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο που έχει αρμοδιότητες και κατέχει πληροφορίες σχετικά με το περιβάλλον, εξαιρουμένων των φορέων που ασκούν δικαστική ή νομοθετική εξουσία.

Άρθρο 3

Με την επιφύλαξη του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη υποχρεώνουν τις δημόσιες αρχές να χορηγούν πληροφορίες για το περιβάλλον σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το ζητά, χωρίς το πρόσωπο αυτό να πρέπει να αποδεικνύει συμφέρον.

Τα κράτη μέλη καθορίζουν τις λεπτομέρειες σύμφωνα με τις οποίες οι πληροφορίες καθίστανται πράγματι διαθέσιμες.

Τα κράτη μέλη δύναται να προβλέπουν ότι επιτρέπεται η άρνηση χορήγησης των πληροφοριών αυτών όταν οι πληροφορίες έχουν σχέση με:

- τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των εργασιών των δημοσίων αρχών, των διεθνών σχέσεων και της εθνικής αμυνας,
- τη δημόσια ασφάλεια,
- υποθέσεις που εκκρεμούν ή εκκρεμούσαν ενώπιον δικαστηρίων ή υποθέσεις για τις οποίες διενεργείται είτε ανακρίση (συμπεριλαμβανομένου και του πειθαρχικού ελέγχου) είτε προανάκριση,

— εμπορικά και βιομηχανικά μυστικά, συμπεριλαμβανομένης της πνευματικής ιδιοκτησίας,

— εμπιστευτικά προσωπικά στοιχεία ή/και φακέλους,

— στοιχεία που χορηγήθηκαν από τρίτο που δεν υπέχει νομική υποχρέωση να τα χορηγήσει,

— στοιχεία, η αποκάλυψη των οποίων θα είχε σαν αποτέλεσμα μάλλον να επηρεάσει δυσμενώς το περιβάλλον το οποίο αφορούν.

Οι πληροφορίες τις οποίες κατέχουν οι δημόσιες αρχές χορηγούνται εν μέρει όταν είναι δυνατό να διαχωριστούν οι πληροφορίες που αφορούν τα προαναφερόμενα θέματα.

3. Μια αιτηθείσα πληροφορία δύναται να μη χορηγείται όταν συνεπάγεται την παράδοση ημιτελών εγγράφων ή στοιχείων ή εσωτερικών ανακοινώσεων, ή όταν η αίτηση είναι προδήλως αβάσιμος ή διατυπωμένη πολύ γενικά.

4. Η δημόσια αρχή ενημερώνει τον αιτούντα για την τύχη της αίτησής του το συντομότερο δυνατό και το αργότερο εντός διμήνου. Οι λόγοι ενδεχόμενης άρνησης παροχής των απαιτούμενων πληροφοριών πρέπει να αναφέρονται.

Άρθρο 4

Οποιοσδήποτε θεωρεί ότι το αίτημά του για χορήγηση πληροφοριών απορρίφθηκε ή αγνοήθηκε αδικαιολογητά ή ότι έλαβε ανεπαρκή απάντηση από μια δημόσια αρχή, δύναται να ζητά διοικητική ή δικαστική αναθεώρηση της απόφασης σύμφωνα με τη σχετική εθνική νομοθεσία.

Άρθρο 5

Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν την καταβολή τέλους για τη χορήγηση πληροφοριών, το οποίο όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα λογικό ποσό.

Άρθρο 6

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες που έχουν σχέση με το περιβάλλον και τις οποίες διαθέτουν φορείς με αρμοδιότητες του δημόσιου τομέα για το περιβάλλον που ελέγχονται από δημόσιες αρχές, όπως αυτές ορίζονται στο άρθρο 2 στοιχείο β), διατίθενται με τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες των άρθρων 3, 4 και 5, είτε μέσω της αρμόδιας δημόσιας αρχής είτε απευθείας από τον ίδιο φορέα.

Άρθρο 7

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να παράσχουν γενική πληροφόρηση στο κοινό για την κατάσταση του περιβάλλοντος μέσω π.χ. περιοδικής δημοσίευσης πληροφοριακών εκθέσεων.

Άρθρο 8

Τέσσερα έτη μετά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1, τα κράτη μέλη υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή για την κτηθείσα πείρα. Βάσει της έκθεσης αυτής η Επιτροπή υποβάλλει, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, έκθεση συνοδευόμενη από τις τυχόν προτάσεις αναθεώρησης τις οποίες κρίνει σκόπιμες.

Άρθρο 9

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις απαραίτητες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν προς την παρούσα οδηγία το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1992. Ενημερώνουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

2. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τις κυριότερες διατάξεις εσωτερικού δικαίου που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 10

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 7 Ιουνίου 1990.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

P. FLYNN

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 1210/90 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 7ης Μαΐου 1990

για την ίδρυση του ευρωπαϊκού οργανισμού περιβάλλοντος και του ευρωπαϊκού δικτύου πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Εχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 130 P,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

τη Γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

οτι η συνθήκη προβλέπει την ανάπτυξη και την υλοποίηση μιας κοινοτικής πολιτικής στον τομέα του περιβάλλοντος, και ορίζει τους στόχους και τις αρχές που θα πρέπει να κατευθύνουν την πολιτική αυτή·

οτι οι ανάγκες στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος αποτελούν συνιστώσα των άλλων πολιτικών της Κοινότητας·

οτι σύμφωνα με το άρθρο 130 Π της συνθήκης, κατά την επεξεργασία της δράσης της στον τομέα του περιβάλλοντος, η Κοινότητα λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα·

οτι σύμφωνα με την απόφαση 85/338/ΕΟΚ⁽⁴⁾, η Επιτροπή έχει αναλάβει πρόγραμμα εργασίας σχετικά με ένα πειραματικό σχέδιο για τη συλλογή, το συντονισμό και τη συναρμογή πληροφοριών που αφορούν την κατάσταση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων στην Κοινότητα· ότι επιβάλλεται ήδη να ληφθούν οι αναγκαίες αποφάσεις όσον αφορά τη δημιουργία μόνιμου συστήματος πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον·

οτι είναι απαραίτητη η συλλογή, η επεξεργασία και η ανάλυση των περιβαλλοντολογικών δεδομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ούτως ώστε να αντλούνται αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες που να επιτρέπουν στην Κοινότητα και τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα

απαραίτητα για την προστασία του περιβάλλοντος μέτρα, να αξιολογούν τα αποτελέσματά τους και να εξασφαλίζουν την ορθή ενημέρωση του κοινού ως προς την κατάσταση του περιβάλλοντος·

οτι υπάρχουν ήδη στην Κοινότητα και τα κράτη μέλη μέσα για τέτοιου είδους πληροφόρηση και υπηρεσίες·

οτι, ξεκινώντας από αυτή τη βάση, πρέπει να δημιουργηθεί ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον, το οποίο θα συντονίζεται σε κοινοτικό επίπεδο από τον ευρωπαϊκό οργανισμό περιβάλλοντος·

οτι ο οργανισμός θα πρέπει να συνεργάζεται με τις υπάρχουσες διαρθρώσεις σε κοινοτικό επίπεδο, ώστε να δώσει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εξασφαλίζει πλήρως την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περιβάλλοντος·

οτι το καθεστώς που θα διέπει τον εν λόγω οργανισμό και η δομή που θα έχει πρέπει να αντιστοιχούν με τον αντικειμενικό χαρακτήρα των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων και να του επιτρέπουν να εκτελεί την αποστολή του σε στενή συνεργασία με τα υπάρχοντα εθνικά και διεθνή μέσα·

οτι ο οργανισμός πρέπει να διαθέτει νομική αυτοτέλεια και ταυτόχρονα να διατηρεί στενή σχέση με τα όργανα της Κοινότητας και τα κράτη μέλη·

οτι είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ότι ο οργανισμός είναι ανοικτός σε άλλες χώρες που συμμερίζονται το ενδιαφέρον της Κοινότητας και των κρατών μελών για τους στόχους του οργανισμού, δυνάμει συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ αυτών και της Κοινότητας·

οτι ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αναθεωρηθεί μετά πάροδο δύο ετών, προκειμένου να ορισθούν περαιτέρω καθήκοντα του οργανισμού,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

1. Με τον παρόντα κανονισμό ιδρύεται ο ευρωπαϊκός οργανισμός περιβάλλοντος και επιδιώκεται να τεθεί σε λειτουργία ένα ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφοριών και παρατηρήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 217 της 23. 8. 1989, σ. 7.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 96 της 17. 4. 1990.

⁽³⁾ ΕΕ αριθ. C 56 της 7. 3. 1990, σ. 20.

⁽⁴⁾ ΕΕ αριθ. L 176 της 6. 7. 1985, σ. 14.

2. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος που καθορίζονται στη συνθήκη και στα διαδοχικά κοινοτικά προγράμματα δράσης στον τομέα του περιβάλλοντος, στόχος είναι η παροχή στην Κοινότητα και στα κράτη μέλη

- αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θα τους επιτρέπουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, να αξιολογούν τα αποτελέσματά τους και να εξασφαλίζουν την ορθή ενημέρωση του κοινού για την κατάσταση του περιβάλλοντος.
- της απαιτούμενης για το σκοπό αυτό, τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης.

Άρθρο 2

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος που ορίζεται στο άρθρο 1, τα καθήκοντα του οργανισμού είναι τα εξής:

- i) σύσταση, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, και συντονισμός του δικτύου που προβλέπεται στο άρθρο 4. Στο πλαίσιο αυτό ο οργανισμός εξασφαλίζει τη συλλογή, την επεξεργασία και την ανάλυση δεδομένων, ιδίως στους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 3. Εκτός τούτου ο οργανισμός είναι αρμόδιος για τη συνέχιση των εργασιών που έχουν αναληφθεί δυνάμει της αποφάσεως 85/338/ΕΟΚ.
- ii) παροχή στην Κοινότητα και στα κράτη μέλη των αντικειμενικών πληροφοριών που απαιτούνται για την κατάρτιση και την εφαρμογή ορθών και αποτελεσματικών περιβαλλοντικών πολιτικών. Προς το σκοπό αυτό, παροχή ιδίως στην Επιτροπή των αναγκαίων πληροφοριών προκειμένου να μπορεί να εκτελεί επιτυχώς τα καθήκοντά της όσον αφορά τον εντοπισμό, την προπαρασκευή και την αξιολόγηση των μέτρων και της νομοθεσίας στον τομέα του περιβάλλοντος.
- iii) συλλογή, καταγραφή και εκτίμηση των δεδομένων περί της καταστάσεως του περιβάλλοντος, κατάρτιση εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης για την ποιότητα, ευαισθησία και πιέσεις επί του περιβάλλοντος στο έδαφος της Κοινότητας, προκειμένου να υπάρχουν ενιαία κριτήρια εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών δεδομένων που θα εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί τις πληροφορίες αυτές κατά την εξασφάλιση της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας περιβάλλοντος.
- iv) συμβολή στην εξασφάλιση της συγκρισιμότητας των περιβαλλοντικών δεδομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και, εφόσον απαιτείται, προώθηση διά των κατάλληλων μέσων, μιας καλύτερης εναρμόνισης των μεθόδων μέτρησης.
- v) προώθηση της ενσωμάτωσης των ευρωπαϊκών περιβαλλοντικών πληροφοριών σε διεθνή προγράμματα για την παρακολούθηση του περιβάλλοντος, όπως αυτά που έχουν θεσπισθεί στα πλαίσια του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών και των ειδικών του οργάνων.
- vi) εξασφάλιση της ειρείας διάδοσης αξιόπιστων περιβαλλοντικών πληροφοριών. Επιπλέον ο οργανισμός δημοσιεύει ανά τριετία έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος.
- vii) ενθάρρυνση της ανάπτυξης και της εφαρμογής τεχνικών πρόβλεψης σχετικά με το περιβάλλον που θα

επιτρέπουν να λαμβάνονται τα ενδεδειγμένα προληπτικά μέτρα την κατάλληλη στιγμή.

- viii) ενθάρρυνση της ανάπτυξης μεθόδων για την αποτίμηση του κόστους των ζημιών που προξενούνται στο περιβάλλον και του κόστους των πολιτικών πρόληψης, προστασίας και αποκατάστασης στον τομέα του περιβάλλοντος.
- ix) ενθάρρυνση της ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογίες για την πρόληψη ή τη μείωση των ζημιών που προξενούνται στο περιβάλλον.
- x) συνεργασία με τους φορείς και τα προγράμματα που αναφέρονται στο άρθρο 15.

Άρθρο 3

1. Οι κύριοι τομείς δραστηριοτήτων του οργανισμού περιλαμβάνουν, κατά το δυνατό, όλα τα στοιχεία που επιτρέπουν τη συλλογή πληροφοριών ώστε να καταστεί δυνατή η περιγραφή της παρούσας και προβλεπόμενης κατάστασης του περιβάλλοντος από τις ακόλουθες απόψεις:

- i) ποιότητα του περιβάλλοντος.
- ii) πιέσεις που υφίσταται το περιβάλλον.
- iii) ευαισθησία του περιβάλλοντος.

2. Ο οργανισμός παρέχει πληροφορίες που είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται απευθείας κατά την εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής περιβάλλοντος.

Προτεραιότητα αποδίδεται στους εξής τομείς δραστηριοτήτων:

- ποιότητα του αέρα και ατμοσφαιρικές εκπομπές.
- ποιότητα των υδάτων, ρυπαντές και υδάτινοι πόροι.
- κατάσταση του εδάφους, της χλωρίδας και πανίδας και των βιοτόπων.
- χρήση του εδάφους και φυσικοί πόροι.
- διαχείριση των αποβλήτων.
- εκπομπές ήχων.
- επικίνδυνες για το περιβάλλον χημικές ουσίες.
- προστασία των ακτών.

Ειδικότερα, καλύπτονται τα διασυνοριακά, πολυεθνικά ή πλανητικά φαινόμενα.

Λαμβάνεται επίσης υπόψη η κοινωνικοοικονομική διάσταση.

Κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων του, ο οργανισμός αποφεύγει τις επικαλύψεις με τις δραστηριότητες που έχουν ήδη αναλάβει άλλοι φορείς και όργανα.

Άρθρο 4

1. Το δίκτυο περιλαμβάνει:

- τα κύρια στοιχεία που συγκροτούν τα εθνικά δίκτυα πληροφοριών.
- τα εθνικά κομβικά σημεία.
- τα θεματικά κέντρα.

2. Προκειμένου να προχωρήσει η δημιουργία του δικτύου όσο το δυνατόν ταχύτερα και αποτελεσματικότερα, τα κράτη μέλη οφείλουν, εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, να αναφέρουν στον οργανισμό τα κύρια στοιχεία που συγκροτούν τα εθνικά τους δίκτυα πληροφοριών σε θέματα περιβάλλοντος, ιδίως στους

ταμείς προτεραιότητας που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 συμπερίλημμενων όλων των οργάνων που, κατά την κρίση τους, θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στις εργασίες του οργανισμού, έχοντας υπόψη την ανάγκη να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατό πληρέστερη γεωγραφική κάλυψη του εδάφους τους.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν ειδικότερα να καθορίζουν μεταξύ των οργάνων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 ή άλλων οργανισμών που είναι εγκατεστημένοι στο εδαφός τους ένα «εθνικό κομμάτι σημείο» που θα είναι επιφορτισμένο με τον συντονισμό ή/και τη διαδίδση των πληροφοριών που παρέχονται σε εθνικό επίπεδο στον οργανισμό, και στα όργανα ή τους φορείς που αποτελούν μέρος του δικτύου, συμπερίλημμενων των θεματικών κέντρων που αναφέρονται στην παράγραφο 4.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να ορίζουν, εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στην παράγραφο 2, τα όργανα ή άλλους οργανισμούς που είναι εγκατεστημένοι στο εδαφός τους στους οποίους θα μπορούσε ειδικά να ανατεθεί η συνεργασία με τον οργανισμό για ορισμένα θέματα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Το όργανο που ορίζεται με τον τρόπο αυτό θα πρέπει να είναι σε θέση να συνάψει συμφωνία με τον οργανισμό ώστε να ενεργεί ως θεματικό κέντρο του δικτύου για ειδικές εργασίες σε συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη. Τα κέντρα αυτά συνεργάζονται με άλλα όργανα που αποτελούν μέρος του δικτύου.

5. Ο οργανισμός επιβεβαιώνει, εντός έξι μηνών από την παραλαβή των πληροφοριών που αναφέρονται στην παράγραφο 2, βάσει αποφάσεως του διοικητικού συμβουλίου και των ρυθμίσεων που αναφέρονται στο άρθρο 5, τα κύρια στοιχεία του δικτύου.

Τα θεματικά κέντρα καθορίζονται με ομόφωνη απόφαση των μελών του διοικητικού συμβουλίου όπως ορίζεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1, για περίοδο που δεν υπερβαίνει τη διάρκεια κάθε πολυετούς προγράμματος εργασίας που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 4. Ο καθορισμός αυτός μπορεί ωστόσο να ανανεωθεί.

6. Η ανάθεση ειδικών καθηκόντων στα θεματικά κέντρα πρέπει να περιλαμβάνεται στο πολυετές πρόγραμμα εργασιών του οργανισμού που αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 4.

Έχοντας ιδίως προ οφθαλμών το πολυετές πρόγραμμα εργασιών, ο οργανισμός ελεγχέται περιοδικά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 στοιχεία που συγκροτούν το δίκτυο και επιφέρει ενδεχόμενες τροποποιήσεις που αποφασίζει το διοικητικό συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη τους τυχόν νέους καθορισμούς στους οποίους έχουν προδεί τα κράτη μέλη.

Άρθρο 5

Ο οργανισμός μπορεί να συμφωνεί με τα όργανα ή τους φορείς που αποτελούν μέρος του δικτύου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4, τις αναγκαίες ρυθμίσεις, ιδιαίτερα δε τις συμβάσεις, προκειμένου να διεκπεραιώνονται αποτελεσματικά τα καθήκοντα που τους αναθέτει. Ένα κράτος μέλος δύναται να προβλέπει ότι οι διακανονισμοί αυτοί με τον οργανισμό, όσον αφορά τους εθνικούς οργανισμούς ή

όργανα που υπάρχουν στο εδαφός του, θα συνάπτονται σε συμφωνία με το εθνικό κομμάτι σημείο.

Άρθρο 6

Τα περιβαλλοντικά δεδομένα που παρέχονται στον οργανισμό ή ανακοινώνονται από αυτόν μπορούν να δημοσιευθούν και διατίθενται γενικά στο κοινό, με την επιφύλαξη ότι συμμορφούνται προς τους κανόνες της Επιτροπής και των κρατών μελών σχετικά με τη διάδοση των πληροφοριών, ιδίως όσον αφορά τον εμπιστευτικό χαρακτήρα.

Άρθρο 7

Ο οργανισμός έχει νομική προσωπικότητα. Σε όλα τα κράτη μέλη απολαύει της ευρύτερης δυνατής νομικής προστασίας που αναγνωρίζεται από τη νομοθεσία τους στα νομικά πρόσωπα.

Άρθρο 8

1. Το διοικητικό συμβούλιο του οργανισμού αποτελείται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους και δύο αντιπροσώπους της Επιτροπής.

Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διορίζει, ως μέλη του διοικητικού συμβουλίου, δύο επιστήμονες με ιδιαίτερα προσόντα στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, οι οποίοι επιλέγονται βάσει της προσωπικής συμβολής που μπορούν να παράσχουν στο έργο του οργανισμού.

Κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου μπορεί να αντικαθίσταται από αναπληρωματικό μέλος.

2. Το διοικητικό συμβούλιο εκλέγει τον πρόεδρό του μεταξύ των μελών του για περίοδο τριών ετών και θεσπίζει τον εσωτερικό του κανονισμό. Κάθε μέλος του διοικητικού συμβουλίου διαθέτει μία ψήφο.

3. Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου λαμβάνονται με πλειοψηφία των δύο τρίτων των μελών του, εκτός από την περίπτωση που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 5 δεύτερο εδάφιο.

4. Το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει πολυετές πρόγραμμα εργασιών σύμφωνα με τους τομείς προτεραιότητας που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 και με βάση σχέδιο που υποβάλλει ο εκτελεστικός διευθυντής που αναφέρεται στο άρθρο 9, μετά από διαβούλευση με την επιστημονική επιτροπή του άρθρου 10 και αφού λάβει τη γνώμη της Επιτροπής. Το πρώτο πολυετές πρόγραμμα θεσπίζεται μέσα σε προθεσμία εννέα μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού.

5. Στα πλαίσια του πολυετούς προγράμματος, το διοικητικό συμβούλιο θεσπίζει κάθε χρόνο το πρόγραμμα εργασιών του οργανισμού με βάση σχέδιο που υποβάλλει ο εκτελεστικός διευθυντής μετά από διαβούλευση με την επιστημονική επιτροπή και αφού λάβει τη γνώμη της Επιτροπής. Κατά τη διάρκεια του έτους, το πρόγραμμα είναι δυνατόν να προσαρμοστεί με την ίδια διαδικασία.

6. Το διοικητικό συμβούλιο εγκρίνει, το αργότερο έως τις 31 Ιανουαρίου κάθε έτους, την ετήσια γενική έκθεση για τις δραστηριότητες του οργανισμού. Ο εκτελεστικός διευθυντής την κοινοποιεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη.

Άρθρο 9

1. Του οργανισμού προΐσταται εκτελεστικός διευθυντής αιρεζόμενος από το διοικητικό συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής για περίοδο πέντε ετών, με δυνατότητα ανανέωσης. Ο εκτελεστικός διευθυντής είναι ο νομικός εκπρόσωπος του οργανισμού, είναι δε υπεύθυνος για τα εξής:

- την κατάλληλη προετοιμασία και εκτέλεση των αποφάσεων που λαμβάνει και των προγραμμάτων που εγκρίνει το διοικητικό συμβούλιο,
- την τρέχουσα διαχείριση του οργανισμού,
- την εκτέλεση των καθηκόντων που καθορίζονται στα άρθρα 12 και 13,
- την εκπόνηση και δημοσίευση των εκθέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 2 σημείο vi,
- όλα τα ζητήματα προσωπικού,
- την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζονται στο άρθρο 8 παράγραφοι 4 και 5.

Για την πρόσληψη του επιστημονικού προσωπικού του οργανισμού, ο εκτελεστικός διευθυντής λαμβάνει τη γνώμη της επιστημονικής επιτροπής που αναφέρεται στο άρθρο 10.

2. Ο εκτελεστικός διευθυντής λογοδοτεί στο διοικητικό συμβούλιο για τις δραστηριότητές του.

Άρθρο 10

1. Το διοικητικό συμβούλιο και ο εκτελεστικός διευθυντής επικουρούνται από μια επιστημονική επιτροπή, στην οποία ανατίθεται να γνωμοδοτεί στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό και για κάθε επιστημονικό ζήτημα σχετικό με τις δραστηριότητες του οργανισμού που της υποβάλει το διοικητικό συμβούλιο ή ο εκτελεστικός διευθυντής.

Οι γνώμες της επιστημονικής επιτροπής δημοσιεύονται.

2. Η επιστημονική επιτροπή αποτελείται από εννέα μέλη που διαθέτουν ιδιαίτερη εξειδίκευση στον τομέα του περιβάλλοντος, διορίζονται δε από το διοικητικό συμβούλιο για περίοδο τεσσάρων ετών, με δυνατότητα ανανέωσης για μία ακόμη φορά. Η λειτουργία της ρυθμίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό που προβλέπεται στο άρθρο 8 παράγραφος 2.

Άρθρο 11

1. Για όλα τα έσοδα και τα έξοδα του οργανισμού πρέπει να υπάρχουν προβλέψεις για κάθε οικονομικό έτος. Το οικονομικό έτος συμπίπτει με το ημερολογιακό. Τα έσοδα και έξοδα πρέπει να εγγράφονται στον προϋπολογισμό του οργανισμού.

2. Τα έσοδα και τα έξοδα του προϋπολογισμού πρέπει να είναι ισοσκελισμένα.

3. Τα έσοδα του οργανισμού περιλαμβάνουν, χωρίς να αποκλείονται και άλλοι τυχόν πόροι, μία επιχορήγηση της Κοινότητας η οποία εγγράφεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και τις αμοιβές που καταβάλλονται για παρεχόμενες υπηρεσίες.

4. Τα έξοδα του οργανισμού περιλαμβάνουν ιδίως τις αμοιβές του προσωπικού, τα διοικητικά έξοδα και τα έξοδα υποδομής, τα έξοδα λειτουργίας και τις δαπάνες από συμβά-

σεις που έχουν συναφθεί με όργανα ή φορείς που αποτελούν μέρος του δικτύου, καθώς και με τρίτους.

Άρθρο 12

1. Ο εκτελεστικός διευθυντής καταρτίζει, το αργότερο μέχρι τις 31 Μαρτίου κάθε έτους, ένα σχέδιο κατάστασης προβλεπομένων εσόδων και εξόδων του οργανισμού για το επόμενο οικονομικό έτος και το διαβιβάζει, μαζί με μια κατάσταση προσωπικού, στο διοικητικό συμβούλιο.

2. Το διοικητικό συμβούλιο καταρτίζει την κατάσταση προβλεπομένων εσόδων και εξόδων, συνοδευόμενη από την κατάσταση προσωπικού, και τη διαβιβάζει αμελλητί στην Επιτροπή. Η Επιτροπή καταρτίζει βάσει αυτών τις αντίστοιχες προβλέψεις στο προσχέδιο προϋπολογισμού που υποβάλλει στο Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 203 της συνθήκης.

3. Το διοικητικό συμβούλιο εγκρίνει τον προϋπολογισμό του οργανισμού πριν από την αρχή του οικονομικού έτους αφού τον προσαρμόσει, εφόσον χρειάζεται, στην κοινοτική επιχορήγηση και τους άλλους πόρους του οργανισμού.

Άρθρο 13

1. Ο εκτελεστικός διευθυντής εκτελεί τον προϋπολογισμό του οργανισμού.

2. Τον έλεγχο της ανάληψης και της πληρωμής όλων των δαπανών και τον έλεγχο της διαπίστωσης και της είσπραξης όλων των εσόδων του οργανισμού ασκεί ο δημοσιονομικός ελεγκτής που διορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο.

3. Μέχρι τις 31 Μαρτίου κάθε έτους, ο εκτελεστικός διευθυντής απευθύνει στην Επιτροπή, το διοικητικό συμβούλιο και το Ελεγκτικό Συνέδριο, τους λογαριασμούς του συνόλου των εσόδων και εξόδων του προηγούμενου οικονομικού έτους. Το Ελεγκτικό Συνέδριο τους εξετάζει σύμφωνα με το άρθρο 206 Α της συνθήκης.

4. Το διοικητικό συμβούλιο απαλλάσσει τον εκτελεστικό διευθυντή για την εκτέλεση του προϋπολογισμού.

Άρθρο 14

Το διοικητικό συμβούλιο εγκρίνει, ύστερα από γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τις εσωτερικές δημοσιονομικές διατάξεις και καθορίζει, ιδίως, τις λεπτομέρειες κατάρτισης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού του οργανισμού.

Άρθρο 15

1. Ο οργανισμός επιζητεί ενεργά τη συνεργασία με άλλους κοινοτικούς φορείς και προγράμματα, ιδίως δε με το κοινό κέντρο ερευνών, τη στατιστική υπηρεσία και τα κοινοτικά προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα του περιβάλλοντος. Ειδικότερα:

— η συνεργασία με το κοινό κέντρο ερευνών αφορά ειδικότερα τα καθήκοντα που καθορίζονται στο σημείο Α του παραρτήματος,

— ο συντονισμός με τη στατιστική υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Eurostat) και το στατιστικό πρόγραμμα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές του σημείου Β του παραρτήματος.

2. Ο οργανισμός συνεργάζεται ενεργά και με άλλους φορείς, όπως με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Διαστήματος, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτυξιακής (ΟΟΣΑ), το Συμβούλιο της Ευρώπης, το Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας, τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών και τα ειδικά του όργανα, ιδίως δε με το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (Unep), τη Διεθνή Οργάνωση Μετεωρολογίας και το Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας.

3. Η συνεργασία που αναφέρεται στις παραγράφους 1 και 2 πρέπει ιδίως να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη αποφυγής πλεηλειπικαλύψεων.

Άρθρο 16

Το πρωτόκολλο περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει εφαρμογή και στον οργανισμό.

Άρθρο 17

Το προσωπικό του οργανισμού υπόκειται στους κανονισμούς και στις ρυθμίσεις που ισχύουν για τους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Ο οργανισμός ασκεί, ως προς το προσωπικό του, τις εξουσίες της αρμόδιας για τους διορισμούς αρχής.

Το διοικητικό συμβούλιο, σε συμφωνία με την Επιτροπή, θεσπίζει τις ενδεδειγμένες λεπτομέρειες εφαρμογής.

Άρθρο 18

1. Η συμβατική ευθύνη του οργανισμού διέπεται από το δίκαιο που εφαρμόζεται στη σχετική σύμβαση. Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι αρμόδιο να λαμβάνει αποφάσεις δυνάμει ρήτρας διαιτησίας που περιλαμβάνεται σε σύμβαση που συνάπτεται από τον οργανισμό.

2. Στο πεδίο της εξωσυμβατικής ευθύνης, ο οργανισμός υποχρεούται, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του δικαίου που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, να αποκαθιστά τις ζημιές που προξενούνται από τον ίδιο ή από υπαλλήλους του κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάζει τις διαφορές σχετικά με την επανόρθωση των ζημιών αυτών.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 7 Μαΐου 1990.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

G. COLLINS

3. Η προσωπική ευθύνη των υπαλλήλων έναντι του οργανισμού διέπεται από τις διατάξεις που εφαρμόζονται στο προσωπικό του οργανισμού.

Άρθρο 19

Ο οργανισμός είναι ανοιχτός στις χώρες που δεν είναι μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αλλά οι οποίες συμμερίζονται το ενδιαφέρον της Κοινότητας και των κρατών μελών για τους στόχους του οργανισμού δυνάμει συμφωνιών που συνάπτονται μεταξύ αυτών και της Κοινότητας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 228 της συνθήκης.

Άρθρο 20

Προ της παρελεύσεως δύο ετών από της έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού και αφού ζητήσει τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Συμβούλιο θα αποφασίσει, επί της αυτής με τον παρόντα κανονισμό βάσεως και βάσει εκθέσεως της Επιτροπής συνοδευόμενης από τις ενδεδειγμένες προτάσεις, επί των περαιτέρω καθηκόντων του οργανισμού, στους ακόλουθους κυρίως τομείς:

- τη συμμετοχή του οργανισμού στον έλεγχο της εφαρμογής της κοινοτικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, σε συνεργασία με την Επιτροπή και τους υπάρχοντες αρμόδιους φορείς στα κράτη μέλη,
- την προετοιμασία περιβαλλοντικών σφραγίδων και τον καθορισμό κριτηρίων για την απονομή τους σε φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα, τεχνολογίες, αγαθά, υπηρεσίες και προγράμματα που δεν εξαντλούν φυσικούς πόρους,
- την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών και διαδικασιών καθώς και της χρήσης και μεταφοράς τους εντός της Κοινότητας και σε τρίτες χώρες,
- τον καθορισμό κριτηρίων για την εκτίμηση των επιπτώσεων επί του περιβάλλοντος ενόψει της εφαρμογής και ενδεχόμενης αναθεώρησης της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ⁽¹⁾, όπως προβλέπεται στο άρθρο 11 της εν λόγω οδηγίας.

Άρθρο 21

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της ημέρας κατά την οποία θα αποφασίσουν οι αρμόδιες αρχές περί της έδρας του οργανισμού⁽²⁾.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 175 της 5. 7. 1985, σ. 40.

⁽²⁾ Η ημερομηνία κατά την οποία θα αρχίσει να ισχύει ο κανονισμός θα δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α Συνεργασία με το κοινό κέντρο ερευνών

- Εναρμόνιση των μεθόδων περιβαλλοντικών μετρήσεων⁽¹⁾.
- Βαθμονόμηση των οργάνων μέτρησης⁽¹⁾.
- Τυποποίηση της μορφής των δεδομένων.
- Ανάπτυξη νέων μεθόδων και οργάνων μέτρησης στον τομέα του περιβάλλοντος.
- Άλλα καθήκοντα που ορίζονται με συμφωνία του εκτελεστικού διευθυντή του οργανισμού και του γενικού διευθυντή του κοινού κέντρου ερευνών.

Β Συνεργασία με την Eurostat

1. Το σύστημα θα χρησιμοποιεί, στο μέτρο του δυνατού, το σύστημα στατιστικών πληροφοριών που εφαρμόζεται από την Eurostat και τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες των κρατών μελών.
2. Το στατιστικό πρόγραμμα στον τομέα του περιβάλλοντος θα καταρτιστεί κατόπιν συμφωνίας του εκτελεστικού διευθυντή του οργανισμού και του γενικού διευθυντή της Eurostat και θα υποβληθεί προς έγκριση στο διοικητικό συμβούλιο του οργανισμού και στην επιτροπή του στατιστικού προγράμματος.
3. Το στατιστικό πρόγραμμα καταρτίζεται και εφαρμόζεται στα πλαίσια που έχουν δημιουργηθεί από τους διεθνείς στατιστικούς φορείς, όπως είναι η στατιστική επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών, η συνδιάσκεψη ευρωπαϊών στατιστικολόγων και ο ΟΟΣΑ.

⁽¹⁾ Η εργασία σε αυτούς τους τομείς πρέπει να λαμβάνει επίσης υπόψη τις εργασίες που εκτελούνται από το κοινοτικό γραφείο αναφοράς.

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 1836/93 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 29ης Ιουνίου 1993

για την εκούσια συμμετοχή των επιχειρήσεων του βιομηχανικού τομέα σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 130 Ρ,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Εκτιμώντας:

οτι οι στόχοι και οι αρχές της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως ορίζονται στη συνθήκη και αναλύονται στο ψήφισμα του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 για ένα κοινοτικό πρόγραμμα πολιτικής και δράσης σε σχέση με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη⁽⁴⁾, καθώς και στα προηγούμενα ψηφίσματα του 1973⁽⁵⁾, 1977⁽⁶⁾, 1983⁽⁷⁾ και 1987⁽⁸⁾ όσον αφορά την κοινοτική πολιτική και τα κοινοτικά προγράμματα δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος, είναι ιδίως η πρόληψη, η μείωση και, ει δυνατόν, η εξάλειψη της ρύπανσης, ιδίως στην πηγή βάσει της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», η εξασφάλιση ορθής διαχείρισης των πόρων και η χρήση καθαρών ή καθαρότερων τεχνολογιών·

οτι το άρθρο 2 της συνθήκης, όπως έχει σύμφωνα με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση που υπεγράφη στο Μάαστριχτ στις 7 Φεβρουαρίου 1992, ορίζει ότι η Κοινότητα έχει ως αποστολή να προάγει μια σταθερή και διαρκή ανάπτυξη στο σύνολο της Κοινότητας και ότι το ψήφισμα του Συμβουλίου της 1ης Φεβρουαρίου 1993 δίνει έμφαση στη σημασία της αειφόρου αυτής ανάπτυξης·

οτι το πρόγραμμα «Προς την αειφορία» που έχει υποβάλει η Επιτροπή, τη γενική προσέγγιση του οποίου ενέκρινε το Συμβούλιο με το ψήφισμά του της 1ης Φεβρουαρίου 1993, υπογραμμίζει το ρόλο και τις ευθύνες των επιχειρήσεων

προκειμένου τόσο να ενισχυθεί η οικονομία όσο και να προστατευθεί το περιβάλλον σε όλη την Κοινότητα,

οτι η βιομηχανία φέρει ίδια ευθύνη για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της και, ως εκ τούτου, πρέπει να υιοθετήσει μία ενεργητική προσέγγιση στον τομέα αυτόν·

οτι η ευθύνη αυτή απαιτεί από τις επιχειρήσεις να καθιερώσουν και να εφαρμόζουν περιβαλλοντικές πολιτικές στόχους και προγράμματα, καθώς και αποτελεσματικά συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης· ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να θεσπίσουν περιβαλλοντική πολιτική, η οποία πέρα από πρόβλεψη για συμμόρφωση με όλες τις συναφείς κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, πρέπει να περιλαμβάνει ανάληψη υποχρεώσεων για την εύλογη και συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων·

οτι η εφαρμογή συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης από τις επιχειρήσεις πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη να εξασφαλιστεί η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση των εργαζομένων κατά την καθιέρωση και την εφαρμογή των συστημάτων αυτών·

οτι τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να περιλαμβάνουν διαδικασίες περιβαλλοντικού ελέγχου ώστε οι διευθύνοντες να είναι σε θέση να εκτιμούν τη συμμόρφωση προς το σύστημα, καθώς και την αποτελεσματικότητα του συστήματος στα πλαίσια της υλοποίησης της περιβαλλοντικής πολιτικής της επιχείρησης·

οτι η εκ μέρους των επιχειρήσεων παροχή πληροφοριών προς το κοινό, όσον αφορά τις περιβαλλοντικές πτυχές των δραστηριοτήτων τους, αποτελεί βασικό στοιχείο της ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης και ανταποκρίνονται στο αυξανόμενο ενδιαφέρον του κοινού να ενημερώνεται σχετικά με το ζήτημα αυτό·

οτι, συνεπώς, πρέπει να παρακινούνται οι επιχειρήσεις να συντάσσουν και να κυκλοφορούν περιοδικές περιβαλλοντικές δηλώσεις που θα περιέχουν πληροφορίες για το κοινό όσον αφορά την πραγματική κατάσταση του περιβάλλοντος στους βιομηχανικούς χώρους τους, καθώς και όσον αφορά τις πολιτικές, τους στόχους, τα προγράμματα και τα συστήματα διαχείρισής τους για το περιβάλλον·

οτι η διαφάνεια και η αξιοπιστία των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων στον τομέα αυτόν ενισχύεται εφόσον οι πολιτικές, τα προγράμματα, τα συστήματα διαχείρισης, οι διαδι-

(1) ΕΕ αριθ. C 120 της 30. 4. 1993, σ. 3.

(2) ΕΕ αριθ. C 42 της 15. 2. 1993, σ. 44.

(3) ΕΕ αριθ. C 332 της 16. 12. 1992, σ. 44.

(4) Δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα.

(5) ΕΕ αριθ. C 112 της 20. 12. 1973, σ. 1.

(6) ΕΕ αριθ. C 139 της 13. 6. 1977, σ. 1.

(7) ΕΕ αριθ. C 46 της 17. 2. 1983, σ. 1.

(8) ΕΕ αριθ. C 70 της 18. 3. 1987, σ. 1.

κασις, ελέγχου και οι δηλώσεις των επιχειρήσεων στον τομέα του περιβάλλοντος εξετάζονται, για να εξασφαλιστεί ότι τηρούν τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού. Οι δε περιβαλλοντικές δηλώσεις επικυρώνονται από ανεξάρτητους περιβαλλοντικούς επιθεωρητές.

Οτι είναι αναγκαία να εξασφαλιστεί η ανεξαρτησία και αμεροληπτική διαπίστωση και εποπτεία των επιθεωρητών περιβάλλοντος προκειμένου να αποσκοπαστεί η αξιολογία του συστήματος.

Οτι πρέπει να ενθαρρυνείται η συμμετοχή των επιχειρήσεων στο σύστημα αυτό επί εκουσίας βάσεως, ότι προκειμένου να εξασφαλιστεί η ενιαία εφαρμογή του συστήματος σε όλη την Κοινότητα, οι κανόνες, οι διαδικασίες και οι βασικές απαιτήσεις θα πρέπει να είναι οι αυτές σε κάθε κράτος μέλος.

Οτι το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου πρέπει σε πρώτη φάση να εστιαστεί στο βιομηχανικό τομέα όπου ήδη εφαρμόζονται συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και περιβαλλοντικού ελέγχου, ότι είναι επιθυμητό παρόμοια μέτρα να εφαρμοστούν περαιρωματικά και σε τομείς εκτός βιομηχανίας, όπως οι εταιρείες διανομής και οι δημόσιες υπηρεσίες.

Οτι, προκειμένου οι επιχειρήσεις να αποφύγουν αδικαιολόγητα βάρη και προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ του κοινοτικού συστήματος και των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου, τα πρότυπα αυτά, αναγνωριζόμενα από την Επιτροπή, βάσει κατάλληλης διαδικασίας, πρέπει να θεωρούνται ως πληρούντα τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού και δεν απαιτείται από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να επαναλαμβάνουν τις αυτές διαδικασίες.

Οτι προέχει η συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και ελέγχου και ότι η συμμετοχή τους πρέπει να προωθείται με τη θέσπιση ή την πρόωθηση μέτρων τεχνικής βοήθειας, καθώς και μηχανισμών με προορισμό την παροχή της αναγκαίας πραγματογνωμοσύνης και υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις αυτές.

Οτι η Επιτροπή πρέπει, σύμφωνα με κοινοτική διαδικασία, να προσαρμόζει τα παραρτήματα στον παρόντα κανονισμό, να αναγνωρίζει τα εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, να δώσει κατευθυντήριες γραμμές ως προς τη συχνότητα των περιβαλλοντικών ελέγχων και να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τη διαπίστωση και την εποπτεία των περιβαλλοντικών επιθεωρητών.

Οτι ο παρών κανονισμός πρέπει να αναθεωρηθεί βάσει της κτηθίσιας πείρας ύστερα από ορισμένο χρόνο λειτουργίας.

ΕΞΕΛΩΣΓ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ

Άρθρο 1

Το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου και οι αντικειμενικοί του σκοποί

1. Θεσπίζεται κοινοτικό σύστημα για την αξιολόγηση και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων και τη σχετική ενημέρωση του κοινού, εφεξής καλούμενο «κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου» ή «σίστημα», στο

οποίο θα είναι δυνατόν να συμμεπίζουν εκουσίως οι επιχειρήσεις που ασκούν βιομηχανικές δραστηριότητες.

2. Αντικειμενικός σκοπός του συστήματος είναι η πρόωθηση της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων των βιομηχανικών δραστηριοτήτων μέσω:

α) της κηαρτίσης και της εφαρμογής από τις επιχειρήσεις περιβαλλοντικών πολιτικών, προγραμμάτων και συστημάτων διαχείρισης για τους χώρους όπου ασκούν τις δραστηριότητές τους.

β) της συστηματικής αντικειμενικής και περιοδικής αξιολόγησης των επιδόσεων των στοιχείων αυτών.

γ) της ενημέρωσης του κοινού ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις.

3. Το σύστημα δεν θίγει τους υφιστάμενους κοινοτικούς ή εθνικούς κανόνες ή τεχνικά πρότυπα που αφορούν τους περιβαλλοντικούς ελέγχους, ούτε τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων βάσει των εν λόγω νομοθετικών κανόνων και προτύπων.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

- α) «περιβαλλοντική πολιτική»: οι συνολικοί στόχοι και οι αρχές δράσης μιας επιχείρησης ως προς το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της συμβόρφωσης προς όλες τις υφιστάμενες κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον.
- β) «περιβαλλοντική ανάλυση»: η αρχική συνολική ανάλυση των περιβαλλοντικών θεμάτων, επιπτώσεων και επιδόσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες σε ένα συγκεκριμένο χώρο.
- γ) «περιβαλλοντικό πρόγραμμα»: η περιγραφή των συγκεκριμένων αντικειμενικών σκοπών και δραστηριοτήτων της επιχείρησης για την εξασφάλιση μεγαλύτερης προστασίας του περιβάλλοντος σε συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, η οποία περιλαμβάνει την περιγραφή των μέτρων που έχουν ληφθεί ή μελετώνται για την επίτευξη των σκοπών αυτών και, αναλόγως της περίπτωσης, την τήρηση των προθεσμιών που έχουν τεθεί για την εφαρμογή των μέτρων αυτών.
- δ) «περιβαλλοντικοί αντικειμενικοί σκοποί»: οι λεπτομερείς αντικειμενικοί σκοποί που έχει θέσει η ίδια η επιχείρηση ως προς τις περιβαλλοντικές της επιδόσεις.
- ε) «σίστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης»: το τμήμα του συνολικού συστήματος διαχείρισης το οποίο περιλαμβάνει την οργανωτική δομή, τις ευθύνες, τις πρακτικές, τις διαδικασίες, τις μεθόδους και τους πόρους για τον καθορισμό και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής.
- στ) «περιβαλλοντικός έλεγχος»: ένα μέσο διαχείρισης που περιλαμβάνει συστηματική, τεκμηριωμένη, περιοδική και αντικειμενική αξιολόγηση των επιδόσεων του οργανισμού, του συστήματος διαχείρισης και των μεθόδων για την προστασία του περιβάλλοντος, με στόχο:
 - ι) τη διευκόλυνση του ελέγχου, από τη διένδυση μιας επιχείρησης, των πρακτικών οι οποίες ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον.

ii) τον έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών πολιτικών της επιχείρησης·

Άρθρο 3

Συμμετοχή στο σύστημα

Οι επιχειρήσεις που ασκούν βιομηχανική δραστηριότητα μπορούν ελεύθερα να συμμετέχουν στο σύστημα για κάθε χώρο ή χώρους άσκησης των δραστηριοτήτων τους. Για να καταχωρηθεί ένας χώρος στο σύστημα, η επιχείρηση πρέπει:

- ζ) «κύκλος ελέγχου»: η χρονική περίοδος κατά την οποία ελέγχονται όλες οι δραστηριότητες σε δεδομένο χώρο δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 4 και του παραρτήματος II, όσον αφορά όλα τα σχετικά περιβαλλοντικά θέματα που αναφέρονται στο παράρτημα I, τμήμα Γ·
- η) «περιβαλλοντική δήλωση»: η δήλωση που συντάσσεται από την επιχείρηση σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, και ιδίως του άρθρου 5·
- ii) «βιομηχανική δραστηριότητα»: κάθε δραστηριότητα που απαριθμείται στα τμήματα Γ και Δ της στατιστικής ονοματολογίας των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (NACE τεν. 1), όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου (*), με την προσθήκη της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, αερίου, ατμού και θερμού ύδατος της ανακύκλωσης της επεξεργασίας της καταστροφής ή της διάθεσης στερεών αποβλήτων ή λυμάτων·
- i) «επιχείρηση»: οργανισμός, ο οποίος έχει γενικό επιχειρησιακό έλεγχο των δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένο χώρο·
- ia) «χώρος δραστηριοτήτων»: έκταση γης στην οποία ασκούνται βιομηχανικές δραστηριότητες υπό τον έλεγχο μιας επιχείρησης σε συγκεκριμένη τοποθεσία, συμπεριλαμβανομένης κάθε συναφούς ή σχετικής αποθήκευσης πρώτων υλών, υποπροϊόντων, ενδιάμεσων προϊόντων, τελικών προϊόντων και αποβλήτων, καθώς και του εξοπλισμού και της υποδομής που χρησιμοποιούνται στα πλαίσια των δραστηριοτήτων, ανεξαρτήτως της μόνιμης ή μη εγκατάστασής τους·
- ib) «ελεγκτής»: άτομο ή ομάδα που ανήκει στο προσωπικό της επιχείρησης ή είναι τρίτος προς την επιχείρηση, και ενεργεί για λογαριασμό της γενικής διεύθυνσης της επιχείρησης, διαθέτοντας ατομικά ή συλλογικά, τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο παράρτημα II τμήμα Γ και διαθέτει επαρκή ανεξαρτησία σε σχέση με τις δραστηριότητες που ελέγχει ώστε να μπορεί να κρίνει με αντικειμενικότητα·
- iy) «διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος»: πρόσωπο ή οργανισμός ανεξάρτητος της ελεγχόμενης επιχείρησης, ο οποίος έχει διαπιστευθεί σύμφωνα με τους όρους και τις διαδικασίες του άρθρου 6·
- id) «σύστημα διαπίστευσης»: σύστημα για τη διαπίστευση και την εποπτεία των επιθεωρητών περιβάλλοντος, το οποίο διαχειρίζεται ένα ανεξάρτητο ίδρυμα ή οργανισμός που έχει οριστεί ή συσταθεί από το κράτος μέλος, με επαρκείς πόρους και ειδικές γνώσεις και που διαθέτει τις κατάλληλες διαδικασίες για την εκτέλεση των καθηκόντων που ορίζει ο παρών κανονισμός για το εν λόγω σύστημα·
- ie) «αρμόδιοι οργανισμοί»: οι οργανισμοί που ορίζονται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 18, προς άσκηση των καθηκόντων που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό.

- a) να θεσπίσει περιβαλλοντική πολιτική, σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παραρτήματος I, στην οποία, εκτός από την πρόβλεψη για συμμόρφωση με όλες τις συναφείς κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, πρέπει να περιλαμβάνεται και ανάληψη υποχρεώσεων για την εύλογη και συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, ούτως ώστε να μειώνονται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε επίπεδα που να μην υπερβαίνουν εκείνα που αντιστοιχούν στην οικονομικά δίκαιη εφαρμογή της καλύτερης διαθέσιμης τεχνολογίας·
- b) να πραγματοποιήσει περιβαλλοντική ανάλυση του χώρου δραστηριοτήτων για τα θέματα που αναφέρονται στο παράρτημα I τμήμα Γ·
- γ) να εισαγάγει, υπό το φως των αποτελεσμάτων αυτής της ανάλυσης, περιβαλλοντικό πρόγραμμα για το χώρο και σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης για όλες τις διεξαγόμενες στον εν λόγω χώρο δραστηριότητες. Στόχος του περιβαλλοντικού προγράμματος θα είναι η εκπλήρωση των υποχρεώσεων που περιέχονται στην περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις του παραρτήματος I·
- δ) να διενεργεί ή να αναθέσει σε άλλους να διενεργούν, τους κατ' άρθρο 4 περιβαλλοντικούς ελέγχους στους οικείους χώρους δραστηριοτήτων·
- e) να καθορίσει αντικειμενικούς σκοπούς στο ανώτατο κατάλληλο επίπεδο διοίκησης για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με βάση τα πορίσματα του ελέγχου και να αναθεωρεί ανάλογα το περιβαλλοντικό πρόγραμμα ώστε να είναι δυνατή η επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών στον εν λόγω χώρο·
- στ) να συντάσσει, σύμφωνα με το άρθρο 5, ειδική περιβαλλοντική δήλωση για κάθε ελεγχόμενο χώρο δραστηριοτήτων. Η πρώτη τέτοια δήλωση πρέπει να περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο παράρτημα V·
- ζ) να μεριμνά για την εξέταση της πολιτικής του προγράμματος του συστήματος διαχείρισης της ανάλυσης ή της διαδικασίας ελέγχου που αφορούν το περιβάλλον καθώς και της περιβαλλοντικής δήλωσης ή των περιβαλλοντικών δηλώσεων, προκειμένου να δεβαιώνεται ότι είναι σύμφωνα με τις σχετικές επιταγές του παρόντος κανονισμού, καθώς και για την επικύρωση των περιβαλλοντικών δηλώσεων σύμφωνα με το άρθρο 4 και το παράρτημα III·
- η) να διαβιβάζει την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση στον αρμόδιο οργανισμό του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται ο χώρος δραστηριοτήτων και να τη γνωστοποιεί, με τον κατάλληλο τρόπο, στο κοινό αυτού του κράτους μέλους, έπειτα από την καταχώρηση του οικείου χώρου δραστηριοτήτων σύμφωνα με το άρθρο 8.

(*) ΕΕ αριθ. L 293 της 24. 10. 1990, σ. 1.

Άρθρο 4

Ελέγχος και επικύρωση

1. Ο πιστοποιητικός περιβαλλοντικός έλεγχος ενός χώρου δραστηριοτήτων διενεργείται είτε από ελεγκτές της επιχείρησης είτε από τρίτα προς την επιχείρηση πρόσωπα ή οργανισμούς που ενεργούν για λογαριασμό της. Και στις δύο περιπτώσεις ο έλεγχος πραγματοποιείται σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος I τμήμα Γ και του παραρτήματος II.
2. Η συχνότητα των ελέγχων καθορίζεται σύμφωνα με τα κριτήρια του παραρτήματος II τμήμα Η, με βάση καταγεγραμμένες γραμμές που καταρτίζει η Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 19.
3. Οι πολιτικές, τα προγράμματα, τα συστήματα διαχείρισης, οι αναλύσεις ή οι διαδικασίες ελέγχου για το περιβάλλον, καθώς και οι περιβαλλοντικές δηλώσεις εξετάζονται προκειμένου να θεσπισθεί ότι είναι σύμφωνα με τις επιταγές του παρόντος κανονισμού, οι δε περιβαλλοντικές δηλώσεις επικυρώνονται, από τον ανεξάρτητο διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος, σύμφωνα με το παράρτημα III.
4. Ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος πρέπει να είναι ανεξάρτητος από τον ελεγκτή του χώρου δραστηριοτήτων.
5. Για τους σκοπούς της παραγράφου 3, και με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας των εκτελεστικών αρχών των κρατών μελών όσον αφορά τις κανονιστικές απαιτήσεις, ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος ελέγχει:
 - α) εάν η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπισθεί και εάν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 3 καθώς και τις σχετικές απαιτήσεις του παραρτήματος I·
 - β) εάν στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων υπάρχει και εφαρμόζεται σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και περιβαλλοντικό πρόγραμμα, καθώς και εάν πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις του παραρτήματος I·
 - γ) εάν η περιβαλλοντική ανάλυση και ο περιβαλλοντικός έλεγχος διενεργούνται σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις των παραρτημάτων I και II·
 - δ) εάν τα δεδομένα και οι πληροφορίες της περιβαλλοντικής δήλωσης είναι αξιόπιστα και εάν η δήλωση καλύπτει επαρκώς όλα τα σημαντικά περιβαλλοντικά ζητήματα που έχουν σχέση με το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.
6. Η περιβαλλοντική δήλωση επικυρώνεται από το διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος μόνον εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 3, 4 και 5.
7. Οι τρίτοι ελεγκτές και οι διαπιστευμένοι επιθεωρητές περιβάλλοντος δεν αποκαλύπτουν, χωρίς την έγκριση της διεύθυνσης της επιχείρησης, τις πληροφορίες και τα στοιχεία που συλλέγονται στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους για τον έλεγχο ή την επιθεώρηση.

Άρθρο 5

Περιβαλλοντική δήλωση

1. Για κάθε χώρο δραστηριοτήτων που μετέχει στο σύστημα, συντάσσεται περιβαλλοντική δήλωση μετά την αρχική περιβαλλοντική ανάλυση και, στη συνέχεια, μετά

την ολοκλήρωση κάθε μεταγενέστερου ελέγχου ή κύκλου ελέγχου.

2. Η περιβαλλοντική δήλωση ποσοφίζεται για το κοινό, διατυπώνεται δε με σαφήνεια και ακρίβεια. Τυχόν τεχνικά στοιχεία μπορούν να περιλαμβάνονται σε προσάρτημα.
3. Η περιβαλλοντική δήλωση περιλαμβάνει, συγκεκριμένα, τα ακόλουθα:
 - α) περιγραφή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων·
 - β) αξιολόγηση όλων των σημαντικών περιβαλλοντικών θεμάτων που έχουν σχέση με τις συγκεκριμένες δραστηριότητες·
 - γ) σύνψη των αριθμητικών δεδομένων σχετικά με τις εκπομπές ρύπων, τη δημιουργία αποβλήτων, την κατανάλωση πρώτων υλών, ενέργειας και ύδατος, το θόρυβο και, αναλόγως της περιπτώσεως, άλλες σημαντικές περιβαλλοντικές πλευρές·
 - δ) άλλους παράγοντες που αφορούν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις·
 - ε) παρουσίαση της πολιτικής, του προγράμματος και του συστήματος διαχείρισης της επιχείρησης για το περιβάλλον για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων·
 - στ) την ημερομηνία λήξης της προθεσμίας για την υποβολή της επόμενης δήλωσης·
 - ζ) το όνομα του διαπιστευμένου επιθεωρητή περιβάλλοντος.
4. Στην περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να τονίζεται κάθε σημαντική μεταβολή σε σχέση με την προηγούμενη δήλωση.
5. Στα μεταξύ δύο δηλώσεων έτη, συντάσσεται ετήσια απλουστευμένη περιβαλλοντική δήλωση, η οποία θα βασίζεται τουλάχιστον στις απαιτήσεις της παραγράφου 3, στοιχείο γ) και στην οποία θα τονίζεται, ενδεχομένως, κάθε σημαντική μεταβολή που έχει επέλθει μετά την προηγούμενη δήλωση. Για τις απλουστευμένες αυτές δηλώσεις, θα απαιτείται επικύρωση μόνο μετά το τέλος του ελέγχου ή του κύκλου ελέγχου.
6. Πάντως, δεν απαιτείται η ετήσια σύνταξη περιβαλλοντικών δηλώσεων για χώρους δραστηριοτήτων:
 - για τους οποίους ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος θεωρεί, ιδίως στην περίπτωση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, ότι, λόγω της φύσης και του μεγέθους των δραστηριοτήτων που ασκούνται στο συγκεκριμένο χώρο, δεν απαιτείται άλλη περιβαλλοντική δήλωση μέχρι την ολοκλήρωση του επόμενου ελέγχου και
 - όπου οι σημαντικές αλλαγές μετά την τελευταία περιβαλλοντική δήλωση είναι λίγες.

Άρθρο 6

Διαπίστευση και εποπτεία των επιθεωρητών περιβάλλοντος

1. Κάθε κράτος μέλος θεσπίζει σύστημα για τη διαπίστευση ανεξάρτητων επιθεωρητών περιβάλλοντος και την εποπτεία των δραστηριοτήτων τους. Προς το σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν είτε υφιστάμενους οργανισμούς διαπίστευσης είτε τους αρμόδιους οργανισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 18, είτε ορίζουν ή συνιστούν οποιουδήποτε άλλους οργανισμούς με ανάλογο καθεστώς.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η σύνθεση των εν λόγω συστημάτων να είναι τέτοια που να εξασφαλίζει την ανεξαρτησία και ουδετερότητά τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα συστήματα αυτά να είναι απόλυτα επιχειρησιακά μέσα σε 21 μήνες από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για τις απαιτούμενες διαβουλεύσεις με όλα τα μέρη που συμμετέχουν στη σύσταση και τη διεύθυνση των συστημάτων διαπιστευσης.

4. Η διαπίστευση των επιθεωρητών περιβάλλοντος και η εποπτεία των δραστηριοτήτων τους γίνονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παραρτήματος III.

5. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν κατ' εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

6. Η Επιτροπή προωθεί, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 19, τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών προκειμένου ιδίως:

— να αποφευχθεί κάθε ασυνέπεια ανάμεσα στα κριτήρια, τους όρους και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαπίστευση των επιθεωρητών περιβάλλοντος,

— να διευκολυνθεί η εποπτεία των δραστηριοτήτων των επιθεωρητών περιβάλλοντος στα κράτη μέλη, πέραν εκείνων στα οποία έλαβαν τη διαπίστευσή τους.

7. Οι επιθεωρητές περιβάλλοντος που έχουν διαπιστευθεί σε ένα κράτος μέλος μπορούν να ασκούν επιθεωρήσεις σε οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, υπό την επιφύλαξη ότι θα απευθύνουν εκ των προτέρων κοινοποίηση στο σύστημα διαπίστευσης του κράτους μέλους στο οποίο πρόκειται να διενεργηθεί η επιθεώρηση, και ότι θα τελούν υπό την εποπτεία του συστήματος αυτού.

Άρθρο 7

Κατάλογος των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος

Τα συστήματα διαπίστευσης καταρτίζουν, αναθεωρούν και ενημερώνουν κατάλογο των διαπιστευμένων σε κάθε κράτος μέλος επιθεωρητών περιβάλλοντος και τον ανακοινώνουν κάθε έξι μήνες στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή δημοσιεύει συγκεκριμένο κατάλογο για όλη την Κοινότητα στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Άρθρο 8

Καταχώρηση των χώρων δραστηριοτήτων

1. Ο αρμόδιος οργανισμός καταχωρεί ένα χώρο δραστηριοτήτων και του δίδει αύξοντα αριθμό καταχώρησης μόλις λάβει επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση, καθώς και τα τυχόν απαιτούμενα να καταβληθούν τέλη καταχώρησης σύμφωνα με το άρθρο 11, και εφόσον έχει πεισθεί ότι ο χώρος αυτός πληροί όλες τις προϋποθέσεις του παρόντος

κανονισμού. Ενημερώνει τη διεύθυνση του συγκεκριμένου χώρου δραστηριοτήτων ότι ο εν λόγω χώρος έχει καταχωρηθεί.

2. Ο αρμόδιος οργανισμός ενημερώνει σε ετήσια βάση τον κατάλογο των χώρων δραστηριοτήτων που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Αν μια επιχείρηση παραλείψει να υποβάλει στον αρμόδιο οργανισμό επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση και να καταβάλει τα τέλη καταχώρησης εντός προθεσμίας τριών μηνών από τη σχετική όχλησή της, ή ανά πάσα στιγμή, εάν ο αρμόδιος οργανισμός συναγάγει ότι ο χώρος δραστηριοτήτων διαγράφεται από τον κατάλογο και ενημερώνεται σχετικά η διεύθυνση του εν λόγω χώρου δραστηριοτήτων.

4. Αν ο αρμόδιος οργανισμός πληροφορηθεί από την αρμόδια εκτελεστική αρχή την ύπαρξη παράβασης στο χώρο δραστηριοτήτων, των υφισταμένων απαιτήσεων όσον αφορά το περιβάλλον, αρνείται την καταχώρηση του εν λόγω χώρου δραστηριοτήτων ή, ενδεχομένως, αναστέλλει την καταχώρηση και ενημερώνει σχετικά με τη διεύθυνση του εν λόγω χώρου δραστηριοτήτων.

Η άρνηση ή η αναστολή αίρεται αν ο αρμόδιος οργανισμός λάβει ικανοποιητικές διαβεβαιώσεις από την αρμόδια εκτελεστική αρχή ότι η παράβαση έχει παύσει και ότι έχουν ήδη ληφθεί ικανοποιητικά μέτρα προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι η παράβαση δεν θα επαναληφθεί.

Άρθρο 9

Δημοσίευση του καταλόγου των καταχωρημένων χώρων δραστηριοτήτων

Οι αρμόδιοι οργανισμοί ανακοινώνουν στην Επιτροπή, απευθείας ή μέσω των εθνικών αρχών, κατά την κρίση του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, πριν από το τέλος κάθε έτους, τους καταλόγους που προβλέπονται στο άρθρο 8 και τις ενημερωμένες τους εκδόσεις.

Η Επιτροπή δημοσιεύει κάθε χρόνο στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* τον κατάλογο όλων των καταχωρημένων χώρων δραστηριοτήτων της Κοινότητας.

Άρθρο 10

Δήλωση συμμετοχής

1. Οι επιχειρήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν, για τον(τους) καταχωρημένο(ους) χώρο(ους) δραστηριοτήτων τους, μία από τις δηλώσεις συμμετοχής που απαριθμούνται στο παράρτημα IV, με τις οποίες παρουσιάζεται σαφώς η φύση του συστήματος.

Η γραφική απεικόνιση δεν μπορεί να χρησιμοποιείται χωρίς να συνοδεύεται από μία από τις επισυναπτόμενες δηλώσεις συμμετοχής.

2. Το όνομα του χώρου ή των χώρων δραστηριοτήτων πρέπει να δίδεται, εφόσον χρειάζεται, με τη δήλωση συμμετοχής.

3. Η δήλωση συμμετοχής δεν μπορεί να χρησιμοποιείται για τη διαφήμιση των προϊόντων, ούτε επάνω στα ίδια τα προϊόντα ή τη συσκευασία τους.

Άρθρο 11

Αναπνες και τέλη

Μπορούν να οριστούν ρυθμίσεις σύμφωνα με λεπτομερείς κανόνες των κρατών των κριτήριων μέλη, σύμφωνα πλέον για τις διοικητικές διαδικασίες που έχουν σχέση με τη διαδικασία καταχώρησης των χώρων δραστηριοτήτων, τη διαπίστωση των επιβαρυντικών περιβαλλοντικών και το κόστος εκπόνησης του συστήματος.

Άρθρο 12

Σχέσεις με τα εθνικά, τα ευρωπαϊκά και τα διεθνή πρότυπα

1. Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εθνικά, ευρωπαϊκά ή διεθνή πρότυπα για τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τους περιβαλλοντικούς ελέγχους και αποδεδειγμένα, σύμφωνα με κατάλληλες διαδικασίες πιστοποίησης συμμορφώνονται προς τα εν λόγω πρότυπα, θεωρούνται ότι πληρούν τις αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος κανονισμού, εφόσον

- α) τα πρότυπα και οι διαδικασίες έχουν αναγνωρισθεί από την Επιτροπή, η οποία ενεργεί σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 19.
- β) η πιστοποίηση διενεργείται από οργανισμό η διαπίστωση του οποίου αναγνωρίζεται στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο χώρος δραστηριοτήτων.

Τα στοιχεία των αναγνωρισμένων προτύπων και κριτηρίων δημοσιεύονται στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

2. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η καταχώρηση των χώρων αυτών στα πλαίσια του συστήματος, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πρέπει οπωσδήποτε να πληρούν τις απαιτήσεις των άρθρων 3 και 5 σχετικά με την περιβαλλοντική δήλωση, συμπεριλαμβανομένης της επικύρωσης, καθώς και τις απαιτήσεις του άρθρου 8.

Άρθρο 13

Πρωϊθηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων, και ιδίως των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προωθήσουν τη συμμετοχή των επιχειρήσεων στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου, ιδίως δε τη συμμετοχή των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, θεσπίζοντας ή προωθώντας μέτρα και δομές τεχνικής βοήθειας, ώστε να τίθενται στη διάθεση των επιχειρήσεων αυτών η πείρα και η συνδρομή που απαιτούνται για την τήρηση των κανόνων, όρων και διαδικασιών που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό, ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση περιβαλλοντικών πολιτικών, προγραμμάτων και συστημάτων διαχείρισης, τη διεξαγωγή ελέγχων και την προετοιμασία και επικύρωση των δηλώσεων.

2. Η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο τις κατάλληλες προτάσεις για τη μεγαλύτερη συμμετοχή μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο σύστημα, ιδίως με την ενημέρωση, εκπαί-

δειση και διαρθρωτική και τεχνική υποστήριξη, και για διαδικασίες ελέγχου και επιθεώρησης.

Άρθρο 14

Προσθήκη και άλλων τομέων

Τα κράτη μέλη δύνανται, πειραματικά, να εφαρμόσουν διατάξεις ανάλογες προς το παρόν σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου και σε μη διομηχανικούς τομείς, όπως οι εταιρίες διανομής και οι δημόσιες υπηρεσίες.

Άρθρο 15

Ενημέρωση

Τα κράτη μέλη μεριμνούν, ώστε με τη χρησιμοποίηση των κατάλληλων μέσων:

- οι επιχειρήσεις να ενημερωθούν για το περιεχόμενο του παρόντος κανονισμού,
- το κοινό να ενημερωθεί για τους αντικειμενικούς σκοπούς και τις κυριότερες ρυθμίσεις του συστήματος.

Άρθρο 16

Παραβάσεις

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα δικαστικά ή διοικητικά μέτρα.

Άρθρο 17

Παραρτήματα

Με βάση την εμπειρία που αποκτάται κατά τη λειτουργία του συστήματος, η Επιτροπή αναπροσαρμόζει τα παραρτήματα του παρόντος κανονισμού με τη διαδικασία του άρθρου 19.

Άρθρο 18

Αρμόδιοι οργανισμοί

1. Εντός δωδεκαμήνου από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, κάθε κράτος μέλος ορίζει τον αρμόδιο οργανισμό που θα είναι υπεύθυνος για την άσκηση των καθηκόντων που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, και ιδίως στα άρθρα 8 και 9, και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η σύνθεση των αρμόδιων οργανισμών να εγγυάται την ανεξαρτησία και την ουδετερότητά τους και διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω οργανισμοί εφαρμόζουν κατά τρόπο ομοιόμορφο τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού. Οι αρμόδιοι οργανισμοί εφαρμόζουν ιδίως διαδικασίες για την εξέταση των παρατηρήσεων των ενδιαφερομένων μερών όσον αφορά τους καταχωρημένους χώρους δραστηριοτήτων ή τη διαγραφή ή αναστολή σχετικών καταχωρήσεων.

*Άρθρο 19***Επιτροπή**

1. Η Επιτροπή ελικορεύεται από επιτροπή αποτελούμενη από αντιπροσώπους των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

2. Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην επιτροπή σχέδιο των λεπτιών μέτρων. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για το σχέδιο μέσα σε προθεσμία που μπορεί να τάξει ο πρόεδρος ανάλογα με το επείγον του θέματος. Η γνώμη διατυπώνεται με την πλειοψηφία που προβλέπεται στο άρθρο 148 παράγραφος 2 της συνθήκης για τις αποφάσεις που καλείται να λάβει το Συμβούλιο προτάσει της Επιτροπής. Στα πλαίσια της επιτροπής, οι ψήφοι των αντιπροσώπων των κρατών μελών σταθμίζονται σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο. Ο πρόεδρος δεν λαμβάνει μέρος στην ψηφοφορία.

3. α) η Επιτροπή θεσπίζει τα σχεδιαζόμενα μέτρα όταν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής.

β) όταν τα σχεδιαζόμενα μέτρα δεν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής ή ελλείπει γνώμη, η Επιτροπή υποβάλλει αμελλητί στο Συμβούλιο πρόταση σχετικά

με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Εάν το Συμβούλιο δεν αποφασίζει μέσα σε τρεις μήνες από την ημερομηνία υποβολής της πρότασης, τα προτεινόμενα μέτρα θεσπίζονται από την Επιτροπή.

*Άρθρο 20***Αναθεώρηση**

Το αργότερο πέντε χρόνια μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή θα αναθεωρήσει το σύστημα με βάση την πείρα που θα έχει αποκτηθεί από τη λειτουργία του και, εν ανάγκη, θα προτείνει στο Συμβούλιο τις αναγκαίες τροποποιήσεις, ιδίως όσον αφορά την έκταση εφαρμογής του συστήματος και τη δυνατότητα καθιέρωσης λογοτύπου.

*Άρθρο 21***Έναρξη ισχύος**

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την τρίτη ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Αρχίζει να εφαρμόζεται 21 μήνες μετά τη δημοσίευσή του.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Λουξεμβούργο, 29 Ιουνίου 1993.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

S. AUKEN

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Α. Περιβαλλοντικές πολιτικές, αντικειμενικοί σκοποί και προγράμματα

1. Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης και το πρόγραμμα όσον αφορά το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, καταρτίζονται γραπτώς. Τα σχετικά έγγραφα αναπτύσσουν το πώς το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και το σύστημα διαχείρισης στο χώρο δραστηριοτήτων σχετίζονται με την πολιτική και τα συστήματα της επιχείρησης ως σύνολο.

2. Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης θεσπίζεται και επανεξετάζεται περιοδικά, ιδίως με βάση τους περιβαλλοντικούς ελέγχους και ενδεχομένως αναθεωρείται στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο. Ανακοινώνεται στο προσωπικό της επιχείρησης και είναι διαθέσιμη στο κοινό.

3. Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης βασίζεται στις αρχές δράσης που αναφέρονται στο τμήμα Δ.

Η πολιτική αποσκοπεί, πέραν της συμμόρφωσης προς όλες τις υφιστάμενες κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, στη διαρκή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Η περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων αφορούν, ιδίως, τα θέματα που αναφέρονται στο τμήμα Γ.

4. Περιβαλλοντικοί αντικειμενικοί σκοποί

Η επιχείρηση προσδιορίζει τους περιβαλλοντικούς αντικειμενικούς σκοπούς της σε όλα τα σχετικά επίπεδα στα πλαίσια της επιχείρησης.

Οι αντικειμενικοί σκοποί συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική και όπου αυτό είναι δυνατό, εκφράζουν ποσοτικά τη δέσμευση για διαρκή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε καθορισμένα χρονοδιαγράμματα.

5. Περιβαλλοντικό πρόγραμμα για το χώρο δραστηριοτήτων

Η επιχείρηση θεσπίζει και εφαρμόζει πρόγραμμα για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών στο χώρο δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει:

α) κάθετο και οριζόντιο προσδιορισμό της ευθύνης στα πλαίσια της επιχείρησης για την επίτευξη των αντικειμενικών σκοπών·

β) τα μέσα επίτευξης των σκοπών αυτών.

Καταρτίζονται επί μέρους προγράμματα όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση σχεδίων που αφορούν νέες εξελίξεις ή νέα ή τροποποιημένα προϊόντα, υπηρεσίες ή μεθόδους, προκειμένου να προσδιοριστούν:

1. οι επιδιωκόμενοι περιβαλλοντικοί αντικειμενικοί σκοποί·

2. οι μηχανισμοί για την επίτευξή τους·

3. οι διαδικασίες για την αντιμετώπιση των αλλαγών και των τροποποιήσεων κατά την πορεία των σχεδίων·

4. οι διορθωτικοί μηχανισμοί που θα χρησιμοποιηθούν, εφόσον χρειαστεί, ο τρόπος ενεργοποίησής τους και ο τρόπος μέτρησής της καταλληλότητάς τους στις συγκεκριμένες καταστάσεις εφαρμογής τους.

Β. Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης εκπονείται και τηρείται κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η τήρηση των απαιτήσεων που ορίζονται παρακάτω

1. Πολιτική, αντικειμενικοί σκοποί και προγράμματα στον τομέα του περιβάλλοντος

Η θέσπιση, η περιοδική επανεξέταση, και, ενδεχομένως, η αναθεώρηση, στο ανώτατο εκάστοτε διοικητικό επίπεδο, της πολιτικής, των αντικειμενικών σκοπών και των προγραμμάτων της επιχείρησης στον τομέα του περιβάλλοντος για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.

2. Οργάνωση και προσωπικό

Ευθύνες και δραστηριότητες

Ορισμός και καταγραφή των ευθυνών, των αρμοδιοτήτων και της διασύνδεσης των βασικών στελεχών που διαχειρίζονται, εκτελούν και παρακολουθούν τις εργασίες που έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Εκπρόσωπος της διεύθυνσης

Διορισμός εκπροσώπου της διεύθυνσης ο οποίος θα είναι αρμόδιος και υπεύθυνος για την εξασφάλιση της εφαρμογής και τήρησης του συστήματος διαχείρισης

Προσωπικό, επικοινωνία και κατάρτιση

Εξασφάλιση ότι το προσωπικό, σε όλα τα επίπεδα, έχει επίγνωση:

- α) της σημασίας της συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική και τους αντικειμενικούς σκοπούς καθώς και προς τις απαιτήσεις που ισχύουν δυναμει του καθιερωμένου συστήματος διαχείρισης·
- β) των δυνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον που συνεπάγονται οι εργαστηριακές του δραστηριότητες καθώς και τα οφέλη για το περιβάλλον που θα προκύψουν από τη βελτίωση των σχετικών επιδόσεων του·
- γ) των ρόλων και των αρμοδιοτήτων του για τη συμμόρφωση προς την περιβαλλοντική πολιτική και τους αντικειμενικούς της σκοπούς, καθώς και προς τις απαιτήσεις του συστήματος διαχείρισης·
- δ) των δυνητικών συνεπειών της απομάκρυνσης από τις συμφωνημένες επιχειρησιακές διαδικασίες.

Διαπίστωση των αναγκών σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση, καθώς και εξασφάλιση της απαιτούμενης εκπαίδευσης για όλο το προσωπικό του οποίου η εργασία ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η επιχείρηση θεσπίζει και διατηρεί διαδικασίες για την παραλαβή, την εκτίμηση και την απάντηση (εσωτερικών και εξωτερικών) ανικονώσεων από αντίστοιχα ενδιαφερόμενα μέρη όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και την περιβαλλοντική διαχείριση της επιχείρησης.

3. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις

Αξιολόγηση και καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Εξέταση και εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στα συγκεκριμένο χώρο και κατάρτιση καταλόγου των σημαντικών δραστηριοτήτων. Κατά την εν λόγω εξέταση και εκτίμηση, λαμβάνονται υπόψη, αναλόγως της περιπτώσεως:

- α) οι ελεγχόμενες και μη ελεγχόμενες εκπομπές στην ατμόσφαιρα·
- β) οι ελεγχόμενες και μη ελεγχόμενες απορρίψεις στα ύδατα ή τους υκονόμους·
- γ) τα στερεά και άλλα απόβλητα, και ιδίως τα επικίνδυνα απόβλητα·
- δ) η μόλυνση της γης·
- ε) η χρήση της γης, των υδάτων, των καυσίμων και της ενέργειας καθώς και άλλων φυσικών πόρων·
- στ) η έκλυση θερμικής ενέργειας, ο θόρυβος, οι οσμές, ο κονιορτός, οι δονήσεις και οι οπτικές επιπτώσεις·
- ζ) οι επιπτώσεις σε συγκεκριμένα μέρη του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων.

Περιλαμβάνονται δε οι επιπτώσεις που προκύπτουν, ή είναι πιθανό να προκύψουν:

1. υπό συνήθεις συνθήκες λειτουργίας·
2. υπό ασυνήθεις συνθήκες λειτουργίας·
3. λόγω προβλημάτων, ατυχημάτων και δυνητικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης·
4. λόγω των δραστηριοτήτων, κατά το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Μητρώο των νομοθετικών, κανονιστικών και άλλων απαιτήσεων που σχετίζονται με την πολιτική στον τομέα αυτό.

Η επιχείρηση θεσπίζει και εφαρμόζει διαδικασίες για την καταχώρηση όλων των νομοθετικών, κανονιστικών και άλλων απαιτήσεων που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πιυχές των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών της.

4. Επιχειρησιακός έλεγχος

Κατάρτιση επιχειρησιακών διαδικασιών

Προσδιορισμός των λειτουργιών, των δραστηριοτήτων, και των μεθόδων που θίγουν, ή θα μπορούσαν να θίξουν το περιβάλλον, και έχουν σχέση με την πολιτική και τους αντικειμενικούς σκοπούς της επιχείρησης.

Σχεδιασμός και έλεγχος των εν λόγω λειτουργιών, δραστηριοτήτων και μεθόδων, με ιδιαίτερη προσοχή:

- α) στις έγγραφες οδηγίες εργασίας που καθορίζουν τον τρόπο άσκησης της δραστηριότητας είτε από τους ίδιους τους υπαλλήλους της επιχείρησης είτε από άλλους που ενεργούν για λογαριασμό της. Οι οδηγίες αυτές θα εκπονούνται για καταστάσεις στις οποίες η έλλειψη των εν λόγω οδηγιών θα μπορούσε να οδηγήσει σε παραβίαση της περιβαλλοντικής πολιτικής·
- β) στις διαδικασίες που αφορούν δραστηριότητες προμήθειας και ανάθεσης έργου προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι προμηθευτές και όσοι ενεργούν για λογαριασμό της επιχείρησης συμμορφώνονται προς την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης σε ό,τι τους αφορά·
- γ) στην παρακολούθηση και στον έλεγχο των σχετικών χαρακτηριστικών των μεθόδων παραγωγής (π.χ. απορροές λυμάτων και διάθεση αποβλήτων)·
- δ) στην έγκριση των σχεδιασμένων μεθόδων και εξοπλισμού·
- ε) στα κριτήρια επιδόσεων, που θα καθοριστούν με γραπτά πρότυπα.

Παρακολούθηση

Παρακολούθηση από την επιχείρηση της τήρησης των απαιτήσεων που καθορίζονται από την πολιτική, το πρόγραμμα και το σύστημα διαχείρισης που αφορούν την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης στο χώρο δραστηριοτήτων και για την οργάνωση και ενημέρωση των αρχείων των αποτελεσμάτων.

Για κάθε σχετική δραστηριότητα η τούτα του το αναλαμβάνεται:

- α) τον προσδιορισμό και την τεκμηρίωση των πληροφοριών που πρέπει να λαμβάνονται για την παρακολούθηση.
- β) τον προσδιορισμό και την τεκμηρίωση των διαδικασιών παρακολούθησης που πρέπει να χρησιμοποιούνται.
- γ) τον καθορισμό και την τεκμηρίωση των κριτηρίων αποδοχής και της δράσης που πρέπει να αναλαμβάνεται αν τα αποτελέσματα δεν είναι ικανοποιητικά.
- δ) την αξιολόγηση και την τεκμηρίωση του κύριου των πληροφοριών σχετικά με την προηγούμενη παρακολούθηση, οπότε διαπιστώνεται δυσλειτουργία των συστημάτων παρακολούθησης.

Μη συμμόρφωση και διορθωτική δράση

Αιτία για την εμφάνιση και διορθωτική δράση σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική τους αντικειμενικούς σκοπούς ή τα πρότυπα της επιχείρησης προκειμένου:

- α) να προσδιοριστούν τα αίτια.
- β) να εκπονηθεί σχέδιο δράσης.
- γ) να αναληφθούν προληπτικές δράσεις ανάλογες προς τους αντιμετωπιζόμενους κινδύνους.
- δ) να επιβληθούν έλεγχοι προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των προληπτικών δράσεων που έχουν τυχόν αναληφθεί.
- ε) να καταγραφούν τυχόν αλλαγές των διαδικασιών ως αποτέλεσμα της διορθωτικής δράσης.

5 Τήρηση στοιχείων της περιβαλλοντικής διαχείρισης

Δημιουργία τεκμηρίωσης με σκοπό:

- α) τη συνολική παρουσίαση της πολιτικής, των αντικειμενικών σκοπών και του προγράμματος που αφορούν το περιβάλλον.
- β) την καταγραφή των βασικών ρόλων και ευθυνών.
- γ) την περιγραφή των αλληλεπιδράσεων των στοιχείων του συστήματος.

Οργάνωση αρχείου προκειμένου να αποδεικνύεται η συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και να σημειώνεται ο βαθμός στον οποίο έχουν επιτευχθεί οι αντικειμενικοί σκοποί που έχουν αποφασιστεί για το περιβάλλον.

6 Περιβαλλοντικοί έλεγχοι

Διαχείριση, εφαρμογή και επανεξέταση συστηματικού και περιοδικού προγράμματος που αφορά:

- α) το εάν οι δραστηριότητες περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι σύμφωνες με το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και εφαρμόζονται αποτελεσματικά ή όχι.
- β) την αποτελεσματικότητα του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης για την υλοποίηση της περιβαλλοντικής πολιτικής της επιχείρησης.

Γ Θέματα προς εξέταση

Τα ακόλουθα θέματα λαμβάνονται υπόψη στα πλαίσια της περιβαλλοντικής πολιτικής και των περιβαλλοντικών προγραμμάτων, καθώς και του περιβαλλοντικού ελέγχου:

- 1 Αξιολόγηση ελέγχος και μείωση των επιπτώσεων της εκάστοτε δραστηριότητας στους διάφορους περιβαλλοντικούς τομείς.
- 2 Διαχείριση, εξοικονόμηση, επιλογή ενέργειας.
- 3 Διαχείριση, εξοικονόμηση, επιλογή και μεταφορά πρώτων υλών, διαχείριση και εξοικονόμηση υδάτων.
- 4 Μείωση, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, μεταφορά και διάθεση των αποβλήτων.
- 5 Εκτίμηση, έλεγχος και μείωση του θορύβου εντός και εκτός του χώρου δραστηριοτήτων.
- 6 Επιλογή νέων μεθόδων παραγωγής και αλλαγές των μεθόδων παραγωγής.
- 7 Σχεδιασμός προϊόντων (σχεδίαση, συσκευασία, μεταφορά, χρήση και διάθεση).
- 8 Περιβαλλοντικές επιδόσεις και πρακτικές των εργολάβων, των υπεργολάβων και των προμηθευτών.
- 9 Πιλοποίηση και μετριασμός των περιβαλλοντικών ατυχημάτων.
- 10 Διαδικασία εκτακτης ανάγκης σε περιπτώσεις περιβαλλοντικών ατυχημάτων.
- 11 Ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού σε περιβαλλοντικά ζητήματα.
- 12 Ενημέρωση των τρίτων σε θέματα περιβάλλοντος.

Δ Ορθές διαχειριστικές πρακτικές

Η περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης βασίζεται στις ακόλουθες αρχές δράσης οι δε δραστηριότητες της επιχείρησης ελέγχονται τακτικά για να διαπιστωθεί εάν συνάδουν με τις αρχές αυτές και με τη διαρκή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων

- 1 Ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα της υπαλληλικής ιεραρχίας συνεισφοράς της ευθύνης για το περιβάλλον.
- 2 Προκαταβολική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κάθε νέας δραστηριότητας προϊόντος και μεθόδου.
- 3 Εκτίμηση και παρακολούθηση των επιπτώσεων των τρεχουσών δραστηριοτήτων στο τοπικό περιβάλλον και εξέταση κάθε σημαντικού αντικτύπου των δραστηριοτήτων αυτών στο περιβάλλον εν γένει.
- 4 Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη ή την εξάλειψη της ρύπανσης και όπου αυτό δεν είναι εφικτό, για τη μείωση στο ελάχιστο της εκπομπής ρύπων και της παραγωγής αποβλήτων, καθώς και για τη διατήρηση των πόρων, λαμβανομένων υπόψη ενδεχομένων καθαρών τεχνολογιών.
- 5 Λήψη των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη των τυχαίων εκπομπών υλών ή ενέργειας.
- 6 Καθορισμός και εφαρμογή διαδικασιών παρακολούθησης για τον έλεγχο της συμμόρφωσης προς την περιβαλλοντική πολιτική και, εφόσον οι εν λόγω διαδικασίες απαιτούν μέτρηση και δοκιμή, για την τήρηση και την ενημέρωση των σχετικών με τα αποτελέσματα αρχείων.
- 7 Καθορισμός και αναπροσαρμογή των διαδικασιών που θα πρέπει να τηρούνται και των δράσεων που θα πρέπει να αναλαμβάνονται οσάκις επισημαίνεται μη συμμόρφωση προς την περιβαλλοντική πολιτική, τους αντικειμενικούς σκοπούς ή στόχους.
- 8 Εξασφάλιση συνεργασίας με τις δημόσιες αρχές για τον καθορισμό και την αναπροσαρμογή διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο ο αντίκτυπος των τυχαίων, πλην αναπόφευκτων, απορρίψεων στο περιβάλλον.
- 9 Παροχή στο κοινό των αναγκαίων πληροφοριών για την κατανόηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων της επιχείρησης και επιδίωξη ανοικτού διαλόγου με το κοινό.
- 10 Παροχή στους πελάτες των κατάλληλων οδηγιών για τις σχετικές περιβαλλοντικές συνέπειες του χειρισμού, της χρήσης και της διάθεσης των προϊόντων της επιχείρησης.
- 11 Λήψη μέτρων προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι εργολάβοι οι οποίοι εργάζονται στο χώρο δραστηριοτήτων και για λογαριασμό της επιχείρησης εφαρμόζουν περιβαλλοντικά πρότυπα ισοδύναμα με εκείνα της επιχείρησης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Ο έλεγχος σχεδιάζεται και υλοποιείται με βάση τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στο διεθνές πρότυπο ISO 10011 (1990, Μέρος I, και ειδικότερα, στις παραγράφους 4.2, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4.1, 5.4.2), και σε άλλα σχετικά διεθνή πρότυπα, καθώς και στα πλαίσια των εθνικών αρχών και απαιτήσεων του παρόντος κανονισμού (*).

Ειδικότερα

Α Αντικειμενικοί σκοποί

Στα προγράμματα περιβαλλοντικού ελέγχου του χώρου δραστηριοτήτων καθορίζονται γραπτώς οι αντικειμενικοί σκοποί κάθε ελέγχου ή κύκλου ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της συχνότητας των ελέγχων για κάθε δραστηριότητα.

Μεταξύ των αντικειμενικών σκοπών συγκαταλλέγονται, ιδίως, η εκτίμηση των υφιστάμενων συστημάτων διαχείρισης και η διαπίστωση της συμμόρφωσης τους προς τις πολιτικές της επιχείρησης και το πρόγραμμα για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, που πρέπει να περιλαμβάνουν την τηρηση των σχετικών κανονιστικών, περιβαλλοντικών απαιτήσεων.

Β Έκταση

Στη συνολική έκταση κάθε ελέγχου ή, ενδεχομένως, κάθε σταδίου ενός κύκλου ελέγχου, προσδιορίζονται σαφώς και επισημαίνονται ρητά:

- 1 οι καλυπτόμενοι επιμέρους τομείς·
- 2 οι προς έλεγχο δραστηριότητες·
- 3 τα πρότυπα περιβαλλοντικών επιδόσεων που λαμβάνονται υπόψη·
- 4 η καλυπτόμενη από τον έλεγχο περίοδος.

Ο περιβαλλοντικός έλεγχος περιλαμβάνει την αξιολόγηση πραγματικών στοιχείων που απαιτούνται για την εκτίμηση των επιδόσεων.

Γ Διοργάνωση και μέσα

Οι περιβαλλοντικοί έλεγχοι διεξάγονται από άτομα ή ομάδες ατόμων τα οποία διαθέτουν κατάλληλη γνώση των ελεγχόμενων τομέων και θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων και της εμπειρίας όσον αφορά την περιβαλλοντική διαχείριση, τα τεχνικά, περιβαλλοντικά και κανονιστικά ζητήματα, αλλά και επαρκή κατάρτιση και επάρκεια στις συγκεκριμένες ικανότητες ελέγχου για την επίτευξη των προαναφερόμενων αντικειμενικών σκοπών. Τα μέσα και ο χρόνος που αφιερώνονται για τον έλεγχο πρέπει να είναι αξιόλογοι προς την έκταση και τους αντικειμενικούς σκοπούς του ελέγχου.

Ο έλεγχος ενεργείται με την υποστήριξη της γενικής διεύθυνσης της επιχείρησης.

Οι ελεγκτές είναι επαρκώς ανεξάρτητοι από τις δραστηριότητες που ελέγχουν ώστε να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα της κρίσης τους και η αμεροληψία τους.

Δ Σχεδιασμός και προετοιμασία του ελέγχου του συγκεκριμένου χώρου δραστηριοτήτων

Κάθε έλεγχος σχεδιάζεται και προετοιμάζεται με αντικειμενικούς σκοπούς, ιδίως:

- την εξασφάλιση της διάθεσης κατάλληλων πόρων·
- την εξασφάλιση της κατανόησης, από κάθε άτομο που συμμετέχει στη διαδικασία ελέγχου (συμπεριλαμβανομένων των ελεγκτών, της διεύθυνσης του συγκεκριμένου χώρου δραστηριοτήτων και του προσωπικού), του ρόλου και των ευθυνών του.

Στην προετοιμασία συμπεριλαμβάνεται η εξοικείωση με τις δραστηριότητες στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων και με το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που έχει καθιερωθεί εκεί, καθώς και η ανασκόπηση των διαπιστώσεων και परिσμάτων προηγούμενων ελέγχων.

Ε Δραστηριότητες ελέγχου

- 1 Στις επιτόπιες δραστηριότητες περιλαμβάνονται συζητήσεις με το προσωπικό που απασχολείται στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, επιθεώρηση των συνθηκών εργασίας και του εξοπλισμού, καθώς και έλεγχος του αρχείου, των γραπτών διαδικασιών και άλλων σχετικών γραπτών στοιχείων, με σκοπό την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων, με τη διαπίστωση του κατά πόσον τηρούνται, στο χώρο αυτόν, τα ισχύοντα πρότυπα και κατά πόσον το υφιστάμενο σύστημα διαχείρισης των περιβαλλοντικών αρμοδιοτήτων είναι αποτελεσματικό και κατάλληλο.

(*) Ειδικά για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, οι όροι του προαναφερόμενου προτύπου ερμηνεύονται ως εξής:

- «ποιοτικό σύστημα» σημαίνει «σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης»·
- «ποιοτικό πρότυπο» σημαίνει «περιβαλλοντικό πρότυπο»·
- «ποιοτικό εγχειρίδιο» σημαίνει «εγχειρίδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης»·
- «ποιοτικός έλεγχος» σημαίνει «περιβαλλοντικός έλεγχος»·
- «επάλλη» σημαίνει «η γενική διεύθυνση επιχείρησης»·
- «ελεγχόμενος» σημαίνει «ο συγκεκριμένος χώρος δραστηριοτήτων»·

2. Η διαδικασία ελέγχου περιλαμβάνει ιδίως τα ακόλουθα στάδια.

- α) κατανόηση των διαχειριστικών συστημάτων·
- β) εκτίμηση των πλεονεκτημάτων και αδυναμιών των διαχειριστικών συστημάτων·
- γ) συγκέντρωση σημαντικών στοιχείων·
- δ) αξιολόγηση των διαπιστώσεων του ελέγχου·
- ε) προετοιμασία των πορισμάτων του ελέγχου.

ΣΤ. Έκθεση διαπιστώσεων και πορισμάτων του ελέγχου

1. Στο τέλος κάθε ελέγχου και κύκλου ελέγχου, οι ελεγκτές συντάσσουν γραπτή έκθεση ελέγχου, με κατάλληλη μορφή και περιεχόμενο, για την πλήρη και επίσημη ανακοίνωση των διαπιστώσεων και των πορισμάτων του ελέγχου.

Οι διαπιστώσεις και τα πορίσματα του ελέγχου ανακοινώνονται επίσημως στη γενική διεύθυνση της επιχείρησης.

2. Βασικοί αντικειμενικοί σκοποί της γραπτής έκθεσης ελέγχου είναι:

- α) η βεβαίωση της έκτασης του ελέγχου·
- β) η παροχή πληροφοριών στη διεύθυνση όσον αφορά το βαθμό συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική πολιτική της επιχείρησης και την περιβαλλοντική πρόοδο στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων·
- β) η παροχή πληροφοριών στη διεύθυνση όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία των μέσων παρακολούθησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων·
- δ) ενδεχομένως, η αιτιολόγηση της ανάγκης διορθωτικής δράσης.

Ζ. Μετά τον έλεγχο

Η διαδικασία ελέγχου ολοκληρώνεται με την κατάρτιση και εφαρμογή κατάλληλου σχεδίου επανορθωτικής δράσης.

Πρέπει να υφίστανται και να λειτουργούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι θα δίδεται συνέχεια στα αποτελέσματα του ελέγχου.

Η. Συχνότητα των ελέγχων

Ο έλεγχος διενεργείται, ή, ενδεχομένως, ο κύκλος ελέγχου ολοκληρώνεται κατά διαστήματα όχι μεγαλύτερα των τριών ετών. Η συχνότητα κάθε δραστηριότητας σε ένα συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων καθορίζεται από τη γενική διεύθυνση της επιχείρησης, λαμβανομένων υπόψη των συνολικών ενδεχόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων στο συγκεκριμένο χώρο, καθώς και του περιβαλλοντικού προγράμματος του χώρου δραστηριοτήτων, σε συνάρτηση, ιδίως, με τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) φύση, μέγεθος και πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων·
- β) φύση και μέγεθος των εκπομπών των αποβλήτων, της κατανάλωσης των πρώτων υλών και ενέργειας και, γενικά, της αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον·
- γ) σπουδαιότητα και πειγών χαρακτήρας των διαπιστωθέντων προβλημάτων, μετά την αρχική περιβαλλοντική ανάλυση ή τον προηγούμενο έλεγχο·
- δ) ιστορικό των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

ΟΡΟΙ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΠΙΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΛΩΗΚΟΝΤΑ ΤΟΥΣ

Α. Οροι διαπίστευσης των επιθεωρητών περιβάλλοντος

1. Τα κριτήρια διαπίστευσης για τους επιθεωρητές περιβάλλοντος περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Προσωπικό

Ο επιθεωρητής περιβάλλοντος διαθέτει τα προσόντα που απαιτούνται για τα καθήκοντα του στα πλαίσια της εντολής του και πρέπει να προσκομίζει και να διατηρεί αποδείξεις των προσόντων, της κατάρτισης και της πείρας του προσωπικού του όσον αφορά, τουλάχιστον, τα ακόλουθα:

- μεθοδολογίες έλεγχου του περιβάλλοντος,
- πληροφορίες και μέθοδοι διαχείρισης:
 - περιβαλλοντικά ζητήματα,
 - σχετική νομοθεσία και πρότυπα, όπου περιλαμβάνονται συγκεκριμένες οδηγίες οι οποίες εκπονήθηκαν για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού και
- σχετικές τεχνικές γνώσεις της δραστηριότητας που πρέπει να ελεγχθεί

Ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα

Ο επιθεωρητής πρέπει να είναι ανεξάρτητος και αμερόληπτος.

Ο επιθεωρητής περιβάλλοντος πρέπει να αποδεικνύει ότι ο οργανισμός και το προσωπικό του δεν υφίσταται καμία εμπορική, οικονομική ή άλλη πίεση η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει την κρίση τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εμπιστοσύνη στην ανεξαρτησία της κρίσης τους και την ακεραιότητά τους όσον αφορά τις δραστηριότητές τους, και ότι συμμορφώνονται προς τυχόν σχετικούς κανόνες.

Όσοι επιθεωρητές πληρούν τις προϋποθέσεις του EN 45012, άρθρα 4 και 5, πληρούν και τις παρούσες απαιτήσεις.

Διαδικασίες

Ο επιθεωρητής περιβάλλοντος διαθέτει τεκμηριωμένες μεθόδους και διαδικασίες καθώς και τους μηχανισμούς ποιοτικού ελέγχου και κανόνες για την εξισφάλιση του εμπιστευτικού χαρακτήρα σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού όσον αφορά την επιθεώρηση.

Οργάνωση

Στην περίπτωση οργανισμών, ο επιθεωρητής περιβάλλοντος διαθέτει και θέτει στη διάθεση τρίτων έπειτα από σχετική αίτηση, οργανόγραμμα στο οποίο περιγράφονται λεπτομερώς οι δομές και οι αρμοδιότητες στα πλαίσια του οργανισμού, καθώς και δήλωση σχετικά με το νομικό καθεστώς του, την ιδιοκτησία του και τις πηγές χρηματοδότησης του.

2. Διαπίστευση μεμονωμένων ατόμων

Είναι δυνατό να χορηγηθεί διαπίστευση σε μεμονωμένα άτομα. Το αντικείμενό της θα περιορίζεται στις δραστηριότητες εκείνες των οποίων το είδος και το μέγεθος είναι τέτοια ώστε ο ενδιαφερόμενος διαθέτει όλα τα απαιτούμενα προσόντα και την εμπειρία για την εκτέλεση της αποστολής που αναφέρεται στο τμήμα Β.

Όσον αφορά τους χώρους όπου ασκούνται οι εν λόγω δραστηριότητες, ο υποψήφιος οφείλει ιδίως να αποδείξει ότι διαθέτει επαρκή προσόντα και εμπειρία σχετικά με τα τεχνικά, περιβαλλοντικά και κανονιστικά θέματα τα οποία εμπέδων στο αντικείμενο της διαπίστευσης καθώς και στις μεθόδους και τις διαδικασίες επιθεώρησης. Ο υποψήφιος θα πρέπει να πληροί τα κριτήρια του σημείου 1, σχετικά με την ανεξαρτησία, την αντικειμενικότητα και τις διαδικασίες.

3. Αίτησεις διαπίστευσης

Ο υποψήφιος επιθεωρητής περιβάλλοντος συμπληρώνει και υπογράφει επίσημο έντυπο αίτησης στο οποίο δηλώνει ότι γνωρίζει τη λειτουργία του συστήματος διαπίστευσης, ότι συμφωνεί να ακολουθήσει τη διαδικασία διαπίστευσης και να καταβάλλει τα αναγκαία έξοδα, ότι συμφωνεί να συμμορφωθεί προς τα κριτήρια διαπίστευσης, και γνωστοποιεί προηγούμενες αιτήσεις ή διαπιστεύσεις.

Οι υποψήφιοι επιθεωρητές περιβάλλοντος λαμβάνουν τεκμηριωμένες περιγραφές των διαδικασιών διαπίστευσης και των δικαιωμάτων και καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών, των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος. Στον υποψήφιο παρέχονται, επίσης από αίτησή τους, πρόσθετες σχετικές πληροφορίες.

4. Η διαδικασία διαπίστευσης

Η διαδικασία διαπίστευσης περιλαμβάνει:

- α) τη συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών που απαιτούνται για την αξιολόγηση του υποψηφίου επιθεωρητή περιβάλλοντος στις οποίες περιλαμβάνονται γενικές πληροφορίες όπως όνομα, διεύθυνση, νομικό καθεστώς, ανθρωπίνι δυναμικό, σχέσεις στα πλαίσια ενός φορέα μεγαλύτερων διαστάσεων κ.λπ. και πληροφορίες για την εκτίμηση της συμμόρφωσης προς τα κριτήρια που προσδιορίζονται στο τμήμα 1 και για ενδεχόμενη απόφαση περιορισμού της έκτασης της διαπίστευσης·
- β) την αξιολόγηση του υποψηφίου από το προσωπικό του οργανισμού διαπίστευσης ή από τους διορισμένους εκπροσώπους του, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ο υποψήφιος πληροί όντως τα κριτήρια διαπίστευσης, με την εξέταση των πληροφοριών που υποβλήθηκαν και τις σχετικές εργασίες και ενδεχομένως με πρόσθετες έρευνες στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνεται και εξέταση του προσωπικού. Ο υποψήφιος ενημερώνεται για την εξέταση και έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει παρατηρήσεις για το περιεχόμενο της·
- γ) την εξέταση από τον αρμόδιο οργανισμό διαπίστευσης όλου του υλικού αξιολόγησης που απαιτείται για τη λήψη απόφασης σχετικά με συγκεκριμένη διαπίστευση·
- δ) η απόφαση για την παροχή ή την άρνηση παροχής διαπίστευσης υπό όρους και προϋποθέσεις ή με τυχόν περιορισμό της έκτασης της διαπίστευσης λαμβάνεται, με βάση την εξέταση που αναφέρεται στο στοιχείο β) από τον οργανισμό διαπίστευσης. Η απόφαση αυτή τεκμηριώνεται. Οι οργανισμοί διαπίστευσης διαθέτουν γραπτές διαδικασίες για την εκτίμηση της ελέκτασης της διαπίστευσης των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος.

5. Εποπτεία των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος

Λαμβάνονται μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται, σε τακτικά χρονικά διαστήματα που δεν θα υπερβαίνουν τους 36 μήνες, ότι ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος εξακολουθεί να πληροί τις απαιτήσεις της διαπίστευσης καθώς και προκειμένου να παρακολουθείται η ποιότητα των επιθεωρήσεων που αναλαμβάνονται.

Ο διαπιστευμένος επιθεωρητής περιβάλλοντος οφείλει να ενημερώνει αμέσως τον οργανισμό διαπίστευσης για τυχόν αλλαγές οι οποίες έχουν επιπτώσεις στη διαπίστευση ή την έκτασή της.

Κάθε απόφαση που λαμβάνεται από τον οργανισμό διαπίστευσης για παύση ή αναστολή διαπίστευσης ή για περιορισμό της έκτασής της λαμβάνεται μόνον αφού δοθεί στον διαπιστευμένο επιθεωρητή περιβάλλοντος η δυνατότητα να εκθέσει τις απόψεις του.

Όταν ένας επιθεωρητής διαπιστευμένος σε ένα κράτος ασκεί δραστηριότητες επιθεώρησης σε άλλο κράτος μέλος, κοινοποιεί τις δραστηριότητές του στον οργανισμό διαπίστευσης του κράτους μέλους στο οποίο πραγματοποιείται η επιθεώρηση.

6. Επέκταση της διαπίστευσης

Ο οργανισμός διαπίστευσης διαθέτει γραπτές διαδικασίες για την αξιολόγηση των διαπιστευμένων επιθεωρητών περιβάλλοντος που υποβάλλουν αίτηση επέκτασης της διαπίστευσης.

B. Καθήκοντα των επιθεωρητών

- 1) Η εξέταση των περιβαλλοντικών πολιτικών, προγραμμάτων, συστημάτων διαχείρισης και διαδικασιών ανάλυσης και ελέγχου, καθώς και η εξέταση και επικύρωση των περιβαλλοντικών δηλώσεων, διενεργούνται από διαπιστευμένους επιθεωρητές περιβάλλοντος.

Καθήκον του διαπιστευτή είναι να ελέγχει, με την επιφύλαξη των εξουσιών των κρατών μελών, όσον αφορά την εποπτεία των κανονιστικών απαιτήσεων:

- τη συμμόρφωση προς όλες τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού, και ιδίως την περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, την περιβαλλοντική ανάλυση, τη λειτουργία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη μέθοδο περιβαλλοντικού ελέγχου και τις περιβαλλοντικές δηλώσεις·
- την αξιοπιστία των δεδομένων και πληροφοριών που περιλαμβάνει η περιβαλλοντική δήλωση και το εάν η δήλωση καλύπτει επαρκώς όλα τα σημαντικά περιβαλλοντικά θέματα σχετικά με το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων.

Ειδικότερα, εάν ο επιθεωρητής διερευνά, σύμφωνα με τους κανόνες της ορθής επαγγελματικής πρακτικής, το τεχνικό κύρος της περιβαλλοντικής ανάλυσης ή του περιβαλλοντικού ελέγχου ή των άλλων διαδικασιών που διενεργεί η επιχείρηση, αποφεύγοντας κάθε περιττή επανάληψη των διαδικασιών αυτών.

2. Ο επιθεωρητής παρέμβαίνει βάσει γραπτής συμφωνίας με την επιχείρηση, στην οποία καθορίζεται η έκταση της εργασίας, παρέχεται στον επιθεωρητή η δυνατότητα να εργαστεί ως ανεξάρτητος επαγγελματίας και υποχρεώνεται να παράσχει την αναγκαία συνεργασία.

Ο έλεγχος συνίσταται εξέταση των εγγράφων, επίσκεψη στο χώρο των δραστηριοτήτων, καθώς και σύζητηση με τα προσωπικά σύνταξη έκθεσης προς τη διεύθυνση της επιχείρησης και επίλυση ζητημάτων που προκύπτουν από την εν λόγω έκθεση.

Στα έγγραφα που πρέπει να εξετασθούν πριν την επίσκεψη του χώρου δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται βασικές πληροφορίες για το συγκεκριμένο χώρο και τις εκεί δραστηριότητες, η περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης που εφαρμόζεται στον εν λόγω χώρο, λεπτομέρειες για την προηγούμενη περιβαλλοντική ανάλυση ή τον προηγούμενο έλεγχο, η έκθεση για την ανάλυση ή τον έλεγχο και για κάθε διορθωτική ενέργεια που ακολούθησε και το σχέδιο περιβαλλοντικής δήλωσης.

3. Στην έκθεση του επιθεωρητή προς τη διεύθυνση της επιχείρησης εκτιμάται:
- γενικά περιπτώσεις μη συμμόρφωσης προς τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, και ιδίως:
 - οι τεχνικές ατέλειες της μεθόδου περιβαλλοντικής ανάλυσης ή ελέγχου ή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή κάθε άλλης σχετικής μεθόδου.
 - τα σημεία διαφωνίας με την προτεινόμενη περιβαλλοντική δήλωση, καθώς και λεπτομέρειες για τις τροποποιήσεις ή προσθήκες που θα έπρεπε να περιληφθούν στην περιβαλλοντική δήλωση.

4. Μπορεί να προκύψουν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) εάν:

- η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- η περιβαλλοντική ανάλυση ή ο έλεγχος δίνουν ικανοποιητικά τεχνικά αποτελέσματα,
- στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα θίγονται όλα τα σημαντικά ζητήματα,
- το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του παραρτήματος I και
- η δήλωση είναι ακριβής με επαρκή κάλυψη του αντικειμένου και σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικού ελέγχου,
- ο επιθεωρητής επικυρώνει τη δήλωση.

β) εάν:

- η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- η περιβαλλοντική ανάλυση ή ο έλεγχος δίνουν ικανοποιητικά τεχνικά αποτελέσματα,
- στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα θίγονται όλα τα σημαντικά ζητήματα,
- το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του παραρτήματος I,

αλλά

- η δήλωση πρέπει να αναθεωρηθεί ή/και να συμπληρωθεί, ή η δήλωση για ενδιάμεσο έτος κατά το οποίο δεν υπήρξε επικύρωση διαπιστώθηκε ότι είναι ανακριβής ή παραπλανητική, ή δεν υποβλήθηκε δήλωση για ενδιάμεσο έτος κατά το οποίο θα έπρεπε να έχει υποβληθεί.

ο επιθεωρητής ζητά τις απαιτούμενες αλλαγές με τη διεύθυνση της επιχείρησης και επικυρώνει τη δήλωση μόνον αφού η επιχείρηση περιλάβει στη δήλωση τις ενδεδειγμένες τροποποιήσεις ή/και προσθήκες συμπεριλαμβανομένης εφόσον απαιτείται, της αναφοράς στις απαιτούμενες τροποποιήσεις παλαιότερων δηλώσεων που δεν επικυρώθηκαν, ή σε πρόσθετες πληροφορίες που έπρεπε να είχαν δημοσιευθεί κατά τα ενδιάμεσα έτη.

εάν:

- η περιβαλλοντική πολιτική έχει θεσπιστεί σύμφωνα με τις σχετικές απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού,
- η περιβαλλοντική ανάλυση ή ο έλεγχος δίνουν ικανοποιητικά από τεχνική άποψη ή,
- στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα θίγονται όλα τα σημαντικά ζητήματα που ετέθησαν ή,
- το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του παραρτήματος I,

ο επιθεωρητής απευθύνει στη διεύθυνση της επιχείρησης τις ενδεδειγμένες συστάσεις για τις απαιτούμενες διευκρινίσεις και επικυρώνει τη δήλωση μόνον αφού διορθωθούν οι ατέλειες στην πολιτική ή/και τα προγράμματα ή/και τις διαδικασίες, επαναληφθούν οι διαδικασίες στο βαθμό που απαιτείται να αναθεωρηθεί αναλόγως η δήλωση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

 <p>ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ</p>	<p>Ο παρών χώρος δραστηριοτήτων διαθέτει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του, σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας. (Αριθμός καταχώρησης ...)</p>
 <p>ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ</p>	<p>Όλοι οι χώροι στην ΕΟΚ, στους οποίους ασκούμε τις βιομηχανικές μας δραστηριότητες, διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας. (Προαιρετική δήλωση σχετικά με την πρακτική που ακολουθείται σε τρίτες χώρες)</p>
 <p>ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ</p>	<p>Όλοι οι χώροι [όνομα (ονόματα) του κράτους μέλους (των κρατών μελών) της ΕΟΚ], στους οποίους ασκούμε τις βιομηχανικές μας δραστηριότητες διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας</p>
 <p>ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ</p>	<p>Οι ακόλουθοι χώροι, στους οποίους ασκούμε τις βιομηχανικές μας δραστηριότητες διαθέτουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και το κοινό ενημερώνεται σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις σύμφωνα με το σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Κοινότητας:</p> <ul style="list-style-type: none"> - όνομα του χώρου, αριθμός καταχώρησης - - ...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΠΑΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΩΣ Ή ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΠΟΒΟΛΗ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗΣ ΕΠΙΚΥΡΩΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ

1. Έκθεση της επιχείρησης
 2. Ονομασία και τοποθεσία του χώρου δραστηριοτήτων
 3. Συνοπτική περιγραφή των δραστηριοτήτων στο συγκεκριμένο χώρο (εν ανάγκη, περιτομή σε προσαρτώμενα σχέδια)
 4. Όνομα και διεύθυνση του διαπιστευμένου επιθεωρητή περιβάλλοντος που επικύρωσε την προσαρτώμενη δήλωση
 5. Ημερομηνία λήξης της άδειας για την υποβολή της επόμενης επικυρωμένης περιβαλλοντικής δήλωσης
- Στην αίτηση πρέπει να περιλαμβάνονται τα ακόλουθα στοιχεία
- α) σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης
 - β) περιγραφή του προγράμματος ελέγχου που έχει καθορισθεί για το συγκεκριμένο χώρο δραστηριοτήτων
 - γ) η επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση

**Π
Α
Ρ
Α
Ρ
Τ
Η
Μ
Α

Χ**

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Ε.Ε. 880/92

ΑΠΟΦΑΣΗ Ε.Ε. 517/93

**ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΟΥ
ECO-LABEL**

**ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΟ ECO-LABEL ΣΤΙΣ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΤΗΣ Δ.ΕΛΛΑΔΑΣ**

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 23ης Μαρτίου 1992

σχετικά με κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Εχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 130 P,

την πρόταση της Επιτροπής (1),

τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2),

τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (3),

Εκτιμώντας:

ότι οι στόχοι και οι αρχές της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως προσδιορίζονται στα προγράμματα δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος (4), αποσκοπούν, ιδίως, στην πρόληψη, τον περιορισμό και, στο μέτρο του δυνατού, στην εξάλειψη της ρύπανσης, κατά προτεραιότητα στην πηγή, και στην εξασφάλιση μιας ορθής διαχείρισης των πηγών πρώτων υλών, με βάση την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»· ότι το τέταρτο πρόγραμμα δράσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον τομέα του περιβάλλοντος (1987-1992) (5) τονίζει τη σημασία που έχει η ανάπτυξη μιας πολιτικής υπέρ των οικο-προϊόντων·

ότι το Συμβούλιο, στο ψήφισμα της 7ης Μαΐου 1990 (6), κάλεσε την Επιτροπή να υπαβάλει, το ταχύτερο δυνατό, πρόταση για ένα κοινοτικό σύστημα οικολογικού σήματος που θα λαμβάνει υπόψη τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προϊόντος σε όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής του·

ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμα της 19ης Ιουνίου 1987 σχετικά με τη διαχείριση αποβλήτων και τους παλαιούς χώρους εναπόθεσης απορριμμάτων (7), υποστήριξε την ιδέα ενός κοινοτικού οικολογικού σήματος για τα οικο-προϊόντα·

(1) ΕΕ αριθ. C 75 της 20. 3. 1991, σ. 23 και ΕΕ αριθ. C 12 της 18. 1. 1992, σ. 16.

(2) ΕΕ αριθ. C 13 της 20. 1. 1992, σ. 37.

(3) ΕΕ αριθ. C 339 της 31. 12. 1991, σ. 29.

(4) ΕΕ αριθ. C 112 της 20. 12. 1973, σ. 1, ΕΕ αριθ. C 139 της 13. 6. 1977, σ. 1, ΕΕ αριθ. C 46 της 17. 2. 1983, σ. 1 και ΕΕ αριθ. C 70 της 18. 3. 1987, σ. 3.

(5) ΕΕ αριθ. C 328 της 7. 12. 1987, σ. 1.

(6) ΕΕ αριθ. C 122 της 18. 5. 1990, σ. 2.

(7) ΕΕ αριθ. C 190 της 20. 7. 1987, σ. 154.

ότι το κοινό επιθυμεί να ενημερώνεται όλο και περισσότερο για τα προϊόντα που είναι λιγότερο επιβλαβή για το περιβάλλον· ότι ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν ήδη σύστημα απονομής οικολογικού σήματος για τα προϊόντα αυτά και αρκετά άλλα κράτη μέλη σχεδιάζουν να καθιερώσουν ένα τέτοιο σύστημα·

ότι ένα σύστημα απονομής οικολογικού σήματος για προϊόντα λιγότερο επιβλαβή για το περιβάλλον θα προβάλλει ασφαλέστερες για το περιβάλλον εναλλακτικές λύσεις, καθοδηγώντας, με τον τρόπο αυτό, τους καταναλωτές και τους χρήστες στις επιλογές τους·

ότι η καθοδήγηση αυτή μπορεί να είναι αποτελεσματικότερη αν θεσπιστούν ενιαία κριτήρια για το σύστημα απονομής του σήματος, τα οποία θα εφαρμόζονται σε όλη την Κοινότητα·

ότι, ενώ τα υπάρχοντα ή μελλοντικά ανεξάρτητα συστήματα απονομής μπορούν να εξακολουθήσουν να υφίστανται, ο σκοπός του παρόντος κανονισμού είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων για την εν καιρώ θέσπιση ενιαίου και αποτελεσματικού περιβαλλοντικού σήματος στην Κοινότητα·

ότι η εφαρμογή του συστήματος απονομής του σήματος θα είναι προαιρετική· ότι μια τέτοια προσέγγιση, στηριζόμενη στις δυνάμεις της αγοράς, θα συμβάλει στην έρευνα και την ανάπτυξη, ιδίως στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών, οδηγώντας, συνεπώς, σε καινοτομίες·

ότι η ενιαία εφαρμογή των κριτηρίων και η τήρηση των διαδικασιών πρέπει να εξασφαλιστεί σε όλη την Κοινότητα·

ότι το σύστημα απονομής οικολογικού σήματος θα λάβει υπόψη τα συμφέροντα των κύριων ενδιαφερόμενων ομάδων και, επομένως, πρέπει να προβλέπει τη συμμετοχή των ομάδων αυτών, με τον ενδεδειγμένο τρόπο, στον καθορισμό των κατηγοριών προϊόντων και στον προσδιορισμό των ειδικών οικολογικών κριτηρίων για καθεμία εξ αυτών·

ότι οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις πρέπει να ενημερώνονται, με τον ενδεδειγμένο τρόπο, για το σύστημα απονομής του οικολογικού σήματος·

ότι το οικολογικό σήμα πρέπει να αποτελεί συμπλήρωμα των άλλων υφιστάμενων ή μελλοντικών κοινοτικών συστημάτων σήματος,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Στόχοι

Ο παρών κανονισμός θεσπίζει κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος, που αποβλέπει:

- στην πρόωθηση του σχεδιασμού, της παραγωγής, της εμπορίας και της χρήσης προϊόντων τα οποία έχουν περιορισμένες περιβαλλοντικές επιπτώσεις σ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους και
- στην παροχή στους καταναλωτές περισσότερων πληροφοριακών στοιχείων για τις επιπτώσεις των προϊόντων στο περιβάλλον,

χωρίς, ωστόσο, να τίθεται σε κίνδυνο η ασφάλεια των προϊόντων ή των εργαζομένων, ούτε και να επηρεάζεται σημαντικά η καταλληλότητα του προϊόντος προς χρήση.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στα τρόφιμα, τα ποτά και τα φαρμακευτικά προϊόντα.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, νοούνται ως:

- α) «ουσίες»: τα χημικά στοιχεία και οι ενώσεις τους, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 1967 περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί ταξινόμησης, συσκευασίας και επισήμανσεως των επικίνδυνων ουσιών (1)
- β) «παρασκευάσματα»: τα μείγματα ή διαλύματα όπως ορίζονται στο άρθρο 2 της οδηγίας 67/548/ΕΟΚ
- γ) «κατηγορία προϊόντων»: τα προϊόντα τα οποία προορίζονται για την ίδια χρήση και μπορούν να χρησιμοποιούνται με ισοδύναμο τρόπο
- δ) «απαρχής μέχρι τέλους»: ο κύκλος ζωής ενός προϊόντος από την παραγωγή, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η επιλογή των πρώτων υλών, τη διανομή, την κατανάλωση και τη χρήση του μέχρι τη διάθεσή του μετά τη χρήση.

Άρθρο 4

Γενικές αρχές

1. Το οικολογικό σήμα μπορεί να απονέμεται στα προϊόντα που ανταποκρίνονται στους στόχους του άρθρου 1 και είναι σύμφωνα με τις κοινοτικές απαιτήσεις σχετικά με την υγεία, την ασφάλεια και το περιβάλλον.

(1) ΕΕ αριθ. L 196 της 16. 8. 1967, σ. 1. Οδηγία που τροποποιήθηκε τελευταία από την οδηγία 91/410/ΕΟΚ (ΕΕ αριθ. L 228 της 17. 8. 1991, σ. 67).

2. Το οικολογικό σήμα δεν απονέμεται σε καμία περίπτωση:

α) στα προϊόντα τα οποία είναι ουσίες ή παρασκευάσματα που χαρακτηρίζονται ως επικίνδυνα κατά την έννοια των οδηγιών 67/548/ΕΟΚ και 88/379/ΕΟΚ (1).

Το οικολογικό σήμα μπορεί να απονέμεται στα προϊόντα που περιέχουν μια ουσία ή ένα παρασκεύασμα που θεωρείται επικίνδυνο κατά την έννοια της εν λόγω οδηγίας, εφόσον τα προϊόντα αυτά ανταποκρίνονται στους στόχους του άρθρου 1.

β) στα προϊόντα που παρασκευάζονται με μέθοδο που μπορεί να βλάψει σημαντικά τον άνθρωπο ή/και το περιβάλλον.

3. Τα προϊόντα που εισάγονται στην Κοινότητα και για τα οποία ζητήθηκε η απονομή του οικολογικού σήματος, σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό, πρέπει τουλάχιστον να ανταποκρίνονται προς τα ίδια αυστηρά κριτήρια όπως και τα προϊόντα που παρασκευάζονται στην Κοινότητα.

Άρθρο 5

Κατηγορίες προϊόντων και οικολογικά κριτήρια

1. Οι προϋποθέσεις απονομής του οικολογικού σήματος καθορίζονται ανά κατηγορία προϊόντων.

Οι κατηγορίες προϊόντων, τα ειδικά για κάθε κατηγορία οικολογικά κριτήρια και η αντίστοιχη διάρκεια ισχύος τους καθορίζονται με τη διαδικασία του άρθρου 7, μετά τη διαδικασία διαβούλευσης του άρθρου 6.

2. Η Επιτροπή κινεί τις διαδικασίες αυτές αιτήσει του αρμόδιου φορέα ή φορέων που αναφέρονται στο άρθρο 9, ή με δική της πρωτοβουλία. Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να ενεργεί είτε με δική του πρωτοβουλία είτε αιτήσει του ενδιαφερόμενου προσώπου ή ομάδας προσώπων στην τελευταία περίπτωση, αποφασίζει για τη σκοπιμότητα της αίτησης αυτής. Πριν υποβάλει αίτηση στην Επιτροπή, ο αρμόδιος φορέας πραγματοποιεί κατάλληλες διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους κύκλους και ενημερώνει την Επιτροπή για τα αποτελέσματά τους.

3. Κάθε κατηγορία προϊόντων προσδιορίζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλα τα ανταγωνιστικά προϊόντα, που προορίζονται για την ίδια χρήση και μπορούν να χρησιμοποιούνται με ισοδύναμο τρόπο, περιλαμβάνονται στην ίδια κατηγορία.

4. Τα ειδικά οικολογικά κριτήρια για κάθε κατηγορία προϊόντων καθορίζονται απαρχής μέχρι τέλους βάσει των στόχων του άρθρου 1, των γενικών αρχών του άρθρου 4 και των παραμέτρων του ενδεικτικού μητρώου αξιολόγησης του παραρτήματος Ι. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι ακριβή, σαφή και αντικειμενικά, ώστε να εξασφαλίζουν ομοιόμορφη εφαρμογή από τους αρμόδιους φορείς. Επίσης, τα κριτήρια αυτά πρέπει να εξασφαλίζουν υψηλό βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος και να στηρίζονται, στο μέτρο του δυνατού,

(1) ΕΕ αριθ. L 187 της 16. 7. 1988, σ. 14.

στη χρησιμοποίηση καθαρών τεχνολογιών και, ενδεχομένως, να αντικατοπτρίζουν τη δυνατότητα βελτιστοποίησης της διάρκειας ζωής των προϊόντων.

Εάν κριθεί αναγκαίο να προσαρμοστεί το ενδεικτικό μητρώο αξιολόγησης στην τεχνική πρόοδο, η προσαρμογή αυτή γίνεται με τη διαδικασία του άρθρου 7.

5. Η διάρκεια ισχύος των κατηγοριών προϊόντων είναι περίπου τριών ετών. Η διάρκεια ισχύος ενός κριτηρίου δεν μπορεί να υπερβεί τη διάρκεια ισχύος της κατηγορίας προϊόντων στην οποία αναφέρονται.

Άρθρο 6

Διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερόμενους κύκλους

1. Για τον καθορισμό των κατηγοριών προϊόντων και των ειδικών οικολογικών κριτηρίων που αναφέρονται στο άρθρο 5 και πριν υποβάλει σχέδιο στην επιτροπή του άρθρου 7, η Επιτροπή συμβουλευείται τους ενδιαφερόμενους κύκλους που συνεδριάζουν προς το σκοπό αυτό στα πλαίσια ενός γνωμοδοτικού σώματος και λαμβάνει υπόψη της τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων σε εθνικό επίπεδο.

2. Στο γνωμοδοτικό σώμα συμμετέχουν τουλάχιστον οι αντιπρόσωποι, σε κοινοτικό επίπεδο, των ακόλουθων ενδιαφερόμενων κύκλων:

- βιομηχανίας (1),
- εμπορίου (1),
- οργανώσεων καταναλωτών,
- οργανώσεων προστασίας του περιβάλλοντος.

Ο καθένας από αυτούς μπορεί να εκπροσωπείται με τρεις έδρες κατ' ανώτατο όριο.

Οι συμμετέχοντες ενδιαφερόμενοι κύκλοι στο γνωμοδοτικό σώμα πρέπει να διασφαλίζουν την αντιστοιχη εκπροσώπηση σύμφωνα με τις σχετικές κατηγορίες προϊόντων και λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να εξασφαλίζεται η συνέχεια των εργασιών του γνωμοδοτικού σώματος.

3. Ο εσωτερικός κανονισμός του γνωμοδοτικού σώματος θεσπίζεται από την Επιτροπή με τη διαδικασία του άρθρου 7.

4. Η χορηγούμενη προθεσμία για τις διαβουλεύσεις με το γνωμοδοτικό σώμα δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να υπερβαίνει τις έξι εβδομάδες.

5. Η Επιτροπή διαβιβάζει στην επιτροπή του άρθρου 7 τα συμπεράσματα των διαβουλεύσεων συγχρόνως με το σχέδιο των ληπτέων μέτρων.

Άρθρο 7

Επιτροπή

1. Η Επιτροπή επικουρείται από επιτροπή την οποία αποτελούν αντιπρόσωποι των κρατών μελών και της οποίας προεδρεύει ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής.

(1) Συμπεριλαμβανομένων, ενδεχομένως, των συνδικάτων.

2. Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής υποβάλλει στην εν λόγω επιτροπή σχέδιο των ληπτέων μέτρων. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για το σχέδιο αυτό μέσα σε προθεσμία που μπορεί να ορίσει ο πρόεδρος ανάλογα με τον επείγοντα χαρακτήρα του θέματος. Η γνώμη διατυπώνεται με την πλειοψηφία του άρθρου 148 παράγραφος 2 της συνθήκης για την έκδοση αποφάσεων τις οποίες το Συμβούλιο καλείται να λάβει μετά από πρόταση της Επιτροπής. Κατά την ψηφοφορία στα πλαίσια της επιτροπής, οι ψήφοι των αντιπροσώπων των κρατών μελών σταθμίζονται σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο. Ο πρόεδρος δεν λαμβάνει μέρος στην ψηφοφορία.

3. Η Επιτροπή θεσπίζει τα προβλεπόμενα μέτρα εφόσον είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής.

4. Όταν τα προβλεπόμενα μέτρα δεν είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής, ή ελλείψει γνώμης, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο, χωρίς καθυστέρηση, πρόταση σχετικά με τα ληπτέα μέτρα. Το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

5. Εάν το Συμβούλιο, κατά τη λήξη προθεσμίας τριών μηνών από την υποβολή του θέματος στο Συμβούλιο, δεν έχει λάβει απόφαση, τα προτεινόμενα μέτρα θεσπίζονται από την Επιτροπή.

Άρθρο 8

Το οικολογικό σήμα

1. Το οικολογικό σήμα λαμβάνει τη μορφή λογότυπου, υπόδειγμα του οποίου περιέχεται στο παράρτημα II.

2. Οι αιτήσεις για την απονομή του σήματος πρέπει να υποβάλλονται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

3. Η απόφαση για την απονομή σήματος στα επιμέρους προϊόντα που ανταποκρίνονται στα κριτήρια των άρθρων 4 και 5, λαμβάνεται από τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 9, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 10.

4. Σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 7, η Επιτροπή αποφασίζει, κατά περίπτωση, εάν είναι δυνατόν να αναφέρονται στο οικολογικό σήμα οι κύριοι λόγοι που αιτιολογούν την απονομή του, και εκδίδει τις αναγκαίες λεπτομέρειες για το σκοπό αυτό.

5. Το οικολογικό σήμα απονέμεται για καθορισμένη χρονική περίοδο, η οποία δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να υπερβαίνει τη διάρκεια ισχύος των κριτηρίων.

Όταν η διάρκεια ισχύος των σχετικών με τα προϊόντα κριτηρίων παρατείνεται, χωρίς να υπάρχει μεταβολή, η ισχύς του σήματος μπορεί να παρατείνεται για την ίδια χρονική περίοδο.

6. Το οικολογικό σήμα δεν μπορεί να χρησιμοποιείται, σε καμία περίπτωση, πριν από τη σύναψη συμβάσεως για τους όρους χρήσης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 12.

Άρθρο 9

Ορισμός των αρμόδιων φορέων

1. Το αργότερο έξι μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, κάθε κράτος μέλος ορίζει τον φορέα ή φορείς, που στο εξής καλούνται «αρμόδιος φορέας» ή «αρμόδιοι φορείς», ο (οι) οποίο(οι) είναι επιφορτισμένος (-οι) με την εκτέλεση των καθηκόντων που προβλέπονται από τον παρόντα κανονισμό, και ιδίως αυτών που καθορίζονται στο άρθρο 10, και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η σύνθεση των αρμόδιων φορέων να εγγυάται την ανεξαρτησία και την ουδετερότητα τους και οι αρμόδιοι φορείς να εφαρμόζουν με συνέπεια τις διατάξεις του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 10

Αίτηση για την απονομή οικολογικού σήματος

1. Κάθε παραγωγός ή εισαγωγέας στην Κοινότητα, ο οποίος ζητάει την απονομή οικολογικού σήματος, πρέπει να απευθύνεται στον αρμόδιο φορέα ή φορείς που ορίζεται από το κράτος μέλος στο οποίο το προϊόν παράγεται ή διατίθεται για πρώτη φορά στην αγορά, ή εισάγεται από τρίτη χώρα.

2. Πριν αξιολογήσει τις αιτήσεις, ο αρμόδιος φορέας συμβουλευέται το αρχείο που αναφέρεται στην παράγραφο 9. Ο αρμόδιος φορέας αξιολογεί τις οικολογικές επιδόσεις του προϊόντος σε σχέση με τις αρχές του άρθρου 4 και τα ειδικά κριτήρια που καθορίζονται για τις κατηγορίες προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 5. Προς το σκοπό αυτό, υποβάλλονται στον αρμόδιο φορέα όλα τα απαιτούμενα πιστοποιητικά και έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων ανεξάρτητων δοκιμών.

3. Μετά την αξιολόγηση του προϊόντος, ο αρμόδιος φορέας αποφασίζει εάν θα απονεμίσει ή όχι το σήμα. Εάν αποφασίσει ότι μπορεί να απονεμηθεί σήμα, κοινοποιεί την απόφασή του στην Επιτροπή, μαζί με τα πλήρη αποτελέσματα της αξιολόγησης, καθώς και σχετική περιλήψη. Η Επιτροπή καθορίζει υπόδειγμα για αυτή την περιλήψη με τη διαδικασία του άρθρου 7.

Εντός προθεσμίας πέντε ημερών από την κοινοποίηση, η Επιτροπή διαβιβάζει στους αρμόδιους φορείς των άλλων κρατών μελών αντίγραφο αυτής της απόφασης και της περιλήψης αυτής. Τους διαβιβάζει, επίσης, αιτήσεις τους, αντίγραφο με τα πλήρη αποτελέσματα της αξιολόγησης.

4. Μετά από προθεσμία 30 ημερών από την αποστολή της κοινοποίησης στην Επιτροπή, ο αρμόδιος φορέας μπορεί να απονεμίσει το σήμα, εκτός εάν η Επιτροπή γνωρίσει, στο μεταξύ, στον αρμόδιο φορέα αιτιολογημένες αντιρρήσεις. Στην περίπτωση αυτή, εάν οι αντιρρήσεις αυτές δεν μπορούν να αρθούν με ανεπίσημες διαβουλεύσεις, η Επιτροπή λαμβάνει, σε κάθε περίπτωση, απόφαση για την προτεινόμενη απονομή με τη διαδικασία του άρθρου 7.

5. Εάν ο αρμόδιος φορέας αποφασίσει να απονεμίσει σήμα σε προϊόν για το οποίο η αίτηση απονομής απορρίφθηκε ήδη από τον αρμόδιο φορέα άλλου κράτους μέλους, εφιστά την προσοχή της Επιτροπής σ' αυτό το γεγονός όταν κοινοποιεί την απόφασή του σύμφωνα με την παράγραφο 3. Η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση για την προτεινόμενη απονομή με τη διαδικασία του άρθρου 7.

6. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 4 και 5, η Επιτροπή, εντός προθεσμίας 45 ημερών από την παραλαβή της απόφασης του αρμόδιου φορέα να απονεμίσει σήμα, υποβάλλει σχέδιο των ληπτέων μέτρων στην επιτροπή του άρθρου 7.

7. Όταν μια αίτηση απονομής οικολογικού σήματος απορρίπτεται, ο αρμόδιος φορέας ενημερώνει αμέσως την Επιτροπή και γνωστοποιεί στον αιτούντα τους λόγους της απόρριψης.

8. Κατά την παραλαβή αίτησης απονομής σήματος, ο αρμόδιος φορέας μπορεί να θεωρήσει ότι το προϊόν δεν περιλαμβάνεται σε καμία από τις κατηγορίες για τις οποίες έχουν ήδη καθοριστεί κριτήρια. Στην περίπτωση αυτή, ο αρμόδιος φορέας αποφασίζει εάν πρέπει να υποβληθεί στην Επιτροπή προς έγκριση πρόταση δημιουργίας νέας κατηγορίας προϊόντων σύμφωνα με τις διαδικασίες των άρθρων 6 και 7.

9. Η Επιτροπή τηρεί ξεχωριστά αρχεία όλων των αιτήσεων που παραλαμβάνονται, εγκρίνονται ή απορρίπτονται. Στα αρχεία τα σχετικά με την παραλαβή και την απόρριψη των αιτήσεων έχουν πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο οι αρμόδιοι φορείς των κρατών μελών.

10. Κάθε κατασκευαστής ή εισαγωγέας που προτίθεται να αποσούρει μια αίτηση απονομής οικολογικού σήματος ή να παύσει να χρησιμοποιήσει το σήμα, ενημερώνει σχετικά τον οικείο αρμόδιο φορέα.

Άρθρο 11

Έξοδα και τέλη

1. Κάθε αίτηση απονομής σήματος προϋποθέτει την πληρωμή των εξόδων διεκπεραίωσης του φακέλου.

2. Στους όρους χρησιμοποίησης του σήματος περιλαμβάνεται η πληρωμή τέλους χρήσης που πρέπει να καταβάλει ο αιτών.

3. Τα ποσά που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 καθορίζονται από τους αρμόδιους φορείς που αναφέρονται στο άρθρο 9 και μπορούν να ποικίλλουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Οι κατευθυντήριες γραμμές, για το σκοπό αυτό, καθορίζονται με τη διαδικασία του άρθρου 7.

Άρθρο 12

Όροι χρήσης

1. Ο αρμόδιος φορέας συναπτει με τον αιτούντα σύμβαση σχετικά με τους όρους χρήσης του σήματος. Για το σκοπό

αυτό, εγκρίνεται τύπος σύμβασης σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 7.

2. Οι όροι χρήσης περιλαμβάνουν επίσης τις ρήτρες σχετικά με την ανάκληση της άδειας χρήσης του σήματος.

Άρθρο 13

Απόρρητα

Οι αρμόδιοι φορείς, η Επιτροπή, καθώς και όλοι οι άλλοι ενδιαφερόμενοι υποχρεούνται να μην αποκαλύπτουν σε τρίτους τις πληροφορίες των οποίων έλαβαν γνώση κατά τη διαδικασία αξιολόγησης προϊόντος για την απονομή του σήματος.

Ωστόσο, από τη στιγμή που θα ληφθεί απόφαση απονομής του σήματος, δεν μπορούν, σε καμία περίπτωση, να παραμένουν εμπιστευτικά τα ακόλουθα στοιχεία:

- η ονομασία του προϊόντος,
- ο παραγωγός ή εισαγωγέας του προϊόντος,
- οι λόγοι και οι σχετικές πληροφορίες βάσει των οποίων απονέμεται το σήμα.

Άρθρο 14

Δημοσίευση

Η Επιτροπή δημοσιεύει στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*:

- a) τις κατηγορίες προϊόντων, τα σχετικά ειδικά οικολογικά κριτήρια, καθώς και την αντίστοιχη διάρκεια ισχύος τους·
- β) τον πίνακα των προϊόντων για τα οποία έχει χορηγηθεί οικολογικό σήμα, τα ονόματα των παραγωγών ή εισαγωγέων, καθώς και την ημερομηνία λήξης του σήματος. Τα στοιχεία αυτά δημοσιεύονται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο·
- γ) τις ονομασίες και τις διευθύνσεις των αρμόδιων φορέων.

Η Επιτροπή δημοσιεύει, επίσης, από καιρού εις καιρόν, ενοποιημένα κατάλογο των προϊόντων στα οποία έχει απονεμηθεί οικολογικό σήμα, προς ενημέρωση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 23 Μαρτίου 1992.

Άρθρο 15

Πληροφόρηση

Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε οι καταναλωτές και οι επιχειρήσεις να ενημερώνονται, με τον ενδεδειγμένο τρόπο, σχετικά με:

- a) τους στόχους του συστήματος απονομής του οικολογικού σήματος·
- β) τις κατηγορίες προϊόντων που έχουν επιλεγεί·
- γ) τα οικολογικά κριτήρια που ισχύουν για κάθε κατηγορία προϊόντων·
- δ) τις διαδικασίες υποβολής αιτήσεων για την απονομή σήματος·
- ε) τον αρμόδιο φορέα ή φορείς του κράτους μέλους.

Άρθρο 16

Διαφήμιση

1. Η διαφήμιση μπορεί να αναφέρεται στο οικολογικό σήμα μόνο μετά την απονομή του και μόνο εφόσον πρόκειται για το προϊόν στο οποίο έχει απονεμηθεί το σήμα.
2. Απαγορεύεται κάθε ψευδής ή απατηλή διαφήμιση ή η χρήση λογοτύπου ή σήματος που ενδέχεται να οδηγήσει σε σύγχυση με το κοινοτικό οικολογικό σήμα που θεσπίζεται με τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 17

Εφαρμογή

Εντός προθεσμίας έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν για να συμμορφωθούν με τον παρόντα κανονισμό.

Άρθρο 18

Επανεξέταση

1. Το αργότερο πέντε έτη από την έναρξη της ισχύος του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή επανεξετάζει το σύστημα με βάση την πείρα που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του.
2. Η Επιτροπή προτείνει, ενδεχομένως, κατάλληλες τροποποιήσεις του παρόντος κανονισμού.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Carlos BORREGO

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Περιβαλλοντικοί τομείς	Κύκλος ζωής του προϊόντος				
	Προκαταγωγή	Παραγωγή	Διανομή, συμπεριλαμβανομένης και της συσκευασίας	Χρήση	Διάθεση
Σημασία των αποβλήτων					
Ρύπανση και υποβάθμιση του εδάφους					
Μόλυνση των υδάτων					
Μόλυνση του αέρα					
Θόρυβος					
Κατανάλωση ενέργειας					
Κατανάλωση φυσικών πόρων					
Επιπτώσεις στα οικοσυστήματα					

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΛΟΓΟΤΥΠΟ

Το λογότυπο τυπώνεται ως εξής:

- είτε σε δύο χρώματα (Pantone 347 πράσινο και Pantone 279 μπλε),
 - είτε μαύρο σε ασπρο φόντο,
 - είτε ασπρο σε μαύρο φόντο.
-

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 15ης Σεπτεμβρίου 1993

για μια τυποποιημένη σύμβαση σχετικά με τους όρους χρήσης του κοινοτικού οικολογικού σήματος

(93/517/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1992 σχετικά με το κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 12,

Εκτιμώντας:

ότι το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 προβλέπει ότι ο αρμόδιος φορέας συνάπτει σύμβαση, για τους όρους χρήσης του σήματος, με κάθε δικαιούχο, και ότι προβλέπει επίσης ότι προς το σκοπό αυτό εγκρίνεται τυποποιημένη σύμβαση·

ότι κρίνεται σκόπιμο, όχι μόνον για να αποφευχθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού, αλλά και για να διασφαλισθούν τα συμφέροντα των καταναλωτών και των χρηστών, οι όροι χρήσης του οικολογικού σήματος να είναι ομοιόμορφοι σε όλη την Κοινότητα·

ότι, ωστόσο, οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να είναι σε θέση να συμπεριλάβουν πρόσθετες διατάξεις στη σύμβαση στο μέτρο που οι εν λόγω διατάξεις συμβιβάζονται με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 880/92·

ότι κρίνεται σκόπιμο η σύμβαση να περιλαμβάνει διατάξεις για τον έλεγχο της συμμόρφωσης, οι οποίες θα επιτρέπουν στον αρμόδιο φορέα να δεβαιώνεται ότι το σήμα χρησιμοποιείται μόνον για προϊόντα που ανταποκρίνονται στους στόχους του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 και τις αρχές του άρθρου 4 του εν λόγω κανονισμού και ότι τα προϊόντα αυτά πληρούν τους όρους της σύμβασης, και ότι κρίνεται επίσης σκόπιμο, σε περιπτώσεις έλλειψης συμμόρφωσης προς τους στόχους και τις αρχές του κανονισμού αυτού και τους όρους της σύμβασης, οι διατάξεις να

προβλέπουν την αναστολή ή την ανάκληση της απονομής του σήματος·

ότι τα μέτρα που ορίζονται με την παρούσα απόφαση συμφωνούν με τη γνώμη της επιτροπής που έχει συσταθεί βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του αρμόδιου φορέα και του εκάστοτε δικαιούχου σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 καταρτίζεται σύμφωνα με το υπόδειγμα που παρατίθεται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

Με την επιφύλαξη του άρθρου 1, ο αρμόδιος φορέας μπορεί να συμπεριλάβει στη σύμβαση πρόσθετες διατάξεις με την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις αυτές συμβιβάζονται με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 880/92.

Στην περίπτωση αυτή, ο αρμόδιος φορέας υποβάλλει, το κείμενο της εν λόγω σύμβασης στην Επιτροπή για να εξετασθεί το συμβιβασμό της με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 880/92.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 15 Σεπτεμβρίου 1993.

Για την Επιτροπή

Γιάννης ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ

Μέλος της Επιτροπής

(¹) ΕΕ αριθ. L 99 της 11. 4. 1992, σ. 1.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΥΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ο αρμόδιος φορέας ... (πλήρης τίτλος) ονομαζόμενος στο εξής «ο αρμόδιος φορέας», με έδρα ... (πλήρης διεύθυνση) και για την υπογραφή της παρούσας σύμβασης εκπροσωπείται από ... (ονοματεπώνυμο αρμοδίου προσώπου)

και

... (πλήρες ονοματεπώνυμο του δικαιούχου), υπό την ιδιότητά του ως παραγωγού ή εισαγωγέα, του οποίου η επίσημη δηλωθείσα διεύθυνση στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι ... (πλήρης διεύθυνση), ονομαζόμενος στο εξής «ο δικαιούχος», εκπροσωπούμενος από ... (ονοματεπώνυμο αρμοδίου προσώπου),

συμφώνησαν τα ακόλουθα όσον αφορά τη χρήση του κοινοτικού οικολογικού σήματος:

Άρθρο 1

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

- 1.1. Ο αρμόδιος φορέας χορηγεί στο δικαιούχο το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το οικολογικό σήμα για το προϊόν του ... το οποίο έχει αριθμό(-ούς) μητρώου ... ή/και περιγράφεται στις επισυναπτόμενες προδιαγραφές του προϊόντος, παράγεται ή εισάγεται (στις εγκαταστάσεις ...) και πληροί τα σχετικά κριτήρια της ομάδας προϊόντων που ισχύουν για την περίοδο ... έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις ... (ημερομηνία), έχουν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της ... (πλήρης αναφορά) και ε πισυνάπτονται στην παρούσα σύμβαση.
- 1.2. Το οικολογικό σήμα τίθεται ευθέακριτα επί του προϊόντος και χρησιμοποιείται μόνον με τη μορφή και τα χρώμα που ορίζονται στις προδιαγραφές οικολογικού σήματος οι οποίες προβλέπονται από τον αρμόδιο φορέα και επισυνάπτονται στην παρούσα σύμβαση. Το δικαίωμα χρήσης του οικολογικού σήματος δεν περιλαμβάνει τη χρήση του σήματος αυτού ως στοιχείο του εμπορικού σήματος.
- 1.3. Ο δικαιούχος διασφαλίζει ότι το προϊόν στο οποίο απονέμεται το σήμα πληροί, καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος της παρούσας σύμβασης, όλους τους όρους χρήσης και όλες τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης, καθώς και τα κριτήρια της ομάδας προϊόντων και προδιαγραφές οικολογικού σήματος που αναφέρονται στο παράρτημα της παρούσας σύμβασης και ισχύουν κατά το αντίστοιχο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 2

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

- 2.1. Ο δικαιούχος αναφέρεται στην απονομή του οικολογικού σήματος μόνον σχετικά με το προϊόν που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της παρούσας σύμβασης.
- 2.2. Ο δικαιούχος υποχρεούται να μη διαφημίζει ή δηλώνει ή χρησιμοποιεί το σήμα ή το λογότυπο με τρόπο ψευδή ή απατηλό ή που έχει ως αποτέλεσμα τη σύγχυση ή θέτει σε αμφισβήτηση την αξιοπιστία του κοινοτικού οικολογικού σήματος.
- 2.3. Ο δικαιούχος ευθύνεται βάσει της παρούσας σύμβασης για τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται το οικολογικό σήμα σε σχέση με το προϊόν του, και ειδικά σε διαφημιστικά μηνύματα.

Άρθρο 3

ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ

- 3.1. Ο αρμόδιος φορέας καθώς και οι αντιπρόσωποι, που έχει εξουσιοδοτήσει προς το σκοπό αυτό, μπορούν να αναλάβουν τη διεξαγωγή όλων των αναγκαίων ελέγχων για την εξακρίβωση της συνεχιζόμενης συμμόρφωσης του δικαιούχου αφενός με τα κριτήρια της ομάδας προϊόντων και αφετέρου με τους όρους χρήσης και τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης. Για το σκοπό αυτό, ο αρμόδιος φορέας μπορεί να ζητήσει, και ο δικαιούχος υποχρεούται να παράσχει, κάθε σχετική τεκμηρίωση με την οποία αποδεικνύεται η συμμόρφωσή τους.
- 3.2. Επίσης, ο αρμόδιος φορέας, καθώς και οι αντιπρόσωποι που έχει εξουσιοδοτήσει προς το σκοπό αυτό, μπορούν να ζητήσουν, σε εύλογο χρόνο και χωρίς προειδοποίηση, και ο δικαιούχος υποχρεούται να παράσχει κάθε κρήσβαση στις εγκαταστάσεις του, όπως ορίζεται με το άρθρο 1 παράγραφος 1 ή σε οποιοδήποτε τμήμα αυτών, για τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1.
- 3.3. Ο δικαιούχος αναλαμβάνει το εύλογο κόστος των ενεργειών στις οποίες προβλέπει ο αρμόδιος φορέας σύμφωνα με τους όρους του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 4

ΑΠΟΡΡΗΤΟ

- 4.1. Εξαιρέσει των περιπτώσεων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου, και ιδίως τα άρθρα 10 και 13, ο αρμόδιος φορέας και οι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποί του υποχρεούνται να μην αποκαλύπτουν ή χρησιμοποιούν, για οιοδήποτε σκοπό μη συναφή με την παρούσα σύμβαση, πληροφορίες των οποίων έλαβαν γνώση κατά τη διαδικασία αξιολόγησης προϊόντος για την απονομή του οικολογικού σήματος ή κατά την παρακολούθηση της συμμόρφωσης, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 3 της παρούσας σύμβασης.

- 4.2. Ο αρμόδιος φορέας λαμβάνει όλα τα εύλογα μέτρα για να εξασφαλίσει την προστασία από πλαστογράφηση ή υπεξαίρεση των εγγράφων που του έχουν παραδοθεί εμπιστευτικά.
- 4.3. Επιπλέον, ο αρμόδιος φορέας λαμβάνει όλα τα εύλογα μέτρα για να εξασφαλίσει την προστασία από την υλική καταστροφή των εγγράφων που έχουν παραδοθεί εμπιστευτικά επί περιόδου τουλάχιστον τριών ετών από την ημερομηνία λήξεως της παρούσας σύμβασης. Μετά τη λήξη της περιόδου αυτής ο αρμόδιος φορέας μπορεί να καταστρέψει τα έγγραφα.

Άρθρο 5

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΗΣΗ

- 5.1. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος αντιληφθεί ότι αδυνατεί να εκπληρώσει τους όρους χρήσης ή να ανταποκριθεί στις διατάξεις των άρθρων 1 έως 3, ενημερώνει τον αρμόδιο φορέα και απέχει από τη χρήση του οικολογικού σήματος, μέχρις ότου εκπληρωθούν οι εν λόγω όροι και διατάξεις και ενημερωθεί σχετικά ο αρμόδιος φορέας.
- 5.2. Σε περίπτωση που ο αρμόδιος φορέας κρίνει ότι ο δικαιούχος έχει παραβεί κάποιον από τους όρους χρήσης ή μια από τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης, έχει το δικαίωμα να αναστείλει ή να ανακαλέσει την άδεια χρήσης του οικολογικού σήματος από τον δικαιούχο και να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα που θα εμποδίσουν το δικαιούχο από περαιτέρω χρήση του σήματος, συμπεριλαμβανομένων και των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 9.

Άρθρο 6

ΟΡΙΑ ΕΥΘΥΝΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ

- 6.1. Ο δικαιούχος δεν δύναται να συμπεριλάβει το οικολογικό σήμα ως αντικείμενο εγγυήσεως σχετικά με τις ιδιότητες των προϊόντων που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της παρούσας σύμβασης.
- 6.2. Ο αρμόδιος φορέας καθώς και οι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποί του δεν ευθύνονται για καμία απώλεια ή ζημία που έχει υποστεί ο δικαιούχος από την απουμή ή/και χρήση του οικολογικού σήματος.
- 6.3. Ο αρμόδιος φορέας δεν ευθύνεται για καμία απώλεια ή ζημία που έχει υποστεί κάθε τρίτος από την απουμή ή/και χρήση του οικολογικού σήματος, καθώς και από τη διαφήμιση του οικολογικού σήματος.
- 6.4. Ο δικαιούχος αποκλείεται και εξακολουθεί να αποκλείεται τον αρμόδιο φορέα και τους εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους του για κάθε απώλεια, ζημία ή ευθύνη που έχει υποστεί ο αρμόδιος φορέας ή οι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποί του, λόγω παραβίασης της παρούσας σύμβασης από το δικαιούχο ή λόγω του ότι ο αρμόδιος φορέας στηρίχθηκε στις πληροφορίες ή την τεκμηρίωση του δικαιούχου, συμπεριλαμβανομένων και των αξιώσεων τρίτου μέρους.

Άρθρο 7

ΤΕΛΗ

- 7.1. Ο δικαιούχος αναλαμβάνει να καταβάλει τέλη στον αρμόδιο φορέα για τη χρήση του οικολογικού σήματος στο προϊόν, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, για την περίοδο χρήσης που ορίζεται στην παρούσα σύμβαση, σύμφωνα με τους κανόνες περί τελών που ίσχυαν κατά τη στιγμή υπογραφής της σύμβασης, όπως υποβλήθηκαν από τον αρμόδιο φορέα στις ... (ημερομηνία και πλήρη στοιχεία), και όπως επισυνάπτονται στην παρούσα σύμβαση. Σε περίπτωση αναστολής ή πρόωξης λήξης είτε από πλευράς του αρμόδιου φορέα είτε από πλευράς του δικαιούχου, ο δικαιούχος δεν δικαιούται επιστροφής όλων ή μέρους των τελών.
- 7.2. Η χρήση του οικολογικού σήματος εξαρτάται από την εμπρόθεση καταβολή των αντιστοιχών τελών.

Άρθρο 8

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ

- 8.1. Ο αρμόδιος φορέας ενημερώνει το δικαιούχο σχετικά με τις καταγγελίες που έχουν γίνει για το προϊόν που φέρει το οικολογικό σήμα, και μπορεί να ζητήσει από το δικαιούχο να απαντήσει στις εν λόγω καταγγελίες. Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να μην αποκαλύψει στο δικαιούχο τα στοιχεία του καταγγέλλοντος.
- 8.2. Κάθε απάντηση εκ μέρους του δικαιούχου ύστερα από υποβολή σχετικού αιτήματος όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 δεν πρέπει να θίγει τα δικαιώματα ή/και τις υποχρεώσεις του αρμόδιου φορέα που περιλαμβάνονται στα άρθρα 3 και 5 της σύμβασης αυτής.

Άρθρο 9

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

- 9.1. Εξαιρείται όσων προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 η παρούσα σύμβαση ισχύει από την ημερομηνία υπογραφής της από το δικαιούχο και τον αρμόδιο φορέα για περίοδο ... με την επιφύλαξη ότι εάν η χρονική διάρκεια που ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 είναι μικρότερη από την προαναφερθείσα ισχύει η εν λόγω μικρότερη περίοδος.
- 9.2. Ο αρμόδιος φορέας, με συστημένη επιτολή του προς το δικαιούχο, καταγγέλλει την παρούσα σύμβαση πριν από την ημερομηνία που ορίζεται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 εφόσον η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τροποποιήσει ή ανακαλέσει τα κριτήρια της ομάδας προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της παρούσας σύμβασης.
- 9.3. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος παραβεί κάποιον από τους όρους χρήσης ή μια από τις διατάξεις της παρούσας σύμβασης κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 2, ο αρμόδιος φορέας έχει το δικαίωμα να θεωρήσει ότι υπήρξε παραβίαση της σύμβασης, γεγονός που του παρέχει τη δυνατότητα, επικροσθέτως των όσων ορίζονται στο άρθρο 5 παράγραφος 2, να καταγγείλει τη σύμβαση, αποστέλλοντας συστημένη επιστολή στο

- δικαιούχο, πριν από την ημερομηνία που ορίζει το άρθρο 9 παράγραφος 1 εντός (προθεσμίας καθοριζομένης από τον αρμόδιο φορέα).
- 9.4. Ο δικαιούχος μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση αποστέλλοντας συστημένη επιστολή στον αρμόδιο φορέα με προειδοποίηση ενός μηνός.
- 9.5. Εάν τα κριτήρια της ομάδας προϊόντων, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 παράγραφος 1, παραταθούν για ορισμένη χρονική διάρκεια χωρίς τροποποιήσεις, και εφόσον δεν έχει δοθεί γραπτή προειδοποίηση λήξεως της ισχύος της από τον αρμόδιο φορέα τουλάχιστον δύο μήνες πριν τη λήξη της ισχύος των κριτηρίων της ομάδας προϊόντων και της παρούσας σύμβασης, ο αρμόδιος φορέας ενημερώνει το δικαιούχο τουλάχιστον δύο μήνες πριν από την αυτόματη ανανέωση της σύμβασης καθ' όσο χρόνο τα κριτήρια της ομάδας προϊόντων εξακολουθούν να ισχύουν.
- 9.6. Μετά τη λήξη ισχύος της παρούσας σύμβασης, ο δικαιούχος δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει το οικολογικό σήμα για το προϊόν του όπως ορίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 της παρούσας σύμβασης, ούτε για την επισήμανσή του ούτε για τη διαφήμισή του, εξαιρέσει των προϊόντων που φέρουν το οικολογικό σήμα, αλλά δεν βρίσκονται πλέον στις αποθήκες του δικαιούχου διότι έχουν διατεθεί στην αγορά πριν την ημερομηνία λήξεως ισχύος της παρούσας σύμβασης, τα οποία μπορούν να παραμείνουν στην αγορά για μια μέγιστη περίοδο έξι μηνών μετά τη λήξη της παρούσας σύμβασης.
- 9.7. Οιαδήποτε διαφορά μεταξύ του αρμόδιου φορέα και του δικαιούχου ή υιαδήποτε αξίωση της μιας πλευράς έναντι της άλλης, που απορρέει από την παρούσα σύμβαση, η οποία δεν έχει επιλυθεί με φιλικό διακανονισμό μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, υπόκειται στο δίκαιο του κράτους μέλους/περιφέρειας του αρμόδιου φορέα.

Τα κάτωθι παραρτήματα αποτελούν μέρος της παρούσας σύμβασης:

- αντίγραφο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 880/92 του Συμβουλίου της 23ης Μαρτίου 1992 σχετικά με το κοινωνικό σύστημα απονομής του οικολογικού σήματος (στην αντίστοιχη(-ες) κοινοτική(-ες) γλώσσα(-ες)),
- προδιαγραφές προϊόντος,
- αντίγραφο τ.ς απόφασης της Επιτροπής της ... για τα κριτήρια ομάδας προϊόντων (στην αντίστοιχη κοινοτική γλώσσα),
- προδιαγραφές οικολογικού σήματος,
- αντίγραφο της απόφασης 93/326/ΕΟΚ της Επιτροπής της 13ης Μαΐου 1993 σχετικά με την καθιέρωση ενδεικτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τον καθορισμό δαπανών και τελών σχετικά με το κοινοτικό οικολογικό σήμα (στην αντίστοιχη κοινοτική γλώσσα).

..... (τόπος), (ημερομηνία) (τόπος), (ημερομηνία)

(αρμόδιος φορέας)

(δικαιούχος)

Εντολοδότης Εντολοδόχος

(νομικά δεσμευτική υπογραφή)

(νομικά δεσμευτική υπογραφή)

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ECO - LABEL ΣΕ 6 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

- ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΡΟΥΧΩΝ
- ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΠΙΑΤΩΝ
- ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΔΑΦΟΥΣ
- ΧΑΡΤΙ ΥΓΕΙΑΣ
- ΧΑΡΤΙ ΚΟΥΖΙΝΑΣ
- ΧΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΡΟΥΧΩΝ

Περίληψη ψηφισθέντων Οικολογικών Κριτηρίων

ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΡΟΥΧΩΝ - ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΠΙΑΤΩΝ

Το Δεκέμβριο του 1992 η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους κύκλους για τις προτάσεις απονομής του οικολογικού σήματος στα πλυντήρια ρούχων και τα πλυντήρια πιάτων. Τον Ιανουάριο του 1993, το Γνωμοδοτικό Σώμα διατύπωσε τη γνώμη του και, τον Μάρτιο του 1993 η Κανονιστική Επιτροπή διατύπωσε ευνοϊκή γνώμη.

Τα κριτήρια αυτά έχουν πλέον εγκριθεί και δημοσιεύσει στην Επίσημη Εφημερίδα, υποβλήθησαν αιτήσεις, και λάβανε το Σημά 7 τύποι πλυντηρίων της εταιρίας Hoover. Επειδή λήγουν τα προαναφερμένα κριτήρια τον Ιανουάριο του 1996 (Ζετία) βρίσκονται υπό αναθεώρηση και έτσι δημιουργείται η «2η γενιά κριτηρίων».

Η εμπειριστατομένη ανάλυση του πλήρους κύκλου ζωής των δύο αυτών πρώτων ομάδων προϊόντων απέδειξε ότι το 95% σχεδόν των επιπτώσεων στο περιβάλλον οφείλονται στη χρήση του προϊόντος. Για τα πλυντήρια ρούχων, οι επιπτώσεις για το περιβάλλον οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας, νερού και απορρυπαντικών, που είναι και τα τρία καθορισθέντα βασικά κριτήρια. Όσον αφορά τα πλυντήρια πιάτων, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας και νερού, που είναι τα δύο καθορισθέντα βασικά κριτήρια.

Τα βασικά κριτήρια καθορίζουν ανώτατα όρια κατανάλωσης τα οποία πρέπει να τηρεί η συσκευή για να λάβει οικολογικό σήμα.

Καθορίστηκαν επίσης και συμπληρωματικά κριτήρια, όπως ο τρόπος χρήσης, η ενθάρρυνση της ανακύκλωσης και οι επιδόσεις κατά το πλύσιμο, το ξέπλυμα και το στέγνωμα.

ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΡΟΥΧΩΝ

A. Από τη μελέτη και την ανάλυση που έγινε σε κάθε επί μέρους στάδιο του «κύκλου ζωής» της συγκεκριμένης ομάδας προϊόντων διατυπώθηκε ότι οι μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις δημιουργούνται κατά την διάρκεια της φάσης «χρήση» των πλυντηρίων.

Επομένως η σχετική μελέτη - πρόταση - απόφαση προσδιόρισε τρία κριτήρια «κλειδιά» που σχετίζονται με τη φάση της χρήσης.

B. Ορισμός

Η κατηγορία προϊόντων στην οποία αναφέρεται η απόφαση ορίζεται ως εξής:

Πλυντήρια ρούχων που ανοίγουν από εμπρός και από επάνω, εκτός των πλυντηρίων διπλού κάδου και των στεγνωτηρίων, τα οποία πωλούνται στο ευρύ κοινό.

Γ. Τα βασικά κριτήρια

Τα κριτήρια αυτά βασίζονται στις μείζονες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως προβάλλονται στην εκτίμηση για ολόκληρη τη διάρκεια του κύκλου ζωής. Πρέπει να έχουν επιτευχθεί όλα τα οριακά επίπεδα στην κατανάλωση ενέργειας, νερού, απορρυπαντικού, ώστε να υφίσταται καταλληλότητα για απονομή οικολογικού σήματος. Συγκεκριμένα στην:

i) Κατανάλωση ενέργειας

- Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερη ή ίση ηλεκτρική ενέργεια με 0,23 KWh ανά kg ωφέλιμου φορτίου πλύσης σε δοκιμασία IEC 456 για πλύση βαμβακερών χωρίς πρόπλυση σε 60 °C, αποκλειστικά με κρύο νερό.

- Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερη ή ίση ηλεκτρική ενέργεια με 0,11 KWh ανά kg ωφέλιμου φορτίου πλύσης σε δοκιμασία IEC 456 για πλύση βαμβακερών χωρίς πρόπλυση σε 40 °C, αποκλειστικά με κρύο νερό.

ii) Κατανάλωση νερού

Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερο ή ίσο των 17 λίτρων νερού ανά kg ωφέλιμου φορτίου πλύσης σε δοκιμασία IEC 456 για πλύση βαμβακερών χωρίς πρόπλυση είτε σε 60 °C, είτε σε 40 °C.

iii) Κατανάλωση απορρυπαντικού

Η συσκευή επιτρέπεται να έχει απώλεια λιγότερη ή ίση του 5% του απορρυπαντικού σε δοκιμασία IEC 456, όπου το απορρυπαντικό εισάγεται μέσω της θήκης απορρυπαντικού.

Δ. Εκτός των ως άνω «**βασικών κριτηρίων**» θεσπίστηκαν αφενός κριτήρια «**βέλτιστης λειτουργίας**» και αφετέρου «**κριτήρια επίδοσης**».

Κριτήρια βέλτιστης λειτουργίας

Τα κριτήρια βέλτιστης λειτουργίας αναφέρονται σε χαρακτηριστικά ενός πλυντηρίου ρούχων που έχουν μικρότερη συμβολή στις γενικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προϊόντος. Τα εκάστοτε απαραίτητα επίπεδα για τα κριτήρια αυτά αντικατοπτρίζουν τη βέλτιστη περιβαλλοντική λειτουργία. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να έχουν επιτευχθεί στο σύνολό τους ώστε να υφίσταται καταλληλότητα για απονομή οικολογικού σήματος.

Τα κριτήρια αυτά αναφέρονται - στις οδηγίες χρήσης και - στην ενθάρρυνση της ανακύκλωσης

Ε. Τα κριτήρια επίδοσης αναφέρονται στην «επίδοση της πλύσης» και «στην ωλόδοση της έκπλυσης»

2

ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΠΙΑΤΩΝ

Περίληψη ψηφισθέντων Οικολογικών Κριτηρίων

ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΡΟΥΧΩΝ - ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΠΙΑΤΩΝ

Το Δεκέμβριο του 1992 η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους κύκλους για τις προτάσεις απονομής του οικολογικού σήματος στα πλυντήρια ρούχων και τα πλυντήρια πιάτων. Τον Ιανουάριο του 1993, το Γνωμοδοτικό Σώμα διατύπωσε τη γνώμη του και, τον Μάρτιο του 1993 η Κανονιστική Επιτροπή διατύπωσε ενοική γνώμη.

Τα κριτήρια αυτά έχουν πλέον εγκριθεί και δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα, υποβλήθησαν αιτήσεις, και λάβανε το Σήμα 7 τύποι πλυντηρίων της εταιρίας Hoover. Επειδή λήγουν τα προαναφερόμενα κριτήρια τον Ιανουάριο του 1996 (3ετία) βρίσκονται υπό αναθεώρηση και έτσι δημιουργείται η «2η γενιά κριτηρίων».

Η εμπειριστατομένη ανάλυση του πλήρους κύκλου ζωής των δύο αυτών πρώτων ομάδων προϊόντων απέδειξε ότι το 95% σχεδόν των επιπτώσεων στο περιβάλλον οφείλονται στη χρήση του προϊόντος. Για τα πλυντήρια ρούχων, οι επιπτώσεις για το περιβάλλον οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας, νερού και απορρυπαντικών, που είναι και τα τρία καθορισθέντα βασικά κριτήρια. Όσον αφορά τα πλυντήρια πιάτων, οι επιπτώσεις στο περιβάλλον οφείλονται στην κατανάλωση ενέργειας και νερού, που είναι τα δύο καθορισθέντα βασικά κριτήρια.

Τα βασικά κριτήρια καθορίζουν ανώτατα όρια κατανάλωσης τα οποία πρέπει να τηρεί η συσκευή για να λάβει οικολογικό σήμα.

Καθορίστηκαν επίσης και συμπληρωματικά κριτήρια, όπως ο τρόπος χρήσης, η ενθάρρυνση της ανακύκλωσης και οι επιδόσεις κατά το πλύσιμο, το ξέπλυμα και το στέγνωμα.

ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ ΠΙΑΤΩΝ

A. Από τη μελέτη και την ανάλυση που έγινε σε κάθε επί μέρους στάδιο του «κύκλου ζωής» της συγκεκριμένης ομάδας προϊόντων διατυπώθηκε ότι οι μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις δημιουργούνται κατά την διάρκεια της φάσης «χρήση» των πλυντηρίων.

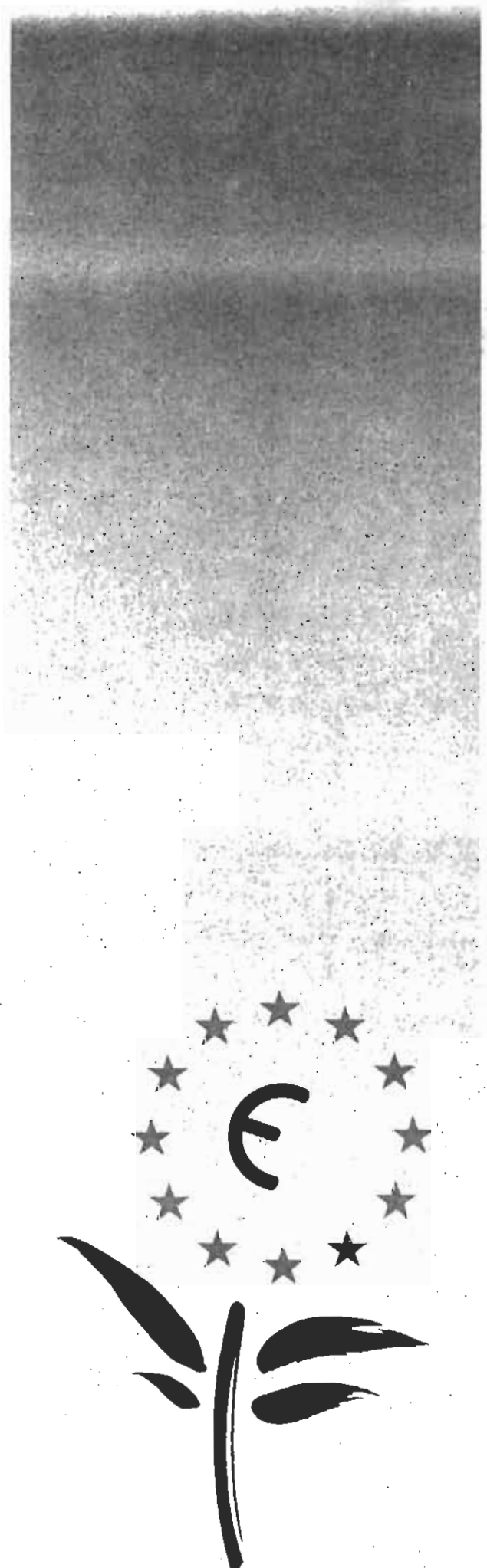
Επομένως η σχετική μελέτη-πρόταση-απόφαση προσδιόρισε δύο κριτήρια «κλειδιά» που σχετίζονται με τη φάση της χρήσης.

B. Ορισμός

Πλυντήρια πιάτων που πωλούνται στο ευρύ κοινό.

Γ. Τα βασικά κριτήρια

Τα κριτήρια αυτά βασίζονται στις μείζονες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως προβάλλονται στην εκτίμηση για ολό-

κλήρη τη διάρκεια του κύκλου ζωής. Πρέπει να έχουν επιτευχθεί όλα τα οριακά επίπεδα στην κατανάλωση ενέργειας και νερού ώστε να υφίσταται καταλληλότητα για απονομή οικολογικού συστήματος. Συγκεκριμένα:

i) Κατανάλωση ενέργειας

- Μοντέλα κανονικού μεγέθους (10 ή περισσότερα πλήρη σερβίτσια)

Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερη ή ίση ηλεκτρική ενέργεια με 0,125 KWh ανά πλήρες σερβίτσιο σε δοκιμασία IEC 436.

- Μοντέλα περιορισμένων διαστάσεων και συνεπτυγμένα (λιγότερα από 10 πλήρη σερβίτσια).

Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερη ή ίση ηλεκτρική ενέργεια με 0,15 KWh ανά πλήρες σερβίτσιο σε δοκιμασία IEC 436.

ii) Κατανάλωση νερού

- Μοντέλα κανονικού μεγέθους (10 ή περισσότερα πλήρη σερβίτσια)

Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερο ή ίσο των 1,85 λίτρων νερού ανά πλήρες σερβίτσιο σε δοκιμασία IEC 436.

- Μοντέλα περιορισμένων διαστάσεων και συνεπτυγμένα (λιγότερα από 10 πλήρη σερβίτσια).

Η συσκευή πρέπει να καταναλώνει λιγότερο ή ίσο των 2,25 λίτρων νερού ανά πλήρες σερβίτσιο σε δοκιμασία IEC 436.

Δ. Εκτός των ως άνω «**βασικών κριτηρίων**» θεσπίστηκαν αφενός κριτήρια «**βέλτιστης λειτουργίας**» και αφετέρου «**κριτήρια επίδοσης**».

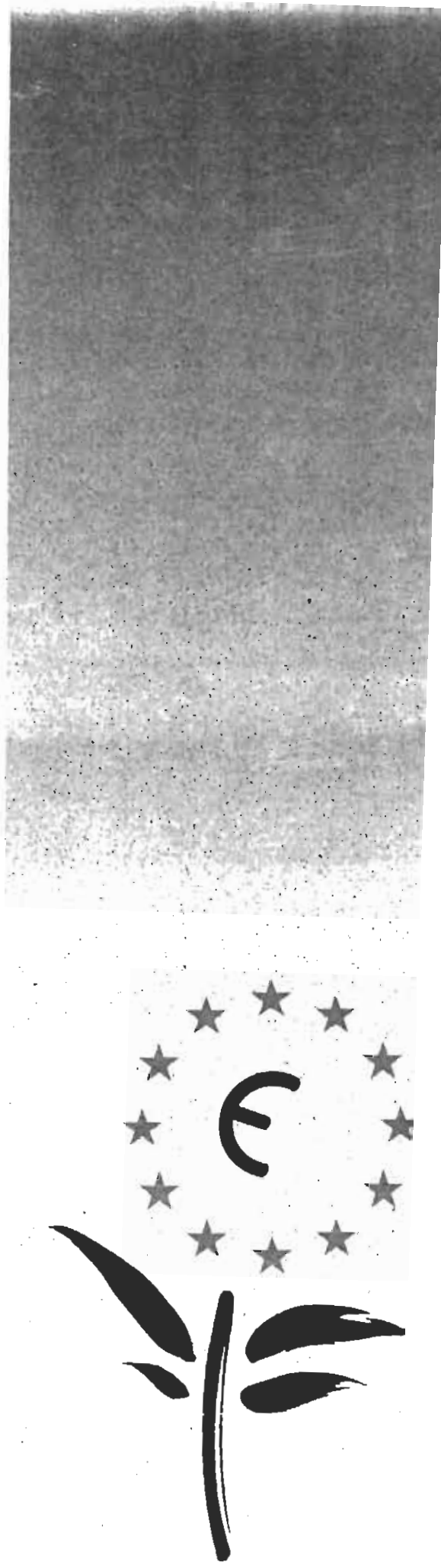
Κριτήρια βέλτιστης λειτουργίας

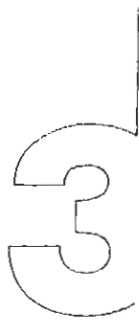
Τα κριτήρια βέλτιστης λειτουργίας αναφέρονται σε χαρακτηριστικά ενός πλυντηρίου πιάτων που έχουν μικρότερη συμβολή στις γενικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις του προϊόντος. Τα εκάστοτε απαραίτητα επίπεδα για τα κριτήρια αυτά αντικατοπτρίζουν τη βέλτιστη περιβαλλοντική λειτουργία. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να έχουν επιτευχθεί στο σύνολό τους ώστε να υφίσταται καταλληλότητα για απονομή οικολογικού σήματος.

Αυτά είναι: - Οδηγίες χρήσης και - Ενθάρρυνση της ανακύκλωσης

Ε. Τα κριτήρια επίδοσης είναι:

- η «επίδοση πλύσης» και
- η «επίδοση στεγνώματος».

ΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΔΑΦΟΥΣ

Περίληψη ψηφισθέντων Οικολογικών Κριτηρίων

Στις 14 Νοεμβρίου 1994, η επιτροπή υιοθέτησε οικολογικά κριτήρια για μια πό τις ομάδες προϊόντων που εμπίπτουν στην κατηγορία βελτιωτικά εδάφους.

Α. Από τη μελέτη και την ανάλυση που έγινε σε κάθε επί μέρους στάδιο του «κύκλου ζωής» της συγκεκριμένης ομάδας προϊόντων αποφασίστηκε ότι η χορήγηση του οικολογικού σήματος σε βελτιωτικά εδάφους θα εξετάζεται μόνον εάν το περιεχόμενο οργανικών υλών αποτελείται από συστατικά που προέρχονται υπό την επεξεργασία ή και την επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων (όπως ορίζονται στην οδηγία 75/442/ΕΟΚ περί στερεών αποβλήτων και στο παράρτημα της εν λόγω οδηγίας).

Επίσης αποφασίστηκε ότι ο όρος «οργανικός» στην παρούσα απόφαση αναφέρεται υπό την ευρεία έννοια σε υλικά ζώντων οργανισμών ή σε υλικά που σχηματίζονται από ζώντες οργανισμούς. Εάν το προϊόν περιλαμβάνει ιλύ από εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, η ιλύς πρέπει να πληρεί τα προβλεπόμενα στο παράρτημα 1B της οδηγίας 86/278/ΕΟΚ.

Β. Ορισμός

Υλικά που πωλούνται ως προϊόντα με εμπορικό σήμα για ερασιτέχνες κηπουρούς προκειμένου να προστεθούν στο έδαφος ούτως ώστε να βελτιώσουν ιδίως τη φυσική ή και την βιολογική κατάστασή του χωρίς να προκαλέσουν επιβλαβείς επιπτώσεις.

Γ. Κριτήρια

- **Καταλληλότητα χρήσης:** Απαιτείται στη συσκευασία του προϊόντος να αναφέρονται ορισμένες συγκεκριμένες και περιοριστικά αναφερόμενες πληροφορίες προκειμένου να καλύπτεται το κριτήριο της Γενικής Σήμανσης.

- **Επιδόσεις προϊόντος:** Όλα τα προϊόντα πρέπει να προσφέρονται σε στερεά μορφή, ενώ το ποσοστό βάρους των ξηρών ουσιών δεν πρέπει να είναι μικρότερο του 25%.

- **Υποβάθμιση του εδάφους και ρύπανση των υδάτων:** Κανένα προϊόν δεν επιτρέπεται να περιέχει τα στοιχεία που απαριθμούνται περιοριστικά σ' αυτό το κριτήριο, σε συγκεντρώσεις ανώτερες από τις αντίστοιχα αναφερόμενες τιμές, μετρώμενες επί ξηράς ουσίας.

- **Φορτίο θρεπτικών ουσιών:** Όταν χρησιμοποιούνται

στους συνιστούμενους βαθμούς εφαρμογής, τα προϊόντα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα στο κριτήριο αυτό ρητά και περιοριστικά αναφερόμενα φορτία θρεπτικών ουσιών.

- **Υγεία και ασφάλεια:** Τα προϊόντα δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα μέγιστα επίπεδα πρωτογενών παθογόνων που ορίζονται στον πίνακα που ακολουθεί στο κριτήριο αυτό.

- **Ενοχλήσεις:** Κανένα προϊόν δεν πρέπει να αποτελεί πηγή μονίμων ενοχλητικών οσμών μετά τη χρήση του, ή να περιέχει υλικά που ενδέχεται να αποτελέσουν κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία ή να εισάγει στο έδαφος αναπαραγωγικά μέρη ζιζανίων.

- **Μέθοδοι δοκιμών και αναλύσεων:** Οι μέθοδοι δοκιμών και αναλύσεων για βαρέα μέταλλα πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις της οδηγίας 86/278/ΕΟΚ. Ελλείψει διεθνώς συμφωνημένων μεθόδων δοκιμών για τη φυσική και μικροβιολογική ανάλυση των βελτιωτικών εδάφους, αρμόδια για τη μέθοδο δοκιμών είναι τα κράτη μέλη.

ΧΑΡΤΙ ΥΓΕΙΑΣ

ΧΑΡΤΙ ΚΟΥΖΙΝΑΣ

Περίληψη ψηφισθέντων Οικολογικών Κριτηρίων

A. Στις 14 Νοεμβρίου 1994 η Κοινότητα υιοθέτησε οικολογικά κριτήρια για χαρτί κουζίνας και χαρτί υγείας, τα οποία δημοσιεύτηκαν στην επίσημη εφημερίδα. Και στα δύο αυτά προϊόντα οι σχετικοί οικολογικοί προβληματισμοί και τα αντίστοιχα κριτήρια, καθορίστηκαν βάσει των εμπειριστατομένων μελετών που έγιναν και εξήτασαν την περιβαλλοντική σκοπιά και τις επιπτώσεις, καθόλη την διάρκεια του κύκλου ζωής αυτών των προϊόντων.

Οι ειδικοί περιβαλλοντικοί στόχοι που επιδιώκονται μέσα από αυτά τα κριτήρια προσβλέπουν:

- στην ενθάρρυνση προϊόντων που χρησιμοποιούν όσο γίνεται λιγότερο μη ανανεώσιμες πηγές
- στο να συμμετέχουν με μειωμένες εκπομπές ρύπανσης στον αέρα και στο νερό και
- στο να συμβάλουν στην ανακύκλωση πρόσφατα χρησιμοποιημένου χαρτιού οδηγώντας έτσι στην μείωση του όγκου των απορριμμάτων.

B. Ορισμός

α) Χαρτί υγείας

«Ρόλοι ή δεσμίδες χαρτιού για την ατομική υγιεινή στις τουαλέτες. Το χαρτί συνίσταται κατά κανόνα σε συρρικνωμένο χαρτί (κρεπ) ή έκτυπο χαρτί (παπιέ-γκοφρέ) σε απλά ή πολλαπλά φύλλα. Τα κριτήρια δεν ισχύουν για το χαρτί που περιέχει παράγοντες αντοχής στον εφελκυσμό σε υγρή κατάσταση. Εξαιρούνται από την κατηγορία προϊόντων συναφή προϊόντα από μαλακό χαρτί, όπως οι χαρτοπετσέτες και τα χαρτομάνδηλα».

β) Χαρτί κουζίνας

«Ρόλοι χαρτιού για χρήση στην κατοικία. Το χαρτί είναι κατάλληλο για την απορρόφηση υγρών και τον καθαρισμό επιφανειών από βρωμιές και συνίσταται κατά κανόνα σε συρρικνωμένο χαρτί (κρεπ) ή έκτυπο χαρτί (παπιέ-γκοφρέ) σε απλά ή πολλαπλά φύλλα. Εξαιρούνται από αυτή την κατηγορία προϊόντων τα συναφή προϊόντα από μαλακό χαρτί, όπως οι χαρτοπετσέτες και τα χαρτομάνδηλα».

Γ. Κριτήρια

Θεσπίστηκαν 7 περιβαλλοντικά κριτήρια - κλειδιά βάσει της αξιολόγησης των επιπτώσεων των προϊόντων σε σχέση με τις παρακάτω παραμέτρους:

- Κατανάλωση ανανεώσιμων πόρων, κυρίως ξύλο
- Κατανάλωση μη ανανεώσιμων πόρων (άνθρακας, αργό πετρέλαιο, φυσικό αέριο) που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας.
- Εκπομπές CO₂ (Διοξείδιο του άνθρακα)
- Εκπομπές SO₂ (Διοξείδιο του θείου) στον αέρα
- Απόρριψη οργανικών ουσιών στα νερά (COD)
- Απόρριψη οργανοχλωριούχων ενώσεων στο νερό ως αποτέλεσμα της λεύκανσης (AOX)
- Παραγωγή αποβλήτων

Ο τύπος των αντίστοιχων προϊόντων που θα τους απονεμηθεί το Οικολογικό Σήμα επιτρέπει τη χρήση και «παρθένων ινών» και «ανακυκλώσιμων ινών» αλλά και την χρήση διαφόρων τεχνολογιών κατασκευής χάρτου.

Χρησιμοποιείται ένα σύστημα «βαθμών» και «ορίων» ή «εμποδίων» για κάθε μία από τις επτά περιβαλλοντικές παραμέτρους που προαναφέρθησαν.

Υπάρχει και μια περαιτέρω απαίτηση για το «παρθένο ξύλο» που χρησιμοποιείται σαν «πρώτη ύλη» για τον πολτό. Αυτό πρέπει να προέρχεται από περιοχές όπου εφαρμόζεται σωστή περιβαλλοντική διαχείριση. Ο ορισμός για αυτή την «διαχείριση των δασών» είναι αυτός που υιοθετήθηκε από την Υπουργική Διάσκεψη για την Προστασία των Δασών στην Ευρώπη (Ελσίνκι, Ιούνιος 1993). Για τις χώρες που δεν έχουν υιοθετήσει τη Διακήρυξη του Ελσίνκι, ισχύει ο ορισμός που καθορίστηκε στη Παγκόσμια Διάσκεψη του Ρίο ντε Τζανέιρο, τον Ιούνιο του 1992. Αυτοί οι ορισμοί επιτρέπουν να συμπεριλαμβάνονται «παρθένες ίνες» στα προϊόντα χάρτου.

Οι ειδικές διαδικασίες δοκιμών και πιστοποίησης σχετικά με τα κριτήρια, περιλαμβάνονται στον «οδηγό του χρήστη» που είναι ένα συνοδευτικό της απόφασης εγχειρίδιο.

Δ. Στο προσάρτημα που συνοδεύει τις ως άνω αποφάσεις παρέχονται οι ορισμοί των όρων που χρησιμοποιούνται σ' αυτήν και συγκεκριμένα:

- Ανανεώσιμοι πόροι
- Μη ανανεώσιμοι πόροι
- Διοξείδιο του άνθρακα CO₂
- Διοξείδιο του θείου SO₂
- Οργανικές ουσίες στα ύδατα
- Οργανοχλωριούχες ενώσεις AOX
- Απόβλητα

ΧΡΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΕΡΝΙΚΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Περίληψη ψηφισθέντων Οικολογικών Κριτηρίων

Α. Στις 14 Ιανουαρίου 1995 ψηφίστηκαν τα ειδικά οικολογικά κριτήρια που ισχύουν έκτοτε για τα χρώματα και βερνίκια εσωτερικού χώρου. Επειδή τα χρώματα και τα βερνίκια περιέχουν ουσίες ή παρασκευάσματα ταξινομημένα ως επικίνδυνα, σύμφωνα με τις οδηγίες 67/548/ΕΟΚ και 88/379/ΕΟΚ, τα οικολογικά κριτήρια που καθορίστηκαν με την σχετική απόφαση, περιλαμβάνουν ιδίως διατάξεις που περιορίζουν στο ελάχιστο την περιεκτικότητα σε επικίνδυνες ουσίες και παρασκευάσματα σε εκείνα τα προϊόντα που θα θελήσουν να τους απονεμηθεί η σήμανση.

Τα κριτήρια κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

- **οικολογικά κριτήρια**
- **γενικά κριτήρια**
- **κριτήρια κατηλότητας για την προβλεπόμενη χρήση**

Ορισμένα από αυτά τα κριτήρια εξαρτώνται από:

- **Το είδος του προϊόντος:** χρώματα ή βερνίκια όπως αυτά ορίζονται στο ειδικό προσάρτημα αρ.1.

- **Την κλάση του χρώματος:** κλάση 1 ή κλάση 2 ανάλογα με την στυλπνότητά τους και όπως αυτά ιδιαίτερας ορίζονται στη σχετική παράγραφο.

Β. Ορισμός

Διακοσμητικά χρώματα και βερνίκια εσωτερικού χώρου για επαγγελματική και ερασιτεχνική χρήση.

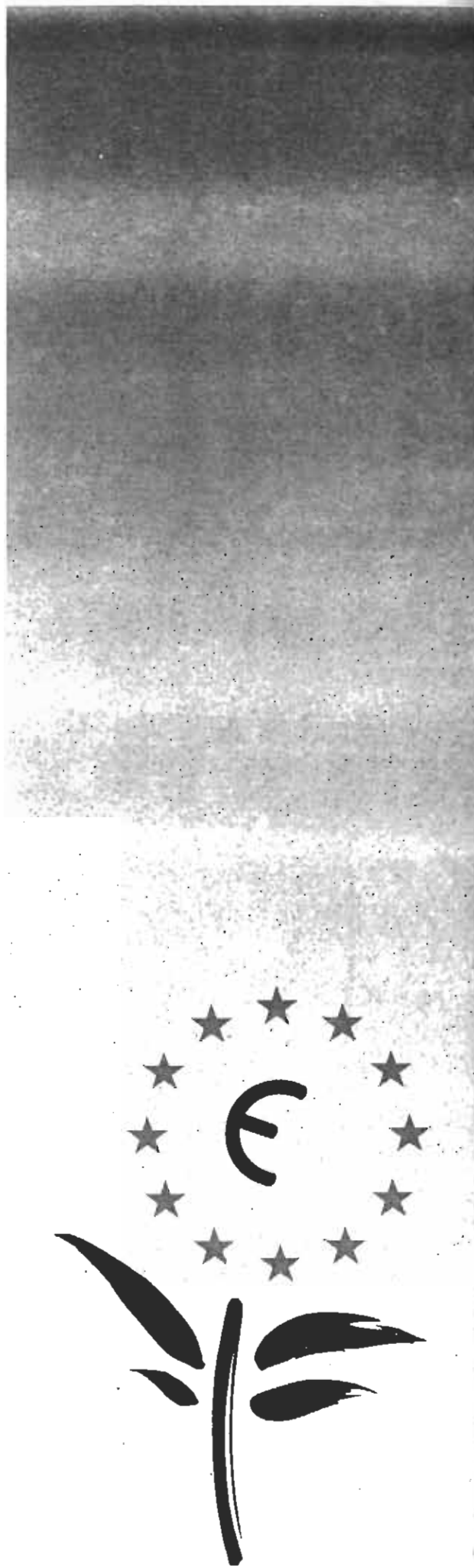
Γ. Κριτήριο 1ο, το οποίο ισχύει για όλα τα προϊόντα:

- **Κριτήριο 1ο:** Η τελική χρήση του προϊόντος. Στη συσκευασία πρέπει να αναγράφεται ευκρινώς ότι το προϊόν προορίζεται για χρήση σε εσωτερικούς χώρους.

Δ. Οικολογικά κριτήρια:

- **Κριτήριο 2ο:** Λευκές χρωστικές και ισχύει μόνον για τα χρώματα (όχι και τα βερνίκια). Το χρώμα θα πρέπει να έχει περιεκτικότητα σε λευκές χρωστικές κατώτερη ή ίση προς 40g ανά m² ξηρού υμενίου με αδιαφάνεια 98%.

- **Κριτήριο 3ο:** Περιεκτικότητα σε πτητικές οργανικές ενώσεις (ΠΟΕ): Η μέγιστη περιεκτικότητα σε πτητικές οργανικές ενώσεις εξαρτάται από το προϊόν (χρώματα κλάσεως 1, χρώματα και βερνίκια κλάσεως 2).

- **Κριτήριο 4ο:** Πτητικοί αρωματικοί υδρογονάνθρακες: Η μέγιστη περιεκτικότητα σε αρωματικές ενώσεις εξαρτάται από το προϊόν: (κλάση 1, κλάση 2).

- **Κριτήριο 5ο:** Ρύπανση των υδάτων προκαλούμενη από τον καθορισμό των χρησιμοποιούμενων εργαλείων (ισχύει για όλα τα προϊόντα): Η συσκευασία θα πρέπει να φέρει ενδείξεις με συστάσεις για τον καθαρισμό των εργαλείων, ώστε να περιοριστεί η ρύπανση των υδάτων.

- **Κριτήριο 6ο:** Στερεά απόβλητα (ισχύει για όλα τα προϊόντα). Για να περιοριστούν τα στερεά απόβλητα (κατάλοιπα και δοχεία), η συσκευασία θα πρέπει να φέρει ενδείξεις, με συστάσεις σχετικά με τις συνθήκες υπό τις οποίες πρέπει να διατηρείται το προϊόν μετά το άνοιγμα του δοχείου.

Ε. Γενικά Κριτήρια:

- **Κριτήριο 7ο:** Χρωστικές και άλλες ουσίες (ισχύει για όλα τα προϊόντα): τα συστατικά που υπεισέρχονται στη σύνθεση του προϊόντος δεν πρέπει να περιέχουν ουσίες που χρησιμοποιούν ή έχουν ως βάση:

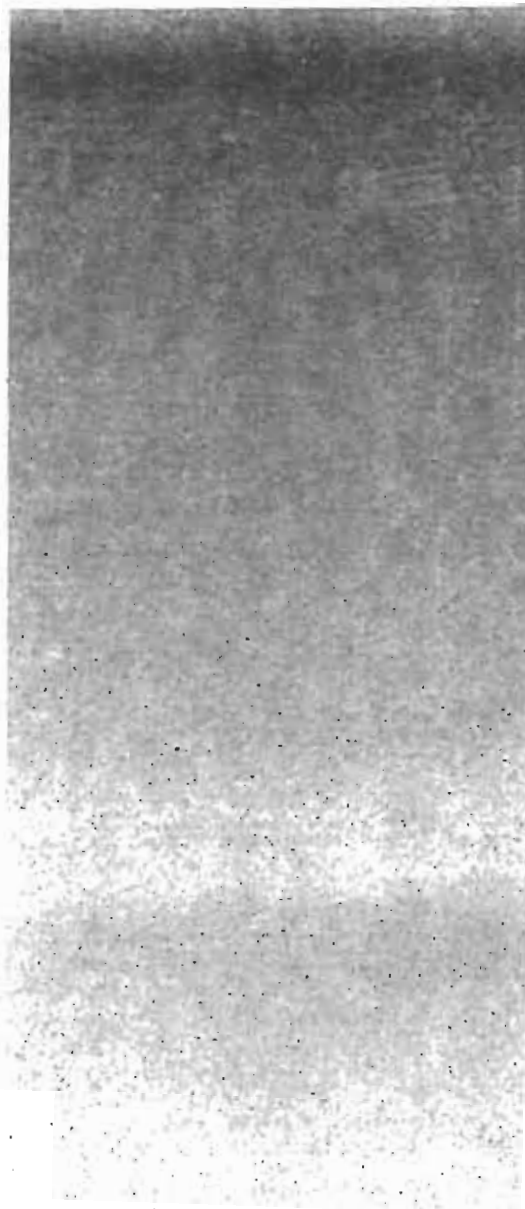
- κάδμιο - μόλυβδο - χρώμιο VI - υδράργυρο - αρσενικό - φθοιλικό διβουτόλιο, διοτύλιο ή δι2-απυλ-εξύλιο

- **Κριτήριο 8ο:** Επικίνδυνες ουσίες (ισχύει για όλα τα προϊόντα): Στη σύσταση του προϊόντος δεν πρέπει να περιλαμβάνονται ουσίες ταξινομημένες ως:

- πολύ τοξικές - τοξικές - καρκινογόνες - μεταλλαξιογόνες - τοξικές για την αναπαραγωγή

ΣΤ. Κριτήρια καταλληλότητας για την προβλεπόμενη χρήση:

- **Κριτήριο 9ο:** Καταλληλότητα για την προβλεπόμενη χρήση: Τα κριτήρια καταλληλότητας για την προβλεπόμενη χρήση διαφέρουν ανάλογα με το είδος του προϊόντος: χρώμα ή βερνίκι.

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**

ΜΕ ΘΕΜΑ:

**ΤΟ ECO LABEL
ΚΑΙ ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ
ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΑΠΟΨΕΙΣ - ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ

ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

© ΙΟΥΛΙΟΣ 1996

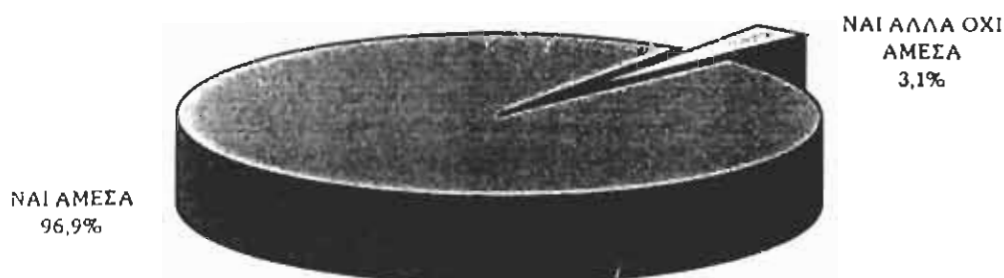
Ρήγα Φερραίου 44-46,

Τ.Κ. 262 21, ΠΑΤΡΑ,

ΤΗΛ: (061) 622.027, 622.038

1. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΛΗΨΗΣ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΡΥΠΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Από την ερώτηση: "Πιστεύετε, ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα για την καταπολέμηση του περιβάλλοντος;"

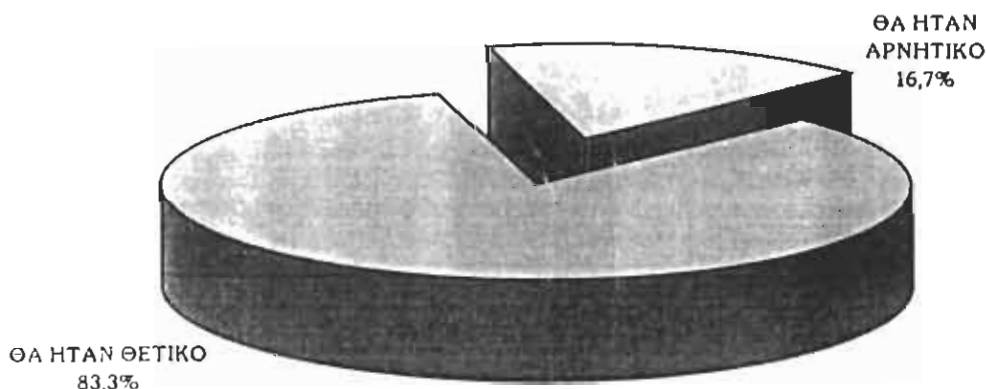

Διαπιστώνουμε, ότι οι επιχειρήσεις είναι συμμετοχοί στον προβληματισμό που αναπτύσσεται σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και θεωρούν τον χώρο τους, τον χώρο της βιομηχανίας, πεδίο πάνω στο οποίο πρέπει να βρουν εφαρμογή ενέργειες, όπως το ECO LABEL. Από τον τρόπο που απάντησαν οι επιχειρηματίες, φαίνεται ότι κατ'αρχήν αντιλαμβάνονται την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, όπως και οι υπόλοιποι πολίτες, χωρίς να προτάσουν οικονομικούς υπολογισμούς.

Διαδικασίες όπως η σημερινή ημερίδα, είναι σαφές ότι συμβάλλουν στην διαπιστωμένη ανάγκη (και από την έρευνα) για πληροφόρηση, που θα αποσαφηνίσει τους όρους, τις προϋποθέσεις και την χρησιμότητα των ενεργειών, που έχουν να κάνουν οι επιχειρήσεις για την παραγωγή προϊόντων "φιλικών προς το περιβάλλον".

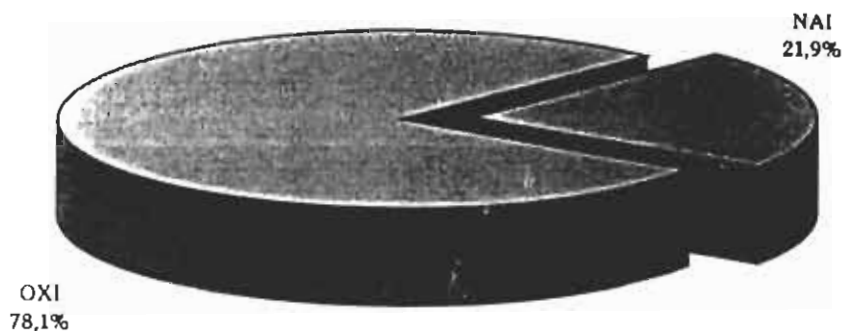
2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Από την ερώτηση: "Εάν ορισθούν προδιαγραφές για την παραγωγή των προϊόντων, έτσι ώστε να έχουν λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον, πιστεύετε ότι:"

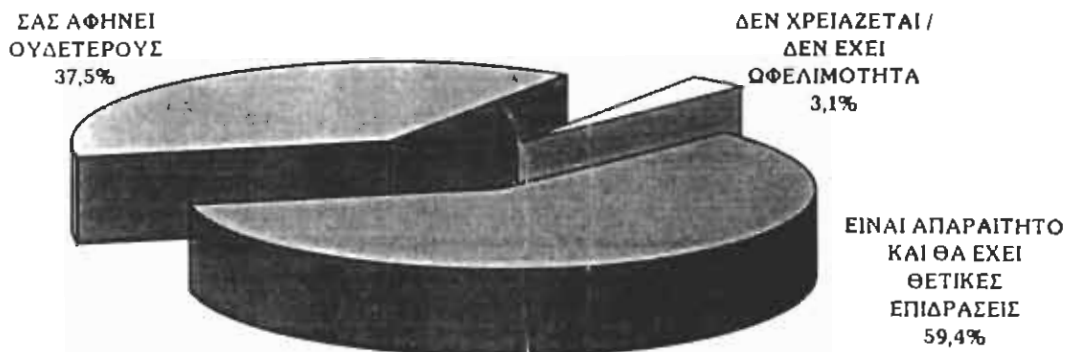
Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων αποδέχεται κατ'αρχήν τον ορισμό προδιαγραφών στην παραγωγή των προϊόντων τους, έτσι ώστε να έχουν λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Αυτό παρ'ότι είναι γνωστά πολύ λίγα εώς καθόλου για τις αλλαγές που θα επιφέρουν, οι όποιες προδιαγραφές στην παραγωγική διαδικασία και τις θετικές ή άλλες επιπτώσεις που θα έχουν. Τις απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα πρέπει να τις θεωρήσουμε περισσότερο ως διάθεση καλής θέλησης και προσαρμογής στα "νέα δεδομένα" και λιγότερο ως άκριτη αποδοχή.

Από την ερώτηση: "Γνωρίζετε, έχετε ακούσει, τι είναι το Eco Label;"

Παρ'ότι ουσιαστικά δεν έχουν γίνει ακόμη οι σχεδιαζόμενες ενέργειες για την ευρύτερη γνωστοποίηση του ECO LABEL υπάρχει ένα σημαντικό τμήμα επιχειρήσεων που γνωρίζει τι είναι το ECO LABEL. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι κυρίως οι μεγάλες σε μέγεθος, που διαθέτουν στελέχη με αποκλειστική απασχόληση, εξειδίκευση σε θέματα Management ή παραγωγής.

Από την ερώτηση: "Το Eco Label είναι κοινοτικό σύστημα απονομής οικολογικού σήματος, που δίνεται μετά από εθελοντική αίτηση στους παραγωγούς των προϊόντων. Το ειδικό σήμα θα απονέμεται από έγκυρο κρατικό συμβούλιο, σε προϊόντα τα οποία, καθ'όλο τον "κύκλο της ζωής τους", έχουν λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον. Θα λέγατε, ότι :"

Από την ερώτηση φαίνεται, ότι όσο το γενικότερο αίτημα για προστασία του περιβάλλοντος, συγκεκριμενοποιείται με πρωτοβουλίες και μέτρα που αφορούν ειδικά κάποια επιχείρηση, τότε διαπιστώνονται μια σειρά "δυσκολίες" που πρέπει να αρθούν. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η πλειοψηφία των επιχειρήσεων, το 60% έχει θετική στάση που γεννά πολλές προσδοκίες, προς το ECO LABEL ακόμη και όταν μαθαίνουν περισσότερα για αυτό.

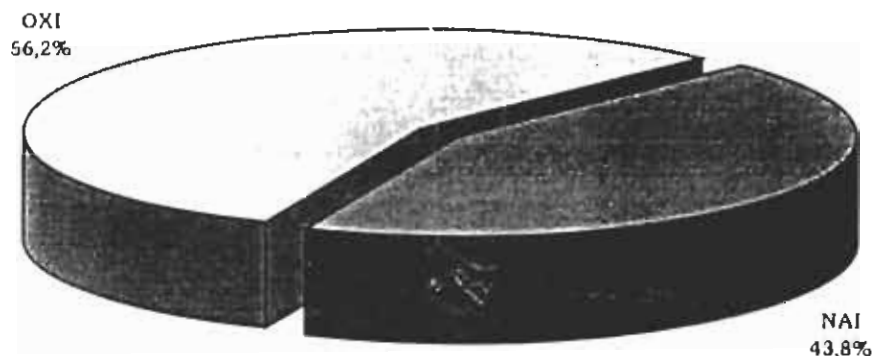
Υπάρχει όμως το 38% των επιχειρήσεων που κρατά ουδέτερη στάση, όχι αρνητική, κυρίως διότι θεωρούν, ότι το ECO LABEL δεν τους αφορά, αφού σύμφωνα με τους ίδιους τα προϊόντα που παράγουν είναι ήδη κατάλληλα ως προς την "φιλικότητα" με το περιβάλλον.

Κατά την γνώμη μας, η ενημέρωση προς αυτές τις επιχειρήσεις θα φέρει σημαντικά αποτελέσματα. Αυτό διότι μας και το ECO LABEL είναι μη υποχρεωτική διαδικασία, επιχειρήσεις με απόψεις, όπως οι παραπάνω, θα το υιοθετήσουν, αν το υιοθετήσουν, τελευταίοι με σοβαρά ίσως αποτελέσματα στην ανταγωνιστικότητα τους.

5.

ΥΠΑΡΞΗ ΣΗΜΑΤΟΣ Ή ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΦΙΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ)

Από την ερώτηση: "Τα προϊόντα σας σήμερα έχουν κάποιο σήμα ή προδιαγραφές που να τα κάνουν φιλικά προς το περιβάλλον;"

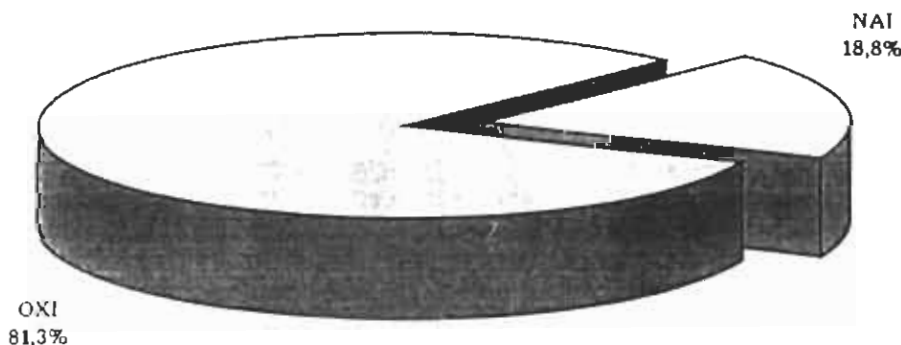
Ενα μεγάλο τμήμα των επιχειρήσεων θεωρεί ότι προϊόντα τους, έτσι όπως σήμερα βγαίνουν από την παραγωγή, έχουν κάποιο σήμα ή προδιαγραφές που τα κάνουν φιλικά προς το περιβάλλον.

Κατά την γνώμη μας, η αποσαφήνιση και η πληροφόρηση για το πότε και υπό ποιές προϋποθέσεις μπορεί να θεωρηθεί, ότι ένα προϊόν είναι φιλικό προς το περιβάλλον, θα αποτελούσε σημαντική βοήθεια στις επιχειρήσεις. Αναφέρουμε επίσης, ότι και στο ερώτημα αυτό υπάρχει σημαντική διαφορά τοποθέτησης μεταξύ των μεγάλων και των μικρών επιχειρήσεων. Όσο πιο μικρή είναι μια επιχείρηση τόσο πιο ασαφή και ίσως λανθασμένη εικόνα έχει.

6.

ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ

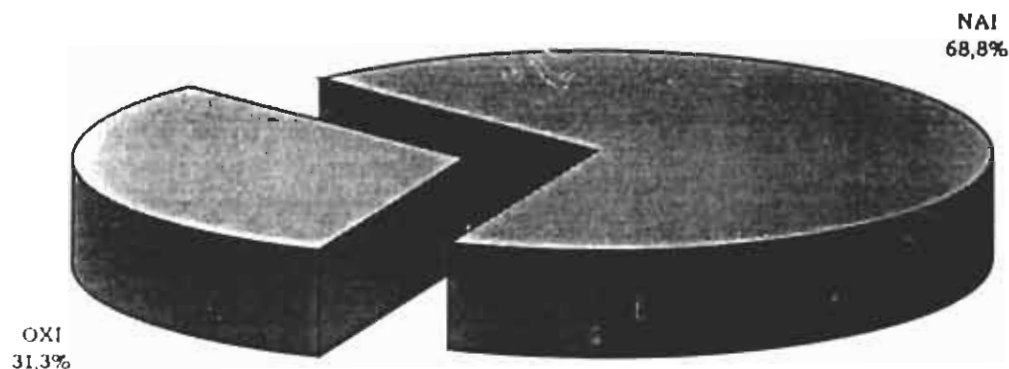
Από την ερώτηση: "Υπάρχει σήμερα στην επιχείρησή έρευνα ή προσπάθεια για ανάπτυξη περιβαλλοντικών "καθαρών" τεχνολογιών;"

Ενα μικρό τμήμα επιχειρήσεων, κυρίως αυτές που έχουν σημαντικό μέγεθος, έχουν ήδη ενεργοποιηθεί και συμμετέχουν στην όλη προσπάθεια είτε με ενέργειες, όπως ο περιορισμός χημικών, είτε με συμμετοχή σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα.

7. ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΥΝ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

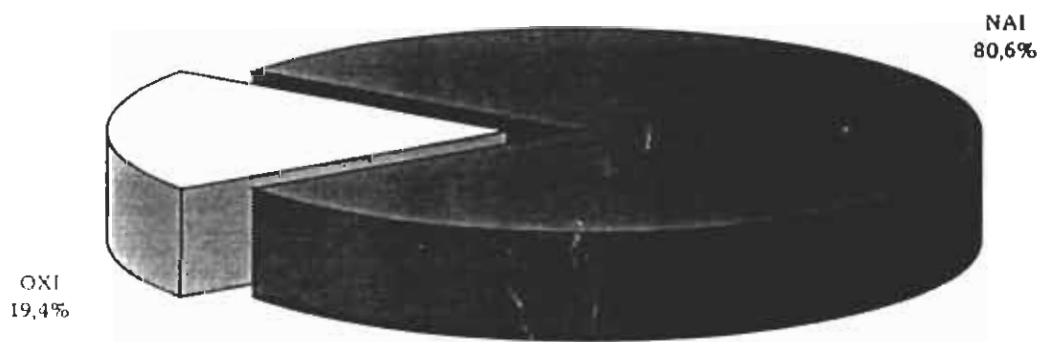
Από την ερώτηση: "Θεωρείται, ότι οι επιχειρήσεις που παράγουν προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον έχουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, αφού προτιμούνται από τους καταναλωτές;"

Η κατοχή και χρήση πιστοποίησης παραγωγής προϊόντων "φιλικών" προς το περιβάλλον θεωρείται, από τις περισσότερες επιχειρήσεις, ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

8. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ECO LABEL

Από την ερώτηση: "Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για το Eco Label;"

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων στέκεται θετικά απέναντι στο ECO LABEL και επιθυμεί να μάθει περισσότερα.

